

นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา คศ.2012 - 2015:
ผลกระทบต่อการศึกษาฝึกอบรมทั่วโลกในประเทศไทย

พันเอก บรรจง ไชยลังกา

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุษฎีนิพนธ์ของ พันเอกบรรจง ไชยลังกา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

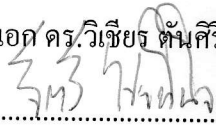
อาจารย์ผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์

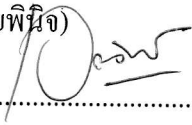

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกงคค)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

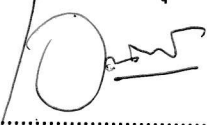

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

..... กรรมการ
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกงคค)

..... กรรมการ
(ดร.จักรี ไชยพิทักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีชร)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีชร)

วันที่ 17 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2559

ประกาศคุณูปการ

คุณุณิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จและสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ร.ต.อ.ดร.วิเชียร ต้นศิริคองค อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.จักรี ไชยวินิจ และ รศ.ว่าที่ รต.ดร.เอกวิทย์ มณีธร รน. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ความกรุณาของ ศ.ดร. ไชยวัฒน์ คำชู ที่รับเป็นประธานกรรมการสอบคุณุณิพนธ์ คณาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรรัฐศาสตร์ คุณุณิบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์และความมั่นคง ที่กรุณาแนะนำให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ยิ่งตลอดมา และมหาวิทยาลัยบูรพาที่ให้โอกาสการศึกษาในหลักสูตรนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจากทุกท่านและมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้แทนกองอำนวยการฝึกรบร้อยา โกลด์ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้เอื้อนามในที่นี้ ที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนทำให้การทำคุณุณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณต่อครอบครัวของผู้วิจัย ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจ ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา อนึ่ง คุณประโยชน์และคุณค่าใดๆอันเกิดจากคุณุณิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้แก่คุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้การอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้ที่มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้คุณุณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

พันเอก บรรจง ไชยลังกา

53820013: สาขาวิชา: ยุทธศาสตร์และความมั่นคง; ร.ค. (ยุทธศาสตร์และความมั่นคง)
 คำสำคัญ: การปรับสมดุล/ การฝึกคอบร้าโกลด์/ เอเชีย/ สหรัฐอเมริกา/ นโยบายทางการทหาร
 บรรจง ไชยลังกา: นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 2012 – 2015:
 ผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย (THE UNITED STATES' REBALANCE TO
 ASIA POLICY 2012 – 2015: IMPACTS ON THE COBRA GOLD EXERCISE IN THAILAND)
 คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์: วิเชียร ตันศิริคงคล, ร.ค., จักริ ไชยพิณีจ, ร.ค., 251 หน้า. ปี
 พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของ
 สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 2012 – 2015 และผลกระทบที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย โดยใช้
 การวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลแบบทฤษฎีผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ คำ
 บรรยาย แผ่นบันทึกข้อมูล และอินเทอร์เน็ต การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ ใช้วิธีการ
 สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเลือกประชากรที่ใช้ ในการวิจัย จากผู้แทนของ ผู้ที่รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ
 ของกองอำนวยการฝึกคอบร้าโกลด์ 2015 แล้วนำมาจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และสรุปผล
 ผลการวิจัยพบว่า

1. นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีนที่ขยาย
 อำนาจทางทะเลและแสวงหาความเป็นเจ้าในภูมิภาค โดยใช้กำลังทางเรือของสหรัฐอเมริกาและ
 พันธมิตรเข้าควบคุมเส้นทางการเข้าถึงแหล่งพลังงานและการขนส่งพลังงานทางทะเลของจีน
2. ผลกระทบที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ ได้แก่ การฝึกกำลังทหารของสหรัฐอเมริกาและ
 พันธมิตรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับช่องแคบมะละกา โดยการจำลองสถานการณ์จริงในอ่าวเอเดน ซึ่ง
 เกี่ยวข้องกับแหล่งพลังงานและเส้นทางการขนส่งพลังงานของจีน มาเป็นสถานการณ์การฝึก
3. ข้อเสนอแนะ คือ กองทัพอากาศควรพัฒนาผู้บังคับหน่วยและฝ่ายอำนวยการให้มีความรู้
 และความเข้าใจสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการฝึกร่วมกับกองกำลังนานาชาติ
 โดยเฉพาะกองกำลังของอาเซียน เพื่อนำไปสู่การรักษาความมั่นคงร่วมกันของภูมิภาคต่อไป,
 สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรส่งเสริมการศึกษาด้านยุทธศาสตร์และความมั่นคงให้มากขึ้นและผู้ที่มี
 ส่วนเกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม
 ทางยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป

53820013: MAJOR: STRATEGY AND SECURITY; D.POL.SC. (STRATEGY AND SECURITY)

KEYWORD: REBALANCE, COBRA GOLD EXERCISE, REGIONAL HEGEMONIC COMPETITION, ENERGY ROUTE

COLONEL BANJONG CHAILANKA: THE UNITED STATES' REBALANCE TO ASIA POLICY 2012 – 2015: IMPACTS ON THE COBRA GOLD EXERCISE IN THAILAND ADVISORY COMMITTEE: VICHIE NANSIRIKONGKHON, PH.D., CHAKKRI CHAIPINIT, PH.D. 250 P. 2016.

The purposes of this study were to investigate The United States' rebalance to Asia policy and its impacts on the cobra gold exercise in Thailand. Qualitative research technique was applied in this study. Data was collected from documents, lectures, disks and internets. Members of Exercise Headquarters of the Cobra gold 15 were interviewed.

The findings of this study were as follow:

1.The United States' rebalance to Asia Policy is to balance China's rising power and seeking for hegemonic competition, by employing the naval forces of the US and allies to take control of access for energy resources and the energy route of China.

2. Impact on the Cobra Gold Exercise is to train the forces of the US and allies who concerning the Strait of Malacca about taking control access to the energy resources and the energy route of China by duplicating the actual situation in the Gulf of Aden which involves energy resources and energy route of China into the exercise's situation.

3. Recommendation: The Supreme Command Headquarters should provide the knowledge and understanding of strategic environment for the armed forces commanders and staffs comprehensively in order to develop joint and combine exercises with multinational armed forces, especially the ASEAN armed forces for the regional collective security; the educational institutions should support security and strategy studies; and responsible agencies should set national policy and strategy suitable to the changed strategic environment.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	6
2 แนวคิดทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวความคิด และทฤษฎี.....	9
นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา.....	32
การฝึกคอบร้า.....	34
เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3 วิธีการวิจัย.....	55
เนื้อหาของการวิจัย.....	55
แหล่งข้อมูล.....	55
เครื่องมือในการวิจัย.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ที่มาของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา.....	60
ตอนที่ 1 พัฒนาการของระบบดุลอำนาจระหว่างประเทศ.....	61
ตอนที่ 2 พฤติกรรมระหว่างประเทศของจีน.....	69
ตอนที่ 3 พฤติกรรมระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา.....	93
5 ผลกระทบจากนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์.....	117
ตอนที่ 1 บทบาทของสหรัฐอเมริกาในการกำหนดสถานการณ์การฝึกคอบร้าโกลด์.....	117
ตอนที่ 2 การฝึกคอบร้าโกลด์ก่อนการประกาศใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย ของสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย.....	119
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียที่มีต่อการฝึก คอบร้าโกลด์ตามทฤษฎีหลายกระแสภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ประกอบด้วย.....	129
ตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียที่มีต่อการฝึก คอบร้าโกลด์ตามทฤษฎียุทธศาสตร์.....	149
ตอนที่ 5 วิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียที่มีต่อการฝึก คอบร้าโกลด์ตามทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์.....	150
ตอนที่ 6 สรุป.....	151
6 แนวโน้มผลการดำเนินนโยบาย.....	155
ตอนที่ 1 แนวโน้มผลการดำเนินนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของ สหรัฐอเมริกาประกอบด้วย.....	155
ตอนที่ 2 แนวโน้มผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ประกอบด้วย.....	178
7 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	189
สรุปผล.....	189
อภิปรายผล.....	191
ข้อจำกัดในกระบวนการวิจัย.....	204
ข้อเสนอแนะ.....	205
บรรณานุกรม.....	208
ภาคผนวก.....	224
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	251

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4-1	Sources of China's crude oil imports (million tons) 77
5-1	พัฒนาการของการฝึกรอบร้าโกลด์ในห้วงยุคสงครามเย็น (พ.ศ. 2499 – 2534) เพื่อ สนองตอบต่อนโยบายการต่อต้านการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์..... 121
5-2	พัฒนาการของการฝึกรอบร้าโกลด์ (พ.ศ. 2543 –2549)..... 124
5-3	ประเทศและจำนวนกำลังพลที่เข้าร่วมการฝึกหลักตั้งแต่ปี ค.ศ.2007-2011 125
5-4	สถานการณ์การฝึกตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007-2011 128
5-5	ประเทศและจำนวนกำลังพลที่เข้าร่วมการฝึกหลักตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 – 2016..... 129
5-6	การเปรียบเทียบถึงผลกระทบจากการรัฐประหารในประเทศไทย ที่มีต่อการฝึกร อบร้าโกลด์ 2007 กับคอบร้าโกลด์ 2015 ตามนโยบายของสหรัฐอเมริกา..... 134
5-7	สถานการณ์การฝึกตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 – 2016..... 140
6-1	U.S. trade in goods with China..... 164
ก-1	โครงการช่วยเหลือประชาชน..... 225

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2-1 Diagram of the multiple streams framework.....	11
2-2 A simplified model of a political system.....	11
2-3 The rational actor model.....	12
2-4 The governmental politics model.....	13
2-5 Diagram of the dynamic of the multiple streams framework.....	14
2-6 สัจนิยมใหม่ (Neo realism).....	17
2-7 สัจนิยมเชิงรุก (Offensive realism) ของประเทศมหาอำนาจ.....	19
2-8 สัจนิยมเชิงรับ (Defensive realism) ของประเทศมหาอำนาจ.....	21
2-9 สภาวะก่อนสงครามและผลของสภาวะสันติภาพที่ดีหรือไม่ดีหลังสงคราม.....	31
2-10 ลักษณะของยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่เป้าหมายที่เป็นสภาวะของสันติภาพที่ดี.....	32
2-11 การปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา.....	33
2-12 โครงสร้างปรากฏการณ์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	37
2-13 โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงระบบระหว่างประเทศในภูมิภาคตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่.....	50
4-1 โครงสร้างระบบระหว่างประเทศยุคสงครามเย็นตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ (Neo realism).....	62
4-2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบระหว่างประเทศภายในค่ายคอมมิวนิสต์ตอนปลาย ยุคสงครามเย็น.....	63
4-3 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบระหว่างประเทศตอนปลายยุคสงครามเย็น.....	65
4-4 โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกา ในช่วงปลายยุคสงครามเย็น.....	66
4-5 โครงสร้างระบบระหว่างประเทศ หลังยุคหลังสงครามเย็น.....	67
4-6 โครงสร้างระบบระหว่างประเทศภายในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หลังยุคหลัง สงครามเย็น.....	68
4-7 IMF estimate of comparative rise in China's GDP (nominal) (Billions \$USD in current dollars/prices).....	71
4-8 Comparing on military expenditures (In Billions \$USD).....	73
4-9 โครงสร้างการเปลี่ยนระบบระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก ตามทฤษฎี สัจนิยมใหม่ (Neo realism).....	74
4-10 China's oil imports.....	75

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4-11 China's future oil supply: domestic versus imported (mb/d).....	76
4-12 Silk Road economic belt.....	80
4-13 ยุทธศาสตร์สำรองไข่มุกและเส้นทางลำเลียงน้ำมันของจีน.....	82
4-14 พื้นที่กล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนบริเวณทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก.....	83
4-15 East China Sea Air defense identification zones.....	84
4-16 โครงการสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของจีน ในระบบระหว่างประเทศแบบ 2 ขั้ว อำนาจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่.....	86
4-17 The new Silk Road and 21st Century maritime silk Route.....	87
4-18 China's String of Pearls' Strategy.....	88
4-19 โครงการสร้างพฤติกรรมของจีนตามสัจนิยมเชิงรุก (Offensive realism).....	90
4-20 โครงการสร้างพฤติกรรมของจีนตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่เชิงรุก และพฤติกรรม การพยายามถ่วงดุลอำนาจของประเทศที่เกี่ยวข้องตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่เชิงรับ.....	91
4-21 โครงการสร้างตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ของการเปลี่ยนแปลงระบบขั้วอำนาจในภูมิภาค และพฤติกรรมใหม่ในระบบระหว่างประเทศของจีน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ พฤติกรรมถ่วงดุลอำนาจจากรัฐที่เกี่ยวข้อง และได้กลายมาเป็นนโยบาย การปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา.....	92
4-22 โครงการสร้างนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกายุคสงครามเย็นตามทฤษฎีหลายกระแส ภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่.....	94
4-23 โครงการสร้างนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกายุคหลังสงครามเย็นตามทฤษฎีหลาย กระแสภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่.....	95
4-24 ผลการดำเนินยุทธศาสตร์ของประธานาธิบดี บุช.....	97
4-25 ปริมาณการนำเข้าน้ำมันและแก๊สในอนาคตของสหรัฐอเมริกา.....	101
4-26 เปรียบเทียบแนวโน้มการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันระหว่างสหรัฐอเมริกา จีน และอินเดีย.....	103
4-27 การส่งออกก๊าซโลกในปี ค.ศ. 2001, 2013, และที่คาดหมายไว้ในปี ค.ศ. 2020.....	104
4-28 Trans-Pacific Partnership Countries.....	105
4-29 โครงการสร้างระบบระหว่างประเทศแบบ 2 ขั้วอำนาจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่.....	108

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า	
4-30	โครงสร้างนโยบายสหรัฐอเมริกาตามทฤษฎีหลายกระแสภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่.....	111
4-31	โครงสร้างนโยบายของจีนกับสหรัฐอเมริกาที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย.....	115
5-1	โครงสร้างการเชื่อมโยงการค้าคอบร้าโกลด์กับระบบระหว่างประเทศใน ยุคสงครามเย็น.....	120
5-2	การค้าคอบร้าโกลด์ตามนโยบายสหรัฐอเมริกายุคหลังสงครามเย็นตอนต้น.....	122
5-3	โครงสร้างการค้าคอบร้าโกลด์ตามนโยบายสหรัฐอเมริกา ภายใต้ระบบระหว่างประเทศ ในยุคหลังสงครามเย็น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา.....	123
5-4	โครงสร้างกระบวนการการค้าคอบร้าโกลด์ 07 (ภายหลังการรัฐประหารในปลายปี 2006)...	127
5-5	โครงสร้างการค้าคอบร้าโกลด์ 2015 (ภายหลังการรัฐประหารในปี 2014).....	132
5-6	โครงสร้างนโยบายของจีนและสหรัฐอเมริกาที่ส่งผลกระทบต่อการค้าคอบร้าโกลด์.....	135
5-7	โครงสร้างระบบระหว่างประเทศแบบ 2 ขั้วอำนาจที่ส่งผลกระทบต่อการค้าคอบร้า โกลด์.....	148
5-8	โครงสร้างการค้าคอบร้าโกลด์เพื่อสนองนโยบายของสหรัฐอเมริกา.....	150
5-9	ผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียที่มีต่อการค้าคอบร้าโกลด์ ในประเทศไทย.....	153
5-10	.....	153
6-1	แนวโน้มผลการดำเนินนโยบาย ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ (Neorealism).....	156
6-2	เปรียบเทียบแนวโน้มการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันระหว่างสหรัฐอเมริกา จีน และอินเดีย...	157
6-3	การส่งออกก๊าซโลกในปี ค.ศ.2001, 2013, และที่คาดการณ์ไว้ในปี ค.ศ. 2020.....	158
6-4	เดินเรือขนส่งน้ำมันไปยังจีนที่สหรัฐอเมริกาสามารถใช้กำลังทางเรือปิดล้อมได้.....	159
6-5	การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางทหาร.....	160
6-6	ประเทศที่คาดว่าจะเป็มหาอำนาจที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียง ใน 10 ปีข้างหน้า.....	162
6-7	ผลกระทบของจีนต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจในภูมิภาค.....	162
6-8	ทัศนคติผู้นำทางยุทธศาสตร์ของจีนและของประชาชนจีน กับความต้องการนำเข้า น้ำมัน.....	163
6-9	ประเทศที่คาดว่าจะเป็หุ้นส่วนเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของตนใน 10 ปี จากปัจจุบัน.....	163

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
6-10 การคาดหมายถึงพลวัตความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออก ทศวรรษหน้า.....	164
6-11 สิ่งที่เราคาดหวังว่าจะเป็นผลประโยชน์ที่ดีที่สุดสำหรับประเทศของตน.....	165
6-12 มุมมองของภูมิภาคก่อนนโยบายการปรับสมดุลของสหรัฐอเมริกา.....	166
6-13 โครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก.....	169
6-14 โครงสร้างแนวโน้มผลการดำเนินงานยุทธศาสตร์ของจีน.....	171
6-15 โครงสร้างแนวโน้มผลการดำเนินงานยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา.....	172
6-16 โครงสร้างนโยบายจีนและสหรัฐอเมริกา และแนวโน้มของผลการดำเนินงาน.....	177
6-17 Loans along One Belt, One Road.....	179
6-18 เส้นทางสายไหมด้านใต้ (South Silk Road) ที่ผ่านประเทศไทย.....	180
6-19 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีต่อคู่แข่งทางการเมืองในประเทศไทย.....	182
6-20 โครงสร้างดุลอำนาจด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....	183
6-21 ดัชนีราคาส่งออกของประเทศไทย.....	185
6-22 โครงสร้างแนวโน้มทางการเมืองฝ่ายอนุรักษ์นิยมในประเทศไทย.....	186
6-23 โครงสร้างแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในประเทศไทย.....	187
7-1 โครงสร้างแนวโน้มผลการดำเนินงานนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่.....	195
7-2 สรุปผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์.....	198
7-3 ตัวอย่างกรอบแนวคิดการวิจัยยุทธศาสตร์กลุ่มก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	207

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา เปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างระบบระหว่างประเทศ และเกี่ยวข้องกับทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีดินแดนที่เป็นหัวใจ (Heart land) และทฤษฎีขอบดินแดน (Rim land) (Mayborn, 2014) ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ที่มีที่ตั้งทางภูมิรัฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยในยุคสงครามเย็นเป็นระบบของโลกสองขั้ว (Bipolar world) ระหว่างทุนนิยมที่นำโดยสหรัฐอเมริกากับสังคมนิยมที่นำโดยสหภาพโซเวียต โดยสหรัฐอเมริกาพยายามปิดล้อมสหภาพโซเวียตตามแนวทฤษฎีขอบดินแดน ซึ่งในตอนต้นของยุคสงครามเย็น สหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายรับและถอยร่น ต่อมาจีนได้แตกแยกกับสหภาพโซเวียต และเปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับสหรัฐอเมริกา ทำให้ดุลอำนาจของโครงสร้างระบบระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไป จนนำไปสู่การล่มสลายของสหภาพโซเวียตในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 ทำให้ระบบดุลแห่งอำนาจ (Balance of power) โลกได้เปลี่ยนจากระบบสองขั้วอำนาจ (Bipolarity) ไปสู่โครงสร้างแบบขั้วอำนาจเดียว (Unipolarity) ที่นำโดยสหรัฐอเมริกาหรือที่เรียกว่า American hegemony (จิตติภัทร พูนขำ, 2553) ที่ชนะสงครามโดยที่ไม่ได้รับชัยชนะในการสู้รบ แม้แต่สนามรบเดียว และกลายเป็นอภิมหาอำนาจที่สำคัญที่สุดในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งด้านการทหาร ความมั่นคง และเศรษฐกิจและสหรัฐอเมริกาได้ขยายผลรุกเข้าไปจัดระเบียบในบริเวณยุโรปตะวันออก ในตะวันออกกลาง และการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (ประภัสสร เทพชาตรี, 2552)

การก่อวินาศกรรมเมื่อ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องดำเนินนโยบายปราบปรามขบวนการก่อการร้าย โดยส่งกองทัพเข้าไปปฏิบัติการในอัฟกานิสถานและทำสงครามอิรักในปี ค.ศ. 2003 โดยอ้างว่าอิรักครอบครองอาวุธทำลายล้างสูง เป็นการดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ได้ขอมติจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติสหรัฐอเมริกาจึงสูญเสียความชอบธรรมในระบบระหว่างประเทศ อีกเหตุการณ์หนึ่ง คือ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปในปี ค.ศ. 2008 ส่งผลกระทบต่อศักยภาพความเป็นมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรนอกจากนั้นแล้ว ยังได้เกิดการต่อต้านค่านิยมตะวันตกจากมุสลิมในตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นนัยยะของการปะทะทางวัฒนธรรม (The clash of civilizations) เหตุการณ์เหล่านี้ บั่นทอนสหรัฐอเมริกาจึงได้อาศัยข้อบกพร่องดังกล่าว ขยายอำนาจผงาดขึ้นมาท้าทายสหรัฐอเมริกาแทน

อดีตสหภาพโซเวียต ทำให้สหรัฐอเมริกาหันกลับมาสกัดกั้นการผงาดขึ้นของจีน พื้นที่ขอบโลกสำคัญแห่งหนึ่งสำหรับใช้ในการสกัดกั้นอิทธิพลของจีน ก็คือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (รชฎ ปรากฏพิลาศ และสุรชาติ บำรุงสุข, 2555)

ความสัมพันธ์ในระบบสองขั้วอำนาจใหม่เป็นความสัมพันธ์ในหลายมิติ ในบางเรื่องเป็นการได้ผลประโยชน์ร่วมกัน บางเรื่องผลประโยชน์ขัดกัน โดยสหรัฐอเมริกาได้ประกาศท่าทีและนโยบายต่างประเทศว่า พร้อมทั้งจะกลับมาเอเชียอีกครั้ง เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน โดยมีแผนการปรับอัตราส่วนของกำลังพลและอาวุธยุทโธปกรณ์ระหว่างแปซิฟิกและแอตแลนติก จากเดิม 50/50 เป็น 60/40 ภายในปี ค.ศ. 2020 และสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางทหารแบบทวิภาคีผ่านการสถาปนาแนวสายโซ่ยุทธศาสตร์ (Strategic chain) ที่ไล่เรียงตั้งแต่ญี่ปุ่นเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ไทย อินโดนีเซีย ออสเตรเลียมาเลเซีย สิงคโปร์และแม้กระทั่งหมู่เกาะในอ่าวเบงกอลซึ่งเป็นประตูเชื่อมโยงไปยังพม่าและอินเดียเพื่อรักษาการครองความเป็นเจ้าของตนโดยต้องสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีนเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ได้* (คุณยภาค ปรีชารัชช, 2558)

นโยบายต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของโอบามา (The Obama's East Asian Policy) ได้กำหนดทิศทางการดำเนินงาน 3 ประการ ได้แก่ สนับสนุนให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคจัดการให้เกิดเสถียรภาพด้านความมั่นคงในภูมิภาคและผลักดันให้เกิดการขยายตัวของประชาธิปไตยและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค

เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 2011 ฮิลลารี คลินตัน ได้เขียนไว้ว่า อนาคตการเมืองโลกจะอยู่ที่เอเชีย-แปซิฟิก และสมาชิกอาเซียนจะกลายเป็นศูนย์กลางของตัวแสดงในการจัดระเบียบศตวรรษแห่งแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา ในสมัยแรกของประธานาธิบดีโอบามาได้เริ่มต้นในความพยายามต่อการใส่ใจในภูมิภาคนี้ และในสมัยที่สองนี้ โอบามาต้องขับเคลื่อนพลังอำนาจของการปรับสมดุลโดยการเข้าสู่ความสัมพันธ์กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เพื่อแสดงให้พันธมิตรและหุ้นส่วนในภูมิภาคเห็นว่า สหรัฐอเมริกาไม่ได้ละเลยภูมิภาคนี้ แต่พยายามสร้างความร่วมมือให้รัฐสภาเห็นว่า ความสัมพันธ์กับภูมิภาคนี้ มีความสำคัญที่สุดในทศวรรษที่กำลังจะมาถึง (Parameswaran, 2013)

* สหรัฐอเมริกามียุทธศาสตร์สำคัญ 3 ประการ คือ การครองความเป็นเจ้าทั้งในระดับโลกและในระดับภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไปให้ได้ยาวนานที่สุด ประการที่ 2 การสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีนซึ่งเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 เพราะการที่สหรัฐอเมริกาคงความเป็นเจ้าอยู่ได้นั้นจะต้องพยายามสกัดกั้นไม่ให้มีคู่แข่งที่จะมาท้าทายการครองความเป็นเจ้าและแย่งตำแหน่งอันดับ 1 ไปและประการสุดท้าย ได้แก่ การทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายเช่นเดียวกันและเกี่ยวเนื่องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 คือการครองความเป็นเจ้าของสหรัฐอเมริกาในขณะนี้กำลังถูกท้าทายอย่างมากจากขบวนการก่อการร้ายมุสลิมหัวรุนแรง [ประภัสสร เทพชาตรี. (อ้างแล้ว).]

ไทยได้ทำสนธิสัญญาการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1954 โดยมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมั่นคงในระหว่างยุคสงครามเย็น มีการขยายการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันทั้งในด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง เช่น สหรัฐอเมริกาสามารถเข้าใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางทหารในไทยได้ ทำให้ไทยเป็นส่วนสำคัญทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและเป็นส่วนสำคัญของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งผลกระทบต่อภูมิภาคอย่างกว้างขวาง (Chanlett-Avery & Dolven, 2014)

การสร้างความเป็นเจ้าในภูมิภาค (Regional hegemony) ของจีน ถือว่าเป็นการทำทลายสหรัฐอเมริกา จึงมีการคาดหมายกันว่า ในศตวรรษที่ 21 นี้ สหรัฐอเมริกาจะใช้ยุทธศาสตร์การปิดล้อมจีน โดยร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านที่หวาดระแวงจีน ได้แก่ อินเดีย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ รัสเซีย และเวียดนาม คล้ายกับที่เคยใช้ปิดล้อมอดีตสหภาพโซเวียตในยุคสงครามเย็นของศตวรรษที่ 20 จึงเป็นที่มาของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะสร้างความลำบากใจให้กับไทยเป็นอย่างมาก เพราะไทยคือพันธมิตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เก่าแก่ที่สุดของสหรัฐอเมริกา แต่ก็ยังเป็นพันธมิตรใกล้ชิดที่สุดของจีนเช่นกัน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2011)

นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความสำคัญกับความมั่นคงเป็นอย่างมาก และประเทศไทยมีความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงกับสหรัฐอเมริกามายาวนาน โดยเฉพาะด้านความมั่นคงทางทหาร โดยกองทัพไทยมีการปฏิบัติการร่วมกับชาติต่าง ๆ อยู่ประการหนึ่ง คือ การฝึกคอบร้าโกลด์ ซึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติการร่วมทางทหารที่สำคัญระหว่างกองทัพไทย กองทัพสหรัฐอเมริกา และกองทัพมิตรประเทศ ที่ดำเนินมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 และมีความสำคัญต่อเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงอย่างสร้างสรรค์ ให้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในภารกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในพื้นที่ขัดแย้งต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเริ่มประกาศใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 และศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อโครงการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย โดยการศึกษาวิจัย เรื่อง นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาค.ศ. 2012 –2015: ผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย (The United States' rebalance to Asia Policy 2012 – 2015: Impacts on The Cobra Gold Exercise in Thailand)

คำถามการวิจัย

1. ทำไมสหรัฐอเมริกาจึงใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย

2. นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา มีผลกระทบต่อการค้าคอปร้าโกลด์ในประเทศไทยหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้สหรัฐอเมริกาใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย
2. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการฝึกคอปร้าโกลด์ในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามรายละเอียดในบทที่ 2 แล้ว จึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

1. การกระจายขีดความสามารถ (Distribution of capabilities) ใหม่ ในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก อันเกิดจากพลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง แต่พลังอำนาจของจีนเพิ่มสูงขึ้นได้ ส่งผลให้จีนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ (ตัวแปรอิสระ)
2. พฤติกรรมการถ่วงดุลอำนาจของสหรัฐอเมริกา (ตัวแปรตาม) ได้แก่ นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย โดยมีกระบวนการของนโยบาย ดังนี้
  - 2.1 กระแสปัญหา โดยมีดัชนีชี้วัด (Indicator) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากระบบขั้วอำนาจเดียว เป็นระบบสองขั้วอำนาจในภูมิภาค และเกิดเหตุสำคัญ (Focusing event) ได้แก่ การคุกคามของจีนในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก
  - 2.2 กระแสนโยบาย ได้แก่ การเกิดแนวคิด (Ideas) ที่จะถ่วงดุลอำนาจกับจีนในเอเชีย-แปซิฟิกโดยการลดบทบาทสงครามทางบกและเพิ่มบทบาทสงครามทางทะเล, การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ, และการสร้างภาพลักษณ์ด้านการทูต และนำไปสู่ข้อเสนอ (Proposal) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศจากภูมิภาคตะวันออกกลางมาสู่ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
  - 2.3 กระแสการเมือง จากการเปลี่ยนแปลงอารมณ์แห่งชาติ (National mood) ได้แก่ สังคมอเมริกันและสังคมโลกวิตกกังวลต่อกรณีที่ดินคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน ชาวอเมริกันต้องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและเบื่อหน่ายสงครามในอิรักและอัฟกานิสถาน และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากการเลือกตั้ง (Election) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงคณะบริหารประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา จึงเกิดกระแสจากผู้ตัดสินใจทางการเมืองที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายไปจากเดิม
  - 2.4 ผู้ประกอบการนโยบาย มีการสร้างการยอมรับ (Softening up system) โดยการนำเสนอของคณะผู้บริหารของประธานาธิบดีและนักวิชาการต่าง ๆ และมีการแสวงหา

ทรัพยากร (Investing resources) เพื่อสนับสนุนนโยบาย โดยการถอนและลดกำลังทหารจากภูมิภาคอื่น แล้วปรับอัตราส่วนกำลังทางเรือระหว่างแปซิฟิกกับแอตแลนติกเป็น 60/40 ใช้เครื่องมือด้านเศรษฐกิจและพลังงานสนับสนุนการดำเนินนโยบาย, และแสวงหาการสนับสนุนจากพันธมิตรและหุ้นส่วน

3. นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่คอบร้าโกลด์ในประเทศไทย (ตัวแปรตาม) และนำไปสู่การประเมินผล เพื่อปรับปรุงนโยบาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจสาเหตุของการใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาได้อย่างลึกซึ้ง
2. ทราบผลกระทบของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการศึกษาที่คอบร้าโกลด์ในประเทศไทย
3. ใช้เป็นพื้นฐานในการอนุมาน การกำหนดสมมุติฐาน และการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยในกรณีอื่น ๆ
4. ใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดคนนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสม โดยเฉพาะในด้านความมั่นคง
5. ทำให้เกิดความเข้าใจในวิธีการใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้อย่างลึกซึ้ง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเอกสารเป็นหลัก แล้วเสริมด้วยข้อมูลจากแหล่งข้อมูลบุคคล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ข้อมูลเอกสารจากเอกสารทางวิชาการ นิตยสาร เอกสารการประชุม วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความต่าง ๆ ข้อมูลที่ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง และเอกสารวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลบุคคล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ด้วยคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) จากผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ของกองอำนวยการฝึกคอบร้าโกลด์ 2015 ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปฏิบัติการและควบคุมการฝึก การวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ และการประเมินผลการฝึก

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในลักษณะอธิบายวิเคราะห์ (Explanatory analysis)

2. เนื้อหาที่ต้องการศึกษา ได้แก่

2.1 นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาโดยใช้ตัวแบบทฤษฎีหลายกระแสของกระบวนการกำหนดนโยบาย ภายใต้การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Changes in the distribution of power)

2.2 ผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย โดยศึกษาจากการฝึกคอบร้าโกลด์ก่อนการใช้นโยบายของสหรัฐอเมริกา (คอบร้าโกลด์ 07 - 11) และในห้วงที่ได้ใช้นโยบายของสหรัฐอเมริกา (คอบร้าโกลด์ 12 - 16)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การปรับสมดุลในเอเชีย หมายถึง กระบวนการในห้วงศตวรรษที่ 21 ที่สหรัฐอเมริกาใส่ใจและใช้ทรัพยากรในเอเชียมากขึ้น ขยายและเพิ่มความเข้มข้นในการติดต่อกับเอเชีย และพยายามพัฒนายุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกันและครอบคลุมในเอเชียมากขึ้น

การฝึกคอบร้าโกลด์ หมายถึง การฝึกร่วมผสมทางการทหารระดับพหุภาคีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในประเทศไทยโดยกองทัพไทยเป็นเจ้าภาพหลักและกองทัพสหรัฐอเมริกาเป็นเจ้าภาพร่วม

ผลกระทบ หมายถึง ผลที่ตามมาจากทิศทางนโยบายการปรับสมดุลเอเชียของประธานาธิบดีโอบามา อาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์

พื้นที่ไม่ยอมให้เข้าศึกษา (Anti-access) หมายถึง เป็นมาตรการที่กองทัพจีนใช้ในการต่อต้านการปฏิบัติการของศัตรูที่ใช้ความเคลื่อนไหวทางทหารเป็นเครื่องมือเข้าสู่พื้นที่ปฏิบัติการของจีน

ปฏิเสธไม่ให้ใช้พื้นที่ (Area denial) หมายถึง กิจกรรมของกองทัพจีนที่แสวงหาช่องทางเพื่อขัดขวางเสรีในการปฏิบัติการในพื้นที่ภายใต้การควบคุมของศัตรู

กระแสปัญหา (Problem stream) หมายถึง กระแสหรือสภาวะการรับรู้ และการให้ความหมายและความสำคัญต่อปัญหานั้น ๆ หรือตอนนโยบายนั้นของผู้ตัดสินใจและของสังคมส่วนรวม ที่มีการรับรู้ให้ความสนใจ และทำความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ได้จำกัด ซึ่งทำให้ผู้ตัดสินใจและสังคมให้ความสนใจในบางปัญหา และไม่สนใจในปัญหาอื่น ๆ อีกหลาย ๆ ปัญหา ความสนใจในปัญหาต่าง ๆ มักขึ้นอยู่กับวิธีการในการรับรู้และเรียนรู้กับปัญหา และเงื่อนไขที่ทำให้สถานการณ์นั้นถูกระบุว่าเป็นปัญหา

กระแสนโยบาย (Policy stream) หมายถึง ความน่าสนใจของข้อเสนอทางนโยบายในการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมาจากความคิดที่หลากหลายของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร หรือผู้ปฏิบัติการต่าง ๆ ในประเด็นหรือชุมชนนโยบายนั้น ๆ

กระแสการเมือง (Political stream) หมายถึง ภาวะของแรงสนับสนุน และแรงกดดันทางการเมืองที่มีต่อผู้ตัดสินใจในแต่ละครั้ง เช่น กระแสหรืออารมณ์ของสังคม (National mood) ความเคลื่อนไหวกดดัน (PressureGroup campaign) และการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

ผู้ประกอบการนโยบาย (Policy entrepreneur) หมายถึง บุคคลหรือองค์กรที่เต็มใจและทุ่มเทกำลัง เวลา และทรัพยากรต่าง ๆ ของตน (รวมถึงการยอมรับในสังคม) ในการสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจหรือการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย

หน้าต่างนโยบาย (Policy window) หมายถึง โอกาสที่ผู้สนับสนุนนโยบายจะผลักดันให้ผู้ตัดสินใจและสังคมส่วนรวมได้ตระหนักถึงประเด็นปัญหา และข้อเสนอเชิงนโยบายของตน จนเกิดแรงสนับสนุนหรือแรงกดดันทางการเมืองที่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจในทิศทางที่ต้องการสำหรับการเชื่อมประสานกระแสต่าง ๆ ซึ่งหน้าต่างนโยบายอาจเริ่มจากกระแสปัญหาไปสู่กระแสอื่น ๆ ซึ่งเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหา หรืออาจเริ่มต้นจากกระแสการเมืองซึ่งมักมีคำตอบอยู่ในใจแล้วก็ได้ เพียงแต่รอคอยจังหวะเวลาที่จะชี้ให้ผู้ตัดสินใจหรือสังคมตระหนักถึงปัญหาเมื่อหน้าต่างนโยบายเปิดขึ้นแบบใดแบบหนึ่ง ผู้ประกอบการนโยบายจะใช้โอกาสนั้นในการประสานกระแสทั้งสาม เพื่อผลักดันให้เกิดการตัดสินใจทางนโยบายในที่สุด ผู้ประกอบการนโยบายที่สามารถเชื่อมโยงเวทีและประเด็นการพูดคุยต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ย่อมเพิ่มโอกาสในการหาหน้าต่างนโยบายและใช้โอกาสจากหน้าต่างนโยบายที่เปิดขึ้น

อำนาจ (Power) หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยน หรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง หรือความสามารถในการให้ได้ว่าสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือความสามารถในการทำให้สิ่งอื่นหรือบุคคลอื่นทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการ

อำนาจแข็ง (Hard power) หมายถึง ความสามารถที่ทำให้ได้รับสิ่งที่ต้องการด้วยกระบวนการที่ใช้ความแข็งแกร่งหรือการบังคับ

อำนาจอ่อน (Soft power) หมายถึง ความสามารถที่ทำให้ได้รับสิ่งที่ต้องการด้วยการโน้มน้าวมากกว่าการบังคับขู่เข็ญ

อำนาจฉลาด (Smart power) หมายถึง อำนาจที่เกิดจากการรวม อำนาจอ่อนกับอำนาจแข็งที่มีประสิทธิภาพ

อำนาจเหนียวแน่น (Sticky Power) หมายถึง อำนาจที่สร้างความผูกพันที่เหนียวแน่นและมาจากแหล่งทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

ปีที่มีการฝึกแบบเบา (Light year) หมายถึง ปีที่มีการฝึกการวางแผนเผชิญสถานการณ์
วิกฤต ในขั้นการเลือกหนทางปฏิบัติ

ปีที่มีการฝึกแบบหนัก (Heavy year) หมายถึง ปีที่มีการฝึกการวางแผนเผชิญสถานการณ์
วิกฤต ในขั้นการตกลงใจ และการจัดทำแผนและคำสั่ง

ภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน (Energy geopolitics) หมายถึง ลักษณะของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่มี
ผลต่อการเมืองการปกครองและผลประโยชน์สูงสุดของชาติ โดยยึดเอารัฐศาสตร์เป็นหลักและ
ภูมิศาสตร์เป็นรองโดยพิจารณาจากปัจจัยด้านพลังงานเป็นประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อการเมือง
การปกครองและผลประโยชน์สูงสุดของชาติ

ภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ (Economy geopolitics) หมายถึง ลักษณะของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์
ที่มีผลต่อการเมืองการปกครองและผลประโยชน์สูงสุดของชาติ โดยยึดเอารัฐศาสตร์เป็นหลักและ
ภูมิศาสตร์เป็นรองโดยพิจารณาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อการเมือง
การปกครองและผลประโยชน์สูงสุดของชาติ

สถานการณ์การฝึก หมายถึง สถานการณ์จำลองที่ถูกสร้างขึ้นมาให้ใกล้เคียงกับสภาพ
ความเป็นจริงของสนามรบ เพื่อให้ทหารใช้ในการฝึกปฏิบัติการรบ

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 2012 –2015: ผลกระทบต่อการฝึกคอบร้า โกลด์ในประเทศไทย ผู้วิจัย ได้ตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อ ดังนี้

1. แนวความคิด และทฤษฎี
2. นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา
3. การฝึกคอบร้า โกลด์ในห้วง 10 ปีที่ผ่านมา (การฝึกคอบร้า โกลด์ 06– 15)
4. เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดและทฤษฎี

นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา มีผลกระทบต่อประเทศไทยตลอดมา โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมโลกยุคปัจจุบัน ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก อันเนื่องมาจากความเป็นโลกาภิวัตน์ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน และการแข่งขันระดับโลก (Globalization, inter dependence, competitiveness) ที่มีความเคลื่อนไหวแปรเปลี่ยนแทรกซึมถึงกันและกันอย่างซับซ้อน และนโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศอย่างขนานใหญ่ของสหรัฐอเมริกา และกำลังส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมาก การศึกษาถึงนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา วิเคราะห์ถึงผลของการดำเนินนโยบาย และผลกระทบที่มีต่อการฝึกคอบร้า โกลด์ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่เป็นทฤษฎีหลัก (Grand theory) ในการวิเคราะห์ โดยมีทฤษฎีหลายกระแส ทฤษฎียุทธศาสตร์ และทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ร่วมอธิบายเสริมทฤษฎีสัจนิยมใหม่ และอาจมีทฤษฎีอื่น ๆ อธิบายประกอบ ซึ่งทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถประยุกต์เป็นตัวแบบในการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ชาติได้

1. ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ (Public policy theories)

การศึกษาเพื่อให้ทราบว่า ทำไมสหรัฐอเมริกาจึงกำหนดนโยบายเช่นนั้น มีเบื้องหลังหรือแรงกระตุ้นอย่างไร ซึ่งจำเป็นต่อประเทศไทยที่จะปรับตัวให้เหมาะสมต่อนโยบายดังกล่าว โดยมีตัวแบบทฤษฎีที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์หลายตัวแบบ เช่น Multiple streams theory, The rational actor model, The governmental politics model, และ the psychological approaches (Groupthink และ cognition) เป็นต้น

2. ทฤษฎีหลายกระแส (Multiple streams theory)

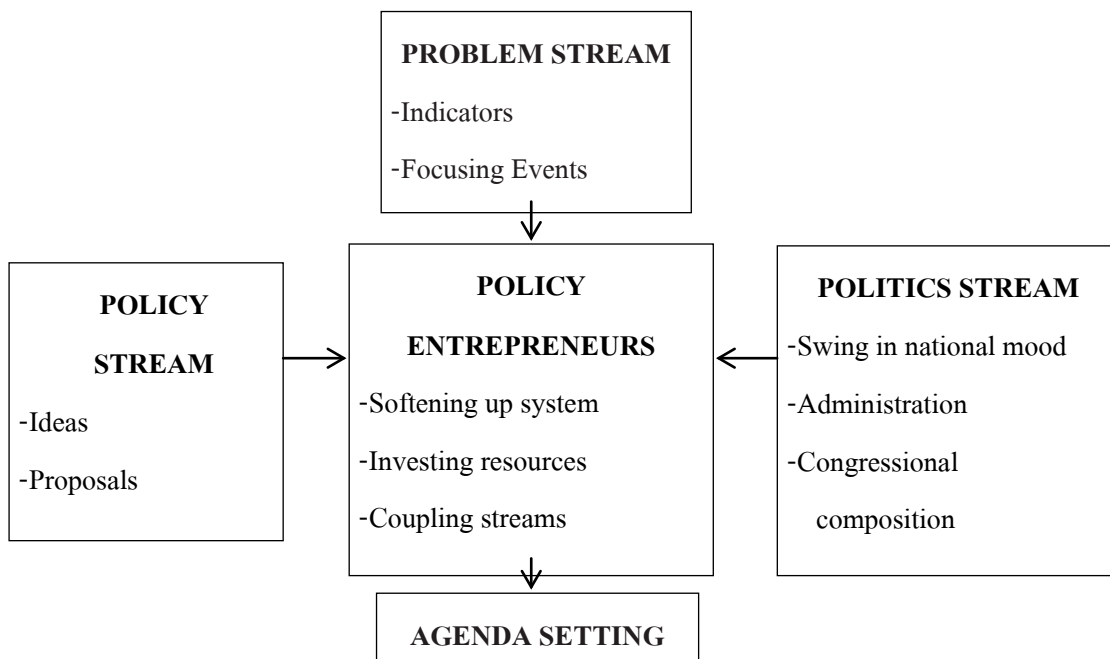
เป็นทฤษฎีคลาสสิกของ John Kingdon ที่ระบุถึงกระแส 3 อย่างที่เข้ามาพร้อมกันในกระบวนการกำหนดนโยบาย ได้แก่ กระแสปัญหา กระแสนโยบาย และกระแสการเมือง (Saikaly, 2009)

1. กระแสปัญหา (Problem streams) ได้แก่ ปัญหาที่ทราบได้จากตัวชี้วัด (Indicators) และได้รับความสนใจจากผู้กำหนดนโยบาย (Decision makers) โดยผู้ประกอบการนโยบาย (Policy entrepreneurs) ยกปัญหาขึ้นมาให้ชัดเจนผ่านตัวชี้วัด (เช่น คณะบริหารของประธานาธิบดีบุช ยกเหตุการณ์ที่รัฐบาลอิรักละเมิดแนวทางการแก้ปัญหาขององค์การสหประชาชาติ) แล้วนิยามปัญหาให้เป็นที่สนใจของผู้กำหนดนโยบายและสาธารณชน และยังมีเหตุการณ์สำคัญ (Focusing events) ประกอบด้วย ซึ่งอาจเกิดจากธรรมชาติ หรือการกระทำของมนุษย์ก็ได้ และส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคม และต้องการมาตรการการแก้ปัญหาที่ดีเป็นพิเศษ (Exceptional measures) (เช่น เหตุการณ์ 9/11 เป็นต้น) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายอย่างมากทันทีทันใด

2. กระแสนโยบาย (Policystreams) เป็นแนวความคิด (Ideas) เพื่อแก้ไขปัญหาเพราะกระแสปัญหา เป็นเพียงขั้นตอนที่ทำให้ทราบว่า ศัตรูที่จะต้องสู้คือใคร การเปลี่ยนแปลงนโยบายจะเกิดขึ้น เมื่อผู้กำหนดนโยบายตระหนักว่า การแก้ปัญหาแบบเดิมไม่เพียงพอที่จะใช้ได้อีกต่อไป และต้องการความคิดชุดใหม่ในการแก้ปัญหา ที่กลุ่มประชาคมนโยบาย (นักวิจัย เจ้าหน้าที่รัฐสภา นักวิชาการ และนักวิเคราะห์ของกลุ่มผลประโยชน์) ร่วมกันคิดขึ้นในขั้นต้น เช่น ร่างข้อเสนอสุนทรพจน์ เป็นต้น จัดทำเป็นข้อเสนอ (Proposals) เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน ซึ่งแนวทางแก้ปัญหาที่ได้รับการยอมรับ จะอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติได้ เป็นที่ยอมรับของสังคมนั้น ๆ ในเชิงคุณค่า ใช้ต้นทุนที่ยอมรับได้ การยอมรับของสังคมโลก และฝ่ายการเมืองยอมรับเอาไปใช้

3. กระแสการเมือง (Politics streams) ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงอารมณ์แห่งชาติ (Swings in national mood) และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งองค์ประกอบในรัฐสภา (Congressional composition) และคณะผู้บริหาร (Administration) กลุ่มเหล่านี้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงอารมณ์แห่งชาติจากบรรยากาศในประเทศ การเปลี่ยนแปลงความเห็นของสาธารณะ หรือความเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างกว้างขวาง ซึ่งกระทบต่อนโยบายที่พวกเขาให้การสนับสนุนอยู่ โดยการเปลี่ยนแปลงคณะบริหารหรือสมาชิกรัฐสภา จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบาย

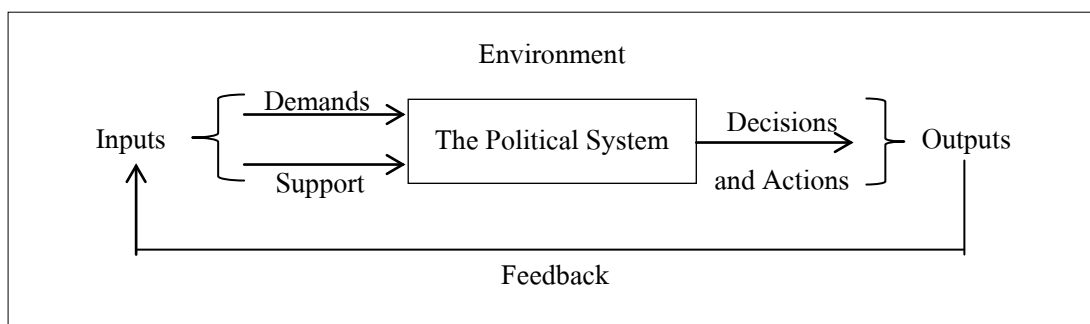
ผู้ประกอบการนโยบายทั้งหลายพยายามทำให้ข้อเสนอได้รับการยอมรับ (Softening up) จากผู้กำหนดนโยบายและสังคมทั้งภายในประเทศและสังคมระหว่างประเทศ ทุ่มเทพทรัพยากรให้ (Investing resources) และรวมทุกกระแสเข้าด้วยกัน (Coupling streams) กลายเป็นทิศทางนโยบาย (Agenda setting) ดังภาพที่ 2-1

ภาพที่ 2-1 Diagram of the multiple streams framework

ที่มา: ประยุกต์มาจาก Saikaly (2009, p. 8)

กระบวนการตัดสินใจของระบบการเมือง ถูกห่อหุ้มไว้ด้วยสภาพแวดล้อมที่ใหญ่กว่าจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งภายในและภายนอก และเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นพลวัตระหว่างระบบการเมืองกับสภาพแวดล้อมเชิงโครงสร้าง ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในอัตราที่รวดเร็ว ซึ่งมีความสำคัญต่อผลที่ตามมาของการดำเนินนโยบาย David Easton ได้นำเสนอแผนภาพของกระบวนการนี้ ดังภาพที่ 2-2 (Easton, 1957)

ภาพที่ 2-2 A simplified model of a political system.

ที่มา: ประยุกต์มาจาก Easton (1957, p. 384)

ในขั้นตอนของการป้อนกลับ (Feedback) จะมีการลดหรือกำจัดผลลบทิ้งไป (Negative feedback: Minimizes /Eliminates) และรักษาหรือขยายผลจากผลบวกที่เกิดขึ้น (Positive feedback: Secures/Advances) เพื่อพัฒนานโยบายให้ดียิ่งขึ้น

3. ตัวแบบผู้กำหนดนโยบายที่มีเหตุผล (Rational actors model)

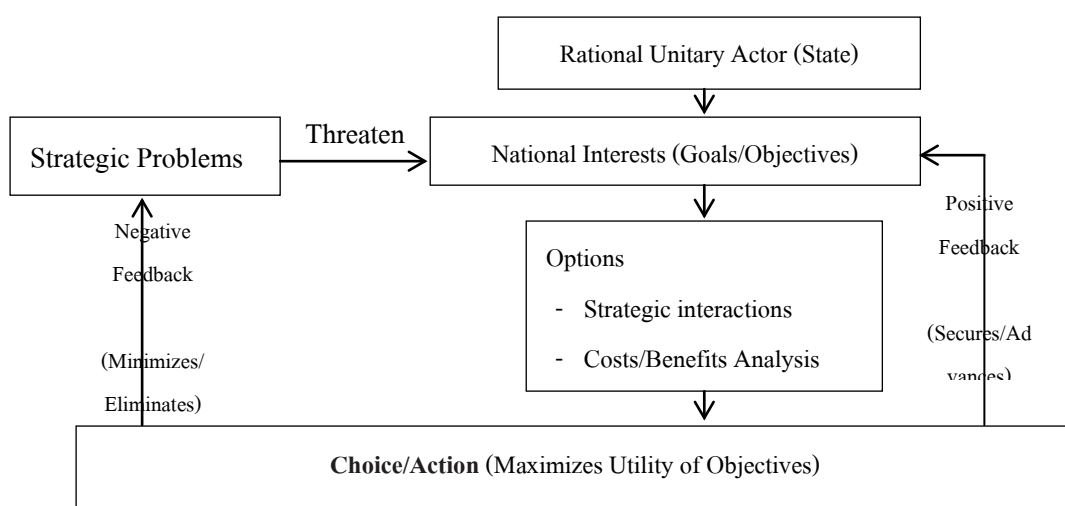
ตัวแบบนี้ มีสมมุติฐานว่า ผู้กระทำคือรัฐบาล การกระทำของรัฐบาล ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สะท้อนไปถึงความมุ่งประสงค์หรือความตั้งใจของรัฐบาล โดยการกระทำนั้น ได้รับการคำนวณมาจากแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ ตัวแบบนี้ แสดงให้เห็นว่าเป้าหมายที่รัฐบาลต้องการคืออะไร และมีเหตุผลของการกระทำเป็นอย่างไร มีแนวความคิดสำคัญ ดังนี้ (Allison, 1969)

3.1 เป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Goals and objectives) เป้าหมาย ได้แก่ ความมั่นคงของชาติและผลประโยชน์ของชาติ จากนั้น จึงแบ่งเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ออกมาเป็นวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

3.2 ทางเลือก (Options) ได้แก่ แนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ ที่จะใช้แก้ปัญหาทางยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของชาติ

3.3 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นตามมา (Consequences) หมายถึง ผลลัพธ์ที่จะเกิดจากการปฏิบัติในแต่ละแนวทางเลือกที่กำหนดขึ้น

3.4 ทางเลือกที่ดีที่สุด (Choice) โดยการประเมินจากผลได้และผลเสียของแต่ละทางเลือก (Costs and benefit calculation) หมายถึงการใช้เหตุผลและเลือกทางเลือกที่สมเหตุสมผลก่อนให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและเกิดผลเสียน้อยที่สุด

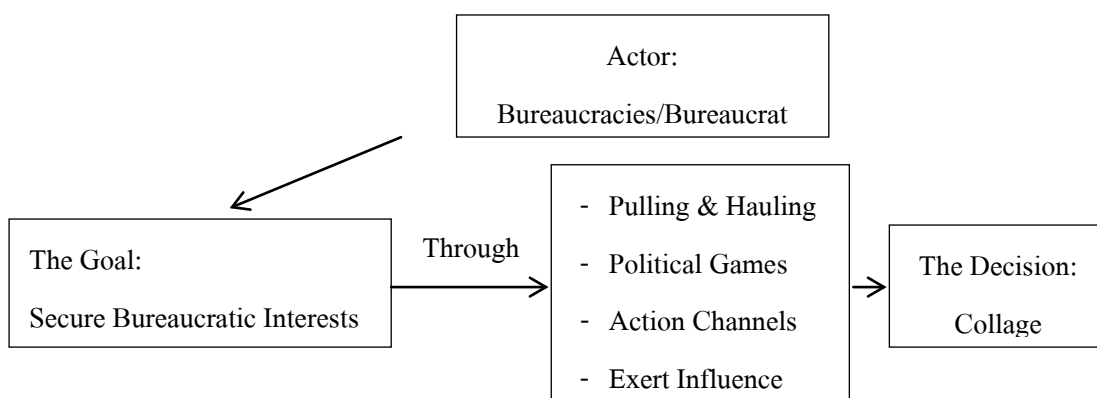

ภาพที่ 2-3 The rational actor model

ที่มา: ประยุกต์จาก Allison (1969, p. 694)

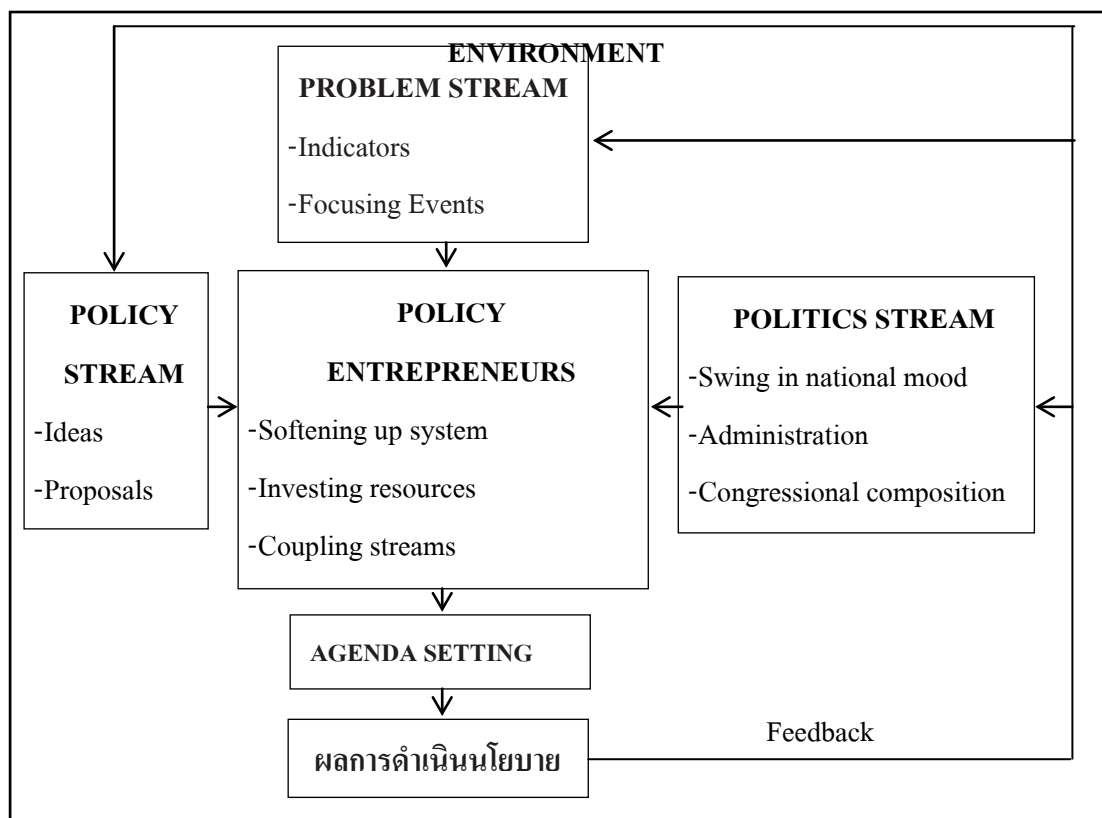
ตัวแบบของ Allison อีก 2 ตัวแบบ ได้แก่ ตัวแบบองค์การ (Organizational model) และ ตัวแบบการเมืองแบบราชการ (The bureaucratic politics model) โดยตัวแบบองค์การ ได้แก่ องค์การของรัฐบาลที่ยึดถือระเบียบการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน หรือ ระเบียบปฏิบัติประจำ (Standard Operating Procedures: SOPs) ในการตัดสินใจนโยบาย มักไม่สนใจว่าจะเกิดผลดีผลเสียอย่างไร เคยทำมาอย่างไร ก็จะต้องทำอย่างนั้น ส่วนตัวแบบการเมืองแบบราชการ ได้แก่ การที่แต่ละหน่วยราชการที่มีส่วนในการตัดสินใจนโยบาย จะใช้อำนาจต่อรองและประนีประนอมกันระหว่างผู้ตัดสินใจ โดยมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กันและกัน

ภาพที่ 2-4 The governmental politics model

ที่มา: Saikaly (2009, p. 101)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีหลายกระแสเป็นหลัก ตามภาพที่ 2-1 เมื่อบูรณาการภาพที่ 2-1, 2-2, 2-3 และ 2-4 เข้าด้วยกัน โดยใช้ภาพที่ 2-1 เป็นหลัก จะกลายเป็นโครงสร้างที่เป็นพลวัตรของทฤษฎีหลายกระแส ดังภาพที่ 2-5

ภาพที่ 2-5 Diagram of the dynamic of the Multiple Streams Framework

ที่มา: การบูรณาการภาพที่ 2-1, 2-2, 2-3 และ 2-4 เข้าด้วยกัน โดยใช้ภาพที่ 2-1 เป็นหลัก

4. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบ่งเป็นสำนักคิดต่าง ๆ และได้รับความนิยมในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกัน มีพัฒนาการของตนเองอยู่ตลอดเวลา ระยะเวลาแรก สำนักสังคมนิยมจะอธิบายได้ดี เพราะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมักเป็นเรื่องทางการเมือง การทหาร และสงคราม ส่วนด้านเศรษฐกิจก็เป็นลักษณะของการปกป้องทางการค้า ต่อมาเมื่อเห็นว่า การปกป้องทางการค้าไม่เกิดประโยชน์ จึงมีการเปิดกว้างให้มีการค้าเสรี ทำให้สำนักเสรีนิยมได้รับความนิยม การเมืองระหว่างประเทศก็เน้นความร่วมมือและเน้นประชาธิปไตย ต่อมา ได้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจและเกิดภาวะของความไม่เท่าเทียมกัน ทำให้เกิดสำนักคิดโครงสร้างนิยมขึ้น เกิดระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

แม้แต่ประเทศประชาธิปไตยก็นำแนวคิดของสำนักโครงสร้างนิยมมาใช้ในรูปของรัฐสวัสดิการ เมื่อเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมล้มเหลว จึงเกิดสำนักคิดเสรีนิยมใหม่ขึ้นมาครอบงำระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตามมาด้วยสำนักคิดสังคมนิยมใหม่ และสำนักคิดสรรค์สร้างนิยม

ทุกสำนักคิดยังถูกใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในปัจจุบันได้ เพียงแต่อาจมีสำนักคิดใดสำนักคิดหนึ่งครอบงำสำนักคิดอื่น ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละปรากฏการณ์ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นลักษณะของความขัดแย้งทางการเมืองเป็นด้านหลัก ในขณะที่เดียวกัน ก็มีผลประโยชน์ร่วมในด้านเศรษฐกิจที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันด้วย ผู้วิจัยจึงใช้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่เป็นหลักในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และใช้ทฤษฎีอื่น ๆ ประกอบการอธิบาย

5. สำนักคิดสังคมนิยม (Realism)

เป็นสำนักคิดที่มักนำมาใช้อธิบายและวิเคราะห์ด้านการเมืองและการทหาร มากกว่าด้านเศรษฐกิจ สังคมนิยมมีความเชื่อพื้นฐานว่ามนุษย์มีความชั่วร้ายและเต็มไปด้วยบาป เห็นแก่ตัว ต้องการผลประโยชน์ และต้องการอำนาจ และเนื่องจากรัฐถูกกำหนดนโยบายโดยมนุษย์รัฐจึงชั่วร้ายตามแบบมนุษย์ไปด้วย คือ รัฐมีความเห็นแก่ตัว และต้องการอำนาจ สำนักคิดสังคมนิยม เริ่มต้นจากสังคมนิยมแบบดั้งเดิม (Classical Realism) และพัฒนาเป็นสังคมนิยมแนวใหม่ (Neo-realism) ในเวลาต่อมา

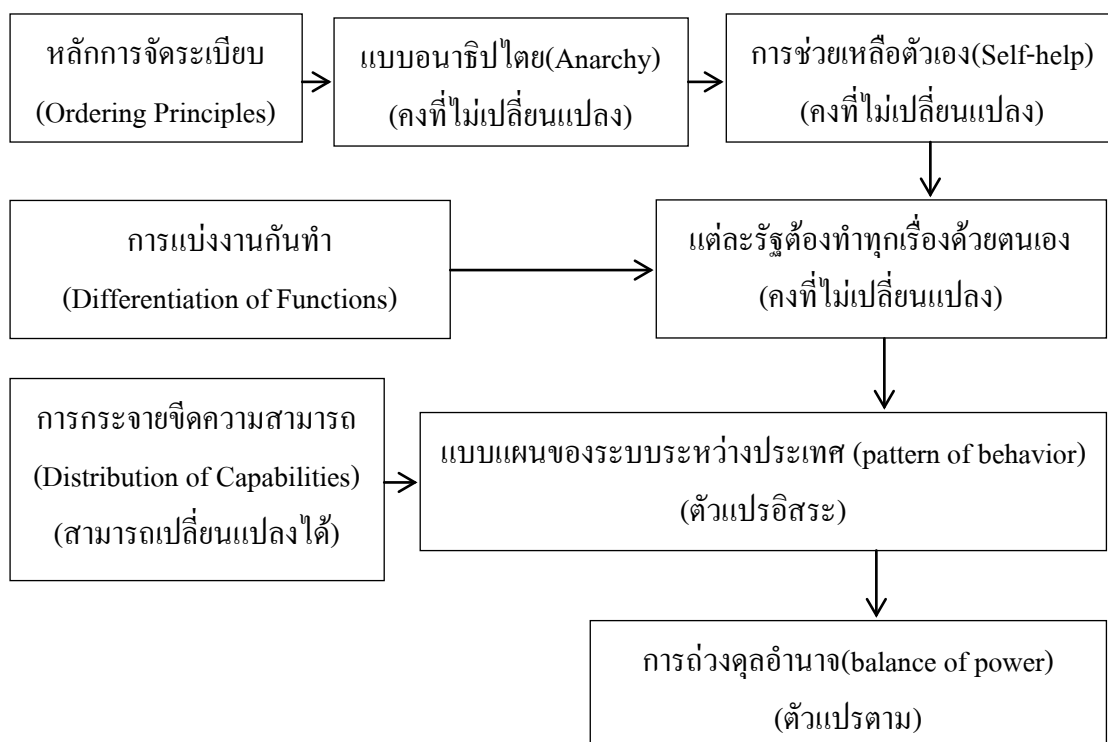
1. สังคมนิยมแบบดั้งเดิม (Classical Realism) บางครั้งเรียกว่า power-politics เป็นกระบวนการทัศน์นำที่ใช้กันอยู่ในทางปฏิบัติในกระทรวงต่างประเทศของทุกประเทศ (ชาลซัย คุ่มปัญญา, 2555) โดยเฉพาะในเรื่องความมั่นคง ความขัดแย้ง และสงคราม (Damreuther, 2010) สังคมนิยมจึงใช้ในการอธิบายและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ในด้านการเมืองและการทหารมากกว่าด้านเศรษฐกิจใช้อธิบายได้ทั้งในด้านความร่วมมือกันและความขัดแย้งระหว่างกัน สังคมนิยมมีประวัติศาสตร์ยาวนาน พบในงานของนักทฤษฎีตั้งแต่ยุคคลาสสิก จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Classic Realism หลักพื้นฐานของสำนักสังคมนิยม ได้แก่ รัฐเหมือนมนุษย์ ซึ่งมีความเห็นแก่ตัว เยอหยิ่ง มักใหญ่ใฝ่สูง เคียดแค้น ทำให้สภาพของโลกเป็นอนาธิปไตย ผู้เข้มแข็งที่สุดเท่านั้นที่จะอยู่รอด สรุปลงเป็นหลักสำคัญได้ ดังนี้ (Baylis, 2005.)

1.1 รัฐนิยม (Statism) ถือว่า รัฐเป็นตัวแสดงที่สำคัญที่สุด ตัวแสดงอื่น ๆ ในการเมืองระหว่างประเทศมีนัยสำคัญน้อยกว่า อีกประการหนึ่ง คือ รัฐอธิปไตยซึ่งแสดงถึงการดำรงอยู่ของความเป็นประชาคมทางการเมืองที่เป็นเอกราช ที่มีอำนาจทางกฎหมายเหนือดินแดนของตน

1.2 ความอยู่รอด (Survival) เป็นเป้าหมายแรกที่เป็นผลประโยชน์สูงสุดของชาติที่ผู้นำทางการเมืองทุกคนของทุกรัฐต้องยึดมั่นส่วนเป้าหมายอื่น ๆ เช่น ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ มีความสำคัญรองลงมา การจะรักษาความมั่นคงของรัฐนั้นผู้นำต้องตัดสินใจการกระทำจากผลลัพธ์มากกว่าจะเป็นการตัดสินใจการกระทำของบุคคลผิดหรือถูก

1.3 การช่วยตัวเอง (Self-help) หมายถึง ไม่มีรัฐหรือสถาบันอื่นใดที่รัฐหนึ่งจะสามารถไว้ใจในด้านความอยู่รอดของตนได้โดยไม่มีความเป็นมิตร ความเชื่อใจและเกียรติยศในโครงสร้างของระบบการเมืองระหว่างประเทศ เพราะไม่มีรัฐบาลโลกปกครองดูแลการอยู่ร่วมกันจะสำเร็จได้ต้องรักษาสมดุลแห่งอำนาจ (Balance of power) คือการพยายามรักษาให้กลุ่มหรือฝ่ายที่เป็นอริกันนั้นมีอำนาจเท่าเทียมกันหากมีฝ่ายใดที่กำลังมีอำนาจเหนืออีกฝ่ายหนึ่งอย่างชัดเจนประเทศที่แต่เดิมเป็นกลางก็จะต้องหันไปสนับสนุนฝ่ายที่กำลังตกเป็นเบี้ยล่างประเทศดังกล่าวบางที่เรียกว่า ผู้รักษาสมดุล (Keeper of the balance) ผลที่ได้คือต่างฝ่ายต่างไม่อาจทำสงครามต่อกันเพราะรู้ว่าไม่อาจมีชัยในสงครามและทำให้ประเทศผู้รักษาสมดุลนั้น อยู่รอด

2. ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ (Neo-realism) เป็นทฤษฎีกระแสหลักที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศร่วมสมัยเพื่ออธิบายการเมืองโลกยุคหลังสงครามเย็น (จิตติภัทร พูนขำ, 2553, หน้า 1) โดย Kenneth N. Waltz เป็นผู้ให้กำเนิดทฤษฎีนี้ สัจนิยมใหม่มองว่าความร่วมมือระหว่างประเทศหรือความขัดแย้งระหว่างประเทศ เกิดจากโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศ ไม่ได้เกิดจากการกระทำของรัฐโดยชี้ให้เห็นการปฏิสัมพันธ์ของรัฐภายใต้โครงสร้างในระบบระหว่างประเทศแบบอนาธิปไตย (Anarchic structure) และเสนอแนะทางเลือกของรัฐเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงและความอยู่รอดผ่านการถ่วงดุลอำนาจ (Balance of power) โครงสร้างการเมืองระหว่างประเทศตามแนวคิดหลักของ Waltz สามารถนิยามได้ด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ หลักการจัดระเบียบ (Ordering principles) การแบ่งงานกันทำ (Differentiation of functions) และการกระจายขีดความสามารถ (Distribution of capabilities) (ศิริสุดา แสนอิ้ว, 2557) รายละเอียดดังภาพที่ 2-6

ภาพที่ 2-6 สัจนิยมใหม่ (Neo realism)

ที่มา: ศิริสุดา แสนอิ้ว (2557)

2.1 หลักการจัดระเบียบ (Ordering principles) ในระบบระหว่างประเทศมีการจัดระเบียบแบบอนาธิปไตย (Anarchy) โดยแต่ละรัฐเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกัน ไม่มีอำนาจศูนย์กลาง แต่ละรัฐต้องช่วยเหลือตัวเอง (Self-help) องค์กรประกอบนี้มีลักษณะคงที่

2.2 การแบ่งงานกันทำ (Differentiation of functions) โดยในระบบระหว่างประเทศไม่มีการแบ่งหน้าที่ระหว่างหน่วยในระบบ แต่ละรัฐต้องทำทุกเรื่องด้วยตนเอง องค์กรประกอบนี้ก็มีลักษณะคงที่อีกเช่นกัน

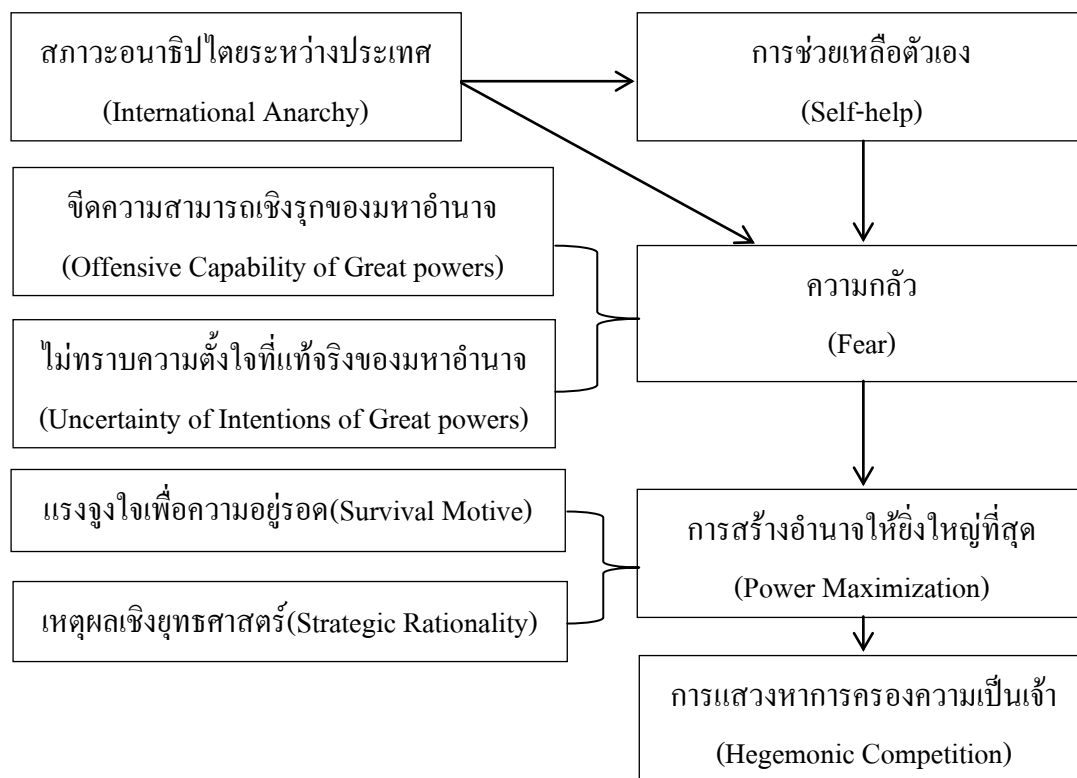
2.3 การกระจายขีดความสามารถ (Distribution of capabilities) ระหว่างรัฐในระบบไม่เท่ากัน เพราะแต่ละรัฐมีทรัพยากรไม่เท่ากัน ซึ่งทำให้แต่ละรัฐทำหน้าที่ได้แตกต่างกัน จึงนำไปสู่แบบแผนของระบบระหว่างประเทศ (Pattern of behavior) องค์กรประกอบนี้ไม่คงที่ เพราะขีดความสามารถของรัฐมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยการเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถของรัฐหนึ่ง ๆ จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศ อันเป็นตัวแปรต้นหรือเป็นสาเหตุ (Independent variable หรือ Cause) ที่มีต่อตัวแปรตาม (Dependent variable หรือ Effect) ได้แก่ พฤติกรรมของรัฐที่เกี่ยวข้องในการถ่วงดุลอำนาจ (Balance of power)

โครงสร้างของระบบระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่กำกับควบคุม (Constraint) รัฐ โดยที่รัฐไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ตลอดจนเป็นเครื่องกีดขวางความร่วมมือ (Cooperation) ที่จะเกิดขึ้นระหว่างรัฐ โดยรัฐให้ความสำคัญกับ Relative gain (ทกพิพร สุพร, 2012) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติทางความมั่นคงการที่แต่ละรัฐมีศักยภาพหรือขีดความสามารถที่แตกต่างกันทางเลือกของรัฐคือการถ่วงดุลอำนาจเพื่อรักษาไว้ซึ่งความอยู่รอดปลอดภัยของรัฐ ซึ่งกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ การถ่วงดุลจากภายใน (Internal balance) เป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจ การพัฒนากำลังทหาร และการวางยุทธศาสตร์ที่ชาญฉลาด และการถ่วงดุลจากภายนอก (External balance) เป็นการแสวงหาพันธมิตรและการทำให้ฝ่ายตรงข้ามอ่อนแอด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม นอกจากนั้นแล้ว ยังมีอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งรัฐอาจเลือกใช้เพื่อรักษาไว้ซึ่งความอยู่รอดปลอดภัยของรัฐคือการร่วมขบวน (bandwagon) ไปตามกระแสที่ได้รับความนิยมหรือการเลือกเข้าข้างรัฐที่เข้มแข็งเพื่อรักษาไว้ซึ่งความอยู่รอดโดยภายใต้โครงสร้างของระบบระหว่างประเทศแบบอนาธิปไตยนั้น รัฐเลือกใช้การถ่วงดุลอำนาจเพราะไม่มีหลักประกันว่ารัฐที่เข้มแข็งกว่าจะไม่รุกรานตนเพราะเป้าหมายหลักของรัฐคือการรักษาไว้ซึ่งความอยู่รอดปลอดภัยนั่นเอง แต่การถ่วงดุลอำนาจมีจุดอ่อนคือการคาดเดาสถานการณ์ได้อย่างจำกัด

ต่อมา ศาสตราจารย์ John J. Mearsheimer เห็นว่าสัญนิยมนิยมของ Waltz เป็นสัญนิยมเชิงรับ (Defensive realism) และได้นำเสนอสัญนิยมเชิงรุก (Offensive Realism) โดยเห็นว่า ระบบระหว่างประเทศที่เป็นอนาธิปไตยนั้น ประเทศมหาอำนาจจะพยายามดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่อรักษาสถานภาพ (Status quo) ของตนเองไว้ให้ได้ เนื่องจากไม่มีปัจจัยหรือประเทศใดจะสามารถปกป้องตนจากมหาอำนาจอื่น ๆ ได้ การจะอยู่รอดได้ ต้องแสวงหาอำนาจสร้างความยิ่งใหญ่ให้ตนเองให้มากที่สุด ดังนั้น ประเทศมหาอำนาจจึงต้องก้าวร้าว และมีนโยบายเชิงรุก เพื่อให้ได้มาซึ่งการครองความเป็นเจ้า (Hegemon) โดยสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดคือ การได้ครองความเป็นเจ้าระดับโลก (Global hegemon) โดย Mearsheimer ได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญ ของสัญนิยมเชิงรุก (Offensive realism) (Mearsheimer, 2001) สรุปได้ดังนี้

1. สมมติฐานรากฐาน (Bedrock assumptions) ที่ทำให้มหาอำนาจขยายอำนาจ 5 ประการ ได้แก่ ความเป็นอนาธิปไตยในระบบระหว่างประเทศ มหาอำนาจครอบครองความสามารถทางทหารเชิงรุกบางประการ ซึ่งสามารถทำอันตราย หรือทำลายชาติอื่นได้ รัฐต่าง ๆ ไม่สามารถหยั่งรู้ถึงเจตนาของชาติอื่นได้อย่างแน่นอนว่า มหาอำนาจนั้นจะใช้ศักยภาพทางทหารเชิงรุกเข้าโจมตีตนเองหรือไม่ ถึงแม้ว่าชาตินั้นจะมีความเป็นมิตร แต่ก็สามารถที่จะเปลี่ยนความตั้งใจไปเป็นการทำอันตรายต่อตนได้ ความอยู่รอดของบูรณภาพแห่งดินแดนและอำนาจอภิปไตยภายในสำคัญที่สุด

และมหาอำนาจเป็นตัวแสดงที่มีเหตุผล ที่ตระหนักถึงสถานะแวดล้อมภายนอกประเทศของตน เป็น การคิดในเชิงยุทธศาสตร์ถึงวิธีการที่จะอยู่รอดในสถานะแวดล้อมนั้น

ภาพที่ 2-7 สัจนิยมเชิงรุก (Offensive realism) ของประเทศมหาอำนาจ (Mearsheimer, 2001)

2. พฤติกรรมของรัฐ (State behavior) เกิดจากสถานะแวดล้อมแบบอนาธิปไตย ที่ไม่มีอำนาจที่มีอำนาจเหนือกว่ารัฐมหาอำนาจที่จะประกันต่อความปลอดภัยของแต่ละรัฐได้ ทุก รัฐต้องช่วยเหลือตัวเอง แต่ละรัฐมีศักยภาพที่สามารถทำอันตรายต่อกัน ได้ จึงกลัวกันและกัน และไม่ไว้ใจ กัน สามารถทำได้ทุกอย่างเพื่อให้ตนเองครองความเหนือกว่ารัฐอื่น แรงจูงใจสำคัญที่สุดคือการเอา ตัวรอด (The ultimate motive is to survive) โดยการขยายอำนาจของตนให้มากที่สุด (Power maximization) และเป้าหมายสูงสุด คือการได้ครองความเป็นเจ้า

3. การรุกรานที่คาดคำนวณไว้ (Calculated aggression) หมายถึง มหาอำนาจจะรุกรานก็ ต่อเมื่อได้ชั่งน้ำหนักระหว่างการสูญเสียและความเสี่ยง (The costs and risks) กับผลประโยชน์ (Benefits) ที่จะได้รับจากการรุกราน อย่างไรก็ตาม มหาอำนาจจะคำนวณผิดพลาดกันอยู่เสมอ เพราะใช้การตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของการข่าวที่ไม่สมบูรณ์ (Imperfect information) เนื่องจาก สงครามเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนที่ยากจะทำนายถึงผลของสงคราม

4. ข้อจำกัดของการครองความเป็นเจ้า (Hegemony's limits) เกิดจากระยะห่างด้านภูมิรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะการขวางกั้นด้วยพื้นทะเล ทำให้การครองความเป็นเจ้าระดับโลกเป็นไปได้ยากมาก และยังไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ดังนั้น สิ่งที่ประเทศมหาอำนาจแสวงหา คือ การรักษาการครองความเป็นเจ้าในระดับภูมิภาค (Regional Hegemon) ตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่ตนตั้งอยู่ให้ได้ (Mearsheimer, 2001) นอกจากนั้นแล้ว มหาอำนาจก็ไม่ต้องการให้มหาอำนาจในภูมิภาคอื่นมีศักยภาพที่จะมารบกวบนพื้นที่อิทธิพลของตน โดยต้องการให้มีมหาอำนาจอื่น ๆ ในภูมิภาคนั้น คอยถ่วงดุลอำนาจไว้ และถ้าหากว่ารัฐเหล่านั้นทำไม่ได้ มหาอำนาจก็จะเข้าไปช่วยเสริมการถ่วงดุล ในลักษณะของผู้ถ่วงดุลจากภายนอกภูมิภาค (An offshore balancer)

5. อำนาจและความกลัว (Power and fear) เกิดจากการที่มหาอำนาจมีพลังอำนาจทางทหารเชิงรุกที่สามารถจะทำอันตรายต่อมหาอำนาจอื่นได้ และไม่อาจทราบความตั้งใจที่แท้จริงของกันและกันได้ แต่ละรัฐจึงต้องกลัวในอำนาจของกันและกัน ทุกชาติจึงประเมินจากอำนาจที่รัฐนั้น ๆ ครอบครองอยู่เป็นหลัก

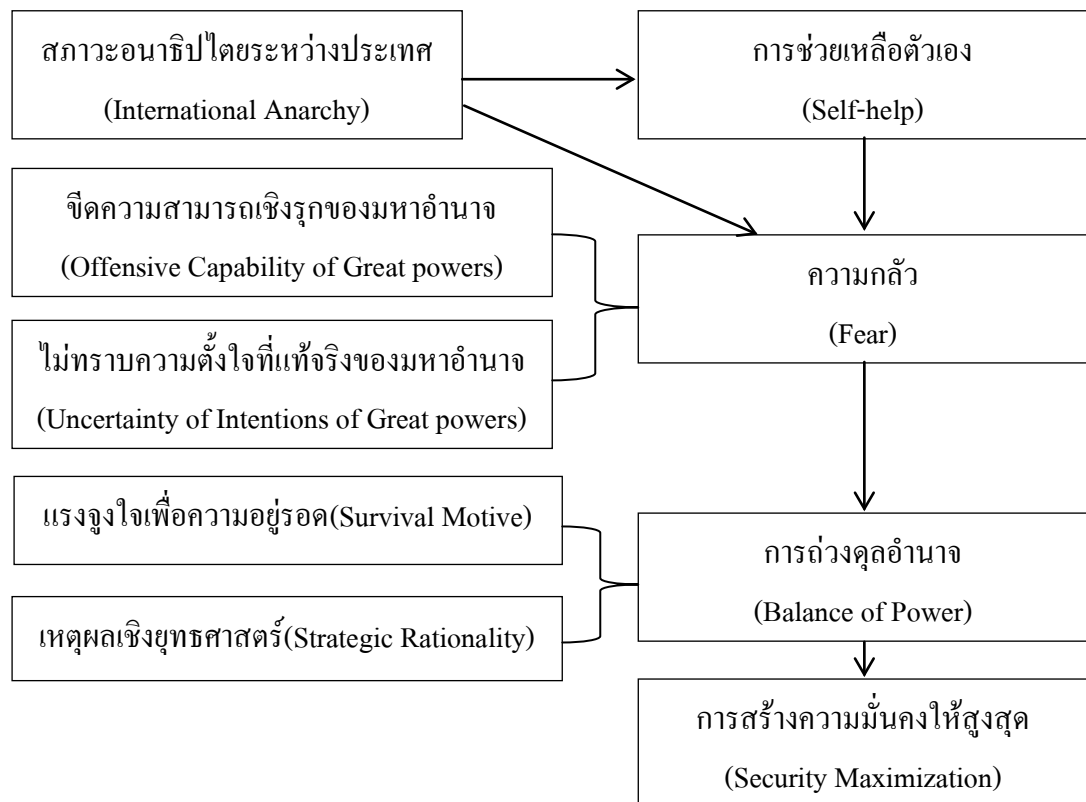
6. ลำดับชั้นเป้าหมายของรัฐ (The hierarchy of state goals) มีความอยู่รอดของบูรณภาพแห่งดินแดนและอำนาจอธิปไตยภายในเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของมหาอำนาจ และอยู่เหนือกว่าเป้าหมายอื่น ๆ ของชาติทั้งหมด โดยการอยู่รอดนั้น ใช้ความมั่งคั่งหล่อเลี้ยงเครื่องมือแห่งอำนาจอื่น ๆ ให้หนุนเนื่องกันและกัน

7. การสร้างระเบียบโลก (Creating world order) จะอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของมหาอำนาจเป็นหลัก

8. ความร่วมมือระหว่างรัฐ (Cooperation among states) ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์และความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบระหว่างมหาอำนาจเป็นหลักเช่นกัน

ในขณะที่ทฤษฎีสัจนิยมเชิงรับของ Waltz จะเน้น (Stress) ว่ามหาอำนาจต้องระมัดระวังไม่สร้างอำนาจมากเกินไป เพราะความเข้มแข็งที่มากเกินไป จะเป็นเหตุให้ชาติอื่น ๆ รวมตัวกันต่อต้าน โดยใช้การถ่วงดุลอำนาจที่เพียงพอที่จะป้องปรามชาติที่คุกคามตนเองเท่านั้น ซึ่งถือว่าการสร้างความมั่นคงสูงสุด (Security maximization) จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างสัจนิยมเชิงรุก กับสัจนิยมเชิงรับ ได้แก่ สัจนิยมเชิงรุกจะขยายอำนาจของตนออกไปให้มากที่สุด (Power Maximization) เป็นการแสวงหาการครองความเป็นเจ้า (Hegemonic Competition) ในขณะที่สัจนิยมเชิงรับ จะเน้นการถ่วงดุลอำนาจ เพื่อให้เกิดความมั่นคงที่สูงสุด (Security Maximization) เมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างสัจนิยมเชิงรุกของมหาอำนาจดังภาพที่ 2-7 แล้ว สามารถแสดงเป็นภาพของโครงสร้างสัจนิยมเชิงรับของมหาอำนาจได้ ดังภาพที่ 2-8

ภาพที่ 2-8 สัจนิยมเชิงรับ (Defensive realism) ของประเทศมหาอำนาจ (Mearsheimer, 2001)

สำนักคิดเสรีนิยม (Liberalism)

แนวคิดเสรีนิยมไม่เห็นด้วยกับแนวคิดสังคมนิยมที่มองว่าการเมืองระหว่างประเทศเป็นอนาธิปไตยแต่เสรีนิยมมุ่งค้นหาค่านิยมของความเป็นระเบียบ เสรีภาพ ความยุติธรรมและความอดทนในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเสรีนิยมเชื่อว่าการทำสงครามไม่มีความจำเป็นและเป็นวิธีการที่ล้าสมัยในการใช้ระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐสถาบันในประเทศและระหว่างประเทศมีความจำเป็นเพื่อปกป้องและส่งเสริมค่านิยมเหล่านี้แต่มีข้อแตกต่างที่สำคัญภายในสำนักคิดเสรีนิยมระหว่างพวกที่ปฏิบัติด้วยแนวคิดเสรีนิยมด้านบวกที่สนับสนุนนโยบายต่างประเทศแบบแทรกแซง (Interventionist foreign policies) และสถาบันระหว่างประเทศที่เข้มแข็งกับพวกที่ต่อต้านด้วยแนวคิดด้านลบซึ่งให้ความสำคัญกับการอดทนและไม่แทรกแซงสำนักคิดเสรีนิยม มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ ตามการเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อม ดังนี้

1. เสรีนิยมแบบคลาสสิก (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2550) มีรากฐานของความคิดมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 18 เนื่องจากสังคมในยุคกลางถูกรอบงำโดยการปกครองแบบศักดินาที่อ้างอิงกับทฤษฎีเทวสิทธิ์กษัตริย์และขุนนางในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชนั้นจำกัดเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนสำนักเสรีนิยมคลาสสิกจึงเกิดขึ้นเพื่อปฏิเสธการจำกัดเสรีภาพและเรียกร้องสิทธิและ

ความรับผิดชอบของปัจเจกชนในทางเศรษฐกิจเพราะลัทธิพาณิชย์นิยมที่เน้นการผลิตเพื่อส่งออกขายให้กับอาณาจักรและเพื่อสะสมความมั่งคั่งในรูปของทองนั้น ได้สร้างความร่ำรวยให้กับกษัตริย์เหล่านั้น ไม่ได้แบ่งปันและกระจายความมั่งคั่งไปสู่สามัญชนจึงเกิดการปฏิวัติทางความคิด โดยนักคิดคนสำคัญ คือ จอห์น ล็อก (John Locke, 1632-1704) ชาวอังกฤษ ซึ่งเขียนหนังสือที่สำคัญ Two Treatises of Government (1690) และ An Essay Concerning the True Original, Extent, and End of Civil Government (1690) ที่เสนอให้จัดตั้งรัฐบาลโดยความยินยอมของประชาชน

ล็อกเน้นถึงอิสรภาพและเสรีภาพในฐานะสิทธิพื้นฐานของมนุษย์โดยมนุษย์เกิดมาเป็นอิสระเพราะมนุษย์มีเหตุผลนั่นเองเหตุผลคือเสียงของพระเจ้าในตัวมนุษย์มนุษย์จึงสามารถกระทำสิ่งที่ถูกต้องได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องถูกชี้นำหรือบังคับควบคุมจากผู้ปกครอง และมนุษย์ทุกคนยังเท่าเทียมกันและเป็นอิสระต่อกันมนุษย์เป็นเจ้าของแรงงานของตนเองมนุษย์มีสิทธิพื้นฐานในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ที่เรียกว่า “กรรมสิทธิ์” (ซึ่งแตกต่างจากระบบศักดินาที่กำหนดให้ขุนนางและชนชั้นสูงเท่านั้นสามารถเป็นเจ้าของทรัพย์สิน) โดยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะต้องไม่นำไปสู่การกดขี่หรือขูดรีดแต่ต้องช่วยสนับสนุนให้มนุษย์มีอิสระกรรมสิทธิ์จึงเป็นเครื่องมือไปสู่เสรีภาพสังคมการเมืองของล็อกเกิดจากความยินยอมของสมาชิกในสังคม รัฐเกิดจากการมอบความไว้วางใจจากประชาชน ดังนั้น เมื่อไหร่ที่ประชาชนไม่ไว้วางใจ ก็จะถอดถอนรัฐได้ทันที

อดัม สมิท (Adam Smith, 1723-1790) ซึ่งเชื่อว่าความเห็นแก่ตัวหรือการที่แต่ละคนต่างมุ่งหาประโยชน์ส่วนตัวจะทำให้สังคมได้รับประโยชน์สูงสุดตามไปด้วย ที่เขาเรียกว่า “มือที่มองไม่เห็น” หรือ “กลไกตลาด” หรือกลไกของอุปสงค์และอุปทานนั่นเอง โดยมอบความมีอิสระและเสรีภาพในการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล (หรือการแข่งขันอย่างเสรีในตลาด) โดยปราศจากการบังคับหรือวางแผนจากส่วนกลางเพราะสัญชาตญาณความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ทำให้เกิดการผลิตและการแลกเปลี่ยนและทำให้สังคมได้รับประโยชน์ผ่านการออมทรัพย์การแบ่งงานกันทำและการเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตนี้เป็นรากฐานของความคิดเสรีนิยมที่เน้นเสรีภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองของมนุษย์บทบาทของรัฐบาลในทรรศนะของสมิทจึงควรถูกจำกัดเพียงเฉพาะในการป้องกันประเทศคุ้มครองสมาชิกสังคมจากความอยุติธรรม บริการสาธารณะและการกุศลเท่านั้น

การขยายตัวของการค้าและปฏิวัติอุตสาหกรรมในอังกฤษและฝรั่งเศสนำไปสู่ภาวะทุกข์ยากอย่างรุนแรงของแรงงานอุตสาหกรรมเพราะมีการใช้แรงงานในระยะเวลาการทำงานที่ยาวนานในภาวะเสี่ยงอันตรายในขณะที่ค่าจ้างแรงงานถูกกดให้ต่ำและกรรมกรมีชีวิตที่ลำบากและตกอยู่ในสภาวะยากจนจึงเริ่มเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ทฤษฎีเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมของสำนักคลาสสิก

2. เสรีนิยมสำนักประโยชน์นิยม หรือทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แบบนีโอคลาสสิก (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2550) นำโดย เจเรมี เบนแทม (Jeremy Bentham, 1748-1832) ที่เห็นว่า ธรรมชาติได้ทำให้มนุษย์ชาติอยู่ภายใต้การควบคุมของนายเหนือหัวของคนสองคน คือความเจ็บปวดและความพอใจ โดยนายสองคนนี้เท่านั้นที่จะกำหนดว่าเราควรทำอะไรเช่นเดียวกับที่กำหนดว่าเราจะทำอะไร และเสรีภาพเป็นเพียงเครื่องมือไปสู่เป้าหมายสุดท้าย คือ ความสุขซึ่งแตกต่างจากลอคที่เสนอว่า เสรีภาพจะเป็นจุดหมายปลายทางหรือเป็นอุดมคติในตัวของมันเอง ทฤษฎีเสรีนิยมสำนักประโยชน์นิยมเน้นเรื่องประโยชน์หน่วยสุดท้ายซึ่งให้ความสำคัญกับมูลค่าสินค้าหรือประโยชน์จากการบริโภคสินค้า ซึ่งให้น้ำหนักกับการบริโภคและผู้บริโภคมากกว่ามูลค่าของการผลิต ซึ่งให้น้ำหนักกับการผลิตรวมทั้งเจ้าของปัจจัยการผลิตเจเรมี เบนแทมกล่าวว่า การกระทำที่ดีที่สุดคือ การกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดของคนจำนวนมากที่สุด (The greatest happiness of the great number) เขาจึงให้น้ำหนักกับสังคมมากกว่าปัจเจกชนเมื่อมีความขัดแย้งของหลักจริยธรรมระหว่างปัจเจกและสังคมต้องถือหลักจริยธรรมของสังคมก่อน ดังนั้น เมื่อใดที่เสรีภาพไปกระทบกับความพอใจของผู้อื่นเมื่อนั้นก็ต้องออกกฎหมายเพื่อควบคุม ทำให้รัฐสามารถมีบทบาทมากขึ้นไม่ถึงกับถูกจำกัดให้ทำเฉพาะเรื่องความมั่นคงและบริการสาธารณะ โดยรัฐสามารถใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสิ่ง ที่เห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะได้

จอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill, 1806-1873) ได้ขยายความในเรื่องความพอใจเพิ่มเติมว่า ความพอใจทางปัญญา หรือจิตวิญญาณมีคุณค่ามากกว่าความพอใจทางกาย โดยเห็นว่าความพอใจสูงสุดคือเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และการให้เสรีภาพคือวิธีการส่งเสริมเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ดังนั้น เสรีภาพจึงเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญและเป็นเป้าหมายของสังคมในตัวเองซึ่งต่างจากทฤษฎีของเบนแทมมิลล์ ได้ขยายความเพิ่มเติมอีกเรื่องหนึ่งคือ ต้องให้ความสำคัญกับเสรีภาพอย่างเต็มที่ เขาเห็นว่า สิ่งที่เป็นศัตรูที่น่ากลัวที่สุดของเสรีภาพไม่ใช่รัฐบาลแต่เป็นสังคมนทรราชเขาจึงให้การสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

3. เสรีนิยมใหม่ แตกต่างจากเสรีนิยมแบบคลาสสิกตรงที่ เสรีนิยมแบบคลาสสิกมองว่ารัฐไม่ควรที่จะเข้ามาแทรกแซงกลไกของตลาดหรือเข้าควบคุมปัจจัยการผลิต แต่เสรีนิยมใหม่เห็นว่ารัฐและทุนควรบูรณาการร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างช่องทางการตลาดใหม่ ๆ ขึ้นมา เช่น การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การเปิดตลาดการค้าเสรี เป็นต้น

นักคิดสำคัญของสำนักเสรีนิยมใหม่ที่สำคัญประกอบด้วยนักปรัชญาสำนักออสเตเรีย ได้แก่ ฟรีดริช ฟอน ฮาเย็ค (Friedrich von Hayek, 1889-1992), ลุดวิก ฟอน มิสเซส (Ludwig von Mises, 1881-1973), คาร์ล ปอปเปอร์ (Karl Popper, 1902-1994), และนักเศรษฐศาสตร์ผู้ก่อตั้ง

สำนักการเงินนิยมของมหาวิทยาลัยชิคาโก มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman, 1912-2006) แต่ผู้ที่นำไปใช้ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมจริง ได้แก่ นาง มาการิต แทตเชอร์ นายกรัฐมนตรีของอังกฤษ

เสรีนิยมใหม่ ได้วางฐานคิดไว้ 4 ประการ ได้แก่ กลไกตลาด (Marketization) หมายถึง ความสัมพันธ์ทุกอย่างถูกวางอยู่บนกลไกการตลาด การลดการควบคุม (Deregulation) หมายถึง การผ่อนปรนระเบียบกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้ทุนสามารถที่จะเคลื่อนย้ายเข้าออกในระบบการลดงบประมาณของรัฐบาล (Budget Cut) หมายถึง การตัดงบประมาณบางส่วนซึ่งเป็นภาระของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับบริการหรือประชาชนจะต้องแบกรับในส่วนนี้ เช่น เรื่องของการศึกษา, สาธารณสุข, การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และการรักษาเสถียรภาพ (Stabilization) หมายถึง การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การรักษาเสถียรภาพทางการคลัง ดังนั้น เสรีนิยมใหม่ จึงมุ่งสู่การแปรรูปบริการของรัฐเป็นเอกชน (Privatisation) การเปิดเสรีทางการค้าและการเงิน (Trade and Financial liberalization) และการผ่อนคลายเป็นและลดกฎระเบียบ (Deregulation) เพราะหลักการของเสรีนิยมใหม่ตั้งอยู่บนฐานความเชื่อว่าเงื่อนไขที่จำเป็นของการอยู่ดีมีสุขของมนุษย์นั้นคือ เสรีภาพของปัจเจกบุคคล (ในการประกอบการ) ดังนั้น โครงสร้างเชิงสถาบันที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางเสรีนิยมใหม่คือการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลอย่างเข้มงวดและระบบตลาดแข่งขันเสรี

สำนักคิด โครงสร้างนิยม (Structuralism)

สำนักคิดนี้เห็นว่าโครงสร้างของโลกทุนนิยม เป็นโครงสร้างที่เอารัดเอาเปรียบ และกอบโกยผลประโยชน์จากประเทศกำลังพัฒนา และด้อยพัฒนา โดยประเทศที่พัฒนาแล้วจะเข้ามา กอบโกยทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ แรงงาน โดยไม่ได้ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อประเทศกำลังพัฒนา ขณะเดียวกันเมื่อประเทศด้อยพัฒนา และกำลังพัฒนาส่งสินค้าเข้าไปในประเทศที่พัฒนาแล้ว ก็จะถูกกีดกันทางการค้าด้วยมาตรการต่าง ๆ ผลที่เกิดขึ้นคือการทำให้ประเทศกำลังพัฒนาด้อยพัฒนาตลอดกาล ไม่สามารถล้มตาอ้าปากได้ ทฤษฎีในสำนักนี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดแบบคาร์ล มาร์กซ์ จะเน้นการวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างประเทศว่าการเอารัดเอาเปรียบที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความขัดแย้ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง สำนักคิด โครงสร้างนิยม ในระบบโครงสร้างระหว่างรัฐ อาจมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและมีพัฒนาการตามลำดับ คือ

1. ทฤษฎีพึ่งพิง (Dependency theory) มีการแบ่งรัฐออกเป็น รัฐแกนกลาง (Core) ซึ่งเป็นประเทศพัฒนาแล้วกับรัฐปริมณฑล (Periphery) ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา แล้วรัฐแกนกลางได้เข้ามา กอบโกยผลประโยชน์ด้านต่าง ๆ จากรัฐปริมณฑล ส่งผลให้รัฐปริมณฑลต้องด้อยพัฒนา และไม่มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง

2. ทฤษฎีระบบโลก (World system theory) มีการแบ่งรัฐออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ รัฐศูนย์กลาง (Core) ได้แก่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รัฐกึ่งปริมณฑล (Semi-periphery) ได้แก่ ประเทศ

อุตสาหกรรมใหม่ (NICs) และรัฐปริมณฑล (Periphery) ได้แก่ ประเทศกำลังพัฒนา ทฤษฎีนี้มองว่า รัฐศูนย์กลางจะกอบโกยผลประโยชน์จากรัฐรอบนอกและกึ่งรอบนอก และกีดกันทางการค้าจากรัฐรอบนอกและกึ่งรอบนอกโดยมาตรการต่าง ๆ ส่วนรัฐกึ่งรอบนอกจะถูกกอบโกยจากรัฐศูนย์กลาง ในขณะที่เดียวกัน ก็ทำหน้าที่กอบโกยผลประโยชน์จากรัฐรอบนอก รวมทั้งกีดกันทางการค้าไม่ให้สินค้าจากรัฐรอบนอกเข้าไปในตลาด ทำให้รัฐรอบนอกเป็นผู้ที่เดือดร้อนมากที่สุด และนำไปสู่ความขัดแย้ง

สำนักคิดสรรค์สร้างนิยม (Constructivism)

สำนักนี้เห็นว่า นอกจากจะให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ด้านวัตถุ (Material interest) แล้ว ยังให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ด้านความคิด (Ideational interest) อีกด้วย หรือกล่าวได้ว่า สิ่งแวดล้อมของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น มีการจัดเรียงลำดับ มีกฎเกณฑ์ มีโครงสร้าง มีระบบ มีความรู้และวัฒนธรรมร่วมกัน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงกระตุ้นหรือพฤติกรรมของรัฐนั้น อาจจะเป็นเพราะการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เช่น การแข่งขันกัน การร่วมมือกัน การคาดหวังจากกันและกัน การไว้นือเชื่อใจกัน การคานอำนาจกัน หรือการรวมกลุ่มกัน เป็นต้น โดยมีพื้นฐานมาจากปัจจัยสำคัญทางด้านความคิด ได้แก่ บรรทัดฐาน (Norm) อัตลักษณ์ (Identity) และ วัฒนธรรม (Culture) (Sawasntee & Tai, 2013)

สำนักคิดสรรค์สร้างนิยมมองว่า ความขัดแย้งระหว่างประเทศ เกิดจากความแตกต่างกันด้านอัตลักษณ์ ความเชื่อ ศาสนา หรือวัฒนธรรม โดยรัฐเป็นฝ่ายสร้างโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศขึ้นมา และโครงสร้างภายในของสังคม ก็ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างระหว่างประเทศเช่นกัน เช่น สหรัฐฯ สร้างความเชื่อด้านประชาธิปไตย เสรีภาพ ความเสมอภาค และทำทุกอย่างเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกเชื่อและยอมรับค่านิยมแบบเดียวกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อของสังคมโลก แต่ระบบโครงสร้างภายในของประเทศต่าง ๆ ก็มีผลต่อความเชื่อดังกล่าว และส่งผลกระทบต่อสหรัฐอเมริกาเช่นกัน

ทฤษฎีที่ไม่ถูกระบุว่าอยู่ในสำนักคิดใดอย่างชัดเจน

1. ทฤษฎีโลกาภิวัตน์เป็นทฤษฎีที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของโลก

1.1. ทฤษฎีภาวะทันสมัยและการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่มีรูปแบบเดียวกัน

(Modernization and convergence) มีแนวคิดว่าการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่ความทันสมัยเป็นธรรมชาติของการวิวัฒนาการของทุกสังคม และสัมพันธ์กับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงแบบแผนทางเศรษฐกิจเป็นธรรมชาติของการวิวัฒนาการที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีกว่า และเกิดส่วนใหม่ ๆ ขึ้นทำหน้าที่ใหม่ ๆ ที่เชื่อมโยงโลกจนอยู่ในระบบเดียวกัน ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบโลก ย่อมกระทบต่อระบบอื่น ๆ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามกันไปด้วยเช่น เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจ ก็จะ

ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบครอบครัว รูปแบบการดำเนินชีวิต และการเกิดขึ้นของหน่วยย่อย ๆ ต่าง ๆ ในสังคม แล้วส่งผลกระทบต่อค่านิยมความเชื่อของคนในสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เป็นผลมาจากการรับรู้ของสังคมที่ผ่านเข้ามาในรูปแบบต่าง ๆ โดยหลายเรื่องเป็นไปโดยอิสระ เมื่อการแพร่กระจายเป็นไปอย่างทั่วถึง ก็จะทำให้สังคมต่าง ๆ ทั่วโลกมีลักษณะที่คล้าย ๆ กัน

1.2 ทฤษฎีจักรวรรดินิยม (Capitalism) มีแนวคิดว่าการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่ทุนนิยม นั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เป็นธรรมทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเห็นว่า กระบวนการผลิตของระบบทุนนิยม คือ ต้นเหตุแห่งปัญหาทั้งหมด ได้แก่

1.2.1 การแข่งขันกันระหว่างผู้ขายด้วยการตัดราคาทำให้ผู้ผลิตที่มีทุนมากกว่า มีความสามารถในการแข่งขันมากกว่า และในที่สุดผู้ผลิตที่มีกำลังอ่อนกว่าจะถูกผลัดออกจากระบบ การแข่งขันจนในที่สุดจะเหลือเพียงผู้ผลิตเพียงไม่กี่ราย ซึ่งจะทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันได้ง่ายขึ้น การรวมกลุ่มกันของผู้ผลิตจะทำให้กลุ่มผู้ผลิตสามารถกำหนดราคาสินค้าในตลาดได้ โดยไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับอุปสงค์ของสินค้าอีกต่อไปแต่ขึ้นอยู่กับผู้ผลิตฝ่ายเดียว และสร้างผู้ผลิตรายใหญ่ขึ้นเป็นเจ้าพ่อในตลาด และในที่สุด ก็พัฒนารูปแบบไปเป็นองค์กรข้ามชาติที่มีอำนาจและทุนมหาศาล ที่เรารู้จักกันในนามบริษัทข้ามชาติ (Transnational corporation)

1.2.2 การกดค่าแรงคนงาน จนนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างนายทุนกับกลุ่มแรงงาน จนอาจถึงขั้นการเปลี่ยนแปลงระบบ โครงสร้างสังคมขึ้นได้

1.2.3 การแสวงหาทรัพยากรราคาถูกและหาตลาด มีการเอาเปรียบประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายทั้งด้านราคาทรัพยากรและแรงงาน แล้วยังมีการ โฆษณาสร้างค่านิยมบริโภค ทำให้ประเทศด้อยพัฒนามีหนี้สินเพิ่มขึ้น และคุณภาพประชากรตกต่ำ ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว มั่งคั่งมากขึ้น

1.3 ทฤษฎีหมู่บ้านโลก (Global village) อาศัยการเปรียบเทียบกับลักษณะของหมู่บ้านที่สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้แบบเผชิญหน้า (Face to face) จึงเกิดการมีค่านิยม บรรทัดฐาน และประเพณีร่วมกัน และยังมีลักษณะการรวมกลุ่มแบบผูกพันทางความรู้สึกของความเป็นพวกพ้องเดียวกัน (Mechanical solidarity) มากกว่าผูกพันแบบหน้าที่ (Organic solidarity) ความเด่นอีกอย่างของระบบความสัมพันธ์แบบหมู่บ้าน คือ การพึ่งพิงตนเองได้ของหน่วยย่อย ซึ่งสามารถอยู่รอดได้โดยไม่ต้องพึ่งพิงหน่วยอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะหน่วยย่อยต่าง ๆ มีการผลิตที่ครบวงจรภายในตัวเอง

การปฏิวัติทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งเริ่มต้นจากโทรเลข โทรศัพท์ วิทยุสื่อสาร มือถือ อินเทอร์เน็ต การปฏิวัติรูปแบบการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการปฏิวัติรูปแบบการขนส่งมวลชนจากเรือ เควียนไปสู่รถไฟ รถยนต์ เครื่องบิน จนสังคมที่อยู่ห่างไกลกันมีลักษณะของการสื่อสารแบบ

Face to face ได้ ทำให้วัฒนธรรมต่าง ๆ ถูกหล่อหลอมเข้าด้วยกัน จนสังคมโลกมีลักษณะคล้ายคลึงกับหมู่บ้านที่มีค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม ร่วมกัน ในขณะที่เดียวกัน ก็เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรมและเกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมขึ้นเช่นกัน

2. ทฤษฎีเกม (Game theory) (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2547) เป็นเรื่องของการแข่งขันให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ ทฤษฎีเกมจะสอดคล้องกับสำนักคิดสังคมนิยม แต่ก็ใช้ได้กับสำนักคิดเสรีนิยม โดยสามารถใช้เป็นแนวทางในการอธิบายถึงพฤติกรรมในการตัดสินใจในการดำเนินการ ทั้งในทางธุรกิจ ในทางส่วนตัว ตลอดจนการใช้กรอบของการดำเนินนโยบายอย่างเป็นทางการ หรือการดำเนินนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ก็ได้ซึ่งรวมถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศด้วย โดยทฤษฎีเกมสามารถแบ่งออกเป็นได้ 2 ลักษณะ คือ เกมศูนย์ (Zero Sum Game) และเกมไม่ศูนย์ (Non-zero Sum Game) ซึ่งเกมไม่ศูนย์แบ่งออกเป็น เกมบวก (Positive Sum Game) และเกมลบ (Negative Sum Game)

2.1 ทฤษฎีเกมศูนย์ (Zero sum game) หมายถึง แนวทางในการตัดสินใจบนพื้นฐานที่ว่า ต้องมีผู้ได้ (Winner) และผู้เสีย (Loser) เป็นเกมที่อธิบายว่า เมื่อมีผู้ได้ (Winner) ต้องมีผู้เสีย (Loser) เสมอไป ในการตัดสินใจบนพื้นฐานของเกมศูนย์นั้น ผู้ตัดสินใจที่จะเล่นเกมนี้จะต้องมีการประเมินอำนาจต่อรองและต้องมีความมั่นใจว่าตนเองนั้นมีอำนาจต่อรองสูงกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง จึงกล้าที่จะตัดสินใจบนพื้นฐานของเกมศูนย์ คือ ฉันได้และคุณเสีย พื้นฐานการตัดสินใจดังกล่าวนั้นย่อมอธิบายว่า ผู้ตัดสินใจได้คิดกรอบของตรรกะแห่งเหตุและผล (Rational) เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ในทางความเป็นจริง การตัดสินใจในกรอบนี้อาจจะมีความผิดพลาด ถ้าผู้ตัดสินใจแม้จะมีเหตุมีผล แต่ขาดข้อมูลที่เพียงพอหรือวิเคราะห์ผิดพลาด โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่มีความซับซ้อนมาก

2.2 ทฤษฎีเกมลบ (Negative sum game) เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีเกมประเภทไม่ศูนย์ (Non-zero Sum Game) มีกรอบการตัดสินใจบนพื้นฐานที่ว่า ถ้าเมื่อใดผลการตัดสินใจนั้นจะทำให้ผู้ตัดสินใจทุกฝ่ายเป็นผู้เสียโดยไม่เป็นผลดีต่อฝ่ายใด (ฉันไม่ได้ คุณก็ต้องไม่ได้ด้วย) โดยปกติแล้ว ผู้ตัดสินใจทั้งหลายจะพยายามหลีกเลี่ยงการตัดสินใจดังกล่าว ดังนั้น เมื่อได้รับประสบการณ์จากผลของความสัมพันธ์ในลักษณะนั้นแล้ว ทั้งสองฝ่ายก็จะหันกลับมาพัฒนาสัมพันธ์กันใหม่

2.3 ทฤษฎีเกมบวก (Positive sum game) มีหลักการสำคัญที่อธิบายการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุและผลว่า ผู้ตัดสินใจจะต้องพยายามหาแนวทางที่ได้ทั้งคู่ (Win-Win) ทางออกในการตัดสินใจของทุกฝ่ายก็คือ การประเมินสถานการณ์ของตนเองและของอีกฝ่ายหนึ่งหรือหลายฝ่ายก็ได้ และหาแนวทางที่จะมีจุดพบกันของผลประโยชน์ของทุกฝ่ายที่เราเรียกว่า เกมบวก (Positive Sum Game) จุดที่เป็นเกมบวกนั้นย่อมเป็นจุดรวมของการหักลบผลประโยชน์และต้นทุนของแต่ละฝ่าย โดยมีข้อสรุปว่าการหักลบของแต่ละฝ่ายมีผลบวก (Positive) มากกว่าผลลบ และในทางปฏิบัติ

บางฝ่ายอาจได้รับมากกว่าอีกฝ่าย เพราะมีอำนาจต่อรองมากกว่า หรือบางฝ่ายแม้จะมีอำนาจต่อรองน้อย แต่ก็มีข้อมูลมากกว่า ก็อาจจะได้ผลประโยชน์สูงกว่าอีกฝ่ายก็ได้

3. ทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์: ภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics)* เกี่ยวพันกับแนวความคิดของ ยุทธศาสตร์การทำสงครามมายาวนาน กำเนิดขึ้นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาหนึ่งของรัฐศาสตร์ในห้วงปลายของคริสต์ศตวรรษที่ 19 แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 วิชานี้ได้หายไปจากการศึกษาของมหาวิทยาลัย เพราะถือว่าเป็นรากฐานของความคิดพวกนาซีเยอรมันที่นำไปสู่สงครามโลกแต่ทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ก็ยังคงเป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อความเป็นไปของโลกเสมอมา และทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ มักถือว่าอยู่ในส่วนของกลุ่มสำนักคิดสังคมนิยม (Gokmen, 2009)

3.1 ทฤษฎีดินแดนที่เป็นหัวใจ (Hard land theory) แมคคินเดอร์ นำเสนอทฤษฎีนี้ต่อสมาคมภูมิศาสตร์แห่งชาติที่กรุงลอนดอน โดยนำเสนอว่า พื้นที่เกาะโลก (The world island) นั้นจุดสำคัญทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่ง คือบริเวณดินแดนในแถบยูเรเชีย (Eurasia: ทวีปเอเชีย และยุโรปรวมกัน) และได้กำหนดบริเวณสำคัญที่เรียกว่าดินแดนหัวใจ (Heartland) เริ่มจากทะเลบอลติกและทะเลดำในทางตะวันตกไปจนกระทั่งถึงเขตไซบีเรียในทางตะวันออก และทางเหนือเริ่มจากมหาสมุทรอาร์กติกลงไปจนถึงเทือกเขาหิมาลัยทางใต้ และรวมส่วนใหญ่ของที่ราบสูงอิหร่านทางตะวันตกเฉียงใต้และที่ราบสูงมองโกเลียทางตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณดินแดนหัวใจนี้กำลังทางเรือจะเข้าได้ยากมาก และลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาล้อมรอบถือเป็นชัยภูมิที่ดี นอกจากนี้ยังสามารถเคลื่อนกำลังเข้าไปยึดครองยุโรปตะวันออกและตะวันตก สำหรับดินแดนหัวใจนั้นจะถูกล้อมด้วยทวีปยุโรป และเอเชีย มีประเทศจีน อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ฯลฯ ล้อมรอบ ซึ่ง แมคคินเดอร์ เรียกดินแดนบริเวณนี้ว่า “ดินแดนรูปวงเดือนริมใน” (Inner marginal crescent) และดินแดนถัดมา คือ ทวีปแอฟริกา ออสเตรเลีย อเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ เรียกว่า “ดินแดนรูปวงเดือนริมนอก” (Outer, Insular crescent) แมคคินเดอร์ ได้กล่าวไว้ว่า “ใครครองยุโรปตะวันออกผู้นั้นควบคุมใจโลก ผู้ใดควบคุมใจโลกได้ผู้นั้นควบคุมเกาะโลกและผู้ใดสามารถคุมเกาะโลกได้ผู้นั้นจะควบคุมโลก” (Who rules East Europe commands the Heartland, Who rules the Heartland commands the World-Island, Who rules the World-Island commands the World.)

* ภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) เป็นเรื่องของภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการเมืองการปกครองและผลประโยชน์สูงสุดของชาติ โดยการยึดเอารัฐศาสตร์เป็นหลักและภูมิศาสตร์เป็นรองเน้นถึงผลกระทบทางภูมิศาสตร์ทั้งที่เกิดจากธรรมชาติและเกิดจากมนุษย์สร้างขึ้นที่มีผลต่อการเมือง ในยุคปัจจุบัน ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ แต่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ โดยการพิจารณาจากแง่ต่างๆ เช่น ท่าเลที่ตั้งบนทวีปท่าเลที่ตั้งในทะเลและท่าเลที่ตั้งในศูนย์กลางการคมนาคมเป็นต้น (Geopolitics, n.d.)

3.2 ทฤษฎีขอบดินแดน (Rimland theory) ศาสตราจารย์นิโคลัส เจ สปีกแมน ผู้สอนวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แห่งมหาวิทยาลัยเยล กลับมองว่าดินแดนที่อยู่ถัดดินแดนรูปวงเดือนริมในออกมาต่างหากที่เป็นภูมิประเทศทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เพราะเป็นบริเวณกันชน (Buffer Zone) ซึ่ง สปีกแมน เรียกว่า “ขอบดินแดน” และยังได้กล่าวไว้ว่า “ผู้ใดสามารถควบคุมขอบดินแดนได้จะได้ครองยูเรเชีย ผู้ใดควบคุมยูเรเชียได้ผู้นั้นจะควบคุมชะตากรรมของโลกได้”(Who controls the rimland rules Eurasia; Who rules Eurasia controls the destinies of the world.) แนวความคิดของสปีกแมน ถูกนำเสนอมาเพื่อหักล้างกับแนวคิดของ แมคคินเดอร์ เพราะดินแดนที่เป็นหัวใจนั้นถูกรอบครองโดยสหภาพโซเวียตเป็นส่วนใหญ่ ทฤษฎีขอบดินแดนจึงมีอิทธิพลมากในการกำหนดยุทธศาสตร์ปิดล้อม (Containment strategy) ของสหรัฐอเมริกาที่พยายามจะนำกำลังของตนไปไว้ยังประเทศที่อยู่บริเวณขอบดินแดนตามแนวคิดของ สปีกแมน เช่น บริเวณคาบสมุทรเกาหลี ฟิลิปปินส์ ไทย กลุ่มประเทศที่อยู่ในสนธิสัญญานาโต้ (NATO)

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสอดคล้องกับสำนักคิดเสรีนิยม ได้แก่

4.1 ทฤษฎีพึ่งพิงอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence theory) หมายถึง ประเทศต่าง ๆ มีลักษณะของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน เช่น การพึ่งพาสินค้า การลงทุน เทคโนโลยี ทรัพยากร เป็นต้น การพึ่งพาอาศัยกันและกันนี้ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ระหว่างประเทศขึ้น

4.2 ทฤษฎีการบูรณาการทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (International integration theory) เป็นทฤษฎีที่สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ มีการแบ่งระดับของการบูรณาการทางเศรษฐกิจ 5 ขั้นตอน

4.2.1 ความร่วมมือจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) หมายถึง การร่วมมือกันของประเทศสมาชิกในภูมิภาคเพื่อจัดอุปสรรคทางการค้า ยกเลิกภาษีทางการค้าระหว่างกัน มีการเคลื่อนย้ายสินค้าโดยเสรีระหว่างประเทศสมาชิก โดยประเทศสมาชิกยังจัดเก็บภาษีศุลกากรกับประเทศนอกกลุ่มได้ตามนโยบายของตนเอง เช่น การรวมตัวของประเทศในกลุ่มอาเซียนยังอยู่ในขั้นตอนนี้คือการจัดเป็นเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

4.2.2 สหภาพศุลกากร (Custom union) หมายถึง ประเทศสมาชิกใช้ระบบภาษีศุลกากรกับประเทศนอกกลุ่มในอัตราเดียวกัน หรือมี Common custom policy

4.2.3 ตลาดร่วม (Common market) หมายถึง การขยายความร่วมมือด้านการค้าถึงขนาดที่เปิดโอกาสให้ทุน แรงงาน การประกอบการเคลื่อนไหวอย่างเสรีภายในกลุ่ม เช่น แรงงานในเยอรมันไปทำงานในฝรั่งเศส ในอังกฤษ และประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอื่น ๆ ได้อย่างเสรี เป็นต้น

4.2.4 สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic union) เป็นการรวมตัวของสามขั้นตอนแรก รวมกับการกำหนดนโยบายสังคม เศรษฐกิจ การเงิน การคลังร่วมกัน เช่น กลุ่ม EU เป็นต้น

4.2.5 สหภาพการเมือง (Political union) หมายถึง การใช้นโยบายการเมืองและความมั่นคงอันเดียวกัน เช่นเดียวกับ สหรัฐอเมริกา

การรวมตัวกันของอาเซียนให้เป็นประชาคมอาเซียน เพื่อบูรณาการทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไปสู่การเป็นตลาดรวมในที่สุด ปรากฏการณ์นี้เป็นแรงผลักดันสำคัญให้ประเทศต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงจีนและสหรัฐอเมริกาด้วย ที่ต้องการเข้ามาบูรณาการด้านเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยพยายามสร้างความร่วมมือในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีร่วมกัน

5. ทฤษฎีทางยุทธศาสตร์

ทุกรัฐต่างก็มีมหายุทธศาสตร์ไม่ว่าจะโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตามและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เป็นการใช้ความรู้และการชักจูงใจการข่าวกรองและการทูตอย่างประสานสอดคล้องกับการใช้ความเข้มแข็งทางทหารเพื่อกำหนดการปฏิบัติต่อรัฐอื่น ๆ โดยใช้การชักจูงใจและกำลังรบที่ถูกชี้นำด้วยการข่าวกรองที่เที่ยงตรง แล้วผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อขับเคลื่อนพลังอำนาจได้อย่างสูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่การจูงใจจะไม่สำเร็จหากกำลังรบมีการนำที่ไม่ดี หรือในบางครั้งก็ต้องสู้รบอย่างยากเย็นกว่าที่จะได้รับชัยชนะ อันเนื่องมาจากภาระดำเนินงานทางการทูตที่มุ่งงามจนกลายเป็นปฏิบัติกับฝ่ายที่เป็นกลาง ทั้งยังเพิ่มพลังให้กับศัตรู และทำให้ฝ่ายที่เป็นพันธมิตรหมดกำลังใจ (Luttwak, 2009)

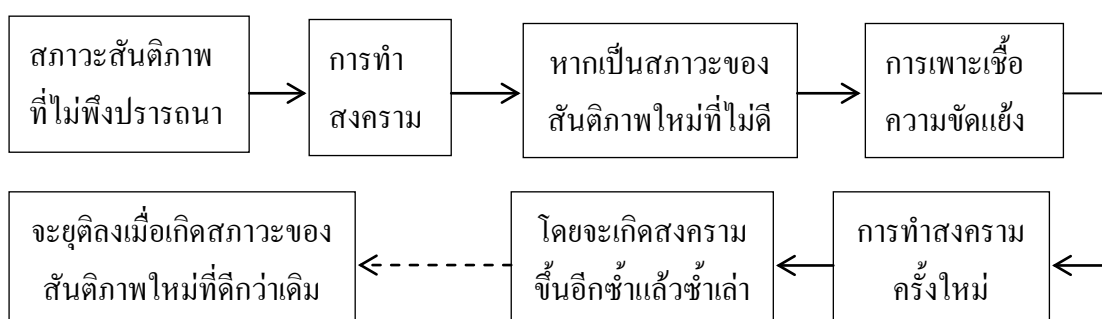
คู่มือผู้บังคับหน่วยและฝ่ายอำนวยการ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ได้ให้ความหมายของยุทธศาสตร์ไว้ว่า หมายถึง การใช้พลังอำนาจของชาติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญของยุทธศาสตร์ คือ เครื่องมือ (Means) วิธีการ (Ways) และเป้าหมาย (Ends) (โรงเรียนเสนาธิการทหารบก, 2545)

Carl von Clausewitz (2544, หน้า 98) นักทฤษฎีด้านยุทธศาสตร์แห่งศตวรรษที่ 19 ได้อธิบายความหมายของยุทธวิธีและยุทธศาสตร์ไว้ว่า (Kennedy, 1991) “ยุทธวิธี หมายถึง ศิลปะของการใช้กำลังทหารในสนามรบ ส่วนยุทธศาสตร์หมายถึงศิลปะของการใช้การยุทธ์เป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสงคราม” และอธิบายความหมายของวัตถุประสงค์ว่า “วัตถุประสงค์ของยุทธวิธี คือชัยชนะในสนามรบ ส่วนวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ คือสถานะของสันติภาพที่พึงปรารถนา”

(Kennedy, 1991) ได้ให้ความหมายของคำว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง “ศิลปะในการควบคุมและใช้ประโยชน์ทรัพยากรของชาติ หรือกลุ่มชาติ รวมถึงกำลังกองทัพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายผลประโยชน์สำคัญของชาติให้ได้รับการส่งเสริมและปกป้องอย่างมีประสิทธิภาพจากศัตรู ทั้งศัตรูในปัจจุบัน ผู้ที่มีศักยภาพจะเป็น และอาจจะ เป็น รูปแบบสูงสุดของยุทธศาสตร์ เรียกว่า มหา

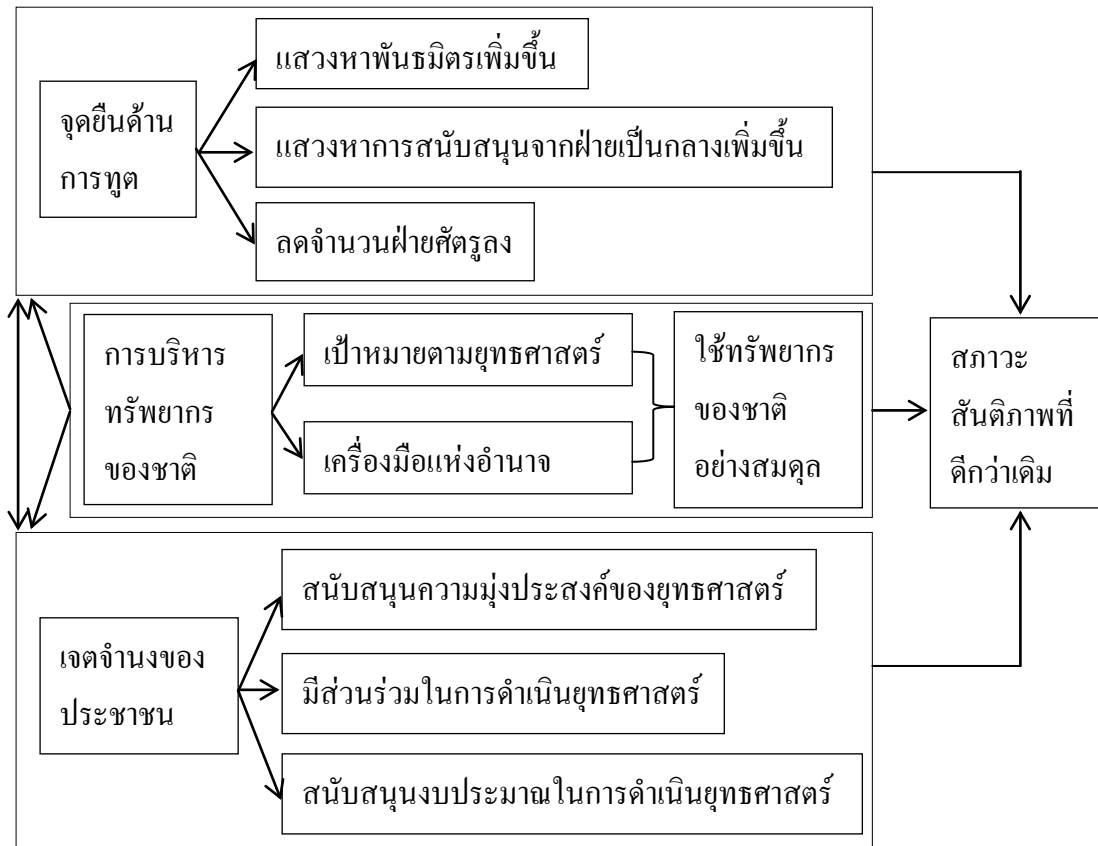
ยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นการบูรณาการนโยบายต่าง ๆ และกำลังติดอาวุธของชาติเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่โอกาสสูงสุดในการชนะสงคราม”

Kennedy. (1991) ได้อธิบายความมุ่งประสงค์ของยุทธศาสตร์ไว้ว่า “วัตถุประสงค์ของสงคราม คือ เพื่อให้ได้มาซึ่งสถานะของสันติภาพที่ดีกว่าเดิม เพราะหากมุ่งแต่ชัยชนะในสนามรบ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา อาจจะทำให้ต้องพบกับการสูญเสียกำลังเกินไปกว่าผลของภาวะสันติภาพที่ได้รับ ซึ่งเป็นสถานะสันติภาพที่ไม่ดี และกลายเป็นการเพาะพันธุ์สำหรับสงครามอันใหม่ต่อไป” ดังแสดงโครงสร้างของความหมาย ดังภาพที่ 2-9

ภาพที่ 2-9 สถานะก่อนสงครามและผลของสถานะสันติภาพที่ดีหรือไม่ดีหลังสงคราม (Kennedy, 1991, p. 2)

แคนดี (Kennedy, 1991, pp. 2-3) นักวิชาการด้านยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเยล ได้สรุปปัจจัยสำคัญของมหายุทธศาสตร์ไว้ 3 ประการ ประการแรก ได้แก่การให้ความสำคัญต่อการควบคุมการจัดการและการใช้อย่างประหยัดในทรัพยากรของชาติ เพื่อให้บรรลุความสมดุลระหว่างเป้าหมาย และเครื่องมือ เพราะหากใช้ทรัพยากรมากเกินไป จะทำให้ประเทศเหนื่อยล้าจนเกินไป และจะนำไปสู่การเสื่อมถอยของพลังอำนาจ เหมือนอังกฤษภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนต้องทำให้มหาอาณาจักรอังกฤษล่มสลายลง เพราะไม่สามารถรักษาอาณานิคมของตนเอาไว้ได้อีกต่อไป ประการที่สอง ได้แก่ บทบาทที่สำคัญของการทูต ทั้งในยามสงบและยามสงคราม ในการแสดงจุดยืนของชาติ และสร้างโอกาสแห่งชัยชนะ ผ่านการสร้างพันธมิตรให้มากขึ้น ให้ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายเป็นกลางเพิ่มขึ้น และลดฝ่ายข้าศึกหรือผู้ที่มีศักยภาพจะเป็นข้าศึกลง ซึ่งเกิดขึ้นกับอดีตสหภาพโซเวียตในสงครามอัฟกานิสถาน และสหรัฐอเมริกาในสงครามอิรัก และอัฟกานิสถานในทำนองเดียวกัน และประการสุดท้าย ได้แก่ ขวัญและวัฒนธรรมทางการเมืองของชาติซึ่งมีความสำคัญต่อสนามรบ และต่อเจตจำนงของประชาชนที่จะสนับสนุนความมุ่งประสงค์และความยืนหยัดในการทำสงคราม หรือต่อค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ ดังภาพที่ 2-10

ภาพที่ 2-10 ลักษณะของยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่เป้าหมายที่เป็นสถานะของสันติภาพที่ดี (Kennedy, 1991, pp. 4-5)

นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา

นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของประธานาธิบดีโอบามาเป็นนโยบายที่มีต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่สอดคล้องกับมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียบางส่วน (The Obama's East Asian Policy) วางอยู่บนหลักการพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2557a)

1. ความเป็นพันธมิตรระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่น จะยังคงเป็นจุดหมายสำคัญของนโยบายสหรัฐอเมริกาต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งการดำรงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างพันธมิตรและมิตรประเทศในภูมิภาค ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และออสเตรเลีย ถือเป็นจุดหมายสำคัญของนโยบายของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

2. สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์กับหุ้นส่วนใหม่ในเอเชีย เช่น จีนและอินเดีย ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากการเริ่มต้นเปิดการเจรจารอบใหม่ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน นอกจากนี้ เวทีการประชุมทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า การเจรจายุทธศาสตร์เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกากับจีน (The U.S.-China strategic economic dialogue) ซึ่งเริ่มขึ้นจากสมัยของประธานาธิบดีบุช ก็จะถูกยกระดับสูงขึ้น โดยจะรวมเอาประเด็นทางการเมืองและความมั่นคงเข้าสู่เวทีการประชุมนี้ด้วย

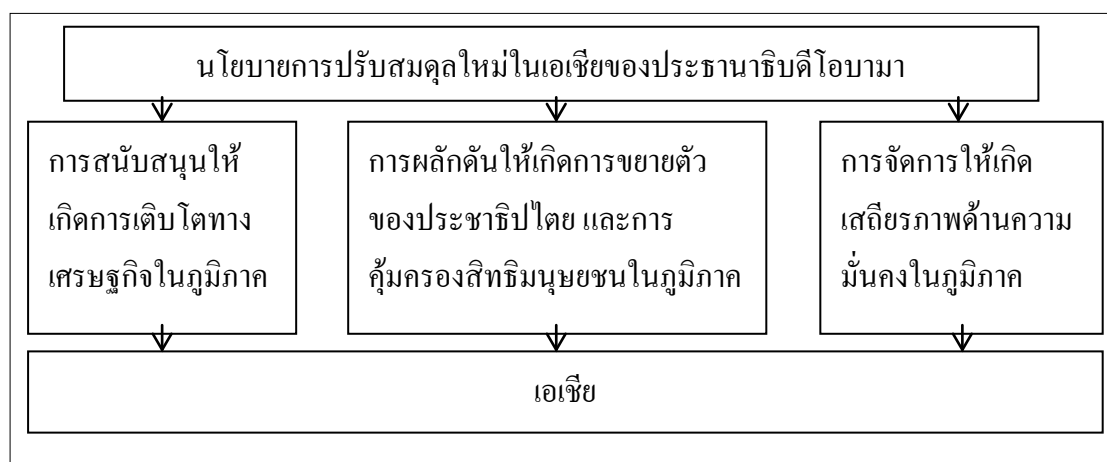
3. รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ลดความสำคัญของแนวคิดแบบเอกภาคี (Unilateralism) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของนโยบายสหรัฐอเมริกาในสมัยประธานาธิบดีบุชลง และจะเพิ่มความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติให้มากขึ้น แต่จะประเมินสถานการณ์แบบเป็นทีละกรณี (Case-by-case situation) อันจะทำให้รัฐบาลอชิงตันสามารถเปิดการเจรจาได้โดยตรงกับประเทศที่เป็นปัญหา ไม่ว่าจะเป็นกรณีพม่าหรือกรณีเกาหลีเหนือก็ตาม

4. รัฐบาลของประธานาธิบดีโอบามาประกาศถึงความพยายาม ที่จะสร้างโครงสร้างความร่วมมือ (Structures of cooperation) เพื่อกำหนดทิศทางของภูมิภาคเอเชีย หรือแม้แต่ของโลก เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกับชาติสมาชิกและชาติหุ้นส่วนต่าง ๆ โดยสหรัฐอเมริกาคงขยายบทบาทในสถาบันพหุภาคีในระดับภูมิภาค เช่น เออาร์เอฟ (ARF) และเอเปค (APEC) และแสวงหาข้อยุติปัญหาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือโดยผ่านเวทีการเจรจาหกฝ่าย (The six-party talks)

5. รัฐบาลโอบามาจะดำเนินนโยบายอย่างเป็นเอกภาพ เพื่อแสวงหาทางออกสำหรับปัญหาต่าง ๆ ของโลก เช่น การลดและห้ามแพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์ การต่อสู้กับการก่อการร้าย การเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศ และเพื่อให้เกิดความสำเร็จ รัฐบาลอเมริกันจะให้ความสำคัญกับบทบาทของชาติในเอเชียตะวันออกมากขึ้นในการต่อสู้กับปัญหาเหล่านี้

จากหลัก 5 ประการ รัฐบาลโอบามาได้กำหนดทิศทางการดำเนินงาน 3 ประการ ได้แก่

1. สนับสนุนให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาค
2. จัดการให้เกิดเสถียรภาพด้านความมั่นคงในภูมิภาค
3. ผลักดันให้เกิดการขยายตัวของประชาธิปไตยและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค

ภาพที่ 2-11 การปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา

การฝึกคอบร้าโกลด์

กล่าวทั่วไป (คู่มือการฝึกคอบร้าโกลด์ 15, ม.ป.ป.)

การฝึกคอบร้าโกลด์ เริ่มขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา ได้พัฒนาความสัมพันธ์ด้านการทหารที่นอกเหนือจากการให้ความช่วยเหลือยุทธปัจจัยต่าง ๆ เพื่อดำรงความพร้อมรบในยุคสงครามเย็น ในปี พ.ศ. 2499 ได้ริเริ่มการฝึกยกพลขึ้นบกระหว่าง กองทัพเรือไทย กับกองกำลังนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา ภายใต้รหัสการฝึก PHIBTRAEX ในปี พ.ศ. 2525 ได้บูรณาการการฝึกอื่น ๆ ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน โดยกองทัพอากาศได้จัดกำลังเข้าร่วมการฝึกด้วย และใช้ชื่อว่า “การฝึกคอบร้าโกลด์ 82” ต่อมากองทัพบกได้จัดหน่วยรบพิเศษเข้าร่วมการฝึก ทำให้การฝึกคอบร้าโกลด์ 83 ในปี พ.ศ. 2526 เป็นการฝึกที่มีกำลังพลจากทุกเหล่าทัพเข้าร่วมการฝึกเป็นครั้งแรก

จากการที่การฝึกคอบร้าโกลด์ได้มีการพัฒนาอย่างกว้างขวาง และมีกำลังพลจากทุกเหล่าทัพเข้าร่วมการฝึก กองบัญชาการกองทัพไทย หรือ กองบัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น จึงได้เข้ามาเป็นหน่วยรับผิดชอบในการจัดการฝึกร่วมกับกองกำลังสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ภายใต้รหัสการฝึก “คอบร้าโกลด์ 86” เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

มีการขยายขอบเขตของการฝึกจากแบบทวิภาคีระหว่างไทย-สหรัฐอเมริกา ที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี พ.ศ. 2499 – 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกหน่วยทหารในการปฏิบัติการรบตามแบบมาใช้กำลังขนาดใหญ่ระดับกองทัพน้อย จัดกำลังเป็นกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม เข้าปฏิบัติการรบในยุทธบริเวณ โดยหมุนเวียนตามกองทัพต่าง ๆ แต่เมื่อสถานการณ์ของโลกและภูมิภาคเปลี่ยนแปลงไป แนวโน้มการเกิดสงครามขนาดใหญ่มีความเป็นไปได้น้อย ทำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ขจัดความขัดแย้ง และภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการฝึกคอบร้าโกลด์ใน พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นการฝึกคอบร้าโกลด์ 2000 การฝึกปัญหาที่บังคับการได้เพิ่มประเทศที่ 3 คือ สิงคโปร์ เข้าร่วมการฝึก โดยปรับสถานการณ์ฝึก (Scenario) จากการฝึกการรบตามแบบของหน่วยรบในกองทัพน้อย เป็นการฝึกการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กรอบของสหประชาชาติ และในปีเดียวกันนี้ เพื่อลดความหวาดระแวงของประเทศต่าง ๆ จึงได้มีการเชิญประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมสังเกตการณ์ฝึกตามโครงการ COLT: Combined Observer Liaison Team และ โครงการ DJTFAT: Deployable Task Force Augmentation Team ซึ่งต่อมาเป็นโครงการเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ MPAT: Multi National Augmentation Team

จากการเปลี่ยนแปลงใน พ.ศ. 2543 ซึ่งในขณะเดียวกันกับการส่งกำลังทหารไทยเข้าร่วมปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพในติมอร์-ตะวันออก การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้อาณัติ บทที่ 6 และ 7 เป็นความท้าทายใหม่ของกองทัพไทย ในขณะนั้นมีมีการพัฒนารูปแบบการฝึกปัญหาที่บังคับ

การ (CPX) มีการขยายความร่วมมือในลักษณะการเพิ่มประเทศที่เข้าร่วมการฝึกจาก 3 ประเทศ เป็น 5 ประเทศ และได้เปลี่ยนแปลงแผนที่สถานการณ์ฝึกเป็นภูมิภาคสมมติ “แปซิฟิก” ซึ่งเดิมใช้แผนที่ประเทศไทยเป็นหลัก และนำระเบียบปฏิบัติประจำของกองกำลังผสมนานาชาติ (Multinational Force Standing Operating Procedures: MNF SOP) ซึ่งพัฒนาโดยกองทัพสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพนำมาใช้เป็นหลัก และเริ่มมีการพิจารณาการฝึกเป็นรอบ 2 ปี คือ Light Year และ Heavy Year ในการฝึกปัญหาที่บังคับการ โดยฝ่ายสหรัฐอเมริกา หมุนเวียนนำกำลังทหารนาวิกโยธินเข้าทำการฝึกสลับกับกำลังทหารบกเดิม หน่วยละ 2 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการฝึกในภูมิภาคนี้ของกองทัพสหรัฐอเมริกา ในปี 2550 กระทรวงกลาโหมได้อนุมัติการฝึกคอบร้าโกลด์ 08 – 12 ขยายรูปแบบการฝึกพหุภาคีจากเฉพาะการฝึกปัญหาที่บังคับการเป็นทุกขอบเขต คือ การฝึกภาคสนามและโครงการช่วยเหลือประชาชน และกองทัพไทยได้หมุนเวียนเหล่าทัพเข้าจัดตั้งกองบัญชาการกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม (บก.กกล.ร่วม/ผสม Combine Joint Task Forces Headquarters: CJTF HQs เดิม)

วงรอบการฝึก (Exercise cycle) ประกอบด้วย การประชุมกำหนดการแนวความคิดในการฝึก (Concept Development Conference: CDC), การตรวจภูมิประเทศและการประชุมวางแผนขั้นต้น (Site Survey /Initial Planning Conference: SSV /IPC), การตรวจภูมิประเทศและการประชุมวางแผนขั้นสุดท้าย (Site Survey/Final Planning Conference: SSV /FPC), และการสัมมนาสรุปบทเรียน (After Action Review: AAR)

วัตถุประสงค์ของการฝึก เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหารที่กระชับระหว่างมิตรประเทศที่เข้าร่วมการฝึก เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการอำนวยความสะดวกร่วม/ผสมประยุกต์ใช้กำลังรบในสถานการณ์ต่าง ๆ และการฝึกใช้ระเบียบปฏิบัติประจำของกองกำลังผสมนานาชาติ

การฝึกคอบร้าโกลด์ในห้วง 10 ปีที่ผ่านมา (การฝึกคอบร้าโกลด์ 06– 15)

จากการทบทวนเอกสารการฝึกคอบร้าโกลด์ในห้วง 10 ปีที่ผ่านมา (คอบร้าโกลด์ 06 – 15) โดยมีการฝึกก่อนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจระหว่างประเทศในภูมิภาค ได้แก่ คอบร้าโกลด์ 06 –10 รายละเอียด ดังนี้

1. การฝึกคอบร้าโกลด์ 06 (พ.ศ. 2549) เป็นการฝึกผสมแบบพหุภาคี (Multilateral Exercise) มีมิตรประเทศเข้าร่วมการฝึกหลัก จำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และญี่ปุ่นเข้าร่วมการฝึก ประกอบด้วย การฝึกปัญหาที่บังคับการ การฝึกภาคสนามภาคทะเล และโครงการช่วยเหลือประชาชน
2. การฝึกคอบร้าโกลด์ 07 (พ.ศ. 2550) ซึ่งเป็นการฝึกภายหลังจากการรัฐประหารของไทย จึงได้รับผลกระทบบ้างตามมาตรา 508 ของสหรัฐอเมริกา (กรมยุทธการทหาร, 2549) ที่

จำเป็นต้องระงับความช่วยเหลือทางทหารต่อฝ่ายไทย จำนวน 4 โครงการหลัก โดยกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์บางส่วน แต่ก็ยังดำเนินการฝึกไปได้ อีกทั้งกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกายังจะขยายความสัมพันธ์ทางการฝึกกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค รวมไปถึงประเทศจีนด้วย โดยจะเริ่มต้นด้วยการเชิญให้เข้าร่วมการฝึกปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ GPOI และ Non lethal weapon training เป็นโครงการนำร่องไปก่อน นอกจากนั้นแล้ว หัวหน้าจัสแมกไทยของสหรัฐอเมริกาอย่างแจ้งให้ทราบว่า สหรัฐอเมริกา เสนอขอให้ความช่วยเหลือในลักษณะการนำ Subject matter expert exchange ที่มีความชำนาญเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญจากสถาบันการศึกษา APCSS และนำหน่วยงานทางทหารที่เกี่ยวข้องมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญเดินทางมาให้คำแนะนำต่อฝ่ายไทย หากฝ่ายไทยร้องขอ

3. การฝึกคอบร้าโกลด์ 08 (พ.ศ. 2551) มีมิตรประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลัก จำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น

4. การฝึกคอบร้าโกลด์ 09 (พ.ศ. 2552) ไม่เปลี่ยนแปลงจากการฝึกคอบร้าโกลด์ 08

5. การฝึกคอบร้าโกลด์ 10 (พ.ศ. 2553) มีการจัดการฝึกปัญหาที่บังคับการให้เป็นการฝึกตลอด 24 ชั่วโมง

สหรัฐอเมริกาประสบปัญหาวิกฤตการณ์การเงินในปี 2008 และจีนได้เริ่มคุกคามประเทศเพื่อนบ้านในปี 2009 จนทำให้ประธานาธิบดีโอบามาประกาศนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียในปี 2011 ทำให้ภูมิภาคเอเชียเปลี่ยนแปลง โครงสร้างอำนาจเป็นระบบ 2 ขั้วระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ซึ่งเริ่มตั้งแต่การฝึกคอบร้าโกลด์ 11 เป็นต้นมา โดยมีรายละเอียดการฝึกในแต่ละปี ดังนี้

1. การฝึกคอบร้าโกลด์ 11 (พ.ศ. 2554) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้อนุมัติให้กองทัพมาเลเซียเข้าร่วมการฝึกเป็นครั้งแรก เพื่อขยายความร่วมมือด้านการทหารมาสู่กลุ่มอาเซียน ให้เป็นรูปธรรม จึงมีมิตรประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลัก จำนวน 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น และมาเลเซีย นอกจากนั้นแล้ว ในปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยเกิดเหตุการณ์อุทกภัย กองกำลังสหรัฐอเมริกาค่ายแปซิฟิก ได้จัดส่งหน่วยนาวิกโยธินโพ้นทะเลที่ 3 (III Marine Expedition Force: III MEF) ให้การสนับสนุนในการประเมินและติดตามสถานการณ์ และช่วยเหลือในขั้นฟื้นฟู ในห้วงตั้งแต่ ต.ค. – พ.ย. 54 ซึ่งกำลังดังกล่าวเป็นหน่วยที่จะเข้าทำการฝึกคอบร้าโกลด์ 12 และได้มีโครงการช่วยเหลือในรูปอื่นเพิ่มเติมในการฝึก เช่น การจัดวิทยากรอบรมในเรื่องแนวทางที่ควรปฏิบัติหลังเกิดอุทกภัย ในห้วง 23 ม.ค. – 31 ม.ค. 55

2. การฝึกคอบร้าโกลด์ 12 (พ.ศ. 2555) ยังคงมีมิตรประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลัก จำนวน 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น และมาเลเซีย

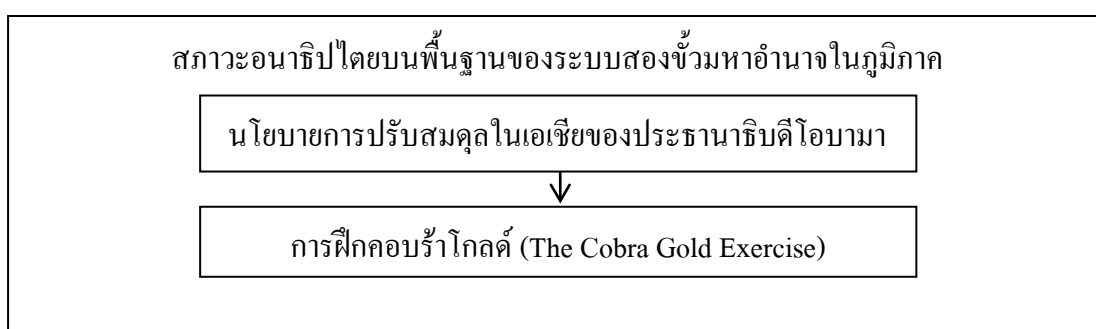

3. การฝึกคอบร้าโกลด์ 13 (พ.ศ. 2556) มีเกาหลีใต้เข้าร่วมการฝึกเพิ่มอีก 1 ประเทศ รวมเป็นประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลัก จำนวน 7 ประเทศ

4. การฝึกคอบร้าโกลด์ 14 (พ.ศ. 2557) เป็นครั้งแรกที่กองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีน เข้าร่วมการฝึกในฐานะ “Observer Plus” เข้าร่วมโครงการช่วยเหลือประชาชน Site #3 โครงการแพทย์เคลื่อนที่ และฝ่ายเสนาธิการในส่วน บก.โครงการช่วยเหลือประชาชน

5. การฝึกคอบร้าโกลด์ 15 (พ.ศ. 2558) เป็นการฝึกภายหลังการรัฐประหารในประเทศไทย จึงได้รับผลกระทบตามมาตรา 508 ของสหรัฐอเมริกา เกิดปัญหาความต่อเนื่องในการวางแผนการฝึก โดยขาดการติดต่อกันไประยะหนึ่ง ทำให้การวางแผน/ประสานการปฏิบัติขาดความแน่นแฟ้น ประกอบกับเกิดอุบัติเหตุในการลำเลียงขนส่งของทหารสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้กำลังที่เข้าร่วมการฝึกลดลง แต่ในที่สุดทุกฝ่ายก็ได้ร่วมกันแก้ปัญหาจนการฝึกถูกล่วงไปด้วยดี ยก.ทหารพิจารณาเห็นว่า การฝึกคอบร้าโกลด์เป็นการฝึกที่มีความสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการปฏิบัติการร่วม/ผสม และการแลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์กับมิตรประเทศของกองทัพไทย รวมทั้งสร้างภาพลักษณ์ถึงความร่วมมือระหว่างไทยกับมิตรประเทศให้เป็นที่ยอมรับจากนานาชาติ ขณะเดียวกัน ความพยายามแก้ปัญหาของกองทัพสหรัฐอเมริกาต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งบอกเหตุว่า กองทัพสหรัฐอเมริกา ยังได้ประโยชน์และต้องการดำรงการฝึกต่อไป (หนังสือ ยก.ทหาร, 2558)

การวิเคราะห์การพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงการฝึกคอบร้าโกลด์ ว่ามีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของประธานาธิบดีโอบามาหรือไม่อย่างไร ทั้งในด้านนโยบายต่อการฝึก และเนื้อหาในการฝึก สามารถแสดงเป็นภาพโครงสร้างได้ ดังภาพที่ 2-12

ภาพที่ 2-12 โครงสร้างปรากฏการณ์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสำรวจเอกสารวิจัยที่เกี่ยวกับนโยบายของสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยสรุปเนื้อหาของเอกสารเป็นออกมาคำถามสำหรับการวิจัย โดยใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและทฤษฎี

สัจนิยมใหม่ เป็นแนวทางการตั้งคำถาม จากนั้น จึงตั้งคำถามถึงผลกระทบจากการดำเนินนโยบายที่มีต่อการฝึกรอบร้า โกลด์ แล้วจึงสรุปออกมาเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการใช้ในการวิจัย

ภาษาไทย

การศึกษาเรื่อง Pivot to Asia: นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชีย-แปซิฟิก (สุรชาติ บำรุงข, 2557a) พบว่าปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในเอเชีย-แปซิฟิก ได้แก่ การขยายอิทธิพลและบทบาทของจีน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในด้านต่าง ๆ ทั้งความมั่นคง การป้องกันประเทศ การทูต และเศรษฐกิจ

ปัจจุบัน บทบาทและอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคได้ลดลง ซึ่งเป็นการลดลงใน 2 มิติ คือ การลดลงเชิงเปรียบเทียบ (Relative decline) อันเกิดจากการผงาดขึ้นของจีน และการลดลงด้วยตนเอง (Absolute decline) จากผลของการทำสงครามใน 2 สมรภูมิ ทั้งอิรักและอัฟกานิสถาน ซึ่งสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องทุ่มเทงบประมาณจำนวนมหาศาลในการทำสงครามดังกล่าว ประกอบกับปัญหาวิกฤติการเงินภายในประเทศ จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องทบทวนนโยบายและยุทธศาสตร์ในเอเชีย-แปซิฟิกใหม่ จนนำไปสู่การประกาศการปรับสมดุลในภูมิภาคของประธานาธิบดีโอบามาเมื่อปลายปี ค.ศ. 2011

การเจริญเติบโตของจีน ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค ทั้งในด้านการเป็นคู่แข่ง และการเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพความมั่นคง รวมทั้งเศรษฐกิจเสรีนิยม ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นค่านิยมที่สหรัฐอเมริกาส่งเสริม การที่สหรัฐอเมริกาต้องการให้จีนเข้ามามีส่วนร่วมในประชาคมระหว่างประเทศมากขึ้น ก็เพื่อให้จีนเข้ามาอยู่ในกฎระเบียบระหว่างประเทศมากขึ้น ซึ่งจะเป็เครื่องมือควบคุมความเคลื่อนไหวของจีนในภูมิภาค สหรัฐอเมริกาจึงต้องกำหนดกรอบใหม่ทางด้านนโยบาย 3 ประการ ได้แก่ การวางกำลังและการเรียงลำดับความสำคัญทางทหารใหม่ การบูรณาการในช่องทางที่กว้างขวางมากขึ้นในภูมิภาค และการปรับวิสัยทัศน์ทางภูมิศาสตร์ให้ครอบคลุมมหาสมุทรอินเดีย

มีส่วนเกี่ยวข้องกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2 ประเด็น ได้แก่ ความมั่นคงด้านพลังงาน และการปรับกระบวนการทางการทูตใหม่ ด้วยการแสวงหาการสนับสนุนจากมิตรประเทศมากขึ้น โดยสหรัฐอเมริกาต้องการให้อาเซียนมีความเจริญรุ่งเรือง เป็นเขตสันติภาพ ปลอดภัย เป็นกลาง และเป็นประชาธิปไตย เพื่อสนองตอบการเป็นผู้นำโลกของสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาได้กำหนดประเด็นเร่งด่วนในการดำเนินการไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1. การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยเฉพาะจีน มีผลต่อเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาในอนาคต

2. ศักยภาพทางทหารของจีนที่เพิ่มขึ้น และการอ้างกรรมสิทธิ์ทางทะเล ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องส่งเสริมเสรีภาพในการเดินเรือและเสริมสร้างขีดความสามารถ เพื่อแสดงพลังอำนาจในภูมิภาค

3. การลดการปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐอเมริกาในอิรักและอัฟกานิสถาน

4. การตัดงบประมาณทางการป้องกันประเทศ เป็นผลเสียต่อแนวทางการดำเนินงานในเอเชีย ที่ส่งผลให้ข้อผูกพันที่สหรัฐอเมริกามีต่อประเทศในภูมิภาคเสื่อมถอยลง

สหรัฐอเมริกาเชื่อว่า จุดศูนย์กลาง (Center of gravity) ของนโยบายต่างประเทศ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอยู่ที่เอเชีย ในด้านการทูตนั้น กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกามีบทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ แสวงหาพันธมิตรมากขึ้น และรักษาความสัมพันธ์กับพันธมิตรเดิม สำหรับไทยนั้น สหรัฐอเมริกาถือเป็นหุ้นส่วนเก่าแก่ในภูมิภาค และสหรัฐอเมริกากำลังดำเนินการให้ไทยจัดตั้งศูนย์กลางด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติในภูมิภาค ดังนั้น นโยบายและยุทธศาสตร์นี้ จึงส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกา ต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ประภัสสร เทพชาตรี, 2552) พบว่า สหรัฐอเมริกามียุทธศาสตร์หลัก 3 ประการ ต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยุทธศาสตร์แรก ได้แก่ การครองความเป็นเจ้า ซึ่งถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุด โดยสหรัฐอเมริกา จะต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะครองความเป็นเจ้าทั้งในระดับโลกและในระดับภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไปให้ได้ยาวนานที่สุด ยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้แก่ การสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีน ซึ่งเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 เพราะการที่สหรัฐอเมริกาคงความเป็นเจ้าอยู่ได้ จะต้องพยายามสกัดกั้นไม่ให้มีคู่แข่งที่จะมาท้าทาย ซึ่งแนวโน้มในขณะนี้คือ จีนกำลังผงาดขึ้นมาเป็นคู่แข่งที่สำคัญที่สุด ยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้แก่ การทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย เช่นเดียวกันและสืบเนื่องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 คือการครองความเป็นเจ้าของสหรัฐอเมริกาในขณะนี้ กำลังถูกท้าทายอย่างมาก จากขบวนการก่อการร้ายมุสลิมหัวรุนแรง

จากยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินนโยบายเพื่อบรรลุยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยผ่านช่องทาง 2 ช่องทาง ช่องทางที่ 1 คือความสัมพันธ์ทวิภาคี ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา โดยในช่วงตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน สหรัฐอเมริกาได้สร้างเครือข่ายพันธมิตรทางการทหารทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะกับพันธมิตรทั้ง 5 ซึ่งได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ ไทย และออสเตรเลีย ยุทธศาสตร์นี้เรียกว่า Hub and Spokes หรือยุทธศาสตร์ที่สหรัฐอเมริกา เป็นศูนย์กลาง และความสัมพันธ์กับพันธมิตรเป็นซี่ล้อ ช่องทางที่ 2 คือช่องทางพหุภาคี ซึ่งมีความสำคัญรองลงมาจากช่องทางทวิภาคี ในระยะหลัง ๆ สหรัฐอเมริกาพยายามใช้ประโยชน์จาก APEC อย่างไรก็ตาม

สำหรับความสัมพันธ์กับอาเซียนนั้น ยังไม่แน่นอนเท่าที่ควร ทั้งนี้จะเห็นได้ชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์อาเซียน-จีน ซึ่งได้กระชับแน่นแฟ้นขึ้นอย่างมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้สหรัฐอเมริกาจะยังคงครองความเป็นเจ้าในมิติด้านการทหาร แต่ในมิติทางด้านการเมือง การทูต และเศรษฐกิจนั้น จีนได้ดำเนินนโยบายในเชิงรุก และอิทธิพลของจีนก็เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเห็นได้จากการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน และการจัดทำข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างอาเซียนกับจีน

ความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคีไทยและสหรัฐอเมริกาคควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกันและการมีสมดุลและดุลยภาพแห่งความสัมพันธ์ โดยในด้านนโยบายไทยต่อยุทธศาสตร์การครองความเป็นเจ้าของสหรัฐอเมริกานั้น ไทยคงจะไม่มีทางเลือกที่จะต้องคงความเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาและร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาเพื่อหวังผลประโยชน์ที่จะได้อย่างไรก็ตามในระยะยาวมีความเป็นไปได้ว่าระบบหนึ่งขั้วอำนาจจะแปรเปลี่ยนเป็นระบบหลายขั้วอำนาจ และอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในระยะยาวจะลดลงเรื่อย ๆ ดังนั้นไทยควรจะต้องเตรียมนโยบายเพื่อรองรับต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในระยะยาวสำหรับยุทธศาสตร์การสกัดกั้นหรือการปิดล้อมจีนของสหรัฐอเมริกานั้น ไทยควรที่จะดำเนินนโยบายอย่างระมัดระวัง โดยสิ่งที่ไทยควรทำที่สุดคือการดำเนินนโยบายสายกลางและการสร้างดุลยภาพแห่งนโยบายการรักษาระยะห่างอย่างเท่าเทียมกันระหว่างความสัมพันธ์ไทย-จีนกับความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐอเมริกา ส่วนยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้าย ไทยต้องระวังในเรื่องความขัดแย้งระหว่างอารยธรรม โดยความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา ต้องไม่ทำให้ไทยเป็นเป้าของการก่อการร้ายและไม่เป็นศัตรูกับโลกมุสลิม

สำหรับนโยบายไทยต่อสหรัฐอเมริกาในระดับพหุภาคีนั้นแนวนโยบายที่ไทยควรจะทำคือการดึงสหรัฐอเมริกาให้กลับมาเพิ่มบทบาท โดยเฉพาะทางด้านการทูตและเศรษฐกิจในเวทีอาเซียนเพื่อถ่วงดุลอำนาจจีนซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การสร้างดุลยภาพแห่งอำนาจในภูมิภาค โดยรวมควรจะต้องผลักดันให้สหรัฐอเมริกาคัดประชุมสุดยอดกับอาเซียนจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-สหรัฐอเมริการวมทั้งผลักดันให้อาเซียนกับสหรัฐอเมริกามีความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เหมือนกับที่จีนได้ทำกับอาเซียนไปแล้ว

การศึกษาเรื่อง Pivot to asia: ผลกระทบต่อไทย (สุรชาติ บำรุงสุข, 2557) พบว่า ไทยถือเป็นพันธมิตรที่เก่าแก่ที่สุดของสหรัฐอเมริกาในเอเชีย ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาดำเนินไปด้วยดี เช่น สหรัฐอเมริกาเป็นชาติแรกที่จัดทำสนธิสัญญายกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตกับไทยในปี ค.ศ. 1920 ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 การช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ไทยพ้นจากความพ่ายแพ้

สหรัฐอเมริกาใช้ประเด็นด้านประชาธิปไตย เศรษฐกิจเสรี สิทธิมนุษยชน และ สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นค่านิยมอเมริกัน กดดันให้ประเทศต่าง ๆ ต้องดำเนินการตามแนวทางนี้ ดังนั้น หลังการรัฐประหารในไทย เมื่อ 19 กันยายน ค.ศ. 2006 จึงได้ระงับการมีปฏิสัมพันธ์กับไทยในระดับรัฐมนตรี และระงับการให้ความช่วยเหลือทางทหารบางส่วน แต่ยังคงให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ที่ส่งเสริมนโยบายต่างประเทศและผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา

การขยายอิทธิพลและบทบาทของจีน ได้ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา ในด้านต่าง ๆ ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องทบทวนนโยบายและยุทธศาสตร์ในเอเชีย-แปซิฟิกใหม่ นำไปสู่การประกาศการปรับสมดุลในภูมิภาคของประธานาธิบดีโอบามาเมื่อปลายปี ค.ศ. 2011 เรียกว่า การปรับสมดุล (Rebalancing) หรือการหมุน (Pivot) ในเอเชีย-แปซิฟิก โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อยับยั้งการขยายอิทธิพลของจีน ที่ทำทาบบทบาทนำของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค

สหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ จากอินเดียไปถึงชายฝั่งด้านตะวันตก ของสหรัฐอเมริกา โดยต้องการให้เอเชีย-แปซิฟิกเป็นฐานสำหรับการรักษาบทบาทนำในเอเชีย ด้วยการเสริมสร้างความเชื่อมั่นทางด้านเศรษฐกิจและด้านยุทธศาสตร์กับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค

ด้วยเหตุที่ผลประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต อยู่ที่การคุ้มครองแหล่งพลังงานน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งเส้นทางเดินเรือ การเอาชนะสงครามขั้นแตกหักจึงอยู่ที่กำลังทางเรือและทาง อากาศ สหรัฐอเมริกาจึงได้พัฒนาหลักนิยมการรบอากาศ-ทะเลขึ้น (Air-Sea Battle) รองรับต่อการ ดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์นี้

สำหรับไทย สหรัฐอเมริกาเห็นว่า ในปัจจุบันประชาชน และภาคส่วนต่าง ๆ มีความ ใกล้ชิดกับจีนมากขึ้น หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจใน ค.ศ. 1997 สหรัฐอเมริกาจะต้องเร่งฟื้นฟูความ นิยมของประชาชนไทยที่มีต่อสหรัฐอเมริกาให้มากขึ้นและเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทางด้านการเมือง ระหว่างประเทศนั้น ไทยซึ่งมีภาวะผูกพันหลายด้านกับสหรัฐอเมริกามาอย่างยาวนาน จะได้รับ ผลกระทบเช่นนี้ด้วย สหรัฐอเมริกาจะใช้ความตกลงและสนธิสัญญาทุกฉบับที่เคยจัดทำกับไทยให้ เป็นประโยชน์ต่อสหรัฐอเมริกามากที่สุด แต่สหรัฐอเมริกาไม่มีนโยบายสร้างฐานทัพใหม่ในภูมิภาค เพิ่มขึ้น โดยจะใช้การพัฒนาศักยภาพในประเทศพันธมิตรหรือหุ้นส่วน และการใช้เทคโนโลยีใหม่ เพื่อรองรับการรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา

ไทยนับเป็นประเทศหนึ่งในเขตอิทธิพลของจีน ซึ่งสหรัฐอเมริกาจะต้องดูแลด้านความ มั่นคงมากขึ้น เพื่อไม่ให้จีนขยายอิทธิพลในไทยจนมากเกินไป ขณะที่ไทยมีสถานะทางยุทธศาสตร์ ที่ดีสำหรับสหรัฐอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีความตกลงระหว่างกัน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางเรือและทางอากาศ การเคลื่อนไหวของสองประเทศดังกล่าว จะสร้างความลำบาก ใจให้กับไทย เนื่องจากอาจกระทบต่อผลประโยชน์อีกประเทศหนึ่งในไทย

การศึกษาเรื่อง จีนกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (รชฎ ปราการพิลาศ, 2555) พบว่า จากการดำเนินนโยบายความมั่นคงของจีนในช่วงศตวรรษที่ 21 จีนจะดำเนินนโยบายที่แข็งแกร่ง ปราศจากการประนีประนอม จะมีผลให้สหรัฐอเมริกาจะต้องดำเนินนโยบายปิดล้อมจีนผ่านมาตรการเศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน จีนจะตอบโต้ นโยบายของสหรัฐอเมริกา โดยการนำพลังความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจมาเป็นปัจจัยในการพัฒนาขีดความสามารถทางทหารของจีนให้มีศักยภาพสูงขึ้น เพื่อให้สามารถปกป้อง และบรรลุผลประโยชน์ของจีนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

การศึกษาเรื่อง การขยายบทบาททางทหารของจีนในทะเลจีนใต้ (มณฑล ยศสมศักดิ์, 2556) พบว่า จากความต่อเนื่องของนโยบายสีทันสมัยของจีน จีนได้เห็นถึงความสำคัญถึงผลประโยชน์ของชาติทางทะเลมากขึ้น จึงเสริมสร้างกำลังรบทางทะเลให้ก้าวหน้ากว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและเขตเศรษฐกิจที่จีนอ้างในทะเลจีนใต้ โดยจะพัฒนาให้มีขีดความสามารถเป็นกองเรือทะเลลึก (Blue water navy) ให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2020 โดยมีแนวความคิดในการปฏิบัติการ 4 ประการ คือ การป้องปราม การป้องกันทางลึก การแผ่กำลังอำนาจทางทะเล และการแสดงกำลังทางเรือ

การศึกษาเรื่อง นโยบายด้านความมั่นคงของจีนในทะเลจีนใต้ (กมล มหาภิรมย์, 2557) พบว่า จีนมีเป้าหมายที่ต้องการมีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ และได้ดำเนินนโยบายแข็งแกร่งมากขึ้น เพราะมีความมั่นใจเพิ่มขึ้นจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาทางทหาร และความไม่พอใจต่อการถูกแทรกแซงปัญหาภายในจากสหรัฐอเมริกา จีนจึงมีนโยบายที่แข็งแกร่งและเป็นเชิงรุกในการเผชิญหน้ากับมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันจากความไม่แน่นอนในเสถียรภาพของพรรคคอมมิวนิสต์ จึงหาทางเพิ่มคะแนนนิยมด้วยการชูนโยบายชาตินิยม โดยใช้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน ซึ่งมีพื้นที่ทะเลจีนใต้เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ต้องการมีอธิปไตยเหนือดินแดนดังกล่าว ทั้งนี้ การใช้นโยบายที่แข็งแกร่งมากขึ้น ได้ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีน-อาเซียนบางส่วนในประเด็นด้านความมั่นคง ทำให้ประเทศเหล่านี้หันไปพึ่งเครื่องมืออื่น เช่น การดึงมหาอำนาจจากภายนอกภูมิภาคอย่างสหรัฐอเมริกาเข้ามาถ่วงดุลอำนาจกับจีน และส่งผลให้จีนยิ่งให้ความสำคัญและใช้ความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น เพื่อปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติในทะเลจีนใต้ ส่งผลให้ทะเลจีนใต้กลายเป็นเวทีการแข่งขันทางอำนาจระหว่างจีน-สหรัฐอเมริกา จนอาจทำให้เกิดสถานะความไม่แน่นอนของความมั่นคง (Security dilemma) ในภูมิภาคได้

การศึกษาเรื่อง เหลียวหลังแลหน้า 37 ปี ความสัมพันธ์ไทย-จีน: มุมมองทฤษฎีโครงสร้างนิยม-จากมิตรเป็นศัตรูจากศัตรูสู่มิตร (Sawasatee & Wan Ping, 2013) พบว่า ห้วงที่ผ่านมา ไทย

ดำเนินนโยบายทางการทูตแบบยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และโอกาส เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ และรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกราชและอธิปไตย แต่เมื่อสถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงไป ไทยก็จะปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศของตนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปแบบทันท่วงทีเสมอ ซึ่งดูได้จาก หลังจากที่ดำเนินนโยบายเป็นศัตรูกับจีนในช่วงยุคสงครามเย็น แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ไทยก็กลับมาคบกับจีนอีกครั้ง แต่ก็ไม่ได้ทำตัวห่างเหินกับพันธมิตรเดิมอย่างญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ภาพสรุปความสัมพันธ์จากอดีตที่ไทยและจีนเป็นศัตรูกัน และต่อมาได้เปลี่ยนมาเป็นมิตรและคบค้าไปมาหาสู่กัน จึงเป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อว่าเกิดขึ้นได้ง่ายดายนัก

เมื่อวิเคราะห์จากเนื้อหาของทฤษฎีสรรค์สร้างนิยม ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นโยบายต่างประเทศนั้น เป็นผลมาจากตัวแสดงหรือรัฐเป็นฝ่ายเลือกหรือสร้างขึ้นมา สำหรับกรณีความสัมพันธ์ไทย-จีนนั้น นับตั้งแต่ได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2518-2555 รวมทั้งสิ้น 37 ปี ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจดำเนินนโยบายดังกล่าวของไทยนั้น ไม่เพียงแต่เฉพาะได้รับอิทธิพลจากสังคมระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ยังได้รับความเห็นชอบหรือได้รับการสนับสนุนจากสังคมภายในประเทศควบคู่ไปด้วย โดยการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อจีนนั้น ไม่ใช่เพียงแค่จะอาศัยแนวทางของรัฐเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากสังคมภายในประเทศด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่านโยบายต่างประเทศของไทยต่อจีนนั้น มิได้อยู่ที่การมุ่งแสวงหาผลประโยชน์เป็นหลักเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลที่เกิดมาจากภายใต้เงื่อนไขที่ภายในสังคมในประเทศที่มีความคิดแบบเดียวกัน และส่งผลกระทบไปยังโครงสร้างของการเมืองระหว่างประเทศ (International structure)

ภาษาอังกฤษ

การศึกษาเรื่อง Evolution of US rebalancing strategy: Implications for India (Gupta, Arvind, & Shrivastav, Sanjeev K, 2014, pp. 15-28) พบว่า พัฒนาการของนโยบายการปรับสมดุลใหม่ในเอเชียเริ่มเกิดขึ้นเมื่อประธานาธิบดีโอบามาเข้าดำรงตำแหน่ง ซึ่งเป็นห้วงที่สหรัฐอเมริกาต้องพบกับความเหนื่อยล้าจากสงคราม (อิรักและอัฟกานิสถาน) และเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ในขณะที่จีนได้ผงาดขึ้น ทั้งในด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ และเริ่มคุกคามต่อประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค นอกจากนั้นแล้ว ภูมิภาคนี้ กำลังมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกาจึงต้องการข้อดีดังกล่าวนี้ ในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์กับจีนด้วย

ความมุ่งประสงค์หลักของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ การรักษาตำแหน่งการเป็นผู้นำในระดับโลก การปกป้องผลประโยชน์ของชาติ และการเผยแพร่ค่านิยมอเมริกัน เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่ การ

ปรับกำลังระหว่างแปซิฟิกและแอตแลนติกจากอัตราส่วน 50/50 เป็น 60/40 ให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2020 ในขณะเดียวกัน ก็ให้การช่วยเหลือในการพัฒนาศักยภาพของพันธมิตรและหุ้นส่วนให้เข้มแข็ง สำหรับปฏิริยาของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนั้น จีนเชื่อว่า นโยบายนี้ มุ่งสกัดการผงาดขึ้นมาของจีน ส่วนประเทศที่ให้การสนับสนุน ได้แก่ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ และประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีปัญหาในทะเลจีนใต้กับจีน ส่วนประเทศที่ระมัดระวังต่อการขัดแย้งกับจีน ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย กัมพูชา เป็นต้น

ส่วนอินเดีย มีปฏิริยาต่อนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาอย่างระมัดระวัง โดยเห็นว่า จีนมีประโยชน์ต่ออินเดียในด้านเศรษฐกิจ ในฐานะเป็นสมาชิกกลุ่ม BRICS แต่จีนก็อาจเป็นภัยคุกคามต่ออินเดียจึงรักษาความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาโดยอาศัยสถานะของชาติที่มีค่านิยมประชาธิปไตยเหมือนกัน

การศึกษาเรื่อง Military Implications of the US Rebalancing Strategy (Chadha, Vivek, 2014, pp. 31-47) พบว่าวัตถุประสงค์ทางทหารของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ แสดงท่าทีทางทหาร ให้เห็นถึงศักยภาพในเชิงป้องปรามและลงโทษภายในภูมิภาคได้, รักษาความเหนือกว่าทางด้านเทคโนโลยีทางทหารให้เหนือกว่าจีน, สร้างและเพิ่มพลังให้กับเครือข่ายของพันธมิตรและหุ้นส่วน, และแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างพันธมิตรหรือหุ้นส่วน

สหรัฐอเมริกาอยู่ในห้วงของการปรับลดงบประมาณทางทหาร ดังนั้น เครือข่ายของพันธมิตรและหุ้นส่วนจึงมีความสำคัญที่สุดของนโยบายนี้ ถึงแม้จีนจะมีพัฒนาการทางด้านทหารสูงขึ้นเรื่อย ๆ อันเป็นผลมาจากความสำเร็จด้านเศรษฐกิจ แต่ความก้าวร้าวที่จะครอบงำภูมิภาค จึงทำให้ขาดพันธมิตร ซึ่งแตกต่างกับสหรัฐอเมริกา โดยในศตวรรษที่ 21 นี้ ขีดความสามารถในการรวมพลังอำนาจต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จในการดำเนินยุทธศาสตร์

การศึกษาเรื่อง Managing the global impact of American's rebalance to Asia (Charles & Andersen, 2014) พบว่า มีปัจจัยหลายอย่าง ที่ทำให้การปรับสมดุลใหม่ในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ค่อนข้างล่าช้า และมีขนาดที่ลดลงกว่าที่คาดหมายไว้ในปี ค.ศ. 2011 และตามคู่มือทางยุทธศาสตร์ การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม ค.ศ. 2012 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ ปัญหาการถูกตัดงบประมาณทางทหาร ปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอื่น ๆ ที่ต้องการการตอบสนองเชิงยุทธศาสตร์จากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการเรียกร้องจากกลุ่ม NATO และตะวันออกกลาง ซึ่งสหรัฐอเมริกาไม่อาจทอดทิ้งได้ และจำเป็นต้องตอบสนอง

ในขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกาก็ได้พยายามแสดงให้เห็นเพื่อนและพันธมิตรในเอเชียได้เห็นเชิงประจักษ์ถึงความคืบหน้าของนโยบายนี้ ที่ถึงแม้ว่าจะไม่รวดเร็ว และมีความคืบหน้าอย่างช้า ๆ อันเนื่องมาจากสหรัฐอเมริกาไม่อาจจะละทิ้งภูมิภาคสำคัญอื่น ๆ ได้ก็ตาม

การศึกษาเรื่อง The Pivot to Asia: The Persistent Logics of Geopolitics and the Rise of China (Mayborn, 2014) พบว่าในปลายปี ค.ศ. 2011 สหรัฐอเมริกาได้ให้สัญญาณของการปรับสมดุลทางยุทธศาสตร์ โดยเคลื่อนย้ายทรัพยากรด้านการทูต การทหาร และเศรษฐกิจจากอิรักและอัฟกานิสถานมาสู่เอเชีย-แปซิฟิก ด้วยตรรกะคือการไม่ยอมให้รัฐใดรัฐหนึ่ง หรือกลุ่มรัฐขึ้นมาใช้อำนาจครอบงำเหนือเอเชียซึ่งมีพื้นฐานจากทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ของ Spykman ในเรื่อง Rimland แม้ว่าในปัจจุบัน สภาวะแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปมากแล้วก็ตาม แต่ตรรกะนี้ ยังคงดำรงอยู่เช่นเดิมจนถึงปัจจุบัน

ในปี ค.ศ. 1995 Joseph S. Nye Jr. ได้นำเสนอเรื่อง “ความริเริ่มของ Nye” ที่กำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ต่อการสกัดกั้นไม่ให้มหาอำนาจใด ๆ ครอบงำเหนือภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยการวางกำลังทหารในภูมิภาคนี้ เพื่อรักษาเส้นทางขนส่งน้ำมันทางทะเลจากตะวันออกกลาง, ป้อมปราการความขัดแย้งด้วยอาวุธภายในภูมิภาค, ส่งเสริมความร่วมมือเชิงภูมิภาค, ไม่ให้มหาอำนาจที่เป็นปฏิปักษ์ใด ๆ เข้ามาควบคุมด้านการเมืองและเศรษฐกิจในภูมิภาค, และป้องกันไม่ให้กลุ่มใดมาบงการด้านทรัพยากร ความมั่งคั่ง และความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Nye, 2004)

Walter Lippmann ได้เคยทำนายไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1944 ว่า “เมื่อจีนเป็นอิสระจากการคุกคามของญี่ปุ่น เป็นอิสระจากการปกครองของมหาอำนาจตะวันตกแล้ว จีนจะเกิดเอกภาพด้านการเมืองภายในและประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม จากนั้น จีนจะเป็นมหาอำนาจที่สามารถครอบงำประเทศในภูมิภาคอินโดจีนได้ ได้แก่ พม่า ไทย และมาเลเซีย” ปัจจุบัน จีนประสบความสำเร็จตามนั้นแล้ว และกำลังแสดงบทบาทที่แข็งกร้าวต่อประเทศในภูมิภาค ทำให้ประเทศเหล่านั้น เรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาถ่วงดุลอำนาจกับจีน (Lippmann, 1922)

จีนมีกำลังทางบกที่เข้มแข็งมาก แต่สหรัฐอเมริกา ก็มีกำลังทางเรือและทางอากาศที่เข้มแข็งมากในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถึงแม้ว่าจีน จะพยายามพัฒนา กำลังทางเรือ แต่ก็ยังอีกห่างไกลมากที่จะก้าวทันสหรัฐอเมริกา นอกจากนั้นแล้ว ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจจีนก็เกิดจากการส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งไม่ใช่จากการบริโภคภายใน ข้อผิดพลาดอีกประการหนึ่งของจีนที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2009 และ 2010 คือ การแสดงการคุกคามในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออกจนถูกต่อต้านจากฟิลิปปินส์ เวียดนาม และญี่ปุ่น ทำให้การประกาศการปรับสมดุลเอเชียของสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 2011 ได้รับการต้อนรับและได้รับความไว้วางใจจากประเทศพันธมิตร ในฐานะผู้ที่ จะเข้ามารักษาสถียรภาพของภูมิภาค

การศึกษาเรื่อง US Pivot to Asia and China: Rhetoric, responses and repercussions

(Gupta, 2014, pp. 105-113) พบว่าทางการจีนตอบสนองต่อนโยบายการปรับสมดุลของ สหรัฐอเมริกาค่อนข้างนุ่มนวล และมีความคาดหวังในเชิงบวกต่อเสถียรภาพในภูมิภาค แต่สิ่ง ลึงพิมพ์กึ่งทางการของจีนกลับเห็นว่า การปรับสมดุลของสหรัฐอเมริกาไม่ได้เป็นไปอย่างฉันทมิตร ในขอบเขตด้านการทหาร การทูต และเศรษฐกิจนั้น จีนมุ่งที่จะลดทอนขีดความสามารถของ สหรัฐอเมริกาในการที่จะกดดันอิทธิพลและทางเลือกของจีน จีนแสดงท่าทีที่ไม่ยอมผ่อนปรนใน ประเด็นพิพาทดินแดนที่สหรัฐอเมริกาอาจเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยจีนเสริมสร้างและการฝึกทาง ทหารเพิ่มขึ้น และตอบโต้เชิงรุกมากขึ้น ในด้านการทูตนั้น จีนเห็นว่าการเข้ามาของสหรัฐอเมริกา ในทะเลจีนใต้ คือ การยุแหย่จีนโดยตรง แม้ว่าจีนจะเตรียมพร้อมทางทหารที่สูงขึ้น แต่ก็ยังแสวงหา การผ่อนปรนกับประเทศเพื่อนบ้านและเข้าร่วมการประชุมในระดับภูมิภาค โดยใช้เครื่องมือทาง เศรษฐกิจในการดำเนินการ ทั้งใช้ในทางกดดัน (เช่น ความขัดแย้งในหมู่เกาะปะการังกับฟิลิปปินส์) และจูงใจด้วยผลประโยชน์ (เช่น ข้อเสนอการจัดตั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาเซียน: ASEAN infrastructure investment bank) ดังนั้น แม้ประเทศเพื่อนบ้านของจีนในเอเชียจะ ยินดีต่อการเข้ามาของสหรัฐอเมริกา แต่ประเทศเหล่านี้ ก็ไม่ต้องการเข้าข้างฝ่ายใดเช่นกัน

ทั้งจีนและสหรัฐอเมริกา ต่างก็มีผลประโยชน์ขนาดใหญ่ที่จะต้องรักษาสัมพันธ์ระหว่าง กันไว้ แต่มีมุมมองต่อภัยคุกคามต่อโลกแตกต่างกัน จีนกังวลต่อสหรัฐอเมริกาที่ดูเหมือนจะไม่ ยอมรับว่าจีน คือประเทศหนึ่งที่กำลังผงาดขึ้นมาเป็นศูนย์กลางอำนาจโลก ส่วนสหรัฐอเมริกา ยังคง ระมัดระวังต่อเส้นทางการเติบโตของจีนในอนาคต ซึ่งจะกระทบต่อระเบียบโลกของสหรัฐอเมริกา โดยในปี ค.ศ. 2012 ทั้งสองประเทศมีข้อโต้แย้งกันในองค์การการค้าโลก (WTO) ที่ กระทบวงกลมโหมสหรัฐอเมริกากล่าวหาว่าจีนจารกรรมทาง cyber และขโมยทรัพย์สินทางปัญญา จึงคาดว่า ความตึงเครียดระหว่างทั้งสองประเทศน่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากการแข่งขันกันในด้าน การทหาร การทูต และเศรษฐกิจ

การศึกษาเรื่อง Chinese Military Response to US Rebalancing Strategy (Singh, 2014, pp. 114-130) พบว่า ยุทธศาสตร์การต่อต้านการแทรกแซงในภูมิภาคของจีนปรากฏชัดขึ้น ถึงแม้ว่า จีนจะยังห่างชั้นทางด้านเทคโนโลยีและศักยภาพทางทหารของสหรัฐอเมริกา แต่จีนได้เพิ่ม งบประมาณด้านการทหารสูงขึ้นถึงปีละ 10% ตลอดทศวรรษที่ผ่านมา และสร้างความเข้มแข็งทาง ทหารให้สามารถสู้รบในสงครามระดับท้องถิ่น (Local wars) ภายใต้อิทธิพลของการสงครามข้อมูล ข่าวสารให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2020 ด้วยศักยภาพในการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ยอมให้ข้าศึกเข้า (Anti-Access/Area-Denial: A2/AD) พร้อมด้วยการทูตทหารที่คล่องตัว และพันธมิตรในระหว่างประเทศ ที่ใหญ่ขึ้น จะทำให้กองทัพจีนสามารถเผชิญหน้ากับยุทธศาสตร์การปรับสมดุลในเอเชียของ สหรัฐอเมริกาได้ พร้อมทั้งจะเผชิญหน้าทางทหารอย่างเต็มรูปแบบในทศวรรษที่กำลังจะมาถึง

ถึงแม้ว่า สหรัฐอเมริกาจะฟื้นความสัมพันธ์กับพันธมิตรของตนในเอเชียตะวันออกได้ อย่างช้า ๆ แต่ก็มีแนวโน้มที่ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมีมาตรการการสร้างเชื่อมั่นที่ปรากฏขึ้น อย่างชัดเจนผ่านด้านการทูต ได้แก่ กรณีของวิกฤตการณ์เกาหลีเหนือ การผลักดันข้อตกลงในด้าน การค้าเสรี TPP และการทูตทหาร รวมถึงการฝึกอบรมร่วมกับญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และฟิลิปปินส์ โดย สรุปลแล้ว สหรัฐอเมริกากำลังสร้างสมการในเอเชีย-แปซิฟิกขึ้นใหม่ ดังนั้น เมื่อยุทธศาสตร์การตอบ โต้การแทรกแซงภายในภูมิภาคของจีนมีศักยภาพเพิ่มขึ้น ก็จะทำให้เราได้เห็นถึงการแสดงพลัง อำนาจที่ยิ่งใหญ่ขึ้นของสหรัฐและพันธมิตรภายในภูมิภาคนี้เช่นกัน

การศึกษาเรื่อง The US rebalancing strategy: Responses from Southeast Asia (Mishra, 2014, pp. 149-174) พบว่า ภายใต้การบริหารงานของโอบามาในปัจจุบัน ต่างก็เชื่อว่า นโยบายของ สหรัฐอเมริกาต่อจีนนั้น มีตั้งแต่การร่วมมือกับจีนไปจนถึงการผลักดันให้จีนเลิกการคุกคามและทำ ทายต่อกฎหมายและบรรทัดฐานระหว่างประเทศ การรุกเข้าประชิดกับจีนมากขึ้นเป็นสิ่งจำเป็น แต่ อาจสร้างผลที่ไม่คาดคิดตามมา

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ประชาคมและประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ASEAN ในฐานะเป็นกลุ่มหนึ่งที่จะเป็นไปตามยุทธศาสตร์การปิดล้อมจีน อาจไม่ ชอบที่จะลงทุนต่อต้านจีนให้สหรัฐอเมริกา การที่จีนมีอำนาจและการก้าวร้าวมากขึ้น เป็นตัวกระตุ้น สำคัญอันหนึ่งสำหรับการสร้างการปฏิบัตินิยมขึ้นใหม่ในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ชาติต่าง ๆ ในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้อาจได้รับประโยชน์จากนโยบายการปิดล้อมการผงาดขึ้นของจีน โดยส่วนใหญ่ ของชาติเหล่านี้จะรักษาโอกาสทางยุทธศาสตร์ของตนให้เปิดไว้ หลายชาติดูเหมือนจะต้อนรับการ เข้ามาของสหรัฐอเมริกา ในขณะที่เดียวกัน ก็ยังคงรักษาความสัมพันธ์กับจีนจากผลประโยชน์ในด้าน เศรษฐกิจเอาไว้

ภูมิภาค ASEAN ดูเหมือนว่ากำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายหลายอย่าง โดยเฉพาะความ เป็นศูนย์กลางของอาเซียนที่สมาชิกกำลังเกิดความแตกแยกเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งท้าทายใหม่ต่อความ เป็นอาเซียนและความเป็นสถาบันที่ผูกพันกันของอาเซียน แต่ตราบดีที่รากฐานของอาเซียนยังคงมี ปฏิสัมพันธ์กันและให้การสนับสนุนกันและกันอยู่ อาเซียนก็ยังคงดำรงอยู่ได้อย่างปลอดภัย การ สนับสนุนจากสมาชิกบวก 6 (จากภายนอก) มีความสำคัญต่อการรักษาความเป็นปีกแผ่นของ อาเซียน ดังนั้น อาเซียนสามารถใช้การปรับสมดุลของสหรัฐอเมริกาให้เป็นประโยชน์ต่อตนได้ โดย สร้างสมดุลเชิงสถาบันที่ใหญ่ขึ้นกับมหาอำนาจนอกภูมิภาค และมีการแข่งขันด้านการทูตของ อาเซียนที่เข้มข้นขึ้น ทั้งกับมหาอำนาจขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งการปรับสมดุลเอเชียของ สหรัฐอเมริกานั้น ถูกเชื่อมโยงเข้ากับสมการระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนอย่างซับซ้อน และจะช่วย จัดระเบียบพฤติกรรมของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคให้ชัดเจนขึ้น

แนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงการป็นเกลียวกัน ที่อาจนำไปสู่การเป็นปฏิปักษ์ต่อกันและนำไปสู่ผลที่ไม่คาดคิดในระดับโลกและระดับภูมิภาคได้ เป้าหมายแท้จริงของสหรัฐอเมริกาคือการควบคุมพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ของจีนในภูมิภาค การเข้ามาของสหรัฐอเมริกา แม้จะดูว่า มีความนุ่มนวลและสร้างสรรค์ต่อประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ตาม แต่หากมีการวางกำลังทางทหารที่มากเกินไป ก็อาจจะเป็นการกระตุ้นให้จีนต้องสร้างการแข่งขันทางทหารขึ้น ซึ่งเรื่องในลักษณะนี้ ไม่ใช่ความต้องการของสหรัฐอเมริกาและอาเซียน

การศึกษาเรื่อง Thailand: Background and U.S. Relations (Chanlett-Avery, & Dolven, 2014) พบว่า ไทยคือพันธมิตรที่ยาวนานทางทหาร และเป็นหุ้นส่วนที่สำคัญในด้านเศรษฐกิจและการค้าของสหรัฐอเมริกา โดยในปี พ.ศ. 2556 ไทยมีการค้าเป็นลำดับที่ 24 ของสหรัฐอเมริกา ด้วยมูลค่าระหว่างกัน 38,000 ดอลลาร์ และเป็นตัวแทนของประเทศประชาธิปไตยที่มั่นคงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐอเมริกา แต่ในห้วง 8 ปีที่ผ่านมา ไทยถูกกองทัพรัฐประหารถึง 2 ครั้ง จึงสร้างความยุ่งยากให้สหรัฐอเมริกาเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาสมดุลระหว่างการสนับสนุนรัฐบาลไทยที่มาจากทางเลือกตั้ง กับการรักษาความเป็นพันธมิตรใกล้ชิดทางยุทธศาสตร์ต่อกัน โดยเฉพาะในห้วงที่ต้องแข่งขันกับอิทธิพลของจีนในภูมิภาค เพราะไทยมีที่ตั้งทางภูมิรัฐศาสตร์เป็นศูนย์กลางของอาเซียนแทบจะทุกด้าน จึงส่งผลกระทบต่อนโยบายการปรับสมดุลของสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก

การศึกษาเรื่อง New Energy, New Geopolitics: Balancing stability and leverage (Ladislaw, Leed, & Walton, 2014) พบว่า เทคโนโลยี Hydraulic fracturing ที่เจาะหาก๊าซและน้ำมันจากชั้นหินดินดาน (shale gas and tight oil) ทำให้ในห้วง 9 ปีที่ผ่านมา (ค.ศ. 2005-2014) สหรัฐอเมริกาสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติเพิ่มสูงขึ้น 65 % และผลิตน้ำมันดิบเพิ่มสูงขึ้น 34 % เฉพาะผลผลิตก๊าซธรรมชาติจากแหล่งแพนซีเวเนีย (Pennsylvania) ในปี 2012 แห่งเดียวมีปริมาณเท่ากับการส่งออกก๊าซธรรมชาติของกาตาร์ ซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกก๊าซธรรมชาติมากเป็นอันดับ 2 ของโลก และผลผลิตน้ำมันดิบจากแหล่งนอร์ทดาโกต้า (North Dakota) และเท็กซัส (Texas) ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีปริมาณเท่ากับที่อิรักผลิตได้ในปัจจุบันปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อทางยุทธศาสตร์อย่างมีศักยภาพ เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์พลังงาน (Energy landscape) ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์ของโลก

ผลกระทบด้านพลังงาน ได้แก่ เกิดการเปลี่ยนแปลงตลาดพลังงาน การค้า และการลงทุนของสหรัฐอเมริกา เช่น การนำเข้าพลังงานลดลง ราคาก๊าซครัวเรือนในสหรัฐอเมริกาลดลง ต้นทุนการค้าและการลงทุนอื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกาลดลง และในอนาคต อาจมีการขยายการผลิตไปยัง

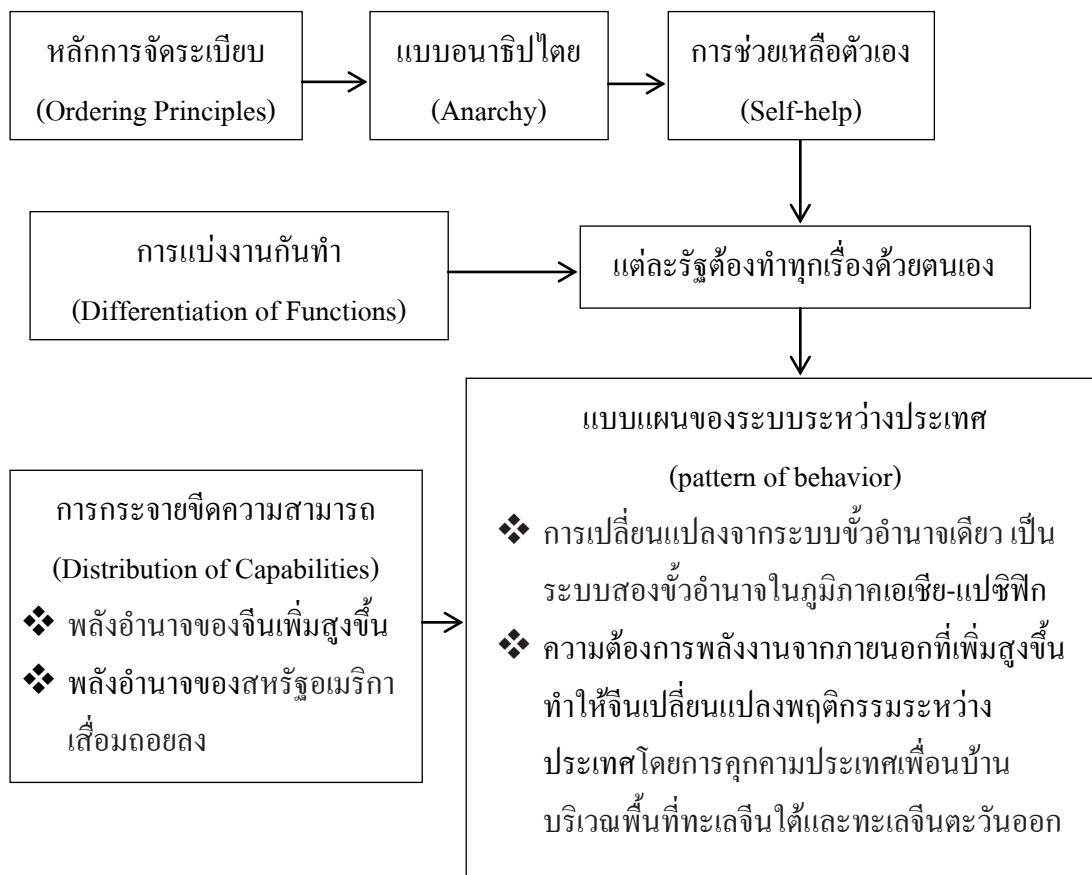
ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ช่วยลดความกังวลเรื่องน้ำมันจะหมดไปจากโลก (Peak oil) และการใช้ก๊าซธรรมชาติยังเป็นการแก้ปัญหาคาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลกด้วย

ผลกระทบด้านภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์พลังงานของโลก จากตะวันออกกลางมาอยู่ที่สหรัฐอเมริกาทำให้ประเทศต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องจำกัดการพึ่งพาพลังงานจากผู้ผลิตรายใหญ่ อย่างเช่น รัสเซีย และซาอุดีอาระเบีย อีกต่อไป ลคติทธิพลของรัสเซียที่จะใช้พลังงานรุกเข้ามามีอิทธิพลเหนือเอเชีย อีกประการหนึ่ง ได้แก่ ทำให้ผู้บริโภครพลังงานในยุโรปซึ่งเป็นพันธมิตรสหรัฐอเมริกาคัดการพึ่งพารัสเซียและตะวันออกกลางลง การที่รายได้ของสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น ได้ทำให้นิยายของรัฐบาลจีน เรื่อง “การเสื่อมถอยของสหรัฐอเมริกา” ถูกทำลายลง (Dampens China’s “United States in decline” narrative) แล้วยังสามารถใช้เปลี่ยนแปลงเงินจากการแข่งขันกันมาเป็นการร่วมมือกันได้ โดยจีนมีแนวโน้มความต้องการพลังงานเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเงินก็มีปริมาณสำรองแหล่งพลังงานใต้ดินดินานมหาศาลที่อาจนำออกมาใช้ได้

ผลกระทบด้านความมั่นคง ได้แก่ การพึ่งพลังงานของตนเอง (Oil independent) ทำให้สหรัฐอเมริกามีความอ่อนตัวในการดำเนินนโยบายต่างประเทศมากขึ้นสามารถใช้พลังงานเป็นเครื่องมือ ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศทั้งในด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจเพื่อรักษาความเป็นผู้นำโลกเอาไว้ เช่น ใช้ในการสร้างเสถียรภาพ (Energy stability) ในด้านราคาพลังงานให้กับพันธมิตรและหุ้นส่วนที่ต้องพึ่งพาการนำเข้า หรือใช้กดดัน (Energy leverage) คู่ขัดแย้ง เช่น รัสเซียที่กำลังคุกคามต่อยุโรป เป็นต้น

สรุปเอกสารการวิจัย

1. วิฤทธิการณ์ทางการเงินในปี ค.ศ. 2008 และสงครามอิรักและอัฟกานิสถาน ทำให้พลังงานอำนาจของสหรัฐอเมริกาในระบบระหว่างประเทศเสื่อมถอยลง ในขณะที่เงินกลับผงาดขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจและการทหาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจในภูมิภาค กลายเป็นระบบสองขั้วอำนาจระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ในขณะเดียวกัน ความเจริญก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจได้ทำให้จีนมีความต้องการพลังงานจากภายนอกเพิ่มขึ้น จนกลายเป็นความมั่นคงที่สำคัญยิ่งของจีน เมื่อจีนมีความมั่นใจในศักยภาพของตนในด้านเศรษฐกิจและการทหาร จึงได้หันมาใช้นโยบายที่แข็งกร้าวเข้าคุกคามต่อประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อยึดครองแหล่งทรัพยากรพลังงานมาสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของตน และจีนยังใช้พลังงานอำนาจทางเศรษฐกิจของตนในการดำเนินนโยบายต่างประเทศและสร้างความนิยมต่อจีน ด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนผ่านมิติด้านวัฒนธรรมและอื่น ๆ ด้วย สามารถแสดงตามโครงสร้างสำนึกใหม่ได้ ดังภาพที่ 2-13

ภาพที่ 2-13 โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงระบบระหว่างประเทศในภูมิภาคตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่

2. ประธานาธิบดีโอบามาใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย โดยการแสวงหาพันธมิตรมากขึ้น ใช้ยุทธศาสตร์ที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นศูนย์กลาง พันธมิตรคือซี่ล้อ (Hub and Spokes) มีเป้าหมายเพื่อบีบบังคับให้จีนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ จากการคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน และหันกลับมาร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ และเคารพกติการะหว่างประเทศ โดยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

2.1 ด้านค่านิยม ใช้ค่านิยมประชาธิปไตย เศรษฐกิจเสรี สิทธิมนุษยชน และการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบาย

2.2 ด้านการทหาร มีการพัฒนาหลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน (Air-Sea-battle) เพื่อทำลายหลักนิยมการรบ A2/AD ของจีน ปรับกำลังทางเรือและอากาศระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกและแอตแลนติกใหม่ เป็น 60/40 มุ่งคุ้มครองแหล่งน้ำมัน แหล่งก๊าซธรรมชาติ และเส้นทางเดินเรือ พัฒนาเทคโนโลยีทางทหารให้เหนือกว่าเพื่อป้องปรามจีน พัฒนาศักยภาพพันธมิตร และแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างพันธมิตร

2.3 ใช้ก๊าซและน้ำมันจากชั้นหินดินดาน (Shale gas and tight oil) ที่ค้นพบด้วยเทคโนโลยี hydraulic fracturing เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทั้งในด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจเพื่อรักษาความเป็นผู้นำโลกเอาไว้

3. สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย เกี่ยวกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาและผลกระทบต่อการศึกษาการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย ได้ดังนี้

3.1 การกระจายขีดความสามารถ (Distribution of capabilities) ใหม่ ในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก อันเกิดจากพลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง แต่พลังอำนาจของจีนเพิ่มสูงขึ้นได้ ส่งผลให้จีนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ (ตัวแปรอิสระ)

3.2 พฤติกรรมการถ่วงดุลอำนาจของสหรัฐอเมริกา (ตัวแปรตาม) ได้แก่ นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย โดยมีกระบวนการของนโยบาย ดังนี้

3.2.1 กระแสปัญหา โดยมีดัชนีชี้วัด (Indicator) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากระบบขั้วอำนาจเดียว เป็นระบบสองขั้วอำนาจในภูมิภาค และเกิดเหตุสำคัญ (Focusing event) ได้แก่ การคุกคามของจีนในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก

3.2.2 กระแสนโยบาย ได้แก่ การเกิดแนวคิด (Ideas) ที่จะถ่วงดุลอำนาจกับจีนในเอเชีย-แปซิฟิกโดยการลดบทบาทสงครามทางบกและเพิ่มบทบาทสงครามทางทะเล, การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ, และการสร้างภาพลักษณ์ด้านการทูต และนำไปสู่ข้อเสนอ (Proposal) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศจากภูมิภาคตะวันออกกลางมาสู่ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

3.2.3 กระแสการเมือง จากการเปลี่ยนแปลงอารมณ์แห่งชาติ (National mood) ได้แก่ สังคมอเมริกันและสังคมโลกวิตกกังวลต่อกรณีที่ดินคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน, ชาวอเมริกันต้องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและเบี่ยงหน้าสงครามในอิรักและอัฟกานิสถาน, และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากการเลือกตั้ง (Election) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงคณะบริหารประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา จึงเกิดกระแสจากผู้ตัดสินใจทางการเมืองที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายไปจากเดิม

3.2.4 ผู้ประกอบการนโยบาย มีการสร้างการยอมรับ (Softening up system) โดยการนำเสนอของคณะผู้บริหารของประธานาธิบดีและนักวิชาการต่าง ๆ และมีการแสวงหาทรัพยากร (Investing resources) เพื่อสนับสนุนนโยบาย โดยการถอนและลดกำลังทหารจากภูมิภาคอื่น แล้วปรับอัตราส่วนกำลังทางเรือระหว่างแปซิฟิกกับแอตแลนติกเป็น 60/40, ใช้เครื่องมือด้านเศรษฐกิจและพลังงานสนับสนุนการดำเนินนโยบาย, และแสวงหาการสนับสนุนจากพันธมิตรและหุ้นส่วน

3.3 นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา(ตัวแปรตามที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรอิสระอีกต่อหนึ่ง) ส่งผลกระทบต่อการค้าปลีกออบร้า โกลด์ในประเทศไทย (ตัวแปรตาม) และนำไปสู่การประเมินผล เพื่อปรับปรุงนโยบาย

4. การสร้างคำถามการวิจัยจากเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

4.1 ความจำเป็นที่ทำให้จีนต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ มาเป็นการคุกคามประเทศเพื่อนบ้านในทะเลจีนคืออะไร การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจจากการผงาดขึ้นของจีนทั้งด้านเศรษฐกิจและการทหาร ประกอบกับการเสื่อมถอยของสหรัฐอเมริกา ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศของจีนอย่างไรหรือไม่ มีเหตุการณ์ใด (Triggering event) ที่น่าจะทำให้จีนตัดสินใจเริ่มคุกคามประเทศเพื่อนบ้านในปี ค.ศ. 2009 เป็นต้นมา

4.2 วิกฤตการณ์ทางการเงิน 2008 และสงครามอิรักและอัฟกานิสถาน ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายของประธานาธิบดีโอบามาอย่างไรหรือไม่และเหตุการณ์ใดที่น่าจะส่งผลให้สหรัฐอเมริกาตัดสินใจใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย นโยบายดังกล่าวจะแก้ปัญหาภาพลักษณ์ของสหรัฐอเมริกาได้หรือไม่ จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาอย่างไร การถูกตัดทอนงบประมาณด้านการป้องกันประเทศ ส่งผลกระทบต่อนโยบายมากขึ้นเพียงใด และสหรัฐอเมริกามีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร

4.3 นโยบายการแสวงหาพันธมิตรมากขึ้น และให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติในภูมิภาค มีผลต่อการฝึกคอบร้า โกลด์อย่างไรหรือไม่ และนโยบายต่อจีนมีผลกระทบต่อการค้าปลีกออบร้า โกลด์อย่างไรหรือไม่ นโยบายด้านค่านิยมอเมริกัน (ประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน) ส่งผลต่อการฝึกคอบร้า โกลด์อย่างไรหรือไม่ ทั้งด้านการดำเนินนโยบายการฝึก และการกำหนดไว้ในเนื้อหาของการค้าปลีก

4.4 ยุทธศาสตร์ที่สหรัฐอเมริกาคือเป็นศูนย์กลาง และความสัมพันธ์กับพันธมิตรเป็นซี่ล้อ (Hub and Spokes) มีผลต่อท่าทีของไทยที่มีต่อจีนอย่างไรหรือไม่ ส่งผลกระทบต่อการค้าปลีกออบร้า โกลด์อย่างไรหรือไม่ มีการกำหนดประเด็นการต่อต้านการก่อการร้ายและกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงในการฝึกอย่างไรหรือไม่

4.5 การที่สหรัฐอเมริกานำประเด็นด้านประชาธิปไตย เศรษฐกิจเสรี สิทธิมนุษยชน และสิ่งแวดล้อมกดดันให้ประเทศต่าง ๆ ต้องดำเนินนโยบายตามนี้นั้น และได้เกิดการรัฐประหารในไทยเมื่อต้นปี พ.ศ.2557 จะส่งผลต่อท่าทีของประเทศเพื่อนบ้านและพันธมิตรต่าง ๆ ที่มีต่อไทยอย่างไรหรือไม่ มีผลกระทบต่อการค้าปลีกออบร้า โกลด์อย่างไรหรือไม่

4.6 การฝึกคอบร้า โกลด์ มีการกำหนดให้ฝ่ายเข้าศึกษาปฏิบัติใช้หลักนิยามการรบแบบ A2/AD อย่างไรหรือไม่ มีการสมมุติภูมิรัฐศาสตร์การฝึกเป็นอย่างไร มีการใช้หลักนิยามการรบ

อากาศ-ทะเล (Air-Sea battle) ในการฝึกคอบร้าโกลด์อย่างไรหรือไม่ มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแหล่งน้ำมัน แหล่งก๊าซธรรมชาติ และเส้นทางเดินเรืออย่างไรหรือไม่ มีการพัฒนาศักยภาพให้กับพันธมิตรและหุ้นส่วนผ่านการฝึกคอบร้าโกลด์อย่างไรหรือไม่ และมีการใช้เทคโนโลยีใหม่ในการฝึกคอบร้าโกลด์อย่างไรหรือไม่ สหรัฐอเมริกาได้อาศัยการฝึกคอบร้าโกลด์เป็นเครื่องมือฟื้นฟูความนิยมของประชาชนไทยที่มีต่อสหรัฐอเมริกาอย่างไรหรือไม่

4.7 ท่าทีที่แข็งกร้าวของจีนส่งผลต่อโครงสร้างอำนาจระหว่างประเทศอย่างไรหรือไม่

4.8 การฝึกคอบร้าโกลด์ มีการกำหนดมาตรการในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงต่อฝ่ายข้าศึกสมมุติประกอบการฝึกอย่างไร

4.9 การฝึกคอบร้าโกลด์ มีการกำหนดให้ข้าศึกสมมุติมีขีดความสามารถเป็นกองเรือทะเลลึกอย่างไรหรือไม่ มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกให้ข้าศึกสมมุติอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลและนำไปสู่ความขัดแย้งอย่างไรหรือไม่

4.10 การฝึกคอบร้าโกลด์ มีสมมุติฐานการผงาดขึ้นมาทั้งด้านเศรษฐกิจและการทหารของฝ่ายข้าศึกอย่างไรหรือไม่ และข้าศึกมีการสร้างชาตินิยมเพื่อแก้ปัญหาเสถียรภาพการเมืองภายในของตนอย่างไรหรือไม่

4.11 การฝึกคอบร้าโกลด์ มีการสร้างการยอมรับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย จากสังคมไทยอย่างไรหรือไม่ ทั้งในระหว่างการฝึก และเนื้อหาในสถานการณ์การฝึก

4.12 การฝึกคอบร้าโกลด์ มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกที่เกี่ยวข้องกับการบีบบังคับให้ฝ่ายข้าศึกเปลี่ยนจากการคุกคามเพื่อนบ้าน แล้วหันมาร่วมมือด้านเศรษฐกิจอย่างไรหรือไม่ ฝ่ายข้าศึกมีโครงสร้างพันธมิตรทั้งด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของตนอย่างไร ฝ่ายเดียวกับเรามีลักษณะต้องพึ่งพิงข้าศึกในด้านเศรษฐกิจแต่หวาดระแวงในด้านความมั่นคงอย่างไรหรือไม่

4.13 การฝึกคอบร้าโกลด์ มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกที่นำไปสู่การป้องปรามและลงโทษข้าศึกอย่างไรหรือไม่ มีการแสดงออกถึงความเหนือกว่าด้านเทคโนโลยีอย่างไรหรือไม่

4.14 ปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอื่น ๆ มีผลต่อการฝึกคอบร้าโกลด์อย่างไรหรือไม่ มีการกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์ฝึกหรือไม่

4.15 การฝึกคอบร้าโกลด์ มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกเกี่ยวกับรักษาเส้นทางขนส่งน้ำมันทางทะเล, การป้องปรามความขัดแย้งด้วยอาวุธภายในภูมิภาค, การส่งเสริมความร่วมมือเชิงภูมิภาค, การไม่ให้มหาอำนาจที่เป็นปฏิปักษ์ใด ๆ เข้ามาควบคุมด้านการเมืองและเศรษฐกิจในภูมิภาค, และการป้องกันไม่ให้กลุ่มใดมาบงการด้านทรัพยากร ความมั่งคั่ง และความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีในภูมิภาคอย่างไรหรือไม่

4.16 การฝึกคอบร้าโกลด์ มีการกำหนดสถานการณ์ฝึกให้ข้าศึกมีศักยภาพทั้งทางเศรษฐกิจและการทหาร และพยายามให้เครื่องมือเหล่านี้ในการลดศักยภาพฝ่ายพันธมิตรอย่างไรหรือไม่ มีการจัดลำดับการฝึกที่มีการกดดันจนฝ่ายข้าศึกยอมผ่อนปรน และร่วมมือกับฝ่ายพันธมิตรอย่างไรหรือไม่ มีผลประโยชน์ร่วมด้านเศรษฐกิจหรือด้านอื่น ๆ กันอย่างไรหรือไม่ มีประเด็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในสถานการณ์การฝึกอย่างไรหรือไม่

4.17 การฝึกคอบร้าโกลด์ มีการกำหนดให้ฝ่ายพันธมิตรสร้างความเชื่อมั่นระหว่างกันอย่างไรในสถานการณ์การฝึก

4.18 การฝึกคอบร้าโกลด์ มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกให้มีทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งระหว่างสองฝ่ายหรือไม่ และมีการกำหนดให้ข้าศึกเป็นฝ่ายคุกคามและท้าทายต่อกฎหมายและบรรทัดฐานระหว่างประเทศอย่างไรหรือไม่ ฝ่ายพันธมิตรมียุทธศาสตร์การปิดล้อมฝ่ายข้าศึกหรือไม่อย่างไร มีแนวทางในการเปลี่ยนจากความขัดแย้งมาสู่ความร่วมมืออย่างไรหรือไม่

4.19 ผลของการรัฐประหารของไทยในปี ค.ศ. 2006 และ ค.ศ. 2014 ที่มีต่อนโยบายของสหรัฐอเมริกาแตกต่างกันอย่างไร มีผลต่อการฝึกคอบร้าโกลด์แตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ แนวโน้มจะเป็นอย่างไร

4.20 สหรัฐอเมริกาสามารถที่จะใช้พลังงานที่ผลิตได้ เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียได้อย่างไรบ้างหรือไม่

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 2011 –2015: ผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) จากวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

เนื้อหาของการวิจัย

เนื้อหาของการวิจัย แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน

1. ขั้นที่ 1 ศึกษาถึงนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา โดยการรวบรวมข้อมูลมาจากเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้ววิเคราะห์ด้วยทฤษฎีสัจนิยมใหม่เป็นหลัก แล้วเสริมด้วยทฤษฎีหมายเหตุ ทฤษฎียุทธศาสตร์ และทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์
2. ขั้นที่ 2 ศึกษาถึงผลกระทบของการดำเนินนโยบายปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำมาจัดระเบียบข้อมูลและวิเคราะห์เชิงพรรณนาด้วยทฤษฎีสัจนิยมใหม่ แล้วเสริมด้วยทฤษฎีหลายกระแส ทฤษฎียุทธศาสตร์ และทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลเอกสาร ได้จากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างโครงสร้างการวิจัย แล้วสร้างคำถามและกรอบแนวคิดในการวิจัย จากนั้นจึงเก็บข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ นิตยสาร เอกสารการประชุม คำบรรยาย วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความต่าง ๆ ข้อมูลที่ผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง และเอกสารวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงฐานข้อมูลอื่น ๆ ของทางราชการ

2. ข้อมูลบุคคล ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ได้แก่ ผู้ที่รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ของกองอำนวยการฝึกคอบร้าโกลด์ 015 ประกอบด้วยผู้แทนจาก

2.1 ส่วนนโยบาย ได้แก่ พันเอกสุชาติ ทับทิมแดง รองผู้อำนวยการสำนักวางแผนการฝึกร่วมและผสม กรมยุทธการทหารกองบัญชาการกองทัพไทย เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่ได้นัดหมายไว้ล่วงหน้า และด้วยความสนิทสนมกับผู้สัมภาษณ์ จึงตอบคำถามอย่างเป็นกันเองตามความรู้สึกที่ได้จากประสบการณ์การฝึกคอบร้าโกลด์ที่ผ่านมา และเนื่องจากพันเอกสุชาติอยู่ในระดับนโยบาย ที่

มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาระดับสูง จึงทราบถึงความกดดันที่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงได้รับจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งน่าจะเป็นเหตุให้พันเอกสุชาติมีอคติต่อสหรัฐอเมริกาไปด้วย

2.2 ส่วนวางแผนการฝึก ได้แก่ พันเอกระวี โรจนวงศ์ ผู้อำนวยการกองการฝึกพร้อมและผสม สำนักวางแผนการฝึกพร้อมและผสม กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย และนาวาอากาศเอกพีระพงษ์ ชูภักดี ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการฝึกพร้อมและผสม สำนักวางแผนการฝึกพร้อมและผสม กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

2.3 ส่วนควบคุมการฝึก ได้แก่ นาวาเอกฉัฐพงษ์ เกตุสมบูรณ์ รณ. ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักวางแผนการฝึกพร้อมและผสม กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนควบคุมการฝึก ของกองอำนาจการฝึกคอบร้าโกลด์ นาวาเอกฉัฐพงษ์ ค่อนข้างชื่นชอบสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเคยผ่านการศึกษามาจากสหรัฐอเมริกา และเคยร่วมการฝึกกับสหรัฐอเมริกามาหลายปี

2.4 ส่วนปฏิบัติการ ได้แก่ พันเอกชาติชาย ชัยเกษม ผู้อำนวยการกองสงครามเครือข่าย สำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนปฏิบัติการของกองอำนาจการฝึกคอบร้าโกลด์โดยพันเอกชาติชาย เคยเป็นอดีตผู้ช่วยทูตทหารประจำสหรัฐฯ เคยผ่านการศึกษาและการฝึกจากสหรัฐฯ จึงรู้เรื่องสหรัฐฯ ค่อนข้างมาก ผู้วิจัยจึงได้สนทนาแลกเปลี่ยนเกินกว่าคำถามที่ได้จัดเตรียมไว้

2.5 ส่วนประเมินผล ได้แก่ พันเอกอัษฎางค์ รอดวัฒนกาญจน์ ผู้อำนวยการกองควบคุมการฝึก สำนักวางแผนการฝึกพร้อมและผสม กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ปฏิบัติหน้าที่ประเมินผลการฝึกคอบร้าโกลด์และพันเอกอัษฎางค์ ยังรับผิดชอบควบคุมการฝึก ปัญหาที่บ่งชี้การอีกตำแหน่งหนึ่ง

เครื่องมือในการวิจัย

1. ขั้นตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลแบบทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและปรากฏการณ์ในขั้นต้น เพื่อสร้างโครงร่างในการวิจัย

2. ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบทฤษฎีและแบบปฐมภูมิ เพื่อตรวจสอบปรากฏการณ์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ข้อมูลแบบทฤษฎี ส่วนใหญ่เก็บรวบรวมมาจากสื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญชั้นนำในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และจากแหล่งข้อมูลสำคัญอื่น ๆ

2.2 ข้อมูลแบบปฐมภูมิ เก็บรวบรวมโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และบันทึกเสียง ตลอดเวลาการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปเสียง ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยมีคำถามการวิจัย ดังนี้

2.2.1 สหรัฐอเมริกามีการใช้นโยบายการสร้างพันธมิตรและหุ้นส่วนในการฝึกคอบร้า โกลด์อย่างไรหรือไม่ และแตกต่างจากการฝึกคอบร้า โกลด์ในห้วงก่อนใช้นโยบายนี้หรือไม่

2.2.2 มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกเกี่ยวกับการด้านมนุษยธรรมและการบรรเทา ภัยพิบัติอย่างไรหรือไม่ และแตกต่างจากการฝึกคอบร้า โกลด์ในห้วงก่อนใช้นโยบายนี้หรือไม่

2.2.3 มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนอย่างไรหรือไม่ และแตกต่างจากการฝึกคอบร้า โกลด์ในห้วงก่อนใช้นโยบายนี้หรือไม่

2.2.4 ภายหลังจากสหรัฐอเมริกาประสบปัญหาวิกฤติการณ์ด้านการเงิน 2008 มีผลกระทบต่อการฝึกอย่างไร โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนงบประมาณการฝึก

2.2.5 สหรัฐอเมริกามีบทบาทในการกำหนดสถานการณ์การฝึกอย่างไร ไทยและชาติพันธมิตรอื่น ๆ มีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด

2.2.6 มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้ายที่เกิดจาก มุสลิมหัวรุนแรงอย่างไรหรือไม่

2.2.7 มีการกำหนดให้ข้าศึกสมมุติใช้หลักพื้นฐานการรบ A2/AD อย่างไรหรือไม่

2.2.8 มีการใช้หลักการรบอากาศ-ทะเล (Air-Sea-battle) ในการฝึกอย่างไรหรือไม่

2.2.9 มีการกำหนดลักษณะพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่เป็นสนามรบอย่างไร

2.2.10 มีการกำหนดสถานการณ์การคุ้มครองแหล่งน้ำมันในทะเล เส้นทางขนส่ง น้ำมันอย่างไรหรือไม่

2.2.11 มีรูปแบบการปฏิบัติการช่วยเหลือประชาชนอย่างไร ฝ่ายไทยและพันธมิตรอื่น ๆ มีส่วนร่วมเพียงใด และมีการเผยแพร่ค่านิยมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนไทยอย่างไรหรือไม่

2.2.12 มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกโดยใช้มาตรการด้านเศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงต่อข้าศึกสมมุติอย่างไรหรือไม่

2.2.13 มีการกำหนดให้ข้าศึกมีขีดความสามารถในทะเลลึกอย่างไรหรือไม่

2.2.14 มีการกำหนดให้ฝ่ายเดียวกันประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่ฝ่ายข้าศึก สมมุติกลับผงาดขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจและการทหารอย่างไรหรือไม่

2.2.15 มีการกำหนดสถานการณ์การฝึกให้ฝ่ายข้าศึกสมมุติสร้างกระแสชาตินิยม และภูมิภาคนิยมขึ้น เพื่อต่อต้านฝ่ายเราอย่างไรหรือไม่

2.2.16 มีการกำหนดสถานการณ์ให้มีความขัดแย้งกันด้านการทหาร แต่มีผลประโยชน์ร่วมด้านเศรษฐกิจกับฝ่ายข้าศึกสมมุติอย่างไรหรือไม่ มีการกำหนดสถานการณ์ให้พันธมิตรบางส่วนที่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจกับฝ่ายข้าศึกสมมุติแต่ขัดแย้งด้านการทหารอย่างไรหรือไม่

2.2.17 มีการกำหนดสถานการณ์ที่ฝ่ายเราแสดงออกถึงความเหนือกว่าข้าศึกด้านเทคโนโลยีอย่างไรหรือไม่

2.2.18 มีสถานการณ์การฝึกที่ป้องกันไม่ให้ข้าศึกสมมุติครอบงำเหนือประเทศในภูมิภาคในด้านการทหาร เศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคง และด้านทรัพยากรอย่างไรหรือไม่

2.2.19 มีการกำหนดสถานการณ์เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาอย่างไรหรือไม่

2.2.20 มีการกำหนดสถานการณ์การปิดล้อมทางทะเลต่อข้าศึกอย่างไรหรือไม่

2.2.21 การยึดอำนาจของกองทัพในปี 2006 ปี 2014 มีผลต่อการฝึกคอบร้าโกลด์แตกต่างกันอย่างไรหรือไม่

2.2.22 คาดว่าการฝึกคอบร้าโกลด์ 2016 จะเป็นอย่างไรต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลแบบทฤษฎีภูมิ ได้แก่ การศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารทางวิชาการ นิตยสาร เอกสารการประชุม คำบรรยาย วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความต่าง ๆ ข้อมูลที่ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง และเอกสารวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงฐานข้อมูลอื่น ๆ ของทางราชการ

2. ข้อมูลแบบปฐมภูมิ ได้แก่ การสัมภาษณ์ปากเปล่า (Oral interview) จากผู้ที่รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ของกองอำนวยการฝึกคอบร้าโกลด์ 2015 มีประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ

2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

2.2 ข้อมูลตามคำถามในข้อ 3.2.2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลา และสถานที่ที่เตรียมไว้ล่วงหน้า มีเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์ นอกจากคำถามที่ได้เตรียมไว้แล้ว ผู้วิจัยยังต้องใช้คำถามแบบเจาะลึกเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้อธิบายในรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

3.2 ผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลปรึกษากันว่าจะใช้ที่ไหนในการให้ข้อมูลเพื่อสร้างบรรยากาศในการสัมภาษณ์ให้เป็นกันเองที่สุด และไม่รู้สึกอึดอัด

3.3 ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการสังเกตพร้อมกับการสัมภาษณ์ โดยสังเกตกิริยา ท่าทางและ สีนหน้าของผู้ให้ข้อมูล

3.4 การบันทึกภาคสนาม ผู้วิจัยใช้ทั้งวิธีการจดบันทึก และการบันทึกเสียง

3.5 การตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการทบทวนที่ได้ สัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายฟัง เพื่อยืนยันความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในลักษณะอธิบายวิเคราะห์ (Explanatory analysis) เพื่อตอบ ปัญหาของการวิจัยและสร้างข้อสรุปตามกรอบแนวคิดการวิจัย

2. ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีในการวิเคราะห์และอธิบาย ปรากฏการณ์ 4 ทฤษฎี โดยใช้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่เป็นทฤษฎีหลัก (Grand theory) ในการอธิบาย เพราะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจในระบบโครงสร้างระหว่างประเทศ แล้วอธิบายเสริม ด้วยทฤษฎีหลายกระแส เพราะเกี่ยวข้องกับนโยบาย ทฤษฎียุทธศาสตร์ เพราะเกี่ยวข้องกับความมั่นคง ในระดับยุทธศาสตร์ และทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ เพราะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง ด้านภูมิรัฐศาสตร์

3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยใช้ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดย พิจารณาแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน

4. การนำเสนอข้อมูลการวิจัย เรื่อง นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 2011 –2015: ผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย จะแบ่งเป็นบทต่าง ๆ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

บทที่ 4 คุลอำนาจระหว่างประเทศ

บทที่ 5 ผลกระทบจากนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์

บทที่ 6 ปัจฉิมบท

บทที่ 7 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

บทที่ 4

ที่มาของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา

ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ รัฐต่าง ๆ มีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้โครงสร้างระบบระหว่างประเทศโดยประเทศมหาอำนาจมีบทบาทมากที่สุด ขั้วอำนาจและผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์ระบบระหว่างประเทศโดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ หลักการจัดระเบียบ (Ordering principles) ที่เป็นแบบอนาธิปไตย (Anarchy) แต่ละรัฐต้องช่วยตัวเอง (Self-help), การแบ่งงานกันทำ (Differentiation of functions) โดยแต่ละรัฐต้องทำทุกเรื่องด้วยตนเอง, และการกระจายขีดความสามารถ (Distribution of capabilities) ระหว่างรัฐในระบบไม่เท่ากัน เพราะมีทรัพยากรไม่เท่ากัน และนำไปสู่แบบแผนของระบบระหว่างประเทศ (Pattern of behavior) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ไม่คงที่ เพราะขีดความสามารถของรัฐมีการเปลี่ยนแปลงได้และสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศ อันเป็นตัวแปรต้นหรือเป็นสาเหตุ (Independent variable หรือ Cause) ที่มีต่อตัวแปรตาม (Dependent variable หรือ Effect) ได้แก่ พฤติกรรมของรัฐที่เกี่ยวข้องในการถ่วงดุลอำนาจ (Balance of power)

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ถึงที่มาของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา โดยการพัฒนาการของระบบดุลอำนาจระหว่างประเทศ พฤติกรรมระหว่างประเทศของจีนและสหรัฐอเมริกาตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 พัฒนาการของระบบดุลอำนาจระหว่างประเทศ

- ระบบดุลอำนาจในยุคสงครามเย็นตอนต้น (ค.ศ. 1945 – 1970)
- ระบบดุลอำนาจในยุคสงครามเย็นตอนปลาย (ค.ศ. 1971 – 1991)
- ระบบดุลอำนาจในยุคหลังสงครามเย็นตอนต้น (ค.ศ. 1992 – 2008)
- ระบบดุลอำนาจในยุคหลังสงครามเย็นตอนปลาย (ค.ศ. 2009 – ปัจจุบัน)
- สรุป

ตอนที่ 2 พฤติกรรมระหว่างประเทศของจีน

- พัฒนาการนโยบายต่างประเทศของจีน
- การเปลี่ยนแปลงด้านผลประโยชน์แห่งชาติของจีน
- การเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ความมั่นคงของจีน
- สรุป

ตอนที่ 3 พฤติกรรมระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา

- โครงสร้างกระบวนการนโยบายของสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็น
- โครงสร้างกระบวนการนโยบายของสหรัฐอเมริกาในยุคหลังสงครามเย็น

- สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา จากตะวันออกกลาง มาเป็นภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
- ยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน
- สรุป

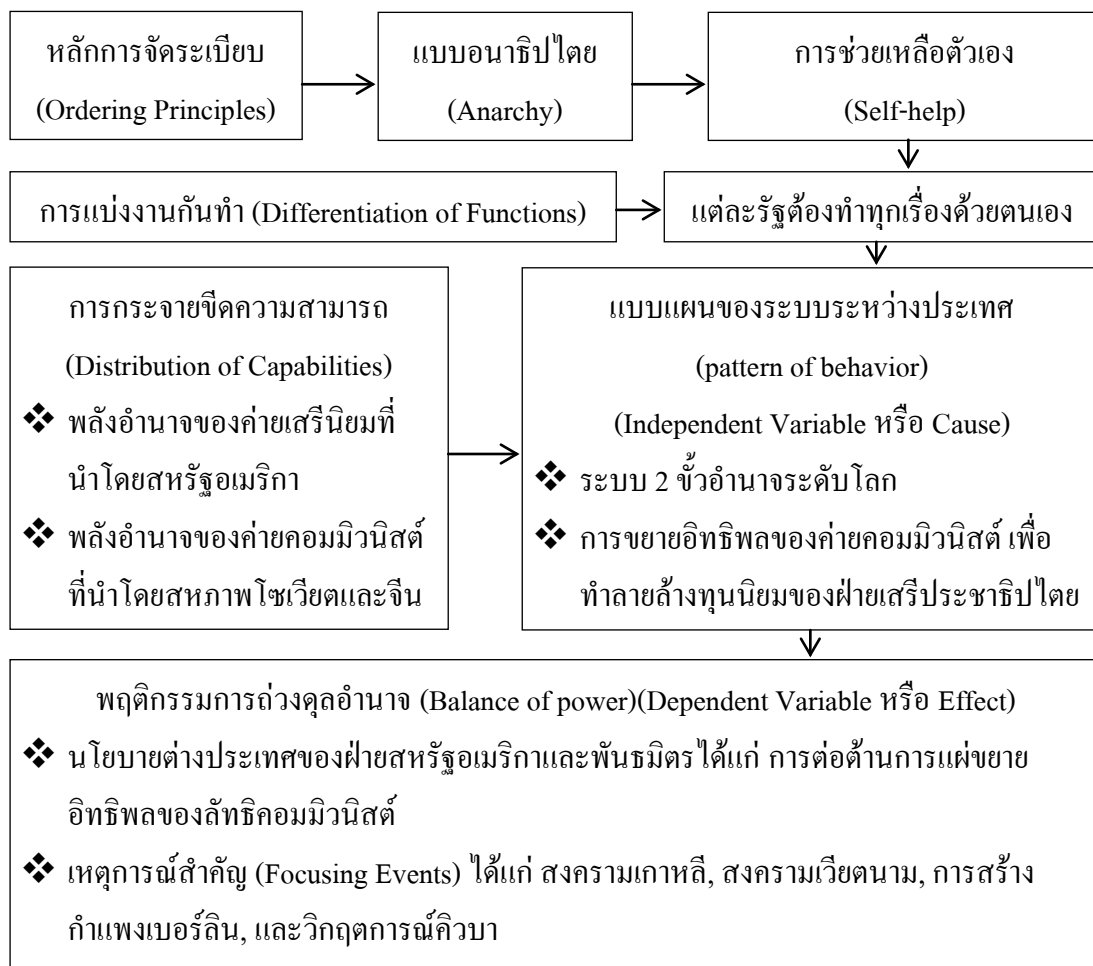
ตอนที่ 1 พัฒนาการของระบบดุลอำนาจระหว่างประเทศตั้งแต่ยุคสงครามเย็น (Cold War) จนถึงปัจจุบัน

ระบบดุลอำนาจในยุคสงครามเย็นตอนต้น (ค.ศ. 1945-1970)

สงครามเย็น เกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะเมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลง ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศ โดย อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี หมดอำนาจลง สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตขึ้นมาเป็นมหาอำนาจแทนอีกทั้งสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตขาดจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินการร่วมกันอีกต่อไป ความขัดแย้งเริ่มต้นขึ้นหลังจากทั้งสองประเทศมีมุมมองต่ออนาคตของประเทศในยุโรปตะวันออกและประเทศเยอรมนีแตกต่างกัน และทำให้เกิดความขัดแย้งทางอุดมการณ์อย่างชัดเจน เพราะประเทศทั้งสองได้เคยตกลงกันไว้ที่เมืองยัลตา (Yalta) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1945 ว่า “เมื่อสิ้นสงครามแล้ว จะมีการสถาปนาการปกครองระบบประชาธิปไตยในประเทศเหล่านั้น” แต่เมื่อสงครามยุติลงสหภาพโซเวียตได้ใช้ความได้เปรียบของตนในฐานะที่มีกำลังกองทัพอยู่ในประเทศเหล่านั้น โดยการสถาปนาประชาธิปไตยตามแบบของตนขึ้นที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยของประชาชน” สหรัฐอเมริกาก็ทำการคัดค้าน เพราะประชาธิปไตยตามความหมายของสหรัฐอเมริกา หมายถึง “เสรีประชาธิปไตยที่จะเปลี่ยนรัฐบาลได้โดยวิธีการเลือกตั้งที่เสรี” แต่สหภาพโซเวียตได้ยืนยันกรานที่จะไม่ยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ส่วนในประเด็นที่เกี่ยวกับประเทศเยอรมนีก็เช่นกัน สหภาพโซเวียตไม่ยอมปฏิบัติตามการเรียกร้องของสหรัฐอเมริกาที่ให้มีการรวมเยอรมนี และสถาปนาระบบเสรีประชาธิปไตยในประเทศนี้ตามที่ได้เคยตกลงกันไว้ (สงครามเย็น, 2558)

สงครามเย็นได้ถูกลามและแผ่ขยายจนสร้างความตึงเครียดไปทั่วโลกทั้ง 2 ฝ่ายต่างก็ยึดถืออุดมการณ์ของตนเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์และเขตอิทธิพล เพื่อครองความเป็นผู้นำของโลก และทั้ง 2 ฝ่ายไม่ทำสงครามกันโดยตรง แต่จะพยายามสร้างแสนยานุภาพทางการทหารของตนไว้ข่มขู่ฝ่ายตรงข้าม และสนับสนุนให้ประเทศพันธมิตรของตนเข้าทำสงครามแทน หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสงครามตัวแทน (Proxy war) เหตุที่เรียกสงครามเย็น เนื่องจากเป็นการต่อสู้กันระหว่างมหาอำนาจ โดยใช้จิตวิทยา ไม่ได้นำพาไปสู่การต่อสู้ด้วยกำลังทหารโดยตรง แต่ใช้วิธีการโฆษณาชวนเชื่อการแทรกซึมบ่อนทำลาย การประณาม การแข่งขันกันสร้างกำลังอาวุธ และแสวงหา

อิทธิพลในประเทศเล็ก

ภาพที่ 4-1 โครงสร้างระบบระหว่างประเทศยุคสงครามเย็น ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ (Neo realism) ที่มา : ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

ค.ศ. 1947-1950 เป็นช่วงแรกของสงครามเย็นที่สหภาพโซเวียตให้กำเนิดค่ายตะวันออก โดยในปี ค.ศ. 1949 กองกำลังคอมมิวนิสต์จีนภายใต้การนำของเหมา เจ๋อตุง สามารถล้มล้างรัฐบาลประชาธิปไตยภายใต้การปกครองของพรรคก๊กมินตั๋งได้ และสหภาพโซเวียตได้ทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงมีจีนเข้าร่วมเป็นผู้นำด้วย ทำให้เกิดความหวาดระแวงในเวทีการเมืองระหว่างประเทศเพราะอุดมการณ์คอมมิวนิสต์มีเป้าหมายมุ่งทำลายล้างทุนนิยมของอุดมการณ์ของกลุ่มเสรีประชาธิปไตย ส่วนสหรัฐอเมริกาคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโดมิโนลัทธิทรูแมน แผนการมาร์แชลล์ และการระงับภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ ในช่วง ค.ศ. 1950-1975 เป็นช่วงของวิกฤตการณ์ที่เกิดการขัดแย้งและการเผชิญหน้ากันรุนแรงที่สุดในสงครามเย็น ทั้งสงครามเกาหลี

(ค.ศ. 1950-1953) สงครามเวียดนาม (ค.ศ. 1957-1975) การสร้างกำแพงเบอร์ลิน (ค.ศ. 1961) และ
วิกฤตการณ์ขีปนาวุธที่คิวบา (ค.ศ. 1962)

ระบบดุลอำนาจในยุคสงครามเย็นตอนปลาย (ค.ศ. 1971-1991)

ตอนปลายยุคสงครามเย็น จีนขัดแย้งกับสหภาพโซเวียตอย่างรุนแรง โดยในปี ค.ศ. 1969
ได้เกิดการปะทะทางทหารระหว่างจีนกับสหภาพโซเวียตที่เกาะจินเป่า (Zhenbao Island) ซึ่งจีน
เสียหายมากจีนจึงรู้ว่า จีนไม่สามารถจะต้านทานสหภาพโซเวียตได้ตามลำพัง ประกอบกับ
สหภาพโซเวียตได้บุกเข้ายึดครองเชกโกสโลวาเกียซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์ด้วยกัน เพราะไม่ดำเนิน
แนวทางคอมมิวนิสต์ตามแบบสหภาพโซเวียตจีนจึงตระหนักว่า สหภาพโซเวียตเป็นภัยคุกคามต่อ
ความมั่นคงของจีนที่น่ากลัวที่สุด

การกระจายขีดความสามารถ (Distribution of Capabilities) ภายในค่ายคอมมิวนิสต์

- ❖ พลังอำนาจของค่ายคอมมิวนิสต์ที่นำโดยสหภาพโซเวียต
- ❖ พลังอำนาจของค่ายคอมมิวนิสต์ที่นำโดยจีน

แบบแผนของระบบระหว่างประเทศ (Pattern of behavior) ภายในค่ายคอมมิวนิสต์

- ❖ เกิดระบบ 2 ขั้วอำนาจ ภายในค่ายคอมมิวนิสต์ ระหว่างจีนกับสหภาพโซเวียต
- ❖ พฤติกรรมระหว่างประเทศของสหภาพโซเวียต ได้แก่ การปะทะทางทหารกับจีน และการ
บุกเข้ายึดครองเชกโกสโลวาเกีย

พฤติกรรมการถ่วงดุลอำนาจ (Balance of power)

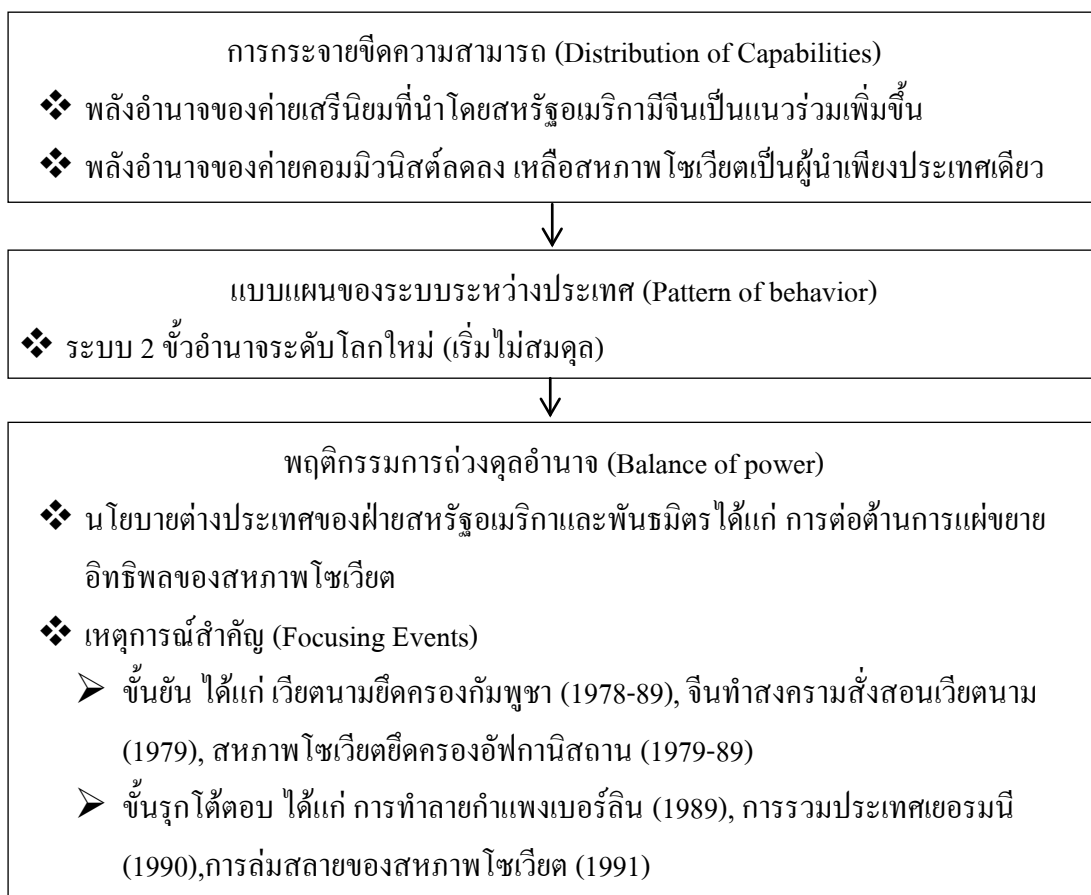
- ❖ นโยบายต่างประเทศของจีน ได้แก่ การถ่วงดุลอำนาจกับสหภาพโซเวียต เพื่อต่อต้านการแผ่
ขยายอิทธิพลของสหภาพโซเวียต
- ❖ เหตุการณ์สำคัญ (Focusing Events)
  - สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหรัฐอเมริกา
  - การยุติการสนับสนุนการปฏิวัติและการต่อสู้ทางชนชั้น ในประเทศต่างๆ

ภาพที่ 4-2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบระหว่างประเทศภายในค่ายคอมมิวนิสต์ตอนปลาย
ยุคสงครามเย็น

ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

สถานการณ์ดังกล่าว ทำให้จีนต้องสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1971-1972 (Ping-pong diplomacy 2558) เพื่อถ่วงดุลกับสหภาพโซเวียตและในปี ค.ศ. 1978 เมื่อเติ้งเสี่ยวผิง ได้ขึ้นสู่อำนาจ จึงเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านความมั่นคงของจีนโดยการยุติการสนับสนุนการปฏิวัติและการต่อสู้ทางชนชั้นแก่พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ โดยถือว่าการปฏิวัติเป็นกิจการทางการเมืองภายในของแต่ละประเทศ และจีนพร้อมที่จะอยู่ร่วมอย่างสันติกับประเทศที่มีการปกครองที่แตกต่างกับจีน เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับสหภาพโซเวียต ดังภาพที่ 4-2

การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของจีน ทำให้ระบบ 2 ขั้วอำนาจเริ่มไม่สมดุลนำไปสู่เหตุการณ์สำคัญได้แก่ ขั้วยันและขั้วรุกของฝ่ายเสรีนิยม โดยขั้วยัน เริ่มขึ้นเมื่อเวียดนามรุกเข้ายึดครองกัมพูชาซึ่งถือเป็นบริวารของจีน (1978-89) (สงครามกัมพูชา-เวียดนาม, 2558) โดยสหภาพโซเวียตให้การสนับสนุนเต็มที่ เพื่อปิดล้อมจีนจากด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะสังเกตได้ว่า สหภาพโซเวียตมีลาวเป็นพันธมิตรใกล้ชิดอยู่แล้วหากเวียดนามรุกเข้ายึดครองประเทศไทย จะเป็นการปิดล้อมจีนได้อย่างสิ้นเชิง เพราะอินเดียเป็นพันธมิตรใกล้ชิดกับสหภาพโซเวียตและเป็นศัตรูกับจีนอยู่แล้ว เหตุการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้จีนจำเป็นต้องทำสงครามตั้งสอนเวียดนาม (1979) (สงครามจีน-เวียดนาม, 2558) ซึ่งประเทศไทยถือว่าการช่วยเหลือประเทศไทยไปด้วยต่อมา สหภาพโซเวียตยึดครองอัฟกานิสถาน (1979-89) (สหภาพโซเวียตยึดครองอัฟกานิสถาน, 2558) เพื่อปิดล้อมจีนจากด้านตะวันตกเฉียงใต้ และเหตุการณ์ที่เป็นสัญลักษณ์ของการสิ้นสุดของสงครามเย็น ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นขั้วรุก ได้แก่ การทำลายกำแพงเบอร์ลินในปี ค.ศ. 1989 การรวมประเทศเยอรมนีในปี ค.ศ. 1990 และรัฐต่าง ๆ ในสหภาพโซเวียตต่างแยกตัวเป็นประเทศอิสระ มีผลทำให้สหภาพโซเวียตล่มสลายลงในปี ค.ศ. 1991 ดังภาพที่ 4-3

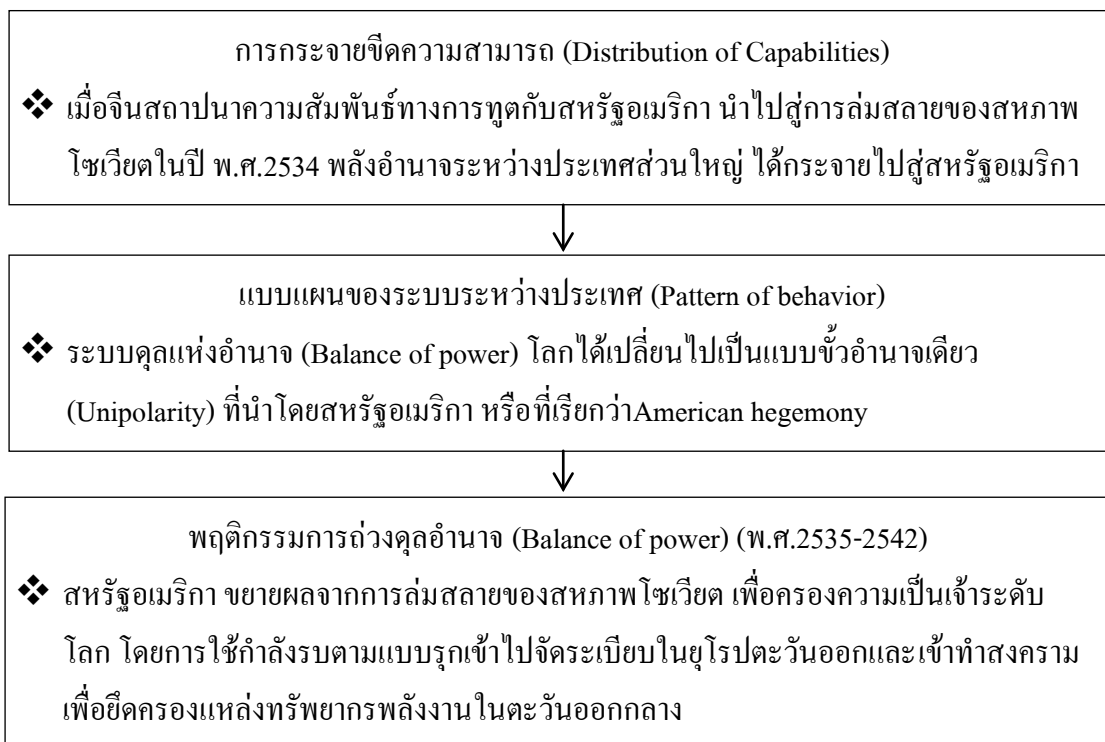

ภาพที่ 4-3 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบระหว่างประเทศตอนปลายยุคสงครามเย็น
ที่มา : ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

ระบบดุลอำนาจในยุคหลังสงครามเย็นตอนต้น (ค.ศ. 1992 – 2008)

การล่มสลายของสหภาพโซเวียต ส่งผลให้อำนาจระหว่างประเทศส่วนใหญ่ได้กระจายไปสู่สหรัฐอเมริกา ทำให้ระบบดุลแห่งอำนาจ (Balance of power) ของโลกกลายเป็นระบบขั้วอำนาจเดียว (Unipolarity) ที่นำโดยสหรัฐอเมริกาหรือ American hegemony (จิตติภัทร พูนขำ, 2553)

เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง สหรัฐอเมริกาก็กลายเป็นผู้ครองอำนาจหนึ่งเดียวของโลก ได้ขยายผลจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต โดยการรุกเข้าไปจัดระเบียบในยุโรปตะวันออกและทำสงครามในตะวันออกกลาง ดังภาพที่ 4-4 เพื่อครองความเป็นเจ้าในระดับโลก และเพื่อยึดครองแหล่งพลังงานในตะวันออกกลาง (Kraemer, 2006)

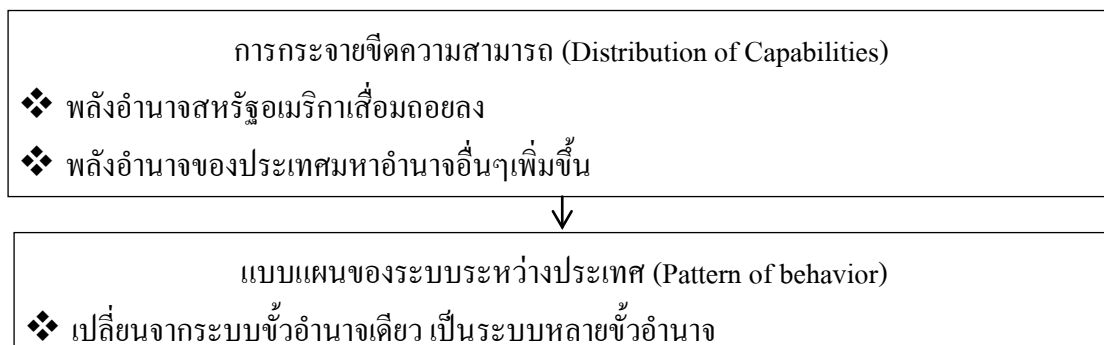
ภาพที่ 4-4 โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกา ในช่วงปลายยุคสงครามเย็น
ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

ระบบดุลอำนาจในยุคหลังสงครามเย็นตอนปลาย (ค.ศ. 2009 – ปัจจุบัน)

ต่อมาสหรัฐอเมริกาได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาระหว่างประเทศ ซึ่งเกินขอบเขต

ความสามารถที่จะทำได้ (Imperial overstretch) จากการทำสงครามในอัฟกานิสถานและอิรักของประธานาธิบดีบุชทำให้เกิดช่องว่างระหว่างเป้าหมายทางยุทธศาสตร์กับทรัพยากรที่มีอยู่ (หัสไชยญ์ มั่งคั่ง, 2555, หน้า 82 – 89) ทำให้พลังอำนาจในระบบระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง

การเสื่อมถอยลงของพลังอำนาจสหรัฐอเมริกา ทำให้จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย และอินเดีย ซึ่งเป็นมหาอำนาจระดับรองลงมา ต่างก็พร้อมที่จะผงาดขึ้นมาท้าทายสหรัฐอเมริกา กลายเป็นระบบหลายขั้วอำนาจ ดังภาพที่ 4-5

ภาพที่ 4-5 โครงสร้างระบบระหว่างประเทศ หลังยุคหลังสงครามเย็น
ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เปลี่ยนเป็นระบบ 2 ขั้วอำนาจ ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา และมีการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์แห่งชาติของทั้งสองฝ่าย จีนต้องการขยายความเจริญด้านเศรษฐกิจไปยังภูมิภาคอื่นของประเทศ จึงใช้ยุทธศาสตร์ “One belt, one road” และต้องการสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน จึงคุกคามประเทศเพื่อนบ้านบริเวณพื้นที่ทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก ในขณะที่สหรัฐอเมริกาค้นพบแหล่งพลังงานด้วยเทคโนโลยี Hydraulic Fracturing จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์สำคัญแห่งชาติจากพลังงานมาเป็นการแข่งขันด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยอาศัยพื้นที่เอเชีย-แปซิฟิกเป็นพื้นที่ฟื้นฟูเศรษฐกิจของตน ด้วยข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (TPP) และการปรับกำลังทหารในเอเชียใหม่ เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน ดังภาพที่ 4-6

การกระจายขีดความสามารถในภูมิภาค (Regional Distribution of Capabilities)

- ❖ พลังอำนาจสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง แต่การพึ่งพาพลังงานจากภายนอกลดลง ทำให้ผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงจากความมั่นคงด้านพลังงาน ไปเป็นความมั่นคงด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก
- ❖ พลังอำนาจของจีนเพิ่มขึ้น แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้จีนต้องพึ่งพาพลังงานจากภายนอกเพิ่มขึ้น จนกลายเป็นความมั่นคงของชาติที่สำคัญยิ่งของจีน

แบบแผนของระบบระหว่างประเทศ (Pattern of behavior)

- ❖ เปลี่ยนเป็นระบบ 2 ขั้วอำนาจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา
  - พฤติกรรมของจีน ได้แก่ ใช้ยุทธศาสตร์ “One belt, One road” และขยายอำนาจทางทะเล
  - พฤติกรรมของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ใช้ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ TPP และใช้ยุทธศาสตร์ “Rebalance to Asia” เพื่อถ่วงดุลอำนาจทหารทางทะเลกับจีน

ภาพที่ 4-6 โครงสร้างระบบระหว่างประเทศภายในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หลังยุคหลังสงครามเย็น
ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

สรุป

ในยุคสงครามต่อนต้น จีนและสหภาพโซเวียตมีผลประโยชน์ในด้านอุดมการณ์ร่วมกัน จึงเป็นผู้นำร่วมกันในการแผ่ขยายอิทธิพลของค่ายคอมมิวนิสต์

ในปลายยุคสงครามเย็น จีนและสหภาพโซเวียตมีผลประโยชน์ขัดแย้งกัน ทั้งด้านเขตแดนและแนวทางคอมมิวนิสต์ ทำให้จีนหันมาร่วมมือกับฝ่ายเสรีนิยมที่นำโดยสหรัฐอเมริกาเพื่อถ่วงดุลกับสหภาพโซเวียต ส่งผลให้ดุลอำนาจของระบบขั้วอำนาจเปลี่ยนแปลงไป และทำให้สหภาพโซเวียตล่มสลายในที่สุด และสิ้นสุดยุคสงครามเย็น

หลังยุคสงครามเย็นต่อนต้น สหรัฐอเมริกาได้ขยายผลแห่งความสำเร็จในยุโรปตะวันออก และเข้ายึดครองแหล่งน้ำมันในตะวันออกกลาง แต่เนื่องจากเป็นการทำสงครามที่ขาดความชอบธรรม ทำให้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากนานาชาติ ต้องทำสงครามที่ยืดเยื้อนานนับสิบปี และต้องประสบกับวิกฤตการณ์ด้านการเงินในปี 2008 จนทำให้พลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง ในขณะที่จีนผงาดขึ้นมาทั้งด้านเศรษฐกิจและการทหาร

ยุคหลังสงครามเย็นตอนปลาย กลายเป็นยุคหลายขั้วอำนาจ และภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

กลายเป็นระบบ 2 ขั้วอำนาจระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน และทั้งสองฝ่ายได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์แห่งชาติ

จึงสรุปได้ว่า โครงสร้างของระบบระหว่างประเทศ ขึ้นอยู่กับบทบาทของประเทศมหาอำนาจเป็นหลัก และพฤติกรรมระหว่างประเทศของประเทศมหาอำนาจ ขึ้นอยู่กับลักษณะของขั้วอำนาจและผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจที่เป็นอยู่ เมื่อผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมระหว่างประเทศของประเทศมหาอำนาจก็จะเปลี่ยนแปลงไป และส่งผลให้ระบบคูลอำนาจระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ตอนที่ 2 พฤติกรรมระหว่างประเทศของจีน

พัฒนาการนโยบายต่างประเทศของจีน

1. นโยบายและบทบาทของจีนในช่วงปลายของศตวรรษที่ 20

ในยุคของเหมา เจ๋อตง (ค.ศ. 1947-1970) จีนยังคงปิดประเทศ เรียกว่ายุคมานไม้ไฟ โดยเน้นการผลิตเพื่อเลี้ยงตนเองจากภายใน ใช้ยุทธศาสตร์ “Confront” กับ International System

หลังจากการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1971-1972 แล้ว จีนได้มุ่งแก้ปัญหาความยากจนในสังคมจีน และพัฒนาจีนให้ทันสมัย นโยบายที่สำคัญ คือการปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และยุโรปตะวันตก เพื่อให้นานาชาติได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัย เกิดการลงทุนและการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในกลุ่มประเทศตะวันตกและการเปิดประเทศตามแนวคิด 4 ทันสมัย ได้แก่ การพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการทหาร และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นโยบายดังกล่าวของจีน ถือว่าเป็นยุคการเปิดประเทศครั้งที่หนึ่ง (The country's first opening) เพื่อรับการลงทุนจากภายนอกประเทศ

ตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1990 เศรษฐกิจจีนมีอัตราการเจริญเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง จึงพัฒนาพลังอำนาจของชาติในด้านอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะด้านการทหาร ทำให้จีนกลายเป็นประเทศสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ขนาดใหญ่ที่มีความเป็นตัวของตัวเองในทางการเมืองระหว่างประเทศอีกทั้งได้รับมอบคืนดินแดนฮ่องกง และมาเก๊าในปี ค.ศ. 1997 และ ค.ศ. 1999 แล้วประกาศให้เป็นเขตปกครองพิเศษ โดยใช้นโยบาย “หนึ่งประเทศสองระบบ” ทำให้จีนเป็นปึกแผ่น และยกระดับเศรษฐกิจของจีนขึ้นไปอีก รวมทั้งจะเป็นตัวแบบในการแก้ปัญหาได้หวั่นในอนาคตได้ด้วย

หลังยุคสงครามเย็น จีนเปลี่ยนนโยบายการต่างประเทศและความมั่นคงให้เหมาะสมกับระบบระหว่างประเทศ โดยยึดถือหลักที่สำคัญ คือ 1. ต่อต้านลัทธิการครอบความเป็นเจ้า ต่อต้านการใช้เหตุผลทางเชื้อชาติ ศาสนา และลัทธิมนุษยชนในการแทรกแซงกิจการภายในและอธิปไตยของประเทศอื่น 2. ยึดมั่นในเรื่องหลักการอำนาจอธิปไตย และการรักษาบูรณภาพของดินแดนในระบบระหว่างประเทศ 3. เปิดประเทศในลักษณะที่เปิดกว้าง เพื่อพัฒนาสัมพันธ์กับประเทศที่พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนา เพื่อสถาปนาความร่วมมือบนรากฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน

ส่งเสริมการสร้างระเบียบระหว่างประเทศที่เป็นธรรม 4. สร้างความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือ เพื่อพัฒนาสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ทั้งที่มีระบอบการปกครองที่เหมือนและแตกต่างกับจีน 5. สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้มีเสถียรภาพ เพื่อเป็นเสาหลักในการรักษาสันติภาพโลก 6. พัฒนาสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค ระวังปัญหา ด้วยการแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง 7. สร้างความสมานฉันท์กับประเทศกำลังพัฒนา โดยการให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ การพาณิชย์ เทคโนโลยี และแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนาเพื่อการรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน และ 8. ส่งเสริมสถานภาพของประเทศผ่านทาง การทูต และเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และเพิ่มอิทธิพลของจีน

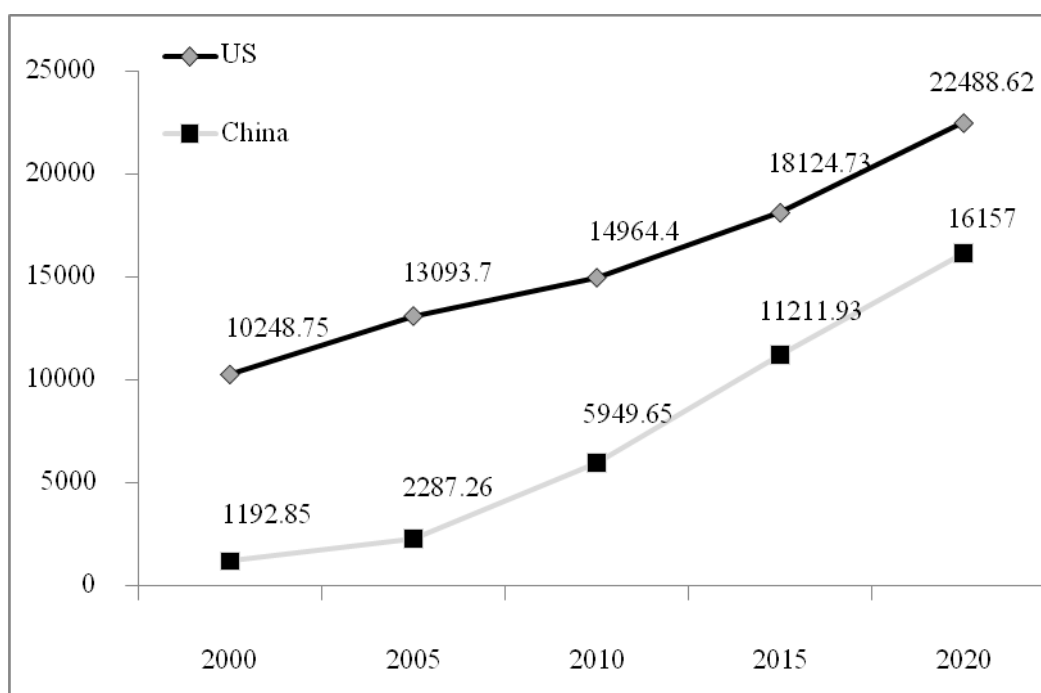
2. นโยบายและบทบาทของจีนในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21

จีนได้ดำเนินนโยบายในลักษณะการแผ่ขยายอำนาจอย่างอ่อน (Soft power) โดยนำ ศักยภาพด้านเศรษฐกิจมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ให้นานาชาติเห็นว่า จีนเป็นโอกาส มากกว่าที่จะเป็น ภัยคุกคาม เช่น ในปลายปี 2000 นายกรัฐมนตรีหู จิ่งถิง ได้เสนอให้จัดตั้งเขตการค้าเสรีจีน – อาเซียน เพื่อขจัดความกลัวต่อประเทศอาเซียนที่ว่าจีนคือภัยคุกคาม โดยใช้ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะในด้านภาษาในต้นปี 2003 นายหู จิ่งเตา ขึ้นดำรงตำแหน่ง ประธานาธิบดี ได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศและความมั่นคงในลักษณะของนโยบายเชิงรุก โดยมี หลักการสำคัญ คือ 1. การดำเนินนโยบายที่เป็นอิสระอย่างต่อเนื่อง 2. การดำเนินนโยบายการ ต่อต้านลัทธิครองความเป็นเจ้าและรักษาสันติภาพโลก 3. การสนับสนุนให้เกิดระเบียบทางการเมือง และเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เป็นธรรม 4. การพัฒนาความร่วมมือของความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร กับนานาประเทศบนพื้นฐานของการเคารพอำนาจอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน ไม่รุกราน และไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน คำนึงถึงผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกันและอยู่ร่วมกัน อย่างสันติ 5. การดำเนินนโยบายทุกมิติเพื่อปฏิสัมพันธ์กับประชาคมระหว่างประเทศ และพร้อมต่อ การพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ทางการค้า ซึ่งมีความเสมอภาคและผลประโยชน์ ร่วมกัน รวมทั้งมีความร่วมมือทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยนทางวิทยาศาสตร์และ วัฒนธรรมกับนานาประเทศ และระดับภูมิภาค และ 6. การเข้าร่วมในกิจกรรมทางการทูตในกรอบ พหุภาคี และจะยึดมั่นในการใช้กำลังเพื่อรักษาสันติภาพ และการพัฒนาร่วมกันต่อไป

การดำเนินนโยบายความมั่นคงของจีนในช่วงทศวรรษแรกของศตวรรษที่ 21 จีนพยายาม กำหนดบทบาทการก้าวขึ้นมาของตนเป็นไปอย่างสันติ (Peaceful rise) เพื่อไม่ให้ถูกมองว่า จีนเป็น ภัยคุกคามต่อภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก แต่จีนได้เริ่มแสดงท่าทีที่แข็งกร้าวมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะ ข้อพิพาทในเรื่องดินแดนบริเวณหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ ทำให้ประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเกิด ความวิตกกังวลแล้วว่า การก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีนได้สร้างความรู้สึกละอายใจที่ไม่มั่นคงปลอดภัย ขึ้น ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค เช่น ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ฯลฯ กระชับ ความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาแน่นแฟ้นมากขึ้น เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน

สุวิทย์ เมษินทรีย์ ได้สรุปว่า พฤติกรรมของจีนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมโลก แบ่งออกเป็น 4 ยุค (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2011) ได้แก่ 1. ทศวรรษที่ 1950 จนถึง 1970 เป็นยุทธศาสตร์ “Confront” กับ International System” 2. ทศวรรษที่ 1980 เริ่มปรับเป็นยุทธศาสตร์ “Engage” กับ International System เพื่อใช้ประโยชน์ในการทำให้จีนเกิดความทันสมัย (และถือว่าเป็นยุคของการเปิดประเทศครั้งที่หนึ่ง) 3. ทศวรรษที่ 1990 จนถึงการสิ้นสุดของศตวรรษที่ 20 จะเป็นยุคที่จีนมี External Strategy ที่เน้น “Participate” กับ International System และ 4. เมื่อเริ่มต้นของศตวรรษที่ 21 หรือยุคปัจจุบัน จีนได้ปรับ External Strategy ใหม่ โดยเน้นการมีบทบาทนำในการ “Shape” International System

ในศตวรรษที่ 21 คาดว่าจีนจะผงาดขึ้นมาทัดเทียมกับสหรัฐอเมริกาในทุก ๆ ด้าน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2011) บริษัทโกลแมน แซคส์ (Goldman Sachs) ได้คาดการณ์ว่า ในปี 2568 (ค.ศ. 2025) จีนจะมีเศรษฐกิจที่ใหญ่เท่าสหรัฐอเมริกา จะทำให้จีนมีศักยภาพทางการเมืองและการทหารทัดเทียมกับสหรัฐอเมริกาไปด้วยและคาดว่า ในปี 2593 (ค.ศ. 2050) จีนจะมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็น 2 เท่าของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2011) IMF ได้แสดงการเปรียบเทียบ GDP ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน (Cordesman and Colley, 2015) ดังภาพที่ 4-7

ภาพที่ 4-7 IMF Estimate of Comparative Rise in China's GDP (nominal) (Billions \$USD in Current Dollars/Prices)

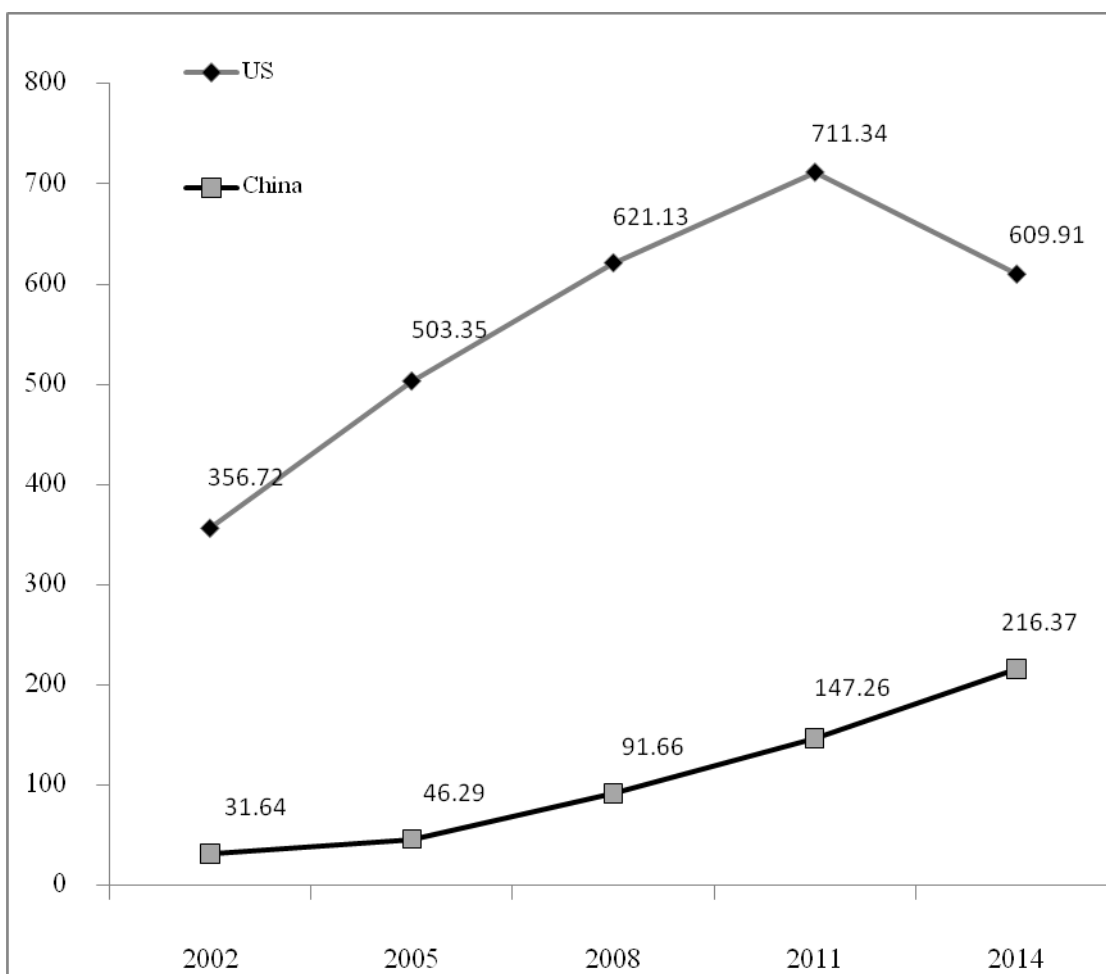
ที่มา: IMF, World Economic Outlook Database (2015)

ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่สำคัญของจีน ได้แก่ การที่สามารถส่งนักบินอวกาศโคจรรอบโลกในปี 2005 และ 2006 และดำเนินธุรกิจรับจ้างส่งดาวเทียมให้ต่างประเทศ ต่อมา เมื่อ 11 ม.ค.2007 จีนสามารถทดลองยิงจรวดทำลายดาวเทียมเก่าของตนในอวกาศได้สำเร็จ (สุรชัย ศิริไกร, 2558) (อาจเทียบได้กับ โครงการ Star war ของสหรัฐอเมริกา) และจีนยังสามารถสร้างเครื่องบินล่องหน “J-21” ซึ่งเป็นเครื่องบินเทคโนโลยีสเตลธ์ลำใหม่ของจีนได้สำเร็จ (ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2555) ที่สำคัญที่สุดคือ จีนได้เรือบรรทุกเครื่องบินมาปฏิบัติการในทะเลจีนใต้แล้ว ชื่อ “Varyag” และกำลังจะสร้างเรือบรรทุกเครื่องบินลำต่อ ๆ ไปด้วย นอกจากนั้นแล้ว จีนยังสามารถผลิตขีปนาวุธ “Dong Feng 21D” ซึ่งมีขีดความสามารถในการทำลายเรือบรรทุกเครื่องบิน, เครื่องบินรบ, เรือรบที่กำลังเคลื่อนที่ได้อย่างแม่นยำ ความก้าวหน้าเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า จีนกำลังจะผงาดขึ้นมาเทียบกับสหรัฐอเมริกาแล้ว (รชฎ ปรกาการพิลาศ, 2555)

ในปัจจุบัน จีนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ โดยเริ่มขยายบทบาทของตนเองในทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงในเอเชียมากขึ้นกว่าเดิมมาก ในส่วนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีนขยายบทบาทเข้าสู่ 2 พื้นที่หลัก (สุรชาติ บำรุงสุข, 2556) ได้แก่ 1. การรุกเข้าสู่พื้นที่ทะเลจีนใต้ บริเวณพื้นที่พิพาทของการอ้างกรรมสิทธิ์ในการครอบครองเกาะสแปรตลีย์และพาราเซล, และ 2. การรุกเข้าสู่ทางภาคพื้นดินเข้าสู่อาเซียนด้วยระบบรางและถนนเพื่อขยายบทบาทด้านเศรษฐกิจและการสร้างเครือข่ายการเชื่อมต่อในด้านต่าง ๆ

ส่วนการผงาดขึ้นทางการทหารนั้น จากผลการประเมินของ IMF เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 2015 ได้แสดงถึงแนวโน้มการเพิ่มค่าใช้จ่ายด้านการทหารของจีนที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่สหรัฐอเมริกาเริ่มมีแนวโน้มลดลง (Cordesman and Colley, 2015) ดังแสดงในภาพที่ 4-7

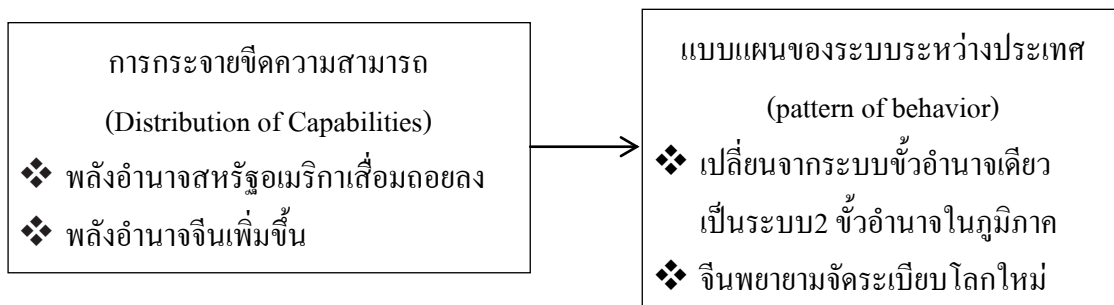
Henry Kissinger อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นว่า การผงาดขึ้นของจีนเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเป็นประเทศที่ใหญ่ เศรษฐกิจมีอายุยืนยาวนาน จึงต้องการสืบสานมรดกความยิ่งใหญ่ให้กลับคืนมา โดยการพยายามจัดระเบียบโลกใหม่ เพื่อให้เป็นโลกที่มีจีนเป็นศูนย์กลาง (Sinocentric world) (Kissinger, 2015)

ภาพที่ 4-8 Comparing on Military Expenditures (In Billions \$USD)

ที่มา: IMF, World Economic Outlook (2015)

Yoichi (2015 อ้างถึงใน รัชฎ ปราบการพิลาศ, 2555) ประธาน The Rebuild Japan Initiative Foundation การเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ของพลังอำนาจในด้านเศรษฐกิจ การทหาร และการเมืองได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเอเชีย ประเด็นใหญ่มากสำหรับศตวรรษที่ 21 คือทิศทางของการผงาดขึ้นมาของจีน จะเป็นได้ทั้งคู่แข่งและภัยคุกคามของสหรัฐอเมริกา กลายเป็นโครงสร้างระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิกใหม่ ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ดังภาพที่ 4-9

ภาพที่ 4-9 โครงสร้างการเปลี่ยนระบบระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก ตามทฤษฎี

สังคมนิยมใหม่ (Neo realism)

ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

การเปลี่ยนแปลงด้านผลประโยชน์แห่งชาติของจีนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญยิ่งของจีน 2 ประการ ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ด้านพลังงาน

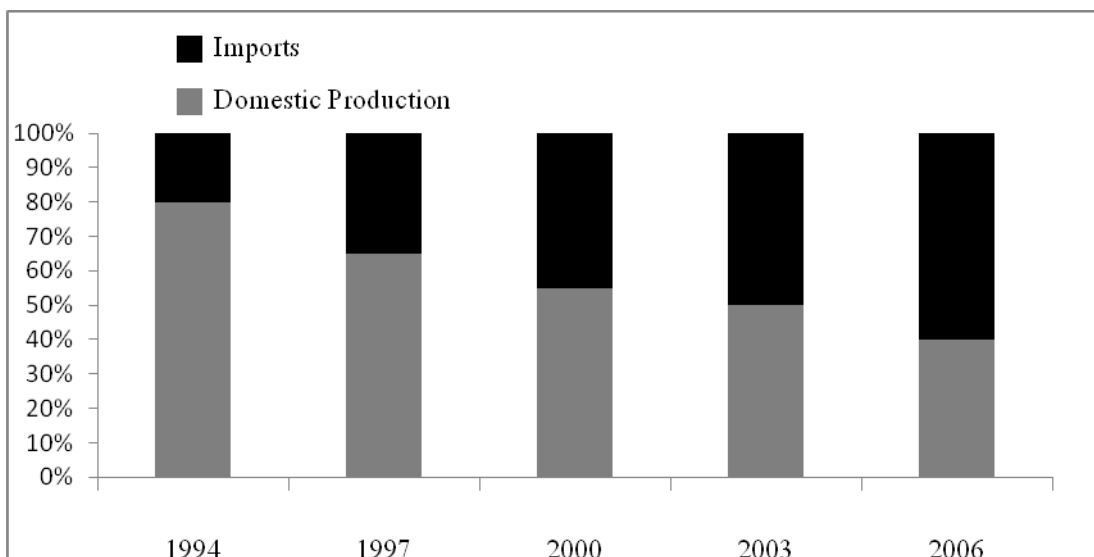
ในอดีตจีนไม่ได้พึ่งพาน้ำมันจากภายนอกมากนัก เป็นสถานะที่เป็นอิสระจากการพึ่งพาน้ำมันจากภายนอก (State's Oil independent) จึงสามารถดำเนินนโยบายในลักษณะของการแผ่ขยายอำนาจแบบอ่อน (Soft power) ได้ (รชฎ ปรากฏการพิลาศ, 2555) โดยใช้ยุทธศาสตร์น้ำมันน้ำทะเลที่เป็นลักษณะของการปกป้องอธิปไตยบริเวณชายฝั่ง (Coastal defense) เป็นหลัก แต่ความต้องการพลังงานจากภายนอกที่เพิ่มขึ้น ทำให้จีนต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านจากนุ่มนวลเป็นแข็งกร้าวมากขึ้น

Winston (1919 อ้างถึงใน รชฎ ปรากฏการพิลาศ, 2555) อดีตนายกรัฐมนตรียุคอังกฤษ ได้แถลงต่อรัฐสภาอังกฤษเมื่อปี 1919 ว่า “เราจะต้องพยายามเป็นเจ้าของหรืออย่างน้อยก็ต้องควบคุมแหล่งน้ำมันให้ได้ตามจำนวนที่เราต้องการใช้ไม่ว่าจากแหล่งน้ำมันที่เรามีเองหรือมีอิทธิพลเหนือ” (รชฎ ปรากฏการพิลาศ, 2555) คำแถลงนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้อังกฤษต้องแสวงหาแหล่งน้ำมันทั่วโลกทั้งในประเทศรัสเซียและในประเทศอิหร่านเป็นสถานะของการกระหายน้ำมัน (Thirsty for oil) ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของอังกฤษในยุคนั้น

Henry Kissinger อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกาเคยกล่าวไว้ในทำนองเดียวกันในปี 1970 ว่า “Control oil and you control nations; control food and you control the people.” (Dennis, 2012) ซึ่งทำให้สหรัฐอเมริกาต้องยุ่งยากอยู่กับตะวันออกกลางตลอดห้วงสงครามเย็นและหลังสงครามเย็น เมื่อสหรัฐอเมริกาได้ค้นพบ Shale gas และ Tight oil จึงสามารถลดการพึ่งพา

พลังงานจากภายนอกได้ และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า สถานการณ์ความต้องการพลังงานของประเทศมหาอำนาจนั้น ส่งผลให้ภูมิรัฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว มีความสำคัญต่อระบบความมั่นคงระหว่างประเทศตลอดมา

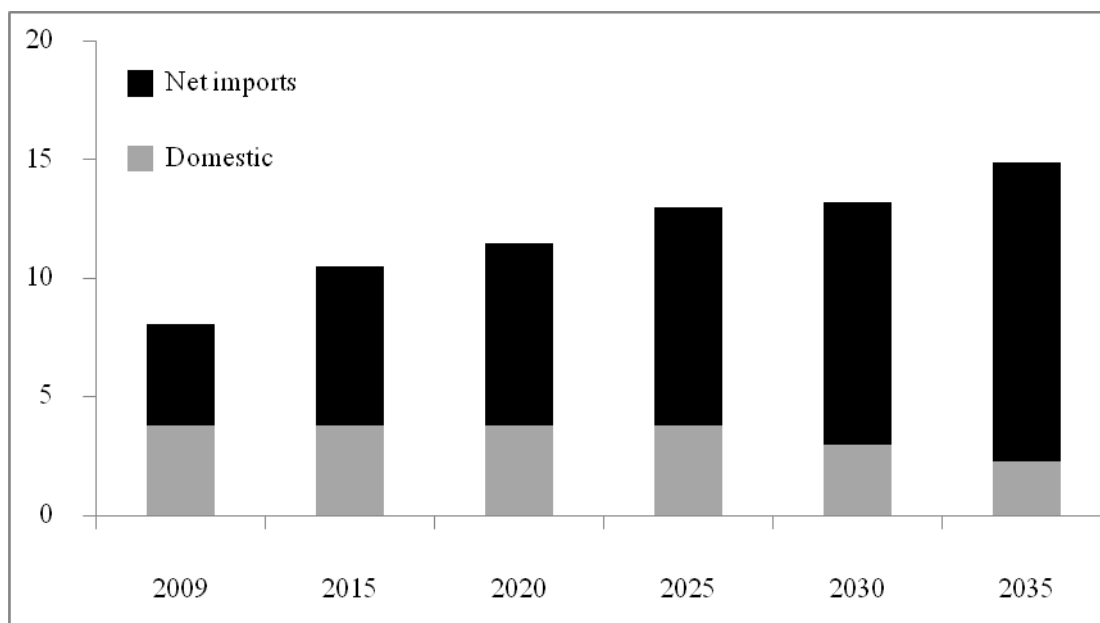
ภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน (Energy geopolitics) ซึ่งเป็นเรื่องของภูมิรัฐศาสตร์ที่พิจารณาจากปัจจัยด้านพลังงาน โดยภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน ได้มีอิทธิพลต่อนโยบายต่างประเทศของประเทศมหาอำนาจตลอดมา โดยความต้องการพลังงานที่นำไปสู่ความขัดแย้งนั้นเกิดจากความต้องการพลังงานที่เพิ่มมากขึ้นแต่ทรัพยากรมีอยู่ไม่เพียงพอหรือไม่มีทรัพยากรในปัจจุบัน (2015) การค้นพบแหล่งพลังงานของสหรัฐอเมริกา ทำให้ศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของความต้องการพลังงานโลก (The geographic center of global energy demand) ได้ย้ายจากตะวันตกมาสู่ตะวันออกแล้ว โดยจุดศูนย์กลางของภูมิรัฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพลังงานจะมาอยู่ที่จีน ช่องแคบมะละกาจึงกลายเป็นภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญยิ่งของความมั่นคงพลังงานของจีน หนังสือพิมพ์ China Youth Daily ฉบับวันที่ 15 มิถุนายน 2003 ได้เขียนถึงความสำคัญของช่องแคบมะละกาที่มีต่อจีนว่า “... ใครก็ตามที่ควบคุมช่องแคบมะละกาได้ จะมีอำนาจในการควบคุมเส้นทางขนส่งน้ำมันของจีนได้” (“... Whoever controls the Strait of Malacca will also have a stranglehold on the energy route of China”) (Sloan, 2014)

ภาพที่ 4-10 China's Oil Imports

สถานการณ์ด้านพลังงานของจีน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ (อักษรศรีพานิชสาส์น, 2554) ช่วงปี 1949-1977 เป็นช่วงการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจและปิดประเทศยังมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่ำจึงสามารถผลิตพลังงานได้เกินกว่าความต้องการช่วงปี 1978-1992

เป็นช่วงการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและการเปิดประเทศปริมาณพลังงานเริ่มไม่เพียงพอ ช่วงปี 1993-ปัจจุบัน เป็นช่วงการขยายตัวทางเศรษฐกิจและมีความต้องการบริโภคพลังงานเพิ่มขึ้นจึงกลายเป็นผู้นำเข้าน้ำมัน (Shaofeng, 2010, pp. 1-24)

ภาพที่ 4-11 China's future oil supply: domestic versus imported (mb/d) (Zhong, 2012)

ภาพที่ 4-11 แสดงให้เห็นว่า หลังจากปี 2025 การผลิตน้ำมันภายในประเทศจะเริ่มลดลง แต่ความต้องการน้ำมันจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีแนวโน้มที่ต้องนำเข้าน้ำมันเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบัน (2015) จีนนำเข้า 55 % ของความต้องการบริโภคภายในประเทศ และอัตราการนำเข้าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (Richardson, 2012) ทำให้น้ำมันกลายเป็นประเด็นสำคัญทางยุทธศาสตร์ของจีนทั้งในด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจสีเขียวของสังคม และความมั่นคงของชาติ (The Stanley Foundation, 2006) โดยคาดกันว่า ในอีก 20 ปีข้างหน้า (2035) จีนจะมีความต้องการน้ำมันเพิ่มขึ้นอีก 2 เท่า

เพื่อแก้ไขจุดอ่อนของการต้องพึ่งพิงเส้นทางขนส่งผ่านช่องแคบมะละกา จีนจึงพยายามนำเข้าจากแหล่งอื่น ๆ มากขึ้น โดย ประเทศ 4 อันดับแรกที่จีนนำเข้าน้ำมัน ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย แองโกลา อิหร่าน และรัสเซีย ดังตารางที่ 4-1 จะเห็นได้ว่า จีนยังต้องพึ่งพิงน้ำมันจากตะวันออกกลาง และแอฟริกาเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4-1 Major Sources of China's Crude Oil Imports (million tons) (Shaofeng, 2010)

Year	2005	2006	2007
Saudi Arabia	22.2	23.9	26.3
Angola	17.5	23.5	25.0
Iran	14.3	16.8	20.5
Russia	12.8	16.0	14.5

ปริมาณการนำเข้าของจีนประมาณครึ่งหนึ่งมาจากภูมิภาคตะวันออกกลาง ทำให้ความมั่นคงด้านพลังงานของจีนอยู่บนความเสี่ยงตลอดเวลา จีนจำเป็นต้องมีแหล่งน้ำมันของตนเอง ซึ่งรวมถึงพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้ที่คาดว่าจะเป็แหล่งน้ำมันที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีปริมาณน้ำมันสำรองที่ได้รับการยืนยันแล้ว (proven reserves) สูงถึง 7.7 พันล้านบาร์เรล และจีนได้คาดว่าสเปรตลีย์ จะกลายเป็นอ่าวเปอร์เซียที่สองของโลก (สำนักงานนโยบายพลังงานแห่งชาติ, 2544)

ส่วนทวีปแอฟริกา ก็เป็นเป้าหมายการเข้าถึงแหล่งน้ำมันแห่งหนึ่งของจีน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการเข้าถึงแหล่งผลิตที่หลากหลายของแหล่งนำเข้าน้ำมัน (กุลนันท์ คันธิก, 2553) โดยในปี 1999 จีนได้เริ่มเข้าไปลงทุนสำรวจแหล่งน้ำมันในซูดานต่อมาในปี 2005 จึงได้พบแหล่งน้ำมัน จึงเกิดการร่วมทุนระหว่างจีนกับซูดาน แต่ต่อมาในปี 2006 ได้เกิดสงครามกลางเมืองที่ดาร์ฟูในซูดานได้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่จีนพบแหล่งน้ำมันทำให้จีนยังกระชับสัมพันธ์กับแอฟริกาไปยังแหล่งน้ำมันอื่น ๆ อีก โดยในปี 2007 ประธานาธิบดีหู จิ่นเทาของจีน ได้เดินทางไปเยี่ยมซูดานและชาติ และเริ่มลงทุนสำรวจน้ำมันในชาติ (CNPC ตั้งโรงกลั่นน้ำมันร่วมทุนในสาธารณรัฐชาติ, 2550) และในปีเดียวกันนี้ (2007) สหรัฐอเมริกาจัดตั้ง AFRICOM ขึ้น (Ploch, 2015) ซึ่งเป็นสัญญาณที่ส่งออกมาว่า สหรัฐอเมริกาจะไม่ยอมให้จีนกลายเป็นเจ้าในทวีปแอฟริกา (สงครามนั้นทำกับจีน-สมรภูมิอยู่ที่แอฟริกา, 2555) และในปี 2009 อัล ไคด้า ประกาศตั้งฐานที่มั่นในเยเมน และเกิดสลัดโซมาเลียในปีเดียวกัน ในปี 2010 เกิดกบฏในลิเบีย ในปี 2011 ได้เกิดรัฐซูดานใต้ (ประเทศเซาท์ซูดาน, 2558) และในปีเดียวกันนี้ กัดดาฟี ถูกสังหาร ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความไม่มั่นคงของแหล่งพลังงานจากภายนอกของจีน เป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของจีนทั้งสิ้น

ในปี 2004 จีนเริ่มเจรจากับพม่า เรื่องการสร้างท่อส่งจากพม่าไปจีน ในปี 2008 พม่าทำสัญญากับจีน (Brian, 2011) ในปี 2011 เริ่มก่อสร้างในปี 2015 สร้างเสร็จเรียบร้อยแต่ในปีเดียวกันนี้ พรรคของนางอองซาน ซูจี ชนะการเลือกตั้ง จึงอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของจีนได้เช่นกัน

ดร.ศุภวุฒิ สายเชื้อ ได้ให้ความเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง-เศรษฐกิจพม่าหลังเลือกตั้งไว้ว่า (ศุภวุฒิ สายเชื้อ, 2558) การเปลี่ยนท่าทีของทหารพม่าอย่างหน้ามือเป็นหลังมือมาเปิดประเทศสู่ความเป็นประชาธิปไตยอย่างผิดคาด ซึ่งแต่เดิมทหารพม่านี้ก็จะสามารถพึ่งพาอาเซียนและอินเดียได้แต่ทั้งสองประเทศก็ไม่มีศักยภาพเพียงพอและเมื่อประเทศพัฒนาแล้วกดดันพม่าหนักหน่วงยิ่งขึ้น พม่าจึงหันมาพึ่งพาจีนแต่จีนได้ประโยชน์จากสัมปทานและการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของพม่าในหลาย ๆ ด้านทำให้ทหารพม่าต้องหันมาทบทวนนโยบายของตน เพราะกังวลว่าจะไม่สามารถทัดทานอำนาจของจีนได้เว้นแต่การเปิดความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกและญี่ปุ่นทำให้รัฐบาลทหารต้องจำยอมเจรจากับนางซูจีที่จะเปิดประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งนางซูจีก็ยอมรับเงื่อนไขของทหารพม่าและยอมประกาศร่วมมือกับรัฐบาลทหารและเรียกร้องให้ประเทศตะวันตกผ่อนคลายการคว่ำบาตรพม่าเป็นการแลกเปลี่ยนรัฐบาลทหารพม่า (ซึ่งเป็นกลุ่มใหม่ที่ได้อิทธิพลอย่างเงียบ ๆ จากนายพล เนวิน และพวก) จึงได้เริ่มดำเนินการเปิดประเทศทั้งในเชิงการเมืองและเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 2011 มาจนกระทั่งมีการเปิดการเลือกตั้งซ่อมในปี 2012 และการเลือกตั้งทั่วไปในปลายปี 2015 เอเอฟพีกล่าวถึงอดีตที่รัฐบาลจีนได้สนับสนุนค้ำชูรัฐบาลทหารพม่าในช่วงที่พม่าถูกตะวันตกคว่ำบาตรแต่การที่จีนเข้ามาเอาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของพม่าก็ได้ทำให้ชาวพม่าไม่พอใจอย่างมาก” “โดยพรรคเอ็นแอลดีได้ประกาศว่า จะปกป้องผลประโยชน์ของพม่าและประธานาธิบดีเต็งเส่งของพม่าเองก็ได้ใช้อำนาจยับยั้งโครงการก่อสร้างเขื่อน Myitsone ซึ่งทำให้จีนไม่พอใจอย่างมาก”

จีนต้องอาศัยเส้นทางลำเลียงน้ำมันทางทะเลผ่านช่องแคบมะละกาด้วยปริมาณถึง 80% ช่องแคบมะละกาจึงเป็น “เส้นชีวิตทางทะเล” ของจีน ในปลายปี 2003 ประธานาธิบดีหู จินเทาได้ประกาศว่า มีประเทศมหาอำนาจพยายามที่จะควบคุมช่องแคบมะละกาเอาไว้ (น่าจะหมายถึงสหรัฐอเมริกา: ผู้วิจัย) จึงขอให้คนจีนยอมรับยุทธศาสตร์ใหม่ที่ลดความเสี่ยงเปรียบในเรื่องนี้ (Sahathevan, 2011)

จีนยังได้วิตกกังวลต่อการขยายอำนาจทางทะเลของอินเดีย ที่ได้ก่อตั้งกองกำลังนาวิกภาคตะวันออกไกล (Far Eastern Naval Command: FENC) ขึ้นที่เมืองท่าพอร์ต แบลร์ บนหมู่เกาะอันดามันหรือหมู่เกาะเบย์ ซึ่งอยู่กึ่งกลางระหว่างอ่าวเบงกอลกับช่องแคบมะละกา และยกสถานะให้ เป็นเขตท้องทะเลลึกอินเดียและสหรัฐอเมริกาได้เชิญให้กองทัพเรืออินเดียเข้าไปช่วยลาดตระเวนในช่องแคบมะละกาอันเป็นการตอกย้ำให้เห็นเจตนารมณ์ของสหรัฐอเมริกา ที่จะอำแขนรับอินเดียเข้า

ร่วมทีมนาวีของตน เพื่อให้อินเดียควบคุมทะเลอันดามันอันเป็นด่านตะวันออกสุดของมหาสมุทรอินเดีย เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้มีการลักลอบขนสินค้าเถื่อน โจรสลัด ยาเสพติดกับอาวุธปืน การล่องลำ และการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ในย่านนี้ด้วย(อินเดียกับการเป็นเจ้าของทะเล, 2548)

2. การเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของจีน

ในสมัยเหมา เจ๋อตุง จีนยังคงปิดประเทศ ซึ่งเรียกกันว่าม่านไม้ไผ่ โดยเน้นการผลิตเพื่อเลี้ยงตนเองจากภายในทั้งสิ้น ทำให้จีนล้าหลังมาก ต่อมาจึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ดังนี้

2.1 ยุคการเปิดประเทศครั้งแรก (The country's first opening) ในปี 1979 สมัยของเติ้ง เสี่ยวผิง เพื่อรับการลงทุนจากภายนอกโดยการปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการกับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และยุโรปตะวันตก เพื่อให้นานาชาติประเทศได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัย เกิดการลงทุนและการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในกลุ่มประเทศตะวันตกเป็นการเปิดประเทศตามแนวคิด 4 ท้นสมัย ได้แก่ การพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การทหาร และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการเปิดประเทศดังกล่าว ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจจีนมีอัตราการเจริญเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจีนประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจที่สูงมาก แต่มีความเจริญก้าวหน้าเฉพาะในภูมิภาคตะวันออกของจีนเท่านั้น ในขณะที่ภูมิภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะภาคตะวันตกของประเทศยังล้าหลังมาก ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงยากจน ทำให้ในห้วงทศวรรษที่ 1990s ประธานาธิบดีเจียง เจ๋อหมิน และนายกรัฐมนตรีจู หรงจี ได้ใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านตะวันตกของประเทศ ที่เรียกว่า “Great Western development” เพื่อให้มีชนชาติต่าง ๆ ในภาคตะวันตกพ้นจากความยากจน โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แต่ยุทธศาสตร์ดังกล่าวล้มเหลว ต่อมาในห้วงของทศวรรษที่ 2000s ประธานาธิบดีหู จินเทาและนายกรัฐมนตรีเหวิน เจียเป่า ได้หันไปพัฒนาภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งอยู่ใกล้กับภูมิภาคตะวันออก เพื่อหวังดึงความเจริญจากตะวันออกไปสู่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ก็ยังคงล้มเหลวอีกเช่นกัน

2.2 ยุคการเปิดประเทศครั้งที่สอง (The country's second opening) ซึ่งแตกต่างจากสมัยของเติ้งเสี่ยวผิงที่เปิดประเทศเพื่อรับการลงทุนจากภายนอก แต่การเปิดประเทศครั้งที่สองนี้เป็นการเปิดประเทศเพื่อให้จีนรุกออกไปสู่ข้างนอก โดยรุกในทางภูมิรัฐศาสตร์และการทูต (Geopolitical and diplomatic offensive) (Godement, 2015) ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง และนายกรัฐมนตรี หลี่ เค่อเฉียง ซึ่งเกิดจากการเห็นว่า ความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของจีนที่ผ่านมานั้น เกิดจากภูมิภาคด้านตะวันออกสามารถเชื่อมโยงเข้ากับภายนอกประเทศในด้านเศรษฐกิจ โดยอาศัยเส้นทางคมนาคมทางทะเลเป็นหลัก ส่วนความล้มเหลวของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจในภูมิภาคตะวันตก และภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น เพราะไม่ได้เชื่อมการพัฒนาภูมิภาคดังกล่าวกับภายนอกประเทศ ทำให้ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง จึงได้ประยุกต์ตัวแบบการ

พัฒนาภูมิภาคตะวันออก โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง (Transport infrastructure) เพื่อเชื่อมต่อภูมิภาคอื่น ๆ ของจีนเข้ากับเอเชียกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้เกื้อหนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคเหล่านั้น (Johnson, 2016)

เนื่องจากภูมิภาคอื่น ๆ ของจีนไม่มีชายฝั่งติดกับทะเลเหมือนภาคตะวันออก จึงเกิดแนวคิดการพัฒนาเครือข่ายคมนาคมทางบกอย่างขนานใหญ่ ให้ครอบคลุมไปทั้งภูมิภาคเอเชียและเชื่อมโยงไปถึงยุโรปและแอฟริกา รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายคมนาคมทางบกเข้ากับเครือข่ายคมนาคมทางทะเลด้วย โดยถือเป็นการปรับสมดุลใหม่ด้านภูมิรัฐศาสตร์ของจีน (Rebalancing China's geopolitics) (Bondaz, 2015) ให้เป็นยุทธศาสตร์เศรษฐกิจระดับโลกของจีน (China's global economic strategy) (Kratz, 2015) โดยมีทิศทางของการพัฒนาที่สำคัญ 3 ทิศทาง ได้แก่

ภาพที่ 4-12 Silk Road Economic Belt (Enright & Associates, 2016)

2.2.1 ด้านตะวันตก ได้แก่ การพัฒนาเครือข่ายการคมนาคมทางบกของภูมิภาคตะวันตกของจีนเชื่อมเข้ากับยุโรป เรียกว่า “แถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม” (Silk Road economic belt) ตามภาพที่ 4-12 เพื่อเชื่อมเส้นทางการค้าภาคพื้นดินของยูเรเชียเข้าด้วยกัน (Facilitating land-based trade across the Eurasian landmass) (Cohen, 2015) เป็นการเชื่อมทวีปเอเชียเข้ากับทวีปยุโรป

โดยการพัฒนาใน 2 เส้นทางหลัก เส้นทางแรก สร้างผ่านเอเชียกลางซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรพลังงานของจีนไปถึงยุโรปตอนใต้ อีกเส้นทางหนึ่ง สร้างผ่านรัสเซียซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรพลังงานของจีนเช่นกัน ไปถึงยุโรปตอนเหนือ

2.2.2 ด้านตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ การพัฒนาเครือข่ายคมนาคมทางทะเลของจีน เรียกว่า “เส้นทางสายไหมทางทะเลในศตวรรษที่ 21” (21st Century Maritime Silk Road) มีการพัฒนาท่าเรือต่าง ๆ รองรับ ตั้งแต่สิงคโปร์ พม่า ศรีลังกา ปากีสถาน และตามช่องแคบต่าง ๆ ของอินโดนีเซีย โดยมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่ภูมิภาคตะวันออกกลาง (แหล่งพลังงาน) ยุโรปตะวันตก (แหล่งเศรษฐกิจ การค้า และเทคโนโลยี) และแอฟริกา (แหล่งพลังงานและวัตถุดิบอื่น ๆ)

2.2.3 ด้านใต้ ได้แก่ การพัฒนาเครือข่ายคมนาคมทางบกผ่านเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเชื่อมภูมิภาคอื่น ๆ ของจีนเข้าถึงชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะด้านชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียที่มีการสร้างท่าเรือตามประเทศต่าง ๆ รองรับไว้แล้ว ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงจากการคมนาคมผ่านช่องแคบมะละกา

โครงการพัฒนาเครือข่ายคมนาคมดังกล่าว เป็นแผนระยะยาว ใช้เวลาดำเนินการประมาณ 35 ปี โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อให้จีนรุ่งเรืองสูงที่สุดในโลกในโอกาสครบรอบหนึ่งศตวรรษของการปฏิวัติเป็นสาธารณรัฐของจีนในปี 2049 (Godement, 2015)

การเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ความมั่นคงของจีน

ยุคของเติ้ง เสี่ยวผิง ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านความมั่นคง โดยจีนได้ยุติการสนับสนุนการปฏิวัติและการต่อสู้ทางชนชั้นแก่พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ ในยุคดังกล่าว จีนยังพึ่งพิงพลังงานของตนเองได้ จึงไม่ต้องอาศัยเส้นทางขนส่งทางทะเลผ่านช่องแคบมะละกา และช่องแคบฮอร์มุซมากนัก การขนส่งสินค้าส่วนใหญ่ เป็นการค้าทางทะเลจากชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกเป็นหลัก เพราะคู่ค้าหลักได้แก่ สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น โดยในยุคสงครามเย็นนั้น ทั้งสองประเทศ เป็นพันธมิตรที่สำคัญยิ่งของจีนในการถ่วงดุลอำนาจกับสหภาพโซเวียต

ต่อมา ความเจริญก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจ ทำให้จีนต้องพึ่งพิงการนำเข้าพลังงานจากภายนอกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างรวดเร็ว ซึ่งส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกา ทำให้ช่องแคบมะละกามีความสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงด้านพลังงานของจีน และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติของจีนในด้านอื่น ๆ ทุกด้าน เมื่อยุคสงครามเย็นยุติลง สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงระหว่างประเทศจึงเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะญี่ปุ่นซึ่งเป็นพันธมิตรสำคัญของสหรัฐอเมริกาได้ขัดแย้งกับจีน และประเทศต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลเหนือช่องแคบมะละกาต่างหวาดระแวงจีน

ภาพที่ 4-13 ยุทธศาสตร์สร้อยไข่มุกและเส้นทางลำเลียงน้ำมันของจีน (Ali, 2013)

สินค้าของจีนต้องพึ่งพิงการคุ้มครองจากกองทัพเรืออเมริกันเป็นหลัก และช่องแคบมะละกาถูกบริหารจัดการร่วมกันของ 3 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย อีกทั้งสิงคโปร์ได้อนุญาตให้สหรัฐอเมริกาสามารถใช้งานทัพเรือซังฮีได้ ส่งผลให้สหรัฐอเมริกามีอิทธิพลเหนือช่องทางลำเลียงน้ำมันของจีน ดังนั้น หากจีนเกิดความขัดแย้งรุนแรงกับประเทศในภูมิภาค อาจทำให้ช่องแคบมะละกาถูกปิดกั้นโดยสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรเพื่อไม่ให้จีนลำเลียงสินค้าและน้ำมันได้ จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่สนับสนุนให้เกิดยุทธศาสตร์สร้อยไข่มุกทางทะเลของจีน ดังภาพที่ 4-13

นายเหลียง กวงลี่ รัฐมนตรีกลาโหมของจีน ได้แสดงความเห็นว่า จีนมีความจำเป็นที่จะต้องมีบทบาทมากขึ้นในการบริหารจัดการช่องแคบมะละกา ดังนั้น ถ้าจีนมีอำนาจธิปไตยเหนือทะเลจีนใต้ และสร้างฐานทัพทางทหารที่หมู่เกาะพาราเซล และสแปรตลีสี่ จะทำให้กองทัพจีนสามารถควบคุมช่องแคบมะละกาได้ง่ายขึ้น สามารถคุ้มครองการขุดเจาะก๊าซและน้ำมันบริเวณหมู่เกาะพาราเซลและสแปรตลีสี่ได้ และฐานทัพทางทหารดังกล่าว จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้จีนผงาดขึ้นครองความเป็นเจ้าในภูมิภาคได้ง่ายขึ้น จีนจึงได้เปลี่ยนยุทธศาสตร์นำน้ำทะเล ซึ่งเดิมได้เน้นการปกป้องอำนาจธิปไตยบริเวณพื้นที่ทางทะเลบริเวณใกล้ชายฝั่งเป็นหลัก เพื่อเตรียมความพร้อมบริเวณชายฝั่งและการเตรียมกำลังในการแก้ปัญหาระหว่างจีนกับไต้หวันเท่านั้น

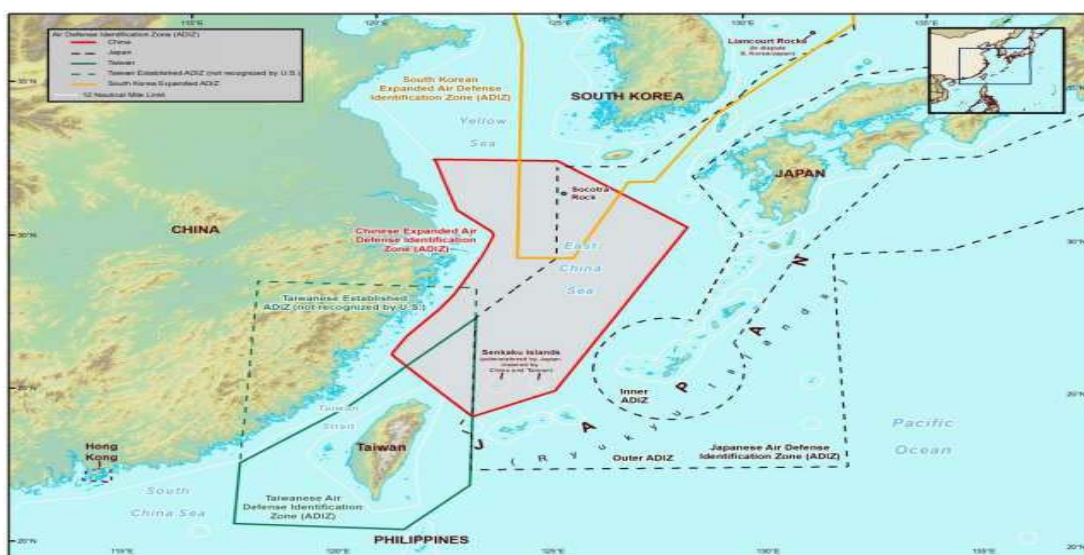
ปัจจุบัน จีนได้ขยายการป้องกันประเทศไปยังน่านน้ำในทะเลลึกมากขึ้น หรือที่เรียกว่า “From coast to sea far defense” เพื่อคุ้มครองเส้นทางการขนส่งทางทะเล (Sea Lines of Communication: SLOCs) ของจีนให้ปลอดภัยด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างฐานทัพทางทะเลห่างจากชายฝั่งมากขึ้น โดยการอ้างประวัติศาสตร์ที่ผ่านมายาวนาน เพื่อสร้างความชอบธรรมในการผนวกดินแดนบริเวณทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออกมาเป็นของตน โดยจีนอ้างว่าพื้นที่บริเวณนี้เคยเป็นของจีนมาตั้งแต่ยุคฮั่น (206 – 220 AD) ยุคถัง (618 – 906 AD) ยุคซ่ง (960 – 1279 AD) และยุคหมิง (1368 – 1644 AD) หลังจากนั้น จึงเริ่มคุกคามพื้นที่ทางทะเล เพื่อผนวกพื้นที่ดังกล่าวให้มาเป็นของตน ดังแสดงในภาพที่ 4-14 โดยมีเหตุการณ์เกิดขึ้นตามลำดับ ได้แก่ (Zhou, 2015)

ภาพที่ 4-14 พื้นที่กล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนบริเวณทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก
ที่มา: The Washington Post (2014)

ในปี 2009 จีนเรียกพื้นที่ทะเลจีนใต้วางอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของตน
ปี 2010 สหรัฐอเมริกาได้ประกาศเสรีภาพของตนในการเดินเรือผ่านพื้นที่ทะเลจีนใต้
ปี 2011 จีนแจกจ่ายสมุดปกขาวระบุถึงอำนาจอธิปไตยเหนือพื้นที่ดังกล่าว และในปีเดียวกัน ได้เกิดการปะทะกันระหว่างเรือลาดตระเวนของจีนกับเรือสำรวจของเวียดนาม
ต้นปี 2012 สหรัฐอเมริกาประกาศนโยบายการปรับสมดุลเอเชีย โดยมีญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และเวียดนามให้การสนับสนุน

ปี 2013 จีนเริ่มสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
 ปี 2014 จีนเริ่มสร้างเกาะเทียมขึ้น
 ปี 2015 เครื่องบินลดตระเวนสหรัฐอเมริกาได้บินผ่านพื้นที่ก่อสร้างเกาะเทียมของจีน
 ในเดือนตุลาคม 2015 อนุญาโตตุลาการที่กรุงเฮกได้ประกาศรับรองถึงข้อขัดแย้งในพื้นที่
 ซึ่งฟ้องโดยรัฐบาลฟิลิปปินส์เมื่อปี 2013 แต่จีนได้ประกาศว่ามาตรการป้องร้องดังกล่าว
 แผนการป้องกันประเทศและน่านน้ำในทะเลลึกบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อ
 ต่อต้านสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรนั้น จีนได้กำหนดการป้องกันพื้นที่ทางทะเลด้านตะวันออกขึ้น
 เพื่อปกป้องจากการคุกคามทางอากาศ เรียกว่า East China Sea Air Defense Identification Zones
 (Cordesman and Colley, 2015) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ที่จีนกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ ดังแสดงในภาพที่ 4-15

ภาพที่ 4-15 East China Sea Air Defense Identification Zones

ที่มา: DoD, Report to Congress on Military and Security Developments Involving
 the People's Republic of China 2014, June 2013, p. 5

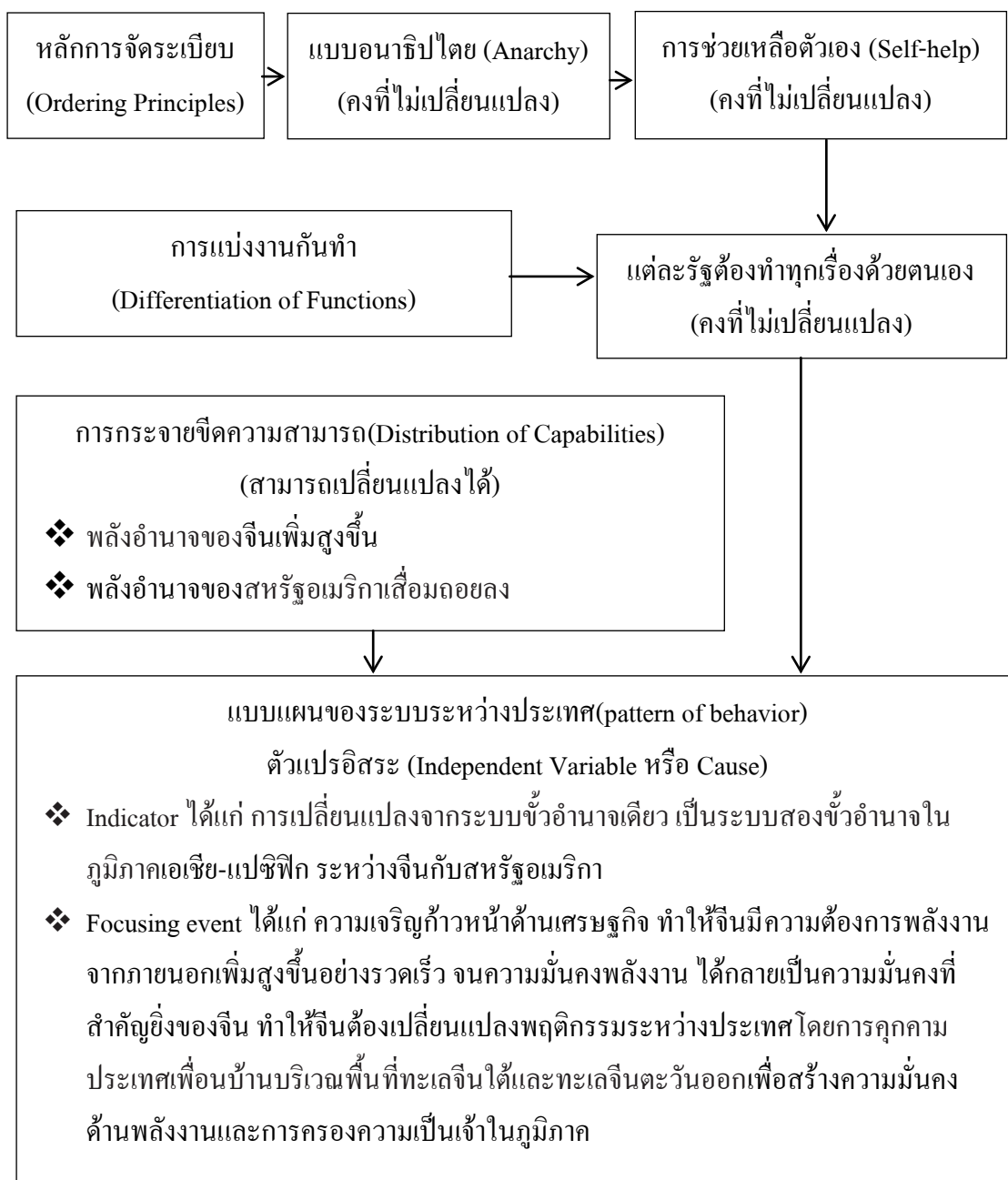
จะเห็นได้ว่า การที่พลังอำนาจของจีนสูงขึ้น แต่พลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอย
 ลง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบระหว่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ ซึ่ง
 เกิดจากความเจริญก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจ ทำให้จีนมีความต้องการพลังงานจากภายนอกเพิ่มสูงขึ้น
 อย่างรวดเร็ว จนความมั่นคงพลังงาน ได้กลายเป็นความมั่นคงที่สำคัญยิ่งของจีน ส่งผลให้จีน
 จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศของตน เพื่อกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์ใหม่
 สำหรับศตวรรษที่ 21 จึงเกิดพฤติกรรมการคุกคามประเทศเพื่อนบ้านบริเวณพื้นที่ทะเลจีนใต้และ

ทะเลจีนตะวันออกเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองความเป็นเจ้าในภูมิภาค

เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นโครงสร้างของปรากฏการณ์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ โดยการนำพฤติกรรมของจีนบูรณาการเข้ากับการเปลี่ยนแปลงระบบระหว่างประเทศในภูมิภาคและแสดงเป็นแบบแผนของระบบระหว่างประเทศได้

ดั่งภาพที่ 4-16

ภาพที่ 4-16 โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของจีน ในระบบระหว่างประเทศแบบขั้วอำนาจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่
ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

สรุปได้ว่า ในปี 2013 ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้นำเสนอโครงการ “One Belt, One Road” เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ของจีน เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ยุทธศาสตร์สร้อยไข่มุก (String of

Pearls' Strategy) ทั้งทางบกและทางทะเล เรียกว่า ทางสายไหมทางบกใหม่ (New Silk Road) และ ทางสายไหมทางทะเลสำหรับศตวรรษที่ 21 (21st Century Maritime Silk Road)

ภาพที่ 4-17 The New Silk Road and 21st Century Maritime Silk Route (Ranjan, 2015)

การที่จีนสร้างท่าเรือบริเวณชายฝั่งของมหาสมุทรอินเดียขึ้นหลายแห่ง นักวิชาการของสหรัฐอเมริกาได้คาดหมายว่า จีนอาจกำลังวางแผนที่จะพัฒนาให้เป็นฐานทัพเรือโพ้นทะเลในบริเวณเอเชียใต้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้นำทหารเรือจีนได้กล่าวไว้ในปี 2008 ว่า จีนจะใช้เป็นฐานทัพเรือเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการปราบปรามโจรสลัดในทวีปแอฟริกาของจีนต่อไป รวมถึงการปกป้องนักลงทุนจีนในต่างประเทศ และการรักษาความมั่นคงด้านพลังงานของจีนด้วย แต่ในปัจจุบัน จีนยังคงใช้ท่าเรือเหล่านี้ในด้าน Logistics เช่น การอพยพชาวจีนออกจากลิเบีย เป็นต้น สำหรับสหรัฐอเมริกาแล้ว เห็นว่า การวางกำลังของจีนในมหาสมุทรอินเดีย สามารถส่งผลกระทบต่อ

ต่อการปฏิบัติการในภูมิภาคได้ ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจะต้องเน้นการรักษากิจกรรมทางเรือของตนเองในภูมิภาคเอาไว้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในพลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค และป้องปรามจีน โดยใช้เครื่องมืออื่น ๆ ร่วมด้วย ในขณะที่เดียวกัน สหรัฐอเมริกาก็สนับสนุนให้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอินเดียให้ดีขึ้น (Marantidou, 2014)

ภาพที่ 4-18 China's String of Pearls' Strategy (Marantidou, 2014)

นายสี จิ้นผิงประกาศความฝันของจีนว่าต้องการฟื้นฟูจีนให้กลับมายิ่งใหญ่ และ หลิน มินฟู อดีตฝ่ายเสนาธิการในกองทัพจีนเคยสั่งการต่อกองทัพว่า จีนมีความจำเป็นจะต้องขึ้นครองความยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกในด้านการทหารแทนที่สหรัฐอเมริกา และจากการที่เศรษฐกิจของจีนเจริญเติบโตอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน มีการสร้างกำลังทหารที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก โดยการเพิ่มค่าใช้จ่ายทางทหารและการสร้างความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี (Hudda, 2015) ส่งผลให้พฤติกรรมของจีนสอดคล้องกับทฤษฎีสัจนิยมใหม่เชิงรุกของ เมียร์เมเมอร์ (Mearsheimer) ดังนี้

1. การที่จีนต้องพึ่งพาน้ำมันจากภายนอกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ความมั่นคงด้านพลังงานกลายเป็นความมั่นคงที่สำคัญยิ่งของจีน มีข้อพิจารณาตามสมมติฐานรากฐาน (Bedrock assumptions) ที่ทำให้จีนต้องการขยายอำนาจ ดังนี้

1.1 สภาวะอนาธิปไตย (Anarchy) ของระบบระหว่างประเทศ ทำให้จีนต้องช่วยเหลือตัวเอง เพื่อให้มีความมั่นคงด้านพลังงานซึ่งจำเป็นต้องนำเข้าจากภายนอก

1.2 สภาวะอนาธิปไตย (Anarchy) ของระบบระหว่างประเทศ ชี้ความสามารถเชิงรุก (Offensive capability) ของสหรัฐอเมริกา, และการไม่รู้ถึงความตั้งใจ (Uncertainty of intentions)

ของสหรัฐอเมริกา ทำให้จีนกลัว (Fear) ว่าสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรอาจปิดล้อมเส้นทางลำเลียงน้ำมันทางทะเลของจีน

1.3 แรงจูงใจเพื่อความอยู่รอด (Survival motive) และความมีเหตุผลเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic rationality) ทำให้จีนขยายอำนาจทางทะเลออกไปให้มากที่สุด (Power maximization) โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ เพื่อให้ได้มาซึ่งการครองความเป็นเจ้าในระดับภูมิภาค (Regional hegemony) ซึ่งจะทำให้จีนมีความอยู่รอดปลอดภัยมากที่สุด

2. พฤติกรรมของจีน (China's behavior) ได้แก่ การรุกเข้ายึดครองพื้นที่ทางทะเลในบริเวณทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก

3. การรุกรานที่จีนคาดคำนวณไว้ (China's calculated aggression) จากการชั่งน้ำหนักระหว่างค่าใช้จ่ายและความเสี่ยง (The costs and risks) กับผลประโยชน์ (Benefits) ที่จะได้รับการรุกเข้ายึดครองพื้นที่ในทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ ได้แก่

3.1 พลังอำนาจในระบบระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการทหารอยู่ในสถานะเสื่อมถอย แต่จีนมีพลังอำนาจดังกล่าวเพิ่มขึ้น จีนจึงเชื่อมั่นในทรัพยากรของตนว่าเพียงพอและมีความเสี่ยงไม่มาก

3.2 ผลประโยชน์ที่จีนคาดว่าจะได้รับ จากการยึดครองพื้นที่ในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก มีมากเพียงพอ ต่อค่าใช้จ่ายและความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ได้แก่

3.2.1 จีนได้คาดหมายว่า สเปร์ทลีย์ คืออ่าวเปอร์เซียแห่งที่สองของโลก (สำนักงานนโยบายพลังงานแห่งชาติ, 2544) การขุดเจาะน้ำมันจากบริเวณดังกล่าวมาใช้ภายในประเทศได้ ก็สามารรถแก้ปัญหาจุดอ่อนด้านภูมิรัฐศาสตร์ดังกล่าวข้างต้นได้

3.2.2 จีนสามารถใช้พื้นที่บริเวณดังกล่าว เพื่อเป็นฐานทัพในการคุ้มครองเส้นทางลำเลียงน้ำมัน โดยเฉพาะบริเวณช่องแคบมะละกา

3.2.3 การขยายอำนาจดังกล่าว จะทำให้ได้มาซึ่งการครองความเป็นเจ้าในเอเชีย

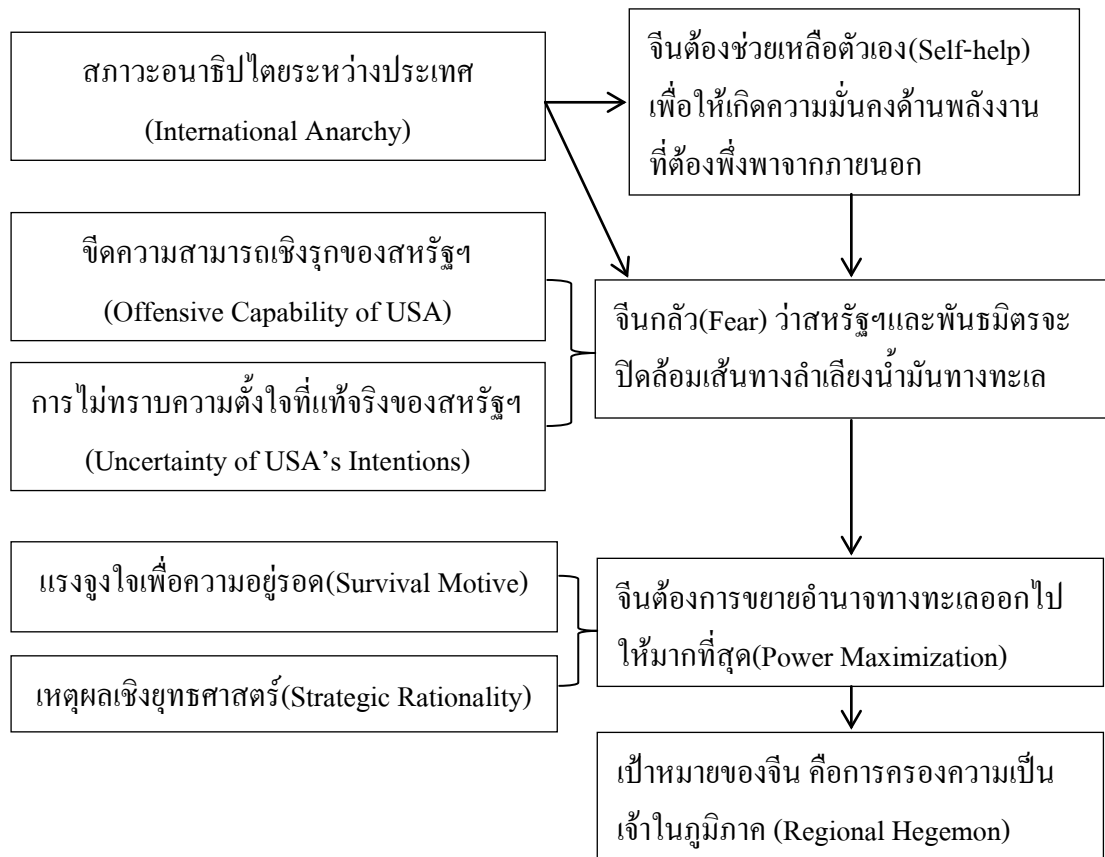
4. เป้าหมายสูงสุดของจีน คือต้องการฟื้นฟูจีนให้กลับมายิ่งใหญ่ และขึ้นครองความยิ่งใหญ่ที่สุดทางทหารแทนที่สหรัฐอเมริกา

5. จีนกลัวว่าสหรัฐอเมริกามีพลังอำนาจที่จะทำอันตรายต่อตนเองได้ และไม่อาจทราบความตั้งใจที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกาได้ จึงประหม่นจากอำนาจที่สหรัฐอเมริกามีอยู่ เมื่อเห็นว่าการกำลังเสื่อมถอยลง จีนจึงถือโอกาสรุก

6. ความอยู่รอดของบูรณภาพแห่งดินแดนและอำนาจอธิปไตยภายใน เป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของจีนที่อยู่เหนือกว่าเป้าหมายอื่น ๆ ทั้งหมด

7. ระเบียบโลกที่จีนให้การยอมรับ จะอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของจีนเป็นหลัก

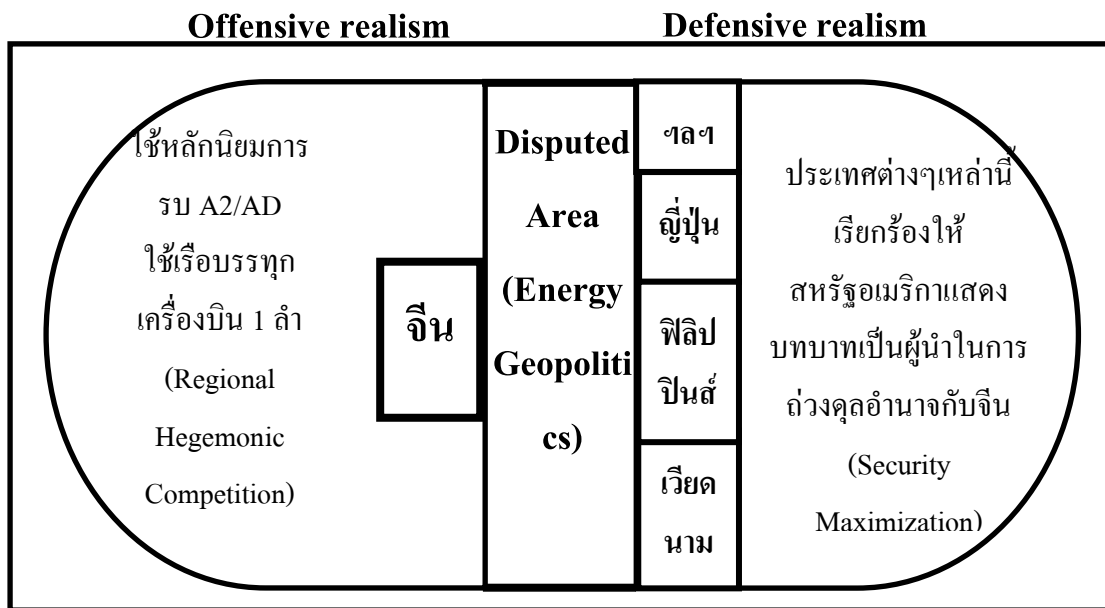
8. จีนอาศัยผลประโยชน์ร่วมด้านเศรษฐกิจ เพื่อโน้มน้าวไม่ให้ประเทศเพื่อนบ้าน
ขัดขวางจีน

ภาพที่ 4-19 โครงสร้างพฤติกรรมของจีนตามสังคมนิยมเชิงรุก (Offensive realism)

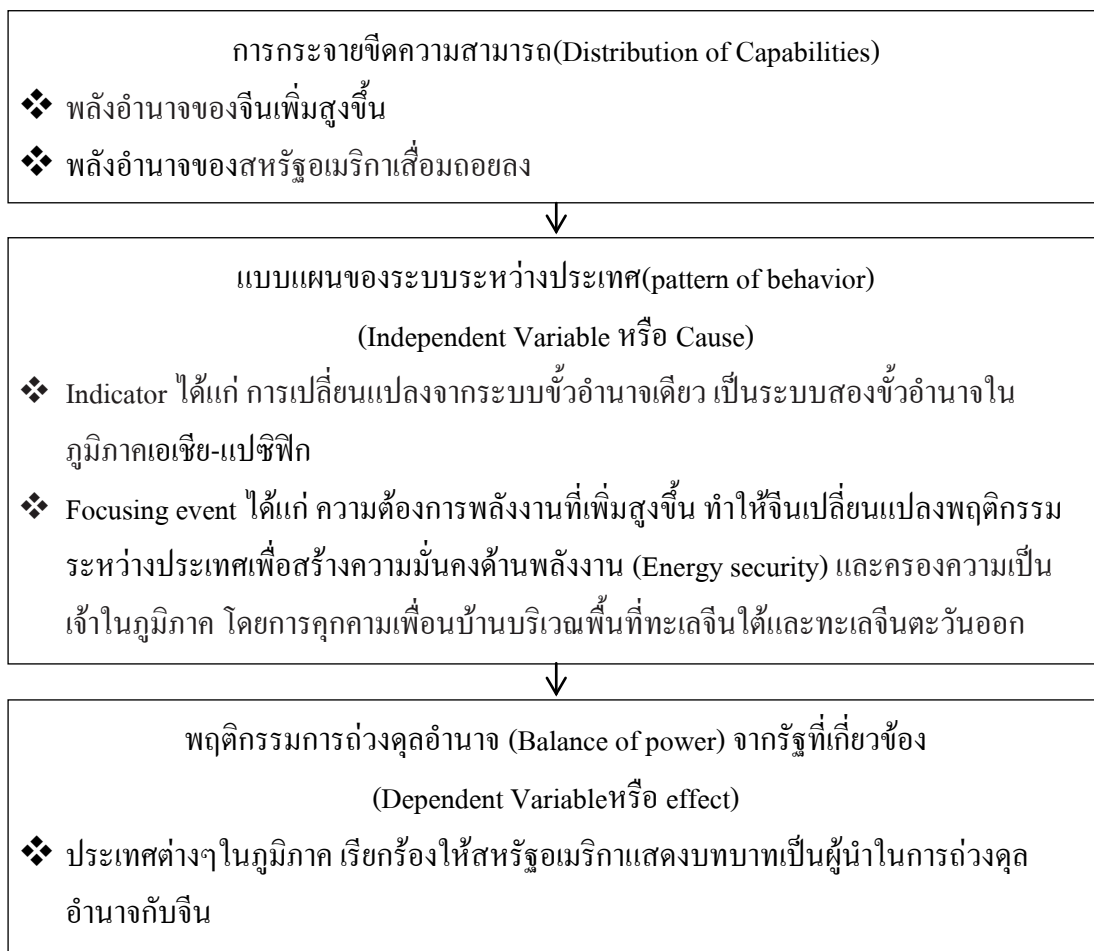
ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-7 ของบทที่ 2

จากพฤติกรรมเชิงรุกของจีนดังกล่าว ทำให้ประเทศที่ถูกคุกคามโดยตรง ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่นต่อต้านพฤติกรรมของจีนอย่างเต็มที่ และประเทศอื่น ๆ ที่มีผลประโยชน์ร่วมจากการใช้เส้นทางเดินเรือผ่านพื้นที่ดังกล่าว มีแนวโน้มให้การสนับสนุนด้วย นอกจากนั้นแล้ว ยังมีประเทศอื่น ๆ ที่หวาดระแวงต่อพฤติกรรมของจีนดังกล่าว พร้อมให้การสนับสนุน เช่น ออสเตรเลีย และอินเดีย เป็นต้น ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ต่างเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาเป็นผู้นำในการแสดงบทบาทถ่วงดุลอำนาจกับจีน สามารถแสดงเป็นภาพโครงสร้างตามสังคมนิยมเชิงรุก (Offensive realism) และสังคมนิยมเชิงรับ (Defensive realism) ดังภาพที่ 4-20

ภาพที่ 4-20 โครงสร้างพฤติกรรมของจีนตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่เชิงรุก และพฤติกรรมการพยายามถ่วงดุลอำนาจของประเทศที่เกี่ยวข้องตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่เชิงรับ

จะเห็นได้ว่า ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างระหว่างประเทศจากแบบขั้วอำนาจเดียวที่นำโดยสหรัฐอเมริกา กลายเป็นแบบสองขั้วอำนาจ (bipolar) ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา และผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคงพลังงานของจีนที่เปลี่ยนแปลงไป ได้ทำให้จีนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ จากนโยบายการอยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสันติ กลายเป็นพฤติกรรมที่แข็งกร้าวและคุกคาม โดยการขยายอำนาจทางทะเล เพื่อรักษาความมั่นคงด้านพลังงานของตน ซึ่งกลายมาเป็นผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของชาติ สถานะการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เป็นตัวแปรต้นหรือเป็นสาเหตุ (Independent Variable หรือ Cause) ได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของรัฐที่เกี่ยวข้องในระบบระหว่างประเทศในภูมิภาค โดยประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ได้เรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาหันกลับมาสู่เอเชีย-แปซิฟิก เพื่อแสดงบทบาทเป็นผู้นำในการถ่วงดุลอำนาจกับจีนซึ่งสอดคล้องกับผลประโยชน์สหรัฐอเมริกาคู่แล้ว เพราะพฤติกรรมดังกล่าวของจีน ถือว่า เป็นการท้าทายต่อการครองความเป็นเจ้าของสหรัฐอเมริกา จึงเป็นที่มาของพฤติกรรมถ่วงดุลอำนาจ คือ การปรับสมดุลในเอเชีย ซึ่งเป็นตัวแปรตาม (Dependent variable หรือ Effect) ดังภาพที่ 4-21

ภาพที่ 4-21 โครงสร้างตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ของการเปลี่ยนแปลงระบบอำนาจในภูมิภาค และพฤติกรรมใหม่ในระบบระหว่างประเทศของจีน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการถ่วงดุลอำนาจจากรัฐที่เกี่ยวข้อง และได้กลายมาเป็นนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา

ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

สรุป

ได้เกิดการกระจายขีดความสามารถในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกใหม่ อันเกิดจากพลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง แต่พลังอำนาจของจีนเพิ่มสูงขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจและการทหาร] ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบแผนของระบบระหว่างประเทศในภูมิภาค จากระบบอำนาจเดียวไปเป็นระบบ 2 อำนาจระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา

ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ อันเกิดจากความต้องการกระจายความเจริญก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ ทำให้จีนเปิดประเทศเป็นครั้งที่สอง เพื่อรุกออกสู่

ภายนอกประเทศด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง (Transport infrastructure) ที่ครอบคลุมไปทั้งเอเชีย ยุโรป และแอฟริกา เพื่อเชื่อมต่อภูมิภาคอื่น ๆ ของจีนเข้ากับภายนอก

ในขณะเดียวกัน ความเจริญก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจ ทำให้จีนมีความต้องการพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้จีนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน (Energy security) และครองความเป็นเจ้าในภูมิภาค โดยการคุกคามเพื่อนบ้านบริเวณพื้นที่ทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก

พฤติกรรมระหว่างประเทศของจีนดังกล่าว ทำให้เกิดพฤติกรรมถ่วงดุลอำนาจ (Balance of power) จากรัฐที่เกี่ยวข้อง ที่เรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาแสดงบทบาทเป็นผู้นำในการถ่วงดุลอำนาจกับจีน

ตอนที่ 3 พฤติกรรมระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา

โครงสร้างกระบวนการนโยบายของสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็น สามารถแสดงโครงสร้างกระบวนการกำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกา ตามทฤษฎีหลายกระแสภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ ได้ตามภาพที่ 4.22 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กระแสปัญหา

1.1 Indicator ได้แก่ ความขัดแย้งของระบบระหว่างประเทศ 2 ขั้วอำนาจ ระหว่างค่ายคอมมิวนิสต์ที่มีสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นผู้นำ กับค่ายเสรีนิยมที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ

1.2 Focusing event ได้แก่ สงครามเกาหลี สงครามเวียดนาม การสร้างกำแพงเบอร์ลิน และวิกฤตการณ์ขีปนาวุธที่คิวบา

2. กระแสการเมืองจาก National and International mood ได้แก่ ความกังวลของชาวอเมริกันและพันธมิตรที่มีต่อการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ตามทฤษฎีโดมิโน

3. กระแสนโยบาย

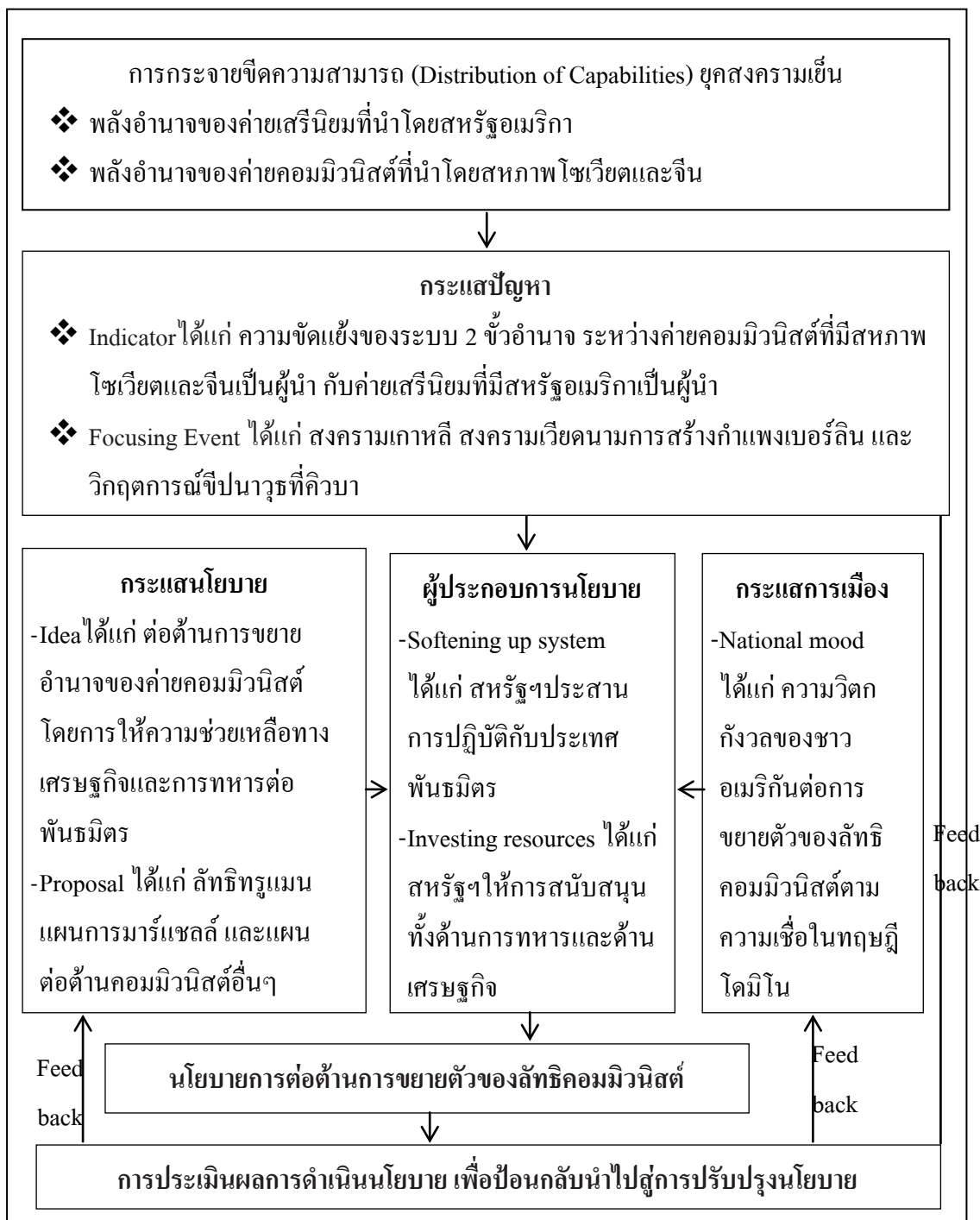
3.1 Ideas ได้แก่ ต่อต้านการขยายอำนาจของค่ายคอมมิวนิสต์ โดยการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการทหารต่อพันธมิตร

3.2 Proposal ได้แก่ ลัทธิทรูแมน (นโยบายให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการทหารแต่ตราบีและกรีซ เพื่อป้องกันมิให้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสหภาพโซเวียต) แผนการมาร์แชลล์ และการระงับภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์แบบอื่น ๆ

4. ผู้ประกอบการนโยบาย

4.1 Softening up system ได้แก่ สหรัฐอเมริกาประสานการปฏิบัติกับประเทศพันธมิตร

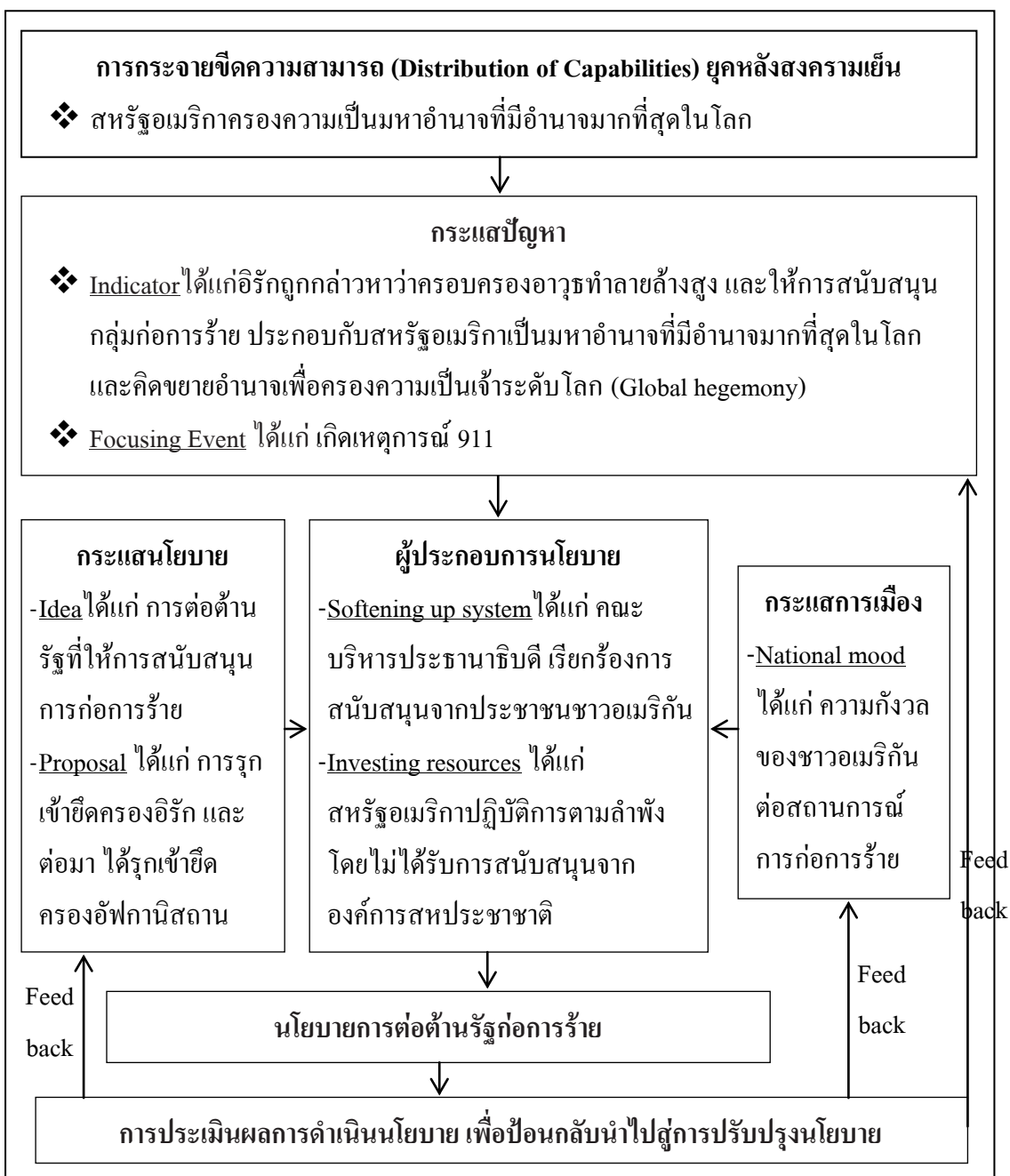
4.2 Investing resources ได้แก่ สหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนทุกด้าน

ภาพที่ 4-22 โครงสร้างนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกายุคสงครามเย็นตามทฤษฎีหลายกระแสภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ (Saikaly, 2009, p. 8)

ยุคสงครามเย็นสิ้นสุดลงเมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลาย และระบบโลกเปลี่ยนจากระบบ 2 ขั้วอำนาจ ไปเป็น โลกระบบขั้วอำนาจเดียว โดยมีสหรัฐอเมริกามีอำนาจมากที่สุด

โครงสร้างกระบวนการนโยบายของสหรัฐอเมริกาในยุคหลังสงครามเย็น
สามารถแสดงได้ตามทฤษฎีหลายกระแสภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ มีรายละเอียด
ดังภาพที่ 4-23

ภาพที่ 4-23 โครงสร้างนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกายุคหลังสงครามเย็นตามทฤษฎีหลายกระแสภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่

1. กระแสปัญหา

1.1 Indicator ได้แก่ อิรักถูกกล่าวหาว่าครอบครองอาวุธทำลายล้างสูง และให้การสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายมุสลิมหัวรุนแรง ประกอบกับสหรัฐอเมริกาเป็นมหาอำนาจที่มีอำนาจมากที่สุดในโลก และคิซซาอานาจเพื่อครองความเป็นเจ้าระดับ โลก (Global hegemony)

1.2 Focusing event ได้แก่ เกิดเหตุการณ์การก่อวินาศกรรม เครื่องบินชนตึก World trade center เมื่อ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 หรือเหตุการณ์ 911

2. กระแสการเมืองจาก National mood ได้แก่ ความกังวลของชาวอเมริกันต่อสถานการณ์การก่อการร้าย

3. กระแสนโยบาย

3.1 Ideas ได้แก่ การต่อต้านรัฐที่ให้การสนับสนุนการก่อการร้าย

3.2 Proposal ได้แก่ การรุกเข้ายึดครองอิรัก และต่อมา ได้รุกเข้ายึดครองอัฟกานิสถาน

4. ผู้ประกอบการนโยบาย

4.1 Softening up system ได้แก่ คณะบริหารประธานาธิบดี เรียกร้องการสนับสนุนจากประชาชนชาวอเมริกัน

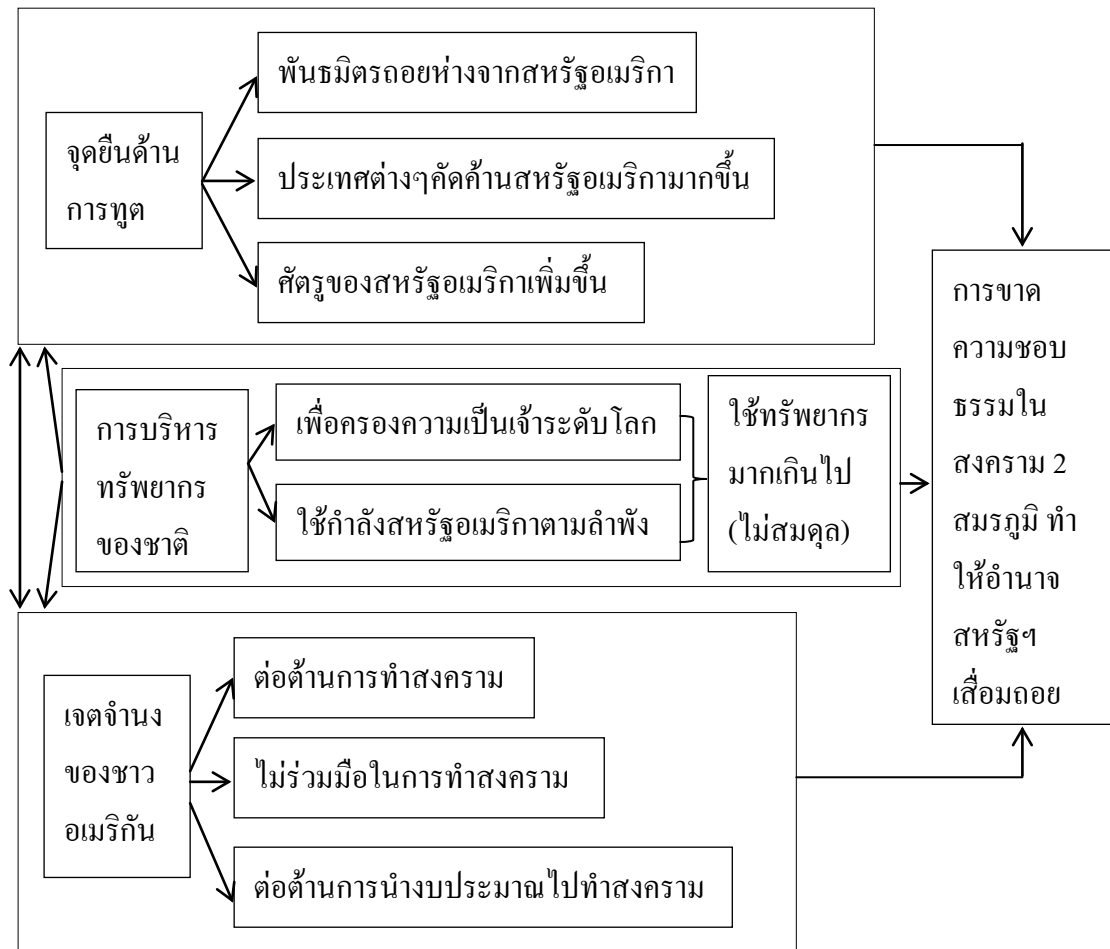
4.2 Investing resources ได้แก่ สหรัฐอเมริกาปฏิบัติการตามลำพัง โดยไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติ

ยุคหลังสงครามเย็น สิ้นสุดลง เมื่อสหรัฐอเมริกาล้มเหลวในการทำสงครามในอิรักและอัฟกานิสถาน ซึ่งได้ส่งผลให้พลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง และระบบโลกเปลี่ยนจากระบบขั้วอำนาจเดียว ไปเป็นโลกระบบหลายขั้วอำนาจ และในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกกลายเป็นระบบ 2 ขั้วอำนาจระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา จากตะวันออกกลางมาเป็นภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

1. เพื่อแก้ปัญหายุทธศาสตร์ที่ผิดพลาดของประธานาธิบดีบุช

ผลของการทำสงครามในอิรักและอัฟกานิสถานเป็นเวลานานนับ 10 ปี โดยไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติ จึงเป็นสงครามที่ขาดความชอบธรรม และกลายเป็นยุทธศาสตร์ที่ล้มเหลวของสหรัฐอเมริกา ได้ส่งผลให้พลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง และเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่สถานการณ์วิกฤตการณ์เงิน 2008 สามารถอธิบายถึงผลการดำเนินยุทธศาสตร์ที่ผิดพลาดของประธานาธิบดี บุช ตามทฤษฎียุทธศาสตร์ ได้ดังภาพที่ 4-24

ภาพที่ 4-24 ผลการดำเนินยุทธศาสตร์ของประธานาธิบดี บุช
ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-10 ของบทที่ 2

1.1 การใช้กำลังจากกองทัพของสหรัฐอเมริกาตามลำพัง เพื่อครองความเป็นเจ้าในระดับโลก (Global hegemony) โดยการทำสงครามที่ขาดความชอบธรรมในสองสมรภูมิ และยึดเอื่อนานนับสิบปีโดยไม่เห็นหนทางชนะทำให้ต้องใช้ทรัพยากรของชาติมากเกินไป จนขาดความสมดุล ทำให้สูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินไปจำนวนมาก นำไปสู่ความเหนื่อยล้าจากการทำสงคราม และส่งผลกระทบต่อประเด็นอื่น ๆ ตามมา

คิสซิงเจอร์ (Kissinger, 2015) ได้อธิบายว่า สงครามในอัฟกานิสถาน และอิรักเกิดจากกลุ่มสายเหยี่ยวที่ชนะสงครามในตอนเริ่มต้น แต่เนื่องจากเป็นสงครามที่ขาดความชอบธรรม จึงทำให้ไม่ชนะในตอนท้ายคิสซิงเจอร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะ (น่าจะเป็นคำแนะนำ) ว่า หากอธิบายถึงจุดจบของสงครามไม่ได้ เราก็ไม่ควรเริ่มต้นสงคราม และถ้าเราไม่มีเจตจำนงที่จะดำรงความพยายามอันจำเป็นเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย ก็ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างประเทศ

1.2 การขาดความชอบธรรม จึงสูญเสียภาพลักษณ์และถูกต่อต้านทั่วโลก สูญเสียพันธมิตรประเทศต่าง ๆ คัดค้านสหรัฐอเมริกามากขึ้นและศัตรูของสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้ประเทศต่าง ๆ ไม่เกรงกลัวสหรัฐอเมริกาอีกต่อไป

Bremmer ประธาน Eurasia Group และบรรณาธิการของหนังสือ Superpower: Three Choices for America's Role in the World (Portfolio, 2015) (Bremmer, 2015) ได้อธิบายว่า ผลของสงครามอิรักและอัฟกานิสถานนั้น นอกจากสหรัฐอเมริกาต้องจ่ายด้วยราคาที่แสนแพงแล้ว ยังทำให้จีนและชาติอื่น ๆ ซึ่งถึงแม้ว่าจะยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะทำลายสหรัฐอเมริกาได้ก็ตาม แต่ชาติต่าง ๆ เหล่านั้น ก็มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมากขึ้นว่าจะสามารถต่อกรกับแผนการและความต้องการของสหรัฐอเมริกาได้ ทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ แม้แต่ชาติพันธมิตรเดิมของสหรัฐอเมริกาเองก็ตาม ก็เริ่มจำกัดตนเองจากการอยู่ภายใต้อำนาจของสหรัฐอเมริกา

Robert W. Merry บรรณาธิการหนังสือ books on American history and foreign policy (Robert W, 2015) ได้ให้ความเห็นว่า จะเป็นการผิดพลาด ถ้าหากสหรัฐอเมริกาคิดที่จะครองความเป็นเจ้าระดับโลกโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศหลักอื่น ๆ

Bromwich อาจารย์มหาวิทยาลัยเยล และบรรณาธิการหนังสือ The Intellectual Life of Edmund Burke: From the Sublime and Beautiful to American Independence (Belknap Press, 2014) (David, 2015) ได้อ้างถึง Gallup poll ในปี 2013 ที่แสดงผลว่าประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ต่างก็มองว่าสหรัฐอเมริกาคือเป็นเสมือนจักรวรรดิที่เป็นศัตรูของตน เพราะสหรัฐอเมริกาได้ใช้กำลังอาวุธเป็นแนวทางการดำเนินนโยบายนั่นเอง

1.3 ผลกระทบต่อมาได้แก่ ชาวอเมริกันรู้สึกเบื่อหน่ายและต่อต้านการทำสงครามไม่ร่วมมือในการร่วมทำสงครามและต่อต้านการนำงบประมาณไปทำสงครามในอิรักและอัฟกานิสถานต่อไป และการเป็นประเทศเสรีประชาธิปไตย ทำให้ความเห็นของชาวอเมริกันมีผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของผู้บริหารสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน

Michael ผู้ร่วมก่อตั้งมูลนิธิ New America และบรรณาธิการหนังสือ The American Way of Strategy (Oxford University Press, 2006) (Michael, 2015) เห็นว่าหลังยุคสงครามเย็น กลุ่มสายเหยี่ยวอนุรักษนิยมใหม่และเสรีนิยมใหม่ ได้พยายามสถาปนาสหรัฐอเมริกาให้ครองความเป็นเจ้าในระดับโลก โดยการขยายอำนาจเข้าสู่ยุโรปตะวันออก และการทำสงครามในอิรักและอัฟกานิสถาน ซึ่งทำให้ประเทศชาติต้องสิ้นเปลืองมาก ชาวอเมริกันจึงต่อต้านต่อความสิ้นเปลืองดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันนั้น รัสเซียและจีนก็ได้ขยายอิทธิพลในบริเวณพื้นที่ของตนเอง จนอาจกลายเป็นสงครามเย็นใหม่อีกครั้ง

ในอดีต สหรัฐอเมริกาเคยแสดงบทบาทระหว่างประเทศได้ค่อนข้างดี จึงมีพันธมิตรให้การสนับสนุนมากกว่าประเทศมหาอำนาจใด ๆ เคยได้รับ แต่พฤติกรรมดังกล่าวได้ถูกละเลยไป

Kishore Mahbubani อาจารย์สอนรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ และบรรณาธิการหนังสือ *The Great Convergence: Asia, the West, and the Logic of One World* (PublicAffairs, 2013) (Kishore, 2015) เห็นว่า สหรัฐอเมริกาเคยใช้พลังอำนาจของตนอย่างเฉลียวฉลาดในยุคสงครามเย็น จนชนะใจชาวอเมริกันและชาวยุโรปได้ จึงสามารถสร้างพันธมิตรได้มาก แต่หลังยุคสงครามเย็น สหรัฐอเมริกาใช้พลังอำนาจอย่างโง่เขลา เพราะคิดว่าสามารถดำเนินยุทธศาสตร์ด้วยตนเองเพียงลำพัง

2. การเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา

2.1 การเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ด้านพลังงาน

ในอดีตที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกาต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันจากภายนอกเป็นหลัก ทำให้ความมั่นคงพลังงานคือความมั่นคงแห่งชาติที่สำคัญยิ่งของสหรัฐอเมริกา เพราะมีผลกระทบต่อความมั่นคงในด้านอื่น ๆ ด้วย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือการทหาร โดยสหรัฐอเมริกาได้ประสบกับสภาวะ *State's Oil addiction* มาช้านาน เพราะชาวอเมริกันบริโภคพลังงานอย่างฟุ่มเฟือยมากกว่าชนชาติใด ๆ ในโลก โดยประชากรของสหรัฐอเมริกาซึ่งมีเพียง 5% ของโลก แต่บริโภคพลังงานถึง 25% ของโลก และต้องนำเข้าพลังงานถึงหนึ่งในสาม โดยภูมิภาคตะวันออกกลางเป็นแหล่งทรัพยากรพลังงานที่สำคัญแห่งหนึ่งของสหรัฐอเมริกา และการเข้าถึงแหล่งพลังงานนั้น ต้องอาศัยพลังอำนาจที่เข้มแข็งจากด้านการทูตและการทหาร และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องติดพันกับความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลาง (Rodriguez, 2012)

ภายหลังสงคราม Yom Kippur เมื่อปี 1973 สหรัฐอเมริกาได้ถูกกลุ่มชาติอาหรับหยุดการขายน้ำมันให้เพื่อลงโทษที่ให้การสนับสนุนอิสราเอล (Horton, n.d.) ประธานาธิบดี Richard Nixon ได้ตั้งเป้าหมายที่จะหยุดการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศให้ได้โดยประกาศว่า อิสรภาพของสหรัฐอเมริกา ขึ้นอยู่กับการพึ่งพิงแหล่งพลังงานภายในประเทศของตน (“In the last third of this century, our independence will depend on maintaining and achieving self-sufficiency in energy.” “What I have called Project Independence 1980 is . . . set to insure that by the end of this decade, Americans will not have to rely on any source of energy beyond our own.”)

ในปี 1975 ประธานาธิบดี Gerald Ford ได้ลงนามในกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานประสิทธิภาพการใช้น้ำมันของรถยนต์

ในปี 1977 อิหร่านประกาศขึ้นราคาน้ำมันอีกเท่าตัว ทำให้ในปี ค.ศ. 1979 ประธานาธิบดี Jimmy Carter ประกาศการตั้งเป้าหมายที่จะไม่ให้สหรัฐอเมริกาใช้น้ำมันเพิ่มขึ้นอีก (“Beginning this moment, this nation will never use more foreign oil that we did in 1977—never.”)

ในปี 1991 ในห้วงสงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งแรก ประธานาธิบดี George H. W. Bush ได้ประกาศยุทธศาสตร์พลังงานแห่งชาติว่าจะลดการพึ่งพิงน้ำมันจากภายนอกประเทศและสนับสนุนโครงการวิจัยเพื่อสร้างรถยนต์ใช้ไฟฟ้าด้วยระบบแบตเตอรี่น้ำหนักเบา

ในปี 1992 ประธานาธิบดี Bill Clinton ได้เสนอการขึ้นภาษีการนำเข้าน้ำมันดิบเพื่อลดการนำเข้า จากภายนอก และสนับสนุนบริษัทสร้างรถยนต์ 3 แห่งให้ออกแบบการผลิตยานพาหนะประหยัดพลังงาน

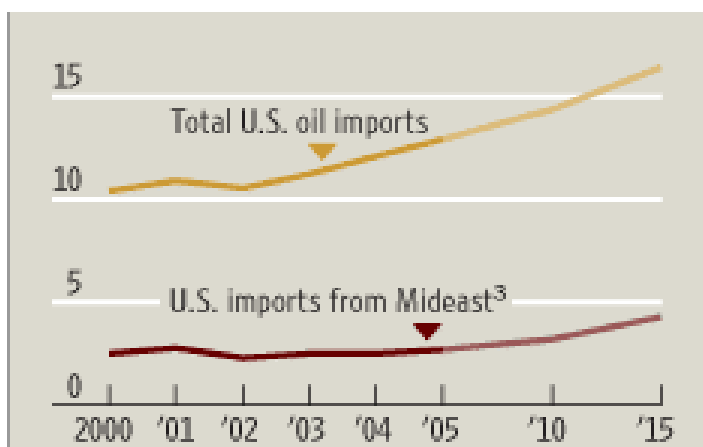
และในปี 2003 ประธานาธิบดี Bush ประกาศส่งเสริมการเป็นอิสระจากการนำเข้าน้ำมัน โดยเสนอว่าหนทางที่ดีที่สุดที่จะหยุดการพึ่งพาน้ำมัน คือเทคโนโลยีซึ่งสนับสนุนการพัฒนา ยานพาหนะใช้เชื้อเพลิงไฮโดรเจน

อย่างไรก็ตาม ความพยายามที่จะเป็นอิสระจากการนำเข้าน้ำมันตั้งแต่สมัยประธานาธิบดี Nixon จนถึงสมัย Bush ยังไม่เคยประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม (Kraemer, 2006)

ในปี 2005 องค์การบริหารข้อมูลการพลังงานของสหรัฐอเมริกา (U.S. Energy Information Administration: EIA) ได้คาดหมายว่า ความต้องการนำเข้าน้ำมันของสหรัฐอเมริกาส่งขึ้นเรื่อย ๆ ดังภาพที่ 4-25

การต้องพึ่งพิงน้ำมันจากภายนอก ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องติดพันกับสงครามตะวันออกกลาง สุขภาพลักษณะและชีวิตทหารเป็นจำนวนมากสร้างความสิ้นเปลืองทรัพยากรของชาติ มหาศาลมาก และเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งของปัญหาเศรษฐกิจในปี 2008 สังคมอเมริกันเกิดความรู้สึกเหนื่อยล้าจากการทำสงคราม ซึ่งสร้างความอ่อนแอให้กับสหรัฐอเมริกา โดยในปี 2006 เป็นห้วงที่ราคาน้ำมันขึ้นสูงมาก ได้ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาไม่ได้รับความร่วมมือจากพันธมิตรในการคว่ำบาตรอิหร่านจากโครงการนิวเคลียร์ (Schlesinger & Deutch, 2006)

ภาพที่ 4-25 ปริมาณการนำเข้าน้ำมันและแก๊สในอนาคตของสหรัฐอเมริกา

ที่มา: U.S. Energy Information Administration (2005 numbers are EIA estimates.)

ผลการสำรวจความคิดเห็นชาวอเมริกัน พบว่า ชาวอเมริกัน 85% ยอมรับว่า Oil addiction คือปัญหาของชาติ (Pew Research Center, February, 2006) โดยในปี 2005 สหรัฐอเมริกานำเข้าน้ำมันถึงวันละ 13.7 ล้านบาร์เรล โดยในปี 2006 Energy Information Administration (EIA) ได้คาดหมายถึงความต้องการนำเข้าน้ำมันในปี 2030 ของสหรัฐอเมริกาส่งถึง 17.7 ล้านบาร์เรลต่อวัน (Energy Information Administration, 2006) ดังนั้น จึงอาจคาดหมายได้ว่า ในปี 2030 เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาก็จะต้องประสบกับปัญหาอย่างหนัก

แต่ในปัจจุบัน สหรัฐอเมริกาสามารถใช้เทคโนโลยี Hydraulic Fracturing ขุดเจาะ shale gas และ tight oil ได้จำนวนมาก ผลผลิตก๊าซธรรมชาติและน้ำมันดิบของสหรัฐอเมริกาในห้วง ค.ศ. 2005 – 2014 เพิ่มขึ้น 65 % และ 34 % ตามลำดับ เฉพาะผลผลิตก๊าซธรรมชาติจากแหล่ง Pennsylvania ในปี 2012 แห่งเดียวมีปริมาณเท่ากับการส่งออกก๊าซธรรมชาติของกาตาร์ ซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกก๊าซธรรมชาติมากเป็นอันดับ 2 ของโลก และผลผลิตน้ำมันดิบจากแหล่ง North Dakota และ Texas ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีปริมาณเท่ากับที่อิรักผลิตได้ในปัจจุบัน

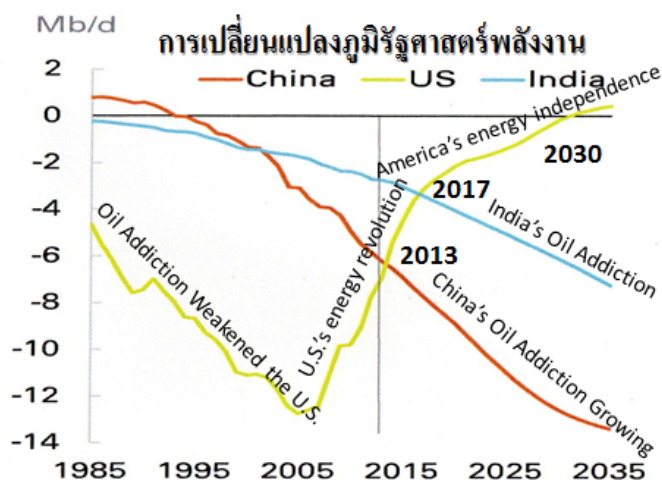
ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อทางยุทธศาสตร์อย่างมีศักยภาพ เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์พลังงาน (Energy landscape) ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์ของโลก ผลกระทบด้านพลังงาน ได้แก่ เกิดการเปลี่ยนแปลงตลาดพลังงาน การค้า และการลงทุนของสหรัฐอเมริกา เช่น การนำเข้าพลังงานลดลง ราคาที่ซบเซาเร็วขึ้นในสหรัฐอเมริกา ลดลง ต้นทุนการค้าและการลงทุนอื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกาดลดลง และในอนาคต อาจมีการขยายการ

ผลิตไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ช่วยลดความกังวลเรื่องน้ำมันจะหมดไปจากโลก (Peak oil) และการใช้ก๊าซธรรมชาติยังเป็นการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลกด้วย

ผลกระทบด้านภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์พลังงานของโลก จากตะวันออกกลางมาอยู่ที่สหรัฐอเมริกาทำให้ประเทศต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องจำกัดการพึ่งพาพลังงานจากผู้ผลิตรายใหญ่อ่างเช่น รัสเซียและซาอุดีอาระเบีย อีกต่อไป ลดอิทธิพลของรัสเซียที่จะใช้พลังงานรุกเข้ามามีอิทธิพลเหนือเอเชีย อีกประการหนึ่ง ได้แก่ ทำให้ผู้บริโภคน้ำมันในยุโรป ซึ่งเป็นพันธมิตรสหรัฐอเมริกา ลดการพึ่งพารัสเซียและตะวันออกกลางลง การที่รายได้ของสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น ได้ทำให้นิยายของรัฐบาลจีน เรื่อง “การเสื่อมถอยของสหรัฐอเมริกา” ถูกทำลายลง (Dampens China’s “United States in decline” narrative) และยังสามารใช้เปลี่ยนแปลงจีนจากการแข่งขันกันมาเป็นการร่วมมือกันได้ โดยจีนมีแนวโน้มความต้องการพลังงานเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และจีนก็มีปริมาณสำรองแหล่งพลังงานใต้ดินดินดานมหาศาลที่อาจนำออกมาใช้ได้

ผลกระทบด้านความมั่นคง ได้แก่ การพึ่งพลังงานของตนเอง (Oil independent) ทำให้มีความอ่อนตัวในการดำเนินนโยบายต่างประเทศมากขึ้นสามารถใช้เป็นเครื่องมือ (Energy stability & energy leverage) ของนโยบายต่างประเทศทั้งในด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจเพื่อรักษาความเป็นผู้นำโลกเอาไว้ เช่น สร้างเสถียรภาพราคาพลังงานให้กับพันธมิตรและหุ้นส่วนที่ต้องพึ่งพาการนำเข้า หรือใช้กดดันรัสเซียที่กำลังคุกคามต่อยุโรป เป็นต้น (Ladislaw, Leed & Walton, 2014)

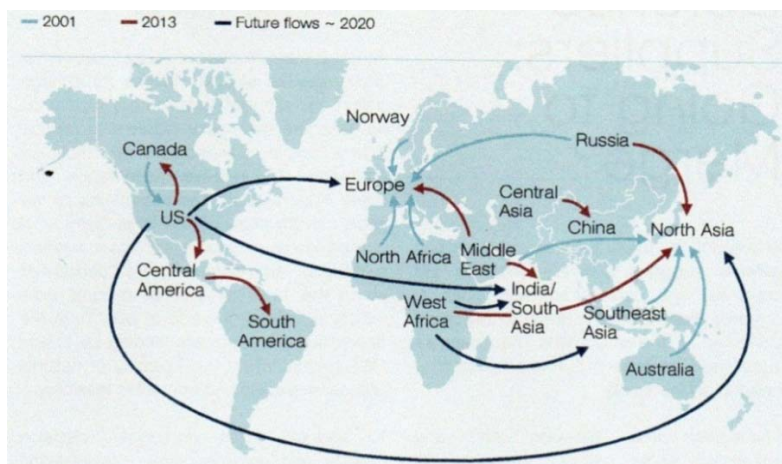
จุดศูนย์กลาง (Center of gravity) ของภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน (Energy geopolitics) ที่เปลี่ยนจากตะวันออกกลางมาสู่สหรัฐอเมริกา (Ladislaw, Leed & Walton, 2014) ทำให้ผลประโยชน์แห่งชาติในด้านพลังงานของสหรัฐอเมริกาในตะวันออกกลางลดน้อยลงด้วย จากผลการประเมินของ BP Energy Outlook 2035 พบว่า สหรัฐอเมริกาจะนำเข้าน้ำมันลดลงเรื่อย ๆ โดยในปี 2013 จีนนำเข้าน้ำมันมากกว่าสหรัฐอเมริกา ในปี 2017 อินเดียจะนำเข้ามากกว่าสหรัฐอเมริกา และในปี 2030 สหรัฐอเมริกาจะกลายเป็นผู้ส่งออก โดยภูมิภาคเอเชียจะบริโภคน้ำมันมากที่สุด โดยเฉพาะจีนจะกลายเป็น China’s oil addiction เพราะจะบริโภคน้ำมันมากที่สุดในโลก และอินเดียก็จะกลายเป็น India’s oil addiction ลำดับที่ 2 ของโลกในลำดับต่อไป ดังภาพที่ 4-26

ภาพที่ 4-26 เปรียบเทียบแนวโน้มการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันระหว่างสหรัฐอเมริกา จีน และอินเดีย
ที่มา: ประยุกต์มาจาก BP Energy Outlook 2035 (2015)

ความเป็นอิสระจากการนำเข้าพลังงานจากภายนอกประเทศ ทำให้สหรัฐฯฟื้นตัวจากการเสื่อมถอยทางอำนาจ และมีความอ่อนตัวในการดำเนินนโยบายต่างประเทศมากขึ้น สามารถใช้พลังงานเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายได้ และหากสหรัฐอเมริกาปิดล้อมจีนทางทะเล จีนจะประสบกับวิกฤตการณ์ของการขาดแคลนพลังงานอย่างหนักทันที

ผลการใช้เทคโนโลยี hydraulic fracturing ทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติและน้ำมันได้จำนวนมาก ทำให้ราคาก๊าซในสหรัฐอเมริกาถูกลง ภาคครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรมได้รับผลประโยชน์มาก โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เหล็ก ปูพลาสติก และปิโตรเคมี (Erbach, 2014) และได้ช่วยสร้างงานให้ชาวอเมริกันจำนวนมาก Munich Security Report 2015 ได้คาดการณ์ไว้ว่า ในปี ค.ศ. 2020 สหรัฐอเมริกาจะกลายเป็นผู้ส่งออกก๊าซ (Ischinger., 2015) (ภาพที่ 4-27) ลักษณะดังกล่าว จะทำให้สหรัฐฯฟื้นตัวจากการถดถอยทางด้านเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืน โดยจะยังรักษา การครองความเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจโลกอีกยาวนาน และเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนต่อความเป็นมหาอำนาจด้านการทหารที่ยิ่งใหญ่ที่สุดต่อไปได้อีกเช่นกัน อีกทั้งสามารถใช้พลังงานเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศได้ด้วย

ภาพที่ 4-27 การส่งออกก๊าซโลกในปี ค.ศ. 2001, 2013, และที่คาดการณ์ไว้ในปี ค.ศ. 2020

ที่มา: Munich Security Report, 2015

2.2 ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ

2.2.1 เมื่อความต้องการพลังงานจากตะวันออกกลางลดลง ทำให้เศรษฐกิจกลายมาเป็นผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญยิ่งของสหรัฐอเมริกา ซึ่งในอดีต ภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจของโลกนั้น จะมีสหรัฐอเมริกาและยุโรปตะวันตกเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจโลก แต่ปัจจุบัน ศูนย์กลางของเศรษฐกิจโลกได้เปลี่ยนแปลงจากตะวันตกมาสู่ตะวันออก เพราะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา (ศุภวุฒิ สายเชื้อ, 2553) และยุโรปตะวันตกได้เสื่อมถอยลง แต่ทวีปเอเชียกลับผงาดขึ้น ทำให้สหรัฐอเมริกา และพันธมิตร หันมาพึ่งพาภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของตน

2.2.2 นอกจากนั้นแล้ว สหรัฐอเมริกาและพันธมิตร อาจต้องอาศัยการผงาดขึ้นในด้านเศรษฐกิจของจีนในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนด้วยเพราะในปี 2010 ทั้ง IMF เมอร์ลินซ์ หรือคอนเซนซัส ต่างก็คาดการณ์ว่า จีนจะโตได้ประมาณ ปีละ 9% ทำให้จีนเป็นหัวจักรขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก (ศุภวุฒิ สายเชื้อ, 2553) ผู้นำและรัฐบาลจีนได้ปรับใช้ระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ของจีนเอง เรียกว่า “Socialist market economy with Chinese characteristics” หรือ “เศรษฐกิจกลไกแบบจีน” เป็น “โมเดลจีน” (China model) เรียกว่า นันทามติปักกิ่ง (Beijing consensus) เพื่อให้เป็นอีกแนวทางเลือกในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ซึ่งเดิมมีนันทามติวอชิงตัน (Washington consensus) เป็นแนวทาง โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจีนแต่เดิม มีการพึ่งพาภาคการค้าการลงทุนกับต่างประเทศมานานร่วม 30 ปี สำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (2011-2015) จีนเน้นเศรษฐกิจภายในประเทศ ลดการพึ่งพาดตลาดต่างประเทศ โดยการค้าระหว่างประเทศจะมุ่งเน้นส่งเสริมการส่งออกสินค้าคุณภาพ และพัฒนาเป็นตราสินค้าของจีนเอง (อักษรศรี พาณิชศาสน์, 2557)

ยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน

1. ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ ได้แก่ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership: TPP) ที่นำโดยสหรัฐอเมริกาเป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้ปรับสมดุลด้านเศรษฐกิจสู่เอเชีย (Gamm, 2015) หลังจากการเจรจาที่ยาวนานมาตั้งแต่ปี 2008 ในที่สุดกลุ่ม 12 ประเทศ ซึ่งนำโดย สหรัฐฯ และญี่ปุ่น ได้บรรลุข้อตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก หรือ TPP (Trans-Pacific Partnership) ไปเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2015 โดย TPP นับเป็นข้อตกลงที่จะสร้างเขตการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดในโลก คิดเป็นสัดส่วนราว 40% ของ GDP โลกประเทศสมาชิกประกอบไปด้วย สหรัฐฯ ญี่ปุ่น แคนาดา ชิลี เม็กซิโก เปรู ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน และเวียดนาม ข้อสังเกต ได้แก่ สมาชิกตามข้อตกลง TPP ในเอเชีย ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์แล้ว ล้วนแต่เป็นประเทศที่หวาดระแวงต่อพฤติกรรมระหว่างประเทศของจีนทั้งสิ้น โดยประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ต่างก็ให้การสนับสนุนการปรับสมดุลในเอเชียของอเมริกา การคุกคามของจีน จึงกลายเป็นเครื่องมือต่อยุทธศาสตร์เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา จึงเป็นไปได้ว่า พฤติกรรมของสหรัฐอเมริกานั้น สอดคล้องกับทฤษฎีสัจนิยม ได้แก่ คำนึงถึงผลลัพธ์ คือ ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจมากกว่าจะตัดสินว่าการกระทำของประเทศจีนผิดหรือถูกแต่ใช้ความผิดความถูกเป็นเพียงข้ออ้างเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการเท่านั้น โครงสร้างหุ้นส่วนเศรษฐกิจ TPP สามารถ ดังภาพที่ 4-28

ภาพที่ 4-28 Trans-Pacific Partnership Countries

ที่มา: Congressional Research Service

2. ยุทธศาสตร์ความมั่นคง เกิดจากการผงาดขึ้นมาของจีนและคุกคามต่อประเทศในภูมิภาค ทำให้ประชาชนของประเทศในภูมิภาคโดยเฉลี่ย 69% และชาวอเมริกัน 67% รู้สึกวิตกกังวลว่าอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งทางทหาร ชาวจีน 62% ก็รู้สึกวิตกกังวลในเรื่องดังกล่าว (Pew Research Center, 2014) สหรัฐฯมองว่า เบื้องหลังของยุทธศาสตร์ “One Belt, One Road” ของจีน คือการสร้างความหลากหลายด้านอุปทานพลังงาน (Energy supplies) ซึ่งขึ้นอยู่กับเส้นทางการขนส่งของจีนนั่นเอง (Johnson, 2016) ในปลายปี ค.ศ. 2011 สหรัฐฯได้ประกาศปรับสมดุลทางยุทธศาสตร์ จากตะวันออกกลางมาสู่เอเชีย-แปซิฟิก ด้วยตรรกะของยุทธศาสตร์เดิม คือการไม่ยอมให้รัฐใดรัฐหนึ่ง หรือกลุ่มรัฐขึ้นมาครอบงำเหนือเอเชียซึ่งมีพื้นฐานจากทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ของ Spykman ในเรื่อง Rimland แม้ว่าในปัจจุบัน สถานะแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปมากแล้วก็ตาม แต่ตรรกะนี้ ยังคงดำรงอยู่เช่นเดิมจนถึงปัจจุบัน (Mayborn, 2014)

จุดศูนย์กลางของนโยบายต่างประเทศ ความมั่นคงแห่งชาติ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาอยู่ที่เอเชีย (สุรชาติ บำรุงสุข, 2557ก) โดยมียุทธศาสตร์หลักต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 3 ประการ โดยการครองความเป็นเจ้าสำคัญมากที่สุด จะต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะครองความเป็นเจ้าทั้งระดับโลกและระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไปให้นานที่สุด ประการที่สองคือ การสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีน เพราะจีนกำลังผงาดขึ้นมาเป็นคู่แข่งที่สำคัญที่สุด จะต้องพยายามสกัดกั้นไม่ให้จีนขึ้นมาท้าทาย ประการสุดท้ายคือการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย โดยการครองความเป็นเจ้าของสหรัฐอเมริกาในขณะนี้ กำลังถูกท้าทายอย่างมากจากขบวนการก่อการร้ายมุสลิมหัวรุนแรง (ประภัสสร เทพชาตรี, 2552)

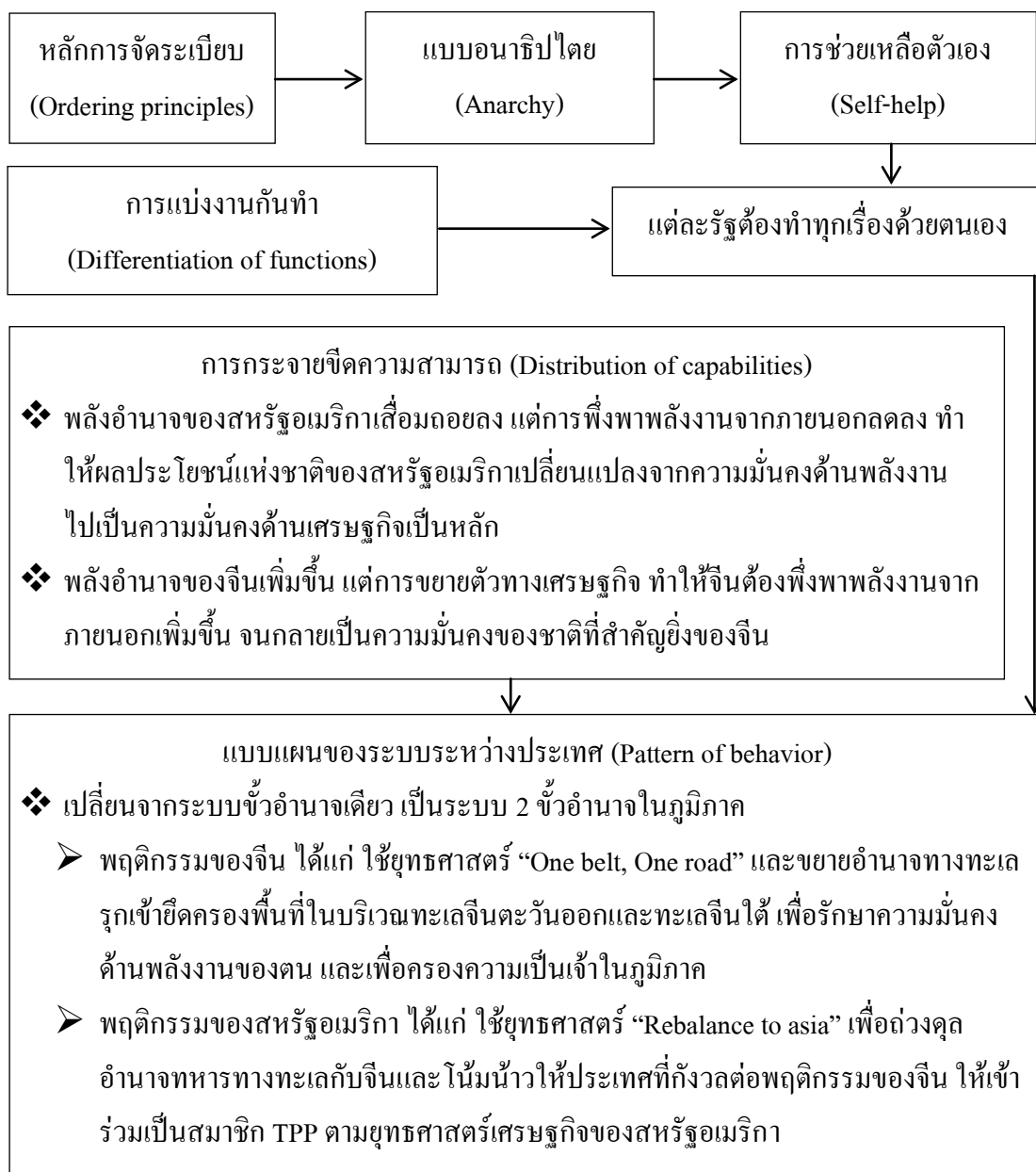
พัฒนาการของนโยบายการปรับสมดุลใหม่ในเอเชีย เริ่มขึ้นเมื่อประธานาธิบดีโอบามา เข้าดำรงตำแหน่ง ซึ่งเป็นห้วงที่สหรัฐอเมริกาต้องพบกับความเหนื่อยล้าจากสงครามในอิรักและอัฟกานิสถาน และเผชิญหน้ากับวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ในขณะที่จีน ได้ผงาดขึ้นทั้งในด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ และเริ่มคุกคามต่อประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค นอกจากนั้นแล้ว ภูมิภาคนี้ กำลังมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกาจึงต้องการข้อดีดังกล่าวนี้ ในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์กับจีนด้วย

ความมุ่งประสงค์ของสหรัฐฯ ได้แก่ การรักษาตำแหน่งผู้นำในระดับโลก การปกป้องผลประโยชน์ของชาติ และการเผยแพร่ค่านิยมอเมริกัน เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่ การปรับกำลังระหว่างแปซิฟิกและแอตแลนติกจากอัตราส่วน 50/50 เป็น 60/40 ให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2020 ในขณะเดียวกัน ก็ให้การช่วยเหลือในการพัฒนาศักยภาพของพันธมิตรและหุ้นส่วนให้เข้มแข็ง (Gupta & Shrivastav, 2014)

วัตถุประสงค์ทางทหารของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ แสดงท่าทีทางทหาร ให้เห็นถึงศักยภาพในเชิงป้องปรามและลงโทษภายในภูมิภาคได้, รักษาความเหนือกว่าทางด้านเทคโนโลยีทางทหารให้เหนือกว่าจีน, สร้างและเพิ่มพลังให้กับเครือข่ายของพันธมิตร และหุ้นส่วน, และแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างพันธมิตรหรือหุ้นส่วน (Chadha, 2014) ซึ่งความสำเร็จของสหรัฐอเมริกานั้น ขึ้นอยู่กับการที่จะต้องป้องปรามจีนให้ได้นั่นเอง

นาย Tom Cotton วุฒิสมาชิกจากรัฐอาร์คันซอส์ (Cotton, 2015) ให้ความเห็นว่า สหรัฐอเมริกาจะต้องทำให้จีนได้ตระหนกอย่างชัดเจนว่า ความพยายามใด ๆ ที่จะกดดันให้สหรัฐอเมริกาออกจากเอเชีย ไม่ว่าจะด้านการทหาร เศรษฐกิจ หรือการเมือง จะไม่สำเร็จ (Futile) สามารถสรุปตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ ดังภาพที่ 4-29 ดังนี้

1. การที่พลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง แต่พลังอำนาจของจีนเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ช่องว่างด้านพลังอำนาจเปรียบเทียบ (Relative gain) ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาลดลงไปมาก จึงเกิดการกระจายขีดความสามารถ (Distribution of capabilities) ใหม่ ในภูมิภาคเอเชีย –แปซิฟิก นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแบบแผนของระบบระหว่างประเทศ (Pattern of behavior) จากระบบขั้วอำนาจเดียวที่นำโดยสหรัฐอเมริกา เป็นระบบสองขั้วอำนาจในภูมิภาคระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา
2. ความต้องการพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้จีนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน (Energy security) โดยการคุกคามประเทศเพื่อนบ้านบริเวณพื้นที่ทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก
3. เมื่อสหรัฐอเมริกาดลดการพึ่งพิงพลังงานจากภายนอก (Oil independent) ทำให้ผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงจากความมั่นคงด้านพลังงานเป็นหลักไปเป็นความมั่นคงด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก จึงอาศัยพฤติกรรมที่จีนคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน นำไปสู่ยุทธศาสตร์การปรับสมดุลใหม่ในเอเชียของสหรัฐอเมริกา และทำให้ชาติที่ถูกจีนคุกคามต้องการร่วมเป็นสมาชิก TPP กับสหรัฐอเมริกาได้ง่ายขึ้น เพื่อสร้างความผูกพันกับสหรัฐอเมริกา

ภาพที่ 4-29 โครงสร้างระบบระหว่างประเทศแบบ 2 ขั้วอำนาจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่

3. สามารถวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีหลายกระแส ภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ได้ดังนี้

3.1 กระแสปัญหา (Problem streams)

3.1.1 ตัวชี้วัด (Indicator) ที่ได้รับความสนใจจากผู้กำหนดนโยบาย (Decision makers) ของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากระบบอำนาจเดียว เป็นระบบสองขั้วอำนาจในภูมิภาคระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่ผู้ประกอบการนโยบาย (Policy

entrepreneurs)ของสหรัฐอเมริกา จะยกปัญหาขึ้นมาให้ชัดเจนผ่านตัวชี้วัดนี้ แล้วนิยามปัญหาให้เป็นที่น่าสนใจของผู้กำหนดนโยบายและสาธารณชนของสหรัฐอเมริกา และสังคมระหว่างประเทศด้วย โดยเฉพาะในกลุ่มพันธมิตรและหุ้นส่วน

3.1.2 เหตุการณ์สำคัญ (Focusing event) ได้แก่ การคุกคามของจีนในทะเลจีนใต้ และทะเลจีนตะวันออก ซึ่งเกิดจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้จีนเกิดความต้องการพลังงานจากภายนอกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจึงต้องการผนวกพื้นที่ในทะเลจีนใต้ให้มีแหล่งน้ำมันเป็นของตนเองเพื่อใช้เป็นฐานคุ้มครองเส้นทางขนส่งน้ำมัน และขยายอำนาจผกาดจีนเป็นเจ้าในภูมิภาค เมื่อพลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง จีนใช้โอกาสที่เกิดขึ้น ดำเนินนโยบายเชิงรุก โดยการคุกคามเพื่อเข้ายึดครองโดยการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ดังกล่าวตั้งแต่ปี 2009 เป็นต้นมา เหตุการณ์นี้ได้ส่งผลกระทบต่อสหรัฐอเมริกาและสังคมระหว่างประเทศ และต้องการมาตรการการแก้ปัญหาที่ดีเป็นพิเศษ (Exceptional measures) จากสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร จึงนำมาซึ่งการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายอย่างมากของสหรัฐอเมริกา

3.2 กระแสนโยบาย (Policystreams) เกิดจากผู้กำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกา ตระหนักว่า นโยบายการแก้ปัญหาแบบเดิม คือการยุ่งอยู่กับภูมิภาคตะวันออกกลางนั้น ไม่เพียงพอที่จะใช้ได้อีกต่อไป และต้องการความคิดชุดใหม่ในการแก้ปัญหา

3.2.1 แนวความคิด (Ideas) เพื่อแก้ไขปัญหาที่กลุ่มประชาคมนโยบายของสหรัฐอเมริกาได้ร่วมกันคิดขึ้นในขั้นต้น ได้แก่

3.2.1.1 เนื่องจากความมั่นคงด้านพลังงาน เป็นความมั่นคงที่สำคัญอย่างยิ่งของจีน ดังนั้น การควบคุมการเข้าถึงแหล่งน้ำมัน และการควบคุมเส้นทางการลำเลียงน้ำมันทางทะเลของจีน จึงเป็นเป้าหมายสำคัญของสหรัฐอเมริกาในสร้างสมดุลทางทหารกับจีนในเอเชีย-แปซิฟิก โดยการวางกำลังใหม่ในออสเตรเลีย ให้เรือลาดตระเวนชายฝั่งไปประจำอยู่ที่สิงคโปร์ จำนวน 4 ลำ ให้เสร็จสิ้นภายในปี 2016 ร่วมมือทางทหารกับฟิลิปปินส์ และกระจายการวางกำลังไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ให้มีความอ่อนตัวมากขึ้น รักษาเสถียรภาพทางการเมืองมากขึ้น (Chen, 2013) ปรับอัตราส่วนกำลังทางเรือระหว่างแปซิฟิก /แอตแลนติกเป็น 60/40 ให้เสร็จสิ้นภายในปี ค.ศ. 2020

3.2.1.2 ใช้กำลังทางเรือแทนกำลังทางบก โดยกองทัพเรือได้พัฒนาหลักพื้นฐานการรบอากาศทะเล (Air-Sea-Battle) ขึ้นในปี ค.ศ. 2009 เพื่อทำลายต่อระบบ anti-access/area denial (A2/AD) ของจีน หน่วยงานในกระทรวงกลาโหมได้ให้การยอมรับนำหลักนิยมการรบอากาศ-ทะเลไปใช้ในปลายปี ค.ศ. 2012 และได้เผยแพร่เป็นเอกสารออกไปในต้นปี ค.ศ. 2013 (ToI, 2010) เพื่อให้ประเทศพันธมิตรได้นำไปศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการทางทะเลร่วมกันต่อไป

3.2.1.3 สร้างภาพลักษณ์ใหม่สร้างและเพิ่มพลังให้กับเครือข่ายของพันธมิตร และหุ้นส่วนโดยให้ความสำคัญกับบทบาทด้านการทูต(สุรชาติ บำรุงสุข, 2557a) สร้างความนิยมใน สังคมระหว่างประเทศขึ้นใหม่เช่น เร่งฟื้นฟูความนิยมของประชาชนไทยต่อสหรัฐอเมริกา เป็นต้น (สุรชาติ บำรุงสุข, 2557b) Paula J. Dobriansky อดีตผู้ช่วยเลขาธิการแห่งรัฐในด้าน global affairs (2001 – 2009) ปัจจุบันเป็นนักวิชาการอาวุโสของ The Future of Diplomacy Project at Harvard Kennedy School’s Belfer Center for Science and International Affairs (Dobriansky, 2015) ได้ให้ความเห็นว่าสหรัฐอเมริกาไม่อาจรับมือภัยคุกคามต่าง ๆ ได้เพียงลำพัง แต่จำเป็นต้องใช้พลังอำนาจ ทั้งด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจร่วมกับสถาบันระหว่างประเทศและพันธมิตร เพื่อรักษาไว้ซึ่งระเบียบโลกแบบเสรีนิยม ความสำเร็จที่ผ่านมา ล้วนเกิดจากการทำงานร่วมกับสถาบันระหว่าง ประเทศและพันธมิตร ที่รวมพลังทรัพยากรและขีดความสามารถเข้าด้วยกัน

Joseph S. Nye Jr. ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นบรรณาธิการของ หนังสือหลายเล่ม เล่มล่าสุดได้แก่ เป็นบรรณาธิการของ *Is the American Century Over?* (Polity Press, 2015) (Nye, 2015) ก็เห็นว่าในยุคโลกาภิวัตน์นั้น สหรัฐอเมริกาไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ของตนได้โดยการดำเนินนโยบายเพียงลำพัง แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับทุก ๆ ชาติซึ่งการ ผงาดขึ้นของจีน ได้สร้างความกังวลให้กับอินเดีย ญี่ปุ่น เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และชาติอื่น ๆ สหรัฐอเมริกาไม่จำเป็นต้องใช้นโยบายการปิดล้อมจีน แต่จีนจะปิดล้อมตัวเองด้วยนโยบายการสร้าง ความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน

ภาพที่ 4-30 โครงสร้างนโยบายสหรัฐอเมริกาตามทฤษฎีหลายกระแสภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่

3.2.1.4 สร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับเอเชียและจีน โดยการเข้าร่วมในองค์กร East Asia Summit (EAS) และเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจทางยุทธศาสตร์ภาคพื้นแปซิฟิก (TPP) 9 ชาติให้เป็นเขตการค้าเสรี (FTA) (Chen, 2013) เป็นการสร้างเครือข่ายพันธมิตรและหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจทั้งเพื่อช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา และการสร้างผลประโยชน์ร่วมกันกับจีนด้วย (Gupta & Shrivastav, 2014) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่เป็นสันติภาพร่วมกัน Paul J. Saunders ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารของ the Center for the National Interest (Saunders, Paul J., 2015) เห็นว่าวัตถุประสงค์ของพลังอำนาจสหรัฐอเมริกา คือ เพื่อป้องกันและขยายผลประโยชน์แห่งชาติ รวมถึงการรักษาและสร้างความเข้มแข็งให้กับเสรีภาพชาวอเมริกัน อำนาจความสะดวกให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้ดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง และการปกป้องสหรัฐอเมริกาจากการถูกโจมตี แต่การดำเนินการเพื่อให้เกิดเสถียรภาพระหว่างมหาอำนาจนั้น จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ควรใช้อำนาจโดยไม่ต้องใช้กองกำลัง

3.2.2 ข้อเสนอ (Proposal) ที่กลุ่มประชาคมนโยบายเห็นว่า เป็นแนวทางแก้ปัญหาที่ได้รับการยอมรับได้ สามารถการปฏิบัติได้ เป็นที่ยอมรับของสังคมนั้น ๆ ในเชิงคุณค่า ใช้ต้นทุนที่ยอมรับได้ การยอมรับของสังคมโลก และฝ่ายการเมืองยอมรับเอาไปใช้ได้ ได้แก่ เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศจากภูมิภาคตะวันออกกลางมาสู่ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

3.3 กระแสการเมือง (Politics streams)

3.3.1 การเปลี่ยนอารมณ์แห่งชาติ (Swings in national mood) ได้แก่

3.3.1.1 ผลการสำรวจความคิดเห็นชาวอเมริกัน ที่มีต่อวิกฤตการณ์การเงินปี 2008 (Bowman & Rugg, 2013) พบว่า 79% กังวลต่อการเสื่อมถอยทางเศรษฐกิจซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจความเห็นตั้งแต่ปี 2001 – 2013 (Pew Research Center, 2013) ถึงประเด็นเร่งด่วนที่สุดที่ต้องการให้รัฐบาลแก้ไข มีคำตอบเป็นด้านเศรษฐกิจ 3 ลำดับแรกโดยเฉลี่ยเหมือนกันทุกปี ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจของชาติปีละ 83% การแก้ปัญหาการว่างงานปีละ 77% และการลดการขาดดุลงบประมาณปีละ 62%

3.3.1.2 เนื่องจากสหรัฐอเมริกาประสบกับสภาวะ State's Oil addiction มาช้านาน โดยชาวอเมริกันซึ่งมีประชากรเพียง 5% ของโลก แต่บริโภคพลังงาน 25% ของโลก ต้องนำเข้าถึงหนึ่งในสาม โดยภูมิภาคตะวันออกกลางเป็นแหล่งทรัพยากรด้านพลังงานที่สำคัญของสหรัฐอเมริกา ซึ่งการเข้าถึงแหล่งพลังงาน ต้องอาศัยพลังอำนาจที่เข้มแข็งด้านการทูตและการทหาร สหรัฐอเมริกาจึงติดพันกับความขัดแย้งในตะวันออกกลาง (Rodriguez, 2012) ตั้งแต่ยุคสงครามเย็นและหลังสงครามเย็นปัจจุบัน สหรัฐอเมริกาได้ค้นพบ shale gas และ tight oil จึงสามารถลดการพึ่งพาพลังงานจากภายนอกได้ ทำให้ภูมิภาคตะวันออกกลางไม่ใช่ภูมิรัฐศาสตร์พลังงานที่สำคัญยิ่ง

ของสหรัฐอเมริกาอีกต่อไป ผลการสำรวจความคิดเห็นชาวอเมริกันเมื่อปี 2006เกี่ยวกับสงครามใน ตะวันออกกลาง (Kull, 2006) พบว่าชาวอเมริกัน 2 ใน 3 เห็นว่าสงครามในอิรักไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นต่อ ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา และเมื่อถอนทหารออกจากอิรักในปี 2014 แล้ว (Renewing America's Promise, 2008) โดยที่ยังคงมีสถานการณ์ความรุนแรง แต่ชาวอเมริกัน 55% เห็นว่า สหรัฐอเมริกาไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อสถานการณ์ดังกล่าว (Pew Research Center, 2014)

3.3.1.3 ชาวอเมริกัน 67% รู้สึกวิตกกังวลว่าการที่จีนคุกคามเพื่อนบ้าน อาจ นำไปสู่ความขัดแย้งทางทหาร สอดคล้องกับประชาชนของประเทศในภูมิภาคโดยเฉลี่ย 69% และ แม้แต่ประชาชนของจีน 62% ก็รู้สึกวิตกกังวลในทำนองเดียวกันเช่นกัน (Pew Research Center, 2014) เป็นความรู้สึกร่วมของชนในชาติและสังคมระหว่างประเทศที่ต้องการให้ผู้บริหารแก้ปัญหาหนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้อุณหภูมิเพื่อนบ้าน และหันมาร่วมมือแก้ปัญหาเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกา ซึ่ง สอดคล้องกับกระแสความต้องการการเปลี่ยนแปลงใน 2 ประเด็นข้างต้น

3.3.2 การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบใน รัฐสภา (Congressional composition) และคณะผู้บริหาร (Administration) ของนายบารัก โอบามา ได้เปลี่ยนแปลงนโยบายตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับประชาชน

3.4 ผู้ประกอบการนโยบาย (Policy entrepreneurs)

3.4.1 พยายามทำให้ข้อเสนอได้รับการยอมรับ (Softening up system) ได้แก่ การ นำเสนอ นโยบายของประธานาธิบดีโอบามา ซึ่งปรากฏอยู่ใน Campaign slogans เช่น “Change” versus “More of the same”, “Change We Need.”, ฯลฯ

คำแถลงของรัฐมนตรีต่างประเทศ Hillary Clinton เรื่อง “America's Pacific Century” ได้กำหนดให้ยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในศตวรรษต่อไป อยู่ที่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Clinton, 2011)

การแถลงของประธานาธิบดีโอบามาต่อรัฐสภาออสเตรเลีย (Obama, 2011)

Armitage and Joseph ได้นำเสนอเรื่อง “How America can become a smarter power” เพื่ออภิปรายสถานะผู้นำของสหรัฐ ด้วย Soft power และ Hard power (Armitage & Nye, 2007) ซึ่งแนวทางเหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญของนโยบายการปรับสมดุลเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดของการ ดำเนินนโยบายที่ผ่านมา

Gideon Rose บรรณาธิการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Rose, 2015) ได้ให้ ความเห็นว่าความมุ่งประสงค์ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้แก่ การสร้างความแข็งแกร่ง การปกป้อง และ การขยายระเบียบระหว่างประเทศแบบเสรีนิยม โดยให้อยู่ภายใต้โครงสร้างเชิงสถาบันระหว่าง ประเทศแบบต่าง ๆ ที่มีความร่วมมือกันอย่างไม่เต็มที่สิ้นสุด แต่ความมุ่งประสงค์นี้ได้ถูกทำลายโดย

ประธานาธิบดีบุช ซึ่งประธานาธิบดีโอบามากำลังฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ และหันไปใช้แนวทางที่เคยประสบความสำเร็จมาแล้วในอดีต

Graham Allison ผู้อำนวยการ the Harvard Kennedy School's Belfer Center for Science and International Affairs เคยเป็นผู้ช่วยเลขาธิการของกระทรวงกลาโหมในด้านการเมืองและการวางแผน (Allison, 2015) ก็มีความเห็นไปในทำนองเดียวกันว่า สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศใหม่ต้องการระเบียบโลกใหม่ บนพื้นฐานของอุดมคติที่สูงส่ง ซึ่งสหรัฐอเมริกาเคยประสบความสำเร็จมาแล้วภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ภายหลังยุคสงครามเย็น สหรัฐอเมริกาได้ละเลยแนวทางนี้ไป (โดยเฉพาะในสมัยประธานาธิบดี บุช: ผู้วิจัย) จึงถูกท้าทายจากรัสเซีย จีน ขบวนการรัฐอิสลามในตะวันออกกลาง (IS) และอื่น ๆ

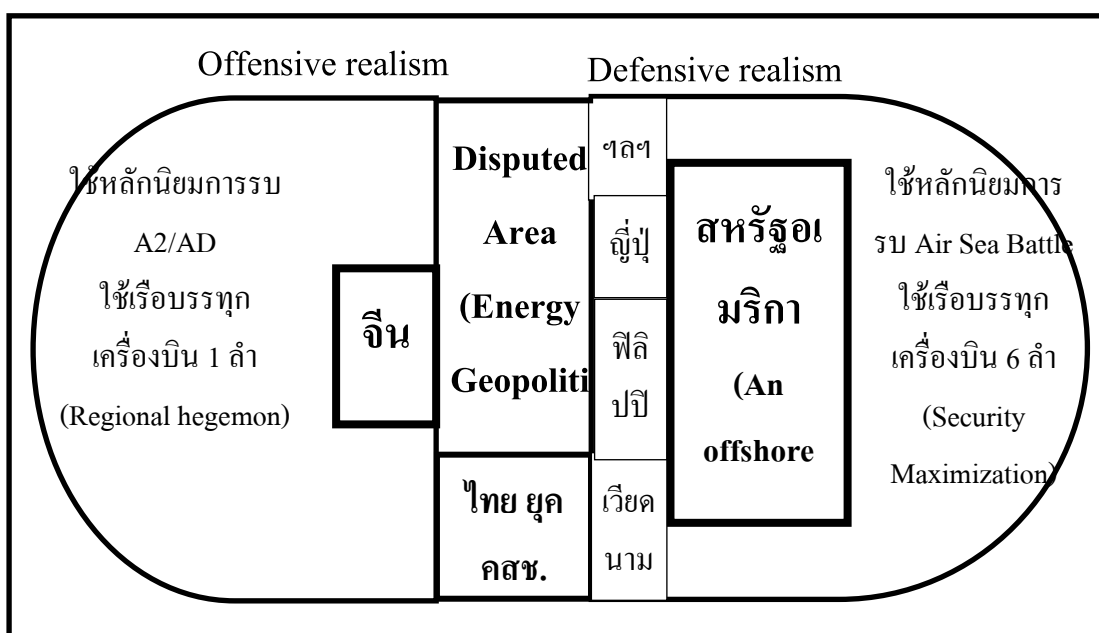
Grover Norquist ประธานของ Americans for Tax Reform (Norquist, Grover, 2015) ที่เห็นว่า สหรัฐอเมริกามีกองทัพไว้เพื่อพิทักษ์เสรีภาพ โดยไม่ขยายอาณาเขต หรือรุกรานเพื่อนบ้าน ซึ่งแตกต่างจากจักรวรรดิโรมัน สเปน สหราชอาณาจักร และสหภาพโซเวียต จึงกลายเป็นมหาอำนาจที่น่ากลัวต่อชาติต่าง ๆ Norquist เห็นว่า สหรัฐอเมริกาเปลี่ยนโลกไม่ให้คุกคามตนเองได้ด้วยการรักษาความเข้มแข็งทางทหาร การใช้อำนาจแบบนุ่มนวล (Soft power) และการเป็นตัวอย่างที่ดีจากเรื่องความสำเร็จ ความมั่งคั่ง เสรีภาพ และความราบรื่นของสหรัฐอเมริกา จนทำให้ชาติอื่นประทับใจและต้องการปฏิบัติตาม

3.4.2 การสนับสนุนทรัพยากร (Investing resources) ได้แก่ การลดและถอนทหารจากภูมิภาคอื่นแล้วปรับอัตราส่วนกำลังทางเรือระหว่างแปซิฟิกและแอตแลนติกเป็น 60/40 Leslie H. Gelb ประธานเกียรติคุณของสภาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเป็นอดีตคอลัมน์นิสต์ของ the New York Times อดีตข้าราชการพลเรือนอาวุโสของกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงกลาโหม (Gelb, 2015) ให้ความเห็นว่า สหรัฐอเมริกายังคงเป็นผู้นำของโลกที่ทุกชาติต้องการ แต่การนำนั้น ต้องเกื้อกูลต่อผลประโยชน์ของทุกชาติ และอาศัยความร่วมมือกันทางด้านการทูตอย่างเต็มที่

Nye (2015) เห็นว่าแม้ว่าสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง แต่สหรัฐอเมริกายังแข็งแกร่ง อีกทั้งการพึ่งพิงการนำเข้าน้ำมันจากภายนอกลดลงเรื่อย ๆ และยิ่งเหนือกว่าทุกชาติในด้านเทคโนโลยีที่สำคัญ สิ่งที่ทำลายสหรัฐอเมริกา คือ การผงาดขึ้นของมหาอำนาจอื่น ๆ ถึงแม้พลังอำนาจทางทหารของสหรัฐอเมริกายังสำคัญ แต่ก็ไม่เพียงพอ จำเป็นต้องอาศัยพันธมิตรที่วิตกกังวลต่อประเด็นดังกล่าว เช่น การผงาดขึ้นของจีน ได้สร้างความกังวลให้กับอินเดีย ญี่ปุ่น เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และชาติอื่น ๆ สหรัฐอเมริกาไม่จำเป็นต้องใช้นโยบายการปิดล้อมจีน แต่จีนจะปิดล้อมตัวเองด้วยนโยบายการสร้างกำแพงกับเพื่อนบ้าน Nye เห็นว่า ในยุคโลกาภิวัตน์นี้

สหรัฐอเมริกาไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของตนได้โดยการดำเนินนโยบายเพียงลำพัง แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับทุก ๆ ชาติ

จากโครงสร้างพฤติกรรมของจีนตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่เชิงรุก และพฤติกรรมการพยายามถ่วงดุลอำนาจตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่เชิงรับของประเทศที่เกี่ยวข้องและนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาซึ่งประเทศไทย (ยุค คสช.) อยู่ระหว่างโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศดังกล่าว ดังภาพที่ 4-31

ภาพที่ 4-31 โครงสร้างนโยบายของจีนกับสหรัฐอเมริกาที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย
ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 4-21

สรุป

การปรับสมดุลในเอเชีย คือกระบวนการในศตวรรษที่ 21 ที่สหรัฐอเมริกาใส่ใจและใช้ทรัพยากรในเอเชียมากขึ้นทั้งด้านการทหารและเศรษฐกิจ โดยการขยายและเพิ่มความเข้มข้นในการติดต่อกับเอเชีย และพยายามพัฒนายุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกันและครอบคลุมในเอเชียมากขึ้น โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากการผงาดขึ้นมาของจีนทั้งด้านเศรษฐกิจและการทหาร ทำให้ความมั่นคงด้านพลังงานกลายเป็นความมั่นคงที่สำคัญยิ่งของจีน และจีนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ โดยการคุกคามประเทศเพื่อนบ้านบริเวณทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ ส่วนสหรัฐอเมริกาก็มี

การเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์แห่งชาติจากความมั่นคงด้านพลังงานเป็นหลัก เป็นความมั่นคงด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก จึงเปลี่ยนแปลงนโยบายจากตะวันออกกลางมาเป็นด้านเอเชีย-แปซิฟิกเป็นหลัก

ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อภูมิภาคและต่อไทยในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านความมั่นคง และไทยมีการฝึกร่วมผสมคอบร้าโกลด์กับสหรัฐอเมริกา ดังนั้น พฤติกรรมระหว่างประเทศของจีนและสหรัฐอเมริกาจึงส่งผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ด้วย ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

ในบทที่ 5

บทที่ 5

ผลกระทบจากนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์

การศึกษาบทเรียนในอดีตจะทำให้เกิดความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันได้ดีขึ้นสำหรับการศึกษาถึงผลกระทบจากนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์นั้น ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 6 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 บทบาทของสหรัฐอเมริกาในการกำหนดสถานการณ์การฝึกคอบร้าโกลด์

ตอนที่ 2 การฝึกคอบร้าโกลด์ก่อนการประกาศใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย

1. การฝึกคอบร้าโกลด์ยุคสงครามเย็น (พ.ศ. 2499-2534)
2. การฝึกคอบร้าโกลด์ยุคหลังสงครามเย็นตอนต้น (พ.ศ. 2535-2542)
3. การฝึกคอบร้าโกลด์ยุคหลังสงครามเย็นตอนปลาย (พ.ศ. 2542-2549)
3. การฝึกคอบร้าโกลด์ก่อนการประกาศใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย 5 ปี

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ตามทฤษฎีหลายกระแสภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ประกอบด้วย

1. ประเทศและจำนวนกำลังพลที่เข้าร่วมการฝึกหลัก
2. สถานการณ์สมมุติที่ใช้ในการฝึกคอบร้าโกลด์
3. การป้อนกลับ (Feedback)
4. จุดอ่อนของกองทัพไทยและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ตามทฤษฎียุทธศาสตร์

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ตามทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์

ตอนที่ 6 สรุป

ตอนที่ 1 บทบาทของสหรัฐอเมริกาในการกำหนดสถานการณ์การฝึกคอบร้าโกลด์

พันเอกระวี โรจนวงศ์ ผู้อำนวยการกองการฝึกร่วมและผสมสำนักวางแผนการฝึกร่วมและผสม กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ในเรื่องสถานการณ์ฝึก

สหรัฐอเมริกาก็จะออกมา lead และทุกชาติก็มักจะยอมตาม” (ระวี โรจนวงศ์, พันเอก, สัมภาษณ์, 21 กันยายน, 2558) แสดงว่า สหรัฐอเมริกาเป็นผู้กำหนดสถานการณ์การฝึกหลักของคอบร้าโกลด์

นาวาเอกฉัฐพงษ์ เกตุสมบูรณ์ รณ. ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนสำนักงานแผนการฝึกร่วมและผสม กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (ฉัฐพงษ์ เกตุสมบูรณ์, นาวาเอก, นาวาเอก, 23 กันยายน 2558, สัมภาษณ์) ก็กล่าวในทำนองเดียวกันว่า “ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ในการรบตรงส่วนไหนก็ตาม เขาก็เป็นคนกำหนด เขียน scenario, road to crisis นะครับ ... เหนือเป็น คน drawing ร่างไว้อยู่แล้ว ว่าฝึกอะไร ฝึกอะไร ฝึกอะไร ... การมีส่วนร่วมของเราก็คือว่า เป็นแค่ให้ความเห็นชอบ เสนอแนะบ้างเล็กน้อย แต่ถามว่า ทำให้วิถีการดำเนินการในฉากใหญ่ของการรบเปลี่ยนแปลงไหม ไม่เปลี่ยนแปลง เขา (สหรัฐอเมริกา) วางภาพการรบใหญ่ ๆ ไว้ ใน scenario ของเป็นทอม area command หรือเป็นภาพการรบในลักษณะของภูมิภาคเรียบร้อยแล้ว” จึงสรุปได้ว่า ถึงแม้ว่าประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาจะเป็นเจ้าภาพร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์ แต่การกำหนดนโยบายการฝึกคอบร้าโกลด์นั้น จะถูกกำหนดมาจากสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก

พันเอกชาติชาย ชัยเกษม ผู้อำนวยการกองสงครามเครือข่าย สำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (ชาติชาย ชัยเกษม, พันเอก, 24 กันยายน 2558, สัมภาษณ์) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า “เขา (สหรัฐอเมริกา) มีทีมจัดการฝึก ... เป็นพลเรือน และเขาอยู่ตรงนี้มาประมาณคนละไม่ต่ำกว่า 10 ปี ... เขาคล่อง ... ผมเรียกพวกนี้ว่ามาเฟียครับพี่ คือมันรู้หมดเลยว่ามันจะจัดการฝึกยังไง แล้วมันวางภาพการรบยังไง”

อย่างไรก็ตาม ทีมจัดการฝึกคอบร้าโกลด์สหรัฐอเมริกา ก็ยังคงเป็นทหาร แต่เป็นทหารที่มีประสบการณ์การทำงานอยู่กับต่างประเทศตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก โดยพันเอกธาวิณ อัครเมธายุทธ อดีตผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (ธาวิณ อัครเมธายุทธ, 14 ตุลาคม 2558, สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ทีมกำหนดสถานการณ์การฝึกคอบร้าโกลด์นั้น สหรัฐอเมริกานำมาจากอดีตผู้ช่วยทูตทหารที่ประจำตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก เพราะเป็นบทบาทสำคัญของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา” และทหารคือเครื่องมือหนึ่งของรัฐบาลอเมริกัน โดยพันเอกชาติชาย ได้กล่าวว่า “จะมีเรื่องหลัก ๆ DIMP: Diplomatic, Information, Military, และที่ Economy ผู้บริหาร (สหรัฐอเมริกา) ต้องบริหารทั้ง 4 ส่วน ให้มันไปด้วยกัน เพราะฉะนั้นทหารนี้เป็นแค่เครื่องมือหนึ่งของการที่รัฐบาลจะใช้เท่านั้นเอง... เราไม่ได้ใช้กำลังทหารไปรบเพื่อฆ่าใครให้มันตาย ใช้ทหารไปรบ ก็เพื่อให้มันนโยบายต่างประเทศมันสำเร็จ” (ชาติชาย ชัยเกษม, พันเอก, 24 กันยายน 2558, สัมภาษณ์)

การฝึกคอบร้าโกลด์ คือการเตรียมกำลังของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร เพื่อสนองนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกานาวาอากาศเอกพีระพงษ์ ชูภักดี ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กองการ

ฝึกซ้อมและผสม สำนักวางแผนการฝึกซ้อมและผสม กรมยุทธการทหารกองบัญชาการกองทัพไทย (พีระพงษ์ ชูศักดิ์, นาวาอากาศเอก, นาวาอากาศเอก, 16 กันยายน 2558, สัมภาษณ์) กล่าวว่า“เพราะว่า คอบร้าโกลด์นี่ เป็น event ที่เขาจะคัดคนอยู่แล้วใช้ไหมอะ สหรัฐฯเขาจะคัดคนไปปฏิบัติหน้าที่ ส่งไปทั่วโลกอยู่แล้ว สหรัฐฯถึง serious เวลาเข้ามาฝึก” นาวาเอกณัฐพงศ์ (สัมภาษณ์, อ้างแล้ว) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า “คือมันเป็นลักษณะทางการทหารนี่ ดำเนินตามแนวทางของด้านการเมืองเป็นหลัก คือกรอบนโยบายของรัฐมนตรี ต้องตอบโจทย์นโยบายประธานาธิบดีของสหรัฐฯ ... การทหารมันจะตอบโจทย์ความต้องการทางการเมืองชัดเจน”

ดังนั้น การที่กระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้กำหนดสถานการณ์การฝึกของคอบร้าโกลด์ ก็เพื่อเตรียมกำลังทหารเพื่อไปปฏิบัติการตามนโยบายต่างประเทศนั่นเอง พันเอกชาติชาย(สัมภาษณ์, อ้างแล้ว) ได้อธิบายถึงเรื่องนี้ว่า“... พอติดตอนผมอยู่สหรัฐฯ ผมเห็นภาพการส่งกำลังทหารของสหรัฐฯ ไปในอิรักกับอัฟกานิสถาน ... คือ Chief of mission จะเป็นท่านทูต ... เหมือนในอิรักนี่ ... ทุกปีนี่ ก่อนที่จะรับงบประมาณ จะต้องมีการ ไป defend งบประมาณในรัฐสภา ประชาชนทั่วทั้งประเทศนี้ สามารถดูได้ คือพอสิ้นปีนี่ ทั้งสองคน คือ ambassador ครอบเกอร์นี่ (ทูตสหรัฐฯประจำอิรัก) กับ general พิทธิอัส (ผู้บัญชาการกองกำลังสหรัฐฯในอิรัก) ... จะมานั่งในรัฐสภาเหมือนกัน เขารับ งบประมาณไปสองหมื่นล้าน ปีที่ผ่านมา เขาใช้อะไรบ้าง ด้วยเหตุผลอะไร คนทั้งประเทศจะเห็นหมด ... คือ งบประมาณจะส่งไปที่ในฝั่งกระทรวงการต่างประเทศ ... ทหารนี่จะใช้อะไรนี่ ผบ.พิทธิอัสนี่ อาวุโสกว่า ครอบเกอร์อีก แต่งบประมาณต้องส่งไปที่ครอบเกอร์ก่อน ถึงจะเอาออกไปใช้ได้ เพราะฉะนั้น ทหารต้องขึ้นอยู่กับกระทรวงการต่างประเทศในภารกิจที่อยู่ต่างประเทศ ... เพราะฉะนั้นทหารนี่เป็นแค่เครื่องมือหนึ่งของการที่รัฐบาลจะใช้เท่านั้นเอง”การฝึกทหารเพื่อไป ปฏิบัติงานที่อิรักและอัฟกานิสถาน ต้องจำลองสถานการณ์จริงในพื้นที่มาเป็นสถานการณ์ฝึก โดย กระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้กำหนดทิศทาง การฝึกตามแนวทางที่ต้องการให้กองทัพปฏิบัติ

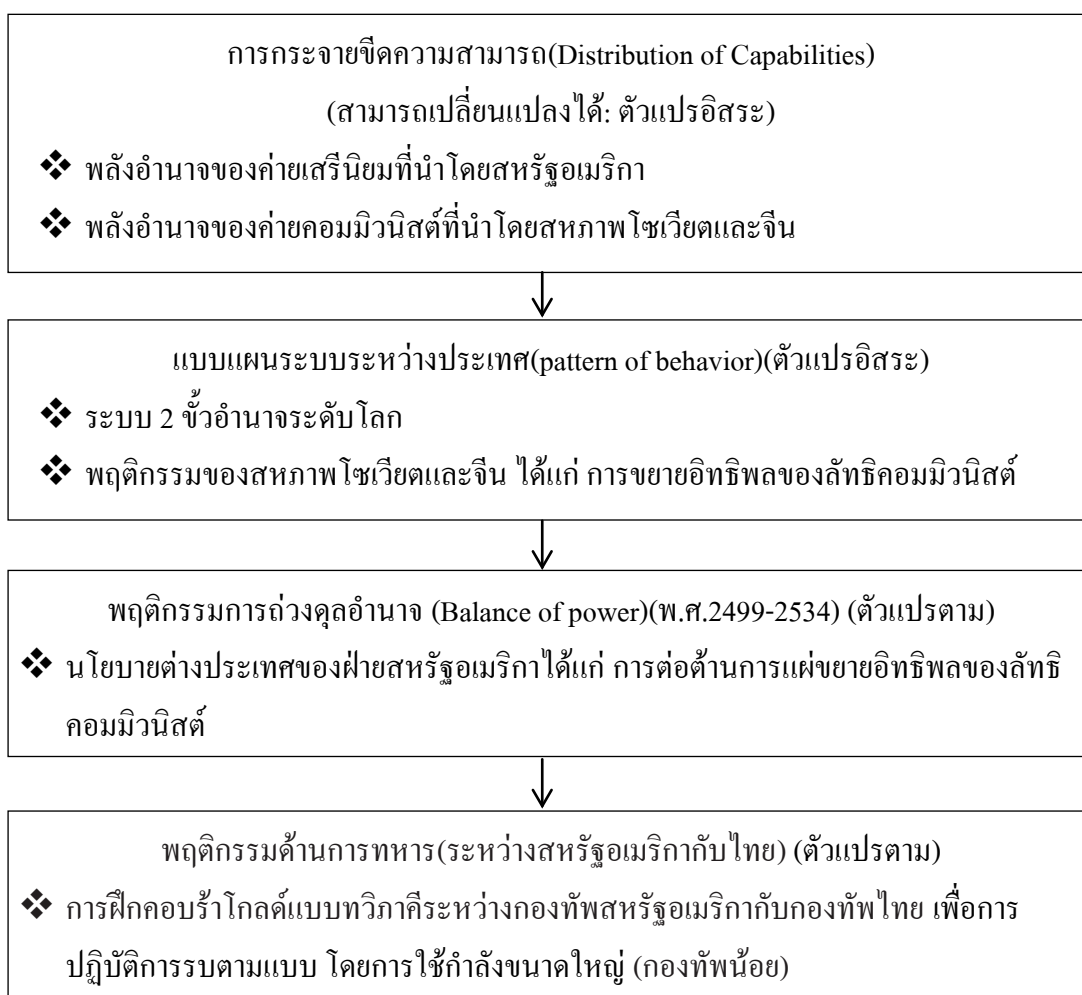
สรุปตามความเห็นของผู้แทนกองอำนวยการฝึกคอบร้าโกลด์ 15 ได้ว่า สหรัฐอเมริกาเป็นผู้กำหนดสถานการณ์การฝึก ส่วนประเทศไทยและประเทศผู้เข้าร่วมการฝึก ยินยอมนำสถานการณ์การฝึกดังกล่าวไปใช้ โดยมีส่วนร่วมในการปรับปรุงในประเด็นย่อย ๆ

ตอนที่ 2 การฝึกคอบร้าโกลด์ก่อนการใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของ

สหรัฐอเมริกาการฝึกคอบร้าโกลด์ยุคสงครามเย็น(พ.ศ.2499 – 2534)

ในบทที่ 4 ได้วิเคราะห์ถึงระบบระหว่างประเทศยุคสงครามเย็น เป็นแบบแผนของระบบระหว่างประเทศ(pattern of behavior)แบบ 2 ขั้วอำนาจ และพฤติกรรมการถ่วงดุลอำนาจ ของสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็น ได้แก่ นโยบายการต่อต้านการแผ่ขยายอิทธิพลของลัทธิ

คอมมิวนิสต์ส่วนการฝึกลูกบอลในยุคสงครามเย็น เป็นการฝึกแบบทวิภาคีระหว่างกองทัพสหรัฐอเมริกากับกองทัพไทยเพื่อฝึกการปฏิบัติการรบตามแบบด้วยการใช้กำลังขนาดใหญ่ (กองทัพน้อย) (การฝึกลูกบอล 08. ม.ป.ท.) ก็เป็นการฝึกที่เหมาะสมกับนโยบายดังกล่าว ดังภาพที่ 5-1

ภาพที่ 5-1 โครงสร้างการเชื่อมโยงการฝึกลูกบอลกับระบบระหว่างประเทศในยุคสงครามเย็น
ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

พัฒนาการของการฝึกลูกบอลระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา เพื่อสนองนโยบายการต่อต้านการแผ่ขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ ได้เริ่มต้นขึ้นภายหลังการยุติของสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยไทยกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นพันธมิตรที่สำคัญ ได้ร่วมดำเนินการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านการทหารที่นอกเหนือจากการให้ความช่วยเหลือยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อดำรงความพร้อมรบในยุคสงครามเย็น เพื่อต่อต้านการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ ในปี พ.ศ. 2499 ได้มีการริเริ่มการฝึก

ขกพลขึ้นบกระหว่างกทพเรือไทย กับกทกกำลังนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา ภายใต้อห้สการฝึก PHIBTRAEX ซึ่งต่อมในปปี พ.ศ.2525 ใด้บูรณาการการฝึกอื่น ๆ ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน โดย กทพอากาศใด้จัดกำลังเข้าร่วมการฝึกด้วย และใช้ชื่อว่า “การฝึกคอบร้าโกลด์ 82” ต่อมา กทพบกใด้จัดหน่วยรบพิเศษเข้าร่วมการฝึก ทำให้การฝึกคอบร้าโกลด์ 83 ในปปี พ.ศ. 2526 เป็น การฝึกที่มีกำลังพลจากทุกเหล่าทัพเข้าร่วมการฝึกเป็นครั้งแรก

จากการที่การฝึกคอบร้าโกลด์ใด้มีการพัฒนาอย่างกว้างขวาง และมีกำลังพลจากทุกเหล่า ทัพเข้าร่วมการฝึก กองบัญชาการกทพไทย หรือ กองบัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น จึงใด้เข้า มาเป็นหน่วยรับผิดชอบในการจัดการฝึกร่วมกับกทกำลังสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ภายใต้อห้สการฝึก “คอบร้าโกลด์ 86” เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

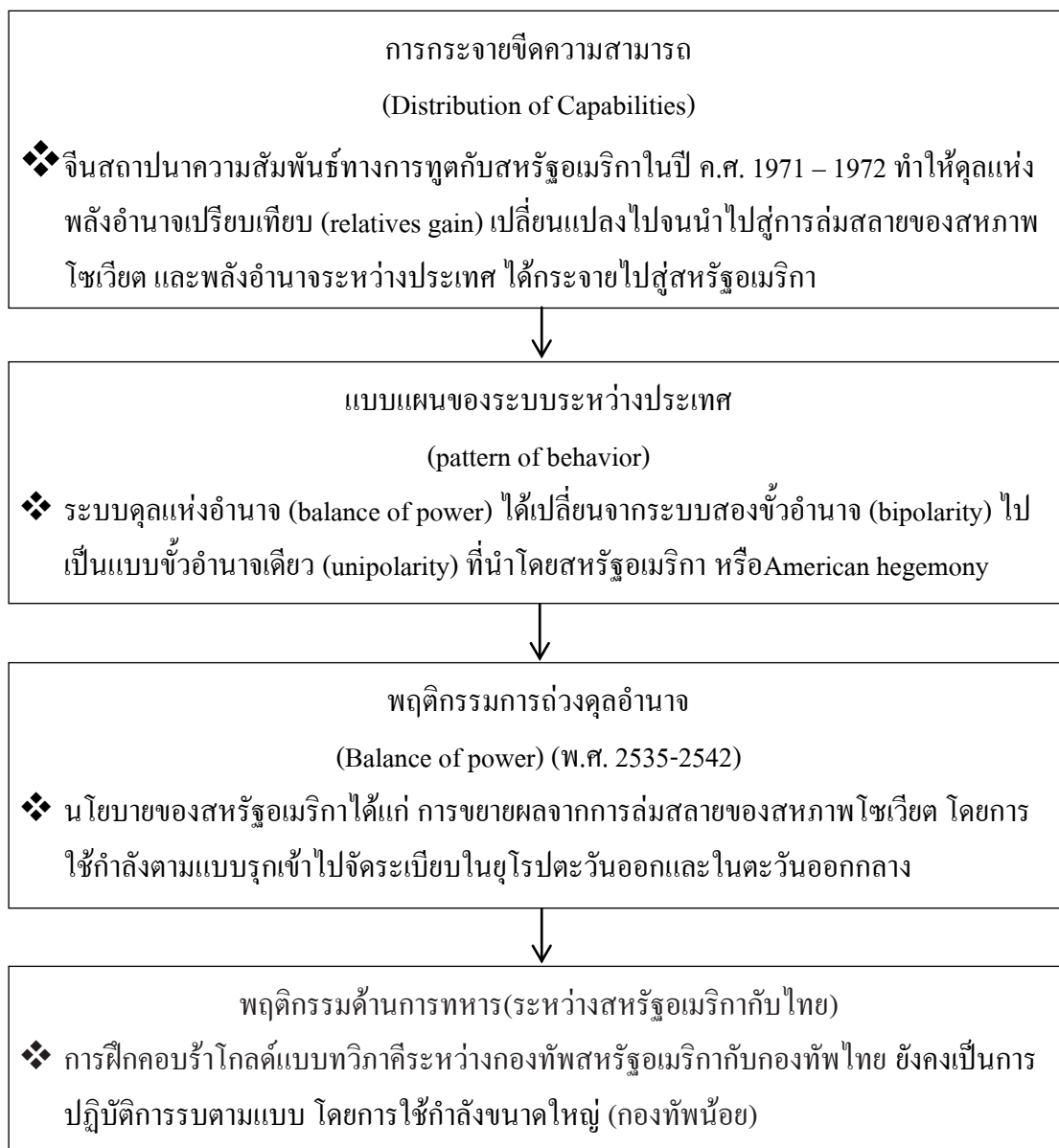
ตารางที่ 5-1 พัฒนาการของการฝึกคอบร้าโกลด์ในห้วงยุคสงครามเย็น (พ.ศ. 2499-2534) เพื่อ สสนองตอบต่อนโยบายการต่อต้านการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์

พ.ศ.	รหัสการฝึก	ประเทศที่เข้าร่วม การฝึก	ผู้รับผิดชอบ การฝึก	สถานการณ์ฝึก (Scenario)
2499 ถึง 2524	PHIBTRAEX	2 ประเทศ - ไทยและสหรัฐฯ	ทร. (เฉพาะ ทร.)	การรบตามแบบด้วยกำลัง ขนาดใหญ่ (กทพน้อย)
2525	คอบร้าโกลด์ 82	2 ประเทศ - ไทย และสหรัฐฯ	ทร. (ทร./ทอ.)	การรบตามแบบด้วยกำลัง ขนาดใหญ่ (กทพน้อย)
2526 ถึง 2528	คอบร้าโกลด์ 83-85	2 ประเทศ - ไทย และสหรัฐฯ	ทร. (ทุกเหล่าทัพ)	การรบตามแบบด้วยกำลัง ขนาดใหญ่ (กทพน้อย)
2529 ถึง 2534	คอบร้าโกลด์ 86-91	2 ประเทศ - ไทยและสหรัฐฯ	บก.สส. (บก.ทท.) (ทุกเหล่าทัพ)	การรบตามแบบด้วยกำลัง ขนาดใหญ่ (กทพน้อย)

สรุปตามกลุ่มมือการฝึกคอบร้าโกลด์ใด้ว่า การฝึกคอบร้าโกลด์ในยุคสงครามเย็น (พ.ศ.2499 – 2534) เป็นแบบทวิภาคีระหว่างกทพของสหรัฐอเมริกากับไทย เพื่อฝึกการปฏิบัติการรบใน

สงครามตามแบบด้วยกำลังขนาดใหญ่ (กองทัพน้อย) เป็นไปตามนโยบายของสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านการขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์

การฝึกลอบร้าโกลด์ยุคหลังสงครามเย็นตอนต้น (พ.ศ. 2535-2542)

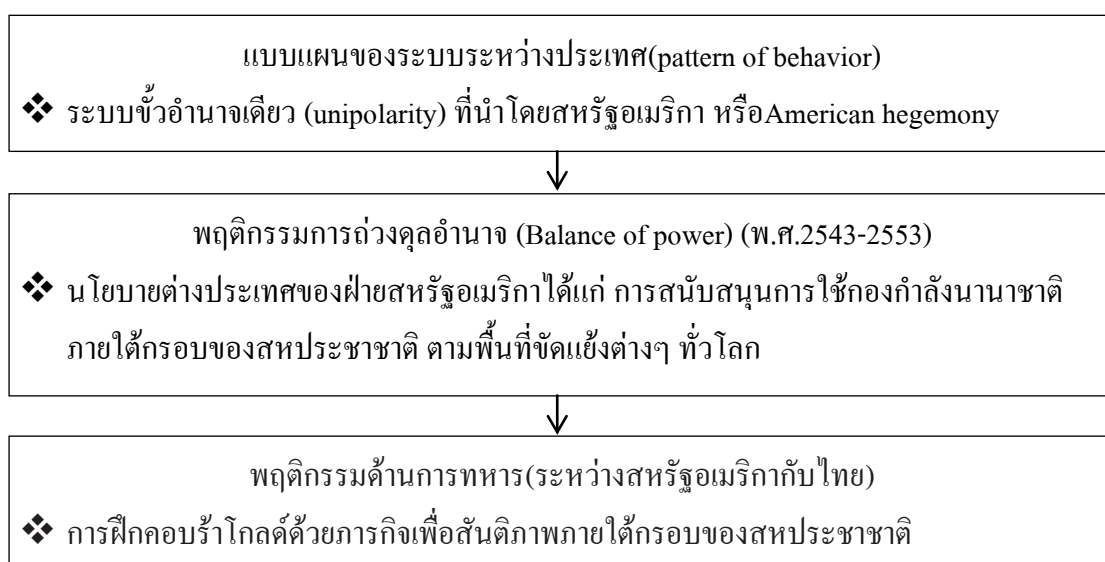
ภาพที่ 5-2 การฝึกลอบร้าโกลด์ตามนโยบายสหรัฐอเมริกายุคหลังสงครามเย็นตอนต้น

ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2 หน้า 17

เมื่อจีนขัดแย้งกับสหภาพโซเวียต ทำให้จีนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศใหม่ โดยการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1971 – 1972 เพื่อถ่วงดุล

อำนาจกับสหภาพโซเวียตทำให้ดุลแห่งอำนาจในระบบระหว่างประเทศระหว่างค่ายคอมมิวนิสต์ที่นำโดยสหภาพโซเวียตลดลง จนนำไปสู่การล่มสลายของสหภาพโซเวียตในปี ค.ศ. 1991 ส่งผลให้อำนาจระหว่างประเทศส่วนใหญ่ กระจายไปอยู่กับสหรัฐอเมริกา กลายเป็นระบบโลกขั้วอำนาจเดียว (unipolarity) ที่นำโดยสหรัฐอเมริกา และจัดระเบียบโลก โดยการขยายผลรุกเข้าไปใน ตะวันออกกลางและยุโรปตะวันออก ซึ่งยังคงใช้สงครามตามแบบอย่างต่อเนื่องมาอีกหลายปี ดังนั้นนโยบายการฝึกลอบร้าโกลด์ในห้วงหลังสงครามเย็นตอนต้น (คอบร้าโกลด์ 92-99) ยังคงเหมือนกับยุคสงครามเย็น ดังภาพที่ 5-2

การฝึกลอบร้าโกลด์ยุคหลังสงครามเย็น ตั้งแต่ พ.ศ. 2543-2549

ภาพที่ 5-3 โครงสร้างการฝึกลอบร้าโกลด์ตามนโยบายสหรัฐอเมริกา ภายใต้ระบบระหว่างประเทศในยุคหลังสงครามเย็น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมา
ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

วิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชีย พ.ศ. 2540 ได้ก่อให้เกิดความกลัวว่าจะเกิดการล่มสลายทางเศรษฐกิจทั่วโลก รัฐบาลอินโดนีเซียต้องการเงินกู้จาก IMF จึงยอมให้มีการลงประชามติให้ติมอร์ตะวันออกแยกไปจากอินโดนีเซีย แต่ความขัดแย้งรุนแรงยังคงอยู่ สหประชาชาติได้มีมติให้ส่งกองกำลังรักษาสันติภาพเข้าปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2543 สหรัฐอเมริกาตัดสินใจปรับเปลี่ยนภารกิจการฝึกลอบร้าโกลด์ใหม่ ให้เป็นการฝึกเพื่อรักษาสันติภาพภายใต้การกำกับดูแลขององค์การสหประชาชาติสามารถแสดงโครงสร้างการฝึกลอบร้าโกลด์ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกา ภายใต้ระบบระหว่างประเทศยุคหลังสงครามเย็นดังภาพที่ 5-3

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการฝึกคอบร้าโกลด์ใน พ.ศ. 2543 (คอบร้าโกลด์ 2000) ได้แก่ การฝึกปัญหาที่บังคับการได้เพิ่มประเทศที่ 3 คือ สิงคโปร์ โดยปรับสถานการณ์ฝึก (Scenario) จากการฝึกการรบตามแบบของหน่วยรบในระดับกองทัพน้อย ไปเป็นการฝึกการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กรอบของสหประชาชาติ และในปีเดียวกันนี้ เพื่อลดความหวาดระแวงของประเทศต่าง ๆ จึงได้มีการเชิญประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมสังเกตการณ์ฝึกตามโครงการประเทศผู้ร่วมสังเกตการณ์ (Combined Observer Liaison Team: COLT) และโครงการกองกำลังส่วนเพิ่ม (Deployable Joint Task Force Augmentation Team: DJTFAT) ซึ่งต่อมาเป็นโครงการเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (Multi Planning Augmentation Team: MPAT) (การฝึกคอบร้าโกลด์ 13. [คู่มือการฝึก] ม.ป.ท.)

การเปลี่ยนแปลงใน พ.ศ.2543 เป็นขณะเดียวกันกับการส่งกำลังทหารไทยเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพในประเทศติมอร์ตะวันออก อันเป็นการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้อำนาจที่ 6 และ 7 ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งเป็นความท้าทายใหม่ของกองทัพไทย ในขณะนั้นมีการพัฒนารูปแบบการฝึกปัญหาที่บังคับการ (Command Post Exercise: CPX) มีการขยายความร่วมมือในลักษณะการเพิ่มประเทศที่เข้าร่วมการฝึกจาก 3 ประเทศ เป็น 5 ประเทศ และได้เปลี่ยนแปลงแผนที่สถานการณ์ฝึกเป็นภูมิภาคสมมติ “แปซิฟิก” ซึ่งเดิมใช้แผนที่ประเทศไทยเป็นหลัก และนำระเบียบปฏิบัติประจำของกองกำลังผสมนานาชาติ (Multinational Force Standing Operating Procedures: MNF SOP) ซึ่งพัฒนาโดยกองทัพสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพนำมาใช้เป็นหลัก สามารถแสดงพัฒนาการฝึก ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 พัฒนาการของการฝึกคอบร้าโกลด์ (พ.ศ. 2543 –2549)

พ.ศ.	รหัสการฝึก	ประเทศที่เข้าร่วมการฝึก	สถานการณ์ฝึก(Scenario)
2543	คอบร้าโกลด์ 2000	3 ประเทศ ได้แก่ ไทย, สหรัฐฯและสิงคโปร์	การฝึกการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติ
2547	คอบร้าโกลด์ 04	5 ประเทศ ได้แก่ ไทย, สหรัฐฯ, สิงคโปร์, ฟิลิปปินส์ และมองโกเลีย	การฝึกการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติ
2548	คอบร้าโกลด์ 05	4 ประเทศ ได้แก่ ไทย, สหรัฐฯ, สิงคโปร์และญี่ปุ่น	ยกเลิกการฝึกปัญหาที่บังคับการไปเป็นการสัมมนาเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการช่วยเหลือบรรเทาพิบัติภัย
2549	คอบร้าโกลด์ 06	5ประเทศ ได้แก่ ไทย, สหรัฐฯ, สิงคโปร์, อินโดนีเซียและญี่ปุ่น	ญี่ปุ่นเริ่มเข้าร่วมการฝึกใน บก.กกล. สหประชาชาติ

สรุปได้ว่า การฝึกคอบร้าโกลด์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมา เป็นแบบพหุภาคี เพื่อฝึกการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติ ตามนโยบายของสหรัฐอเมริกา การฝึกคอบร้าโกลด์ ก่อนการใช้นโยบายปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ปี (ค.ศ. 2007-2011) (ณัฐพงศ์ เกตุสมบุญ, นาวาเอก, 23 กันยายน 2558, สัมภาษณ์)

ตารางที่ 5-3 ประเทศและจำนวนกำลังพลที่เข้าร่วมการฝึกหลักตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007-2011

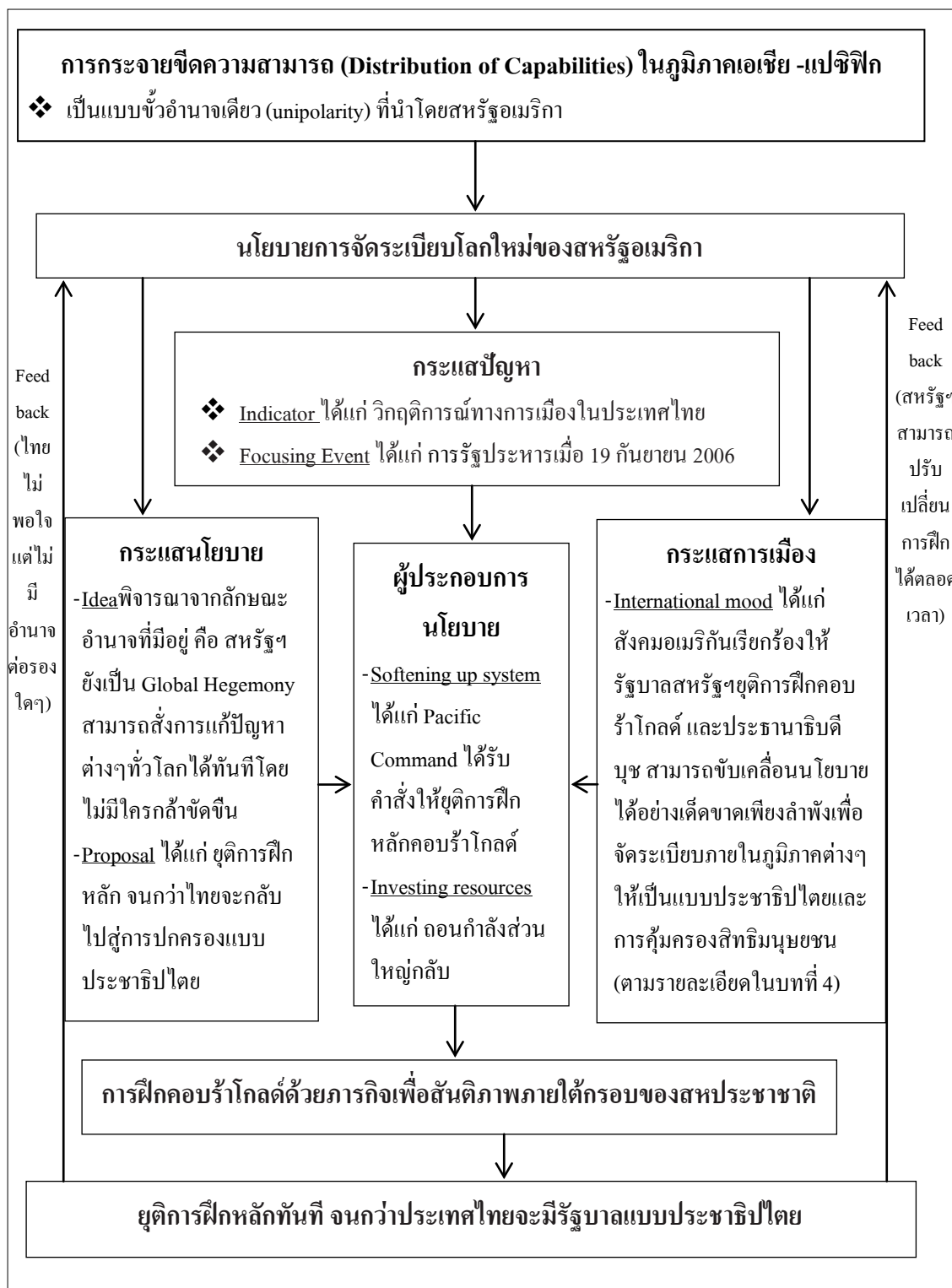
ปีค.ศ.	ประเทศและกำลังพลที่ร่วมการฝึกหลัก	หมายเหตุ
2007	5 ประเทศ จำนวน 5,344 นาย ประกอบด้วย ไทย/3,089 นาย, สหรัฐฯ/2,091 นาย, สิงคโปร์/70 นาย, อินโดนีเซีย/27 นาย, และญี่ปุ่น/47 นาย	- กท. ได้อนุมัติให้คอบร้าโกลด์ 08-12 ขยายการฝึกพหุภาคี เป็นทุกขอบเขตการฝึก
2008	5 ประเทศ จำนวน 11,631 นาย ประกอบด้วย ไทย/5,250นาย, สหรัฐฯ/6,075นาย, สิงคโปร์/158นาย, อินโดนีเซีย/81นาย, และญี่ปุ่น/67 นาย	- พิจารณาการฝึกเป็นรอบ 2 ปี คือ Light year และ Heavy year โดยสหรัฐฯหมุนเวียนนำกำลังทหารนาวิกโยธินเข้าทำการฝึกสลับกับกำลังทหารบก หน่วยละ 2 ปี
2009	5 ประเทศ จำนวน 11,034 นาย ประกอบด้วย ไทย/4,020นาย, สหรัฐฯ/6,720นาย, สิงคโปร์/106นาย, อินโดนีเซีย/113นาย, และญี่ปุ่น/75 นาย	
2010	6 ประเทศ จำนวน 11,601 นาย ประกอบด้วย ไทย/4,635นาย, สหรัฐฯ/6,217นาย, สิงคโปร์/137นาย, อินโดนีเซีย/98นาย, ญี่ปุ่น/80นาย, และเกาหลีใต้/411 นาย	- การฝึกปัญหาที่บังคับการ ตลอด 24 ชั่วโมง - รมว.กท.ตกลงให้ สาธารณรัฐเกาหลีเข้าร่วมการฝึก
2011	7 ประเทศ จำนวน 11,220 นาย ประกอบด้วย ไทย/3,793 นาย, สหรัฐฯ/7,246 นาย, สิงคโปร์/57 นาย, อินโดนีเซีย/38 นาย, ญี่ปุ่น/47 นาย, เกาหลีใต้/16 นาย, และมาเลเซีย/23 นาย	- รมว.กท. อนุมัติให้มาเลเซีย เข้าร่วมการฝึก

1. ประเทศและกำลังพลที่เข้าร่วมการฝึก ตามตารางที่ 5.3 นั้น สหรัฐอเมริกามีกำลังพลเข้าร่วมการฝึก ประมาณ 6,000 – 8,000 นาย ต่อปี ยกเว้นคอบร้าโกลด์ 2007 อันเป็นผลมาจากการรัฐประหารในปี 2006 สามารถวิเคราะห์ตามทฤษฎีหลายกระแสได้

1.1 การฝึกคอบร้าโกลด์ 2007 มีจำนวนผู้เข้าร่วมการฝึกของสหรัฐอเมริกาเพียง 2,091 นาย เท่านั้น ซึ่งเป็นผลมาจากการตอบโต้ต่อการรัฐประหารในประเทศไทยที่ขัดต่อมาตรา 8 ของสหรัฐอเมริกา ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องยุติการฝึกปัญหาที่บังคับการและได้ถอนกำลังส่วนใหญ่กลับทันที อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการฝึกแก้ปัญหาของ ผสธ., การฝึกแลกเปลี่ยน, การฝึกภาคสนาม และการช่วยเหลือประชาชนเอาไว้ และสหรัฐอเมริกาได้แถลงการณ์ว่า สหรัฐอเมริกาจะกลับมาฝึกร่วมตามปกติเมื่อไทยกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยแล้ว ถึงแม้ว่ากองทัพไทยไม่พอใจแต่ก็ไม่มีอำนาจต่อรองใด ๆ (ณัฐพงศ์ เกตุสมบุญ, นาวาเอก, 23 กันยายน 2558, สัมภาษณ์)

1.2 พฤติกรรมดังกล่าวของสหรัฐอเมริกา เป็นผลจากระบบโลกระบบขั้วอำนาจเดียว (Unipolarity) ที่นำโดยสหรัฐอเมริกา โดยในช่วงเวลาดังกล่าว (สมัยประธานาธิบดี บุช) นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกน้อยกว่าภูมิภาคตะวันออกกลางและยุโรป ดังนั้น เมื่อสังคมนิยมเรียกร้องให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกายุติการฝึกคอบร้าโกลด์ประธานาธิบดีบุช จึงสามารถขับเคลื่อนนโยบายได้อย่างเด็ดขาด โดยการออกคำสั่งให้ Pacific Command ยุติการฝึกหลักคอบร้าโกลด์ จนกว่าประเทศไทยจัดระเบียบประเทศให้เป็นแบบประชาธิปไตยและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สหรัฐอเมริกาจึงจะกลับมาฝึกร่วมตามปกติอีกครั้ง

ดังภาพที่ 5-4

ภาพที่ 5-4 โครงสร้างกระบวนการฝึกคอบร้าโกลด์ 07 (ภายหลังการรัฐประหารในปลายปี 2006)

ที่มา: ประยุกต์มาจาก (Saikaly, 2009, p. 8)

2. สถานการณ์การฝึกคอบร้าโกลด์ ดังตารางที่ 5-4 มีข้อสังเกต ดังนี้

ตารางที่ 5-4 สถานการณ์การฝึก ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007-2011

ปีค.ศ.	สถานการณ์การฝึก	หมายเหตุ
2007	ฝึกปฏิบัติการบังคับให้เกิดสันติภาพและการรักษาสันติภาพ	รัฐประหารในปี 2006 ทำให้สหรัฐอเมริกาฝึก ปัญหาที่บังคับการ
2008	ฝึกปฏิบัติการบังคับให้เกิดสันติภาพและการรักษาสันติภาพ - กกล.จก.ร่วม/ผสม ผลักดันและแยกประเทศคู่ขัดแย้ง ออกจากพื้นที่และส่งมอบภารกิจการรักษาสันติภาพให้กับ กกล.สหประชาชาติ	
2009	ฝึกปฏิบัติการบังคับให้เกิดสันติภาพและการรักษาสันติภาพ - กกล.จก.ร่วม/ผสม ผลักดันและแยกประเทศคู่ขัดแย้ง ออกจากพื้นที่และส่งมอบภารกิจการรักษาสันติภาพให้กับ กกล.สหประชาชาติ	
2010	การปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพและการรักษาสันติภาพ - กกล.จก.ร่วม/ผสม ผลักดันและแยกประเทศคู่ขัดแย้ง ออกจากพื้นที่และส่งมอบภารกิจการรักษาสันติภาพให้กับ กกล.สหประชาชาติ	
2011	การปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ	- ลดการฝึก ลงเหลือเฉพาะการ ปฏิบัติการบีบบังคับ ให้เกิดสันติภาพ เท่านั้น

2.1 การฝึกคอบร้าโกลด์ 2007 – 2010 เป็นการฝึกกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม (Multi National Forces: MNF) เพื่อปฏิบัติการบังคับให้เกิดสันติภาพ และฝึกกองกำลังสหประชาชาติ (United Nation Forces: UNF) เพื่อรักษาสันติภาพ แต่คอบร้าโกลด์ 2011 มีเฉพาะการฝึกกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม เพื่อปฏิบัติการบังคับให้เกิดสันติภาพเท่านั้น

2.2 การฝึกคอบร้าโกลด์ 2007 – 2011 จะเป็นการฝึกการปฏิบัติการทางบกของกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม เพื่อผลักดันและแยกประเทศคู่ขัดแย้งออกจากพื้นที่และส่งมอบภารกิจการรักษาสันติภาพให้กับกองกำลังสหประชาชาติต่อไป

ตอนที่ 3 วิเคราะห์การฝึกคอบร้าโกลด์ ในห้วงการใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียตาม ทฤษฎีหลายกระแสภายใต้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่

ประเทศและจำนวนกำลังพลที่เข้าร่วมการฝึกหลัก

ตารางที่ 5-5 ประเทศและจำนวนกำลังพลที่เข้าร่วมการฝึกหลักตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 – 2016

ปีค.ศ.	ประเทศและกำลังพลที่ร่วมการฝึกหลัก	หมายเหตุ
2012	7 ประเทศ จำนวน 13,180 นาย ประกอบด้วย ไทย/3,623นาย, สหรัฐฯ/ 8,948นาย, สิงคโปร์/59นาย, อินโดนีเซีย/73 นาย, ญี่ปุ่น/74นาย, เกาหลีใต้/324 นาย, และมาเลเซีย/79 นาย	
2013	7 ประเทศ จำนวน 12,593 นาย ประกอบด้วย ไทย/3,288นาย, สหรัฐฯ/ 8,983นาย, สิงคโปร์/42นาย, อินโดนีเซีย/69 นาย, ญี่ปุ่น/74นาย, เกาหลีใต้/72 นาย, และ มาเลเซีย/65 นาย	
2014	7 ประเทศ จำนวน 8,239 นาย ประกอบด้วย ไทย/3,010นาย, สหรัฐฯ/4,556นาย, สิงคโปร์/65นาย, อินโดนีเซีย/42นาย, ญี่ปุ่น/137นาย, เกาหลีใต้/376 นาย, และ มาเลเซีย/36 นาย	จีนเข้าร่วมในโครงการช่วยเหลือ ประชาชนในจำนวนที่จำกัด ทั้งโครงการ ช่างและโครงการแพทย์ (จีนเข้าร่วมเป็นผู้ สังเกตการณ์ในการฝึกคอบร้าโกลด์ ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2000 ในการฝึกปัญหาที่บังคับการ และโครงการช่วยเหลือประชาชน)

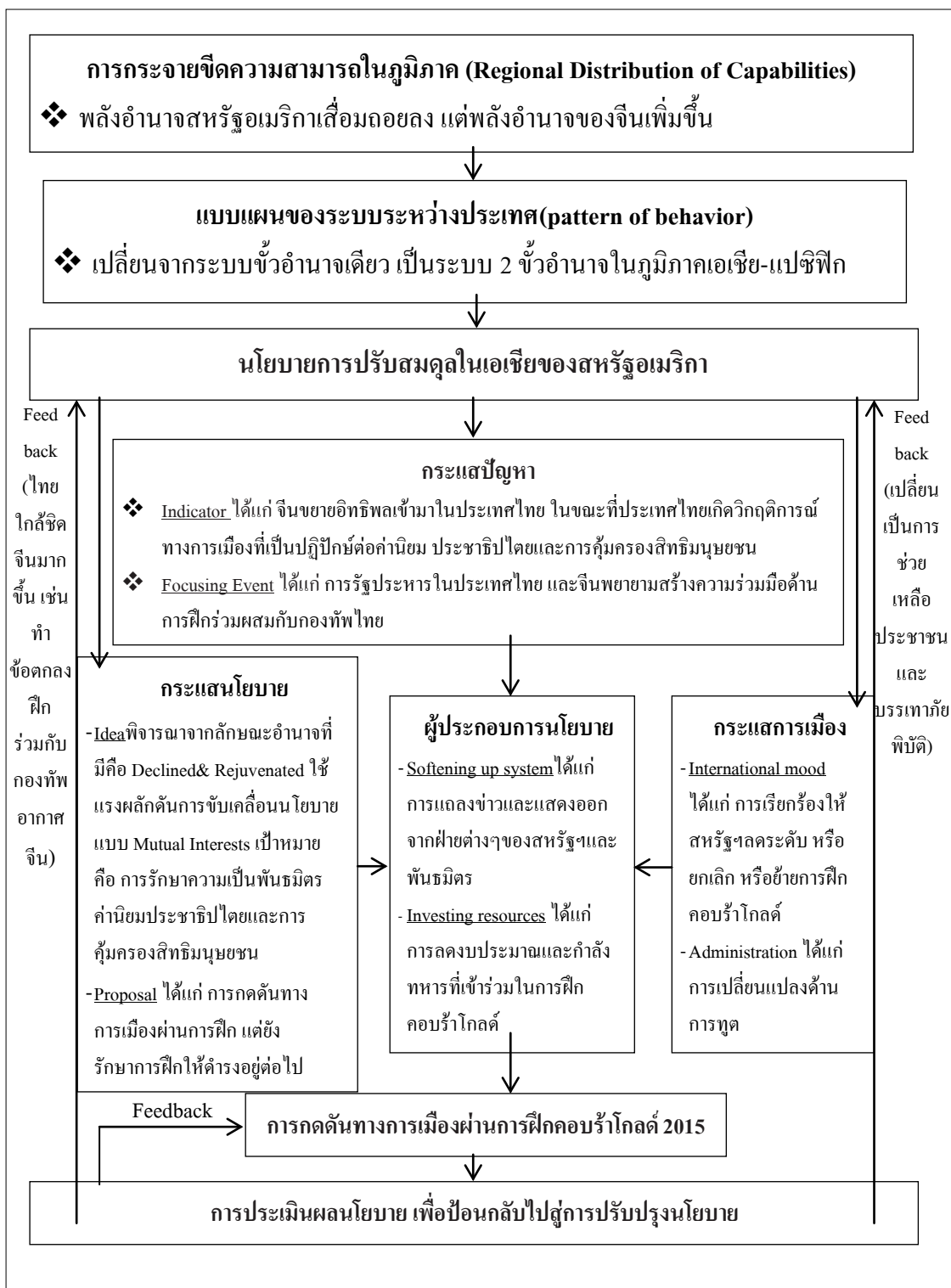
ตารางที่ 5-5 (ต่อ)

ปีค.ศ.	ประเทศและกำลังพลที่ร่วมการฝึกหลัก	หมายเหตุ
2015	7 ประเทศ จำนวน 10,262 นาย ประกอบด้วย ไทย/3,010นาย, สหรัฐฯ/ 4,556นาย, สิงคโปร์/65นาย, อินโดนีเซีย/42 นาย, ญี่ปุ่น/137นาย, เกาหลีใต้/376 นาย, และมาเลเซีย/36 นาย	- Light year ประกอบด้วย การ ฝึกฝ่ายเสนาธิการ โครงการช่วยเหลือ ประชาชน และการฝึกภาคสนาม - หลังการรัฐประหาร 2014 สหรัฐฯลดการฝึกการทำสงครามตาม แบบ เพิ่มการปฏิบัติเพื่อมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติมากขึ้น
2016	7 ประเทศ จำนวน 8,514 นาย ประกอบด้วย ไทย/4,296นาย, สหรัฐฯ/3,288นาย, สิงคโปร์/51นาย, อินโดนีเซีย/32นาย, ญี่ปุ่น/327นาย, เกาหลีใต้/387 นาย, และ มาเลเซีย/133 นาย	- Heavy year ประกอบด้วย การ ฝึกปัญหาที่บังคับการ การฝึกภาคสนาม และโครงการช่วยเหลือประชาชน

1. การฝึกคอบร้าโกลด์ 2015 ได้รับผลกระทบจากการรัฐประหารในประเทศไทยปี 2014 ตามมาตรา 508 ของสหรัฐอเมริกา และได้เกิดอุบัติเหตุในการลำเลียงขนส่งทหารสหรัฐอเมริกา ทำให้กำลังที่เข้าร่วมการฝึกลดลง แต่การฝึกก็ลุล่วงไปด้วยดี เพราะสหรัฐอเมริกาได้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ จึงดำรงการฝึกต่อไป และไม่ต้องการให้จีนขยายอิทธิพลเข้ามาแทนที่ (ไทยโพสต์, 2558) เพราะในห้วงเวลาดังกล่าว กระทรวงกลาโหมของจีนกับไทย ได้ทำตกลงร่วมกันที่จะเพิ่มการฝึกร่วมทางทหารระหว่างกองทัพอากาศไทยและจีน (บอนกาวสกี, 2558) โดยใช้ชื่อรหัสการฝึกว่า “ฟอลคอล์ สเตจค์ 2015” จะเห็นได้ว่า ระบบ 2 ขั้วอำนาจ ที่จีนต้องการขยายอำนาจ เพื่อครองความเป็นเจ้าในภูมิภาค (Regional hegemon) แทนที่สหรัฐอเมริกา โดยพยายามขยายอิทธิพลด้านการทหารเข้าสู่ประเทศไทย อาศัยจุดอ่อนจากท่าทีของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อปัญหาการเมืองภายในของไทยเพื่อเข้ามาฝึกร่วมแทนที่สหรัฐอเมริกา ทำให้สหรัฐอเมริกาไม่สามารถกดดันไทยได้เต็มที่เหมือนการรัฐประหารเมื่อปี 2006 ที่สหรัฐอเมริกาสามารถเคยยกเลิกการฝึกได้ทันทีโดยไม่บอกกล่าวแก่ฝ่ายไทย แต่ในปัจจุบัน (คอบร้าโกลด์ 2015) สหรัฐอเมริกายังดำรงการฝึกต่อไป เพียงแต่มีการปรับการฝึกให้สอดคล้องกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียมากขึ้นเท่านั้น

2. กรณีที่เรือที่จะมาร่วมการฝึกเกิดขึ้นที่ญี่ปุ่น อาจเป็นอุบัติเหตุจริง หรือเพราะต้องการลดการฝึกตามที่ฝ่ายการเมืองต้องการก็ได้ พันเอกระวี โรจนวงศ์ (สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2558) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า “...เรือขนส่งยุทธโปกรณ์ได้ประสบอุบัติเหตุ ... ถ้าเป็นการวางแผนให้เกิด ผมว่ามันแพงไป เพราะเรือขนาด 60 เมตรนะพี่ แล้วยุทธโปกรณ์มันจมไปถึง floor มันไม่คุ้มนะครับ ไม่ควรจะเสียหายขนาดนั้นนะครับ ความเสียหายค่อนข้างเยอะ ผมว่ามันช่วยจริง accident ไม่น่าจะเป็นเล่นเกมถ้าเล่นเกมขนาดนี้ ผมว่าเล่นเกมเยอะไปนะครับ เพราะว่าประเด็นมันไม่ใช่แค่นั้น มันเปลี่ยนเอาเรือ Marine Prepositioning Force MPF ที่มันเป็นเรือพร้อมรบของ Marine ที่เขาปล่อยล่าอยู่ในทะเลนะ เขาเอามาฝึกคอบร้า โกลด์กับเรา ทำให้ความพร้อมรบทางยุทธศาสตร์ของเขาจะหายไปอีก เพราะเอาเรือนี้มาฝึก ผมว่าฝรั่งมันคงไม่อยากเสียหน้า ไม่น่าจะแกล้งเอาเรือเข้าไปชน เชื่อว่าอย่างนั้นนะครับ”

แต่นาวาอากาศเอกพีระพงศ์ (16 กันยายน 2558, สัมภาษณ์) ก็ได้ตั้งข้อสังเกตว่า “เรือที่บรรทุกถลุง บรรทุกเฮลิคอปเตอร์ มันไปเกิดขึ้นที่ญี่ปุ่น ก็เลยไม่รู้ว่ามันเป็นอุบัติเหตุจริง ๆ หรือว่า (หัวเราะ) เป็นเจตนาต้องการที่จะทำให้มันลดลงอะไรอย่างนี้ แต่ว่าทางการเมืองนี้ประกาศแล้ว (ประณามรัฐประหาร) แต่ว่าทางทหาร ถ้าว่ารับนโยบายทางการเมืองเลย นี่บางทีมันก็จะทำให้ความสัมพันธ์ทางทหารอ่อนแอ ก็เลยเอ๊ะ ต้องเล่นแร่แปรธาตุด้วยเหตุว่าเรือเกิดขึ้น เลยไม่สามารถเอาอาวุธยุทธโปกรณ์มาฝึกได้ นี่คือปัญหาของปีที่แล้ว เราไม่รู้ว่าเป็น agenda หรือเปล่า แต่ก็วิเคราะห์กันว่า น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับ เรือมันออกจากโอกินาวา ได้ 10 กิโล มันก็เป็นเรือที่เดินอยู่ตลอดเวลา ไม่เคยเกิดขึ้น มันจะไปเกินต้นเพียง 10 กิโล เป็นเรื่องที่เป็นไปได้หน่อย แต่มันก็เกิดขึ้นจริง ๆ นะครับ เอารูปมาให้ดู เป็นช่องโหว่ เขาอ้างว่า ไม่มีงบประมาณที่จะมายกยุทธโปกรณ์จากเรือลำนี้ไปใส่เรืออีกลำได้ มันเป็นเหตุผลที่ดูเหมือนว่า ต้นเงินเกินไปหรือเปล่า การฝึกนี้เตรียมกันมาใหญ่โต แล้วไม่มีงบประมาณที่จะย้ายยุทธโปกรณ์เลยนี้ ก็ทำให้การฝึกมันลดระดับลงไปโดยอุบัติเหตุ ตรงกับนโยบายการทูตอะไรอย่างนี้ ผมว่ามีส่วนที่จะเป็นลูกเล่นของสหรัฐ ก็เป็นไปได้นะ หรืออาจจะเป็นอุบัติเหตุที่ประจวบเหมาะกันจริง ๆ นี่ก็ไม่มีใครล้วงลึกไปถึงขนาดนั้น แต่ก็เห็นเหตุการณ์ที่มันพอดีเลย”

ภาพที่ 5-5 โครงสร้างการฝึกคอบร้าโกลด์ 2015 (ภายหลังการรัฐประหารในปี 2014)

ที่มา: ประยุกต์มาจาก(Saikaly, 2009, p. 8)

จากอุบัติเหตุเรือเกยตื้นที่เกิดขึ้น ได้ทำให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพไทยไม่พอใจเป็นอย่างมาก (เพราะไม่เชื่อว่าเป็นอุบัติเหตุจริง: ผู้วิจัย) จึงได้เชิญหัวหน้า JUSMAC ของสหรัฐอเมริกามาพบ และทางสหรัฐก็ยืนยันว่าเป็นอุบัติเหตุจริง ๆ พร้อมทั้งแสดงภาพถ่ายถึงความเสียหายที่เรือได้รับ และยืนยันที่จะร่วมฝึกต่อไป ซึ่งในตอนแรก กองทัพไทยจะตอบโต้โดยการยกเลิกการฝึกไปแล้ว แต่กองทัพไทยได้เห็นถึงความสัมพันธ์ จึงยอมให้มีการฝึกต่อไป (พระพงศ์ ชูภักดี, นาวาอากาศเอก, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2558) หรือกรณีที่ฝ่ายการเมืองสหรัฐอเมริกาคัดค้านให้ยุติการฝึก ฝ่ายไทยก็เชิญจีน รัสเซียมาเยือน เป็นต้น (สุชาติ ทับทิม, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2558)

แสดงว่า ไทยมีอำนาจต่อรองสูงขึ้น ส่วนสหรัฐอเมริกา ก็ได้เปลี่ยนแปลงการฝึกไปเป็นการบรรเทาภัยพิบัติและช่วยเหลือประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะคอบร้าโกลด์ 16 นาวาอากาศเอกพระพงศ์ ชูภักดี, (สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2558) กล่าวว่า “2016 นี้ ก็มีการสร้าง site อาคาร 4 site ก็เพิ่มขึ้นอีก 2site เป็น 6site ก็เพิ่มจำนวนขึ้นเหมือนให้เห็นเป็นรูปธรรมว่า การบรรเทาสาธารณภัยและทางด้านมนุษยธรรมนี้ ต้องการให้ใหญ่ขึ้น ตามทางที่สหรัฐพูดในหน้าที่วิด้วย” สามารถแสดงผลกระทบจากรัฐประหารที่มีต่อกอบร้าโกลด์ 15 ได้ตามภาพที่ 5-9

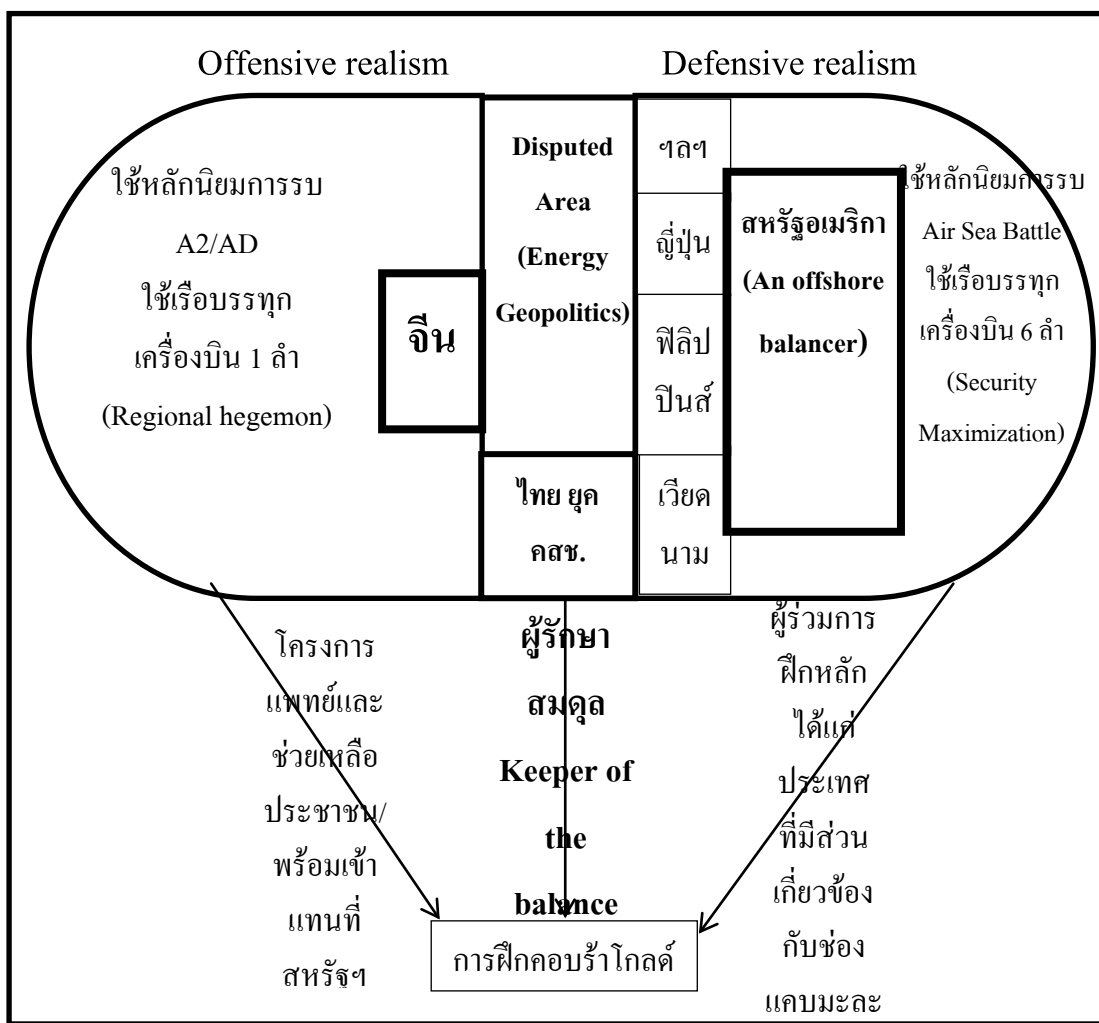
3. การที่การรัฐประหารในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อคอบร้าโกลด์ 2007 แตกต่างจากคอบร้าโกลด์ 2015 แสดงให้เห็นว่า ในปี 2015 นั้น สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญต่อประเทศไทยตามนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียมาก อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงไปของระบบดุลอำนาจ เพราะท่าทีของประเทศไทยอาจทำให้ดุลอำนาจในภูมิภาคเปลี่ยนแปลงไปได้ แสดงการเปรียบเทียบได้ดังตารางที่ 5-10

ตารางที่ 5-10 การเปรียบเทียบถึงผลกระทบจากการรัฐประหารในประเทศไทย ที่มีต่อการฝึก
คอบร้าโกลด์ 2007 กับคอบร้าโกลด์ 2015 ตามนโยบายของสหรัฐอเมริกา

	ระบบขั้วอำนาจเดียว	ระบบสองขั้วอำนาจ
กระแสปัญหา		
- r	Indicato - เกิดความไม่สงบ เรียวร้อยในประเทศไทย ซึ่งขัด ต่อค่านิยมอเมริกัน(หลัก ประชาธิปไตยและการคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน)ในระบบขั้ว อำนาจเดียว (unipolarity) ที่นำ โดยสหรัฐฯหรือ American hegemony	- เกิดวิกฤตการณ์ทาง การเมืองในประเทศไทย ซึ่งขัดต่อ ระเบียบโลกที่เป็นค่านิยมอเมริกันใน ห้วงที่จีนผงาดขึ้นเป็นคู่แข่งใหม่ แต่ สหรัฐฯเสื่อมถอยลง กลายเป็นระบบ 2 ขั้วอำนาจ โดยจีนอาศัยสถานการณ์ ดังกล่าวขยายอิทธิพลเข้าสู่ไทย
- g event	Focusin - เกิดการรัฐประหารเมื่อ 19 กันยายน พ.ศ. 2549	- เกิดการรัฐประหารเมื่อ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2557
กระแสการเมือง	สังคมอเมริกันเรียกร้องให้ยุติการ ฝึกคอบร้าโกลด์ และสหรัฐฯครอง ความเป็นเจ้าระดับโลก จึงสามารถ ใช้พลังอำนาจได้อย่างเด็ดขาด	นักการเมืองและนักวิชาการ ทั้งใน สหรัฐฯและในประเทศไทยพันธมิตร เรียกร้องให้สหรัฐฯลดระดับการฝึก หรือยกเลิกการฝึก หรือย้ายการฝึกคอบ ร้าโกลด์ออกไปจากประเทศไทยแต่ สหรัฐฯไม่ได้ครองความเป็นเจ้าระดับ โลก โดยจีนผงาดขึ้นมา และพร้อมที่ จะแทรกแซงเข้ามาแทนที่ได้ทันที
กระแสนโยบาย		
- l	Ideas - สหรัฐฯครองความเป็น เจ้าระดับโลก (Global Hegemony) สามารถสั่งการ แก้ปัญหาต่าง ๆ ทั่วโลกได้ทันที โดยไม่มีใครกล้าขัดขืนและใน ช่วงเวลานั้น ไทยมีความสำคัญ ต่อนโยบายของสหรัฐฯน้อย	- ดำรงการกดดันทางการเมือง ต่อไทยต่อไป พร้อมทั้งขัดขวาง ไม่ให้เงินขยายอิทธิพลเข้ามาใน ภูมิภาค โดยการฝึกกำลังทหารใน ลักษณะเพื่อการป้องกันไม่ให้จีน คุกคามภูมิภาค และเชิญชวนให้จีน หันมาร่วมมือ
	Proposa - สหรัฐอเมริกาได้ยุติการ ฝึกหลักและให้กำลังพลส่วนใหญ่ เดินทางกลับทันที โดยจะฝึกร่วม อีกครั้ง เมื่อไทยกลับไปสู่การ	- ลดการฝึกสงครามตามแบบ เพิ่มการปฏิบัติเพื่อมนุษยธรรมและ บรรเทาภัยพิบัติมากขึ้น (สอดคล้อง กับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย)

ปกครองแบบประชาธิปไตย

ที่มา: เปรียบเทียบผลกระทบภายใต้ระบบขั้วอำนาจที่แตกต่างกันตามทฤษฎีหลายกระแส
 จากตารางเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นว่า ในระบบขั้วอำนาจ ได้ส่งผลกระทบต่อไทย
 แตกต่างกัน เนื่องจากในระบบขั้วอำนาจเดียวนั้น ไทยไม่มีอำนาจต่อรองใด ๆ กับสหรัฐอเมริกา แต่
 ในระบบ 2 ขั้วอำนาจ ไทยสามารถที่จะเป็นผู้รักษาสมดุล (Keeper of the balance) ได้ ดังภาพที่ 5-11

ภาพที่ 5-11 โครงสร้างนโยบายของจีนและสหรัฐอเมริกาที่ส่งผลกระทบต่อฝึกลอบร้าโกลด์
 ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 5-1 ในบทที่ 5 หน้า 121

4. คอบร้าโกลด์ 2012 - 2016 มีประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลัก 5 ประเทศ สังเกตได้ว่า
 ล้วนแต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเส้นทางลำเลียงน้ำมันทางทะเลมาสู่จีน ซึ่งสหรัฐอเมริกาพยายามผลักดัน
 ให้เข้ามามีส่วนร่วมการฝึกมาตลอดได้แก่

4.1 ประเทศที่ร่วมฝึกหลัก 5 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย

4.1.1 สิงคโปร์ เป็นพันธมิตรเดิมของสหรัฐอเมริกา และมีบทบาทสำคัญต่อนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียมาก เพราะมีส่วนสำคัญที่สุดในการบริหารช่องแคบมะละกา ได้ร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์มานานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 จนกลายเป็นผู้มืบทบาทนำในการฝึกคอบร้าโกลด์ไปแล้ว พันเอกอัยฎางค์ รอดวัฒนกาญจน์ผู้อำนวยการกองควบคุมการฝึกสำนักวางแผนการฝึกร่วมและผสม กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย กล่าวว่า “(สหรัฐอเมริกา) ...เดิมมีสิงคโปร์ในการสร้างให้เขาเป็นผู้นำในการฝึกต่าง ๆ ” (อัยฎางค์ รอดวัฒนกาญจน์, พันเอก, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2558)

4.1.2 มาเลเซีย อดีตเคยเป็นศัตรูเก่าของสหรัฐอเมริกา ได้เปลี่ยนมาเป็นพันธมิตรใหม่ และมีส่วนสำคัญมากในการบริหารช่องแคบมะละกา ได้เข้าร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์ตั้งแต่ปี 2011 ซึ่งเป็นปีที่ประธานาธิบดีโอบามาเริ่มประกาศใช้นโยบายการปรับสมดุลเอเชีย พันเอกสุชาติ (สุชาติ ทับทิมแดง, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2558) กล่าวว่า “ตอนแรกมาเลเซียเป็นประเทศที่ไม่เคยฝึก คือเข้ามาแค่ CPX (การฝึกปัญหาที่บังคับการ) ตอนนี้ก็เริ่มผลักดันมาเลเซีย ... พยายามสนับสนุนทุกอย่าง”

พันเอกอัยฎางค์ ได้กล่าวในทำนองเดียวกันอีกว่า “(สหรัฐอเมริกา) ... พยายามสร้างประเทศมาเลเซียขึ้นมาให้มีบทบาท” (อัยฎางค์ รอดวัฒนกาญจน์, พันเอก, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2558)

พันเอกชาติชาย กล่าวว่า “เขากำหนดให้ Scenario นี้มีมาเลเซียไปเป็นสัมปทานการขุดเจาะน้ำมันในพื้นที่เยอะเยอะครึ่ง ส่วนหนึ่งก็ผูกไว้กับอีกหลาย ๆ ประเทศที่ต้องส่งกำลังเข้ามาช่วย ก็ผลประโยชน์ส่วนใหญ่จะเป็นของมาเลเซียครึ่งปี เรื่องแหล่งน้ำมันในอิสราเอลไซครับ ... และจะมีเรื่องของ platform ฐานขุดเจาะน้ำมันอยู่รอบ ๆ เกาะนี้ครึ่ง เยอะครึ่ง” (ชาติชาย ชัยเกษม, พันเอก, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2558)

พันเอกอัยฎางค์ ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า “เนื่องจากเราประสบกับวิกฤตจากการบริหารของรัฐบาลที่แล้ว (จรรยาไปสู่การรัฐประหาร) เลยทำให้ฝ่ายสหรัฐนี้ได้ชะลอในการที่จะเข้ามาฝึกคอบร้าโกลด์ และ scenario ก็ไปออกเ็นว่าประเทศที่เสียประโยชน์กลายเป็นมาเลเซีย เขาไม่ยอมให้ประเทศไทยโดยตรง แต่พอ 15 เขาตกลงใจที่จะฝึกคอบร้าโกลด์ต่อ นั่นหมายความว่าประเทศไทยก็ยังเป็น lead nation ซึ่งเข้าไปในพื้นที่ขัดแย้งที่มีผลประโยชน์น้อย สถานการณ์ก็เลวดูจืด ๆ กัน ไม่น่าจะสมจริงเท่าไร ซึ่งจริง ๆ แล้ว ประเทศไทยน่าจะมีความสัมพันธ์กับอนุทวีปนั้น สูญเสียประโยชน์เลยจะต้องมีการเข้าไปช่วยเหลือ เพื่อให้ความขัดแย้งยุติ แล้วก็กลับมาค้าขาย กลับมา

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกันต่อ เพื่อให้เสียประโยชน์เหล่านี้ไป แล้วทำไมถึงต้องเป็นมาเลเซีย นี่คือคำถามที่เกิดขึ้นกับผมนะครับ” (อัษฎางค์ รอดวัฒนกาญจน์, พันเอก, สัมภาษณ์, 14 กันยายน, 2558)

นาวาอากาศเอกพีระพงษ์ กล่าวว่า “แล้วก็มาเลเซีย เข้าร่วมการฝึกกับเรามาตั้งแต่ปี 54 และมาเลเซียต้องการมีบทบาทมากขึ้น พยายามจะ push, propose ขึ้นมาว่าต้องการอยู่ในส่วนของ FTX (การฝึกภาคสนาม) ด้วย” “ทางมาเลเซียนี้พยายามทำ MOU เพื่อจะให้ฝึกกับเราได้เต็มรูปแบบ” “มาเลเซียต้องการที่จะเข้ามามีบทบาทในคอรัปชั่น โกลด์เยอะมากในปีสองปีที่ผ่านมา” (พีระพงษ์ ชูศักดิ์, นาวาอากาศเอก, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2558)

4.1.3 ญี่ปุ่นเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดของสหรัฐอเมริกา และต้องใช้เส้นทางลำเลียงน้ำมันผ่านช่องแคบมะละกาเป็นหลัก และมีศักยภาพทางทหารและเศรษฐกิจสูงเพียงพอที่จะรับมือกับจีนได้ สหรัฐอเมริกาจึงพยายามให้ญี่ปุ่นได้เข้าร่วมรับผิดชอบการรักษาเส้นทางดังกล่าวด้วย ดังนั้น การพยายามเปลี่ยนการฝึกจากการรบตามแบบมาเป็นการปฏิบัติเพื่อสันติภาพ ก็เพื่อใช้เป็นข้ออ้างให้ญี่ปุ่นสามารถเข้าร่วมการฝึกด้วย พันเอกระวี กล่าวว่า “วงรอบปี 15-16 เป็น Maritime Security/Counter Piracy ทั้งนี้ ทางฝ่ายสหรัฐอ้างว่าการฝึกภายใต้กรอบ MS/CP จะทำให้ทุกประเทศสามารถเข้าร่วมการฝึกได้โดยไม่ติดข้อบังคับทางกฎหมายของประเทศต่าง ๆ เช่น ญี่ปุ่น และ อินโดนีเซีย เนื่องจากในสถานการณ์จริง ทุกประเทศเข้าร่วมปฏิบัติการไปแล้ว CTF 151 ในปี 2009 ที่ Gulf of Eden และฝั่งตะวันตกของประเทศ Somalia หรือ CTF 152 ที่ Arabian Gulf ปี 2010” (ระวี โรจนวงศ์, พันเอก, สัมภาษณ์, 21 กันยายน, 2558)

นาวาอากาศเอก พีระพงษ์ กล่าวว่า “ญี่ปุ่นนี้ สังเกตถึงภาษาเขานี้ไม่ดี แต่ดูเหมือนว่าเขาตั้งใจ เอาใจ เอาใจ พยายามที่จะเกาะไปได้ พยายามมีส่วนร่วม ฟังรู้เรื่องมั่งไม่รู้เรื่องมั่ง เขามีส่วนร่วม มีบทบาท สนใจ” พันเอกชาติชาย (ชาติชาย ชัยเกษม, พันเอก, สัมภาษณ์, 24 กันยายน, 2558) กล่าวว่า “ปีหน้านี้ กฎหมายญี่ปุ่นเพิ่งผ่าน ที่จะส่งกำลังออกไปรบนอกประเทศ เพราะฉะนั้น ญี่ปุ่นน่าจะมีบทบาทมากขึ้น” (พีระพงษ์ ชูศักดิ์, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2558)

4.1.4 อินโดนีเซียซึ่งร่วมบริหารช่องแคบมะละกา เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยช่องแคบลอมบอก และทุนดรา ได้ส่งกำลังไปร่วมต่อต้านการก่อการร้ายในอ่าวเอเดนและอ่าวอะระเบียนด้วย

4.1.5 เกาหลีใต้ เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพทางเรือสูง มีอำนาจด้านเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะต้องพึ่งพาช่องแคบมะละกาอย่างมากเช่นกัน และเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดมากกับสหรัฐอเมริกา จึงให้ความร่วมมือในการฝึกสูงมาก นาวาอากาศเอกพีระพงษ์ กล่าวว่า “เกาหลีนี่ก็คล้าย ๆ ญี่ปุ่น กระตือรือร้น ตั้งใจ” (พีระพงษ์ ชูศักดิ์, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2558)

4.2 ประเทศที่สหรัฐอเมริกาพยายามผลักดันให้เข้าฝึกร่วมคอรัปชั่น โกลด์

4.2.1 พม่า เป็นศัตรูเก่าของสหรัฐอเมริกา ปัจจุบัน กำลังกลายเป็นพันธมิตรใหม่ ของสหรัฐอเมริกา เพราะมีที่ตั้งทางภูมิรัฐศาสตร์อยู่ตรงปากทางด้านบนของช่องแคบมะละกา และยังเป็นเส้นทางวางท่อน้ำมันไปยังจีนเพื่อหลีกเลี่ยงช่องแคบมะละกา สหรัฐอเมริกาพยายามดึงพม่า ให้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับตน และให้ถอยออกมาจากจีน ซึ่งสอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงการเมืองในพม่า ที่ทำให้อิทธิพลของจีนในพม่าลดน้อยลง แต่สหรัฐอเมริกาได้ ประโยชน์มากขึ้น พันเอกสุชาติ กล่าวว่า “เมื่อ (สหรัฐอเมริกา) เข้าไปในพม่า (ฟื้นฟูความสัมพันธ์ กับพม่า) ก็ดันพม่าให้เข้ามามีบทบาทในคอรัปชั่นโลกมาก จนถึงขั้นว่า มาทีหลังนะ จะเอามาเป็น ประเทศ participant (หรือ) ประเทศเข้าร่วมการฝึกเลยนะ” (สุชาติ ทับทิมแดง, สัมภาษณ์, 16 กันยายน, 2558)

4.2.2 อินเดีย ศัตรูเก่าของสหรัฐอเมริกา ได้เปลี่ยนมาเป็นพันธมิตรและหุ้นส่วน ใหม่ที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาตามนโยบายการปรับสมดุลเอเชีย เพราะอินเดียมีศักยภาพที่จะ ต่อต้านจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด อีกทั้งมีที่ตั้งฐานทัพเรืออยู่บริเวณเกาะนิโคบาซึ่งเป็นปาก ทางเข้าช่องแคบมะละกาอยู่แล้ว สหรัฐอเมริกาจึงพยายามดึงให้เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกคอรัปชั่น โลกมาก

พันเอกสุชาติ กล่าวว่า “โดยเฉพาะอินเดียตอนนี้ พยายามผลักดันมาหลายปี เพิ่งเข้ามา ปีสองปี จะให้มีบทบาทในการฝึกมากขึ้น ซึ่งจีนขอเข้ามาหลายปี สหรัฐไม่เคยมอบ” (สุชาติ ทับทิมแดง, สัมภาษณ์, 16 กันยายน, 2558)

พันเอกอัษฎางค์ ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า “(สหรัฐอเมริกา) พยายามที่จะเชิญชวน ... ประเทศอินเดียเข้ามาช่วยฝึก” นาวาอากาศเอกพีระพงษ์ (สัมภาษณ์, อ้างแล้ว) กล่าวว่า “ทาง ผู้จัดการฝึกของ USPACCOM นี้ เขามีนโยบายที่จะสนับสนุนอินเดีย อยากให้เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึก ให้มีบทบาท แล้วก็กดดันจีน ... เขาต้องการดันอินเดียให้เข้ามามีบทบาทมากกว่าจีน ... (แต่) จีนเข้ามาก่อนอินเดีย” (อัษฎางค์ รอดวิวัฒน์กาญจน์, พันเอก, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2558)

4.2.3 เวียดนาม ศัตรูเก่าและเป็นพันธมิตรใหม่ของสหรัฐอเมริกา ก็เป็นประเทศ หนึ่งที่อยู่ปลายทางของช่องแคบมะละกา พันเอกสุชาติ (สุชาติ ทับทิมแดง, สัมภาษณ์, 16 กันยายน, 2558) กล่าวว่า “สหรัฐ ... พยายามสร้างพันธมิตรใหม่ ประเทศที่ (สหรัฐ) เคยตัดสัมพันธ์ อย่างเช่น เวียดนาม ... พยายามผลักดันให้เข้ามามีกิจกรรมร่วมในคอรัปชั่นโลกมากขึ้น”

4.2.4 ออสเตรเลีย เป็นประเทศหนึ่งที่สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญมากต่อ นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย และสหรัฐอเมริกาอยากให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นประเทศหลักในคอรัปชั่น โลกเช่นกัน แต่เนื่องจากออสเตรเลียเป็นประเทศที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับช่องแคบมะละกามากนัก สหรัฐอเมริกาจึงไม่ให้การสนับสนุนออสเตรเลียให้เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกมากนัก นาวาอากาศเอก พีระพงษ์ กล่าวว่า “ออสเตรเลียก็ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ทางสหรัฐก็ยังแบ่งรับแบ่งสู้”

(พีระพงษ์ ชูภักดิ์, นาวาอากาศเอก, สัมภาษณ์, 16 กันยายน, 2558)

แต่สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับออสเตรเลียในบทบาทอื่น คือเป็นฐานกองกำลังการรบตามแบบทางทะเล นาวาเอก ญัฐพงศ์ กล่าวไว้ว่า “ออสเตรเลียต่อ sea carrier แล้ว ลงทุนเยอะ แสดงว่า ออสเตรเลียกำลังจะ deploy กำลังมาในนี้แล้ว เพราะว่ามันจะรบกันอยู่แล้ว พี่เห็นไหม นายคนใหม่ (ของออสเตรเลีย) พยายามบอกจีนว่าอย่าไปสร้างฐานอะไรตรงนั้นเลย (ทะเลจีน) แสดงว่า มันก็ predict ออกมาว่า ถ้าเกิดสงคราม อะไรที่ช่วยได้” แสดงว่าสหรัฐอเมริกาต้องการให้กองทัพเรือออสเตรเลีย เป็นกำลังรบตามแบบทางทะเลตามนโยบายของประธานาธิบดีโอบามา ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งกับจีน (ญัฐพงศ์ เกตุสมบุญ, นาวาเอก, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2558)

5. พระราชบัญญัติการประหยัดงบประมาณของสหรัฐอเมริกา (Sequestration, 2013) ได้ส่งผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ 2014–2016 ทำให้กำลังพลของสหรัฐอเมริกาที่เข้าร่วมการฝึกลดลง 50 % และส่งผลกระทบต่อกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย

พันเอกระวี ได้ตั้งข้อสังเกตว่า “ดูได้จาก Strategic Lift ที่เคยมีงบประมาณถึง 12 ล้านเหรียญ เหลือเพียง 8 ล้านเหรียญในปัจจุบัน แล้วคาดว่าจะลงอีกด้วยเรื่อย ๆ ลดลงอย่างเห็นได้ชัด” “การเข้าร่วมของกำลังพลและยุทโธปกรณ์ก็จำกัดลง” (ระวี โรจนวงศ์, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2558)

นาวาอากาศเอกพีระพงษ์ กล่าวว่า “นโยบายของทาง Washington DC เหมือนว่า เขามีนโยบายว่าจะลดงบประมาณ budget ลง ... ตอนหลังก็ คนลดลง ... บางทีให้คนหนึ่งคนรับผิดชอบสองงานอะไรอย่างนี้ เวลาประชุมนี้ ก็วิ่งรอกเอา ... เขาโดนจำกัดเรื่องงบประมาณ กิจกรรมนี้ทำไม่ได้นะ กิจกรรมที่เขาเห็นว่าสิ้นเปลืองอย่างเช่น ice breaking การสันตนาการต่าง ๆ ก็เหมือนว่าไม่มีก็ได้ ... พวก senior leader seminar อะไรนี้ ซึ่งเมื่อก่อนสหรัฐออกเงินนะ จัดทำเต็มที่ ตอนหลังสหรัฐบอกว่าไม่มีงบประมาณสนับสนุนส่วนนี้” (พีระพงษ์ ชูภักดิ์, นาวาอากาศเอก, สัมภาษณ์, 16 กันยายน, 2558)

พันเอกอัษฎางค์ กล่าวว่า “ปี 16 ที่เป็น CPX นี้ อยู่ ๆ ก็ลดในเรื่องของการประเมินผลออกไป” ทั้งนี้ ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากวิกฤตการเงิน 2008 ของสหรัฐอเมริกา (อัษฎางค์ รอดวัฒนาภรณ์, พันเอก, สัมภาษณ์, 14 กันยายน, 2558)

สถานการณ์สมมุติที่ใช้ในการฝึกคอบร้าโกลด์

1. การฝึกคอบร้าโกลด์ 2012 - 2016 มีเฉพาะการฝึกกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม เพื่อปฏิบัติการบังคับให้เกิดสันติภาพเท่านั้น
2. การฝึกคอบร้าโกลด์ 2012 – 2014 จะเป็นการฝึกการปฏิบัติการทางบกของกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม เพื่อผลักดันและแยกประเทศคู่ขัดแย้งออกจากพื้นที่และส่งมอบภารกิจการรักษาสันติภาพให้กับกองกำลังสหประชาชาติต่อไป แต่การฝึกคอบร้าโกลด์ 2015 – 2016 จะเป็นการฝึกการต่อต้านโจรสลัดและการรักษาความมั่นคงทางทะเล ภายใต้กรอบของสหประชาชาติ พร้อมทั้งการรักษาความมั่นคงและความสงบในพื้นที่ และสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม รวมถึงการจัดทำแผนเพื่อส่งมอบพื้นที่ความรับผิดชอบให้กับกองกำลังสหประชาชาติ

ตารางที่ 5-7 สถานการณ์การฝึก ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 – 2016

ปี	สถานการณ์การฝึก
ค.ศ.	
2012	<p>การปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สถานการณ์ ณ อนุทวีปสมมติแปซิฟิก โดยประเทศ Acadia ใช้กำลังเข้ารุกรานและยึดพื้นที่บางส่วนของประเทศ Kuhistan คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้อนุมัติให้จัดตั้ง กกล.นานาชาติ ในการวางแผนที่จะบังคับให้ Acadia ถอนกำลังกลับเข้าเขตแดนของตน
2013	<p>การปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมมติสถานการณ์ของการฝึกให้เกิดสงครามกลางเมืองฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ภายในประเทศ โดยรัฐบาลทำสงครามภายในประเทศกับชนกลุ่มน้อย ส่งผลให้เกิดผู้เสียชีวิต ผู้พลัดถิ่น และผู้อพยพไปยังประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก และชนกลุ่มน้อยได้ยึดครองพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศไว้ ดังนั้น กกล.ผสมนานาชาติ ปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ ตามกฎบัตรสหประชาชาติหมวด 7 และจะใช้ กกล.สหประชาชาติปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ตามกฎบัตรสหประชาชาติบทที่ 6 และเพิ่มเติมให้เกิดสถานการณ์พายุไต้ฝุ่นเข้าทำความเสียหายในพื้นที่การสู้รบซึ่ง กกล.ผสมนานาชาติ และ กกล.หน่วยรอง จะต้องให้ความช่วยเหลือในด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย
2014	การปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ(เหมือนปี 2013)
2015	<p>การปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมมติสถานการณ์การกระทำอันเป็นโจรสลัดการลักพาตัวเพื่อเรียกค่าไถ่ การปล้นเรือ และการสนับสนุนการก่อการร้าย ได้เพิ่มความรุนแรงและซับซ้อน รวมทั้งมีการขยายพื้นที่ออกไปอย่างกว้างขวางอันเป็นการทวีภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ในการพาณิชย์และการเดินเรือในภูมิภาค ตลอดจนเป็นการขัดขวางการปฏิบัติด้านมนุษยธรรมของสหประชาชาติในค่ายผู้ลี้ภัย - คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจึงได้อนุมัติให้มีการจัดตั้ง กกล.ผสมนานาชาติคอบร้าโกลด์ 15/16 เพื่อปฏิบัติการที่จำเป็นภายใต้หมวดที่ 6 ของกฎบัตรสหประชาชาติ

ตารางที่ 5-7 (ต่อ)

ปี	สถานการณ์การฝึก
ค.ศ.	
2015	<ul style="list-style-type: none"> - ในการรบกวน (Disrupt) การสนับสนุนการป้องกัน (Protect) การก่อการร้ายการค้าขายทางทะเล และรักษาความปลอดภัย (Secure) เส้นทางเดินเรือ - สถานการณ์ผู้ลี้ภัยยังคงทวีความรุนแรงขึ้นด้วยเช่นกัน อันมีสาเหตุมาจากการกลับเข้ามาบิณฑบาตของกลุ่มผู้อพยพไม่สงบทางตอนใต้ของประเทศ ทำให้จำนวนผู้ลี้ภัย ซึ่งเดินทางด้วยเรือเล็กมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
2016	<p>การปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมมติสถานการณ์ต่อต้านโจรสลัดและการรักษาความมั่นคงทางทะเล ภายใต้กรอบของสหประชาชาติ ตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ โดยมีการพิจารณาการรักษาความมั่นคงทางทะเล กำจัดโจรสลัดและระงับอาวุธปล้นสะดมในทะเล เพื่อปกป้องการค้าทางทะเลและอิสรภาพในการเดินเรือ - กกล.ผสมนานาชาติปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ รักษาความมั่นคงและความสงบในพื้นที่ และสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม รวมถึงการจัดทำแผนเพื่อส่งมอบพื้นที่ความรับผิดชอบให้กับ กกล.รักษาสันติภาพของสหประชาชาติ

3. นโยบายการฝึกคอบร้าโกลด์ มีแนวโน้มที่จะเน้นการปฏิบัติการทางทะเลมากขึ้น

การฝึกคอบร้าโกลด์ที่ผ่านมา เป็นการฝึก กกล.จก.ร่วม/ผสม ผลักดันและแยกประเทศ คู่ขัดแย้งออกจากพื้นที่และส่งมอบภารกิจการรักษาสันติภาพให้กับ กกล.สหประชาชาติ ซึ่งเป็นการฝึกการปฏิบัติการทางบกเป็นหลัก แต่คอบร้าโกลด์ 2015 เป็นการฝึกเพื่อรักษาความปลอดภัยทางทะเลและต่อต้านการกระทำอันเป็นโจรสลัดโดยสมมติสถานการณ์การกระทำอันเป็นโจรสลัด การลักพาตัวเพื่อเรียกค่าไถ่การปล้นเรือและการสนับสนุนการก่อการร้าย

นาวาอากาศเอกพีระพงษ์ กล่าวว่า “Theme ใหญ่ของปีนี้ก็คือ มันเป็นตัวของ Maritime security เป็นเรื่อง Counter piracy เรื่อง โจรสลัดและความมั่นคงทางทะเลครับ” (พีระพงษ์ ชูภักดิ์, นาวาอากาศเอก, สัมภาษณ์, 16 กันยายน, 2558)

พันเอกชาติชาย ได้อธิบายถึงสถานการณ์การฝึกคอบร้าโกลด์ว่า “มันเป็นเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในโซมาเลีย ... และที่ผ่านมาจะเป็นการรบกันบนบกเป็นหลัก ครั้งนี้มันเป็นครั้งแรกที่จะรบกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ กำลังทางอากาศก็จะใช้น้อยมาก ... กำลังทางเรือ ... เป็นเรื่องของ

การคุมเส้นทางทางเรือให้ได้ก่อน ก่อนที่กำลังทางบกจะขึ้นบก” “มันเป็นการบล็อก ไม่ให้มีการสนับสนุนที่ Isolate เกาะคริสต์มาส ไม่ให้มีการสนับสนุน(จากภายนอก)” “SLOC: Sea Lane of Communication นี้จะต้องถูกปิดล้อม” (ชาติชาย ชัยเกษม, พันเอก, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2558)

พันเอก ระวี กล่าวว่า “การคุ้มครองแหล่งน้ำมันในทะเล และเส้นทางขนส่งน้ำมัน เป็นเรื่องหลักของการฝึกคอบร้าโกลด์ 15 เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติการของกองกำลังสหประชาชาติ ประเทศที่ร่วมฝึกคอบร้าโกลด์เคยเข้าร่วมปฏิบัติการไปแล้ว ได้แก่ CTF 151 (CTF คือกองกำลังต่อต้านการก่อการร้าย: ผู้วิจัย) ในปี 2009 ที่ Gulf of Eden และฝั่งตะวันตกของประเทศโซมาเลีย ได้แก่ CTF 152 ที่ Arabian Gulf ในปี 2010” (ระวี โรจนวงศ์, (พันเอก), สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2558)

นาวาอากาศ เอกฉัตรพงษ์ กล่าวว่า “เป็นการจำลองสถานการณ์จริง (ของอ่าวเอเดน) มาเป็นสถานการณ์ฝึก” (ฉัตรพงษ์ เกตุสมบูรณ์, นาวาเอก, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2558)

นาวาอากาศเอกพิระพงษ์ อธิบายว่า “สมมติให้ประเทศอิสราเอลโซลมีแหล่งพลังงาน” (พิระพงษ์ ชูภักดี, นาวาอากาศเอก, สัมภาษณ์, 16 กันยายน, 2558)

พันเอก อัยฉ่างค์ ซึ่งรับผิดชอบการฝึกปัญหาที่บังคับการ (CPX) ด้วย ได้กล่าวว่า “ปัจจุบันนี้ การฝึกที่บังคับการ ใช้ในเรื่องของ Maritime security ก็คือลงไปสู่ทะเลแล้ว ไม่ใช่เรื่องของการปฏิบัติการทางบกที่เป็นพระเอกเหมือนสมัยก่อน ... แล้วก็ counter terrorist เข้ามา ซึ่งสอดคล้องกับฝ่ายไทยที่ ในปี 17, 18 นี้ กองทัพเรือจะเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก ... จำลองสถานการณ์มาจาก Gulf of Aden ที่มีกรณีโจรสลัดเข้ามามีอิทธิพลในพื้นที่อ่าวเอเดน ... เป็นปัญหาระหว่างประเทศในการควบคุมโจรสลัด (ต้อง) ใช้กฎหมายระหว่างประเทศในการดำเนินการ ดูจากเนื้อเรื่อง เนื้อหา แล้วก็ scenario ที่เอามาใช้ (เป็นการ) ยกมาทั้งกระบี่ โดย UN เป็นผู้ออก resolution ออกมาเท่านั้นเอง และการปฏิบัติก็ยังไม่ได้เป็น Peace keeping แท้ ๆ (แต่) เป็น Peace enforcement ก่อน เพื่อให้การปฏิบัติการทางทหารสามารถจะดำเนินการได้ ... มีการใช้กำลังของ Co-nation เข้ามาช่วยกันในการปิดล้อม และรักษาเส้นทางเดินเรือ เพื่อให้คงสภาพเศรษฐกิจไว้ และใช้กองกำลังต่อต้านโจรสลัด จะมุ่งไปที่โจรสลัด โดยไม่ใช่กำลังที่มากเกินไปจนความจำเป็น แต่พอเพียงที่จะควบคุมอนุทวีปนั้นได้ เพื่อควบคุมทะเล หรือปฏิเสธการใช้ทะเล” (อัยฉ่างค์ รอดวิวัฒน์กาญจน์, พันเอก, สัมภาษณ์, 14 กันยายน, 2558)

สรุปได้ว่า การฝึกคอบร้าโกลด์ 2015 เป็นต้นไป โดยยืนยันแล้วในแผนการฝึกคอบร้าโกลด์ 16, 17 และ 18 มีแนวโน้มการฝึกทางทะเลมากขึ้น โดยใช้ข้ออ้างเรื่องการปราบโจรสลัด และการรักษาเส้นทางเดินเรือ แล้วจำลองสถานการณ์จริงที่อยู่นอกภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกมาเป็นสถานการณ์ฝึก ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า เพื่อหลีกเลี่ยงความหวาดระแวงจากประเทศในภูมิภาคนี้ และ

ประเทศที่ร่วมการฝึกก็เคยเข้าร่วมปฏิบัติการมาแล้วในอ่าวเอเดนและอ่าวอาระเบียเมื่อปี 2009 และ 2010 ตามลำดับ

การป้อนกลับ (Feedback)

เกิดจากผลการฝึกตามปกติ และผลกระทบด้านอื่น ๆ ที่มีต่อการฝึก ซึ่งโดยปกติ จะมีการประเมินผลการฝึก เพื่อนำมาพัฒนาการฝึกในปีต่อ ๆ ไปอยู่แล้ว แต่เนื่องจากในปี พ.ศ.2557 ได้เกิดการรัฐประหารขึ้นในประเทศไทย ทำให้เกิดผลกระทบต่อจุดยืนด้านการเมืองของสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นระบบระหว่างประเทศแบบ 2 ชั่วโมงในภูมิภาค ทำให้ไทยมีอำนาจต่อรองสหรัฐอเมริกามากขึ้น สามารถสรุปผลการป้อนกลับได้ ดังนี้

1. การป้อนกลับด้านการฝึกคอบร้าโกลด์ จะได้จากการประเมินผล ซึ่งจะมีการประเมินผลภายหลังการฝึกในแต่ละปี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการฝึกคอบร้าโกลด์ในปีต่อ ๆ ไปให้ดีขึ้น

พันเอกอัยฎางค์ ซึ่งรับผิดชอบการประเมินผลการฝึกด้วย ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า“การประเมินผล ... จะวัดผลผู้รับการฝึก ... ทีมประเมินผลจริง ๆ แล้วจะมีบทบาทมาก ... (เพื่อให้ทราบ ว่า) ... สิ่งที่เราทำ พันธมิตร หรือ align หรือ co-nation ที่เข้ามาร่วมกัน เขาปฏิบัติได้ถูกต้องไหม ผลที่เกิดจากการปฏิบัติมีผลกระทบอะไรบ้าง” “...ประเมินผล... ในแต่ละปีเขาจะมีการประชุม นอกรอบคอบร้าโกลด์ ... เป็นการพัฒนาในเรื่องของ SOPการปฏิบัติร่วม (Standard of operating: คู่มือการปฏิบัติงาน)การปฏิบัติไหนดีไม่ดี การปฏิบัติไหนเย็นเยื่อ รายละเอียดต่าง ๆ มากเกินไป ก็ตัด ก็เพิ่ม อันนี้ ผมว่าเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายไทย ... จะมีกระบวนการที่จะทำให้ออกมาเป็น SOP ในการฝึก นี่เป็นประโยชน์ สามารถทำให้เราเห็นถึงแนวโน้มในอนาคตได้ ...”“... ถ้าเรามีโอกาสได้ เห็นภาพใหญ่ หรือใครเอามาต่อจิ๊กซอว์ จะเห็นภาพได้ชัดขึ้น มากขึ้น ชัดเจนขึ้น” (อัยฎางค์ รอดวัฒนกาญจน์, พันเอก, สัมภาษณ์, 14 กันยายน, 2558)

2. การป้อนกลับจากฝ่ายไทย อันเกิดจากผลกระทบจากการเกิดการรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ.2557 พันเอก สุชาติกล่าวว่า“เราก็ไม่ได้ปล่อย (ให้สหรัฐฯทำได้ทุกอย่าง) นะ เราก็ยังถือว่า เราเป็นประเทศมีศักดิ์ศรีนะ ถึงแม้เราจะถูกบีบบังคับอะไร เราก็ยังมีการต่อรองกับมัน (สหรัฐฯ) อยู่ เพื่อให้เราได้ประโยชน์สูงสุด คือไม่ได้ยอมมัน (สหรัฐฯ) ทุกเรื่อง”“เพราะสหรัฐฯ ยังไงก็ทิ้งไทยไม่ได้ ยังคงเห็นไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์หลักในย่านนี้อยู่เพราะฉะนั้น ที่ว่านโยบายประเทศที่เป็นเผด็จการ ที่มีปฏิวัติรัฐประหาร จะตัดความสัมพันธ์ มัน(สหรัฐฯ) ก็ได้แต่ออกสื่อในทางลึกลับ ๆ แล้ว ทางเส้นใน มัน(สหรัฐฯ) ก็ยังปฏิสัมพันธ์กับเราอยู่อย่างต่อเนื่อง ไอ้ที่มัน (สหรัฐฯ) ประกาศออกทางสื่อ ก็คือ เป็นแค่บทบาททางการเมือง เพื่อลดการโจมตีของฝ่ายค้านของ สหรัฐฯเท่านั้นเอง แต่จริง ๆ แล้ว มัน(สหรัฐฯ) ไม่กล้าตัด (สัมพันธ์กับ) เราร้อยเปอร์เซ็นต์ ก็ยังมีการ

ฝึกอยู่ แต่ก็ลดระดับลงเพื่อไม่ให้มัน (สหรัฐฯ) เสียหน้า อะไรแบบนี้ จากนั้นเรื่องยุทธวิธี ก็กลายมาเป็นเน้นการฝึกด้านอื่น ๆ แทน เช่น การบรรเทาภัยพิบัติ อะไรประมาณนี้ แทนการใช้กำลังเพื่อทางด้านยุทธวิธีเป็นหลัก แต่แน่นอนเลยว่า สหรัฐจะไม่ตัดความสัมพันธ์กับไทยอย่างร้อยเปอร์เซ็นต์อย่างแน่นอน เพราะว่าจากบทเรียนที่มีมาหลายปีแล้ว อ้างว่าจะตัดจะตัด สุดท้ายมันก็ต้องยอมรับทุกที พอเราแข็งขึ้นกับมัน (สหรัฐฯ) (สหรัฐฯ) ก็จะต้องวิ่งมาสิโรราบกับเรา พอช่วงแรกที่มีการปฏิวัตินั้น พอมัน (สหรัฐฯ) ประกาศตุ้ม เราก็เชิญจีนแผ่นดินใหญ่มาเยือนอะไรอย่างเงี้ย เราก็เล่นการเมืองเป็นอะไรเงี้ย เราก็เล่นการเมืองเหมือนกัน เชิญรัสเซีย เชิญจีนมาเยือน จีนรัสเซียเชิญเศรษฐกิจอะไรของเราไปเยือนอะไรประมาณนี้ เพื่อมาเป็นพวกเรา ซึ่งที่มอง คือสหรัฐฯมันไม่ตัดเราออกจากวงจร และก็พยายาม อย่างที่เพื่อนว่า คือใช้ประเทศเหล่านี้มาคานกับจีน โดยเฉพาะอินเดียตอนนี้ พยายามจะผลักดันมากเลย เพิ่งเข้ามาปีสองปี จะให้มีบทบาทในการฝึกมากขึ้น ซึ่งจีนขอเข้ามาหลายปีแล้ว สหรัฐฯไม่เคยยอม ไม่ยอมเลย แต่ไทยก็ไม่ยอมเหมือนกัน ก็คือเลยเอาเข้ามาร่วมได้ในกิจกรรม HCA โครงการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่การฝึก แต่เงินออกมาฝึก CPX, FTX สหรัฐฯยังไม่ยอม ดังนั้น พอสหรัฐฯไม่ยอม ประเทศที่สหรัฐฯผลักดัน เช่น พม่า หรืออินเดียที่จะเข้ามานี้ เราก็ยังไม่ยอมเหมือนกัน เพราะถือว่า เราก็มีเสียงดังเหมือนกันในการฝึกคอบร้า โกลด์นี้ เพราะว่าเราเป็นประเทศเจ้าภาพร่วม” (สุชาติ ทัฬหภูมิแดง, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2558)

นี่คือผลกระทบจากระบบ 2 ขั้วอำนาจในภูมิภาคที่ส่งผลให้ไทยมีอำนาจต่อรองสูงขึ้น จึงวางตนเป็นผู้รักษาสสมดุล (keeper of the balance) ของระบบระหว่างประเทศแบบ 2 ขั้วอำนาจในภูมิภาคได้ นาวาอากาศเอก พิระพงษ์ กล่าวไว้ว่า “ทางผู้จัดการฝึกเขาต้องการดันอินเดียให้เข้ามา มีบทบาทมากกว่าจีน แต่ว่าทางเราก็จะ Balance ไว้ และเราก็ตอบปฏิเสธไปว่า ถ้าต้องการให้อินเดียเข้ามา มีบทบาทขึ้นมาเป็นประเทศที่เป็นสมาชิกหลักประเทศที่ 8 ก็ให้รับเงินด้วย เขาก็ถอยกลับไป” “เห็นพี่บอย (ผู้อำนวยการสำนักวางแผนการฝึกร่วมและผสมฯ) บอกผมว่า ปี 49 นี่ตัดเลย ตอนกันยา 49 ยังอยู่ในห้วงการฝึกพอดี พอปฏิวัติปุ๊บ กลับเลย แต่ก่อนนั้น ในยุค คสช. ปี 34 ยังฝึกกันได้อยู่ ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของสหรัฐฯในปีนั้น ๆ 58 นี่ pause ไประยะหนึ่ง แล้วก็ประกาศลดความสำคัญ FTX (การฝึกภาคสนาม) ไปเพิ่มหัวข้อการบรรเทาภัยพิบัติและการช่วยเหลือทางมนุษยธรรม ก็เกิดกรณีเรือเกยตื้น” “เรือเกยตื้น ... ทางผู้ใหญ่เราตอนนั้นก็รู้สึกว่ามันไม่พอใจ มีการเรียกตัว ... หัวหน้า JUSMAC มาคุย ทางสหรัฐฯก็ยืนยันว่าเป็นอุบัติเหตุจริง ๆ และก็เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ก็เลยให้ฝึกต่อไป ... ตอนแรกก็มั่นใจนโยบายว่าจะยกเลิกการฝึกอยู่ แต่ว่าตอนหลัง ก็มีการรอมชอมกัน” (พิระพงษ์ ทัฬหภูมิแดง, นาวาอากาศเอก, สัมภาษณ์, 16 กันยายน, 2558)

แสดงว่าไทยมีอำนาจต่อรองสูงขึ้น และไทยใกล้ชิดกับจีน ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงพยายามลดข้อเสียด้านนี้ โดยพยายามหาทางรอมชอม สอดคล้องกับพันเอกสุชาติ(สุชาติ ทัฬหภูมิแดง, พันเอก,

สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2558) ที่กล่าวว่า “แต่ตอนนี้คือเราไม่แคร์มัน (สหรัฐฯ) เราเล่นการเมืองเป็นนะ มันมีประเทศที่เบ้มอีกเยอะแยะที่เขาต้องการมา Join กับเรานะ จะมาคานสหรัฐฯเหมือนกัน โดยเฉพาะรัสเซีย พอรู้ว่าสหรัฐฯจะตัดเศรษฐกิจ เขาเชิญเศรษฐกิจไปเยือนเลยนะ ... ประเทศจีนมาเยือนไทยเยอะอะไรเงี้ยในช่วงที่สหรัฐฯจะฝึกหรือไม่ฝึกคอบร้าโกลด์ มันจะขอเข้ามาเสียบแทน เปลี่ยนรหัสการฝึกอยู่แล้ว เป็น Dragon Gold อยู่แล้ว ฝึกร่วมกับจีนเยอะไปอย่างนี้ เพราะตอนนี้จีน ... อยากจะมาฝึกกับเราเยอะแยะ แต่เรายังไม่ เรายังเกรงใจสหรัฐฯอยู่นะ คือจีนจะขอเข้ามาฝึกกับเราตั้งหลายรหัสนะ” “การรัฐประหาร เขา (สหรัฐฯ) มีนโยบายชัดเจนตามรัฐธรรมนูญ แต่สุดท้าย ก็ส่งแผนกใต้ดิน JUSMAC เข้ามาพบ แต่ที่เขา (สหรัฐฯ) ขอร้องเราคือ ไม่ให้ออกข่าวอะไรแค่นั้น ไม่ให้มีการแถลงข่าว แต่การฝึกยังมีต่อเนื่อง ออกข่าวก็ออกข่าวไป” เป็นการเน้นย้ำว่า ไทยได้ยกระดับเป็นผู้รักษาสถิต (Keeper of the balance) ของระบบ 2 ขั้วอำนาจ

นาวาเอก ฉัฐพงศ์ กล่าวว่า “มันเป็นผลประโยชน์ของฝ่ายสหรัฐฯเป็นหลัก ถามว่ายกเลิกคอบร้าโกลด์ไป ไทยสูญเสียอะไรไหม สูญเสียเหมือนกันเล็กน้อย แต่เรายังมีการฝึกป้องกันประเทศของเราอีกตั้งเยอะแยะ” (ฉัฐพงศ์ เกตุสมบุญ, นาวาเอก, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2558)

ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงจำเป็นต้องจำใจยอมร่วมกับไทย ซึ่งต่างจากระบบขั้วเดียวในตอนไทยเกิดรัฐประหารในปี 2006 นาวาเอก ฉัฐพงศ์ ได้กล่าวต่อไปอีกว่า “แรงกดดันจากสหรัฐฯที่มีผลกระทบต่อคอบร้าโกลด์ ตอนแรก ๆ เลขนี้ เจ็บไปเลย ... พอปฏิวัติบับ เบรกไปเลยครับ ถามอะไรก็ไม่ค่อยตอบ นิ่ง นิ่ง นิ่ง ใกล้เคียงเวลา ก็มาบอกว่า ฝึกก่อนนะ” สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องแสดงการต่อต้านตามนโยบาย แต่ในที่สุดก็ต้องยอมยอม นี่ก็คือผลของระบบ 2 ขั้วอำนาจในภูมิภาค (ฉัฐพงศ์ เกตุสมบุญ, นาวาเอก, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2558)

พันเอก อัยฉ่าง กล่าวว่า “(ปี) 14 นี้ก็ ปัญหา CPX นี้ ผู้รับการฝึก คือสหรัฐฯจัดเต็มทีที่พิชิตโลก แต่พอปี 15 STAFFEX ที่นครนายก ผู้เข้าร่วมการฝึกของสหรัฐฯที่เข้ามาใหม่เหมือนไม่ได้มีการเตรียมตัว รู้ล่วงหน้าประมาณอาทิตย์หรือสองอาทิตย์ ซึ่งผมคาดเดาว่า น่าจะเป็นผลจากนโยบายของฝ่ายการเมืองของเขา พยายามที่จะบีบไม่ให้เกิด แต่สุดท้ายก็ยังคงเกิด อันนี้ ก็ต้องไป Find out กันต่อไปว่าทำไมเขาถึงยอม” “จากการพูดคุยกับผู้รับการฝึก เขาู้ล่วงหน้าเพียงหนึ่งอาทิตย์หรือสองอาทิตย์ ทำให้การเตรียมการของเขาไม่ดี” (อัยฉ่าง รอดวิฒนกาญจน์, พันเอก, สัมภาษณ์, 14 กันยายน, 2558)

แสดงว่า ในตอนแรก สหรัฐอเมริกาได้ตกลงใจจะจับการฝึกไปแล้ว จึงไม่ได้เตรียมกำลังพลไว้ แต่เมื่อเห็นว่าจีนจะแทรกเข้ามาแทนที่ ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องดำรงการฝึกต่อไปโดยไม่ได้มีการเตรียมกำลังพลให้พร้อมรับการฝึก

3. การป้อนกลับจากสหรัฐอเมริกา จากผลกระทบจากการเกิดรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ.2557 นาวาเอก อนุรักษ์ กล่าวไว้ว่า “สำหรับ 2015 ... ต้องหยุดการไปหัวงหนึ่ง แล้วค่อยมาเริ่มต้นใหม่ แต่ว่าในเรื่องการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย ... 2016 นี้ก็ ที่มีการสร้าง Site อาคาร 4 Site นี้ ปีนี้ก็เพิ่มขึ้นอีก 2 เป็น 6 ก็เพิ่มจำนวนขึ้น... ต้องการให้ใหญ่ขึ้น ตามทางที่ สหรัฐพูดในหน้าทีวีครับ” (อนุรักษ์ เกตุสมบุญ, นาวาเอก, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2558) นั่นคือ สหรัฐอเมริกาถือโอกาสปรับเปลี่ยนนโยบายการฝึกให้สอดคล้องกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย คือ การใช้อำนาจแบบแข็ง (Hard power) เพื่อให้เกิดอิทธิพลในทางเชิญชวน (Persuade) และป้องปราม มากกว่าในทางบังคับและทำลาย เพื่อโน้มน้าวให้จีนหันมาอยู่ในระเบียบโลกร่วมกัน ซึ่งเป็นการแก้ไขยุทธศาสตร์ที่หลงทาง (Misguided strategy) ของประธานาธิบดีบุช

สอดคล้องกับที่ พันเอก อัญญาศักดิ์ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า “เขาพยายามจะลดโทนจากการปฏิบัติการทางทหารเต็มรูปแบบ มาเป็นในเรื่องของการปฏิบัติการในด้านสันติภาพ” ซึ่งเป็นเป้าหมายแบบอุดมคติ (Idealist end) พันเอกอัญญาศักดิ์ (อัญญาศักดิ์ รอดวัฒนกาญจน์, พันเอก, สัมภาษณ์, 14 กันยายน, 2558) ยังกล่าวอีกว่า “การเชิญประเทศต่าง ๆ เข้ามานี้ มีลักษณะเหมือนกับจะเป็นการสร้างสมดุลให้เกิดขึ้น อย่างเช่น เมื่อมีจีน ... เข้ามาร่วมการฝึกด้วย” นั่นคือแนวทางหนึ่งที่จะโน้มน้าวให้จีนเข้าร่วมอยู่ในระเบียบโลกเดียวกัน (อัญญาศักดิ์ รอดวัฒนกาญจน์, พันเอก, สัมภาษณ์, 14 กันยายน, 2558)

จุดอ่อนของกองทัพไทยและข้อเสนอแนะ

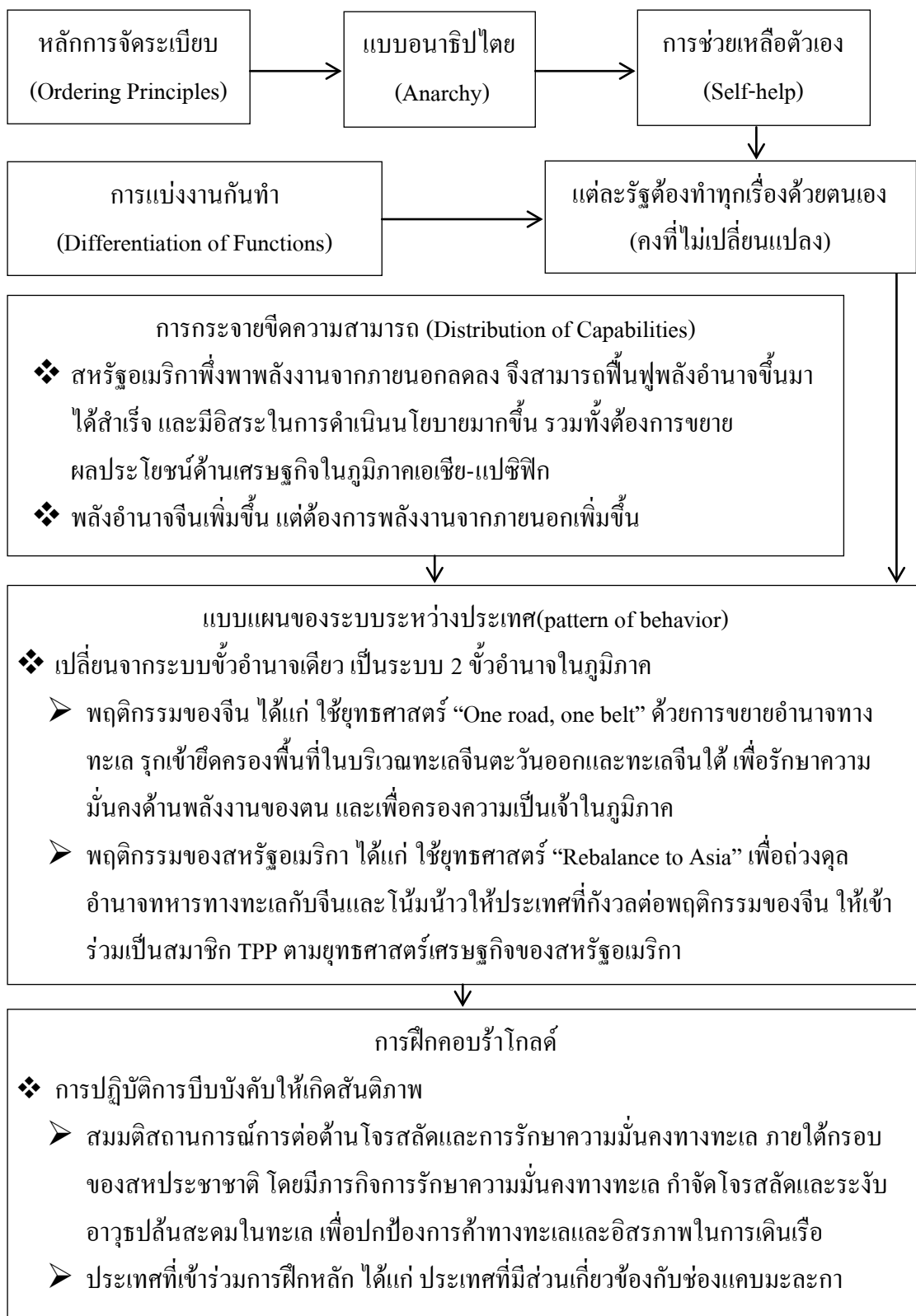
พันเอก ระวี กล่าวไว้ว่า “คอบร้าโกลด์ ... เรานี้ก็ ส่วนมากนี้ไม่มีผลอะไร ฝึกเพื่อให้ได้ประสบการณ์ และได้ความรู้ในด้านภาษาอะไรอย่างนี้” “บางทีของเรานี้ หน่วยจะหวงคนเอาไว้ทำงาน คนที่ส่งมา วันแรกก็พยายามทำ พอ tune ไม่ติด วันที่สองก็เริ่มห่างออกมาเรื่อย ๆ ไม่อยู่ในกลุ่มแล้ว แต่เนื้อหามันไปเรื่อยเลยครับ มันจะต่อเนื่องอยู่เรื่อย พอเสร็จหนึ่ง ก็ไปสอง จากสองก็ไปสาม ถ้าเรา Tune ไม่ติด เราก็แปลกแยกจากทีมแล้ว ก็จะขึ้นกับสหรัฐฯ สิงคโปร์” (ระวี โรจนวงศ์, พันเอก, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2558)

แสดงว่า ฝ่ายไทยไม่ได้ใส่ใจในการฝึกเลย พันเอก ชาติชาย (กล่าวว่า “ผมบอกได้เลยว่า ปัญหาที่พวกผมถูกส่งไปนี่ เหมือนถูกนำไปปล่อยเกาะครับพี่ ทุกอย่างผมแก้ปัญหาเองหมดเลย ผู้ใหญ่ก็ไปมุ่งชนตรงกันเป็นหลักนะครับพี่ ไม่ได้มุ่งว่า สิ่งที่ได้มา ไม่ได้คิดว่า สิ่งที่เหนือเราเหนือชาติอื่น เราจะสร้างความเชื่อถือให้เขาได้ยังไง” ชาติชาย ชัยเกษม, พันเอก, 24 กันยายน 2558, สัมภาษณ์) นั่นคือ ระดับนโยบายไม่เข้าใจถึงเนื้อหาเบื้องหลังของการฝึก ซึ่งมีความสำคัญมากต่อความมั่นคงของชาติ

พันเอกชาติชาย ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า “มันเป็นเวทีที่จะได้ประโยชน์มาก มันจะเป็น Joint operation ในอาเซียน เราจะต้องสร้างความพร้อมในเวทีคอบร้าโกลด์หาประโยชน์ให้มากที่สุด คือให้เราพร้อมที่จะทำงานกับชาติอื่น ๆ ในลักษณะ Joint combine Joint ให้ได้ ... เราต้องเข้าสู่เป็นสากลให้ได้ครับ เวทีคอบร้าโกลด์นี้ดีมากครับ ในวันที่ไม่พร้อมต้องเตรียมตัวเยอะ ๆ เท่านั้นเองครับ” (ชาติชาย ชัยเกษม, พันเอก, 24 กันยายน 2558, สัมภาษณ์) นั่นคือ คอบร้าโกลด์ คือเวทีที่จะทำให้เราเข้าสู่เวทีโลกได้

นาวาเอก รัชพงศ์ ได้เสนอแนะว่า “กองทัพไทยจะต้องมี Professionalism ตอนนี้องค์ทัพไทยขาด Professionalism ซึ่งรู้จัก รู้กว้าง แล้วขยายผลได้ ... พอรู้จักรู้กว้างไม่ได้ มันก็ Predict อนาคตไม่ได้ ก็ทำแค่ปัญหาปัจจุบัน มันต้องใช้คนแบบมี Vision หน่อย ... ของเรามันเป็นแบบสมบัติผลัดกันชม ถ้าเรายังเล็กไม่ได้ เราก็ไปไกลกว่านี้ไม่ได้” หมายความว่า กองทัพไทยควรมีนักยุทธศาสตร์มืออาชีพที่เข้าใจโครงสร้างอำนาจระหว่างประเทศ ซึ่งจะทำให้กองทัพไทยมีอิสระในการดำเนินนโยบาย และไม่เป็นผู้ถูกกระทำอีกต่อไป ไม่จำเป็นต้องดำเนินนโยบายตามที่ประเทศมหาอำนาจต้องการหรือกดดันให้ต้องกระทำ แต่จะเป็นฝ่ายครองความริเริ่มสามารถรักษาสิทธิและโอกาสที่พึงจะได้เอาไว้ (รัชพงศ์ เกตุสมบูรณ์, นาวาเอก, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2558)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างระบบระหว่างประเทศแบบ 2 ขั้วอำนาจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก สามารถสรุปผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ ตามสันนิษฐานใหม่ได้ ตามภาพที่ 5-7

ภาพที่ 5-7 โครงสร้างระบบระหว่างประเทศแบบ 2 ขั้วอำนาจที่ส่งผลกระทบต่อกรฝึกคอบร้าโกลด์

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลเอเชียที่มีต่อการฝึกคอบร้า โกลด์ ตามทฤษฎียุทธศาสตร์

จีนได้ผงาดขึ้นมาท้าทายสหรัฐอเมริกาทั้งด้านเศรษฐกิจและการทหาร และเริ่มคุกคามต่อภูมิภาค ทำให้ประเทศต่าง ๆ เรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาเป็นผู้นำในการปกป้องประเทศในภูมิภาคให้ปลอดภัยจากการคุกคามของจีน อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาและหลายประเทศในภูมิภาคต่างก็ต้องการพึ่งพาเศรษฐกิจจีน ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงต้องดำเนินนโยบายด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดความหวาดระแวงจากจีน ในขณะเดียวกัน เมื่อเกิดการรัฐประหารขึ้นในประเทศไทย แต่เนื่องจากไทยมีความสำคัญต่อนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกามาก ทำให้การฝึกคอบร้า โกลด์ 15 และ 16 จะยังคงดำเนินไปตามปกติ สามารถสรุปตามทฤษฎียุทธศาสตร์ ดังภาพที่ 5-8

1. ฝึกกำลังจากกองทัพกลุ่มประเทศพันธมิตรที่เกี่ยวข้องกับ “ช่องแคบมะละกา” เพื่อฝึกการควบคุมการเข้าถึงแหล่งน้ำมัน และการควบคุมเส้นทางการลำเลียงน้ำมันทางทะเล ซึ่งเป็นประเด็นอ่อนไหวของจีนในเรื่องการเข้าถึงแหล่งน้ำมันในแอฟริกา และเส้นทางการลำเลียงน้ำมันทางทะเลมายังจีน แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับจีน สหรัฐอเมริกาจึงหลีกเลี่ยงจากการปฏิบัติการสู้รบทางทหาร แต่หันมาเน้นในเรื่องการช่วยเหลือประชาชนและการบรรเทาภัยพิบัติเป็นหลัก เพื่อฝึกการใช้กำลังทหารซึ่งเป็นอำนาจแบบแข็ง (hard power) ให้เกิดอิทธิพลในทางเชิงชวนและป้องปราม มากกว่าบังคับ/ทำลาย เพื่อโน้มน้าวให้จีนหันมาร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรตามระเบียบโลก สอดคล้องกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของประธานาธิบดีโอบามา และยังคงควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด แต่สมดุลเพียงพอ

2. จุดยืนด้านการทูตได้แก่ รักษาพันธมิตรที่ร่วมฝึกหลักเดิมเอาไว้ และพยายามผลักดันให้พันธมิตรและหุ้นส่วนใหม่ที่เกี่ยวข้องกับช่องแคบมะละกาให้เข้ามาร่วมการฝึกหลัก และลดความหวาดระแวงโดยการเชิญให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ให้เข้าร่วมฝึกอื่น ๆ และร่วมสังเกตการณ์การฝึก ซึ่งรวมถึงจีนด้วย

3. พยายามประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชาวอเมริกันและชาวไทยให้การสนับสนุนนโยบายการฝึกในทุก ๆ ด้าน

4. ผลสุดท้ายที่คาดว่าจะได้รับ คือ สามารถป้องปรามจีนไม่ให้คุกคามภูมิภาคและหันกลับมาร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรได้

ภาพที่ 5-8 โครงสร้างการฝักคอบร้าโกลด์เพื่อสนองนโยบายของสหรัฐอเมริกา

ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 4-9

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลเอเชียที่มีต่อการฝักคอบร้าโกลด์ ตามทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์

1. การเปลี่ยนแปลงจุดศูนย์กลางของภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน

1.1 สหรัฐอเมริกา ลดการพึ่งพาน้ำมันจากภายนอก แต่จีนกลับต้องพึ่งพาแหล่งน้ำมันจากภายนอกเพิ่มขึ้น โดยเส้นทางการลำเลียงน้ำมันทางทะเลได้กลายมาเป็นความมั่นคงที่สำคัญยิ่งของจีน ทำให้จีนต้องเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ จากเดิมที่เน้นการปกป้องอำนาจอธิปไตยบริเวณพื้นที่ทาง

ทะเลบริเวณใกล้ชายฝั่งเป็นหลัก จำเป็นต้องขยายไปยังน่านน้ำในทะเลลึกมากขึ้น รวมไปถึงพื้นที่ทางทะเลในภูมิภาคอื่นที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางขนส่งทางทะเลของจีนด้วยโดยช่องแคบมะละกา คือภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญยิ่งของจีน เพราะเป็นจุดแออัด (Choke point) ของการลำเลียงน้ำมันของจีน หนังสือพิมพ์ China Youth Daily จึงได้กล่าวไว้ว่า “...ใครก็ตามที่ควบคุมช่องแคบมะละกาได้ จะมีอำนาจในการควบคุมเส้นทางขนส่งน้ำมันของจีนได้” จึงเป็นที่มาของนโยบายการคุกคามเข้ายึดครองพื้นที่ในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก เพื่อแสวงหาแหล่งน้ำมันจากบริเวณดังกล่าว เพื่อลดการนำเข้าจากภายนอกผ่านช่องแคบมะละกา และใช้พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นฐานทัพทางทหารในการคุ้มครองเส้นทางลำเลียงน้ำมันผ่านช่องแคบมะละกาได้ด้วย และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุด คือการครองความเป็นเจ้าในเอเชียต่อไป

1.2 สหรัฐอเมริกาจึงได้ปรับเปลี่ยนการฝึกคอบร้าโกลด์เป็นการฝึกทางทะเลมากขึ้น เพื่อเตรียมกำลังทางเรือของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรที่เกี่ยวข้องกับช่องแคบมะละกา ให้มีความพร้อมที่จะควบคุมช่องแคบมะละกา ซึ่งเป็น choke point ที่เป็นภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญยิ่งของจีน ในกรณีที่มีความขัดแย้งรุนแรงกับจีน

2. การเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ

ภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ (Economy geopolitics) ได้เปลี่ยนจากตะวันตกมาสู่ตะวันออก เพราะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและยุโรปเสื่อมถอยลง แต่ทวีปเอเชียโดยเฉพาะจีนกลับผงาดขึ้น จึงเป็นพื้นที่ที่จะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ดังนั้น นโยบายการฝึกคอบร้าโกลด์ จึงต้องสอดคล้องกับเป้าหมายดังกล่าวด้วยโดยการฝึกอำนาจแบบแข็ง (hard power) ให้เกิดอิทธิพลในทางเศรษฐกิจและป้องกันมากกว่าการบังคับและทำลาย โดยลดการฝึกแบบตามแบบลง และเพิ่มด้านการช่วยเหลือประชาชนและการบรรเทาภัยพิบัติมากขึ้นและลดความหวาดระแวง โดยการให้จีนเข้าร่วมการฝึกอื่น ๆ และร่วมสังเกตการฝึก

ตอนที่ 6 สรุป

1. การฝึกคอบร้าโกลด์ก่อนการใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา

1.1 การฝึกคอบร้าโกลด์ในยุคสงครามเย็น (พ.ศ. 2499 – 2534) เป็นแบบทวิภาคีระหว่างกองทัพของสหรัฐอเมริกากับไทย เพื่อฝึกการปฏิบัติการรบตามแบบโดยการใช้กำลังขนาดใหญ่ (กองทัพน้อย) ตามนโยบายต่อต้านการแผ่ขยายอิทธิพลลัทธิคอมมิวนิสต์ของสหรัฐอเมริกา

1.2 การฝึกคอบร้าโกลด์ยุคหลังสงครามเย็นตอนต้น (พ.ศ. 2535 – 2542) ยังคงเป็นแบบทวิภาคีระหว่างกองทัพสหรัฐอเมริกากับกองทัพไทย และยังคงเป็นการปฏิบัติการรบตามแบบโดยการใช้กำลังขนาดใหญ่ (กองทัพน้อย) แต่เป็นไปตามนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่ขยายผลจาก

การล่มหลายของสหภาพโซเวียต โดยการใช้กำลังตามแบบรุกเข้าไปจัดระเบียบในยุโรปตะวันออก และในตะวันออกกลาง

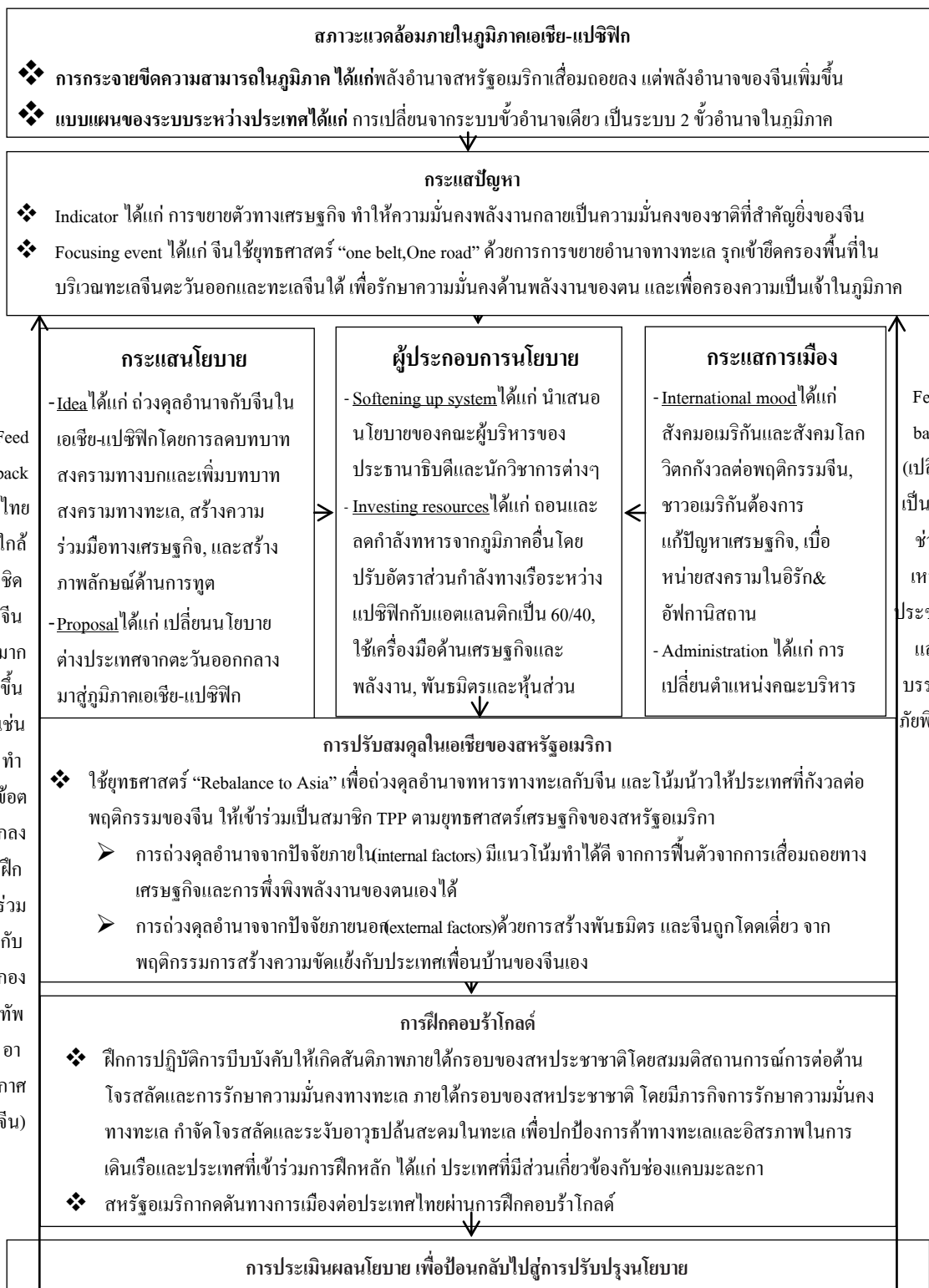
1.3 การฝึกคอบร้าโกลด์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมา เป็นแบบพหุภาคี เพื่อฝึกการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติ ในพื้นที่ขัดแย้งต่าง ๆ ทั่วโลก ตามนโยบายของสหรัฐอเมริกา

2. การฝึกคอบร้าโกลด์ ในห้วงการใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย

สรุปตามกรอบแนวคิดการวิจัย ถึงผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทยตามภาพที่ 5-9 ได้ดังนี้

2.1 มีแนวโน้มที่จะเน้นการปฏิบัติการทางทะเลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ที่ต้องการสร้างสมดุลด้านการทหารทางทะเลกับจีน ทั้งนี้ เพราะจีนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ โดยการขยายอำนาจทางทะเลเพื่อรักษาความมั่นคงด้านพลังงานของตน โดยการคุกคามประเทศเพื่อนบ้านบริเวณทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก แต่การเปลี่ยนแปลงการฝึกมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป มีการจำลองสถานการณ์ในภูมิภาคอื่นที่เหมาะสมต่อการปรับใช้ตามนโยบายการปรับสมดุลมาเป็นสถานการณ์การฝึก และพันธมิตรที่สหรัฐอเมริกาพยายามผลักดันเข้าร่วมการฝึกนั้น ล้วนแต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับช่องแคบมะละกา ซึ่งสอดคล้องนโยบายการปรับสมดุลของสหรัฐอเมริกาประการหนึ่ง คือ การอาศัยความร่วมมือกับพันธมิตรและหุ้นส่วน อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาได้รับผลกระทบจากการตัดงบประมาณทางทหารตั้งแต่ปลายปี 2013 (Sequestration 2013) จึงจำเป็นต้องลดจำนวนกำลังพลและงบประมาณการฝึกอื่น ๆ ลง ซึ่งมีผลตั้งแต่การฝึกคอบร้าโกลด์ 2014 เป็นต้นมา และเนื่องจากโครงสร้างระบบชีวอำนาจในภูมิภาคเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การกีดกันทางการเมืองต่อประเทศไทยผ่านการฝึกคอบร้าโกลด์ภายหลังการรัฐประหารเมื่อปี ค.ศ. 2014 จึงแตกต่างจากการกีดกันทางการเมืองต่อประเทศไทยผ่านการฝึกคอบร้าโกลด์ภายหลังการรัฐประหารเมื่อปี ค.ศ. 2006

2.2 ผู้ปฏิบัติงานในกองอำนวยการฝึกคอบร้าโกลด์ 2015 ได้ให้ความเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาในระดับนโยบายของกองทัพไทยมักไม่เข้าใจถึงเนื้อหาในระดับยุทธศาสตร์ของการฝึก ซึ่งการฝึกร่วมและผสมมีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติมากและคอบร้าโกลด์ ยังเป็นเวทีที่จะทำให้กองทัพไทยเข้าสู่เวทีโลกได้หากกองทัพไทยมีนักยุทธศาสตร์มืออาชีพที่เข้าใจโครงสร้างอำนาจระหว่างประเทศ จะทำให้กองทัพไทยมีอิสระในการดำเนินนโยบาย ไม่เป็นผู้ถูกกระทำอีกต่อไป และไม่จำเป็นต้องดำเนินนโยบายตามที่ประเทศมหาอำนาจต้องการหรือกดดันให้ต้องกระทำ แต่จะเป็นฝ่ายครองความริเริ่มสามารถรักษาสีทธิและโอกาสที่พึงจะได้เอาไว้จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ภาพที่ 5-9 ผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ ในประเทศไทย

2.2.1 ควรพัฒนาผู้บังคับหน่วยและฝ่ายอำนวยการในกองทัพไทย ให้มีความรู้และความเข้าใจสถานการณ์ทางยุทธศาสตร์อย่างเชี่ยวชาญจนกลายเป็นมืออาชีพ (Professionalism) ที่รู้จัก รู้กว้าง มีวิสัยทัศน์ (Vision) สามารถทำนาย (Predict) สถานการณ์ในอนาคตได้

2.2.2 ควรทบทวนระบบการกำหนดนโยบายการฝึกกองทัพอากาศของไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และนำเสนอรูปแบบแนวทางการพัฒนานโยบายการฝึก เพื่อให้กองทัพไทยครองความริเริ่มเหนือกว่าในทุกสถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ สามารถขยายผลเป็น Joint operation ในระดับอาเซียน หรือในเวทีระดับสากลอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า กองทัพไทยสามารถประยุกต์ใช้ตัวแบบของการวิจัยครั้งนี้ไปดำเนินการได้

บทที่ 6

แนวโน้มผลการดำเนินนโยบาย

ผลของการดำเนินยุทธศาสตร์นั้น จะใช้เวลาค่อนข้างยาวนาน แต่เนื่องจากนโยบายการ
คุกคามประเทศเพื่อนบ้านบริเวณทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออกของจีน และการปรับสมดุลใน
เอเชียของสหรัฐอเมริกาเป็นนโยบายที่กำลังเริ่มดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน จึงไม่อาจประเมินผลเหมือน
นโยบายที่ดำเนินเสร็จสิ้นไปแล้วได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องประเมินจากแนวโน้มผลการดำเนินนโยบาย
ด้วยทฤษฎีต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวโน้มผลการดำเนินนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา
ประกอบด้วย

การวิเคราะห์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่

การวิเคราะห์ตามทฤษฎียุทธศาสตร์

การวิเคราะห์ตามทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์

สรุปแนวโน้มผลการดำเนินนโยบาย

ตอนที่ 2 แนวโน้มผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ประกอบด้วย

การวิเคราะห์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่

การวิเคราะห์ตามทฤษฎียุทธศาสตร์

การวิเคราะห์ตามทฤษฎีหลายกระแส

ตอนที่ 1 แนวโน้มผลการดำเนินนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา

การวิเคราะห์แนวโน้มตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่

การที่สหรัฐอเมริกาลดการพึ่งพามันจากภายนอก ทำให้ผลประโยชน์แห่งชาติของ
สหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงจากความมั่นคงด้านพลังงานเป็นหลัก ไปเป็นความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ
เป็นหลัก จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์จากภูมิภาคตะวันออกกลาง ไปเป็นภูมิภาคเอเชีย-
แปซิฟิก ซึ่งเป็นภูมิภาคที่กำลังผงาดขึ้นมาในด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจ
ภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership: TPP) จึงเป็นยุทธศาสตร์หลักของสหรัฐอเมริกา และ
ผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ ขึ้นอยู่กับการมีชาติต่าง ๆ ในภูมิภาคเข้าร่วมเป็นสมาชิก TPP

ตามหลักของทฤษฎีสัจนิยมนั้น ผู้นำจะตัดสินใจจากผลลัพธ์ที่ต้องการ มากกว่าการจะ
ตัดสินใจว่าการกระทำของบุคคลผิดหรือถูก เมื่อจีนคุกคามประเทศเพื่อนบ้านในบริเวณทะเลจีนใต้

และทะเลจีนตะวันออก ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคที่หวาดระแวงต่อพฤติกรรมดังกล่าวของจีน ต้องการให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาแสดงบทบาทเป็นผู้นำในการถ่วงดุลอำนาจกับจีน สถานการณ์ดังกล่าว จึงเป็นการสร้างโอกาสให้สหรัฐอเมริกาสามารถโน้มน้าวประเทศเหล่านั้น เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ TPP ได้ง่ายขึ้น พฤติกรรมที่ก้าวร้าวของจีน จึงเสมือนเป็นพฤติกรรมของหุ่นส่วนทางยุทธศาสตร์มากกว่าการเป็นคู่แข่งขั้นกับสหรัฐอเมริกา เพราะสหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายได้ผลประโยชน์จากพฤติกรรมของจีนมากกว่าสูญเสียผลประโยชน์

การกระจายขีดความสามารถ

(Distribution of Capabilities)

- ❖ สหรัฐอเมริกาพึ่งพาพลังงานจากภายนอกลดลง จึงสามารถฟื้นฟูพลังอำนาจขึ้นมาได้สำเร็จ และมีอิสระในการดำเนินนโยบายมากขึ้น รวมทั้งต้องการขยายผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
- ❖ พลังอำนาจจีนเพิ่มขึ้น แต่ต้องการพลังงานจากภายนอกเพิ่มขึ้น

แบบแผนของระบบระหว่างประเทศ

(pattern of behavior)

- ❖ เปลี่ยนจากระบบขั้วอำนาจเดียว เป็นระบบ 2 ขั้วอำนาจในภูมิภาค
  - พฤติกรรมของจีน (ตัวแปรอิสระ) ได้แก่ การพยายามจัดระเบียบโลกใหม่ โดยการขยายอำนาจทางทะเล รุกเข้ายึดครองพื้นที่ในบริเวณทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ เพื่อรักษาความมั่นคงด้านพลังงานของตน และเพื่อครองความเป็นเจ้าในภูมิภาค
  - พฤติกรรมของสหรัฐอเมริกา (ตัวแปรตาม) ได้แก่ การถ่วงดุลอำนาจกับจีน แต่ก็ใช้ประโยชน์จากพฤติกรรมการคุกคามประเทศเพื่อนบ้านของจีน ในการโน้มน้าวให้ประเทศที่กังวลต่อพฤติกรรมของจีนให้เข้าร่วมเป็นสมาชิก TPP ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา
    - การถ่วงดุลอำนาจจากปัจจัยภายใน(internal factors) มีแนวโน้มทำได้ดี จากการฟื้นตัวจากการเสื่อมถอยทางเศรษฐกิจและการพึ่งพิงพลังงานของตนเองได้
    - การถ่วงดุลอำนาจจากปัจจัยภายนอก(external factors)อาศัยพันธมิตรที่ถูกจีนคุกคาม และจีนมีแนวโน้มถูกโดดเดี่ยวมากขึ้นเรื่อยๆ จากพฤติกรรมดังกล่าวของจีนเอง

ภาพที่ 6-1 แนวโน้มผลการดำเนินนโยบาย ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ (neorealism)

ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-6 ของบทที่ 2

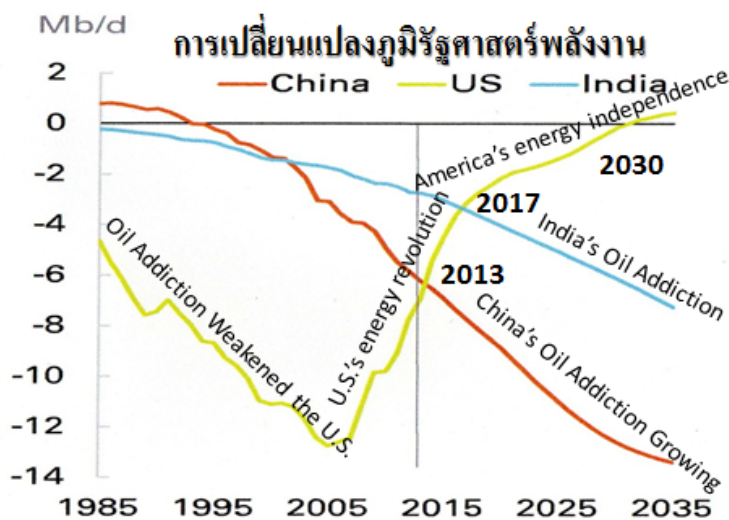

ปัญหาเศรษฐกิจ ทำให้รัฐสภาของสหรัฐอเมริกาต้องตัดงบประมาณด้านการทหารลง และเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง ที่ส่งผลให้พฤติกรรมการถ่วงดุลอำนาจของสหรัฐอเมริกา เป็นไปอย่างล่าช้า หากพิจารณาตามทฤษฎีสัจนิยมแล้ว พฤติกรรมดังกล่าวของสหรัฐอเมริกา อาจมีสาเหตุมาจากเรื่องดังกล่าวจริง หรืออาจเป็นเพียงการแสดงลวงทางยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับ สถานการณ์จริงก็ได้ เพราะประเทศต่าง ๆ ที่ถูกจีนคุกคาม ต่างก็วิตกกังวลต่อพฤติกรรมของจีน จึงเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาเป็นผู้นำในการถ่วงดุลอำนาจกับสหรัฐอเมริกา ทำให้สหรัฐอเมริกา ต้องการถ่วงเวลาเพื่อโน้มน้าวให้ประเทศเหล่านั้นเข้าร่วมเป็นสมาชิก TPP ให้มากที่สุด สามารถ แสดงเป็นโครงสร้างตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ได้ตามภาพที่ 6-1

จากโครงสร้างของแบบแผนของระบบระหว่างประเทศในภูมิภาคตามภาพที่ 6-1 นั้น คาดว่าการถ่วงดุลอำนาจกับจีนของสหรัฐอเมริกา จะค่อยเป็นค่อยไป และจะไม่ใช้อำนาจมากเกินไป แต่น่าจะกระทำเพียงเพื่อป้องปรามไม่ให้จีนก้าวร้าวจนเกินไปเท่านั้น เพราะพฤติกรรมของ จีนก็อยู่ต่อความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา ดังนั้น แนวโน้ม สถานการณ์น่าจะดำรงอยู่อย่างนี้ไปเรื่อย ๆ

การวิเคราะห์แนวโน้มตามทฤษฎียุทธศาสตร์

1. การเปรียบเทียบทรัพยากรอำนาจที่สำคัญ

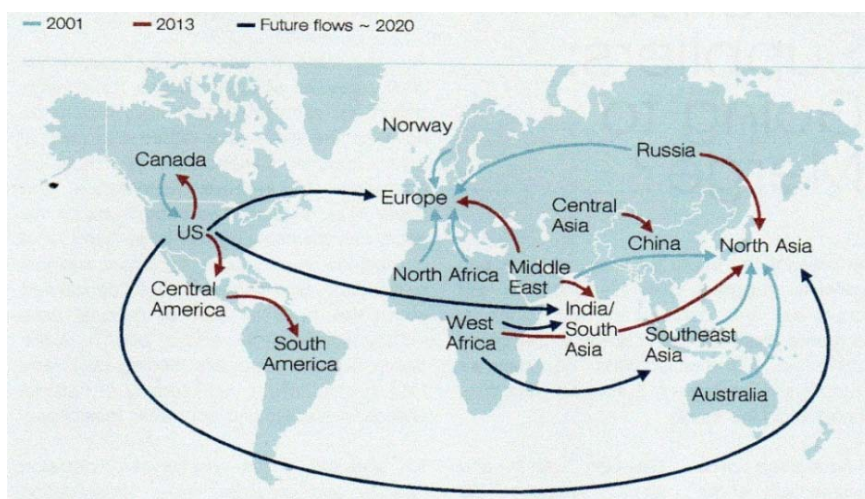
ภาพที่ 6-2 เปรียบเทียบแนวโน้มการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันระหว่างสหรัฐอเมริกา จีน และอินเดีย

ที่มา: ประยุกต์มาจาก BP Energy Outlook 2035

1.1 พลังอำนาจด้านทรัพยากรพลังงาน: จากผลการประเมินของ BP Energy Outlook 2035 พบว่า สหรัฐอเมริกาจะนำเข้าน้ำมันลดลงเรื่อย ๆ โดยในปี 2013 จีนนำเข้าน้ำมันมากกว่าสหรัฐอเมริกา ในปี 2017 อินเดียจะนำเข้าน้ำมันมากกว่าสหรัฐอเมริกา และในปี 2030 สหรัฐอเมริกาจะกลายเป็นผู้ส่งออก โดยจีนจะกลายเป็น China's oil addiction แทนที่สหรัฐอเมริกา ส่วนอินเดียจะกลายเป็น India's oil addiction ในลำดับต่อไป

ความเป็นอิสระจากการนำเข้พลังงานจากภายนอกประเทศ ทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถฟื้นตัวจากการเสื่อมถอยทางด้านอำนาจได้สำเร็จ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการทหาร และมีความอ่อนตัวในการดำเนินนโยบายต่างประเทศมากขึ้น สามารถใช้พลังงานเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายได้

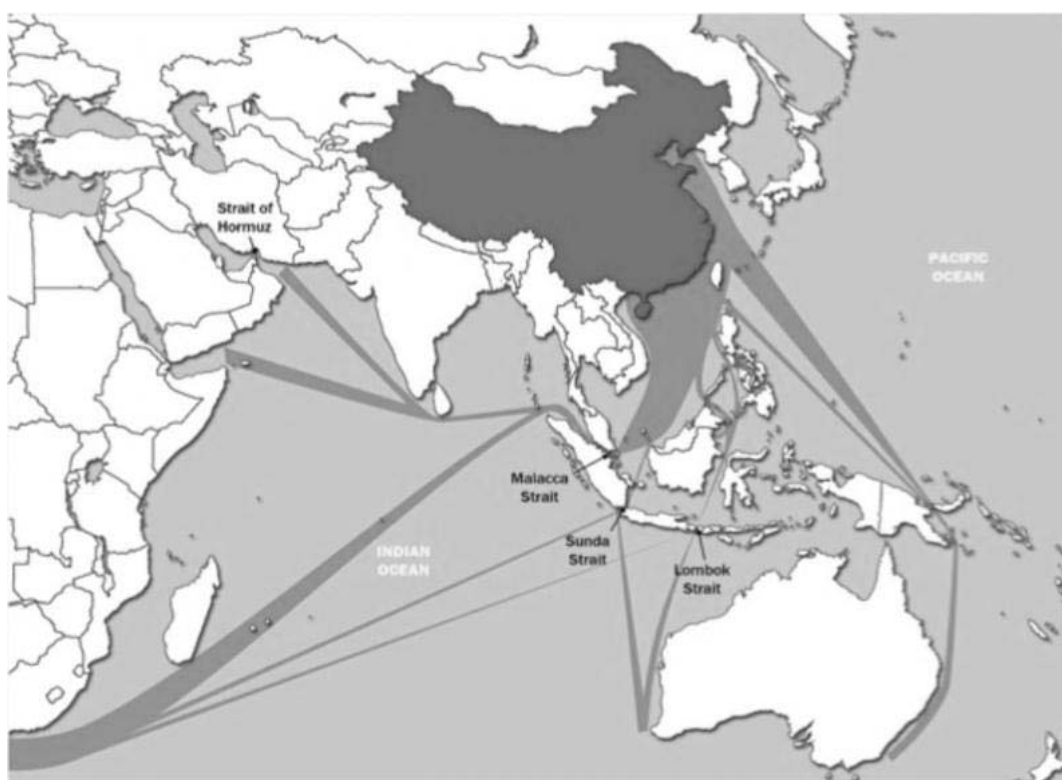
การที่สหรัฐอเมริกาผลิตก๊าซธรรมชาติและน้ำมันได้จำนวนมาก ได้ส่งผลให้ราคาก๊าซภายในประเทศถูกลง ภาคครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรมได้รับผลประโยชน์มาก โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เหล็ก ปิวย พลาสติก และปิโตรเคมีและได้ช่วยสร้างงานให้ชาวอเมริกันจำนวนมาก Munich Security Report 2015 ได้คาดการณ์ไว้ว่า ในปี ค.ศ. 2020 สหรัฐอเมริกาจะกลายเป็นผู้ส่งออกก๊าซลักษณะดังกล่าว จะทำให้สหรัฐอเมริกาฟื้นตัวจากการถดถอยทางด้านเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืน โดยจะยังรักษาการครองความเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจโลกอีกยาวนาน และเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนต่อความเป็นมหาอำนาจด้านการทหารที่ยิ่งใหญ่ที่สุดต่อไปได้อีกเช่นกัน

ภาพที่ 6-3 การส่งออกก๊าซโลกในปี ค.ศ. 2001, 2013, และที่คาดการณ์ไว้ในปี ค.ศ. 2020

ที่มา: Munich Security Report 2015

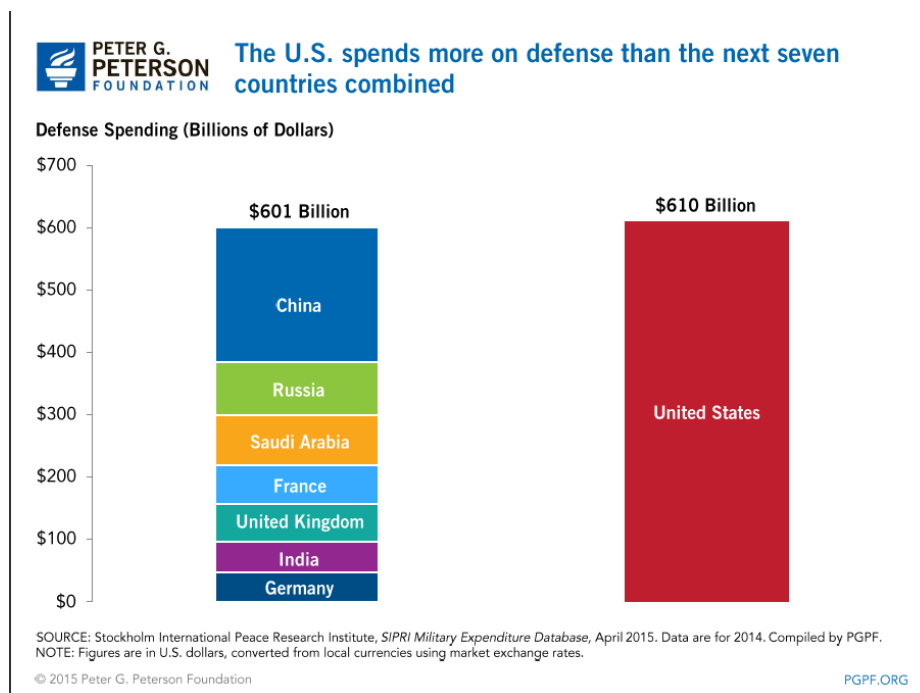
1.2 เปรียบเทียบพลังอำนาจด้านกำลังทหาร สหรัฐอเมริกาจะมีการปรับอัตราส่วน กำลังทางเรือระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิก/แอตแลนติกจากเดิม 50/50 เป็น 60/40 ภายในปี 2020 ซึ่ง รวมถึงเรือบรรทุกเครื่องบิน 6 ลำด้วย ส่วนจีนมีเรือบรรทุกเครื่องบินเพียง 1 ลำ ประกอบกับ สหรัฐอเมริกา มีประสบการณ์การปฏิบัติการทางเรือมายาวนานกว่าจีนมากดังนั้น อำนาจกำลังรบ เปรียบเทียบทางทหารของสหรัฐอเมริกาเหนือกว่าจีนมาก สามารถปิดล้อมเส้นทางเดินเรือของจีน ได้ทั้งหมดโดยไม่จำเป็นต้องส่งกำลังทางบกไปยึดครองภูมิภาคประเทศ และไม่ต้องเผชิญหน้ากับ สงครามไม่ตามแบบอีกต่อไป ดังภาพที่ 6-4

ภาพที่ 6-4 เส้นทางเดินเรือขนส่งน้ำมันไปยังจีนที่สหรัฐอเมริกาสามารถใช้กำลังทางเรือปิดล้อมได้
ที่มา: Centre for Strategic and Budgetary Assessments (CSBA). (Scappatura, 2014)

ถึงแม้ว่าจีนมีแนวโน้มใช้จ่ายงบประมาณด้านการทหารเพิ่มขึ้น และสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มที่จะตัดงบประมาณด้านการทหารลดลงเรื่อย ๆ โดยในปี 2014 สหรัฐอเมริกาได้ใช้จ่ายงบประมาณทางทหารไปทั้งสิ้น 610,000 ล้านดอลลาร์ จำนวนดังกล่าวก็ยังคงมากที่สุดในโลก และมากกว่าประเทศในระดับรอง ๆ ลงมามาก โดยเมื่อเปรียบเทียบงบประมาณด้านการทหารกับประเทศต่าง ๆ แล้วสหรัฐอเมริกาใช้จ่ายงบประมาณด้านการทหารไปมากกว่าประเทศที่ใช้จ่ายประมาณ

ทางทหารในลำดับถัดมาอีก 7 ประเทศรวมกัน ได้แก่ จีน รัสเซีย ซาอุดีอาระเบีย ฝรั่งเศส อังกฤษ อินเดีย และเยอรมัน ที่ใช้งบประมาณทางทหารรวมกัน 601,000 ล้านดอลลาร์ ดังนั้น พลังอำนาจด้านการทหารของสหรัฐอเมริกาจะยังคงเหนือกว่าจีนมาก ประกอบกับแนวโน้มการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา จะยังทำให้พลังอำนาจของสหรัฐอเมริกายังเข้มแข็งอีกยาวนาน

ภาพที่ 6-5 การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางทหาร

1.3 พลังอำนาจด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลจาก International Monetary Fund World Economic Outlook (April – 2015) ได้คาดการณ์ว่าอัตราส่วน GDP ของสหรัฐอเมริกาในปี 2015 เท่ากับ 23.45 % ของ GDP โลก ส่วน GDP ของจีนเท่ากับ 14.50 % และคาดการณ์ว่า อัตราส่วน GDP ของสหรัฐอเมริกาในปี 2020 จะเท่ากับ 22.92 % และของจีนเท่ากับ 16.47 % ของ GDP โลก ตามลำดับ ส่วนสกุลเงินที่มีการใช้ชำระหนี้ตามกฎหมายในโลกล้วน สมมาตรระบบการสื่อสารการเงินระหว่างธนาคารทั่วโลก หรือสวิตท์ (Society for Worldwide Inter-bank Financial Telecommunication: SWIFT) ได้แถลงว่า สกุลเงินที่มีการใช้ชำระหนี้ตามกฎหมายมากที่สุดในโลกยังเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ด้วยอัตราส่วนแบ่ง 44.82 % ตามด้วยเงินยูโร 27.20 % อันดับ 3 สกุลเงินปอนด์ของอังกฤษ 8.45 % เงินหยวนของจีนอันดับที่ 4 ครองส่วนแบ่ง 2.79 % อันดับ 5 เงินเยนของญี่ปุ่นอยู่ที่ 2.76 % ในการชำระหนี้ทั่วโลกโดยคิดตามมูลค่าในเดือน ส.ค. 2015 และ กองทุน

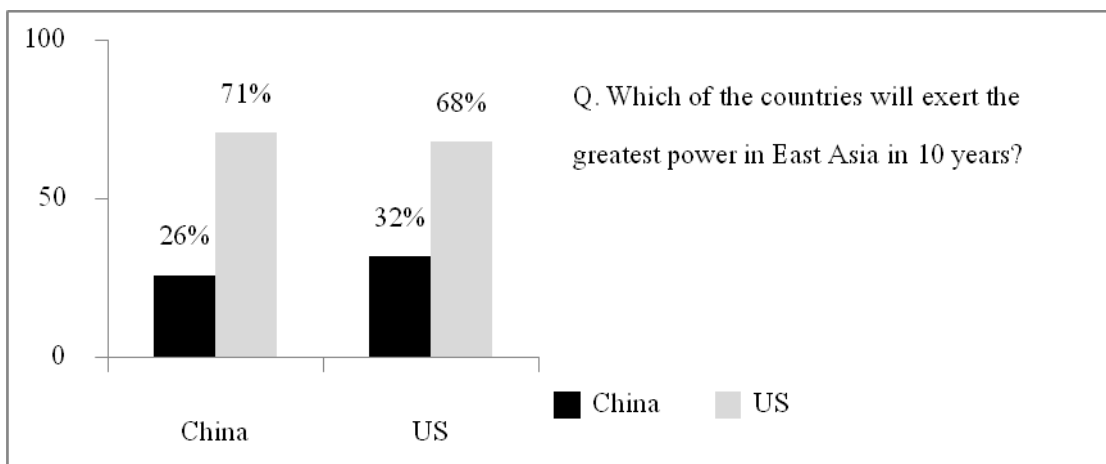
การเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: I.M.F.) ได้ประกาศยอมรับให้เงินหยวนของจีนเป็นเงินตระกูลหลักของ I.M.F. แล้ว โดยในตะกร้าเงินของ I.M.F. ในปี 2016 (The I.M.F.'s basket of currencies 2016) จะเป็นเงินดอลลาร์ 42 % เงินยูโร 31 % เงินหยวน 11 % เงินเยน 8 % และเงินปอนด์ 8 % จะเห็นได้ว่า พลังอำนาจทางเศรษฐกิจของจีน มีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อย ๆ ทั้ง GDP และการนิยมใช้สกุลเงินหยวนในการชำระหนี้ แต่ในระยะอันใกล้นี้ GDP สหรัฐอเมริกายิ่งใหญ่ที่สุดในโลก สกุลเงินดอลลาร์ยังเป็นตระกูลเงินที่มีการใช้ชำระหนี้ตามกฎหมายมากที่สุดในโลก และยังเป็นตระกูลเงินหลักของ I.M.F.

จะเห็นได้ว่า ผลจากความเป็นอิสระจากก๊าซและน้ำมันของสหรัฐอเมริกา ทำให้ไม่ต้องใช้กำลังทหารเข้าไปยุ่งยากอยู่ในตะวันออกกลางและแอฟริกาอีกต่อไป อีกทั้งยังสามารถที่จะใช้กำลังทางเรือคุ้มครองเส้นทางการค้าและการลำเลียงน้ำมันทางทะเลได้ ซึ่งแตกต่างจากจีนที่ต้องการนำเข้าก๊าซและน้ำมันจากภายนอกมากขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่กำลังทางเรือยังไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองเส้นทางขนส่งน้ำมันของตนเอง โดยเส้นทางเดินเรือส่วนใหญ่คุ้มครองโดยสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร ดังนั้น พลังอำนาจทั้ง 3 ประการ จึงก่อกลไกก่อนนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา และจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยโน้มน้าวให้จีนหันมาร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา เพื่ออยู่ภายใต้ระเบียบโลกแบบเสรีนิยมได้

2. การประเมินเจตจำนงของประชาชนในการสนับสนุนการดำเนินนโยบาย

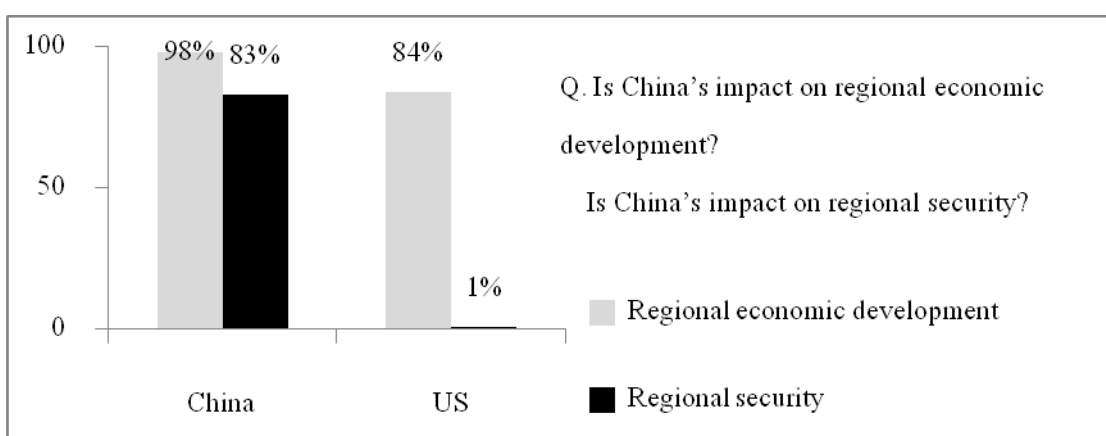
สามารถอนุมานได้จากผลการประเมินท่าทีของผู้นำทางยุทธศาสตร์ (Strategic elites) ของสหรัฐอเมริกาและจีนที่มีต่อนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของประธานาธิบดีโอบามาโดยวิเคราะห์จากผลของการสำรวจในห้วง 24 มีนาคม – 22 เมษายน 2557 (Green & Szechenyi, 2014) ซึ่งสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการอนุมานถึงเจตจำนงในการสนับสนุนการดำเนินนโยบาย สรุปได้ดังนี้

2.1 ผู้นำในระดับยุทธศาสตร์ของจีนและสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่ต่างก็มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่า สหรัฐอเมริกาจะยังเป็นมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกในเอเชียตะวันออกไปอีก 10 ปีข้างหน้า (ดังภาพที่ 6-6: 71% และ 68% ตามลำดับ) โดยจีนยอมรับว่า สหรัฐอเมริกามีความเหนือกว่าตน จึงคาดว่าจีนจะไม่เผชิญหน้าด้วยความรุนแรงกับสหรัฐอเมริกาทลอดห้วง 10 ปีข้างหน้า

ภาพที่ 6-6 ประเทศที่คาดว่าจะเป็มหาอำนาจที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกในห้วง 10 ปีข้างหน้า
ที่มา: ประยุกต์มาจาก Center for Strategic & International Studies, 2014.

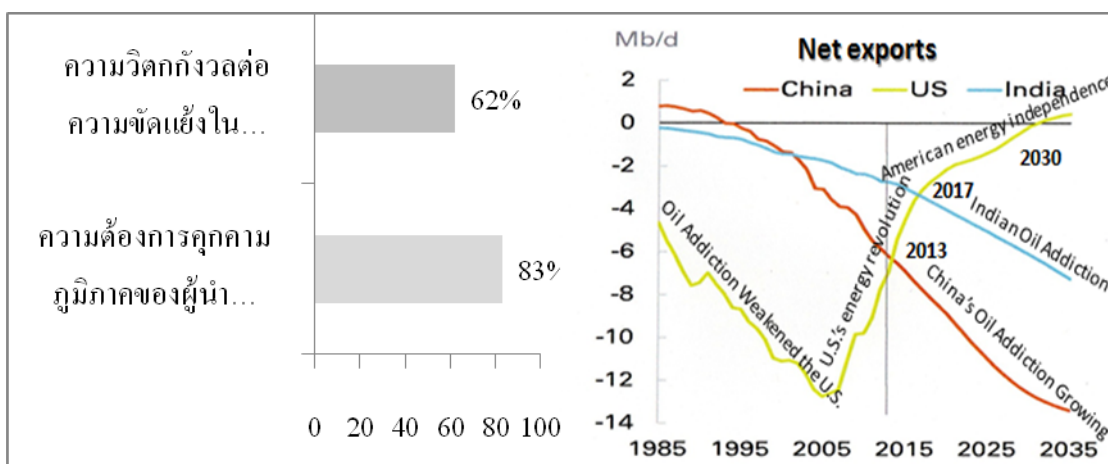
2.2 ดังภาพที่ 6-7 ทั้งสองฝ่ายเห็นว่า จีนมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคมาก (98% และ 84%) ส่วนประเด็นความมั่นคงในภูมิภาคนั้น จีนเห็นว่าจีนมีผลกระทบมาก (83%) ซึ่งมีผลให้จีนคุกคามเพื่อนบ้านดังที่ทราบ แต่สหรัฐอเมริกากลับเห็นว่า จีนไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของภูมิภาคเลย (1%) เพราะสหรัฐอเมริกามีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าจีนดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น แต่จีนน่าจะไม่มีข้อมูลดังกล่าวเพียงพอ จึงอาจเป็นนโยบายที่ผิดพลาด (Misguided Policy)

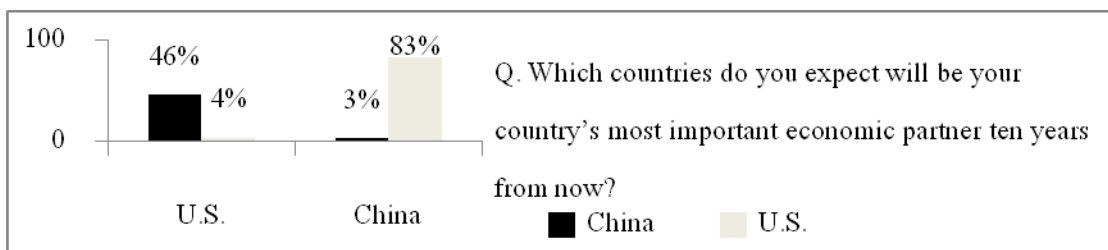
ภาพที่ 6-7 ผลกระทบของจีนต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจในภูมิภาค

ที่มา: ประยุกต์มาจาก Center for Strategic & International Studies, 2014.

ความเห็นผู้นำทางยุทธศาสตร์ของจีนแตกต่างจากภาคประชาชนจีนที่วิตกกังวลถึงความขัดแย้งทางทหารในทะเลจีน(62%) ซึ่งอาจเกิดจากผู้นำทางยุทธศาสตร์เห็นถึงความจำเป็นด้านน้ำมัน ที่ต้องใช้รักษาความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ แต่ชาวจีนไม่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวมากนัก ดังแสดงในภาพที่ 6-8 เพราะผู้นำจีนวิตกกังวลถึงแหล่งทรัพยากรมากกว่าการรักษาทำที่ที่นุ่มนวลต่อเพื่อนบ้าน จึงได้อ้างประวัติศาสตร์เพื่อเข้ายึดครองทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ (คล้ายกับประธานาธิบดีบุชอ้างเรื่องอาวุธทำลายล้างสูงเพื่อเข้ายึดครองอิรัก)

ภาพที่ 6-8 ทศนคติผู้นำทางยุทธศาสตร์ของจีนและของประชาชนจีน กับความต้องการนำเข้าน้ำมัน ที่มา: ประยุกต์มาจาก CSIS, Pew Research Center, และ Energy Outlook 2035

ภาพที่ 6-9 ประเทศที่คาดว่าจะเป็นส่วนเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของตนในห้วง 10 ปีจากปัจจุบัน ที่มา: ประยุกต์มาจาก Center for Strategic & International Studies, 2014.

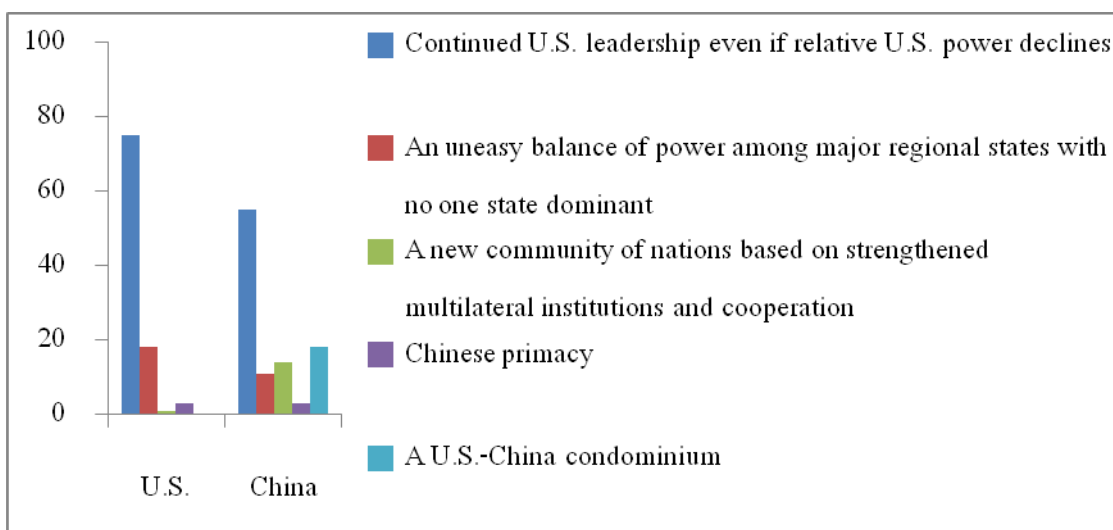
2.3 ดังภาพที่ 6-9 จีนเห็นว่า สหรัฐอเมริกาคือหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจสำคัญที่สุดของตน (83%) แต่จีนคือหุ้นส่วนระดับปานกลางของสหรัฐอเมริกา (46%) แสดงว่า ผู้นำจีนตระหนักถึงความสำคัญของการมีสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกามาก แต่สหรัฐอเมริกาก็ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจกับจีนน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลดังตารางที่ 6-1

ตารางที่ 6-1 U.S. trade in goods with China

	Exports	Imports	Balance
TOTAL 2013	121,736.4	440,447.7	-318,711.3
TOTAL 2014	124,024.0	466,656.5	-342,632.5

ที่มา: U.S. Census Bureau, Foreign Trade

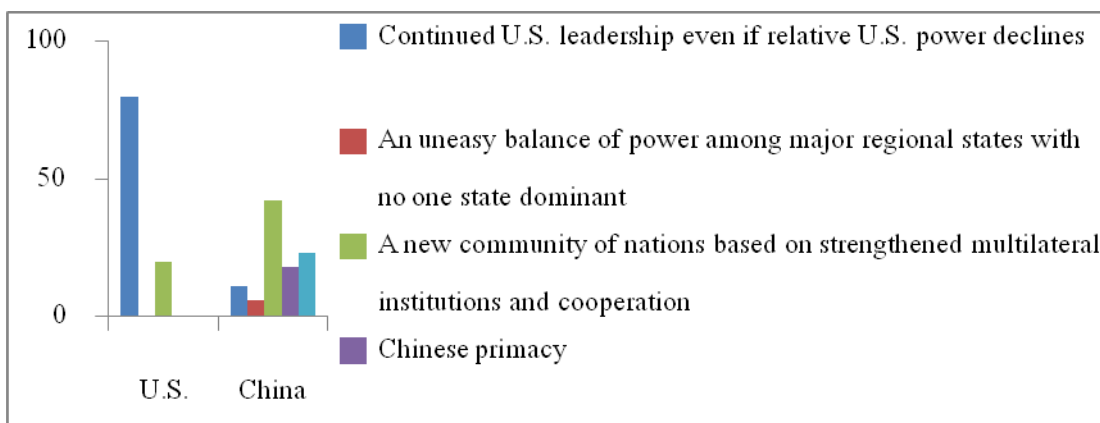
2.4 ทั้งสองฝ่ายคาดว่า สหรัฐอเมริกาจะยังคงมีบทบาทนำในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษหน้า แต่จีนก็คาดหวังให้สหรัฐอเมริกาและจีนมีบทบาทนำในภูมิภาคร่วมกัน (ภาพที่ 6-10)

ภาพที่ 6-10 การคาดหมายถึงพลวัตความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทศวรรษหน้า
ที่มา: ประยุกต์มาจาก Center for Strategic & International Studies, 2014.

2.5 สหรัฐอเมริกาเห็นว่า บทบาทนำของตนในภูมิภาคนั้น ดีที่สุดต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา แต่จีนเห็นว่า การตั้งประชาคมระหว่างชาติขึ้นใหม่ที่อยู่บนพื้นฐานของสถาบันและความร่วมมือแบบพหุภาคีที่เข้มแข็ง คือสิ่งที่ดีที่สุดต่อผลประโยชน์แห่งชาติของจีน (ภาพที่ 6.11)

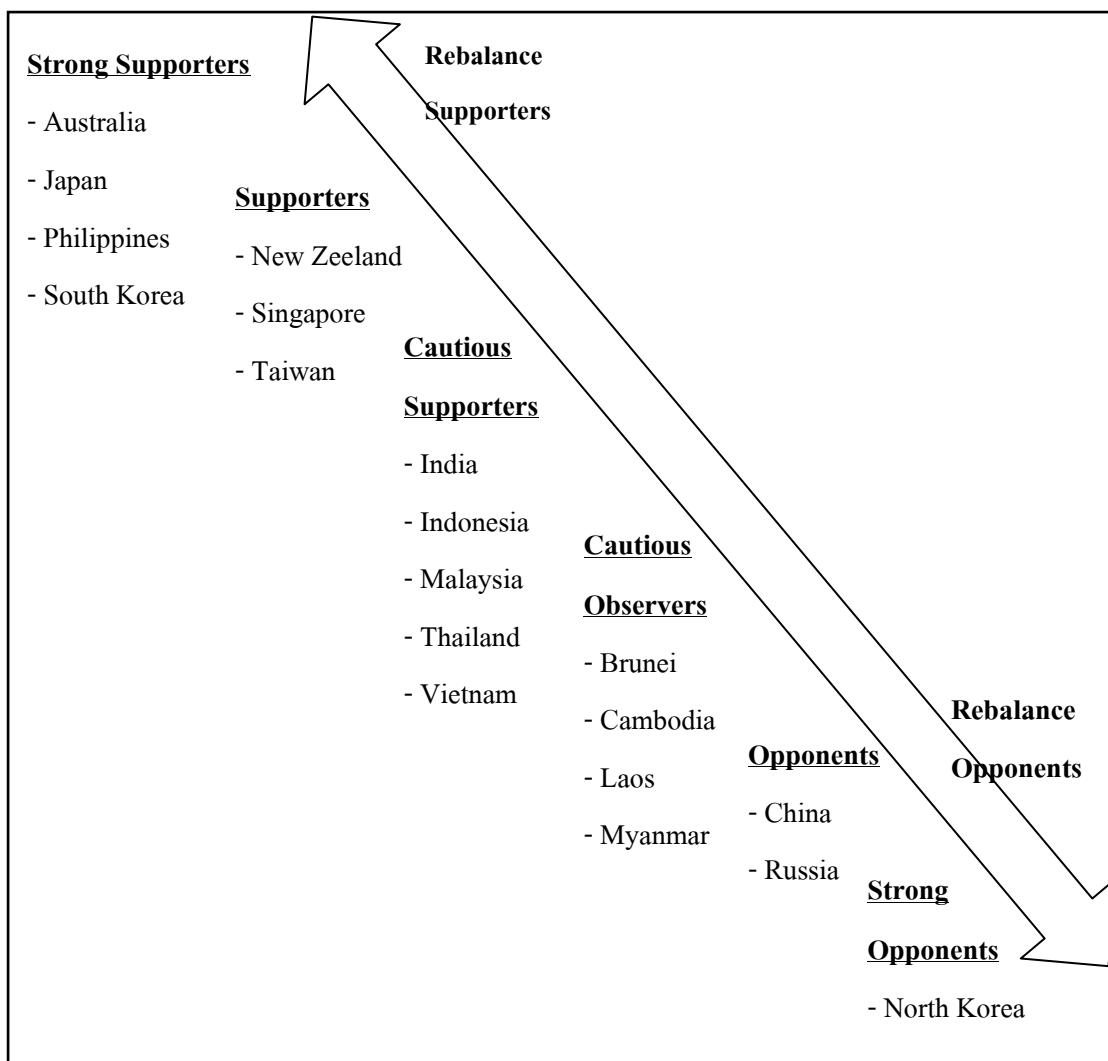

ภาพที่ 6-11 สิ่งที่คาดหวังว่าจะเป็นผลประโยชน์ที่ดีที่สุดสำหรับประเทศของตน

ที่มา: ประยุกต์มาจาก Center for Strategic & International Studies, 2014.

3. การเปรียบเทียบด้านพันธมิตรและหุ้นส่วน

การสำรวจจากท่าทีของผู้เชี่ยวชาญของชาติต่าง ๆ ที่มีส่วนได้เสียกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ในห้วง 24 มีนาคม – 22 เมษายน 2557 (Green & Szechenyi, 2014) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญของประเทศไทยในภูมิภาคเฉลี่ย 85% (ยกเว้นจีน) และผู้นำในด้านยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา 96% ต่างก็ให้การสนับสนุนนโยบายปรับสมดุล ฯ (Green & Szechenyi, 2014) แต่จีนและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาจึงต้องระมัดระวังในการดำเนินนโยบาย นอกจากนั้นแล้ว การถูกต้องงบประมาณด้านการป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกา อาจส่งผลให้พันธมิตรในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกสงสัยถึงข้อผูกพันที่สหรัฐอเมริกามีต่อภูมิภาค (Rodriguez, 2012) (ภาพที่ 6-12)

ภาพที่ 6-12 มุมมองของภูมิภาคต่อนโยบายการปรับสมดุลของสหรัฐอเมริกา

ที่มา: Assessing the Asia-Pacific Rebalance, December, 2014.

3.1 จีน มีเพียงรัสเซียประเทศเดียวที่เป็นพันธมิตรที่มีพลังอำนาจมาก โดยเฉพาะด้านการทหารที่สร้างสมดุลทางทหารกับสหรัฐอเมริกาได้ อย่างไรก็ตาม รัสเซียได้ติดพันอยู่กับการความขัดแย้งกับรัฐบาลยูเครน และเมื่อ 30 ก.ย. 2015 รัสเซียตัดสินใจเริ่มปฏิบัติการโจมตีทางอากาศในซีเรีย (รัสเซียเริ่มแล้ว! โจมตีทางอากาศในซีเรีย-แค่ช่วยถล่ม "ไอซิส" จริงหรือ?, 2558) โดยมีการส่งกำลังภาคพื้นดินเข้าร่วมด้วย จึงมีความเป็นไปได้ที่รัสเซียอาจต้องติดพันอยู่กับความขัดแย้งในตะวันออกกลาง และสงครามกลางเมืองในซีเรียมีแนวโน้มที่จะดำเนินต่อไปโดยไม่มีทีท่าว่าจะยุติ ซึ่งการติดพันของรัสเซียอาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือเป็นผลมาจากการดำเนินยุทธศาสตร์ของ

สหรัฐอเมริกาก็ได้หากกลุ่มกบฏได้รับความช่วยเหลือด้วยอาวุธอันทันสมัยจากประเทศมหาอำนาจ ในการต่อต้านรัสเซีย อาจส่งผลให้รัสเซียต้องติดพันอยู่กับความยุ่งยากในสงครามตะวันออกกลาง เหมือนสหรัฐอเมริกาเคยติดพันอยู่ในสงครามอิรักและอัฟกานิสถานจนพลังอำนาจเสื่อมถอยลง และรัสเซียเองก็เคยมีประสบการณ์เช่นนี้มาแล้วเช่นกัน ในห้วงที่ยังเป็นสหภาพโซเวียต ที่ต้องติดพัน อยู่ในสงครามกับกลุ่มกบฏในอัฟกานิสถาน เมื่อกลุ่มกบฏได้รับความช่วยเหลืออาวุธที่ทันสมัยจาก สหรัฐอเมริกา ทำให้กองทัพอากาศของสหภาพโซเวียตเป็นอัมพาต และเป็นสาเหตุสำคัญประการ หนึ่งที่น่าไปสู่การล่มสลายของสหภาพโซเวียต และถือเป็นการสิ้นสุดของยุคสงครามเย็น และ ปัจจุบัน รัสเซียได้เริ่มต้นสร้างความยุ่งยากด้วยการละเมิดน่านฟ้าตุรกีหลายครั้ง (นักบินรัสเซียยังไม่ได้รับแจ้งเตือนก่อนถูกสอยร่วง-ตุรกีจับนักบินที่เสียชีวิต, 2558) และในที่สุดก็ถูกตุรกี ตอบโต้ด้วยการยิงเครื่องบินรัสเซียตก (นักบินรัสเซียยังไม่ได้รับแจ้งเตือนก่อนถูกสอยร่วง-ตุรกีจับ นักบินที่เสียชีวิต, 2558) เหตุการณ์นี้ จะยิ่งทำให้รัสเซียถอนตัวออกจากความขัดแย้งได้ยาก มากขึ้นไปอีก ปรากฏการณ์เหล่านี้จะส่งผลให้จีนถูกโดดเดี่ยวในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกมากยิ่งขึ้น แต่ยังไม่ชัดเจนที่จีนไม่เข้าไปพัวพันกับสงครามในตะวันออกกลางมากนัก ถึงแม้ว่ารัสเซียจะพยายามดึง ให้จีนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับ แต่ก็เป็นเพียงที่ปรึกษาทางทหารเท่านั้น (สำนักข่าวอาร์ที, 2558)

Stephen Walt ศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดและเป็นหนึ่งในผู้นำทาง ความคิดของทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสำนักสังคมนิยม (Realism school of international relations) ได้ตั้งข้อสังเกตจากสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีที่โรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์ (Lobe, 2014) ว่าสุนทรพจน์นี้มุ่งโฟกัสไปที่เรื่องการก่อการร้ายเป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่าคณะรัฐบาลชุด ปัจจุบันยังคงตกเป็นเชลยของกระบวนการที่สร้างขึ้นในยุคของจอร์จ ดับเบิลยู บุช “การก่อการร้าย ตามแบบแผนธรรมดานั้นมีอันตรายต่อชาวอเมริกันเล็กน้อยมาก ... กระนั้น เขา (โอบามา) ก็ยังรู้สึก ถูกกดดันให้ต้องพูดถึงเรื่องการก่อการร้ายและต้องประกาศใช้งบประมาณอีก 5,000 ล้านดอลลาร์ (กองทุนหุ้นส่วนการต่อต้านการก่อการร้าย Counter-Terrorism Partnership Fund: CTPF) เพื่อใช้ฝึกอบรมกองทหารในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเราไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจอะไรกันเลย”

พันเอก Lawrence Wilkerson นายทหารเกษียณอายุซึ่งได้เคยทำหน้าที่เป็นหัวหน้า คณะเจ้าหน้าที่ของอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกา นาย Colin Powell และปัจจุบัน สอนอยู่ที่ มหาวิทยาลัยวิลเลียม แอนด์ แมรี (William & Mary University) แสดงความเห็นในทำนอง เดียวกันว่า “การรวมศูนย์ให้ความสนใจกับภัยคุกคามอย่างหนึ่งซึ่งยังไม่ได้ใหญ่โตถึงขนาดคุกคาม ความอยู่รอดของเราโดยที่ต่างไปจากการละเลยภัยคุกคามอย่างอื่น ๆ ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะ กลายเป็นเรื่องใหญ่โตสาหัสยิ่งกว่าอีกทั้งเป็นรูปธรรมมากกว่าด้วยเช่นนี้...มันคือผลผลิตของปมทาง จิตใจว่าด้วยอุตสาหกรรมการก่อการร้าย (Terrorism-industrial complex) ซึ่งเราได้สร้างขึ้นมา (ใน

ยุคของจอร์จดับเบิลยู บุช) และดูเหมือนว่าโอบามายังไม่สามารถที่จะหลุดพ้นออกจากมัน (ปมทางจิตใจนี้) ได้”

จึงมีคำถามว่า ทำไมโอบามาจึงสนใจเรื่องที่มีความสำคัญน้อยต่อสหรัฐอเมริกา แต่ละเลยประเด็นที่สำคัญกว่า เช่น กรณีที่รัสเซียเข้าแทรกแซงในยูเครนและความตึงเครียดซึ่งเพิ่มทวีขึ้นในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออกระหว่างจีนกับชาติเพื่อนบ้านที่สหรัฐฯให้การหนุนหลังอยู่ แต่ครั้งเมื่อกลุ่มก่อการร้ายรุกเข้าคุกคามเมืองหลวงของซีเรีย จึงทำให้รัสเซียต้องตัดสินใจส่งกำลังทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศเข้าไปช่วยรัฐบาลซีเรีย ส่งผลให้กลุ่ม EU ปลอดภัยจากกรณีรัสเซียคุกคามยูเครนมากขึ้น และโดดเดี่ยวจีนจากพันธมิตรสำคัญได้ ดังนั้น การที่รัสเซียต้องติดกับดักในตะวันออกกลาง อาจจะเป็นเรื่องบังเอิญหรืออาจเกิดจากสหรัฐฯอเมริกาจงใจให้เกิดขึ้นก็ได้ แต่สหรัฐฯอเมริกาได้ประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์ถึงสองด้าน คือ กำจัดรัสเซียออกจาก EU และเอเชีย โดยสหรัฐฯอเมริกาและพันธมิตรในเอเชียไม่ต้องออกแรงสู้รบใด ๆ กับรัสเซีย

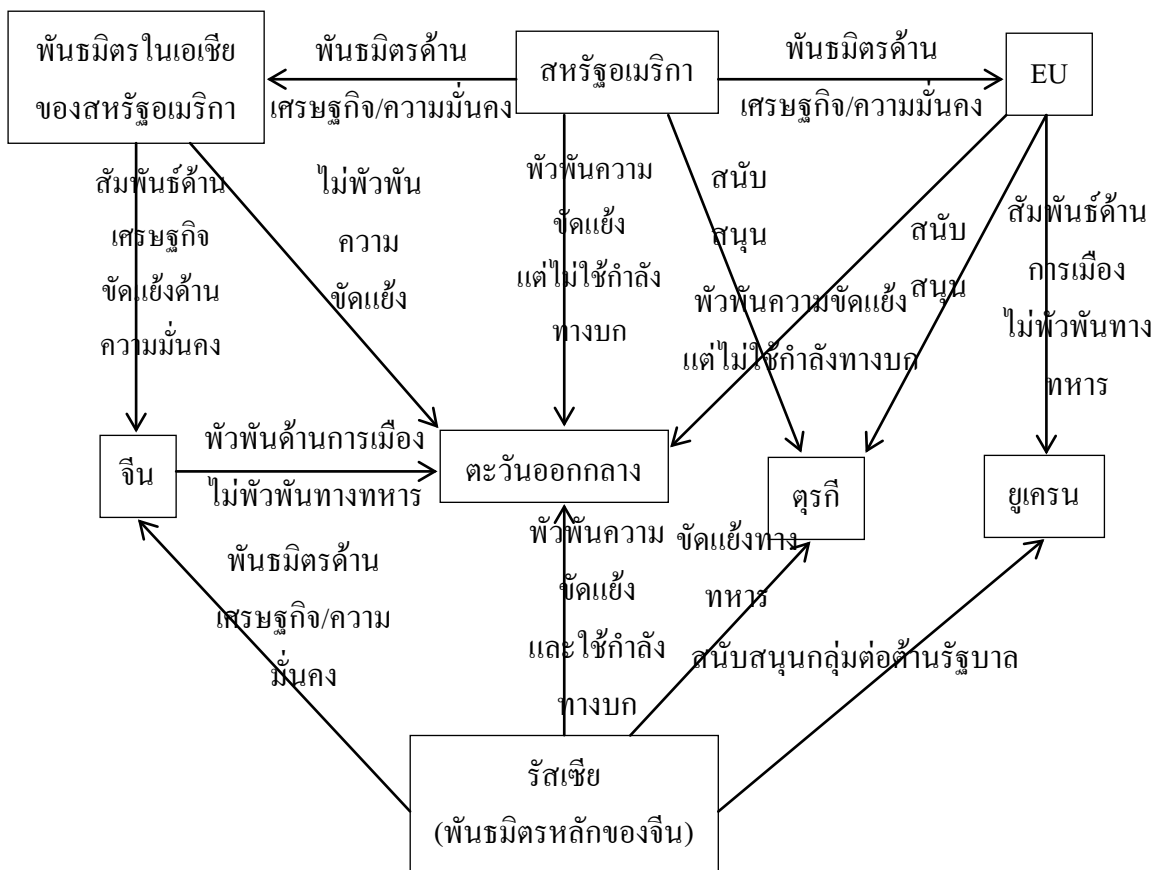
3.2 พันธมิตรและหุ้นส่วนที่สำคัญในเอเชียของสหรัฐฯอเมริกานั้น ได้แก่ ญี่ปุ่น อินเดีย เกาหลีใต้ และออสเตรเลีย โดยญี่ปุ่นและอินเดียมีศักยภาพในการขัดขวางเส้นทางคมนาคมทางทะเลของจีนมากที่สุด โดยที่ตั้งทางภูมิรัฐศาสตร์ของทั้งสองประเทศ สามารถควบคุมเส้นทางคมนาคมทางทะเลได้แทบทั้งกัน และทั้งสองประเทศก็มีเจตจำนงทางยุทธศาสตร์ในการต่อต้านการผงาดขึ้นมาอิทธิพลของจีน

3.2.1 เป้าหมายหลักความมั่นคงทางทะเลของญี่ปุ่น ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยในสิทธิเหนือพื้นที่ทางทะเลโดยรอบของญี่ปุ่น และการปกป้องเส้นทางขนส่งทางทะเลที่ยาวไกลของญี่ปุ่น ส่วนใหญ่แล้วญี่ปุ่นมีความกังวลถึงความมั่นคงทางทะเลและเส้นทางขนส่งทางทะเลเช่นเดียวกันกับจีน ตั้งแต่เกิดวิกฤตการณ์ช่องแคบไต้หวันเมื่อปี 1995 ทำให้ญี่ปุ่นตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุงขีดความสามารถทางทะเลของตน ญี่ปุ่นคือพันธมิตรของสหรัฐฯอเมริกา ซึ่งปัจจุบัน (2015) มีความขัดแย้งทางทะเลกับจีน ญี่ปุ่นจึงมองว่าต้องปกป้องภัยคุกคามจากจีนมากกว่าที่จะร่วมมือกับจีน และจีนก็เห็นว่าญี่ปุ่นเป็นภัยคุกคามต่อจีนใน 2 ประการ ประการแรก ญี่ปุ่นได้ให้สหรัฐฯอเมริกาใช้ฐานทัพที่โอกินาวา ทำให้สหรัฐฯอเมริกาสามารถที่จะใช้ตรวจการณ์และสกัดกั้นจีนเข้าสู่มหาสมุทรแปซิฟิกได้ และประการที่สอง ญี่ปุ่นสามารถร่วมมือทางทหารกับอินเดียในการควบคุมช่องแคบมะละกาเพื่อสกัดกั้นการใช้ช่องแคบดังกล่าวของจีนได้ด้วย (Debin, Liya, Bei, & Caixing, 2015)

3.2.2 ยุทธศาสตร์ทางทะเลของอินเดีย คือ การครองความเหนือกว่าทางทะเลในมหาสมุทรอินเดียซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่หลังบ้านของตน อินเดียต้องการควบคุมเส้นทางขนส่งทางทะเลจากแอฟริกาตะวันออกจนมาถึงมาเลเซีย และได้ตั้งฐานทัพเรือไว้ที่หมู่เกาะนิโคบาร์และอันดามัน

เพื่อให้สามารถควบคุมเส้นทางผ่านจากมหาสมุทรอินเดียไปยังมหาสมุทรแปซิฟิกได้ โดยอินเดียเห็นว่าจีนเป็นภัยคุกคามที่น่ากลัว จึงเลือกการร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาเพื่อหยุดยั้งจีน (Debin, Liya, Bei, & Caixing, 2015)

3.2.3 พันธมิตรในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่มีศักยภาพต่อการสร้างสมดุลอำนาจกับจีนได้ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และอินเดีย โดยประเทศเหล่านี้ไม่ได้เข้าไปพัวพันอยู่ในระวันออกกลาง ดังนั้น ดุลอำนาจด้านพันธมิตรฝ่ายสหรัฐอเมริกาจึงเหนือกว่าฝ่ายจีนค่อนข้างมาก และมีการดำเนินการทางยุทธศาสตร์อย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายด้านการทูตตามที่สหรัฐอเมริกาต้องการ อาจแสดงเป็นภาพโครงสร้าง ดังภาพที่ 6-13

ภาพที่ 6-13 โครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

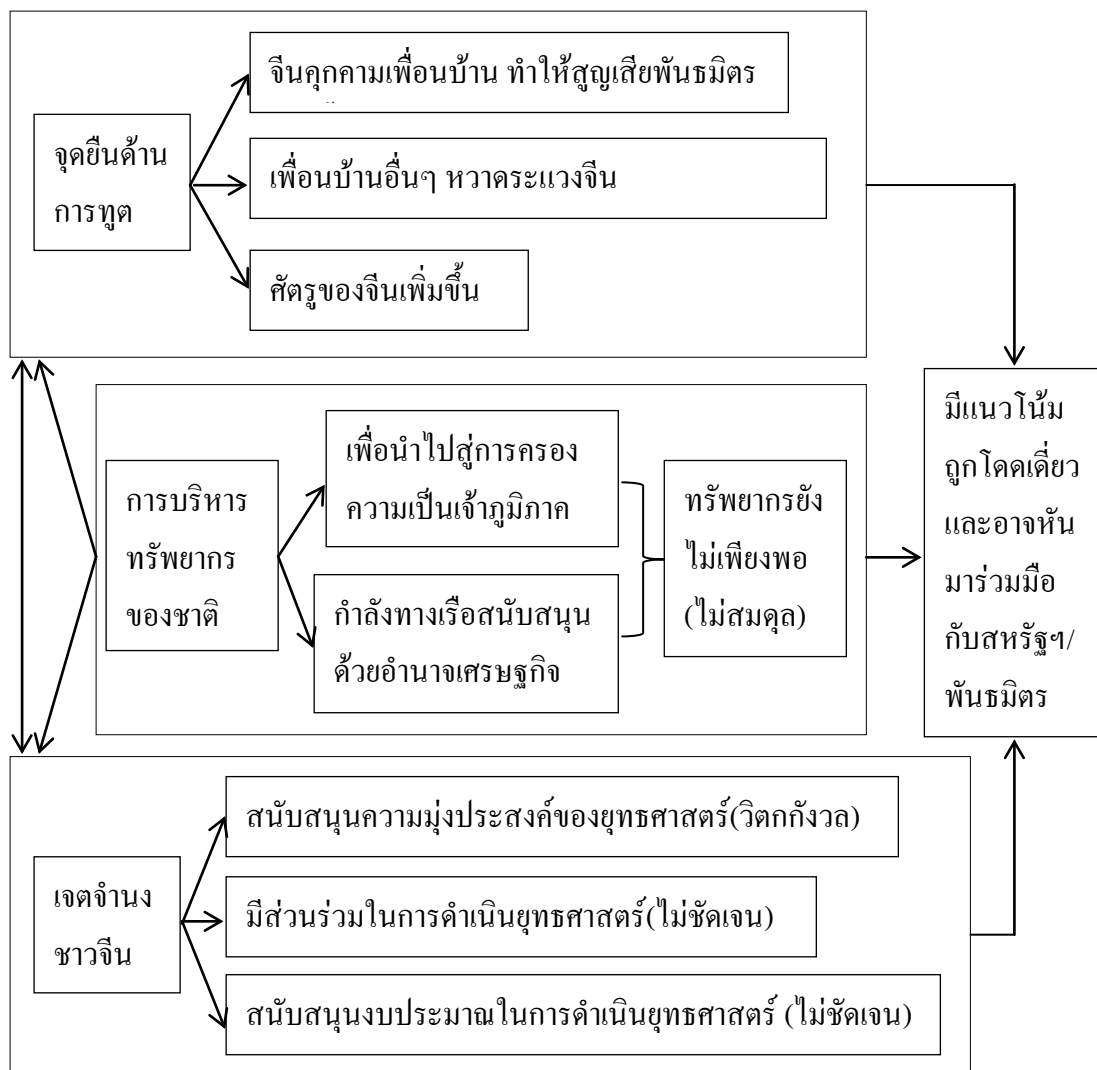
4. แนวโน้มการดำเนินยุทธศาสตร์ของจีน

นโยบายของจีน คือ เพื่อให้ได้มาซึ่งการครองความเป็นเจ้าในระดับภูมิภาค (Regional hegemony) โดยใช้พลังอำนาจด้านการทหารและเศรษฐกิจสนับสนุนรุกเข้ายึดครองพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก แล้วสร้างเป็นพื้นที่อำนาจความสะดวกทางทหาร เพื่อใช้ในการคุ้มครองการขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติบริเวณพื้นที่ดังกล่าว และเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลจากแอฟริกา และตะวันออกกลาง และเส้นทางขนส่งสินค้าเข้าและสินค้าออกของจีน (Zhou, 2015) นโยบายของจีน สอดคล้องกับหลักพื้นฐานของสำนักคิดสังคมนิยม ได้แก่ เกิดจากความขาดแคลน (Shot) เพราะจีนมีความต้องการน้ำมันและก๊าซ (Thirst for oil and gas) เพิ่มขึ้น (Richardson, 2012) แล้วมีการใช้วิธีการแบบข่มขู่คุกคาม (Brutal) เพื่อให้ได้มาซึ่งการครองความเป็นเจ้า (Hegemon) โดยสิ่งที่ปรารถนาของจีนคือ การได้ครองความเป็นเจ้าในภูมิภาค (Regional Hegemon) เอเชีย ซึ่งเป็นพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่จีนตั้งอยู่ให้ได้และไม่เป็นไปแบบสันติได้ (Mearsheimer, 2001) พฤติกรรมของจีนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบระหว่างประเทศ (Change the international system) ถ้าหากการถ่วงดุลอำนาจจากฝ่ายสหรัฐอเมริกาไม่ได้ผล จีนอาจขยายผลไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองความเป็นเจ้าในระดับโลกต่อไป (Obtain global hegemony) (Hudda, 2015) ลักษณะการดำเนินนโยบายดังกล่าวของจีน สอดคล้องกับลักษณะสังคมนิยมเชิงรุก (Offensive realism) ของ Mearsheimer ดังภาพที่ 6-14

4.1 จุดยืนด้านการทูต พฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อประเทศเพื่อนบ้าน จะทำให้จีนโดดเดี่ยวด้านการทูต ทำให้สูญเสียพันธมิตร ศัตรูจีนจึงเพิ่มขึ้น ประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ หวาดระแวง จึงให้การสนับสนุนจีนน้อยลง

4.3 การทำสงครามตามลำพัง จะต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ในที่สุดจะอ่อนล้า ซึ่งสหรัฐอเมริกาเคยประสบมาแล้วจากสงครามเวียดนาม อิรัก และอัฟกานิสถาน หรือสหภาพโซเวียตจากสงครามในอัฟกานิสถาน คาดว่า จีนน่าจะหันกลับมาร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร

4.2 ผลการสำรวจความเห็นของชาวจีนในปี ค.ศ. 2014 ซึ่งเป็นระยะเริ่มต้นของการดำเนินนโยบายของทั้งสองฝ่ายเท่านั้น พบว่า ชาวจีนส่วนใหญ่ 62 % วิตกกังวลถึงความขัดแย้งในทะเลจีน (Green & Szechenyi, 2014) ดังนั้น ในระยะยาวเมื่อเกิดผลกระทบรุนแรง ชาวจีนน่าจะไม่สนับสนุนการทำสงคราม

ภาพที่ 6-14 โครงสร้างแนวโน้มผลการดำเนินยุทธศาสตร์ของจีน
ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-9 ของบทที่ 2

5. แนวโน้มผลการดำเนินยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา

นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์ประการหนึ่ง คือเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดของประธานาธิบดีบุช จึงได้เน้นย้ำให้มีความสำคัญกับแนวทางการแก้ปัญหาด้วยความร่วมมือระดับพหุภาคี (Multilateralism) มากกว่าแนวทางการแก้ปัญหาด้วยการมุ่งพึ่งพากำลังทหาร (Militarism) ดังนั้น เมื่อจีนผงาดขึ้นและคุกคามต่อภูมิภาค สหรัฐอเมริกา โดยประธานาธิบดีโอบามา จึงได้ประกาศนโยบายการปรับสมดุลใหม่ในเอเชีย โดยมีเป้าหมายของนโยบายเป็นแบบอุดมคตินิยม (Idealist ends) แต่ยังใช้เครื่องมือแบบสัจนิยม (Realist means) เป็นหลัก เพื่อ โน้มน้ำ

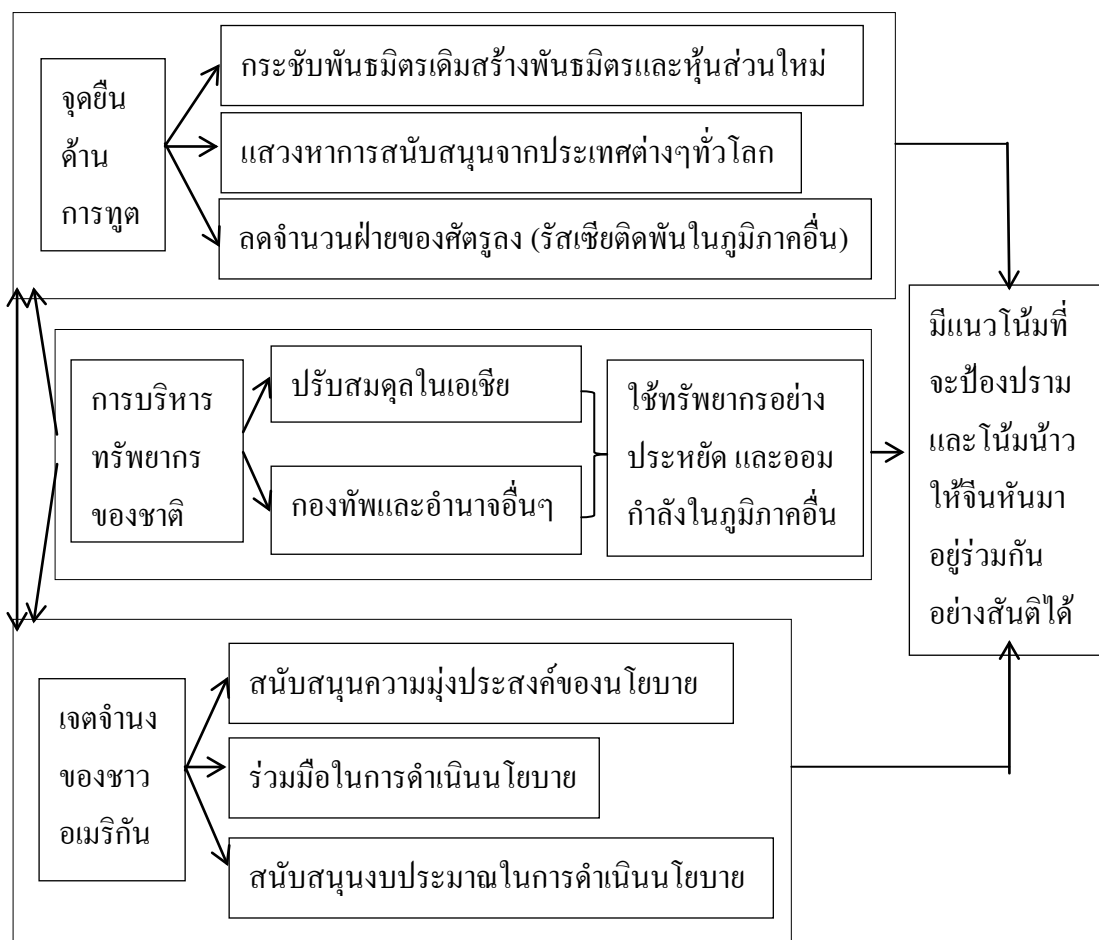
ให้เงินเข้ามาอยู่ภายใต้กฎระเบียบของโลกร่วมกัน (Chen, 2013) อาจอนุมานตามทฤษฎียุทธศาสตร์ได้ ดังภาพที่ 6-15 ดังนี้

5.1 จุดยืนด้านการทูตได้แก่ กระชับพันธมิตรเดิมให้แน่นแฟ้นมากขึ้น สร้างพันธมิตรและหุ้นส่วนใหม่แสวงหาการสนับสนุนจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกและลดจำนวนฝ่ายที่เป็นศัตรูลง เช่น รัสเซียต้องติดพันอยู่ในซีเรีย ซึ่งอาจเกิดขึ้นเอง หรืออาจเกิดจากกลยุทธ์ทางยุทธศาสตร์ก็ได้

5.2 เจตจำนงของชาวอเมริกัน มีแนวโน้มให้การสนับสนุนความมุ่งประสงค์มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และสนับสนุนการเพิ่มงบประมาณในการดำเนินยุทธศาสตร์

5.3 ใช้กำลังจากกองทัพสนับสนุนอยู่เบื้องหลังอำนาจอื่น ๆ พยายามใช้ทรัพยากรของชาติอย่างประหยัดและลดกำลังในภูมิภาคอื่น ให้เกิดความสมดุล

ภาพที่ 6-15 โครงสร้างแนวโน้มผลการดำเนินยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา

ที่มา: ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-9 ของบทที่ 2 หน้า 31

การวิเคราะห์ตามทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์

ภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) เป็นเรื่องของภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการเมืองการปกครองและผลประโยชน์สูงสุดของชาติ โดยยึดเอารัฐศาสตร์เป็นหลักและภูมิศาสตร์เป็นรอง โดยพิจารณาจากที่ตั้งบนทวีปในทะเลและในศูนย์กลางคมนาคมหรืออื่น ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อการเมืองการปกครองและผลประโยชน์สูงสุดของชาติ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของสถานะแวดล้อมด้านต่าง ๆ สำหรับนโยบายการปรับสมดุลเอเชียของสหรัฐอเมริกา ก็ได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิรัฐศาสตร์ประการ ได้แก่ ภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน(Energy geopolitics) และภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ(Economy geopolitics)

1. การเปลี่ยนแปลงจุดศูนย์กลาง(Center of gravity) ของภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน

ภูมิรัฐศาสตร์พลังงานเป็นเรื่องของภูมิรัฐศาสตร์ที่พิจารณาจากปัจจัยด้านพลังงาน ซึ่งมีความสำคัญด้านพลังงานนั้น มีผลต่อนโยบายต่างประเทศของประเทศมหาอำนาจโลกเสมอมา โดยความต้องการพลังงานที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งนั้นเกิดจากความต้องการพลังงานที่เพิ่มมากขึ้นแต่ทรัพยากรมีอยู่ไม่เพียงพอหรือไม่มีทรัพยากรในปัจจุบัน (2015) ศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของความต้องการพลังงานโลก(The geographic center of global energy demand) ได้ย้ายจากตะวันตกมาสู่ตะวันออกแล้ว จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงจุดศูนย์กลางของภูมิรัฐศาสตร์พลังงานซึ่งเกี่ยวข้องกับจีนและสหรัฐอเมริกา ดังนี้

1.1 ในอดีตจีนไม่ได้พึ่งพาน้ำมันจากภายนอกมากนักเป็นสถานะที่เป็นอิสระจากการพึ่งพาน้ำมันจากภายนอก(State's Oil independent) มาช้านาน ทำให้จีนสามารถดำเนินนโยบายในลักษณะของการแผ่ขยายอำนาจแบบอ่อนนืด (รชฎุ ปราการพิลาศ และสุรชาติ บำรุงสุข, 2555) โดยใช้ยุทธศาสตร์น่านน้ำทะเลที่เป็นลักษณะของการปกป้องอริปไตยบริเวณชายฝั่ง(Coastal defense) เป็นหลัก แต่สถานการณ์กำลังเปลี่ยนแปลงไป เพราะการขยายตัวด้านเศรษฐกิจที่รวดเร็วของจีน ทำให้จีนต้องพึ่งพาแหล่งน้ำมันจากภายนอกเพิ่มขึ้น กลายเป็นสถานะของชาติที่เสพติดน้ำมัน (State's Oil addiction) และมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของจีนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยการเข้าถึงแหล่งน้ำมันที่อยู่ภายนอกประเทศ และเส้นทางการลำเลียงน้ำมันทางทะเลมาสู่จีน ได้กลายมาเป็นความมั่นคงที่สำคัญยิ่งของจีน ทำให้จีนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ จากเดิมที่เน้นการปกป้องอำนาจอริปไตยบริเวณพื้นที่ทางทะเลบริเวณใกล้ชายฝั่งเป็นหลัก จำเป็นต้องขยายไปยังน่านน้ำในทะเลลึกมากขึ้น หรือที่เรียกว่า "From coast to sea far defense" เพื่อคุ้มครองเส้นทางการขนส่งทางทะเล(Sea Lines of Communication: SLOCs) ของจีนให้ปลอดภัยด้วย ซึ่งเดิมเป็นการเตรียมความพร้อมบริเวณชายฝั่งและการเตรียมกำลังในการแก้ปัญหาระหว่างจีนกัน ได้หวั้นเท่านั้น(มณฑล ยศสมศักดิ์, 2556) ปัจจุบัน ช่องแคบมะละกา ได้กลายเป็นภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของจีน เพราะเป็นจุดแออัด (Choke point) ที่การลำเลียงน้ำมันของจีนต้องผ่าน ถึง 80 % (สมุดปกขาวว่าด้วย 'ยุทธศาสตร์

การทหารของจีน มุ่งเน้นเรื่องอะไรกันแน่?, 2558) หนังสือพิมพ์ China Youth Daily จึงได้กล่าวไว้ว่า “...ใครก็ตามที่ควบคุมช่องแคบมะละกาได้ จะมีอำนาจในการควบคุมเส้นทางขนส่งน้ำมันของจีนได้” (“... Whoever controls the Strait of Malacca will also have a stranglehold on the energy route of China”) (Sloan, 2014) ซึ่งเป็นการประยุกต์มากจากภาษาของภูมิรัฐศาสตร์ สถานการณ์เหล่านี้ จึงเป็นที่มาของนโยบายการคุกคามเข้ายึดครองพื้นที่ในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก เพื่อแสวงหาแหล่งน้ำมันจากบริเวณดังกล่าว ซึ่งจะช่วยลดการนำเข้าจากภายนอกผ่านช่องแคบมะละกา ในขณะเดียวกัน ก็ใช้พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่อำนาจความสะดวทางทหารในการคุ้มครองเส้นทางลำเลียงน้ำมันผ่านช่องแคบมะละกาได้ด้วย และจะเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือการครองความเป็นเจ้าในเอเชียต่อไป จึงเป็นที่มาของนโยบายการขยายอำนาจทางทะเลคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อยึดครองพื้นที่บริเวณทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ และสอดคล้องกับทฤษฎีสัจนิยมเชิงรุก(Offensive realism theory)

1.2 ดังที่ได้กล่าวถึงมาแล้วว่าสหรัฐอเมริกาได้ประสบกับสภาวะState’s Oil addiction มายาวนาน โดยชาวอเมริกันบริโภคพลังงานอย่างฟุ่มเฟือยมากกว่าชนชาติใด ๆ ในโลก ประชากรสหรัฐอเมริกาซึ่งมีเพียง 5% ของโลก แต่กลับบริโภคพลังงานถึง 25% ของโลก และต้องนำเข้าพลังงานถึงหนึ่งในสาม โดยภูมิภาคตะวันออกกลางเป็นแหล่งทรัพยากรด้านพลังงานที่สำคัญแห่งหนึ่งของสหรัฐอเมริกา และการเข้าถึงแหล่งพลังงานนั้น ต้องอาศัยพลังอำนาจที่เข้มแข็งจากด้านการทูตและการทหาร และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องติดพันกับความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลาง (Rodriguez, 2012) โดยเฉพาะในสมัยของประธานาธิบดี บุช จนกลายเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ความเป็นมหาอำนาจในระบบระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต้องเสื่อมถอยลง

แต่ในปัจจุบัน สหรัฐอเมริกาสามารถใช้เทคโนโลยี Hydraulic Fracturing ผลิต ก๊าซธรรมชาติ และ น้ำมันดิบ ได้เป็นจำนวนมาก จึงสามารถลดการพึ่งพาน้ำมันจากภายนอก ทำให้สหรัฐอเมริกากลายเป็นState’s Oil independent และอาจกลายเป็นผู้ผลิตและส่งออก Shale gas ไปยังต่างประเทศได้อีกด้วย โดยความมีอิสระทางพลังงานนั้น ไม่ได้หมายความว่าเพียงการมีพลังงานใช้แต่ยังมีถึงความสามารถในการต่อรองทางการเมืองการต่อรองทางเศรษฐกิจและการป้องกันการแทรกแซงทางอำนาจในระบบระหว่างประเทศได้ และสหรัฐอเมริกายังสามารถใช้พลังอำนาจของตนเองไปควบคุมช่องแคบมะละกา ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันของจีนได้ จึงทำให้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของประธานาธิบดีโอบามา มุ่งไปสู่การสร้างสมอำนาจทางทหารในพื้นที่ทางทะเลเป็นหลัก โดยการปรับอัตราส่วนกำลังทางเรือระหว่างแปซิฟิกต่อแอตแลนติกเป็น 60/40 และมีแผนการนำเรือลาดตระเวนชายฝั่งไปประจำอยู่ที่สิงคโปร์เพื่อควบคุมช่องแคบมะละกาให้ครบ 4 ลำภายในปี 2016 และยังมีมาตรการอื่น ๆ ด้วยแต่การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวนี้ มี

ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และระมัดระวังไม่ให้เป็นการสร้างความหวาดระแวงกับจีนมากเกินไป จึงสอดคล้องกับทฤษฎีสัจนิยมเชิงรับ(Defensive realism theory)

2. การเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ

2.1 ภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจเป็นเรื่องของภูมิรัฐศาสตร์ที่พิจารณาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจซึ่งแต่เดิมลักษณะของภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจของโลกนั้น มีสหรัฐอเมริกาและยุโรปตะวันตกเป็นศูนย์กลาง แต่ในปัจจุบัน ภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงจากตะวันตกมาสู่ตะวันออก เพราะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและยุโรปตะวันตกได้เสื่อมถอยลง แต่ทวีปเอเชียโดยเฉพาะจีนกลับผงาดขึ้น นางฮิลลารี คลินตันจึงประกาศว่า ต่อไปอนาคตการเมืองโลกจะอยู่ที่เอเชียแปซิฟิก และสมาชิกอาเซียนจะกลายเป็นศูนย์กลางของตัวแสดงในการจัดระเบียบศตวรรษแห่งแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา จึงเป็นที่มาของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของประธานาธิบดีโอบามา อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่านโยบายดังกล่าวจะมีวัตถุประสงค์เพื่อขัดขวางจีนไม่ให้ขึ้นครองความเป็นเจ้าในภูมิภาค แต่เนื่องจากสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรก็ต้องการพึ่งพาจีนในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนเองด้วย ดังนั้น แม้ว่านโยบายการปรับสมดุลในเอเชียจะอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีสัจนิยมใหม่ แต่ความต้องการตลาดแบบเสรีนิยมทำให้เป้าหมายการปรับสมดุลในเอเชียเป็นแบบอุดมคติ(Idealist end) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการมองโลกในแง่ดี(Optimistic) ตามทฤษฎีเสรีนิยมมากกว่าเป้าหมายแบบสัจนิยม(Realist end) ที่มองโลกในแง่ร้าย(Pessimistic) ทำให้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย สอดคล้องกับทฤษฎีสัจนิยมเชิงรับมากขึ้น

2.2 ส่วนภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับจีนนั้น ในห้วงที่ผ่านมา จีนได้พัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยการค้ากับการลงทุนจากภายนอกเป็นหลัก แต่ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจประสบความสำเร็จเฉพาะภูมิภาคด้านตะวันออกของประเทศ ส่วนภูมิภาคด้านตะวันตกและภูมิภาคอื่น ๆ ของจีนยังคงยากจน แม้จีนจะพยายามสร้างโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคดังกล่าว แต่ก็ยังคงล้มเหลว ดังนั้น จีนต้องสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนาดใหญ่ทั้งภูมิภาคเอเชีย เพื่อเชื่อมต่อเข้ากับภูมิภาคที่ยังขาดความเจริญก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจของจีนตามยุทธศาสตร์“One Belt, One Road” (Jonson, 2016) โดยเฉพาะ โครงการพัฒนาในพื้นที่เอเชียกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้พลังจากภายนอกช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคดังกล่าวของจีน โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้จีนเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมเศรษฐกิจโลก(Center of global economic activity) มีความเข้มแข็ง และอิทธิพลระดับโลก ตามความฝันของจีน(China dreams) ที่ต้องการให้จีนมีความสมบูรณ์สุขทั้งในเมืองและชนบทภายในปี2020 และยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกในทุก ๆ ด้านภายในปี2049 อย่างไรก็ตาม นักวิเคราะห์ นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่รัฐของจีนยังกังวลถึงปัจจัยเสี่ยงที่จีนต้องเผชิญได้แก่

2.2.1 โครงการในภาพรวม มีลักษณะที่ร้อนรนเกินไป กว้างขวางเกินไป คาดหวังสูงเกินไป และขาดการเตรียมการรับมือกับเหตุฉุกเฉินที่ไม่คาดคิด

2.2.1.1 ในระดับปฏิบัติการพื้นฐานนั้น ต้องเผชิญหน้ากับการประสานงานกันที่ซับซ้อนมาก เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับหลายประเทศและหลายองค์กร ซึ่งมีผลประโยชน์ที่หลากหลายและแตกต่างกัน จึงมีปัญหาในการร่วมมือกัน

2.2.1.2 หลายประเทศมองว่า จีนทำเพื่อตนเองเป็นหลัก และอาจเป็นอันตรายในระยะยาวต่อประเทศเหล่านั้น ที่อาจจำเป็นต้องพึ่งพาเงินจนเกินไป

2.2.2 โครงการในภูมิภาคเอเชียกลาง

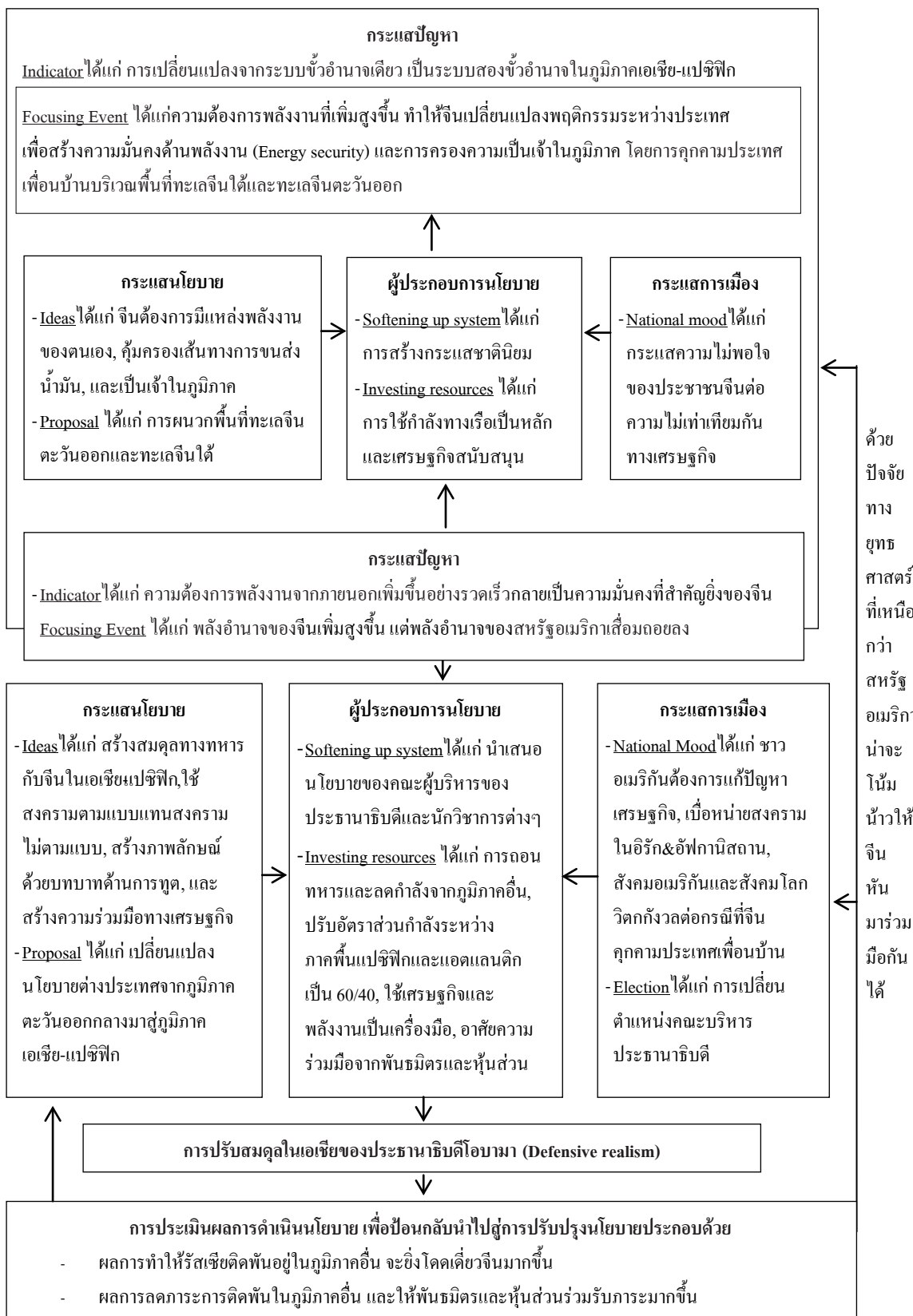
2.2.2.1 เป็นเขตอิทธิพลดั้งเดิมของสหภาพโซเวียต และยังเป็นพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย (Eurasian Economic Union) ของรัสเซียด้วย ดังนั้น ยุทธศาสตร์ของจีนจึงสร้างความวิตกกังวลต่อรัสเซียไม่น้อย

2.2.2.2 การเปิดประตูสู่เอเชียกลาง อาจเป็นการเปิดประตูให้ความไม่มีเสถียรภาพในภูมิภาคดังกล่าวเข้ามาสู่พื้นที่ที่ไม่มั่นคงของจีนได้ โดยเฉพาะกลุ่ม SIS ที่อาจแทรกซึมเข้ามาในมณฑลซินเจียง

2.2.3 โครงการในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจได้รับผลกระทบจากประเทศในภูมิภาคที่มีปัญหากับการขยายอำนาจทะเลของจีน

สรุปแนวโน้มผลการดำเนินนโยบาย

จากผลการวิเคราะห์นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา โดยใช้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ ทฤษฎีหลายกระแส ทฤษฎียุทธศาสตร์ และทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์แล้ว สามารถสรุปแนวโน้มผลการดำเนินนโยบายตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแสดงเป็นโครงสร้างแนวโน้มผลการดำเนินนโยบาย ดังภาพที่ 6-16

ภาพที่ 6-16 โครงสร้างนโยบายจีนและสหรัฐอเมริกา และแนวโน้มของผลการดำเนินนโยบาย

ตอนที่ 2 แนวโน้มผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์

การวิเคราะห์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่

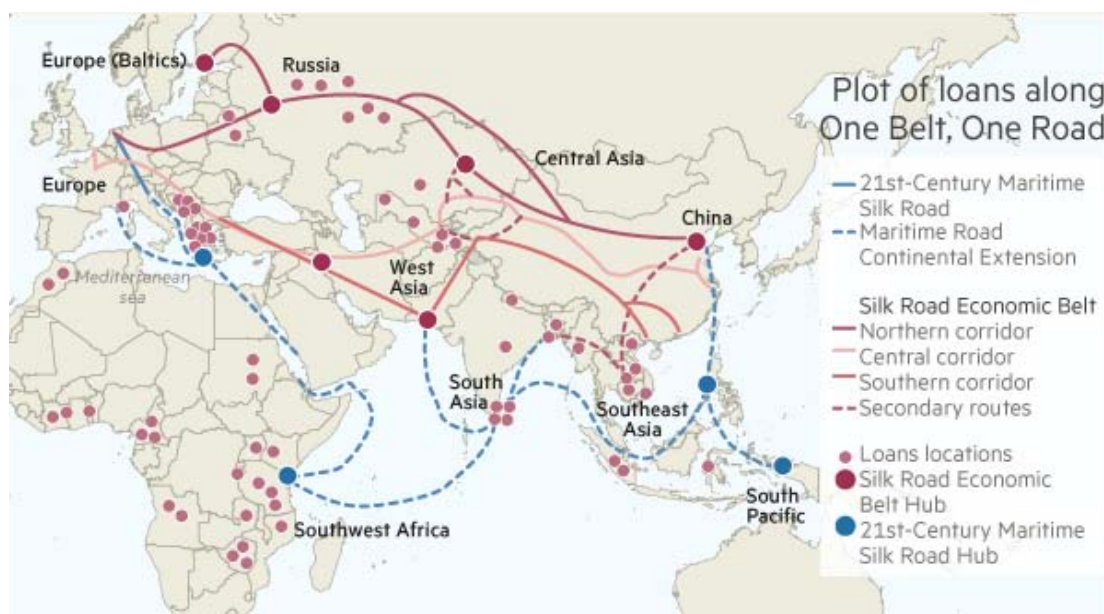
ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่นั้น โครงสร้างของระบบระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่กำกับควบคุม (Constraint) รัฐ โดยที่รัฐไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ประเทศไทยเป็นรัฐหนึ่งที่อยู่ภายใต้โครงสร้างของระบบระหว่างประเทศแบบ 2 ขั้วอำนาจในภูมิภาค ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา ดังนั้น รัฐไทยจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากการถูกกำกับควบคุมจากจีนและสหรัฐอเมริกาได้ การประเมินถึงผลกระทบต่อประเทศไทย ต้องสำรวจดูว่า ยุทธศาสตร์สำคัญของจีนและสหรัฐอเมริกาคือ ต้องการกำกับควบคุมรัฐไทยอย่างไร และสถานการณ์ในประเทศไทยเป็นอย่างไร

1. ยุทธศาสตร์สร้อยไข่มุก (String of Pearls' Strategy) ของจีน

1.1 ในปี 2013 ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้นำเสนอโครงการ “One Belt, One Road” (หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง) เป็นยุทธศาสตร์ใหม่ เรียกว่า ยุทธศาสตร์สร้อยไข่มุก (String of Pearls' Strategy) ทั้งทางบกและทางทะเล ทางบกเรียกว่า ทางสายไหมทางบกใหม่ (New Silk Road) และทางสายไหมทางทะเลสำหรับศตวรรษที่ 21 (21st Century Maritime Silk Road) เป็นการขยายบทบาทและแสวงหาผลประโยชน์ของจีน โดยการเชื่อมโยงกับภูมิภาคต่าง ๆ โดยจีนต้องการฟื้นฟูความยิ่งใหญ่ในอดีตของตน จีนได้ตั้ง ธนาคารเพื่อการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank) ด้วยต้นทุน 50,000 ล้านดอลลาร์และตั้งกองทุน Silk Road Fund ด้วยต้นทุน 40,000 ล้านดอลลาร์ ซึ่งถูกวิจารณ์ว่า คล้ายกับธนาคารโลกที่ถูกครอบงำโดยสหรัฐอเมริกา และธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียที่ถูกครอบงำโดยญี่ปุ่น ในปี 2014 นายสี จิ้นผิง ได้ประกาศถึงความฝันของจีนว่า “การผงาดขึ้นมาของความแข็งแกร่งของจีน ทำให้จีนมีศักยภาพและเจตจำนงที่จะกระจายสินค้าไปยังเอเชีย-แปซิฟิกและทั่วโลกให้มากขึ้น” นาย Zhai Kun อาจารย์ประจำวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมหาวิทยาลัยปักกิ่งกล่าวว่า แผนดังกล่าวของจีน เพื่อใช้ครอบงำ (Dominate) เอเชียตะวันออก คล้ายกับแผนมาร์แชลของสหรัฐอเมริกาที่เคยใช้ครอบงำยุโรป ในการประชุมผู้นำในภูมิภาคที่เชียงใหม่ นายสี จิ้นผิง ได้กล่าวถึงแนวคิดความมั่นคงแห่งเอเชียใหม่ (New Asian security concept) ไว้ว่า “ประชาชนเอเชียต้องดำเนินกิจการของเอเชีย แก้ปัญหาของเอเชีย และรักษาความมั่นคงของเอเชีย ด้วยคนเอเชียเอง รวมถึงการเสริมสร้างความก้าวหน้าของการพัฒนาร่วมกันและการบูรณาการกันภายในภูมิภาค” นักวิเคราะห์ทั้งของจีนและชาติตะวันตก ต่างเห็นว่า คำกล่าวของนายสี จิ้นผิง เป็นการส่งสัญญาณไปยังสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ลดบทบาทในภูมิภาคลงนั่นเองทำให้นักวิเคราะห์และนักวิชาการหลายคนวิจารณ์ว่า แผนการของจีนนั้น เป็นเพียงแผนด้านการเมือง เพื่อลดความไม่พอใจของชาติต่าง ๆ ทั้งในและนอกภูมิภาคเอเชีย ที่

มีต่อกรณีที่จีนคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อประเทศเพื่อนบ้านและทำทาสสหรัฐอเมริกา และเป็นที่มาของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา (Page, 2014)

จีนได้ปล่อยเงินกู้ให้กับประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ตามเส้นทางของยุทธศาสตร์ “One belt, one road” เป็นส่วนใหญ่ ดังแสดงในภาพที่ 6-17 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จีนทุ่มเทพทรัพยากรให้กับยุทธศาสตร์นี้มาก ซึ่งการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ จีนมีความมุ่งประสงค์หลัก คือ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในความมั่นคงด้านพลังงาน และเพื่อขยายการค้าระหว่างจีนกับประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจุบัน เส้นทางขนส่งทางทะเล ถูกควบคุมโดยสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรเกือบทั้งหมด ทำให้จีนไม่อาจจะอยู่รอดได้ ถ้าหากสหรัฐอเมริกาคัดสินใจปิดจุดวิกฤตสำคัญ (Choke points) เช่น ช่องแคบมะละกาและช่องแคบซุนดร้า เป็นต้น (Yale, 2015)

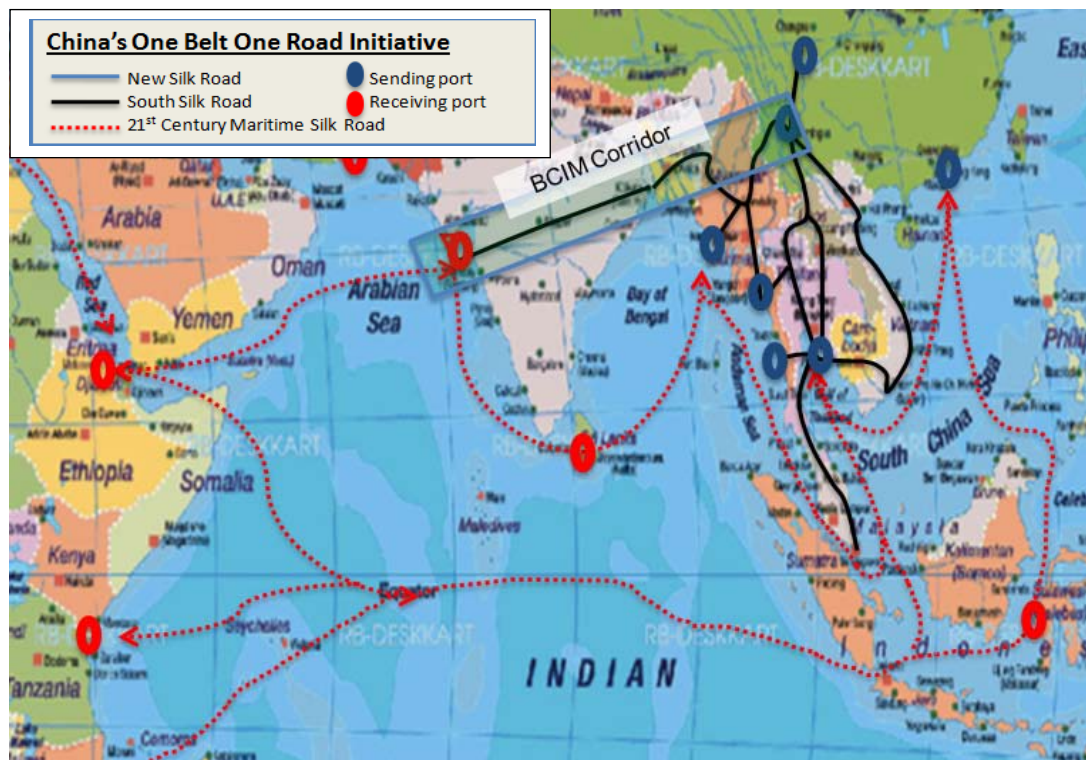

ภาพที่ 6-17 Plot of loans along One Belt, One Road

ที่มา: China Investment Research (2015)

1.2 ตามยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมด้านใต้ (South Silk Road) ของจีนดังแสดงในภาพที่ 6-18 จีนมีแผนงานที่จะสร้างไปจนถึงกัวลาลัมเปอร์และสิงคโปร์ เรียกว่า เครือข่ายทางรถไฟสายคุนหมิง-สิงคโปร์ซึ่งคาดว่าจะสร้างให้แล้วเสร็จในปี 2020 และคาดว่าจะเป็นการแข่งขันกันระหว่างจีนกับญี่ปุ่นเพื่อก่อสร้างเส้นทางดังกล่าว เส้นทางนี้ ต้องใช้ประเทศไทยเป็นพื้นที่เชื่อมต่อที่

สำคัญที่สุด หากไทยคืออุปสรรค จะเป็นเรื่องใหญ่ต่อความสำเร็จของยุทธศาสตร์ของจีน (Southgate, 2015)

ภาพที่ 6-18 เส้นทางสายไหมด้านใต้ (South Silk Road) ที่ผ่านประเทศไทย
ที่มา: (Southgate, 2015)

1.3 ปัจจุบัน รัฐบาลไทยมีโครงการสร้างรถไฟความเร็วสูงสายนครราชสีมา-กรุงเทพฯ แต่เส้นทางดังกล่าวนี้ ไม่ได้เชื่อมต่อเข้ากับเส้นทางสายคุนหมิง-สิงคโปร์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ของจีน ดังนั้น การที่จีนไม่ให้การสนับสนุนงบประมาณตามโครงการดังกล่าว จึงอาจเกิดขึ้นจากสาเหตุนี้ก็ได้ เพราะจีนจะให้การสนับสนุนทุกประเทศที่มีที่ตั้งอยู่ในจุดสำคัญของยุทธศาสตร์ One belt, one road ดังแสดงในภาพที่ 6-17 ทำให้นายกรัฐมนตรีของไทย (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ต้องประกาศว่าจะลงทุนด้วยงบประมาณของรัฐบาลไทยเองทั้งหมด (มติชนออนไลน์, 2559)

2. ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership: TPP) ที่นำโดยสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเด็นหลักของการปรับสมดุลด้านเศรษฐกิจสู่เอเชีย สมาชิกตาม

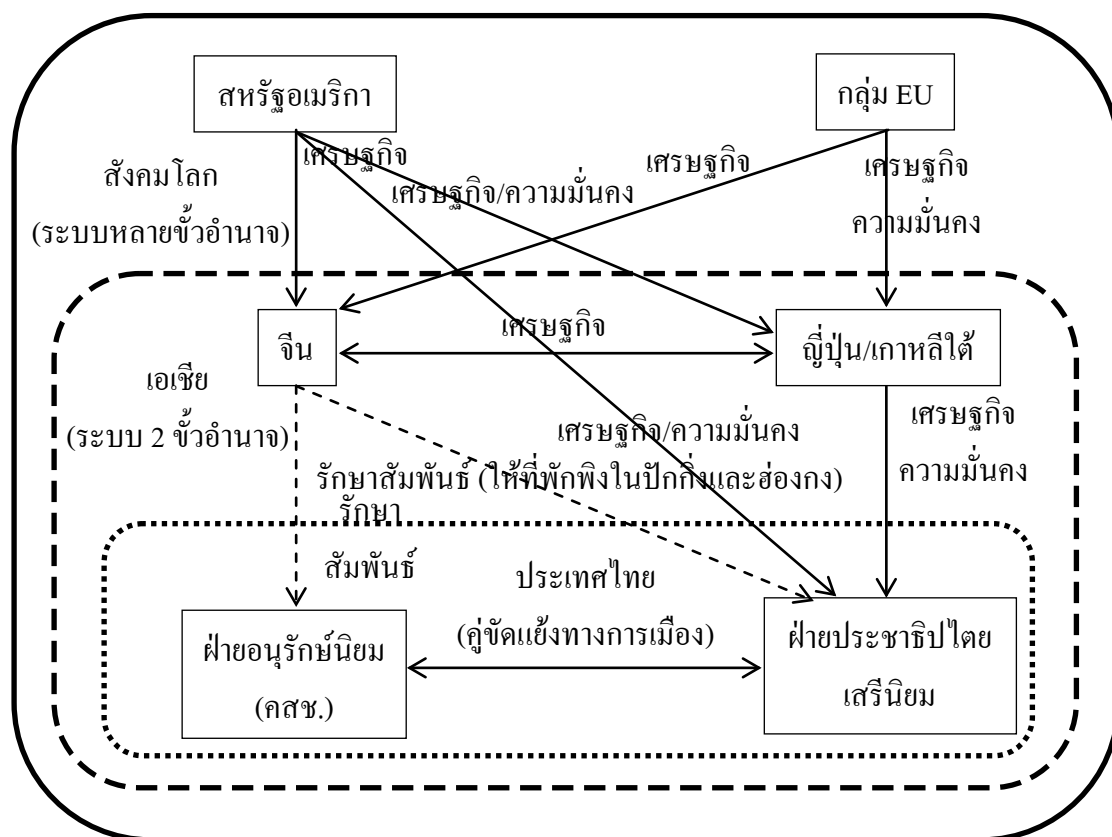
ข้อตกลง TPP ในเอเชีย เป็นประเทศที่หว่ากระแวงเงินทั้งสิ้น และสนับสนุนการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ส่วนไทยยังไม่เข้าร่วม (Gamm, 2015)

3. สรุปได้ว่า รัฐบาลฝ่ายอนุรักษ์นิยมของไทย (คสช.) นอกจากไม่ยอมสร้างรถไฟความเร็วสูงตามยุทธศาสตร์ของจีนแล้ว ยังไม่ยอมเข้าร่วมในความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (TPP) ตามยุทธศาสตร์ที่นำโดยสหรัฐอเมริกาด้วยในขณะที่ ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายประชาธิปไตยเสรีนิยมของไทย ได้กล่าวปาถกถา ณ สถาบันนโยบายโลก (World Policy Institute) โดยระบุว่า ยุทธศาสตร์ “One Belt, One Road” (OBOR) หรือยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมใหม่ ที่นำโดยสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมและโลจิสติกส์ระหว่าง 60 ประเทศ ซึ่งมีรายได้ประชาชาติรวมกันคิดเป็นสัดส่วนราวร้อยละ 50 ของรายได้ประชาชาติของโลกกับยุทธศาสตร์ตามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก หรือ TPP ที่นำโดยประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีประเทศเข้าร่วมเป็นสมาชิกแล้ว 12 ประเทศ มีรายได้ประชาชาติรวมกันมากกว่าร้อยละ 40 ของรายได้ประชาชาติของโลก ดร.ทักษิณเห็นว่า ทั้ง 2 ยุทธศาสตร์ เป็นกระบวนการคู่ขนาน ซึ่งเมื่อถึงจุดหนึ่ง จะสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันให้แก่ทั้งภูมิภาคเอเชียและโลกตะวันตก โดยภูมิศาสตร์การเมืองของภูมิภาคเอเชียแห่งศตวรรษที่ 21 นั้น ควรจะเป็นเรื่องของการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความมั่งคั่งให้แก่ประชาชนแบบระหว่างประเทศและระหว่างภูมิภาค แต่เมื่อพิจารณาถึงเค้าโครงของร่างรัฐธรรมนูญของไทยในปัจจุบันแล้ว คงเป็นไปได้ยากที่จะได้มาซึ่งรัฐบาลที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและความท้าทายในศตวรรษที่ 21 (World Policy Blog, 2016)

ดังนั้น ข้อต่อทางเศรษฐกิจคือ OBOR กับ TPP ของสองมหาอำนาจของโลกระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา คือ ประเทศไทย ซึ่งจะกลายเป็นศูนย์กลางเครือข่ายคมนาคมตามแนวทางของจีน และเป็นเขตเสรีทางการค้าตามแนวทางของสหรัฐอเมริกา จากการที่ ดร.ทักษิณ ชินวัตร เดินทางระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาอยู่เสมอ ทำให้ปาฐกถาของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร เสมือนเป็นแถลงการณ์ร่วมระหว่างสหรัฐและจีนที่มีข้อตกลงกันเรียบร้อยในเรื่องผลประโยชน์และการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียโดยจีนสามารถพัฒนาเครือข่ายคมนาคมของตนได้ ส่วนสหรัฐได้หุ้นส่วนทางการค้า TPP แต่เหตุที่กำลังเกิดขึ้นในไทยโดยฝ่ายอนุรักษ์นิยม คือ อุปสรรคของทั้งสองประเทศ ปาฐกถาของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร ก็คือข้อเสนอที่ฝ่ายประชาธิปไตยได้มีการจัดเตรียมเอาไว้แล้ว โดยการบูรณาการยุทธศาสตร์ของจีนและสหรัฐอเมริกาเข้าด้วยกัน และยังทำให้ภูมิภาคและโลกได้ประโยชน์อย่างลงตัว

ในปัจจุบัน พันธมิตรของสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา โดยกลุ่ม EU ลงโทษด้านเศรษฐกิจด้วยมาตรการต่าง ๆ ต่อไทย อีกทั้งญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นมหาอำนาจ

ทางเศรษฐกิจในเอเชียที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจและการเมืองไทย มีความโน้มเอียงมาทางด้านฝ่ายเสรีนิยมมากกว่าฝ่ายอนุรักษนิยม ส่วนจีน ยังคงรักษาความสัมพันธ์กับผู้นำเชิงสัญลักษณ์กับทั้งสองฝ่าย โดยมีการเชื่อมโยงของเชื้อพระวงศ์ระดับสูงของไทยอยู่เสมอ แต่ก็ให้ที่พึ่งพิงแก่ผู้นำฝ่ายเสรีนิยม (ดร.ทักษิณ ชินวัตร) ทั้งในนครหลวงปักกิ่งและในเกาะฮ่องกง เช่นกัน อาจแสดงเป็นภาพโครงสร้างของความสัมพันธ์ของประเทศต่าง ๆ ที่มีต่อคู่แข่งทางการเมืองไทย ในมิติด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง ดังภาพที่ 6-19

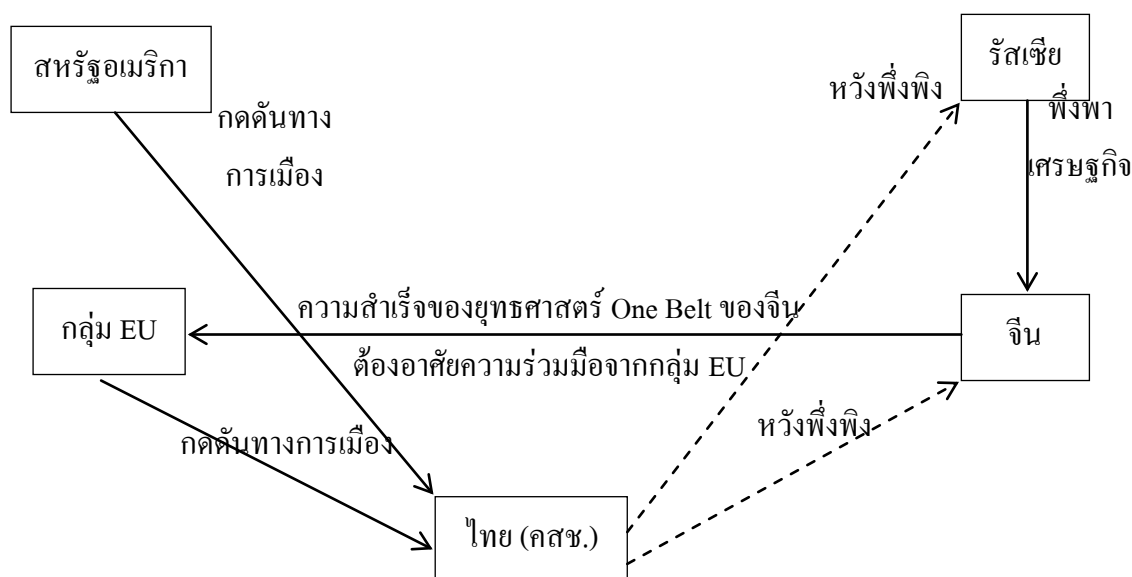

ภาพที่ 6-19 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีต่อคู่แข่งทางการเมืองในประเทศไทย

นอกจากนั้นแล้ว ความสำเร็จของยุทธศาสตร์ Silk Road Economic Belt ของจีน ยังขึ้นอยู่กับความร่วมมือกับกลุ่ม EU โดยอาศัยการจูงใจจากผลประโยชน์ร่วมด้านเศรษฐกิจ เพราะกลุ่ม EU เริ่มสูญเสียความเชื่อมั่นกับการพึ่งพิงเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผลมาจากการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ด้านการเงินในปี 2008 ของกลุ่ม EU โดยสหรัฐอเมริกาไม่ยอมซื้อพันธบัตรของ EU เลย และหน่วยงานจัดอันดับของสหรัฐอเมริกายังลดอันดับความเชื่อถือต่อ EU ด้วย ดังนั้น กลุ่ม EU จึง

หวังพึ่งพิจินและเอเชียในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนและปลดปล่อยตนเองออกจากอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา อีกทั้งเป็นการรวมกำลังด้านการเงินระหว่างตระกูลเงินหยวนกับตระกูลเงินยูโร เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับตระกูลเงินดอลลาร์ (Godement, 2015)

ดังนั้น เมื่อกลุ่ม EU กดดันไทย จึงส่งผลให้จีนไม่กล้ากระทำการใด ๆ ที่ขัดต่อการดำเนินนโยบายของกลุ่ม EU มากนัก แม้ว่ารัฐบาลไทย (คสช.) จะหวังพึ่งจีนอย่างมากก็ตาม ซึ่งย่อมส่งผลทางอ้อมไปยังรัสเซียด้วย เพราะรัสเซียก็หวังพึ่งจีนในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนเช่นกัน จึงอาจแสดงเป็นโครงสร้างของดุลอำนาจที่เกิดจากอิทธิพลด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และส่งผลกระทบต่อไทย ตามภาพที่ 6-20

ภาพที่ 6-20 โครงสร้างดุลอำนาจด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ตามโครงสร้างในภาพที่ 6-20 จะเห็นได้ว่า การที่รัฐบาลไทย (คสช.) หวังพึ่งพิจินและรัสเซีย เพื่อถ่วงดุลจากการถูกกดดันจากสหรัฐอเมริกาและกลุ่ม EU นั้น จึงเป็นไปได้ยาก เพราะผลประโยชน์ที่จีนจะได้จากกลุ่ม EU นั้น มากกว่าจะได้จากไทยอย่างเทียบกันไม่ได้ ทำให้จีนไม่น่าจะมีพฤติกรรมที่ขัดขวางต่อกรดำเนินนโยบายของกลุ่ม EU มากนัก เพราะโดยทั่วไปแล้ว กลุ่ม EU ก็ไม่ไว้ในจีนอยู่แล้ว และรัสเซียก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน

การวิเคราะห์ตามทฤษฎียุทธศาสตร์

ประเทศไทยอยู่ภายใต้รัฐบาลที่มาจากคณะรัฐประหาร จึงถูกต่อต้านจากประเทศเสรีนิยม โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นเจ้าภาพร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์ ทำให้รัฐบาลไทยและกองทัพไทย

พยายามถ่วงดุลอำนาจ (Balance of power) กับสหรัฐอเมริกา โดยหันไปพึ่งพิงจีนและรัสเซีย ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร

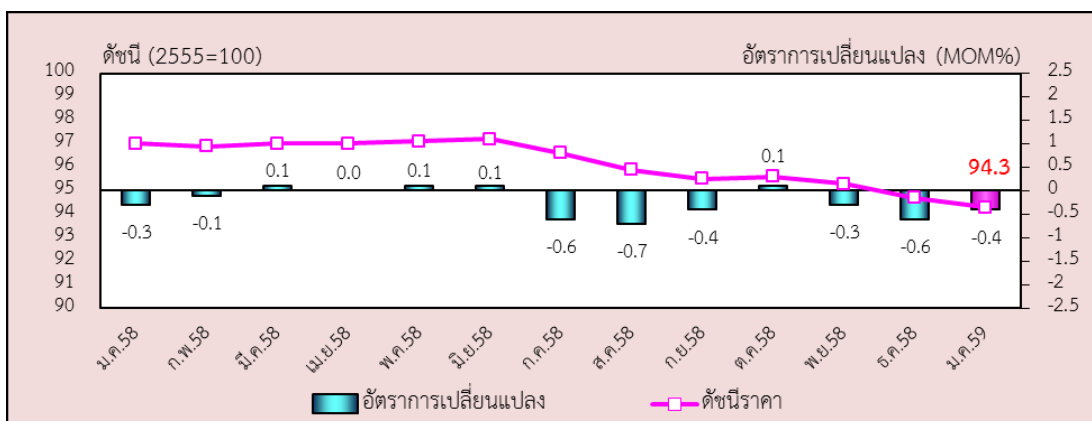
อย่างไรก็ตาม Waltz ก็กล่าวว่า การถ่วงดุลอำนาจตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่มีจุดอ่อนคือการคาดเดาสถานการณ์ได้อย่างจำกัด (จิตติภัทร พูนขำ, 2553) โดยเฉพาะการถ่วงดุลจากภายนอก (External balance) ซึ่งรัฐบาลไทยอาจคาดการณ์ได้ผิดพลาด ถึงแม้จะยังไม่เห็นผลในปัจจุบัน แต่อาจจะส่งผลกระทบต่อระบอบการปกครองของไทยในระยะต่อไปได้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎียุทธศาสตร์วิเคราะห์ถึงแนวโน้มที่จะเกิดต่อประเทศไทย โดยเฉพาะผลกระทบจากด้านเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงผู้นำระดับสูงสุด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงด้านการเมืองและการฝึกคอบร้าโกลด์ต่อไป ดังนี้

1. จุดยืนด้านการทูต โดยรัฐบาล คสช.และกองทัพไทยพยายามสร้างสัมพันธภาพเพื่อยกระดับประเทศไทยให้เป็นผู้รักษาสถิต (Keeper of the balance) ของระบบระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งในเบื้องต้น ยังมีแนวโน้มได้ผลดี แต่รัสเซียต้องคิดค้นในสงครามตะวันออกกลาง ความขัดแย้งในยูเครน ความขัดแย้งกับตุรกี และประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจอย่างหนัก ส่วนจีน ยังแสดงบทบาทเป็นกลางระหว่างคู่ขัดแย้งในประเทศไทย แต่อาจเปลี่ยนแปลงไปหากเกิดการเปลี่ยนแปลงผู้นำระดับสูงสุดของไทย ส่วนสหรัฐอเมริกาจึงยังคงมีอิทธิพลสูงต่อการเมืองไทย ดังเช่นกรณี Tier 3 นายวันชัย รุจนวงศ์ อธิบดีอัยการฝ่ายต่างประเทศ ได้แสดงความเห็นว่า “...สหรัฐอเมริกาจะกดดันไทยต่อไปในด้านเศรษฐกิจและภาพลักษณ์ เพื่อทำลายเศรษฐกิจไทยต่อไป ... จะตามมาด้วย EU ... จะพึ่งพิงก็คงไม่ไหว เพราะเงินเอาเปรียบชนิดที่พม่าและลาวยังต้องถอยหนี และเงินกำลังทำสงครามเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกาอย่างรุนแรง ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาจะทุบเศรษฐกิจไทย เพราะ 1. เรามีรัฐบาลที่มาจากการปฏิวัติ 2. เราหันไปพึ่งพิงทางเศรษฐกิจจากจีนมากขึ้น สหรัฐอเมริกาต้องการแสดงให้เห็นว่า จีนไม่สามารถช่วยเราได้ 3. การส่งกลับพวกอุยกูร์ก็มีส่วนด้วยเช่นกัน” (เดลินิวส์ออนไลน์, 2558) “การจัดอันดับค้ำมนุษย์ให้ไทยอยู่อันดับ Tier 3 ... เป็นการตัดสินใจด้วยประเด็นทางการเมืองล้วน ๆ ... ประเมินความเสียหายไว้ประมาณสองแสนล้าน การส่งออกจะตกต่ำไปเรื่อย ๆ ต่อเนื่อง สหรัฐฯ โจมตีการส่งออก เพราะรู้ว่าเราพึ่งพิงการส่งออกมาก เป้าคือให้เศรษฐกิจตกมาก ๆ ให้ประชาชนเดือดร้อนแล้วลุกฮือต่อต้านรัฐบาลเพราะความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจะอยู่ยาก...สหรัฐทุบตลาดจีนอย่างหนัก จีนยังเป๋ไปมา ต้องดูว่าเงินจะตั้งตัวได้อย่างไร รัสเซียยังพึ่งมาแล้ว” (ไทย...จะหือสหรัฐฯ ได้แค่ไหน?, 2558) สรุปได้ว่า ไทยมีแนวโน้มการพึ่งพิงจีนกับรัสเซียได้ยาก

Anne-Marie Slaughter ประธานบริหารของมูลนิธิ New America (Slaughter, 2015) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ความมุ่งประสงค์การใช้อำนาจของสหรัฐอเมริกา เพื่อขยายผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในโลก ซึ่งรวมถึงการปกป้องดินแดนและประชากรของพันธมิตร ปกป้องเศรษฐกิจโลกที่เปิด (ระบบเสรีนิยม) ควบคุมดูแลการเคารพสิทธิมนุษยชนและระเบียบระหว่างประเทศ ให้

ทุกคนสามารถคิด พูด เขียน สวดบูชาได้อย่างเสรีตามที่ต้องการโดยปราศจากความกลัว Ruth Wedgwood อาจารย์ด้านกฎหมายระหว่างประเทศและการทูตของมหาวิทยาลัย Hopkins (Wedgwood, 2015) เห็นว่าสหรัฐอเมริกามีความเข้มแข็งทางทหาร มีขีดความสามารถด้านการข่าว และมีเสน่ห์จากการเป็นแบบอย่างของรัฐบาลแบบประชาธิปไตย ทำให้สหรัฐอเมริกาทำหน้าที่เป็นเสมือนตำรวจโลกขององค์การสหประชาชาติจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเหล่านี้ Zalmay Khalilzad อดีตประธานด้านการวางแผนนโยบายของกระทรวงกลาโหม และเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำอัฟกานิสถาน อิรัก และองค์การสหประชาชาติ (Khalilzad, 2015) เห็นว่า แนวทางในการสร้างระเบียบด้านการเมืองในภูมิภาค คือ สนับสนุนประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม และส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ Robert B. Zoellick อดีตประธานธนาคารโลก อดีตผู้ช่วยรัฐมนตรีต่างประเทศและอดีตผู้แทนการค้าสหรัฐอเมริกา (Zoellick, 2015) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ความมุ่งประสงค์ของอำนาจสหรัฐอเมริกา ได้แก่ การปกป้องสิทธิของประชาชนอย่างไม่แบ่งแยกในเรื่องของชีวิต เสรีภาพ และการแสวงหาความสุข แล้วขยายระเบียบออกไปให้กว้างขวางในเรื่องที่เกี่ยวกับการเคารพในเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การมีรัฐบาลที่เที่ยงธรรมและมีคุณภาพร่วมกันของมนุษยชาติ

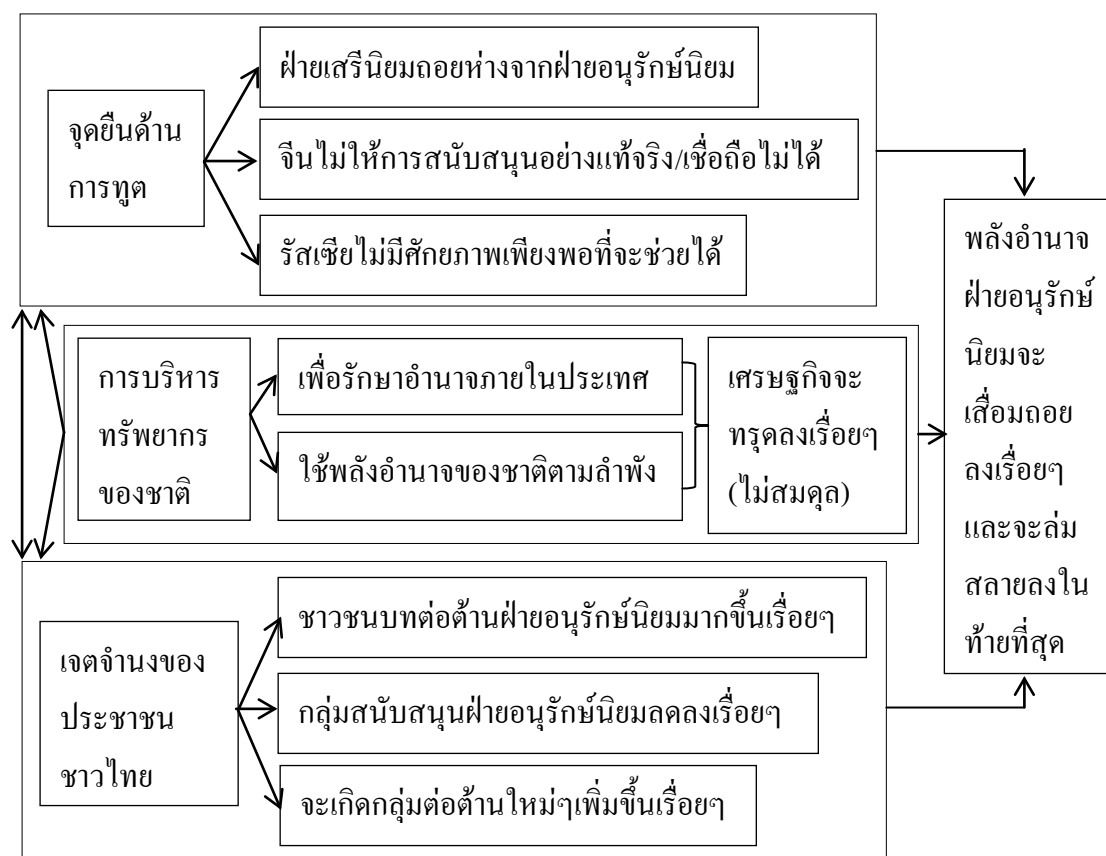
จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเหล่านี้ อาจคาดหมายพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยได้ว่า สหรัฐอเมริกา น่าจะดำรงการกดดันทางการเมืองต่อประเทศไทยต่อไป และอาจจะหนักหน่วงขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้ไทยเปลี่ยนแปลงไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ภาพที่ 6-21 ดัชนีราคาส่งออกของประเทศไทย

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้ากระทรวงพาณิชย์ (2559)

2. ด้านทรัพยากรเพื่อบริหารประเทศนั้น ก็เป็นผลสืบเนื่องสำคัญมาจากจุดยืนด้านการทูต เพราะเศรษฐกิจไทยพึ่งพิงการส่งออกเป็นหลักฝ่ายวิจัยความเสี่ยงธุรกิจธนาคารกรุงไทย ได้ปรับลดคาดการณ์ GDP ไทยปี 2559 จากร้อยละ 3.5 เหลือร้อยละ 3.2 เนื่องจากปรับการส่งออกจากที่คาดว่าจะกลับมาเป็นบวกได้เล็กน้อยได้กลับกลายเป็นการหดตัวลงต่อเนื่องเป็นปีที่ 4 (ธนาคารกรุงไทย, 2559) สอดคล้องกับรายงานของสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า ดังภาพที่ 6-21 โดยสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้ากระทรวงพาณิชย์ ที่ได้เผยแพร่ดัชนีราคาส่งออกของประเทศของประเทศไทยว่า มีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ (กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้าสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้ากระทรวง, 2559)

ภาพที่ 6-22 โครงสร้างแนวโน้มทางการเมืองฝ่ายอนุรักษ์นิยมในประเทศไทย
ที่มา :ประยุกต์มาจากภาพที่ 2-9 ของบทที่ 2

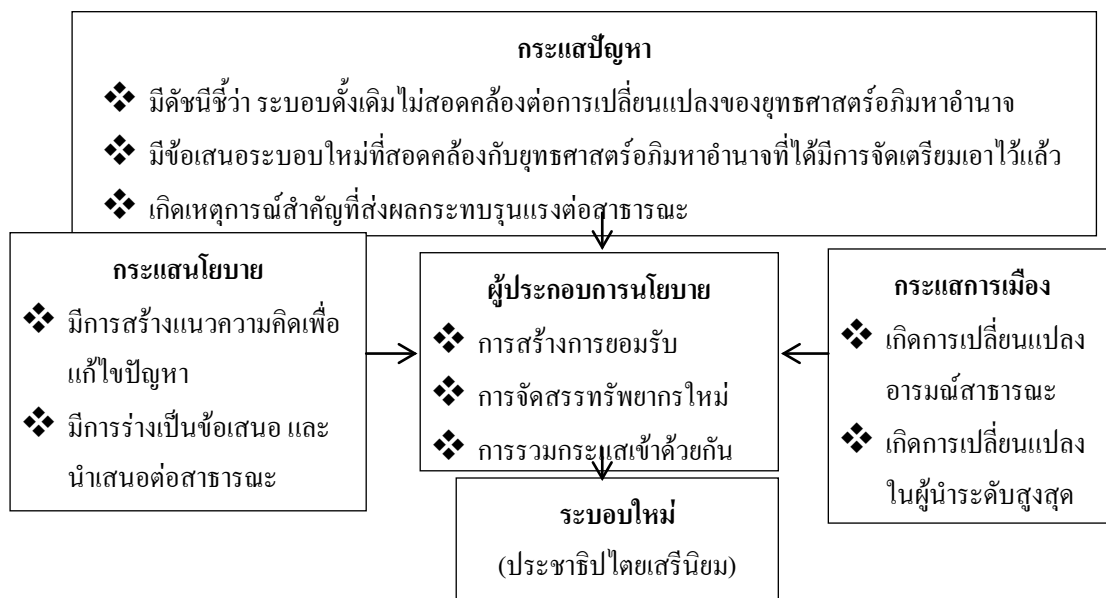
3. ด้านเจตจำนงของประชาชน ศาสตราจารย์ Jim Glassman ได้สรุปผลการวิจัยถึงความขัดแย้งทางการเมืองของไทยว่า ชาวชนบทของไทย ได้หล่อหลอมความไม่พึงพอใจต่อชนชั้นนำ

เป็นหนึ่งในเดียวกันไปแล้ว ไม่ว่าจะกลุ่มชนชั้นนำจะปราบปรามความเคลื่อนไหวของคนเสื้อแดง ขับไล่แกนนำ ทำลายโครงสร้างได้สำเร็จหรือไม่อย่างไร แต่การเปลี่ยนแปลงทางชนชั้นทางสังคมได้ตั้งต้นขึ้นได้แล้ว ทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก การปราบปรามและการใส่ร้ายป้ายสีใด ๆ ก็ไม่สามารถจะหยุดยั้งการเปลี่ยนแปลงได้อีกต่อไป แม้ว่าชนชั้นนำจะปราบปรามทำให้หยุดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ชั่วขณะหนึ่งนั้น จะไม่สามารถสถาปนาระเบียบทางการเมืองให้กลุ่มคนที่ด้อยต่ำกว่าตนกลับมาอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ตามที่ชนชั้นนำต้องการได้อีกต่อไป (Glassman, 2011)

นอกจากนั้นแล้ว จากแนวโน้มของการทรุดตัวลงด้านเศรษฐกิจ ที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จะทำให้ฝ่ายที่สนับสนุนผู้นำด้านอนุรักษ์นิยมลดลงเรื่อย ๆ และจะเกิดกลุ่มต่อต้านใหม่อื่น ๆ เพิ่มขึ้น จากปัจจัยทางยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน อาจส่งผลให้ฝ่ายอนุรักษ์นิยมในประเทศไทยต้องล่มสลายลงในท้ายที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในประเทศไทย ดังภาพที่ 6-18 และจะส่งผลกระทบต่อกองทัพไทยและการฝึกคอบร้า โกลด์ต่อไป

การวิเคราะห์ตามทฤษฎีหลายกระแส

1. กระแสปัญหา สามารถใช้ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ข้างต้น เป็นดัชนี (Indicator) ที่ชี้ว่าระบอบดั้งเดิม (แบบอนุรักษ์นิยม) ไม่เพียงพอต่อการรับมือกับปัญหา (โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการเมือง) โดยฝ่ายต่อต้านต่าง ๆ ได้มีการจัดเตรียมข้อเสนอระบอบใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ เอาไว้แล้ว หากเกิดเหตุการณ์สำคัญ (Focusing event) ที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณชน ก็จะทำให้เกิดพลังขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 6-23 โครงสร้างแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในประเทศไทย

2. กระแสนโยบาย ได้แก่ การเกิดของกระแสการสร้างความคิดเพื่อแก้ไขปัญหา และมีการร่างเป็นข้อเสนอ เพื่อนำเสนอต่อสาธารณะมากขึ้น ๆ

3. กระแสการเมือง ได้แก่ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ สาธารณะที่มีต่อระบอบการปกครองแบบดั้งเดิม และเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงผู้นำระดับสูงของฝ่ายอนุรักษนิยม ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วในสังคมไทยว่า ผู้นำฝ่ายอนุรักษนิยมรุ่นใหม่ ไม่มีพลังอำนาจมาเทียบเท่ากับผู้นำดั้งเดิมได้ จะกลายเป็นกระแสให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองเข้าไปสู่ระบอบใหม่ หรือไม่ก็จะถูกเปลี่ยนแปลงโดยผู้นำฝ่ายเสรีนิยม

อาจวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ด้วยทฤษฎีอื่น ๆ ได้อีก เช่น ทฤษฎีสรรค์สร้างนิยม (Constructivism) ที่สหรัฐอเมริกาสร้างความเชื่อเกี่ยวกับประชาธิปไตย เสรีภาพ ความเสมอภาค และพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกเชื่อ และยอมรับค่านิยมดังกล่าว หรือทฤษฎีภาวะทันสมัยและการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่มีรูปแบบเดียวกัน (Modernization and convergence) ซึ่งเป็นธรรมชาติของวิวัฒนาการของระบบ โลกที่ไทยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า เมื่อระบบการเมืองได้รับผลกระทบ และมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อมาถึงการฝีกคอบร้าโกลด์ไปด้วย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปจากเดิม แต่การฝีกคอบร้าโกลด์น่าจะไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก โดยไทยก็ยังสามารถแสดงบทบาทเป็นผู้รักษาสมดุล (Keeper of the balance) ได้อยู่เช่นเดิม เพราะเงินมีความสัมพันธ์กับฝ่ายประชาธิปไตยเสรีนิยมดีอยู่แล้ว

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 2011 –2015: ผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทยในบทที่ 7 นี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย ประกอบด้วย
2. อภิปรายผลประกอบด้วย
3. ข้อจำกัดในกระบวนการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา
ผลการวิจัยพบว่า

1. ที่มาของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย ได้แก่

1.1 ต้องการฟื้นฟูพลังอำนาจและภาพลักษณ์ใหม่เนื่องจากในอดีตสหรัฐอเมริกาต้องพึ่งพิงน้ำมันจากภายนอก ความมั่นคงด้านพลังงาน จึงเป็นความมั่นคงที่สำคัญยิ่งของชาติ และเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประธานาธิบดีบุช ต้องทำสงครามที่ขาดความชอบธรรมในอิรัก และอัฟกานิสถานพร้อมกันและยืดเยื้อนานนับสิบปี ต้องสูญเสียทรัพยากรของชาติไปมหาศาล จึงทำให้พลังอำนาจสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง และภาพลักษณ์ของสหรัฐอเมริกาเสื่อมเสีย

1.2 ต้องการถ่วงดุลอำนาจกับจีน เพราะความเจริญก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจได้ทำให้จีนมีความต้องการพลังงานจากภายนอกเพิ่มขึ้น จนความมั่นคงด้านพลังงานกลายเป็นความมั่นคงที่สำคัญยิ่งของจีน เมื่อจีนเห็นว่า พลังอำนาจในระบอบระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง จีนจึงได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ โดยการคุกคามประเทศเพื่อนบ้านทางทะเล เข้ายึดครองพื้นที่บริเวณทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและแสวงหาการครองความเป็นเจ้าในภูมิภาค (Regional hegemon)

1.3 ต้องการปรับนโยบายใหม่ ให้สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะการค้นพบแหล่งพลังงานของตนเอง (Shale gas & Tight oil) ทำให้สหรัฐอเมริกาดลดการพึ่งพิงน้ำมันจากภายนอกลง ทำให้ผลประโยชน์แห่งชาติเปลี่ยนแปลงจากด้านพลังงานเป็นหลักไปเป็นด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก

2. เมื่อประธานาธิบดีโอบามาเข้ารับตำแหน่ง จึงได้ประกาศใช้นโยบายปรับสมดุลในเอเชีย โดยมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ การลดบทบาทสงครามทางบกและเพิ่มบทบาทสงครามทางทะเล, สร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และสร้างภาพลักษณ์ด้านการทูตถอนและลดกำลังทหารจากภูมิภาคอื่น และใช้เครื่องมือด้านเศรษฐกิจและพลังงานสนับสนุนการดำเนินนโยบายโดยแบ่งเป็น

2.1 การถ่วงดุลอำนาจทางทหาร โดยการถอนกำลังจากตะวันออกกลางและนำมาสร้างสมดุลทางทหารกับจีนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกโดยเน้นความมั่นคงทางทะเล แล้วปรับอัตราส่วนกำลังทางเรือและกำลังทางอากาศระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับแอตแลนติกจาก 50/50 เป็น 60/40 และอาศัยมิตรประเทศที่ถูกจีนคุกคามให้มาร่วมมือถ่วงดุลอำนาจกับจีน

2.2 การปรับสมดุลด้านเศรษฐกิจสู่เอเชีย โดยการอาศัยมิตรประเทศที่ถูกจีนคุกคามให้มาร่วมมือกับความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (TPP) ที่นำโดยประเทศสหรัฐอเมริกา

3. ผลการดำเนินนโยบายมีแนวโน้มที่จะโดดเดี่ยวจีนจากภายนอกได้สำเร็จและคาดว่าจีนจะหันมาร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรในที่สุดเนื่องจาก

3.1 การที่สหรัฐอเมริกาสามารถลดการพึ่งพาพลังงานจากภายนอก จึงสามารถฟื้นตัวจากการเสื่อมถอยด้านเศรษฐกิจและพลังงานได้และยังรักษาการครองความเหนือกว่าจีนในทางยุทธศาสตร์

3.2 ในกรณีที่เกิดสงคราม สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรสามารถที่จะปิดล้อมทางทะเลเพื่อไม่ให้จีนเข้าถึงแหล่งน้ำมันและสกัดกั้นเส้นทางลำเลียงน้ำมันไปยังจีนได้และหากสงครามยืดเยื้อ จีนจะประสบกับการขาดแคลนพลังงานอย่างหนัก

3.3 รัสเซียซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก (External factor) ที่มีผลต่อดุลอำนาจทางทหารของจีนได้ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจอย่างหนัก และดิ้นพินสงครามในภูมิภาคอื่น

3.4 อย่างไรก็ตาม เป้าหมายหลักของสหรัฐอเมริกาคือยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ โดยอาศัยพฤติกรรมของจีนเป็นเครื่องมือ ซึ่งเกื้อกูลให้สหรัฐอเมริกาสร้างยุทธศาสตร์ TPP ได้ง่ายขึ้น สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อลดความหวาดระแวงของจีน และคาดว่าจีนน่าจะหันมาร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรในท้ายที่สุด

ผลกระทบที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า

1. นโยบายการฝึกคอบร้าโกลด์ จะเป็นไปตามนโยบายของสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก ส่วนประเทศไทยและประเทศผู้เข้าร่วมการฝึก มีส่วนร่วมในการปรับปรุงในประเด็นย่อย ๆ โดยทีมงาน

กำหนดสถานการณ์การฝึกนั้น กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้คัดเลือกมาจากอดีตผู้ช่วยทูตทหารสหรัฐอเมริกาที่เคยปฏิบัติงานตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก

2. สถานการณ์การฝึก จำลองมาจากสถานการณ์การปฏิบัติจริงในอ่าวเอเดน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งพลังงานสำคัญของจีนในทวีปแอฟริกา

3. ผลักดันให้พันธมิตร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับช่องแคบมะละกาให้เข้าร่วมการฝึกหลัก

4. ลดงบประมาณการฝึกลงตามนโยบายรัฐสภาสหรัฐอเมริกา

5. เป้าหมายของการฝึก คือการสร้างเสถียรภาพทางทะเลในภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ที่ต้องการป้องปรามและโน้มน้าวให้จีนหันมาร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร โดยฝึกการใช้กำลังทหารซึ่งเป็นอำนาจแบบแข็ง (hard power) ให้เกิดอิทธิพลในทางเชิงชุมชนและป้องปราม มากกว่าบังคับและทำลายโดยลดการฝึกครบตามแบบ แต่เพิ่มด้านการช่วยเหลือประชาชนและบรรเทาภัยพิบัติมากขึ้น

6. การรัฐประหารในประเทศไทยซึ่งขัดต่อมาตรา 8 ของสหรัฐอเมริกาด้านค่านิยมประชาธิปไตยและการปกป้องสิทธิมนุษยชน ทำให้สหรัฐอเมริกาคัดค้านทางการเมืองต่อไทย จีนจึงถือโอกาสขยายอิทธิพลเข้ามา โดยพร้อมที่จะเข้าร่วมการฝึกร่วมผสมแทนที่สหรัฐอเมริกาทำให้สหรัฐอเมริกาต้องดำรงการฝึกต่อไป แต่ได้ลดงบประมาณและกำลังทหารที่เข้าร่วมการฝึกลดการฝึกการรบตามแบบลง แต่เพิ่มด้านการช่วยเหลือประชาชนและบรรเทาภัยพิบัติมากขึ้น ซึ่งยังคงสอดคล้องกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา

7. ไทยมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยเสรีนิยมมากขึ้น แต่จะมีผลต่อบทบาทของกองทัพไทยและการฝึกคอบร้าโกลด์ไม่มากนัก โดยไทยน่าจะยังสามารถแสดงบทบาทเป็นผู้รักษาสถิต (Keeper of the balance) ได้อยู่เช่นเดิม เพราะจีนมีความสัมพันธ์กับฝ่ายประชาธิปไตยเสรีนิยมคืออยู่แล้วเช่นกัน

อภิปรายผล

นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา

1. ที่มาของนโยบาย

1.1 ยุทธศาสตร์เชิงรุกที่ผิดพลาด (misguided offensive strategy) ของประธานาธิบดี Bush ซึ่งทำให้พลังอำนาจในระบบระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง และภาพลักษณ์ของสหรัฐอเมริกาเสื่อมเสีย

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ พบว่า

1.1.1.1 การกระจายขีดความสามารถ (Distribution of capabilities) ในระบบระหว่างประเทศในช่วงปลายของยุคสงครามเย็น ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขั้วอำนาจที่หันมาสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1971 – 1972 เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับสหภาพโซเวียตจึงส่งผลให้พลังอำนาจเปรียบเทียบ (Relative gain) ของระบบระหว่างประเทศระหว่างค่ายคอมมิวนิสต์ที่นำโดยสหภาพโซเวียต กับค่ายเสรีนิยมที่นำโดยสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปและสหภาพโซเวียตต้องล่มสลายลงในปี ค.ศ. 1991 จึงส่งผลให้อำนาจระหว่างประเทศส่วนใหญ่กระจายไปอยู่กับสหรัฐอเมริกา และเปลี่ยนแบบแผนของระบบระหว่างประเทศ (Pattern of behavior) ไปเป็นแบบขั้วอำนาจเดียว (Unipolarity) ที่นำโดยสหรัฐอเมริกา หรือที่เรียกว่า American hegemony

1.1.1.2 ในระบบขั้วอำนาจเดียว พฤติกรรมของสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนแปลงไป โดยการเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาระหว่างประเทศที่เกินขอบเขตความสามารถที่จะทำได้ (Imperial overstretch) เพราะได้เข้าทำสงครามในอัฟกานิสถานและอิรักจนเกิดช่องว่างระหว่างเป้าหมายทางยุทธศาสตร์กับทรัพยากรที่มีอยู่ พลังอำนาจในระบบระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาจึงเสื่อมถอยลงโดยขณะสงครามในตอนเริ่มต้น แต่การขาดความชอบธรรม ได้ทำให้ไม่ชนะในตอนท้าย (Kissinger, 2015) และการพยายามครองความเป็นเจ้าระดับโลกนั้นจะสิ้นเปลืองมาก ทำให้ประชาชนต่อต้าน และประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ ก็จะพยายามถ่วงดุลอำนาจสหรัฐฯ และจีน ขยายอิทธิพลในบริเวณพื้นที่ของตน: Lind, 2015) การจะเอาชนะใจประชาชนของตนเองและชาวโลกได้ ต้องไม่ดำเนินยุทธศาสตร์ด้วยตนเองเพียงลำพัง (Kishore, 2015) แต่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศหลักอื่น ๆ ด้วย (Merry, 2015)

1.1.2 ผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎียุทธศาสตร์ พบว่า

1.1.2.1 ความล้มเหลวด้านการทูต เกิดจากการทำสงครามที่ขาดความชอบธรรม ทำให้สหรัฐอเมริกาสูญเสียภาพลักษณ์ในเวทีระหว่างประเทศ พันธมิตรจึงถอยห่างจากสหรัฐอเมริกา ประเทศที่เป็นกลางต่าง ๆ คัดค้านการทำสงครามมากขึ้น ศัตรูของอเมริกาเพิ่มขึ้น และปัจจุบัน ประเทศต่าง ๆ ไม่เกรงกลัวหรือยำเกรงอำนาจของอเมริกาเหมือนเดิมอีกต่อไป ของสงครามอิรักและอัฟกานิสถานนอกจากสหรัฐอเมริกาต้องจ่ายด้วยราคาที่แสนแพงแล้ว ถึงแม้ว่าจีนและชาติอื่น ๆ จะยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะทำลายอเมริกา แต่ก็มีเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมากขึ้นว่าจะสามารถต่อกรกับแผนการและความต้องการของอเมริกาได้ ทั้งในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ แม้แต่ชาติพันธมิตรเดิมของอเมริกาเองก็ตาม ก็เริ่มจำกัดตนเองจากการอยู่ภายใต้อำนาจของอเมริกา (Bremmer, 2015)

1.1.2.2 ผลของการทำสงคราม2 สมรภูมิต่อกันเพียงลำพัง และยึดเยื้อนานนับสิบปี จึงสูญเสียวัยการของชาติไปมหาศาล(ขาดความสมดุล)

1.1.2.3 ผลของการทำสงครามดังกล่าวข้างต้นทำให้ชาวอเมริกันเบื่อหน่ายสงคราม จึงต่อต้านและไม่ร่วมมือในการทำสงคราม และต่อต้านการนำงบประมาณไปใช้ในการทำสงครามมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้แต่สังคมโลกก็ต่อต้านสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน Gallup poll ในปี 2013 ที่แสดงผลว่าประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ต่างก็ว่ามองสหรัฐอเมริกาคือเป็นเสมือนจักรวรรดิที่เป็นศัตรูของตน เพราะสหรัฐอเมริกาได้ใช้กำลังอาวุธเป็นแนวทางการดำเนินนโยบายนั่นเอง (Bromwich, 2015)

1.2 การผงาดขึ้นของจีนและคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน

1.2.1 ผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ พบว่าเมื่อจีนมีความเจริญก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจ ได้ส่งผลให้จีนมีความต้องการพลังงานจากภายนอกเพิ่มขึ้น จนกลายมาเป็นความมั่นคงที่สำคัญยิ่งของจีน จีนจึงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างประเทศ โดยการรุกเข้ายึดครองพื้นที่ในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออกเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและเพื่อรองความเป็นเจ้าในระดับภูมิภาค ผลจากพฤติกรรมดังกล่าวนี้ของจีน ทำให้ประเทศพันธมิตรที่ถูกจีนคุกคามเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกามาถ่วงดุลอำนาจกับจีน และสหรัฐอเมริกาก็ต้องการให้จีนได้ตระหนักว่า ความพยายามใด ๆ ที่จะกีดกันให้สหรัฐอเมริกานอกจากเอเชีย ไม่ว่าจะด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ หรือด้านการเมือง จะไม่สำเร็จ (Futile) (Cotton, 2015)

1.2.2 ผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎียุทธศาสตร์ พบว่า

1.2.2.1 จุดยืนด้านการทูต การคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน จะทำให้ประเทศเพื่อนบ้านที่ถูกคุกคามกลายเป็นศัตรูกับจีน ประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ หวาดระแวงและถอยห่างออกจากจีน ประเทศที่เป็นพันธมิตรทั้งหลาย ก็ถอยห่างออกจากจีนเช่นกัน ประกอบกับรัสเซียที่จำเป็นต้องถอยห่างออกจากจีนเพราะคิดพินสงครามในภูมิภาคนี้ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเอง หรือเกิดจากกลดลงในระดับยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาก็ได้ ทำให้จีนมีแนวโน้มถูกโดดเดี่ยวจากภายนอกมากขึ้นเรื่อย ๆ

1.2.2.2 การทำสงครามเพียงลำพัง และอาจยึดเยื้อยาวนาน จะทำให้จีนต้องสูญเสียวัยการของชาติไปมหาศาล แม้แต่ทรัพยากรอำนาจปัจจุบันก็น่าจะยังไม่เพียงพอต่อการทำสงครามขนาดใหญ่และยึดเยื้อได้(มีแนวโน้มจะขาดความสมดุล)

1.2.2.3 ชาวจีนได้แสดงความกังวลว่าความขัดแย้ง อาจนำไปสู่สงคราม ซึ่งน่าจะส่งผลต่อกระทบต่อการดำเนินนโยบายของจีนในระยะยาวต่อไป

1.3 การเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา จากด้านพลังงาน เป็นด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้สหรัฐอเมริกาสลับนโยบายจากตะวันออกกลางมาสู่เอเชียซีกใต้ โดยใช้

ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (TPP) ที่นำโดยสหรัฐอเมริกาเป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้ปรับสมดุลด้านเศรษฐกิจสู่เอเชีย โดยการแสวงหาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจจากประเทศพันธมิตรที่ถูกจีนคุกคาม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสัจนิยมที่สหรัฐอเมริกาคำนึงถึงความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจมากกว่าจะตัดสินว่าการกระทำของประเทศจีนจริง ๆ ว่าผิดหรือถูกแต่ใช้เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการเท่านั้น

2. ผลการดำเนินนโยบาย

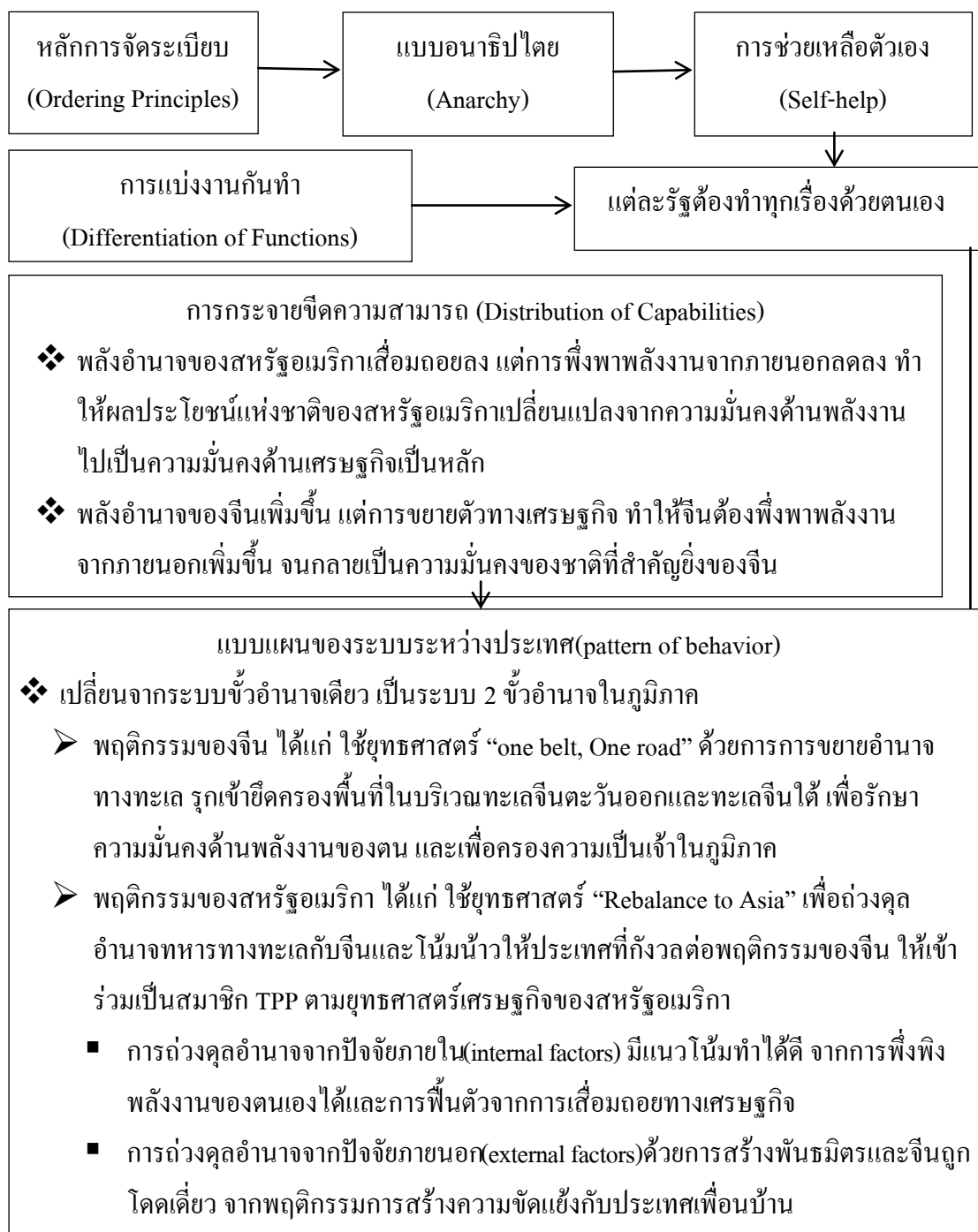
2.1 ผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ พบว่า

2.1.1 การถ่วงดุลอำนาจจากปัจจัยภายใน(Internal factors) มีแนวโน้มทำได้ดี เนื่องจากการฟื้นตัวด้านเศรษฐกิจและการบุกค้นพบพลังงาน จนสามารถถอนกำลังจากตะวันออกกลาง มาใช้ในการปรับสมดุลได้ยังมีการสร้างสมดุลด้วยความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (TPP) และรัฐสภาสหรัฐอเมริกา ได้ลงมติยกเลิกมาตรการห้ามส่งออกน้ำมัน (ผู้จัดการออนไลน์ 2558) เพื่อช่วยสร้างงานให้ชาวอเมริกัน และช่วยส่งเสริมความมั่นคงแก่พันธมิตรยุโรปของสหรัฐอเมริกาด้วย เป็นการ ใช้พลังงานเป็นเครื่องมือสร้างเสถียรภาพ(Resource stability) ด้านพลังงาน และเป็นเครื่องมือในการถ่วงดุลอำนาจ(Resource leverage) ได้ด้วย

2.1.2 การถ่วงดุลอำนาจจากปัจจัยภายนอก(External factors) นั้นสหรัฐอเมริกา จำเป็นต้องใช้พลังอำนาจทั้งด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจร่วมกับสถาบันระหว่างประเทศ และพันธมิตร เพื่อรักษาไว้ซึ่งระเบียบ โลกแบบเสรีนิยม (Dobriansky, 2015) และการผงาดขึ้นของ จีน ได้สร้างความกังวลให้กับชาติต่าง ๆ ในภูมิภาค ทำให้ชาติเหล่านั้นร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาจึง เสมือนว่าจีนกำลังปิดล้อมตัวเองด้วยนโยบายการสร้าง ความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน (Nye, 2015) ส่วน รัสเซียซึ่งเป็นพันธมิตรที่สำคัญที่สุดของจีนนั้น ต้องพึ่งพาการส่งออกด้วยก๊าซและน้ำมันเป็นหลัก แต่ ราคาก๊าซและน้ำมันตกต่ำและยังติดพันอยู่ในสงครามในภูมิภาคอื่น ทำให้ปัจจัยภายนอก(External factor) ของพลังอำนาจของจีนลดลง

ในอดีตจักรวรรดิโรมัน สเปน สหราชอาณาจักร และสหภาพโซเวียต ต่างคึกขยอำนาจ จึงกลายเป็นมหาอำนาจที่น่ากลัวต่อชาติต่าง ๆ (Allison, 2015) คณะบริหารของ สหรัฐอเมริกาจึงพยายามรักษาความเข้มแข็งทางทหาร ใช้อำนาจแบบนุ่มนวล และเป็นตัวอย่างที่ดี จากเรื่องของความสำเร็จ ความมั่งคั่ง เสรีภาพ และความร่ำรวยของสหรัฐอเมริกา เพื่อทำให้ชาติอื่น ประทับใจและต้องการปฏิบัติตาม (Allison & Norquist, 2015) โดยใช้การนำที่เกื้อกูลต่อผลประโยชน์ของทุกชาติ และอาศัยความร่วมมือกันทางด้านการทูตอย่างเต็มที่ (Gelb, 2015) การลด การพึ่งพิงการนำเข้าน้ำมันจากภายนอกและความเหนือกว่าด้านเทคโนโลยีที่สำคัญนั้น ไม่เพียงพอ ต่อการท้าทายจากการผงาดขึ้นของมหาอำนาจอื่น ๆ สหรัฐอเมริกาจึงอาศัยพันธมิตรที่วิตกกังวลต่อ

ประเด็นดังกล่าวมาร่วมมือในการดำเนินนโยบาย โดยไม่จำเป็นต้องใช้นโยบายการปิดล้อมจีน แต่จีนจะปิดล้อมตัวเองด้วยนโยบายการสร้างความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน (Nye, 2015)

ภาพที่ 7-1 โครงสร้างแนวโน้มผลการดำเนินนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่

2.1.3 เป้าหมายสำคัญของสหรัฐอเมริกาคือผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ โดยอาศัยพฤติกรรมของจีนเป็นเครื่องมือ จึงเป็นเป้าหมายแบบอุดมคติ(Idealist end) โดยดำเนินนโยบายด้วยความระมัดระวัง เพื่อไม่ให้จีนหวนกระแวง โดยเพิ่มกำลังเข้ามาอย่างค่อยเป็นค่อยไป มีเป้าหมายระยะยาวที่จะให้มีอัตราส่วนกำลังทางเรือระหว่างแปซิฟิก/แอตแลนติก เป็น 60/40 ภายในปี 2020 และมีแนวทางการใช้กำลังในลักษณะการใช้อำนาจแบบแข็ง (Hard power) เพื่อให้เกิดอิทธิพลในทางเชิญชวน (Persuade) และป้องปราม (Deter) มากกว่าในทางบังคับและทำลาย เพื่อโน้มน้าวให้จีนหันมาอยู่ในระเบียบโลกร่วมกัน จะเห็นได้ว่าประธานาธิบดีโอบามานั้น เป็น realist แต่มีวิสัยทัศน์แบบ idealist (Kissinger, 2015)

2.2 ผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎียุทธศาสตร์ พบว่า

2.2.1 การค้นพบพลังงานของตนเองด้วยเทคโนโลยี Hydraulic Fracturing ทำให้สหรัฐอเมริกาพ้นตัวจากการเสื่อมถอยด้านเศรษฐกิจและมีความอ่อนตัวในการดำเนินนโยบายต่างประเทศมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องใช้กำลังทหารควบคุมแหล่งพลังงานในตะวันออกกลางอีกต่อไปสามารถนำมาใช้ในการปรับสมดุลในเอเชียได้อย่างเต็มที่และใช้ทรัพยากรของชาติอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดความสมดุล

2.2.2 ด้านการทูตเนื่องจากพฤติกรรมของจีน เกื้อกูลต่อยุทธศาสตร์เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาจึงดำเนินการต่อจีนค่อนข้างนุ่มนวลสร้างพันธมิตรได้ง่าย ส่วนรัสเซียซึ่งเป็นพันธมิตรที่สำคัญของจีนกำลังประสบกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ เพราะราคาแก๊สและน้ำมันในตลาดโลกตกต่ำลงเรื่อย ๆ และรัสเซียยังติดพันอยู่กับความขัดแย้งในภูมิภาคอื่นมากขึ้น ซึ่งอาจต้องทำสงครามหลายสนามรบในเวลาเดียวกัน จึงทำให้จีนโดดเด่นมากยิ่งขึ้นไปอีก แต่พันธมิตรสำคัญในเอเชียของสหรัฐอเมริกามีอิสระจากความขัดแย้งดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น อินเดีย เกาหลีใต้ และออสเตรเลีย ซึ่งประเทศเหล่านี้มีศักยภาพทั้งทางทหารและเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง จึงเกื้อกูลต่อการร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในการถ่วงดุลอำนาจกับจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 เจตจำนงของชาวอเมริกัน มีแนวโน้มให้การสนับสนุนความมุ่งประสงค์ของยุทธศาสตร์มีส่วนร่วมในการดำเนินยุทธศาสตร์ และสนับสนุนการเพิ่มงบประมาณในการดำเนินยุทธศาสตร์เพิ่มขึ้น

2.3 ผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ พบว่า

2.3.1 ภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน

2.3.1.1 การพึ่งพาแหล่งน้ำมันจากภายนอก ทำให้การเข้าถึงแหล่งน้ำมันและเส้นทางการลำเลียงน้ำมันทางทะเล กลายเป็นความมั่นคงที่สำคัญยิ่งของจีน จนต้องเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ ขยายไปสู่หาน้ำมันในทะเลลึกมากขึ้น(มณฑล ยศสมศักดิ์, 2556) ต้องลำเลียงน้ำมันผ่าน

ช่องแคบมะละกาถึง 80 % ช่องแคบมะละกาจึงเป็นภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญยิ่งของจีนหนังสือพิมพ์ China Youth Daily จึงกล่าวไว้ว่า “...ใครก็ตามที่ควบคุมช่องแคบมะละกาได้ จะมีอำนาจในการควบคุมเส้นทางขนส่งน้ำมันของจีนได้” จีนจึงรุกเข้ายึดครองพื้นที่ในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก เพื่อแสวงหาน้ำมันจากบริเวณดังกล่าว และยังใช้เป็นฐานทัพทางทหารในการคุ้มครองเส้นทางลำเลียงน้ำมันผ่านช่องแคบมะละกา และจะนำไปสู่การครองความเป็นเจ้าในเอเชียต่อไป

2.3.1.2 สหรัฐอเมริกาสามารถผลิต ก๊าซธรรมชาติ และ น้ำมันดิบ ได้ จึงลดการพึ่งพาน้ำมันจากภายนอก และมีความอ่อนตัวในการดำเนินนโยบายต่างประเทศมากขึ้น เมื่อจีนแผ่ขยายอำนาจทางทะเลคุกคามเพื่อนบ้านเพื่อครองความเป็นเจ้าในเอเชีย ประธานาธิบดีโอบามา จึงใช้นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียเพื่อสร้างสมดุลอำนาจทางทหารในพื้นที่ทางทะเลเป็นหลัก เช่น การปรับอัตราส่วนกำลังทางเรือระหว่างแปซิฟิกแอตแลนติกเป็น 60/40 และมีแผนการนำเรือลาดตระเวนชายฝั่งไปประจำอยู่ที่สิงคโปร์ให้ครบ 4 ลำ ภายในปี 2016 เพื่อควบคุมช่องแคบมะละกาเป็นต้น

2.3.2 การเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ จากตะวันตกมาเป็นตะวันออก ดังที่นางฮิลลารี คลินตันประกาศว่าอนาคตการเมืองโลกจะอยู่ที่เอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งเป็นที่มาของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย แต่สหรัฐอเมริกายังต้องการพึ่งพาเงินในการขุดพื้นที่เศรษฐกิจของตนด้วย ดังนั้น ถึงแม้ว่านโยบายดังกล่าวจะอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีสัจนิยมใหม่ แต่ความต้องการตลาดแบบเสรีนิยมทำให้เป้าหมายของนโยบายเป็นแบบอุดมคติ ตามทฤษฎีเสรีนิยมที่มองโลกในแง่ดีมากกว่าแบบสังคมนิยม ที่มองโลกในแง่ร้าย

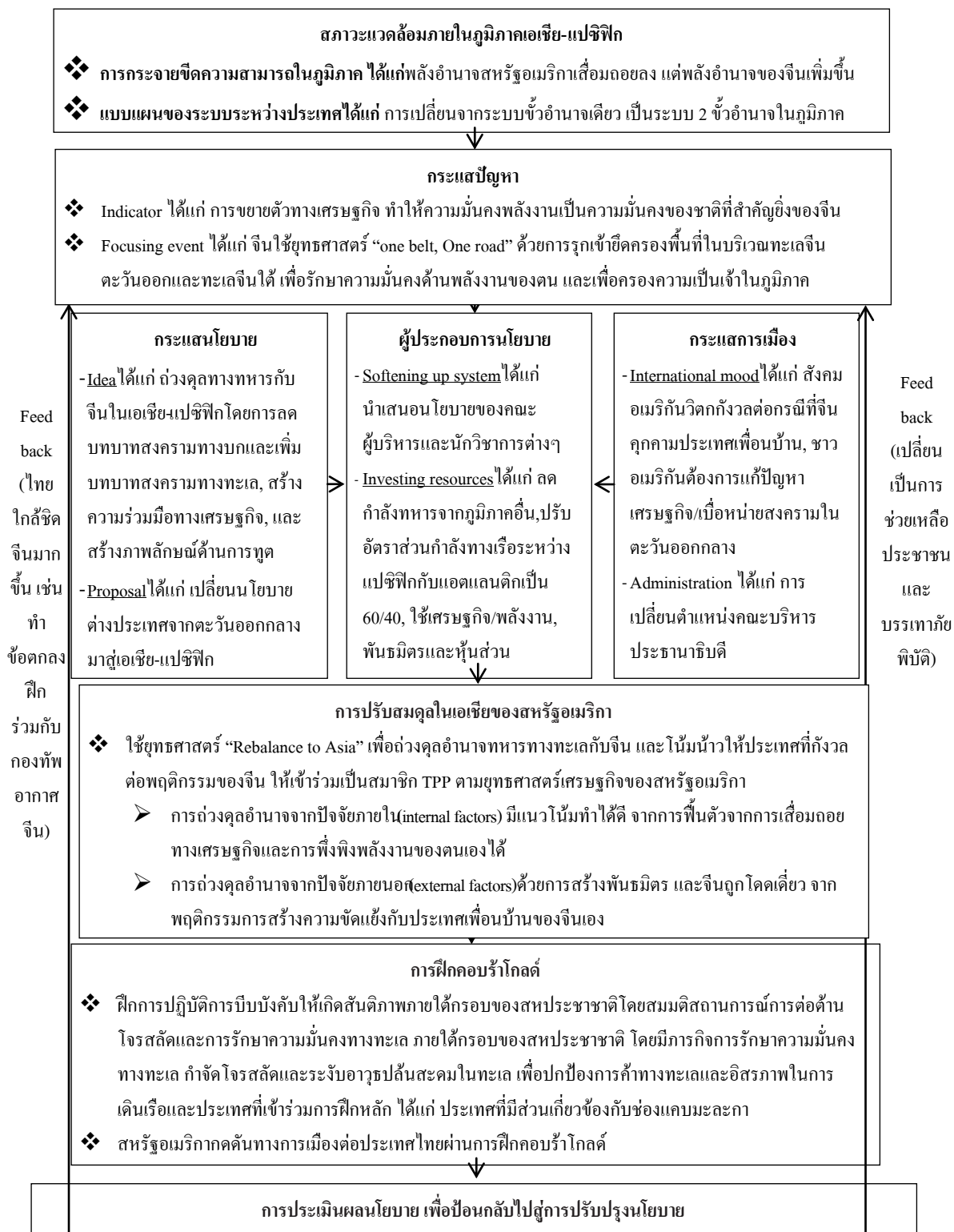
ผลกระทบที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ในประเทศไทย

1. การวิเคราะห์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ ตามภาพที่-2 พบว่า

1.1 การฝึกคอบร้าโกลด์สอดคล้องกับนโยบายการของสหรัฐอเมริกา ที่ต้องสร้างสมดุลอำนาจกับจีนด้วยการรวมพลังอำนาจกับพันธมิตร (External factor) ที่เกี่ยวข้องกับช่องแคบมะละกา โดยฝึกการปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ ภายใต้กรอบของสหประชาชาติ ประกอบด้วย

1.1.1 สมมติสถานการณ์การต่อต้านโจรสลัดและการรักษาความมั่นคงทางทะเล ภายใต้กรอบของสหประชาชาติ โดยมีภารกิจการรักษาความมั่นคงทางทะเล กำจัดโจรสลัดและระงับอาวุธปล้นสะดมในทะเล เพื่อปกป้องการค้าทางทะเลและอิสรภาพในการเดินเรือ

1.1.2 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลัก ได้แก่ ประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับช่องแคบมะละกา

ภาพที่ 7-2 สรุปผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียที่มีต่อการฝึกคอบร้าโกลด์

1.2 อย่างไรก็ตาม ลักษณะของระบบขั้วอำนาจในภูมิภาค ทำให้ไทยมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ดังนั้น เมื่อเกิดการรัฐประหารในปี 2014 ปรากฏผล ดังนี้

1.2.1 สหรัฐอเมริกาไม่กล้ายุติการฝึก กระทำได้เพียงการอ้างอุบัติเหตุเรือเกยตื้น (อาจถูกสหรัฐอเมริกาสร้างขึ้นหรือเกิดขึ้นเองจริง ๆ ก็ได้) เพื่อลดงบประมาณการฝึกและเสกกำลังพล เข้าร่วมการฝึกลง รวมถึงลดการฝึกการทำสงครามตามแบบลงด้วยอย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวของสหรัฐอเมริกาสอดคล้องกับนโยบายการปรับสมดุลในเอเชียมากขึ้น โดยมีการเพิ่มการบรรเทาภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชนมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะของการให้หลังอำนาจอ่อนมากกว่า พลังอำนาจแข็งเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีงามต่อนโยบายด้านการทหารของสหรัฐอเมริกา

1.2.2 ฝ่ายไทยสามารถตอบโต้ด้วยการหันไปมีความสัมพันธ์การฝึกกับจีนมากขึ้น ซึ่งเป็นบทบาทของผู้รักษาสสมดุล (A keeper of the balance) และแตกต่างจากระบบขั้วอำนาจเดียวที่สหรัฐอเมริกาครอบความเป็นเจ้าระดับโลก (Global hegemony) โดยเมื่อเกิดการรัฐประหารขึ้นในปี 2006 ปรากฏว่าสหรัฐอเมริกายุติการฝึกและเดินทางกลับทันที พร้อมกับยื่นเงื่อนไขเด็ดขาดว่าจะฝึกอีกครั้งเมื่อไทยกลับไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตย โดยฝ่ายไทยไม่สามารถตอบโต้ได้ใด ๆ

1.3 เนื่องจากกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีหลายกระแสจัดระเบียบการกำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกา ภายใต้สภาวะแวดล้อมตามกรอบของทฤษฎีสัจนิยมใหม่ จึงสามารถสรุปถึงผลกระทบจากนโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย ได้ตามภาพที่ 2

2. การวิเคราะห์ตามทฤษฎียุทธศาสตร์ พบว่า

2.1 มีแนวโน้มที่จะฝึกกำลังทางเรือมากขึ้น ซึ่งสหรัฐอเมริกามีกำลังทางเรือเหนือกว่าจีนมาก โดยมีการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการฝึกอย่างประหยัด(ความสมดุล)

2.2 จุดยืนด้านการทูต ได้แก่ การรักษาพันธมิตรเดิมและขยายพันธมิตรใหม่ที่เกี่ยวข้องกับ “ช่องแคบมะละกา” ให้เข้าร่วมการฝึกหลักมากขึ้นแสวงหาการสนับสนุนจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยการให้เข้าร่วมการฝึกอื่น ๆ และร่วมสังเกตการณ์ และพยายามลดความเป็นศัตรูโดยการเชิญให้จีนเข้าร่วมการฝึกอื่น ๆ และสังเกตการณ์ด้วย

2.3 ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเจตจำนงของชาวอเมริกันให้หันมาสนับสนุนความมุ่งประสงค์ของการฝึก มีส่วนร่วมในการการฝึก และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการฝึกมากขึ้น

3. การวิเคราะห์ตามทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ พบว่า

3.1 การเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน ทำให้ลักษณะภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคทางทะเลมีความสำคัญยิ่งต่อมิตความมั่นคง ทำให้การฝึกกำลังทหารต้องเปลี่ยนแปลงไปเป็นภาคพื้นทะเลมากขึ้น และทำให้ประเทศที่เกี่ยวข้องกับภูมิรัฐศาสตร์สำคัญดังกล่าว คือช่องแคบมะละกา เข้ามาเกี่ยวข้องกับการฝึกหลัก

3.2 การเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจที่ส่งผลให้ความสำคัญต่อลักษณะภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาค ที่เศรษฐกิจบนผืนแผ่นดินใหญ่ของภูมิภาคมีผลต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรในภูมิภาค จึงส่งผลต่อการฝึกคอบร้าโกลด์ที่ต้องไม่สร้างความหวาดระแวงกับจีนเพิ่มขึ้น ทำให้เป้าหมายของการฝึกเป็นลักษณะของอุดมคตินิยมจึงมีการลดการฝึกจากการฝึกการรบตามแบบส และเพิ่มการช่วยเหลือประชาชนและการบรรเทาภัยพิบัติเพิ่มขึ้นในลักษณะของการใช้อำนาจแบบแข็ง ในลักษณะเชิญชวนและป้องปราม มากกว่าการบังคับ(Enforce) และทำลาย(Destroy) และลดความหวาดระแวงโดยมีการเชิญประเทศต่าง ๆ รวมทั้งจีนด้วย โดยให้เข้ามาร่วมการฝึกอื่น ๆ และร่วมสังเกตการณ์การฝึก

อภิปรายผลการใช้ทฤษฎี

1. ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ เป็นทฤษฎีหลัก(Grand theory) ของการวิจัยครั้งนี้ โดยตัวแสดงหลักในระบบระหว่างประเทศคือมหาอำนาจโลก ทำให้กฎหมายระหว่างประเทศใช้บังคับกับประเทศมหาอำนาจไม่ได้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเทศมหาอำนาจจึงเป็นอนาธิปไตยอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจในระบบระหว่างประเทศประเทศมหาอำนาจที่ได้เปรียบในอำนาจเชิงเปรียบเทียบ มักจะขยายอำนาจ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของชาติ และครองความเป็นเจ้า เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยที่ดีที่สุดของตน เช่น สหรัฐอเมริกายุคหลังสงครามเย็นในสมัยของประธานาธิบดี George W. Bush และกรณีของจีนที่ผงาดขึ้นมาในห้วงที่สหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลง เป็นต้น จึงทำให้ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ยังเป็นทฤษฎีหลัก(Grand theory) ของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และสามารถใช้อื่น ๆ อธิบายเสริมประกอบทฤษฎีสัจนิยมใหม่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ทฤษฎีหลายกระแส

1.1.1 นโยบายต่างประเทศ ได้รับผลมาจากทฤษฎีสัจนิยมเชิงรุกและเชิงรับแตกต่างกัน โดย

1.1.1.1 กระแสปัญหา

1.1.1.1.1 ตัวบ่งชี้ (Indicator) ของสัจนิยมเชิงรุกเกิดจากพลังอำนาจของชาติสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับชาติคู่แข่ง จึงต้องการขยายอำนาจ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของชาติ ส่วน Indicator ของสัจนิยมเชิงรับ เกิดจากพลังอำนาจของชาติเสื่อมถอยลงเมื่อเปรียบเทียบกับชาติคู่แข่ง จึงต้องการรักษาสถานภาพของชาติตนที่เป็นอยู่เอาไว้ให้ได้

1.1.1.1.2 จุดสำคัญ (Focusing event) ของสัจนิยมเชิงรุกเกิดจากพลังอำนาจของชาติคู่แข่งอ่อนกำลังลงทันทีทันใด ส่วน จุดสำคัญ ของสัจนิยมเชิงรับ เกิดจากถูกชาติคู่แข่งคุกคามอย่างรุนแรง

1.1.1.2 กระแสการเมืองของสังคมนิยมเชิงรุก ได้แก่ การแก้ปัญหาความไม่พอใจของประชาชนต่อปัญหาภายใน ด้วยการสร้างกระแสชาตินิยมเพื่อต่อต้านภัยคุกคามจากภายนอก แบบก้าวร้าว (Aggression) และทะเยอทะยาน (Ambition) ส่วนกระแสการเมืองของสังคมนิยมเชิงรับ ได้แก่ ประชาชนกังวลต่อปัญหาของชาติ และการคุกคามจากภายนอก จึงต้องการนโยบายเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยอาศัยผลประโยชน์ร่วมกับประเทศพันธมิตร ที่ต้องร่วมมือกันเพื่อความอยู่รอดร่วมกัน (Collective Survival)

1.1.1.3 กระแสนโยบาย

1.1.1.3.1 ความคิด (Ideas) ของสังคมนิยมเชิงรุกอยู่บนพื้นฐานของพลังอำนาจที่เพิ่มขึ้นจึงขับเคลื่อนนโยบายแบบทะเยอทะยานที่ก้าวร้าวเพื่อขยายอำนาจของประเทศ ส่วน Ideas ของสังคมนิยมเชิงรับ อยู่บนพื้นฐานของพลังอำนาจที่เสื่อมถอยลง จึงอาศัยสภาวะความกลัวร่วมกัน (Common Fear) ของชาติพันธมิตรและหุ้นส่วนเป็นพลังในการขับเคลื่อนนโยบาย เพื่อร่วมกันปกป้องผลประโยชน์ของตนและภูมิภาค

1.1.1.3.2 ข้อเสนอ (Proposal) ของสังคมนิยมเชิงรุก ได้แก่ การรุกเข้ายึดครองพื้นที่ในภูมิภาค ซึ่งต้องกระทำด้วยพลังอำนาจทางทหารของตนเอง และใช้พลังอำนาจทางเศรษฐกิจ สนับสนุนการดำเนินนโยบาย ส่วนข้อเสนอของสังคมนิยมเชิงรับ ได้แก่ การปกป้องภูมิภาคจากการคุกคาม โดยอาศัยความร่วมมือทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ภายในภูมิภาค จากความขัดแย้งทางทหาร ไปเป็นความร่วมมือด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ

1.1.2 นโยบายการฝึกลอบร้าโกลด์ ภายใต้ระบบระหว่างประเทศแบบชั่วคราวเดี่ยว และแบบ 2 ชั่วโมง เมื่อเกิดจุดสำคัญ แบบเดียวกัน (รัฐประหาร) แต่ได้รับผลกระทบแตกต่างกัน ดังนี้

1.1.2.1 ระบบชั่วคราวเดี่ยว ที่สหรัฐอเมริกาครองความเป็นเจ้าระดับโลก สามารถสั่งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั่วโลกได้ทันทีโดยไม่มีใครกล้าขัดขืนและในช่วงเวลานั้น ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และไทยมีความสำคัญน้อยต่อนโยบายสหรัฐอเมริกา ซึ่งให้ความสำคัญกับภูมิภาคตะวันออกกลางมากกว่า ดังนั้น เมื่อเกิดการรัฐประหารในปี 2006 ปรากฏว่าสหรัฐอเมริกายุติการฝึกและเดินทางกลับทันที พร้อมกับยื่นเงื่อนไขเด็ดขาดว่าจะฝึกรีกครั้งเมื่อไทยกลับไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตย โดยฝ่ายไทยไม่สามารถตอบโต้ได้ ๆ

1.1.2.2 ระบบ 2 ชั่วโมงในภูมิภาค ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและไทยมีความสำคัญต่อนโยบายสหรัฐอเมริกา เมื่อเกิดการรัฐประหารในปี 2014 ปรากฏว่าสหรัฐอเมริกาไม่กล้ายุติการฝึก กระทำได้เพียงการอ้างอุบัติเหตุเรือเกยตื้น(อาจสร้างขึ้นหรือเกิดขึ้นจริงก็ได้) ในการลด

งบประมาณการฝึกและลดกำลังพลเข้าร่วมการฝึกกอง แลสดการฝึกการทำสงครามตามแบบลงเท่านั้น โดยฝ่ายไทยสามารถตอบโต้ด้วยการหันไปมีความสัมพันธ์การฝึกกับจีนมากขึ้น

1.2 ทฤษฎียุทธศาสตร์ ใช้พิจารณาถึงการดำเนินยุทธศาสตร์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ได้ ดังนี้

1.2.1 สัจนิยมใหม่เชิงรุก เป็นการแสวงหาอำนาจสร้างความยิ่งใหญ่ให้ตนเองให้มากที่สุด จึงก้าวร้าวและมีนโยบายเชิงรุก เพื่อให้ได้มาซึ่งการครองความเป็นเจ้าผลที่มักเกิดขึ้นตามมา ได้แก่

1.2.1.1 ทำให้ขาดความชอบธรรม จึงสูญเสียภาพลักษณ์ในเวทีระหว่างประเทศ สูญเสียจุดยืนด้านการทูต ทำให้พันธมิตรลอยห่าง ประเทศต่าง ๆ คัดค้านการทำสงคราม และศัตรูเพิ่มขึ้น ทำให้การถ่วงดุลอำนาจ (Balance of power) โดยอาศัยปัจจัยภายนอก (External factors) ทำได้ยากมาก

1.2.1.2 หากสงครามยืดเยื้อจะทำให้การถ่วงดุลอำนาจ จากปัจจัยภายในเสื่อมถอย เพราะประชาชนจะเบื่อหน่ายสงคราม ต่อต้านการทำสงคราม ไม่ร่วมมือในการร่วมทำสงคราม และต่อต้านการนำงบประมาณไปใช้ในการทำสงครามมากขึ้นเรื่อย ๆ

1.2.1.3 สัจนิยมใหม่เชิงรุกนั้น คุลอำนาจจะอาศัยจากปัจจัยภายในเป็นหลัก ได้แก่ทรัพยากรแห่งอำนาจของตน จึงต้องมีทรัพยากรแห่งอำนาจในเชิงเปรียบเทียบ (Relative gain) ที่มากมายเพียงพอ และต้องทำสงครามให้จบสิ้นโดยเร็วด้วย เพราะในสงครามที่ยืดเยื้อจะสิ้นเปลืองมาก จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศทรุดลง ประชาชนจะเบื่อหน่ายสงคราม ต่อต้านการทำสงคราม ไม่ร่วมมือในการร่วมทำสงคราม และต่อต้านการนำงบประมาณไปใช้ในการทำสงคราม Mearsheimer จึงสรุปว่า การครองความเป็นเจ้าระดับโลกเป็นไปได้ยากมาก ดังนั้น สิ่งที่มาหาอำนาจแสวงหา คือ การรักษาการครองความเป็นเจ้าในระดับภูมิภาค เท่านั้น

1.2.2 สัจนิยมใหม่เชิงรับ เป็นการแสวงหาความมั่นคงสูงสุด โดยการรักษาสมดุลอำนาจเอาไว้ให้พอดีผลที่ตามมา ได้แก่

1.2.2.1 มักมีความชอบธรรม เพราะถูกคุกคามหรือถูกรุกรานก่อน จึงได้รับการสนับสนุนจุดยืนด้านการทูต ประเทศอื่น ๆ ที่เกรงต่อการถูกคุกคามจะหันมาร่วมมือในการถ่วงดุลอำนาจด้วย ประเทศเป็นกลางต่าง ๆ จะให้การสนับสนุน และพันธมิตรของศัตรูจะข้อยลงเรื่อย ๆ ทำให้การถ่วงดุลอำนาจโดยอาศัยปัจจัยภายนอกกระทำได้ดี

1.2.2.2 การถูกรุกรานหรือคุกคาม มักเกิดขึ้นในภาวะที่พลังอำนาจภายในเสื่อมถอย ในขณะที่ฝ่ายรุกมีทรัพยากรแห่งอำนาจเหนือกว่าค่อนข้างมาก ทำให้ฝ่ายรับประสบปัญหาในการรับมือกับสงครามในระยะแรกมักจะเป็นฝ่ายที่ตั้งรับหรือถอยร่นในขั้นต้นเสมอ ทำให้จำเป็นต้อง

อาศัยการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกและการสนับสนุนจากประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้น หากด้านทานการรุกรานในขั้นต้นไม่ได้ มักจะแพ้ในการทำสงคราม แต่หากสงครามยืดเยื้อ การสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกจะดีขึ้นเรื่อยๆ และการสนับสนุนจากประชาชนก็สูงขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน

1.2.2.3 ความชอบธรรมจะทำให้การถ่วงดุลอำนาจที่อาศัยปัจจัยภายในทำได้ดี เช่นกัน เพราะประชาชนจะให้การสนับสนุนการทำสงคราม ร่วมมือในการร่วมทำสงคราม และยอมรับภาระงบประมาณที่ใช้ในการทำสงคราม

1.3 ทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ จะเกี่ยวข้องกับ 2 เรื่อง ได้แก่ ภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน และ ภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ

1.3.1 การเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์พลังงาน ทำให้ช่องแคบมะละกา คือ ภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญยิ่งของจีนทำให้ “...ใครก็ตามที่ควบคุมช่องแคบมะละกาได้ จะมีอำนาจในการควบคุมเส้นทางขนส่งน้ำมันของจีนได้” จึงทำให้จีนดำเนินนโยบายแบบสังคมนิยมใหม่เชิงรุก ส่วนสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรใช้สังคมนิยมเชิงรับ โดยร่วมการฝึกทางทะเลมากขึ้น เพื่อควบคุมความมั่นคงทางทะเล เพื่อป้องกันจีนยุติการคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน

1.3.2 การเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ ที่เกิดจากการเจริญเติบโตที่รวดเร็วของจีน ทำให้สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรจำเป็นต้องพึ่งพาเงินในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของตน ดังนั้น ถึงแม้การปรับสมดุลในเอเชียจะอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีสังคมนิยมใหม่ แต่ผลประโยชน์ของการตลาดแบบเสรีนิยม ทำให้เป้าหมายการปรับสมดุลในเอเชียเป็นแบบอุดมคติ มากกว่าเป็นแบบสังคมนิยม จึงทำให้นโยบายการปรับสมดุลของสหรัฐอเมริกาเป็นแบบสังคมนิยมเชิงรับมากขึ้น

1.4 สามารถอธิบายเสริมด้วยทฤษฎีอื่น ๆ ได้อีก เช่น ทฤษฎีเสรีนิยม ที่เป็นลักษณะของเป้าหมายของนโยบายการปรับสมดุลในเอเชีย หรือ ทฤษฎีสรรสร้างภูมิ ที่ทำให้การดำเนินงานด้านการทูตเปลี่ยนแปลงไป สู่ภาคประชาชนและภาคส่วนอื่น ๆ มากขึ้น ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ เพราะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมไปจากเดิมมาก ทฤษฎีเกม ซึ่งสามารถใช้อธิบายเสริมทฤษฎีสังคมนิยมได้ดี ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้ทั้งโลกต้องร่วมมือกันและกันมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นต้น ยังอาจใช้ทฤษฎีอื่น ๆ อธิบายวิเคราะห์ได้อีก หากใช้ทฤษฎีเหล่านี้เข้าไปอธิบายเสริมอย่างหลากหลาย จะทำให้การอธิบายวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ มีความแม่นยำมากขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการยืนยันว่า ทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัย ยังใช้ได้ทุกทฤษฎี โดยการบูรณาการใช้ร่วมกัน จะทำให้การวิเคราะห์กระจ่างชัดยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทฤษฎีต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในความเป็นโลกาภิวัตน์ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน และการแข่งขันกันระดับโลก ที่มีความเคลื่อนไหวแปรเปลี่ยนแทรกซึมถึงกันและกันอย่างสลับซับซ้อนนั้น การวิจัย

เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ประเด็นปัญหาแนวทางแก้ไข และหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ สมมติฐานจึงควรใช้ทฤษฎีในการวิเคราะห์ที่หลากหลายทฤษฎี เพราะในแต่ละทฤษฎีต่างก็มีจุดแข็ง และจุดอ่อนแตกต่างกัน มีความเหลื่อมซ้อนกัน สามารถปิดจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งของกันและกัน ได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบแผน (Pattern) แบบจำลอง (Model) แนวปฏิบัติ (Practice) และวิธีการจัดการ (Management) แบบใหม่ ๆ ที่ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติ เช่น โครงสร้าง แนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ สามารถประยุกต์ใช้เป็นตัวแบบในการวิเคราะห์ทางวิชาการอื่น ๆ หรือสร้างเป็นตัวแบบในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐได้ เป็นต้น

ข้อจำกัดในกระบวนการวิจัย

1. นโยบายการปรับสมดุลในเอเชียของสหรัฐอเมริกา

1.1 เป็นนโยบายที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน จึงไม่อาจประเมินผลเหมือนนโยบายที่ ดำเนินเสร็จสิ้นไปแล้วได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องประเมินจากแนวโน้มผลการดำเนินนโยบาย เท่านั้น

1.2 ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลแบบปฐมภูมิที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ นโยบายของสหรัฐอเมริกาได้ แต่อาศัยข้อมูลแบบทุติยภูมิ จากผลการประเมินของสำนักวิชาการต่าง ๆ และวิเคราะห์จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญชั้นนำด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยใช้ผลการ ประเมินและความเห็นล่าสุด เช่น ผลการประเมินของสำนักวิชาการในปี 014 และความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญชั้นนำในปี 2015 เป็นต้น

2. ผลกระทบต่อการฝึกคอบร้าโกลด์

2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่เป็นผู้รับผิดชอบการฝึกคอบร้าโกลด์ ไม่ได้ปฏิบัติงานอยู่ ประจำยาวนาน แต่มีการหมุนเวียนตำแหน่งกันตลอดเวลาทั้งภายในกองบัญชาการกองทัพไทย และ หมุนเวียนไปตามเหล่าทัพต่าง ๆ แม้แต่ในหัวขั้วที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ก็มีคำสั่งย้ายผู้รับผิดชอบบางตำแหน่ง ออกไปยังหน่วยใหม่ ทำให้แต่ละคนมีข้อจำกัดในการให้ข้อมูล ซึ่งแตกต่างกับผู้รับผิดชอบนโยบาย การฝึกของสหรัฐอเมริกา ที่มักจะทำหน้าที่กันยาวนาน จึงมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายอย่างลึกซึ้ง ทำให้สามารถพัฒนาทศฝึกตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 แหล่งข้อมูลมักมีการกักกันมาก ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการฝากคำถามตามแบบสัมภาษณ์ไว้ ล่วงหน้า แล้วเมื่อถึงเวลานัด ก็ให้แหล่งข้อมูลเลือกตอบตามบทบาทการฝึกที่รับผิดชอบ

2.3 ระบบการบังคับบัญชาแบบทหาร ทำให้แหล่งข้อมูลบนคณะมีกระวังการให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้รับผิดชอบการฝึกคอบร้า โกลด์ 2015 ได้ให้ความเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาในระดับนโยบายของกองทัพไทยมักไม่เข้าใจถึงเนื้อหาในระดับยุทธศาสตร์ของการฝึก ซึ่งการฝึกร่วมและผสมนั้น มีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติมากเพราะความมั่นคงในยุคโลกาภิวัตน์ ต้องอาศัยความร่วมมือกันกับทุกชนชาติและคอบร้า โกลด์ ยังเป็นเวทีที่จะทำให้กองทัพไทยเข้าสู่เวทีโลกได้ หากกองทัพไทยมีนักยุทธศาสตร์มืออาชีพที่เข้าใจโครงสร้างอำนาจระหว่างประเทศ จะทำให้กองทัพไทยมีอิสระในการดำเนินนโยบาย ไม่เป็นผู้ถูกกระทำอีกต่อไป และไม่จำเป็นต้องดำเนินนโยบายตามที่ประเทศมหาอำนาจต้องการหรือกดดันให้ต้องกระทำ แต่จะเป็นฝ่ายครองความริเริ่มสามารถรักษาสิทธิและโอกาสที่พึงจะได้เอาไว้จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ควรพัฒนาผู้บังคับหน่วยและฝ่ายอำนวยการในกองทัพไทย ให้มีความรู้และความเข้าใจสถานการณ์ทางยุทธศาสตร์อย่างเชี่ยวชาญจนกลายเป็นมืออาชีพ (Professionalism) ที่รู้ลึก รู้กว้าง มีวิสัยทัศน์ (Vision) ซึ่งนอกจากจะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ได้อย่างลึกซึ้งแล้วต้องสามารถทำนาย (Predict) สถานการณ์ในอนาคตได้ด้วย

1.2 ควรทบทวนระบบการกำหนดนโยบายการฝึกคอบร้า โกลด์ของไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และนำเสนอรูปแบบแนวทางการพัฒนานโยบายการฝึก เพื่อให้กองทัพไทยครองความริเริ่มเหนือกว่าในทุกสถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ สามารถขยายผลเป็นการดำเนินงานร่วมกัน (Joint operation) ในระดับอาเซียน หรือในเวทีระดับสากลอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า กองทัพไทยสามารถประยุกต์ใช้ตัวแบบของการวิจัยครั้งนี้ไปดำเนินการได้

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

2.1 เอกสารวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในประเทศไทยมีน้อยมาก ผู้วิจัยต้องใช้ข้อมูลจากภายนอกเป็นหลัก โดยอาศัยสื่อ Internet จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1.1 ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้มีสาขาวิชาด้านยุทธศาสตร์และความมั่นคงมากขึ้น

2.1.2 ควรวิจัยนโยบายของสหรัฐอเมริกา ที่ส่งผลกระทบต่อการฝึกร่วมกับสหรัฐอเมริกาในรหัสการฝึกอื่น ๆ หรือที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในกรณีอื่น ๆ

2.1.3 ควรวิจัยนโยบายของจีนที่รุกเข้ายึดครองพื้นที่ในทะเลจีนตะวันออก และทะเลจีนใต้ ที่ส่งผลกระทบต่อประเด็นอื่น ๆ

2.1.4 ควรวิจัยการใช้ทฤษฎีแต่ละทฤษฎี โดยเปรียบเทียบจากปรากฏการณ์ที่ต่างกันของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาทฤษฎีให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

2.1.5 อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากสื่อ อินเทอร์เน็ต จะมีความทันสมัยมาก ควรส่งเสริมการใช้ในการวิจัยให้กว้างขวาง

2.2 ควรประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมเช่น

2.2.1 การกำหนดยุทธศาสตร์ 20 ปีข้างหน้าของประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลกำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้นั้น ควรใช้เครือข่ายคมนาคมของภูมิภาคเป็นจุดเด่นของยุทธศาสตร์ของประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางในทุก ๆ ด้านของภูมิภาค โดยการประยุกต์คำกล่าวของ Winston Churchill มาเป็นวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ประเทศไทย ได้แก่ “เราจะต้องพยายามเป็นเจ้าของ หรืออย่างน้อยต้องควบคุมเครือข่ายคมนาคมของภูมิภาคให้ได้ ตามจุดเด่นของภูมิรัฐศาสตร์ที่ประเทศไทยตั้งอยู่เพื่อให้เราเป็นศูนย์กลางในทุก ๆ ด้านของภูมิภาค”

2.2.2 ควรประยุกต์กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อวิจัยถึงยุทธศาสตร์ของกลุ่มก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจถึงยุทธศาสตร์ของกลุ่มก่อเหตุรุนแรงได้อย่างชัดเจน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมต่อไป ดังตัวอย่างกรอบแนวคิดการวิจัยตามภาพที่ 7.3

2.2.2.1 กระแสปัญหา ได้แก่ การสร้างสถานการณ์ความปั่นป่วนไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งชี้้นำ (Indicators) ที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์โดยเตรียมสูตรสำเร็จ การบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ไว้ล่วงหน้า (Preexisting strategic solutions) เช่น การลงประชามติเพื่อเป็นเอกราช, หรือการปกครองตนเอง, หรืออื่น ๆ แล้วรอให้เกิดสถานการณ์พิเศษ (Focusing events) หรืออาจต้องสร้างให้เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การใช้สูตรสำเร็จทางยุทธศาสตร์

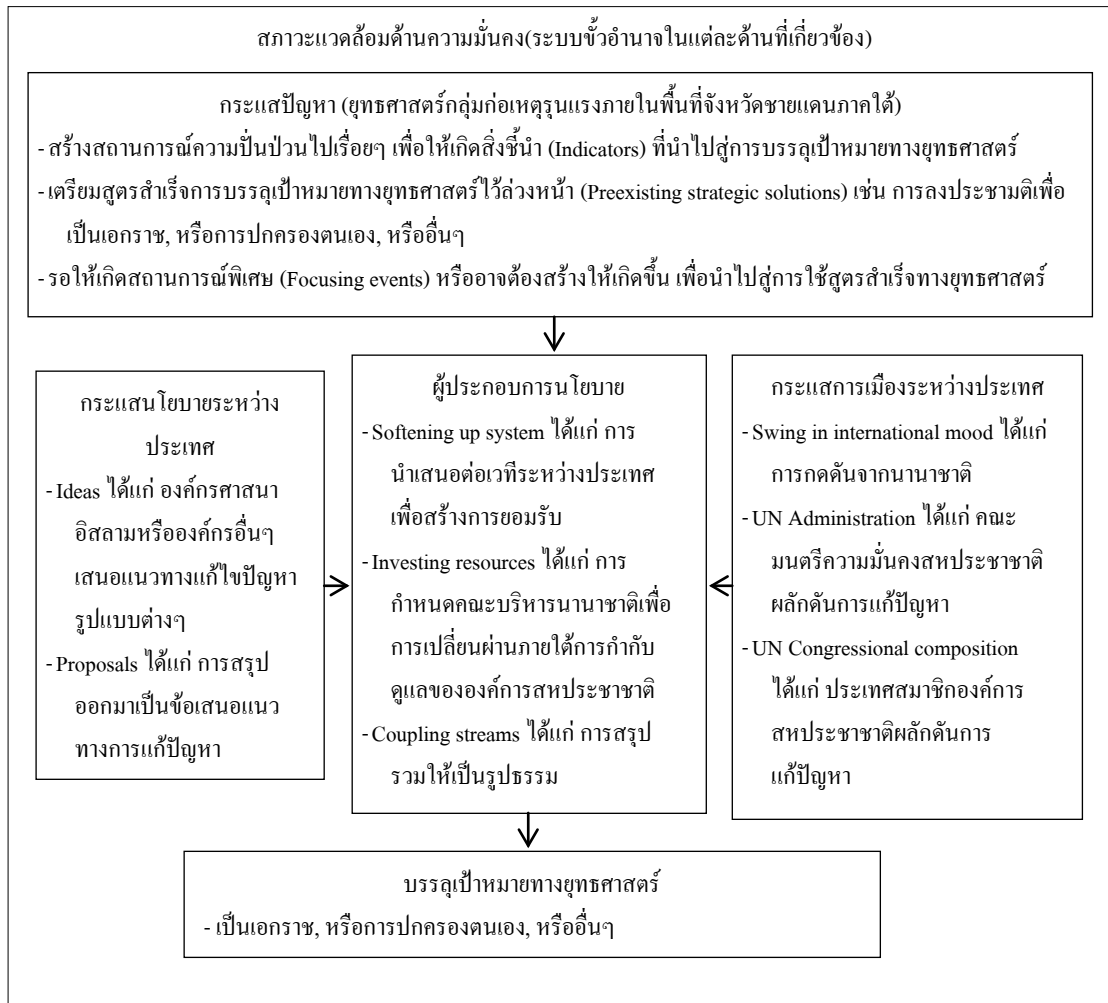
2.2.2.2 กระแสนโยบายระหว่างประเทศ ประกอบด้วยแนวคิด (Ideas) ได้แก่ องค์การศาสนาอิสลามหรือองค์กรอื่น ๆ เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ , และข้อเสนอ (Proposals) ได้แก่ การสรุปออกมาเป็นข้อเสนอแนวทางการแก้ปัญหา

2.2.2.3 กระแสการเมืองระหว่างประเทศ ประกอบด้วย Swing in international mood ได้แก่ การกดดันจากนานาชาติ, UN Administration ได้แก่ คณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติผลักดันการแก้ปัญหา และ UN Congressional composition ได้แก่ ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติผลักดันการแก้ปัญหา

2.2.2.4 ผู้ประกอบการนโยบายประกอบด้วย softening up system ได้แก่ การนำเสนอต่อเวทีระหว่างประเทศเพื่อสร้างการยอมรับ, Investing resources ได้แก่ การกำหนดคณะบริหารนานาชาติเพื่อการเปลี่ยนผ่านภายใต้การกำกับดูแลขององค์การสหประชาชาติ, และ Coupling streams ได้แก่ การสรุปรวมให้เป็นรูปธรรม

2.2.3 การกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของประเทศไทย เพื่อแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรใช้เครือข่ายคมนาคมของภูมิภาคเป็นผลประโยชน์ร่วมกับรัฐบาลมาเลเซีย แล้วกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมด้วย อาจประยุกต์คำกล่าวของ Kissinger มาเป็นวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา ได้แก่ “Control regional strategic

routes and you control Malaysia & Singapore; control Islamic hearts & minds and you control the Southernmost people.” “ควบคุมเส้นทางยุทธศาสตร์ในระดับภูมิภาคและคุณสามารถควบคุมมาเลเซียและสิงคโปร์ ควบคุมหัวใจและจิตใจของอิสลามและคุณสามารถควบคุมคนชายแดนภาคใต้” เป็นต้น

ภาพที่ 7-3 ตัวอย่างกรอบแนวคิดการวิจัยยุทธศาสตร์กลุ่มก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

บรรณานุกรม

กรมยุทธการทหาร. (2549). *บันทึกประเด็นสำคัญในการหารือข้อราชการระหว่าง จก.ยก.ทหาร กับ*

พ.อ. Kevin D. Clark หน.จัสแมกไทย. ม.ป.ท.

กมล มหาภิรมย์. (2557). *นโยบายด้านความมั่นคงของจีนในทะเลจีนใต้*. กรุงเทพฯ: สแควร์ปรีนซ์.

กองทัพอากาศจีนและไทยจะซ้อมรบร่วมกันครั้งแรก. (2558). เข้าถึงได้จาก.

<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/673928>

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2549, 29 สิงหาคม). *เรื่อง กอฝ.คอบร้าโกลด์ 06 ค่วนมาก*. คำสั่งที่ กอฝ./613

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2550, 25 มกราคม). *เรื่อง ทหาร ลับมาก ค่วนมาก*. คำสั่งที่ กท 0304/11.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2550, 5 เมษายน). *เรื่อง สนผ.กท. ลับมาก*. คำสั่งที่ ฉบับ กท.(ลับ) เลข รับ 86/50.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2551, 9 กรกฎาคม). *เรื่อง กอฝ. คอบร้าโกลด์ 08 ลับ*. คำสั่งที่ กอฝ./08.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2551, 29 สิงหาคม). *เรื่อง สวผ.กอฝ.คอบร้าโกลด์ 09 ลับ*. คำสั่งที่ สวผ./02.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2551, 8 ธันวาคม). *เรื่อง กอฝ.คอบร้าโกลด์ 09*. คำสั่งที่ กอฝ./05.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2553, 26 เมษายน). *เรื่อง กอฝ.คอบร้าโกลด์ 10*. คำสั่งที่ กอฝ./28.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2553, 21 มิถุนายน). *เรื่อง กอฝ.คอบร้าโกลด์ 10 ลับมาก ค่วนมาก*. คำสั่งที่ กอฝ./33.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2553, 27 กรกฎาคม). *เรื่อง สนผ.กท. ลับ*. คำสั่งที่ ฉบับเลขรับ กท. เลข รับ 812/50.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2556, 24 ตุลาคม). *เรื่อง ยก.ทหาร ลับ ค่วนมาก*. คำสั่งที่ กท 0403/292.

กองบัญชาการทหารสูงสุด. (2558, 24 กุมภาพันธ์). *เรื่อง รายงานผลการฝึกคอบร้าโกลด์ 15 ยก. ทหาร ลับ*. คำสั่งที่ กท 0304/74.

วิทย์ กอฝ.คอบร้าโกลด์ 06 ค่วนมาก ที่ กอฝ./613 ลง 29 ส.ค.49

กคคัน 'บ.น้ำมันต่างชาติ' เผยจำนวนเงินที่ส่งให้ พม่า. (2558). เข้าถึงได้จาก

<http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9530000069991>

- กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า. (2559). รายงานวิเคราะห์ดัชนีราคาส่งออก-นำเข้าของไทยเดือนมกราคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.price.moc.go.th/>
- กุลนันท์ คันทิก. (2553). ความมั่นคงพลังงานโลก. กรุงเทพฯ: สแควร์ปรีนซ์.
- เก็บความจากเอเชียไทมส์ออนไลน์. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=955000006965>
- ไก่อู แจง รถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ-โคราช ‘นายกฯ ยึดประโยชน์ประเทศเป็นหลัก’. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://www.matichon.co.th/news/84719>
- คอบร้าโกลด์ป่วน! เลื่อนแถลงลูกละทุกไป9ก.พ./ปชป.แฉไอ้โม่ง จ้างลือบบีบีเอสค์ป้ายไทย. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://www.thaipost.net/news/020215/102460>
- คำสั่งกองทัพไทย (เฉพาะ) ลับ ที่ 339/51 เรื่อง การฝึกคอบร้าโกลด์ 09 ลง 20 กรกฎาคม 2551. (2551). ม.ป.ท.
- จิตติภัทร พูนขำ. (2553). พินิจทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแนวสังคมนิยมใหม่(Neorealism): ว่าด้วยความเป็นเจ้าของสหรัฐอเมริกากับดุลแห่งอำนาจในยุคหลังสงครามเย็น. *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 41(1), 1-31.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2550). *ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง*. เข้าถึงได้จาก http://kriangsakt.blogspot.com/2008/07/blog-post_07.html
- ชาญชัย คุ้มปัญญา. (2555). *ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.chanchaivision.com/2012/06/4.html>
- ชาติชาย ชัยเกษม, พันเอก. (2558, 24 กันยายน). สัมภาษณ์. ผู้อำนวยการกองสงครามเรือข่าวยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย
- ชาวนีตมะริกันตื่นตา ทา J-21 จีน ก๊อบ F-35 ชัด ๆ. (2555). เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/indochina/viewnews.aspx?NewsID=9550000095594>
- ทภีพร สุพร. (2012). *Kenneth Waltz : Anarchic Orders and Balances of Power*. เข้าถึงได้จาก <https://hulioacruzio.wordpress.com/2012/07/13/kenneth-waltz-anarchic-orders-and-balances-of-power/>
- ณัฐพงศ์ เกตุสมบุรณ์. นาวาเอก. (2558, 23 กันยายน). สัมภาษณ์. รอง ผอ.สวฟ.ยก.ทหาร (ทร.)
- คุณภาค ปรีชารัชช. (2558). *เปิดแผนยุทธศาสตร์ทหารสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอาเซียน*. เข้าถึงได้จาก <http://blogazine.in.th/blogs/dulyapak/post/4701>

ศุภกฤษี ยืนยัน “ไม่รู้” ว่า Su-24 ที่ยิงตกเป็นของรัสเซีย-ประกาศร่วมมือ “หมีขาว” ทุกรูปแบบ.

(2558). เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9580000131035>

ทุ่มล้านล้าน!? สื่อจีนเผย รม.มังกรพร้อมลุย “ชุดคอคอดกระ” ประกาศกำลังศึกษาให้เงิน

สนับสนุน-ก่อสร้าง. (2015). Retrieved from <http://m.manager.co.th/China/detail/9580000111641>

ไทย...จะหือสหรัฐฯได้แค่ไหน. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://www.thaipost.net/?q=ไทย...จะหือสหรัฐฯได้แค่ไหน?>

ธนาคารกรุงไทย. (2558). *ประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2559*. เข้าถึงได้จาก <http://www.ktb.co.th/ktb/th/economy-report.aspx?cat=LrfeozPszNgEMoaTkVfAFQ%3D%3D>

ทวีน อัครเมธายุทธ. (2558, 14 ตุลาคม). สัมภาษณ์.

บอนกาวสกี, เจอร์รี่. (2558). *การฝึกคอบร้าโกลด์เน้นความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม*. เข้าถึงได้จาก

<http://apdforum.com/th/article/rmiap/articles/online/features/2015/02/18/cobra-gold-again>

ประภัสสร เทพชาติ. (2552). *ยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. วารสาร*

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา. เข้าถึงได้จาก http://www.asia.tu.ac.th/journal/EA_Journal52_2/A03.pdf

ประเทศเซาท์ซูดาน. (2558). เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B9%80%E0%B8%8B%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B9%8C%E0%B8%8B%E0%B8%B9%E0%B8%94%E0%B8%B2%E0%B8%99>

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B9%80%E0%B8%8B%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B9%8C%E0%B8%8B%E0%B8%B9%E0%B8%94%E0%B8%B2%E0%B8%99>

ปานปรีย์ พหิทธานุกร (2554). *รุกและรับ “2 มหาอำนาจ” ขยับเข้าเอเชีย*. เข้าถึงได้จาก

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=770617>

พีระพงษ์ ชูศักดิ์. (2558, 16 กันยายน). สัมภาษณ์.

มณฑล ชศสมศักดิ์. *การขยายบทบาททางทหารของจีนในทะเลจีนใต้*. กรุงเทพฯ: สแควร์ปรีนซ์.

รชฎ ปรากฏการพิลาศ. (2555). *จีนกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก*. กรุงเทพฯ: สแควร์ปรีนซ์.

ระวี โรจนวงศ์. (2558, 21 กันยายน). สัมภาษณ์.

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก. (2545). *ภาคที่ 2 หลักพื้นฐานการยุทธ์ บทที่ 8 ยุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ:

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.

ลมหายใจสุดท้ายของ “กัศดาฟี” ใครคือผู้เหนี่ยวไกสังหาร. (2558). เข้าถึงได้จาก

<http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9540000134342>

วิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย พ.ศ. 2540. (2558). เข้าถึงได้จาก https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%A4%E0%B8%95%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%87%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%A2_%E0%B8%9E.%E0%B8%A8._2540

วิกฤตการณ์ไครเมีย พ.ศ. 2557. (2558). เข้าถึงได้จาก https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%A4%E0%B8%95%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B9%8C%E0%B9%84%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B5%E0%B8%A2_%E0%B8%9E.%E0%B8%A8._2557

ศิริสุดา แสนอิ้ว. (2557). การวิเคราะห์ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ของเคนเน็ธ วอลธ์ ผ่านวิธีวิทยาการพิจารณาแบบย้อนกลับของแนวคิดสัจนิยมทางวิทยาศาสตร์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(2), 25.

ศุภวุฒิ สายเชื้อ. (2558). ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง-เศรษฐกิจพม่าหลังเลือกตั้ง. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/636174>

สงครามโซเวียตในอัฟกานิสถาน. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/สงครามโซเวียตในอัฟกานิสถาน>

สงครามกลางเมือง 4 ปี แบ่งซีเรียเป็น 4 ฝ่าย. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/532666>

สงครามกัมพูชา-เวียดนาม. (2558). เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%B9%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E2%80%93%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1>

สงครามจีน-เวียดนาม. (2558). เข้าถึงได้จาก: <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1>

สงครามเย็น. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%A2%E0%B9%87%E0%B8%99>

สหภาพโซเวียตยึดครองอัฟกานิสถาน. (2558). เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%82%E0%B8%8B%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%95%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%B1%E0%B8%9F%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%99>

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2547). *ทฤษฎีเกมกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สร้างบุญ คงคุณ (ม.ป.ป.). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ*. เข้าถึงได้จาก <http://ckc.ac.th/learning/Ps/Ps04.pdf>

สุชาติ ทับทิมแดง, พันเอก. (2558, 16 กันยายน). สัมภาษณ์.

สุรัชย์ ศิริไกร. (2558). *จีน มหาอำนาจในศตวรรษที่ 21*. เข้าถึงได้จาก http://www.baanjommyut.com/library_2/chin/index.html

สุชาติ บำรุงสุข. (2556). *มหากาฬแข่งขัน: ภูมิทัศน์ใหม่ในเอเชีย*. กรุงเทพฯ: สแควร์ปรีนซ์.

สุรัชย์ ศิริไกร. (2558). *จีน มหาอำนาจในศตวรรษที่ 21*. เข้าถึงได้จาก http://www.baanjommyut.com/library_2/chin/index.html

http://www.baanjommyut.com/library_2/chin/index.html

สุชาติ บำรุงสุข. (2556). *มหากาฬแข่งขัน: ภูมิทัศน์ใหม่ในเอเชีย*. กรุงเทพฯ: สแควร์ปรีนซ์.

สุชาติ บำรุงสุข. (2557). *Pivot to Asia: นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชีย-แปซิฟิก*. กรุงเทพฯ: สแควร์ปรีนซ์.

สุชาติ บำรุงสุข. (2557). *Pivot to Asia: ผลกระทบต่อไทย*. กรุงเทพฯ: สแควร์ปรีนซ์.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2558). *โลกสองขั้วใหม่ จีนกับสหรัฐอเมริกาในโลกหลังทุนนิยมเสรี*. เข้าถึงได้

จาก <http://suvit-maesincee.exteen.com/20110112/entry-1>

สื่อจีนห่วงพญามังกรเสียดผลประโยชน์ หลังยุ่นเม่กัันรุคปราบโจรสลัดมะละกา. (2015). Retrieved

from <http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9480000104736>

สำนักข่าวอาร์ที. (2558). *สื่อรัสเซียอ้าง จีนเอาด้วยช่วยหนุนรัฐบาลซีเรียต่อต้านกลุ่มไอเอส*. เข้าถึง

ได้จาก [http://www.thaizhong.org/index.php?option=com_content&view=](http://www.thaizhong.org/index.php?option=com_content&view=article&id=6247:2558-9-29-10-42&catid=23&Itemid=124&lang=th)

[article&id=6247:2558-9-29-10-42&catid=23&Itemid=124&lang=th](http://www.thaizhong.org/index.php?option=com_content&view=article&id=6247:2558-9-29-10-42&catid=23&Itemid=124&lang=th)

สำนักงานนโยบายพลังงานแห่งชาติ. (2544). เข้าถึงได้จาก [http://www.eppo.go.th/vrs/VRS51-07-](http://www.eppo.go.th/vrs/VRS51-07-Spratly.html)

[Spratly.html](http://www.eppo.go.th/vrs/VRS51-07-Spratly.html)

- ‘หยวน’ ขึ้นแท่นสกุลเงินอันดับ 4 ของโลก. (2558). เข้าถึงได้จาก
<http://www.bangkokbiznews.com/mobile/view/news/668737>
- หัตถ์ไชยฉู้ มั่งคั่ง. (2555). ยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจกับความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย
 ตะวันออกเฉียงใต้: ภาคพื้นฐานทางทฤษฎี. *นาวิกวิทย์สาร*, 83(2), 82 – 89.
- เหตุการณ์. (2559). เข้าถึงได้จาก <http://board.palungjit.org/9275056-post16.html>
- อักษรศรี พานิชสาส์น (2554). *โครงการพัฒนายุทธศาสตร์กำลังคนและงานวิจัยเพื่อรองรับกระแส
 จีนภิวัตน์*. เข้าถึงได้จาก <http://www.itd.or.th/research-report/218-4>
- อักษรศรี พานิชสาส์น. (2557). *เอกสารคำสอน วิชา ศ.362 เศรษฐกิจประเทศในเอเชีย*. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัยภูงศ์ รอดวัฒนกาญจน์, พันเอก. (2558, 14 กันยายน). สัมภาษณ์.
- อัยการฝ่ายต่างประเทศ ชัดสหรัฐทำลายเศรษฐกิจไทย. (2558). เข้าถึงได้จาก
<http://www.dailynews.co.th/crime/337985>
- อินเดียกับการเป็นเจ้าทะเล. (2558). เข้าถึงได้จาก [http://www.manager.co.th/Around/
 ViewNews.aspx?NewsID=9480000144380](http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9480000144380)
- CNPC ตั้งโรงงานน้ำมันร่วมทุนในสาธารณรัฐชวา. (2558). เข้าถึงได้จาก
<http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9500000118770>
- Turkey's 'bear trap' option in Syria. (2558). เข้าถึงได้จาก [http://www.manager.co.th/Around/
 ViewNews.aspx?NewsID=9580000113855](http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9580000113855)
- Ali, M. I. (2013). *The implications of China's 'String of Pearls Strategy' on relations with Indian
 Ocean nations (UG dissertation, Lingnan University, Hong Kong)*. Retrieved from
http://commons.ln.edu.hk/socsci_fyp/3
- Allison, G. (1969). Conceptual models and the Cuban missile crisis. *The American Political
 Science Review*, 63(3), 689-718.
- Allison, G. (2015). *We asked Graham Allison: What should be the purpose of american power*.
 Retrieved from [http://nationalinterest.org/feature/we-asked-graham-allison-what-
 should-be-the-purpose-american-13616](http://nationalinterest.org/feature/we-asked-graham-allison-what-should-be-the-purpose-american-13616)
- Armitage, L. & Nye, S. (2007). *CSIS Commission on smart power: A smarter, more secure
 America*. Washington D.C.: Center for Strategic and International Studies.
- Bondaz, A. (2015). *Rebalancing China's geopolitics*. Retrieved from [http://www.ecfr.eu/page/-
 /China_analysis_belt_road.pdf](http://www.ecfr.eu/page/-/China_analysis_belt_road.pdf)

- Bowman, K., & Rugg, A. (2013). Five years after the crash: What Americans think about wall street, banks, business, and free enterprises. *AEI PUBLIC OPINION STUDIES*. Retrieved from http://www.aei.org/wp-content/uploads/2013/09/-five-years-after-the-crash-what-americans-think-about-wall-street-banks-business-and-free-enterprise_083339502447.pdf
- BP Energy Outlook 2035*. (2015). Retrieved from http://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/Energy-economics/Energy-Outlook/Energy_Outlook_2035_booklet.pdf
- Bremmer, I. (2015). *We asked Ian Bremmer: What should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-ian-bremmer-what-should-be-the-purpose-american-13627>
- Bromwich, D. (2015). *We asked David Bromwich: What should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-david-bromwich-what-should-be-the-purpose-american-13693>
- Chadha, V. (2014). *Military implications of the us rebalancing strategy*. New Delhi: Avantika Printer Private.
- Chanlett-Avery, E., & Dolven, B. (2014). *Thailand: Background and U.S. relations*. congressional research service. Retrieved from <https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwj-58rekojNAhWBqI8KHfivChwQFggaMAA&url=https%3A%2F%2Fwww.fas.org%2Fsgp%2Fcrs%2Frow%2FRL32593.pdf&usg=AFQjCNE1ATeZKdAALWLAXJc2bMi3Dwo-hA&bvm=bv.123664746,d.c2I>
- Chen, R. (2013). A critical analysis of the U.S. “Pivot” toward the Asia-Pacific: How Realistic is Neo-realism? *The Quarterly Journal* (pp. 39-62). Retrieved from <http://connections-qj.org/article/critical-analysis-us-pivot-toward-asia-pacific-how-realistic-neo-realism>
- China Investment Research.(2015). *Chinese overseas lending dominated by One Belt One Road strategy*. Retrieved from <http://www.chinainvestmentresearch.org/press/chinese-overseas-lending-dominated-by-one-belt-one-road-strategy/>
- Clinton, H. (2011). *Remarks by secretary Clinton on America's Pacific century at the East/West center*. Retrieved from <http://fpc.state.gov/176998.htm>

- Cohen, D. (2015). China's "second opening": Grand ambitions but a long road ahead. *In China analysis "One belt, one road": china's great leap outward, European Council on foreign relations*. Retrieved from http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&sqi=2&ved=0ahUKEwjC1tnG6Z7MAhVFmZQKHWEfByEQFggiMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ecfr.eu%2Fpage%2F-%2FChina_analysis_belt_road.pdf&usg=AFQjCNGijCciWFIt8pajO9MVS3fJri2Bw&bvm=bv.119967911,d.dGo
- Cordesman, A. H., & Colley, S. (2015). *Chinese strategy and military modernization: a comparative analysis, Center for Strategic & International Studies*. Washington DC: Center for Strategic and International Studies,
- Cotton, T. (2015). *We asked Tom Cotton: What should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-tom-cotton-what-should-be-the-purpose-american-13617>
- Dannreuther, R. (2010). *International relations theories: energy, minerals and conflict, polinares working paper n.8*. Retrieved from http://www.polinares.eu/docs/d1-1/polinares_wpl_ir_theories.pdf
- Debin, T., Liya, M., Bei, F. & Caixing, H. (2016). *Research on China's Maritime Transportation Security and thoughts on its protection*. Retrieved from <https://gaodawei.wordpress.com/2015/08/24/chinese-scholars-discuss-chinese-maritime-security-vulnerabilities-and-how-china-might-reduce-them/>
- Dennis, K. (2012). Democratic unfreedom - social technique and the manufacture of control. Retrieved from <http://www.truth-out.org/news/item/9769-democratic-unfreedom-social-technique-and-the-manufacture-of-control>
- Dobriansky, P. J. (2015). *We asked Paula J. Dobriansky: What should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-paula-j-dobriansky-what-should-be-the-purpose-13678>
- Easton. (1957). An approach to the analysis of political systems. *World politics*, 9(3), 383-400. Retrieved from <http://blog.lib.umn.edu/burn0277/pa5012/readings/Easton%201965%20-%20An%20Approach%20to%20the%20Analysis%20of%20Political%20Systems.pdf>

- Easton, D. (1965). *The political system under stress*. Retrieved from <http://www.pearsonhighered.com/samplechapter/0321089898.pdf>
- Energy Information Administration. (2006). *Annual Energy Outlook 2007 with projections to 2030*. Retrieved from <http://www.annualenergyoutlook.gov/projections/>
- Enright, S. & Associates, S. (2016). *One belt one road: Insights for Finland. team finland future watch report*. Retrieved from <http://china-trade-research.hktdc.com/business-news/freepdfdownloadervlet?articleID=1X0A5TST&LANGUAGE=en>
- Erbach, G. (2014). *Unconventional gas and oil in North America*. New York: European Parliamentary Research Service.
- Funabashi, Y. (2015). *We asked Yoichi Funabashi: What should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-yoichi-funabashi-what-should-be-the-purpose-13680>
- Gamm, C. (2015). *The US Rebalance in Vietnam & The Philippines*. Retrieved from <http://www.eastbysoutheast.com/foreign-policy/>
- Gelb, L. H. (2015). *We asked Les Gelb: What should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-les-gelb-what-should-be-the-purpose-american-power-13618>
- Glassman, J. (2011). Cracking hegemony in Thailand: Gramsci, bourdieu and the dialectics of Rebellion. *Journal of Contemporary Asia*, 41(1) 25-46.
- Godement, F. (2015). *Introduction. In China analysis "One belt, one road": China's great leap outward, European Council on foreign relations*. Retrieved from http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&sqi=2&ved=0ahUKEwjC1tnG6Z7MAhVFmZQKHWEfByEQFggiMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ecfr.eu%2Fpage%2F%2FChina_analysis_belt_road.pdf&usg=AFQjCNG-ijCciWFI8pajO9MVS3fJri2Bw&bvm=bv.119967911,d.dGo
- Gokmen, S. R. (2009). *Geopolitics and the study of international relations*. Retrieved from <https://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12612289/index.pdf>

- Green, M. J., & Szechenyi, N. (2014). *Power and Order in Asia: A survey of regional expectations*. Washington: Center for Strategic & International Studies. Retrieved from http://csis.org/files/publication/140605_Green_PowerandOrder_WEB.pdf
- Gupta, A., & Shrivastav, S. K. (2014). *Evolution of US rebalancing strategy: Implications for India*. New Delhi: Avantika Printer Private.
- Gupta, R. (2014). *US Pivot to Asia and China: Rhetoric, Responses and Repercussions*. New Delhi: Avantika Printer Private.
- Hayes, D. M. (2010). Explaining Jimmy Carter's decision-making process regarding China, Taiwan and the Taiwan Relations Act (1979) utilizing graham allison's three models. *WHAPPOA-An Interdisciplinary Journal*, 58 (1), 77-92.
- Horton, S. (n.d.). *The 1973 Oil Crisis*. Retrieved from <http://www.envirothonpa.org/documents/The1973OilCrisis.pdf>
- Hudda, N. (2015). *Interpreting the rise of China: Realist and Liberalist Perspectives*. Retrieved from <http://www.e-ir.info/2015/04/03/interpreting-the-rise-of-china-realist-and-liberalist-perspectives/>
- International Monetary Fund World Economic Outlook. (2015). Projected GDP Ranking (2016-2020). Retrieved from <http://statisticstimes.com/economy/projected-world-gdp-ranking.php>
- Ischinger, W. (2015). *Collapsing order, reluctant guardians?*. Retrieved from <http://www.eventanizer.com/MS2015/MunichSecurityReport2015.pdf>
- Johnson, C. K. (2016). *President Xi Jinping's "Belt and road" initiative: a practical assessment of the Chinese communist party's roadmap for China's global resurgence, March 2016, a report of the CSIS Freeman Chair in China Studies*. Center for Strategic & International Studies. Retrieved from http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=8&ved=0ahUKEwiLpM3hkYjNAhVMsI8KHcd_BSwQFghPMac&url=http%3A%2F%2Fwww.thinkchina.ku.dk%2Fdocuments%2F160328_Johnson_PresidentXiJinping_Web.pdf&usg=AFQjCNEOkpRBLggywzdkD4qFMpPh6RFjMQ&bvm=bv.123664746,d.c2I
- Kennedy, P. (1991). *Grand strategies in war and peace*. New Haven: Yale University.

- Khalilzad, Z. (2015). We asked Zalmay Khalilzad: What should be the purpose of american power. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-zalmay-khalilzad-what-should-be-the-purpose-13695>
- Kissinger, H.. (2015). The interview: Henry Kissinger. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/the-interview-henry-kissinger-13615?page=4>
- Kraemer, D. T.. (2006). *Addiction to oil: Strategic implications of American oil policy. The Strategic Studies Institute*. Retrieved from <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/PUB705.pdf>
- Kratz, Agatha. (2015). One belt, one road: What’s in it for China’s economic player? *In China analysis “One belt, one road”: China’s great leap outward, European Council on foreign relations*. Retrieved from http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&sqi=2&ved=0ahUKEwjC1tnG6Z7MAhVFmZQKHWEfByEQFggiMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ecfr.eu%2Fpage%2F-%2FChina_analysis_belt_road.pdf&usg=AFQjCNGijCciWFI8pajO9MVS3fJri2Bw&bvm=bv.119967911,d.dGo
- Kull, S. (2015). *World public opinion poll. Program on International Policy Attitudes, University of Maryland*. Retrieved from http://www.worldpublicopinion.org/pipa/pdf/mar06/USIraq_Mar06_rpt.pdf
- Ladislaw, S.O., Leed, M., & Walton, M.A. (2014). *New energy, new geopolitics: Balancing stability and leverage. A report of the CSIS Energy and National Security Program and the Harold Brown Chair in Defense Policy Studies*. Retrieved from http://csis.org/files/publication/140409_Ladislaw_NewEnergyNewGeopolitics_WEB.pdf
- Leftwich. (2006). *Drivers of Change: Refining the Analytical Framework. Department of Politics, University of York*. Retrieved from <http://www.gsdr.org/docs/open/DOC103.pdf>
- Lind, M. (2015). *We asked Michael Lind: What should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-michael-lind-what-should-be-the-purpose-american-13709>
- List of U.S. presidential campaign slogans. (2015). Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_U.S._presidential_campaign_slogans

- Lobe, J. (2014). *Obama 'imprisoned' by terror paradigm*. Retrieved from <http://www.atimes.com/atimes/World/WOR-01-290514.html>
- Luttwak, E. N. (2009). *The grand strategy of the Byzantine Empire*. Massachusetts: Library of Congress.
- Mahbubani, K. (2015). *We Asked Kishore Mahbubani: What Should Be the Purpose of American Power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-kishore-mahbubani-what-should-be-the-purpose-13710>
- Marantidou, V. (2014). Revisiting China's 'string of pearls' strategy: Places 'with Chinese characteristics' and their security implications. *Issues & Insights*, 14(7), 20.
- Mayborn, W. (2014). The pivot to Asia: The persistent logics of geopolitics and the rise of China. *Journal of Military and Strategic Studies*, 15, 76-101.
- Mearsheimer, J. (2001). *The tragedy of great power politics*. New York: W.W. Norton & Company. Retrieved from <http://www.kropfpolisci.com/realism.mearsheimer.pdf>
- Mearsheimer, J. (2005). *The rise of China will not be peaceful at all*. Retrieved from <http://mearsheimer.uchicago.edu/pdfs/P0014.pdf>
- Merry, R. W. (2015). *We asked Robert W. Merry: what should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-robert-w-merry-what-should-be-the-purpose-american-13679>
- Mishra, R.. (2014). *The US rebalancing strategy: Responses from Southeast Asia*. New Delhi: Avantika Printer Private.
- Norquist, G. (2015). Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-grover-norquist-what-should-be-the-purpose-american-13620>
- Nye Jr., & Joseph, S. (2015). *We asked Grover Norquist: What should be the purpose of american power?* Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-joseph-nye-what-should-be-the-purpose-american-13630>
- Obama, B. (2011). *Remarks: Parliament House, Canberra, Australia*. Retrieved from <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/11/17/remarks-president-obama-australian-parliament>

- Page, J. (2014). *China sees itself at center of New Asian order*. Retrieved from <http://www.wsj.com/articles/chinas-new-trade-routes-center-it-on-geopolitical-map-1415559290>
- Parameswaran, P. (2013). *The power of balance: Advancing US-ASEAN relations under the second Obama administration*. Retrieved from http://www.fletcherforum.org/wp-content/uploads/2013/01/Parameswaran_37-1.pdf
- Pennington. (2015). *US to hold major military exercise again in Thailand*. Retrieved from <http://news.yahoo.com/us-hold-major-military-exercise-again-thailand-204452991.html>
- Perry, C. M., & Andersen, B. (2014). *Managing the global impact of American's rebalance to Asia*. Cambridge: The Institute for Foreign Policy Analysis.
- Pew Research Center. (2006). "85% See U.S. Addicted to Oil-50% Say We Can Quit". Washington, DC: Pew Research Center.
- Pew Research Center. (2013). "Public's Policy Priorities: 1994-2013". Washington, DC: Pew Research Center.
- Pew Research Center. (2014). "Global Opposition to U.S. Surveillance and Drones, but Limited Harm to America's Image". Washington, DC: Pew Research Center.
- Pew Research Center. (2014). "Most think the U.S. Has No Responsibility to Act in Iraq". Washington, DC: Pew Research Center.
- Ping-pong diplomacy. (2015). Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Ping-pong_diplomacy Wikipedia. Geopolitics.
- Ploch, L. (2015). *Africa command: U.S. strategic interests and the role of the U.S. Military in Africa*. Retrieved from <https://www.fas.org/sgp/crs/natsec/RL34003.pdf>
- Ranjan, A. (2015). *The China-Pakistan economic corridor: India's options*, *The Institute of Chinese Studies*. n.p.
- Renewing America's Promise*. (2008). Retrieved from http://www.presidency.ucsb.edu/papers_pdf/78283.pdf
- Richardson, M. (2012). *China's thirst for oil and gas*. Retrieved from <http://www.smh.com.au/federal-politics/chinas-thirst-for-oil-and-gas-20120617-20hwj.html>

- Rodriguez, J. A. (2012). *U.S. foreign policy since world war 2: Energy and trade and a sustainable resource policy*. Retrieved from https://www.google.co.th/?gws_rd=cr,ssl&ei=1j4XVaCLKMeeuQSRuoLIDg#q=American+foreign+policy+and+the+new+global+milieu
- Rose, G. (2015). *We asked Gideon Rose: What Should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-gideon-rose-what-should-be-the-purpose-american-13655>
- Sahathevan, G. (2015). China: Is control of the bunker trade a solution to its "*Malacca Dilemma*". Retrieved from <http://acdemocracy.org/china-is-control-of-the-bunker-trade-a-solution-to-its-malacca-dilemma/>
- Saikaly, R. (2009). *Decision making in U.S. foreign policy: Applying Kingdon's multiple streams model to the 2003 Iraq crisis. A dissertation submitted to Kent State University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy*. Retrieved from https://etd.ohiolink.edu/!etd.send_file?accession=kent1239751827&disposition=inline
- Saunders, P. J. (2015). *We asked Paul Saunders: What should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-paul-saunders-what-should-be-the-purpose-american-13656>
- Sawasateer, J., & Wan Ping, T.. (2013). Looking back and looking towards 37 years of Sino Thai relationships: From friend to be enemy, from enemy to be friend: Constructivism perspective. *Veridian E-Journal*, 6(1), 94-118.
- Scappatura, V. (2014). *The US "Pivot to Asia", The China Specter and the Australian-American alliance*. Retrieved from http://www.japanfocus.org/site/make_pdf/4178
- Schlesinger, J. & Deutch, J. (2006). *Oil addiction weakens the U.S. Newsweek*. Retrieved from <http://web.mit.edu/chemistry/deutch/policy/2006-OilAddictionWeakens.pdf>
- Schwartz, E. (2015). *Three charts that explain the tpp free trade deal*. Retrieved from <http://www.econlife.com/the-complexities-of-the-tpp-free-trade-agreement/>
- Shaofeng, C. (2010). China's self-extrication from the "Malacca dilemma" and Implications, *International Journal of China Studies*, 1(1), 1-24.

- Singh, M. (2014). *Chinese Military Response to US Rebalancing Strategy*. New Delhi: Avantika Printer Private.
- Slaughter, A. M. (2015). We asked Anne-Marie Slaughter: What should be the purpose of american power. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-anne-marie-slaughter-what-should-be-the-purpose-13619>
- Sloan, A. (2015). *China's complex relations with the Gulf States*. *Middle East Monitor*. Retrieved from <https://www.middleeastmonitor.com/articles/middle-east/11953-chinas-complex-relations-with-the-gulf-states>
- Southgate, L. (2015). *Southeast Asia's high speed rail network*. Retrieved from <http://globalriskinsights.com/2015/09/southeast-asias-high-speed-rail-network/>
- Storey, I. (2015). *China's "Malacca dilemma"*. Retrieved from [http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=3943#.VlehVb9S8xI](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=3943#.VlehVb9S8xI)
- Thaksin Shinawatra: Text of Speech*. (2015). Retrieved from <http://www.worldpolicy.org/blog/2016/03/11/thaksin-shinawatra-text-speech>
- The Stanley Foundation. (2006). *Policy Analysis Brief "China's energy security and its grand strategy"*. Retrieved from <http://www.stanleyfoundation.org/publications/pab/pab06chinasenergy.pdf>
- Tol, J.V. (2010). *Air Sea Battle: A Point-of-Departure Operational Concept*. *Center for Strategic and Budgetary Assessments*. Retrieved from <http://csbaonline.org/publications/2010/05/airsea-battle-concept/>
- U.S. Census Bureau, Foreign Trade*. (2015). Retrieved from [://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html](http://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html)
- Wedgwood, R. (2015). *We asked Ruth Wedgwood: What should be the purpose of american power?* Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-ruth-wedgwood-what-should-be-the-purpose-american-13643>
- Yale, W. (2015). *China's maritime silk road gamble*. Retrieved from <http://www.eastbysoutheast.com/foreign-policy/>

- Zhong, X. Z. (2012). *Shifting Energy Geopolitics*. Retrieved from http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwiwuc7WqabJAhUJB44KHcQhAwQQFggcMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.exeter.ac.uk%2Fenergysecurity%2Fdocuments%2FESMW_closing_conf%2FShifting_Energy_Geopolitics-Zhang.pdf&usg=AFQjCNFtas4j3laHfDo1vlaAjL8fQ677qw&sig2=3v1Su_-XOhw7ukWh3ODe0Q
- Zhou, W. (2015). *China's growing assertiveness in the South China Sea*. Retrieved from http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/web/rielcano_en/contenido?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_in/zonas_in/ari60-2015-chinas-growing-assertiveness-in-the-south-china-sea
- Zoellick, R. B. (2015). *We asked Robert Zoellick: What should be the purpose of american power*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/feature/we-asked-robert-zoellick-what-should-be-the-purpose-american-13641>

ภาคผนวก

รายละเอียดพัฒนาการของการฝึกครอบครัวโกลด์ในห้วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2550–2559)

1. การฝึกครอบครัวโกลด์ 07

1.1 การฝึกครอบครัวโกลด์ 07 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างมิตรประเทศ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการอำนวยความสะดวกร่วมและผสม ต่อกำลังรบตามแบบที่สอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศ เพื่อฝึกการประยุกต์ใช้กำลังรบในสถานการณ์อื่น ๆ และเพื่อฝึกการใช้ รบจ. การปฏิบัติการผสมหลายชาติ ผู้เข้าร่วมการฝึกทั้งสิ้น 5,344 นาย จากประเทศที่เข้าร่วมการฝึก 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย จำนวน 3,089 นาย สหรัฐฯ จำนวน 2,091 นาย สิงคโปร์ จำนวน 70 นาย ญี่ปุ่น จำนวน 47 นาย และอินโดนีเซีย จำนวน 27 นาย โดยมีขอบเขตการฝึก ดังนี้

1.1.1 การฝึกแก้ปัญหาของ ฝสธ. (Staff Exercise: STAFFEX)

1.1.2 การฝึกแลกเปลี่ยน (Cross Training Exercise: CTX)

1.1.3 การฝึกภาคสนาม (Field Training Exercise: FTX)

1.1.4 การช่วยเหลือประชาชน (Humanitarian/Civic Assistance: HCA)

ตารางที่ 1 โครงการช่วยเหลือประชาชน

วันส่งมอบ	โครงการ	พื้นที่ส่งมอบ	หน่วยรับผิดชอบ
9 พ.ค.50	MEDCAP	รร.บ้านสระพระ เพชรบุรี	บก.ทหารสูงสุด US/SAF/JSDF
11 พ.ค.50	MEDCAP	รร.อุดมราชภักดี ประจวบคีรีขันธ์	ทอ. US/SAF/JSDF
12 พ.ค.50	ENCAP MEDCAP	รร.หัวกอมิตรภาพ ประจวบคีรีขันธ์	ทอ. US(161 st CAB)
14 พ.ค.50	ENCAP MEDCAP	รร.บ้านบางปู ประจวบคีรีขันธ์	ทบ. US(NMCB3)
15 พ.ค.50	ENCAP MEDCAP	รร.บ้านหนองขานาง เพชรบุรี	บก.ทหารสูงสุด US(84 th ECB)
17 พ.ค.50	ENCAP MEDCAP	รร.บ้านหนองพะวา ระยอง	ทร. US/SAF/JSDF
18 พ.ค.50	MEDCAP	รร.วัดในไร่ ระยอง	นทพ.
18 พ.ค.50	ENCAP	รร.บ้านหนองกรับ	ทร.

MEDCAP	ระยอง	US(NMCB 3)
1.2 กิจเฉพาะสำคัญยิ่งของผู้บังคับบัญชา กกล.ร่วม/ผสม		
1.2.1 กิจเฉพาะระดับยุทธศาสตร์ ได้แก่ ส่งเสริมความมั่นคงในภูมิภาคและการปฏิบัติการร่วมกันของนานาชาติ (Promote Regional Security and Interoperability)		
1.2.2 กิจเฉพาะระดับยุทธการ		
1.2.2.1 ถ่ายโอนภารกิจไปยังผู้บริหารภาคพลเรือนและ/หรือกองกำลังสหประชาชาติ (Transition to Civil Administration and/or United Nations Forces)		
1.2.2.2 ประสานการสนับสนุนระหว่างการเมือง-การทหาร (Coordinate Politico-Military Support)		
1.2.2.3 ประสานงานกิจการพลเรือนใน JOA (Coordinate Civil Affairs in the Joint Operations Area)		
1.2.2.4 จัดทำ/ออกแผนและคำสั่ง (Provide Plans and Orders)		
1.2.2.5 กำหนดจุดยุติการปฏิบัติการ (Determine Operational End state)		
1.2.2.6 สถาปนา สนธิ และ ใช้งาน บก.กกล.ร่วม (Establish, Organize, and Operate a Joint Force Headquarters)		
1.2.2.7 กำหนดข้อพิจารณา/เงื่อนไขหลักและขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจ (Establish Command Transition Criteria and Procedures)		
1.2.2.8 ประสานแผนงานกับการปฏิบัติของหน่วย/องค์กร นอกกระทรวงกลาโหม (Coordinate Plans with Non-DOD Organizations)		
1.2.2.9 ประสานความร่วมมือในการจัดการผลกระทบกับต่างประเทศภายในพื้นที่ปฏิบัติการร่วม (Coordinate Foreign Consequence Management (FCM) in Joint Operations Area)		
2. การฝึกคอบร้าโกลด์ 08		
การฝึกคอบร้าโกลด์ 08 เป็นการฝึกครั้งที่ 27 เริ่มมีการพิจารณาการฝึกเป็นรอบ 2 ปี คือ Light Year และ Heavy Year ในการฝึกปัญหาที่บังคับการ โดยฝ่ายสหรัฐอเมริกาหมุนเวียนนำกำลังทหารนาวิกโยธินเข้าทำการฝึกสลับกับกำลังทหารบกเดิม หน่วยละ 2 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการฝึกในภูมิภาคนี้ของกองทัพอเมริกาการฝึกผสมแบบพหุภาคี ประกอบด้วย การฝึกปัญหาที่บังคับการ การฝึกภาคสนาม และโครงการช่วยเหลือประชาชน โดยมีมิตรประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น จัดกำลังพลเข้าร่วมในทุกกิจกรรมการฝึก		
2.1 ขอบเขตการฝึก		

2.1.1 การฝึกปัญหาที่บังคับการ เป็นการฝึกวางแผนและแก้ไขปัญหาของที่บัญชาการกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม และกองกำลังสหประชาชาติ ในการปฏิบัติการกิจเพื่อสันติภาพ โดยกองทัพภาคที่ 2 เป็นแกนหลักในการจัดกำลังร่วมกับเหล่าทัพต่าง ๆ ทำการฝึก ณ กองบัญชาการกองทัพภาคที่ 2 ค่ายสุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา ห้วงเวลาการฝึกระหว่าง 8 – 21 พ.ค.51 มีประเทศต่าง ๆ จัดกำลังเข้าร่วมการฝึก ดังนี้

2.1.1.1 กองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม (CTF: Coalition Task Force) จัดกำลังจาก 3 ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ โดยมี มทน.2 เป็น ผบ.กกล.ผสม

2.1.1.2 กองกำลังสหประชาชาติ (UNFHQ: United Nation Forces Headquarters) จัดกำลังจาก 4 ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น

2.1.1.3 ประเทศสมาชิกโครงการ MPAT (Multinational Planning Augmentation Team) จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน บังกลาเทศ อินเดีย มองโกเลีย ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส อิตาลี และอังกฤษ จัดเจ้าหน้าที่วางแผนเข้าร่วมการฝึกทั้ง CTX และ UNFHQ รวม 30 นาย

2.1.1.4 ประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึกตามโครงการ COLT (Combined Observer Liaison Team) จำนวน 9 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว เกาหลีใต้ จีน เวียดนาม ศรีลังกา เนปาล อินเดีย และปากีสถาน จัดเจ้าหน้าที่ร่วมสังเกตการณ์การฝึกปัญหาที่บังคับการ

2.1.2 การฝึกภาคสนาม เป็นการฝึกปฏิบัติการทางทหารระหว่างเหล่าทัพต่าง ๆ ของกองทัพไทย กับกองทัพสหรัฐอเมริกา และมีมิตรประเทศ ทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคี เพื่อดำรงความพร้อมรบของกองทัพไทย การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจร่วมกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การก้าวให้ทันเทคโนโลยีทางทหารที่พัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง การพัฒนาหลักนิยมใหม่ ๆ ระหว่างเหล่าทัพกับมิตรประเทศ โดยจะทำการฝึกในห้วง เม.ย. – พ.ค.51 ซึ่งเหล่าทัพต่าง ๆ จัดกำลังร่วมการฝึก ดังนี้

2.1.2.1 กองทัพบก โดย พล.ร 6 จัดกำลังพลร่วมการฝึก ได้แก่

2.1.2.1.1 จัดกำลังพลขนาดกองพัน (+) จาก กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 23 ร่วมทำการฝึกกับกองพันทหารราบที่ 2- 156 จาก Louisiana สหรัฐอเมริกา ในพื้นที่ ค่ายสุรธรรมพิทักษ์ และสนามฝึกยิงปืนใหญ่รถถัง มทบ.21 (ภูถ้ำไย) จ.นครราชสีมา ระหว่าง 9 – 16 พ.ค.51

2.1.2.1.2 จัดกำลังขนาดกองพัน จาก กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 16 สนับสนุนด้วย กองร้อยทหารปืนใหญ่จาก กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 106 ร่วมทำการฝึกกับหน่วย BLT 2/4 ของ กองกำลังนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา (MARFORPAC) ในพื้นที่ ศูนย์ฝึกยุทธวิธี

กองทัพบก จ.ลพบุรี ระหว่าง 9 – 21 พ.ค.51 โดยจะทำการฝึกดำเนินกลยุทธ์ด้วยกระสุนจริง (CALFEX)

2.1.2.2 กองทัพเรือ จัดกำลังพลและยุทโธปกรณ์ประกอบด้วย เรือรบหลวงสีซัง เรือรบหลวงมันนอก เรือรบหลวงหนองสาหร่าย เรือรบหลวงลาดหญ้า อากาศยาน รดสะเทินน้ำ สะเทินบก และชุดปฏิบัติการพิเศษร่วมทำการฝึกกับ กำลังทางเรือสหรัฐอเมริกา (PACFLE) ซึ่งจัดหน่วยเฉพาะกิจ CTF 76 ประกอบด้วย กองเรือ โจมตี (ESSEXESG) กองเรือกวาดทุ่น (MINERON 1/MINEDIV 11) เรือลำเลียงยุทธภัณฑ์ และอากาศยาน ทำการฝึกในพื้นที่ฐานทัพเรือสัตหีบ อุตะเภา และอ่าวไทยตอนบน ระหว่าง 8 – 28 พ.ค.51

2.1.2.3 กองทัพอากาศ จัดกำลังพล และ บ. F-5 จากฝูงบิน 701 (สุราษฎร์ธานี) บ. F-16 จากฝูงบิน 103 (นครราชสีมา) ฝูงบิน 403 (ตลิ่งชัน) ร่วมทำการฝึกกับเครื่องบิน B-52 ของ กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาจากเกาะกวม และกำลังทางอากาศหน่วยนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา ซึ่งวางกำลังที่ กองบิน 1 จ.นครราชสีมา ระหว่าง 8 – 21 พ.ค.51 โดยใช้พื้นที่ฝึกบริเวณสนามฝึกใช้อาวุธทางอากาศชัยบาดาล ศูนย์ฝึกทางยุทธวิธีกองทัพบก จ.ลพบุรี และพื้นที่ทางอากาศที่กำหนด

2.1.2.4 หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ได้จัดกำลังเข้าร่วมทำการฝึก แลกเปลี่ยน/ฝึกภาคสนาม กับ หน่วยปฏิบัติการพิเศษนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา (MARSOB) และฝึก แลกเปลี่ยนระดับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (SMEE) กับ หน่วยปฏิบัติการพิเศษ กองกำลังสหรัฐอเมริกา ภาคพื้นแปซิฟิก (SOCPAC) ระหว่าง 8 – 21 พ.ค.51 โดยใช้พื้นที่ กรมรบพิเศษที่ 1 ค่ายวชิราลงกรณ์ อ.เมือง จ.ลพบุรี และค่ายฝึก A-01 อ.แก่งคอย จ.สระบุรี

2.2 การช่วยเหลือประชาชน เป็นโครงการที่ดำเนินการในพื้นที่การฝึก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภคให้ชุมชน และโรงเรียนในพื้นที่ ยกไร่ไว้ใช้ประโยชน์ และจัดชุดแพทย์เคลื่อนที่เข้าไปช่วยเหลือให้การรักษาพยาบาลประชาชน

การดำเนินโครงการช่วยเหลือประชาชน แบ่งเป็นโครงการก่อสร้างและโครงการ แพทย์ ดำเนินโครงการระหว่าง 6 เม.ย. – 20 พ.ค.51 ดังนี้

2.2.1 โครงการก่อสร้าง กองทัพไทยร่วมกับสหรัฐอเมริกา และอินโดนีเซีย จัดทำโครงการก่อสร้าง 7 โครงการในพื้นที่ จ.บุรีรัมย์ (3) จ.จันทบุรี (1) จ.สุราษฎร์ธานี (3)

2.2.2 โครงการแพทย์ กองทัพไทย ร่วมกับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ดำเนินโครงการแพทย์ 10 โครงการ ใน 5 จังหวัด ในพื้นที่ จ.นครราชสีมา (1) จ.สุรินทร์ (1) จ.บุรีรัมย์ (3) จ.จันทบุรี (1) และ จ.สุราษฎร์ธานี (4)

2.3 สรุปรวมยอดกำลังที่เข้าร่วมการฝึกทั้งสิ้น 11,631 นาย ประกอบด้วย ไทย 5,250 นาย สหรัฐอเมริกา 6,075 นาย สิงคโปร์ 158 นาย ญี่ปุ่น 67 นาย และอินโดนีเซีย 81 นาย เรือรบ 14

ลำ อากาศยานปีกหมุนและปีกติดลำตัว 98 เครื่อง รวมทั้งยูทโพรปรณ์อื่น ๆ จำนวนมาก ทำให้การฝึกคอบร้าโกลด์ ยังคงเป็นการฝึกทางทหารที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาค

3. การฝึกคอบร้าโกลด์ 09

3.1 วัตถุประสงค์การฝึก

- 3.1.1 เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางทหารที่ดีระหว่างมิตรประเทศที่เข้าร่วมการฝึก
- 3.1.2 เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการอำนวยความสะดวก การยุทธร่วม/ผสม ต่อกำลังรบขนาดใหญ่ในสถานการณ์ความขัดแย้งระดับต่ำ การรักษาความสงบเรียบร้อย การรักษาความมั่นคงภายใน และการป้องกันประเทศ
- 3.1.3 เพื่อฝึกการประยุกต์ใช้กำลังรบในสถานการณ์อื่น ๆ เช่น การต่อต้านการก่อความไม่สงบ การต่อต้านการก่อการร้าย การอพยพประชาชน การช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยและภัยธรรมชาติ เป็นต้น
- 3.1.4 เพื่อฝึกการใช้ ระเบียบปฏิบัติประจำกองกำลังผสมนานาชาติ และเตรียมความพร้อมของกองทัพไทยในการจัดกำลังเพื่อปฏิบัติการกิจภายใต้กรอบสหประชาชาติ เมื่อได้รับคำสั่ง

3.2 นโยบายการฝึก

- 3.2.1 การฝึกผสม และการฝึกร่วมผสมกับมิตรประเทศ ให้ดำเนินการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาค และกองทัพได้รับประโยชน์สูงสุดจากการฝึก
- 3.2.2 การจัดกำลังพล ยูทโพรปรณ์ประกอบกำลังเป็นหน่วยเข้ารับการฝึกร่วม/ผสม ให้คำนึงถึงประโยชน์ที่กำลังพลและหน่วยได้รับจากการฝึก โดยเน้นการจัดกำลังพลตรงตามสายงานเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้
- 3.2.3 ให้ดำเนินการพัฒนาเสริมสร้างระบบการปฏิบัติการของกองทัพไทย ให้สามารถปฏิบัติการกิจร่วม/ผสม ได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อจำเป็น
- 3.2.4 ให้ดำรงรักษามิตรภาพและความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างกำลังพลของไทย กำลังพลสหรัฐอเมริกา กำลังพลมิตรประเทศที่เข้าร่วมการฝึก
- 3.2.5 ให้ดำเนินการฝึกทุกขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพและจริงจัง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของกำลังพลที่เข้าร่วมการฝึกและประชาชนในพื้นที่การฝึก
- 3.2.6 ให้มีการจัดทำโครงการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่การฝึก เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดและให้การสนับสนุนการจัดการฝึกทางทหารกับมิตรประเทศ

3.3 ขอบเขตการฝึก

3.3.1 การฝึกเสนาธิการ (STAFFEX) เป็นการฝึกพหุภาคี ในหัวข้อการฝึกที่ตกลงกันในระดับการวางแผนการฝึก

3.3.2 การฝึกภาคสนาม/ทะเล (FTX) เป็นการฝึกทวิภาคีหรือพหุภาคี ในหัวข้อการฝึกที่เหล่าทัพและมิตรประเทศจะเห็นชอบร่วมกัน

3.3.3 การฝึกกำลังปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ เป็นการฝึกพหุภาคี ในหัวข้อและแนวทางการฝึกตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ

3.3.4 การจัดโครงการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ฝึก กำหนดให้เป็นการปฏิบัติงานผสมและเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บรรลุตามนโยบายว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่การฝึกให้ได้รับประโยชน์จากการฝึก และการใช้ทรัพยากรในการฝึก โดยดำเนินการระหว่าง 17 ม.ค. - 17 ก.พ.52 ในพื้นที่ซึ่งได้ตกลงกันในระดับการวางแผนการฝึก

3.3.5 รวมทั้งการฝึกอื่น ๆ ที่ตกลงร่วมกัน ระหว่างชั้นการประชุม

3.4 พื้นที่การฝึกใช้พื้นที่บริเวณ จ.เชียงใหม่ จ.พิษณุโลก จ.สุโขทัย จ.ลพบุรี จ.นครราชสีมา จ.ชลบุรี จ.ระยอง อ่าวไทยตอนบนและบริเวณใกล้เคียง

3.5 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึก 5 ประเทศ ยอดกำลังพล: ไทย 4,020 นาย สหรัฐอเมริกา 6,720 นาย สิงคโปร์ 106 นาย ญี่ปุ่น 75 นาย และอินโดนีเซีย 113 นาย รวม 11,034 นาย*

4. การฝึกคอบร้าโกลด์ 10**

การฝึกคอบร้าโกลด์ 10 แตกต่างจากการฝึกที่ผ่านมาเฉพาะการฝึกปัญหาที่บังคับการที่มีการฝึกตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ตกลงให้กองทัพสาธารณรัฐเกาหลี นำเรือและนาวิกโยธินเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก ร่วมกับไทยและสหรัฐอเมริกา และร่วมจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการแพทย์ จึงถือเป็นปีแรกที่มีประเทศเข้าร่วมการฝึกหลัก 6 ประเทศ

4.1 ขอบเขตการฝึก

4.1.1 การฝึกปัญหาที่บังคับการ เป็นการฝึกวางแผนและแก้ไขปัญหาของฝ่ายเสนาธิการร่วม/ผสม กองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม และกองกำลังต่าง ๆ ตามเหล่าทัพ รวมทั้งกองกำลังสหประชาชาติ ในการปฏิบัติการกิจเพื่อสันติภาพ ซึ่งกองทัพเรือเป็นหน่วยหลักในการจัดกำลัง

* หนังสือ กอฝ.คอบร้าโกลด์ 09 ที่ กอฝ./05 ลงวันที่ 8 ธ.ค.51 เรื่อง รายงานสรุปผลการประชุมวางแผนขั้นสุดท้าย การฝึกคอบร้าโกลด์ 09

** การฝึกคอบร้าโกลด์ 10. [คู่มือการฝึก] ม.ป.ท.

ร่วมกับเหล่าทัพต่าง ๆ ทำการฝึก ณ พื้นที่ อ.สัดหีบ จ.ชลบุรี และกองการบินทหารเรือ จ.ระยอง ระหว่าง 1 – 11 ก.พ.53 มีประเทศต่าง ๆ จัดกำลังเข้าร่วมการฝึก ดังนี้

4.1.1.1 กองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม (CTF: Coalition Task Force) จัดกำลังจาก 4 ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ โดยมี พลเรือโท สุรศักดิ์ พุ่มพวง เสนาธิการกองเรือยุทธการ เป็นผู้บัญชาการกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม พลโท Benjamin R. Mixon ผู้บัญชาการกองกำลังทางบกสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก (USARPAC) เป็น รองผู้บัญชาการกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม และพลจัตวา Chan Wing Kai ผู้บัญชาการกองกำลัง Guard Officer/กองพลที่ 21 กองทัพลิงคโปร์ เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม

4.1.1.2 กองกำลังสหประชาชาติ (UNFHQ: United Nation Forces Headquarters) จัดกำลังจาก 4 ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น มี พลตรี บุญชู เกิดโชค รองผู้บัญชาการศูนย์ต่อต้านการก่อการร้ายสากล เป็นผู้บัญชาการกองกำลัง UNPACFOR

4.1.1.3 ประเทศสมาชิกโครงการ MPAT (Multinational Planning Augmentation Team) จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ แคนาดา ฝรั่งเศส อิตาลี อังกฤษ บังกลาเทศ กัมพูชา มาเลเซีย อินเดีย เนปาล และฟิลิปปินส์ จัดเจ้าหน้าที่วางแผนเข้าร่วมการฝึกทั้งในกองกำลังเฉพาะกิจร่วม/ผสม และกองกำลังสหประชาชาติ

4.1.1.4 ประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึกตามโครงการ COLT (Combined Observer Liaison Team) จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไน จีน เวียดนาม มองโกเลีย ลาว ศรีลังกา แอฟริกาใต้ นิวซีแลนด์ เยอรมนี และชิลี

4.1.2 การฝึกภาคสนาม เป็นการฝึกปฏิบัติการทางยุทธวิธีแบบพหุภาคีระหว่างเหล่าทัพต่าง ๆ ของกองทัพไทย กับสหรัฐอเมริกา และมิตรประเทศ เพื่อดำรงความพร้อมรบของกองทัพไทย การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมผสม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การใช้เทคโนโลยีทางทหารที่ทันสมัย การพัฒนาหลักนิยมร่วม/ผสม ระหว่างเหล่าทัพและมิตรประเทศ โดยจะทำการฝึกในห้วง ม.ค. – ก.พ.53 ซึ่งเหล่าทัพต่าง ๆ จัดกำลังร่วมการฝึก ดังนี้

4.1.2.1 กองทัพบก โดย กองพลทหารราบที่ 9 จัดกำลังพลร่วมการฝึก ได้แก่

4.1.2.1.1 จัดกำลังกองพันเฉพาะกิจจาก กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 19 จำนวน 580 นาย ทำการฝึกร่วมกับกองพันทหารราบที่ 4- 118 ของสหรัฐอเมริกา จำนวน 450 นาย การฝึกเข้าตีเร่งด่วน และการฝึกปฏิบัติการยุทธเคลื่อนที่ทางอากาศในพื้นที่ฝึกทางยุทธวิธี กองทัพอากาศที่ 1 อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี

4.1.2.1.2 จัดกำลังสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9 จำนวน 180 นาย ประกอบด้วย หมวดขนส่งและเสนารักษ์ ร่วมกับกองพันส่งกำลังบำรุงสนามที่ 4 ของสหรัฐอเมริกา

จำนวน 170 นาย การฝึกคุ้มครองขบวนยานยนต์ประกอบการยิงด้วยกระสุนจริง ในพื้นที่การฝึก บริเวณสนามยิงปืนเขาแหลม อ.เมือง จ.กาญจนบุรี

4.1.2.1.3 จัดกำลังกองพันเฉพาะกิจทหารราบและส่วนยิงสนับสนุน จำนวน 450 นาย ประกอบด้วย 1 กองร้อยทหารราบ และ 1 กองร้อยทหารปืนใหญ่ (155 มม.) ร่วมกับกองกำลังนาวิกโยธิน และหน่วยรบยกพลขึ้นบกสหรัฐอเมริกาที่ 31 (MEU 31) ทำการฝึกดำเนินกลยุทธ์ด้วยกระสุนจริง ระหว่าง 1 – 11 ก.พ.53 ณ ศูนย์ฝึกทางยุทธวิธี กองทัพบก จ.ลพบุรี

4.1.2.1.4 กองพลรบพิเศษที่ 1 จัดกำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมกับเหล่าทัพอื่น ๆ และศูนย์การบินทหารบกฝึกแลกเปลี่ยนระดับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (SMEE) หัวข้อการรบในพื้นที่สิ่งปลูกสร้าง (MOUT) และการดำเนินกลยุทธ์ในตัวอาคาร (CQB) ร่วมกับหน่วยปฏิบัติการพิเศษสหรัฐอเมริกา ระหว่าง 1 -11 ก.พ.53 ณ สนามฝึก MOUT และ CQB ณ โรงเรียนสงครามพิเศษ ศูนย์สงครามพิเศษ และกรมรบพิเศษที่ 3 จ.ลพบุรี

4.1.2.2 กองทัพเรือ จัดกำลังพลและยุทธโปกรณ์ประกอบด้วย

4.1.2.2.1 กองเรือยุทธการ จัดกำลังประกอบด้วย เรือหลวงสุรินทร์ เรือหลวงทองหลวง เรือหลวงบางระจัน เรือกวาดทุ่นระเบิด เรือตรวจการณ์ชายฝั่ง เรือเร็วตรวจการณ์ รด สะเทินน้ำสะเทินบก และชุดปฏิบัติการพิเศษ ร่วมฝึกปฏิบัติการทางเรือในสาขาต่าง ๆ กับกองกำลังทางเรือสหรัฐอเมริกา จากหน่วยเฉพาะกิจที่ 76 (CTF 76) ได้แก่ กองเรือโจมตี (USS ESSEX, USS TORTUGA, USS DENVER และ USS PATRIOT) ชุดปฏิบัติการสงครามทุ่นระเบิด (MOMAU 10, EODMU 5 DET, MSRDN 7, และ MINERON 1) ชุดปฏิบัติการสงครามพิเศษทางเรือ หน่วยยกพลขึ้นบกสหรัฐอเมริกาที่ 31 (MEU 31) และอากาศยาน ทำการฝึก ณ ฐานทัพเรือสัตหีบ อู่ตะเภา และ อ่าวไทยตอนบน ระหว่าง 4 – 17 ก.พ.53

4.1.2.2.2 กองพลนาวิกโยธิน จัดกำลังพลเข้าร่วมการฝึกที่สำคัญ ดังนี้

4.1.2.2.2.1 การฝึกโจมตีสะเทินน้ำสะเทินบก กับนาวิกโยธิน สหรัฐอเมริกา MEU 31 และ กองเรือสาธารณรัฐเกาหลี ณ สนามฝึกกองทัพเรือ หาดยาว จ.ชลบุรี ในวันที่ 4 ก.พ.53

4.1.2.2.2.2 การฝึกอพยพพลเรือนออกจากพื้นที่การสู้รบ กับกองกำลังป้องกันตนเองญี่ปุ่น ณ สนามบินอู่ตะเภา จ.ระยอง ในวันที่ 6 ก.พ.53

4.1.2.2.2.3 การฝึกแลกเปลี่ยน/ภาคสนาม กับหน่วย MEU 31 และกำลังนาวิกโยธินสาธารณรัฐเกาหลี ณ สนามฝึกกองทัพเรือ บ.จันทเขลม จ.จันทบุรี ระหว่าง 1-11 ก.พ.53

4.1.2.2.4 จัดกำลัง 1 กองร้อยทหารราบ 1 กองร้อยทหารปืนใหญ่ และหมวดลาดตระเวน/ล่าทำลายรถถัง ฝึกดำเนินกลยุทธ์ด้วยกระสุนจริง ร่วมกับกำลังจากกองพลทหารราบที่ 9 กองทัพบก และนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา ระหว่าง 1 – 11 ก.พ.53 ณ ศูนย์ฝึกทางยุทธวิธี กองทัพบก จ.ลพบุรี

4.1.2.3 กองทัพอากาศ

4.1.2.3.1 จัดกำลังพล และอากาศยานจาก กองบิน 1 กองบิน 2 กองบิน 4 กองบิน 6 กองบิน 41 และกองบิน 23 ทำการฝึกภาคอากาศ ระหว่าง 25 ม.ค. – 12 ก.พ.53 ณ กองบิน 1 จ.นครราชสีมา โดยวางแผนการฝึกบินรวมทั้งสิ้น 547 เที่ยวบิน (กองทัพอากาศ 315 เที่ยวบิน และนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา 232 เที่ยวบิน) โดยการจัดอากาศยานเข้าร่วมการฝึกรวมทั้งสิ้น 45 เครื่อง ร่วมฝึกกับหน่วยบินนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา จำนวน 24 เครื่อง จากฝูงบิน VMFA-115 และ VMFA-242 ณ สนามฝึกใช้อาวุธทางอากาศชัยบาดาล จ.ลพบุรี ระหว่าง 4 – 11 ก.พ.53

4.1.2.3.2 จัดเจ้าหน้าที่ควบคุมการจราจรทางอากาศ (Air Traffic Controller: ATC) จากกองทัพอากาศและเจ้าหน้าที่วิทยุการบินแห่งประเทศไทย ร่วมปฏิบัติงานกับฝ่ายสหรัฐอเมริกา ณ ศูนย์ควบคุมการบิน สนามบินอู่ตะเภา จ.ระยอง เพื่อกำกับดูแลในระหว่างการฝึก

4.1.2.3.3 จัดเจ้าหน้าที่ควบคุมการบินสกัดกั้น (GCI Controller) และเจ้าหน้าที่ควบคุมการจราจรทางอากาศ (Air Traffic Controller: ATC) จากกองทัพอากาศและนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา เข้าร่วมปฏิบัติงาน ณ ศูนย์ยุทธการทางอากาศดอนเมือง และกองบิน 1 จ.นครราชสีมา

4.2 กองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพ จัดกำลังพลร่วมกับสิงคโปร์ ญี่ปุ่น และอินโดนีเซีย รวม 8 หมวด ในการฝึกการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ณ ศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์ จ.ประจวบคีรีขันธ์ ระหว่าง 24 ม.ค. – 8 ก.พ.53

4.3 การช่วยเหลือประชาชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก พร้อมสาธารณูปโภค ให้กับชุมชนหรือโรงเรียนในพื้นที่การฝึก ที่ประชาชนมีความยากจน และยังจัดชุดแพทย์เคลื่อนที่เข้าไปให้การรักษาพยาบาล และทันตกรรมให้อีกด้วย โครงการดังกล่าว แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ โครงการก่อสร้างและโครงการแพทย์ ดำเนินการในพื้นที่ จ.กาญจนบุรี จ.เพชรบุรี จ.ราชบุรี และ จ.จันทบุรี ระหว่าง 5 ม.ค. – 11 ก.พ.53 รายละเอียด ดังนี้

4.3.1 โครงการก่อสร้าง กองทัพไทย ร่วมกับสหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย และเกาหลีใต้ ดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ให้กับโรงเรียน 5 แห่ง

4.3.2 โครงการแพทย์ กองทัพไทย ร่วมกับสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และเกาหลีใต้ ดำเนินงานตามโครงการแพทย์ 7 แห่ง

4.4 สรุปรวมยอดกำลังที่เข้าร่วมการฝึกทั้งสิ้น 11,601 นาย ประกอบด้วย ไทย 4,635 นาย สหรัฐอเมริกา 6,217 นาย สิงคโปร์ 137 นาย ญี่ปุ่น 80 นาย อินโดนีเซีย 98 นาย และเกาหลีใต้ 411 นาย

5. การฝึกคอบร้าโกลด์ 11

การฝึกคอบร้าโกลด์ 11 เป็นการฝึกคอบร้าโกลด์ครบปีที่ 30 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้อนุมัติให้กองทัพมาเลเซียเข้าร่วมการฝึกเป็นครั้งแรก เพื่อเป็นโอกาสการขยายความร่วมมือด้านการทหารมาสู่กลุ่มประเทศอาเซียนให้เป็นรูปธรรม ซึ่งมาเลเซียได้จัดส่งกำลังเข้าร่วมการฝึกในฐานะประเทศสมาชิกหลักด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่ง

การจัดผู้บังคับบัญชาในกองอำนวยการฝึก ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้อนุมัติให้ พลโทสุรพันธ์ วงศ์ไทย เจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นผู้อำนวยการฝึก และฝ่ายสหรัฐอเมริกามอบหมายให้ พลโท เคนเน็ท กลักซ์ จูเนียร์ 3 (III Marine Expeditionary Force) เป็นผู้รับผิดชอบกำลังทหารสหรัฐอเมริกาที่เข้าร่วมการฝึกในประเทศไทย

5.1 ขอบเขตการฝึกประกอบด้วย การฝึกปัญหาที่บังคับการ เป็นการฝึกวางแผนและแก้ไขปัญหาของฝ่ายเสนาธิการร่วม/ผสม กองกำลังผสมนานาชาติ และกองกำลังต่าง ๆ ตามเหล่าทัพ ในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ซึ่งกองทัพบกเป็นหน่วยหลักในการจัดกำลังร่วมกับเหล่าทัพต่าง ๆ โดยจะดำเนินการฝึก ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว จ.เชียงใหม่ ระหว่าง 8 – 17 ก.พ.54 มีประเทศต่าง ๆ จัดกำลังเข้าร่วมการฝึก ดังนี้

5.1.1 กองกำลังผสมนานาชาติ

5.1.1.1 จัดกำลังจาก 6 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย สาธารณรัฐเกาหลี มาเลเซีย และไทย โดยมี พลโท ชงชัย เทพารักษ์ แม่ทัพน้อยที่ 3 เป็นผู้บัญชาการกองกำลังผสมนานาชาติ (Multinational Force) พลโท Kenneth Glueck Jr. ผู้บัญชาการกองกำลังนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกาพื้นทะเลที่ 3 (III Marine Expeditionary Force) เป็นรองผู้บัญชาการกองกำลังผสมนานาชาติ และพลจัตวา Chan Wing Kai ผู้บัญชาการกองกำลัง Guard Officer/กองพลที่ 21 กองทัพลิงคโปร์ เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการกองกำลังผสมนานาชาติ สำหรับกองกำลังป้องกันตนเอง ญี่ปุ่น จัดเป็นกำลังสนับสนุนการปฏิบัติภายใต้อำណัติของสหประชาชาติ

5.1.1.2 ประเทศในโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ หรือ MPAT (Multinational Planning Augmentation Team) จำนวน 10 ประเทศ จาก ออสเตรเลีย แคนาดา ฝรั่งเศส อิตาลี อังกฤษ บังกลาเทศ กัมพูชา เนปาล เวียดนาม และฟิลิปปินส์ จัดเจ้าหน้าที่วางแผนเข้าร่วมการฝึกในกองกำลังผสมนานาชาติ

5.1.1.3 ประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก หรือ COLT (Combined Observer Liaison Team) จำนวน 9 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย ลาว บรูไน รัสเซีย แอฟริกาใต้ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ นิวซีแลนด์ และเนเธอร์แลนด์

5.1.2 การฝึกภาคสนาม เป็นการฝึกปฏิบัติการทางยุทธวิธีแบบพหุภาคีระหว่างเหล่าทัพ กับกองทัพสหรัฐอเมริกา และมิตรประเทศ เพื่อดำรงความพร้อมรบของกองทัพไทย การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การใช้เทคโนโลยีทางทหารที่ทันสมัย การพัฒนาหลักนิยมร่วม/ผสม ระหว่างเหล่าทัพและมิตรประเทศ จะทำการฝึกในห้วง 7 – 18 ก.พ.54 ซึ่งเหล่าทัพต่าง ๆ จัดกำลังร่วมการฝึก ดังนี้

5.1.2.1 กองทัพบก โดย กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ และกองพลรบพิเศษที่ 1 จัดกำลังดังนี้

5.1.2.1.1 จัดกำลังกองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 31 รักษาพระองค์ จำนวน 300 นาย ทำการฝึกร่วมกับกองพันทหารราบที่ 3- 509 (ส่งทางอากาศ) ของสหรัฐอเมริกา จำนวน 800 นาย การฝึกแลกเปลี่ยนและการยุทธส่งทางอากาศ ณ สนามโคดรัมบ้านท่าเดื่อ จ.ลพบุรี ร่วมกับกองกำลังนาวิกโยธินและหน่วยรบยกพลขึ้นบกสหรัฐอเมริกาที่ 31 หรือ MEU 31 (Marine Expeditionary Unit) ทำการฝึกดำเนินกลยุทธ์ด้วยกระสุนจริง ระหว่าง 3 – 18 ก.พ.54 ณ สนามฝึกทางยุทธวิธีกองทัพอากาศที่ 3 อ.บ้านด่านลานหอย จ.สุโขทัย

5.1.2.1.2 กองพลรบพิเศษที่ 1 จัดกำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมกับเหล่าทัพอื่น ๆ และศูนย์การบินทหารบกฝึกแลกเปลี่ยนระดับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (SMEE) หัวข้อการรบในพื้นที่สิ่งปลูกสร้าง หรือ MOUT (Military Operation in Urbanized Terrain) และการการรบประชิดในตัวอาคาร (CQB) ร่วมกับหน่วยปฏิบัติการพิเศษสหรัฐอเมริกา ระหว่าง 3 -18 ก.พ.54 ณ สนามฝึก MOUT และ CQB ณ โรงเรียนสงครามพิเศษ ศูนย์สงครามพิเศษ และกรมรบพิเศษที่ 3 อ.เมือง จ.ลพบุรี และสนามฝึกกองทัพเรือหาดยาว จ.ชลบุรี

5.1.2.2 กองทัพเรือ จัดกำลังพลและยุทธโปกรณ์ประกอบด้วย

5.1.2.2.1 กองเรือยุทธการ จัดกำลัง เรือหลวงสุรินทร์ เรือหลวงมัตตะโพน รถสะเทินน้ำสะเทินบก ชุดปฏิบัติการพิเศษ และอากาศยานวี ร่วมฝึกปฏิบัติการทางเรือในสาขาต่าง ๆ กับกองกำลังทางเรือสหรัฐอเมริกา จากหน่วยเฉพาะกิจที่ 76 (CTF 76) ได้แก่ กองเรือโจมตี (USS ESSEX, USS DENVER, USS GERMANTOWN, และ USS COWPEN) ชุดปฏิบัติการสงครามพิเศษทางเรือ และหน่วยยกพลขึ้นบกสหรัฐอเมริกาที่ 31 (MEU 31) และอากาศยาน ทำการฝึก ณ ฐานทัพเรือสัตหีบ สนามบินอู่ตะเภา และอ่าวไทยตอนบน ระหว่าง 7 – 18 ก.พ.54

5.1.2.2.2 กองพลนาวิกโยธิน จัดกำลังพลเข้าร่วมการฝึกที่สำคัญ ดังนี้

5.1.2.2.2.1 การฝึกโจมตีสะเทินน้ำสะเทินบก กับนาวิกโยธิน

สหรัฐอเมริกา MEU 31 ณ สนามฝึกกองทัพเรือ หาดยาว จ.ชลบุรี ในวันที่ 10 ก.พ.54

5.1.2.2.2.2 การฝึกอพยพพลเรือนออกจากพื้นที่การสู้รบ กับกอง

กำลังป้องกันตนเองญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี ณ สนามฝึกกองทัพเรือ อ.หาดยาว จ.ชลบุรี ในวันที่ 12 ก.พ.54

5.1.2.2.2.3 การฝึกแลกเปลี่ยน/ภาคสนาม กับหน่วย MEU 31 ณ

สนามฝึกกองทัพเรือ บ.จันทเขลม จ.จันทบุรี ระหว่าง 1-11 ก.พ.54

5.1.2.2.2.4 จัดกำลัง 1 กองร้อยทหารราบ 1 กองร้อยทหารปืนใหญ่

และหมวดลาดตระเวน/ล่าทำลายรถถัง ฝึกดำเนินกลยุทธ์ด้วยกระสุนจริง ร่วมกับกำลังทางบก และนาวิกโยธินผสม ในระหว่าง 9 – 16 ก.พ.54 ณ ศูนย์ฝึกทางยุทธวิธี กองทัพภาคที่ 3 อ.บ้านด่านลานหอย จ.สุโขทัย

5.1.2.3 กองทัพอากาศ

5.1.2.3.1 จัดกำลังพล และอากาศยานจาก กองบิน 1 กองบิน 2 กองบิน 4

กองบิน 6 กองบิน 23 และกองบิน 41 ทำการฝึกภาคอากาศ ระหว่าง 4 – 18 ก.พ.54 ณ กองบิน 1 จ.นครราชสีมา วางแผนการฝึกบิน รวมทั้งสิ้น 804 เที่ยวบิน โดยการจัดอากาศยานเข้าร่วมการฝึก รวมทั้งสิ้น 104 เครื่อง (ไทย 32 เครื่อง สหรัฐอเมริกา 32 เครื่อง) ร่วมฝึกกับหน่วยบินนาวิกโยธิน สหรัฐอเมริกา จากฝูงบิน VMFA-242 ณ สนามฝึกใช้อาวุธทางอากาศชัยบาดาล จ.ลพบุรี ระหว่าง 4 – 18 ก.พ.54 และกองบิน 1 จ.นครราชสีมา

5.1.2.3.2 จัดเจ้าหน้าที่ควบคุมปฏิบัติการทางอากาศ (Live Fly Cell) จาก

กองทัพอากาศ การบินพลเรือน และเจ้าหน้าที่วิทยุการบินแห่งประเทศไทย ร่วมปฏิบัติงานกับฝ่ายสหรัฐอเมริกา ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว จ.เชียงใหม่ เพื่อกำกับดูแลในระหว่างการฝึก

5.1.2.3.3 จัดเจ้าหน้าที่ควบคุมการบินสกัดกั้น (GCI Controller) และ

เจ้าหน้าที่ควบคุมการจราจรทางอากาศ (Air Traffic Controller: ATC) จากกองทัพอากาศและนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา เข้าร่วมปฏิบัติงาน ณ ศูนย์ยุทธการทางอากาศดอนเมือง

5.2 การช่วยเหลือประชาชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก พร้อมสาธารณูปโภค ให้กับชุมชนหรือโรงเรียนในพื้นที่การฝึก ที่ประชาชนมีความยากจน และยังคงขาดแพทย์เคลื่อนที่เข้าไปให้การรักษาพยาบาล ทันตกรรม และรักษาสัตว์ให้อีกด้วย โครงการดังกล่าวแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ โครงการก่อสร้างและโครงการแพทย์ ดำเนินการในพื้นที่ จ.ตาก จ.ลำปาง จ.พิจิตร จ.ขอนแก่น จ.ระยอง และ จ.จันทบุรี ระหว่าง 16 ม.ค. – 18 ก.พ.54 รายละเอียด ดังนี้

5.2.1 โครงการก่อสร้าง กองทัพอากาศไทย ร่วมกับสหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย และ มาเลเซีย ดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ให้กับโรงเรียน 8 แห่ง

5.2.2 โครงการแพทย์ กองทัพอากาศไทย ร่วมกับสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย สาธารณรัฐเกาหลี และมาเลเซีย ดำเนินงานตามโครงการแพทย์ 9 แห่ง

5.3 สรุปรวมยอดกำลังที่เข้าร่วมการฝึกทั้งสิ้น 11,220 นาย ประกอบด้วย ไทย 3,793 นาย สหรัฐอเมริกา 7,246 นาย สิงคโปร์ 57 นาย ญี่ปุ่น 47 นาย อินโดนีเซีย 38 นาย และสาธารณรัฐเกาหลี 16 นาย มาเลเซีย 23 นาย รวมทั้ง ฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (MPAT) และคณะผู้สังเกตการณ์การฝึก (COLT)

6. การฝึกคอบร้าโกลด์ 12

การฝึกคอบร้าโกลด์ 12 กองทัพอากาศไทยและกองกำลังสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก เป็นเจ้าภาพร่วม พร้อมด้วยประเทศผู้เข้าร่วมฝึกหลัก 5 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และมาเลเซีย ใช้พื้นที่กองทัพภาคที่ 2 จ.นครราชสีมา เป็นหลัก และพื้นที่ใกล้เคียง เช่น จ.ลพบุรี จ.ชลบุรี และ จ.จันทบุรี ในระหว่างวันที่ 7 – 17 ก.พ.55 นอกจากนี้ ยังมีประเทศในโครงการ ฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (MPAT) และประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (COLT) เข้าร่วมในการฝึก

การฝึกคอบร้าโกลด์ 12 เป็นการฝึก Heavy Year ประกอบด้วย การฝึกปัญหาที่บังคับการในพื้นที่ จ.นครราชสีมา การฝึกภาคสนาม ในพื้นที่ จ.นครราชสีมา จ.ขอนแก่น จ.พิษณุโลก จ.ลพบุรี และ จ.จันทบุรี และโครงการช่วยเหลือประชาชน

6.1 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางทหารที่ติระหว่างมิตรประเทศที่เข้าร่วมการฝึก การพัฒนาขีดความสามารถในการอำนวยความสะดวกร่วม/ผสม ประยุกต์ใช้กำลังรบในสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ และการฝึกใช้ระเบียบปฏิบัติประจำกองกำลังนานาชาติ สำหรับการฝึกคอบร้าโกลด์ 12 มุ่งเน้นที่การวางแผนต่อเนื่องและการปฏิบัติตามแผนจากการฝึกคอบร้าโกลด์ 11 โดยใช้ “ระบบจำลองยุทธร่วมระดับยุทธบริเวณ” (Joint Theater Level Simulation: JTLS) มาประมวลผลการฝึก

6.2 สถานการณ์การฝึก การจำลองสถานการณ์ ณ อนุทวีปสมมติแปซิฟิกที่ตั้งอยู่ กลางมหาสมุทรแปซิฟิก โดยประเทศ Acadia ใช้กำลังเข้ารุกรานและยึดพื้นที่บางส่วนของประเทศ Kuhistan ในขณะเดียวกัน ได้ยึดพื้นที่บางส่วนของ Free Mojave เพื่อใช้เป็นแนวป้องกันส่วนหน้า และเพื่อเป็นการโต้ตอบต่อการรุกรานดังกล่าว คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council) ได้อนุมัติให้จัดตั้ง กกล.นานาชาติ ในการวางแผนที่จะบังคับให้ Acadia ถอนกำลังกลับเข้าเขตแดนของตน

6.3 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึก

6.3.1 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลักจำนวน 7 ประเทศ และมีกำลังที่เข้าร่วมการฝึกทั้งสิ้นประมาณ 13,180 นาย ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา 8,948 นาย ไทย 3,623 นาย สิงคโปร์ 59 นาย อินโดนีเซีย 73 นาย สาธารณรัฐเกาหลี 324 นาย ญี่ปุ่น 74 นาย และ มาเลเซีย 79 นาย รวมทั้งมีการนำเรือรบ อากาศยาน และยุทโธปกรณ์อื่น ๆ เข้าทำการฝึก ทำให้การฝึกคอบร้าโกลด์ยังคงเป็นการฝึกที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาค

6.3.2 ประเทศในโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (Multinational Planning Augmentation Team:MPAT) จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย บังกลาเทศ แคนาดา อังกฤษ ฟิลิปปินส์ ฝรั่งเศส อิตาลี อินเดีย เนปาล และ เวียดนาม จัดนายทหารวางแผนเข้าร่วมการฝึกปัญหาที่บังคับการ ใน บก.กองกำลังผสมนานาชาติ

6.3.3 ประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (Combined Observer Liaison Team:COLT) จำนวน 9 ประเทศ ได้แก่ บรูไน จีน ลาว เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ รัสเซีย แอฟริกาใต้ ติมอร์-เลสเต และสหรัฐอเมริกาบริติช

6.4 การประกอบกำลัง

6.4.1 กองอำนวยการฝึก (Exercise Headquarters) กองบัญชาการกองทัพไทย (บก.ทท.) จัดตั้งกองอำนวยการฝึกคอบร้าโกลด์ 12 โดยมี พลโท สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์ เจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นผู้อำนวยการฝึกฝ่ายไทย และ พันเอก Micheal K. Godfrey, USPACOM J-7 เป็นผู้อำนวยการฝึกฝ่ายสหรัฐอเมริกา ทำหน้าที่วางแผนและอำนวยการ การจัดการฝึก ประสานงานระหว่างเหล่าทัพและมิตรประเทศในรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งกำหนดการ และการสนับสนุน กำกับดูแล และควบคุมการฝึกให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การฝึก และการประเมินผลการฝึก เพื่อนำผลไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการฝึกให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร อันจะเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพไทย

6.4.2 บก.กกล.ผสมนานาชาติ (Multi National Force Headquarters: MNF HQs) พลโท จีระศักดิ์ ชมประสพ แม่ทัพน้อยที่ 2 เป็น ผบ.กกล.ผสมนานาชาติ พลโท Kenneth J. Glueck Jr. ผบ.กกล.นย.สหรัฐอเมริกาโพ้นทะเลที่ 3 (III Marine Expeditionary Force: III MEF) เป็น รอง ผบ.กกล.ผสมนานาชาติ และ พันเอก Chia Choon Hoong ผบ.กองพลที่ 9 กองทัพลิงคโปร์ เป็น ผช. ผบ.กกล.ผสมนานาชาติ จัดกำลังจาก 6 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย สาธารณรัฐเกาหลี มาเลเซีย และไทย และญี่ปุ่นจัดส่วนสนับสนุน บก.กกล.ผสมนานาชาติ และ นายทหารติดตามสถานกาน์

6.4.3 กกล.ทบ.ผสม (Combined Army Force: CARFOR) พล.ต.ธวัช สุกปลั่ง ผบ.พล.ร.3 เป็น ผบ.กกล.ทบ.ผสม ประกอบด้วย กองพลทหารราบที่ 3 กองพันทหารราบที่ 2 ร่วมกับ กองพันทหารราบที่ 2 – 9 และกองพันทหารราบที่ 2 – 162 ของสหรัฐอเมริกา ร่วมทำการฝึกในพื้นที่ จ.นครราชสีมา และร่วมกับ กกล.นย.ผสม ณ สนามฝึกทางยุทธวิธีกองทัพบก (ม่วงค่อม) จ.ลพบุรี

6.4.4 กกล.ทร.ผสม (Combined Naval Force: CNAVFOR) พล.ร.ต.ช่อฉัตร กระเศ ร.น. เป็น ผบ.กกล.ทร.ผสม ประกอบด้วย กองทัพเรือจัด เรือหลวงสีซัง เรือหลวงมันใน เรือกวาดทุ่นระเบิด (กทต.) เรือตรวจการณ์ชายฝั่ง (ตคช.) เรือเร็วตรวจการณ์ (เรือ ต.241) อากาศยาน รถสะเทินน้ำสะเทินบก และชุดปฏิบัติการพิเศษ เข้าร่วมฝึกปฏิบัติการทางเรือในสาขาต่าง ๆ กับกองกำลังทางเรือสหรัฐอเมริกาจากหน่วยเฉพาะกิจที่ 76 (CTF 76) ได้แก่ กองเรือโสมดี (USS ESSEX, USS TORTUGA, USS DENVER, และ USS PATRIOT) ชุดปฏิบัติการสงครามทุ่นระเบิด (MOMAU 10, EODMU 5 DET, MSRDN 7, และ MINERON 1) หน่วย นย.สหรัฐอเมริกาพื้นทะเลที่ 31 (MEU 31) และอากาศยาน ทำการฝึก ณ ฐานทัพเรือสัตหีบ สนามบินอู่ตะเภา และอ่าวไทยตอนบน

6.4.5 กกล.ทอ.ผสม (Combined Air Forces: CAFFOR/ Combined Force Air Component Command: CFACC) พล.อ.ต.ทวีเคนศ อังศุสิงห์ เสธ.คปอ. เป็น ผบ.กกล.ทอ.ผสม ประกอบด้วยกำลังพลและอากาศยาน บ. F-16 จากฝูงบิน 102 และฝูงบิน 403 บ. L-39 จากฝูงบิน 401 และ 411 บ. ALFA JET จากฝูงบิน 231 ร่วมทำการฝึกกับกำลังทางอากาศ นย.สหรัฐอเมริกา ณ สนามฝึกใช้อาวุธทางอากาศชัยบาดาล จ.ลพบุรี สนามฝึกทางอากาศ น้ำพอง จ.ขอนแก่น และสนามฝึกทางยุทธวิธีกองทัพบก ม่วงค่อม จ.ลพบุรี

6.4.6 กกล.นย.ผสม (Combined Marines Force: CMARFOR) พล.ร.ต.นิเวศ บุตรศรี ร.น. ผบ.พล.นย. เป็น ผบ.กกล.นย.ผสม ประกอบด้วย กองพลนาวิกโยธิน ร่วมกับหน่วย MEU 31 และ 72nd BLT (Battalion Landing Team) จากสาธารณรัฐเกาหลี ณ สนามฝึกกองเรือที่ 15 หาดยาว จ.ชลบุรี สนามฝึกกองทัพเรือที่ 16 บ้านจันทเขลม จ.จันทบุรี พื้นที่สถานีขนส่ง จ.ระยอง และสนามฝึกทางยุทธวิธีกองทัพบก จ.ลพบุรี

6.4.7 จก.ปพ.ร่วม/ผสม (Combined Joint Special Operations Task Force: C/JLOTF) พ.อ.ราชรักษ์ เรียนพีชน์ รอง ผบ.พล.รพศ.1 เป็น ผบ.จก.ปพ.ร่วม/ผสม ประกอบด้วย กองพลรบพิเศษที่ 1 โดยกรมรบพิเศษที่ 4 จัดกำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษ ร่วมกับเหล่าทัพอื่น ๆ ทำการฝึกกับหน่วยปฏิบัติการพิเศษสหรัฐอเมริกา จาก 4th SF BN, SOCPAC, USMC 3rd RECON BN โดยใช้พื้นที่กรมรบพิเศษที่ 4 อ.วังทอง จ.พิษณุโลก อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ และ กองพลนาวิกโยธิน อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี

6.5 ขอบเขตการฝึกคอบร้าโกลด์ 12 (Heavy Year) ประกอบด้วย

6.5.1 การฝึกปัญหาที่บังคับการ (Command Post Exercise: CPX) กองทัพภาคที่ 2 เป็นหน่วยหลักในการจัดกำลังร่วมกับเหล่าทัพต่าง ๆ ในขั้นการปฏิบัติตามแผนยุทธการที่จัดทำไว้ในการฝึกคอบร้าโกลด์ 11 (Light Year) โดยใช้ “ระบบจำลองยุทธร่วมระดับยุทธบริเวณ” (Joint Theater Level Simulation: JTLS) มาประมวลผลการฝึก โดยจะดำเนินการฝึก ณ ค่ายสุรนารี จ. นครราชสีมา ระหว่าง 7 – 17 ก.พ.55

6.5.2 การฝึกภาคสนาม (Field Training Exercise: FTX) ออกแบบเพื่อพัฒนาการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างประเทศที่เข้าร่วมการฝึก และพัฒนาขีดความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการทางยุทธวิธีร่วม/ผสมในสภาพแวดล้อมของ กกล.ผสมนานาชาติ

6.5.2.1 การฝึกแลกเปลี่ยน/ภาคสนาม (Cross Training Exercise: CTX) ณ พื้นที่ของ กกล.ผสม ต่าง ๆ

6.5.2.2 การยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibious Assault Demonstration) ณ สนามฝึกกองทัพเรือที่ 15 หาดยาว จ.ชลบุรี ในวันที่ 10 ก.พ.55

6.5.2.3 การอพยพพลเรือนออกจากพื้นที่ขัดแย้ง (Non Combatant Evacuation/Transportation of Japanese Nations Overseas: NEO/TJNO) ณ พื้นที่สถานีขนส่ง จ.ระยอง ในวันที่ 12 ก.พ.55

6.5.2.4 การฝึกกระโดดร่มทางยุทธวิธีและการปฏิบัติการพิเศษ ณ พื้นที่กรมรบพิเศษที่ 4 อ.วังทอง จ.พิษณุโลก อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ และ กองพลนาวิกโยธิน อ.สัศหีบ จ.ชลบุรี

6.5.2.5 การฝึกดำเนินกลยุทธร่วม/ผสมด้วยกระสุนจริง (Combined Arms Live Fire Exercise: CALFEX) ณ สนามฝึกทางยุทธวิธีกองทัพบก จ.ลพบุรี

6.6 โครงการช่วยเหลือประชาชน (Humanitarian Civic Assistance: HCA) เป็นกิจกรรมนอกจากการฝึกทางทหาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมสาธารณูปโภคให้กับชุมชน หรือโรงเรียนในพื้นที่การฝึกที่ประชาชนมีความยากจน พร้อมทั้งมีการจัดชุดแพทย์เคลื่อนที่เข้าไปให้การรักษาพยาบาล และให้บริการด้านทันตกรรมแก่ประชาชนบริเวณรอบพื้นที่การฝึก ประกอบด้วย

6.6.1 โครงการก่อสร้าง (Engineer Civic Assistance Program: ENCAP) กองทัพไทย ร่วมกับสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ สาธารณรัฐเกาหลี อินโดนีเซีย และมาเลเซีย จัดทำโครงการก่อสร้าง จำนวน 6 โครงการในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

6.6.1.1 จ.นครราชสีมา ได้แก่ รร.บ้านหลุมเงิน อ.ปักธงชัย และ รร.บ้านวังน้ำเขียว อ.วังน้ำเขียว

6.6.1.2 จ.สระบุรี ได้แก่ รร.บ้านหลังเขา อ.มวกเหล็ก

6.6.1.3 จ.ระยอง ได้แก่ รร.บ้านคลองบางป่อ อ.วังจันทร์

6.6.1.4 จ.จันทบุรี ได้แก่ รร.บ้านขุนซ่อง อ.แก่งหางแมว

6.6.1.5 จ.ชลบุรี ได้แก่ รร.วัดเฉลิมลาภ อ.หนองใหญ่

6.6.2 โครงการแพทย์ (Medical Civic Assistance Program: MEDCAP)

6.6.2.1 กองทัพอากาศ ร่วมกับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ดำเนินงานตามโครงการแพทย์ 6 โครงการในพื้นที่เดียวกับโครงการก่อสร้างข้างต้น

6.6.2.2 สืบเนื่องจากเหตุการณ์อุทกภัยในประเทศไทยในปี พ.ศ.2554 กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาโดยกองกำลังสหรัฐอเมริกาทะเลแปซิฟิก ได้จัดส่งหน่วยนาวิกโยธินโพ้นทะเลที่ 3 (III Marine Expedition Force: III MEF) มาให้การสนับสนุนในการประเมินและติดตามสถานการณ์ และช่วยเหลือในขั้นฟื้นฟู ในห้วงตั้งแต่ ต.ค. – พ.ย.54 ซึ่งกำลังดังกล่าวเป็นหน่วยเดียวกับหน่วยนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา ที่จะเข้าทำการฝึกคอบร้าโกลด์ 12 และได้มีโครงการช่วยเหลือในรูปแบบอื่นเพิ่มเติมในการฝึก เช่น การจัดวิทยากรอบรมในเรื่องแนวทางที่ควรปฏิบัติหลังเกิดอุทกภัย ในห้วง 23 ม.ค. – 31 ม.ค.55

7. การฝึกคอบร้าโกลด์ 13

7.1 การฝึกคอบร้าโกลด์ 13 กองทัพอากาศและกองกำลังสหรัฐอเมริกาทะเลแปซิฟิก เป็นเจ้าภาพร่วม พร้อมด้วยประเทศผู้เข้าร่วมฝึกหลัก 7 ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เกาหลีใต้ และ ญี่ปุ่น โดยใช้พื้นที่กองทัพอากาศที่ 3 เป็นหลัก ในระหว่างวันที่ 11 – 21 ก.พ.56 นอกจากนี้ ยังมีประเทศในโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (MPAT) และประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (COLT) การฝึกคอบร้าโกลด์ 13 เป็นการฝึก Light Year ประกอบด้วย การฝึกฝ่ายอำนวยการ ในพื้นที่ จ.เชียงใหม่ การฝึกภาคสนาม ในพื้นที่ จ.เชียงใหม่ จ.ขอนแก่น จ.พิษณุโลก จ.สุโขทัย จ.ชลบุรี และ จ.จันทบุรี และ โครงการช่วยเหลือประชาชนในบริเวณพื้นที่การฝึกต่าง ๆ

7.2 สถานการณ์การฝึก โดยสมมติสถานการณ์ของการฝึกให้เกิดสงครามกลางเมืองฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในประเทศ SONORA ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอนุทวีปแอฟริกา โดยรัฐบาล SONORA ทำสงครามภายในประเทศกับชนกลุ่มน้อย MESTIZO ที่อยู่อาศัยของ SONORA ส่งผลให้เกิดผู้เสียชีวิต ผู้พลัดถิ่น และผู้อพยพไปยังประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก ปัจจุบัน สถานการณ์ยังไม่สงบ และชนกลุ่มน้อย MESTIZO ได้ยึดครองพื้นที่ทางตอนใต้ของ SONORA ไว้ ดังนั้น กกล.ผสมนานาชาติ (Multinational Forces: MNF) และ กกล.หน่วยรอง (Component) ปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ (Peace Enforcement Operation: PEO) ใน

ประเทศ SONORA ตามกฎบัตรสหประชาชาติหมวด 7(Chapter 7) และจะใช้ กกล.สหประชาชาติปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ (Peace Keeping Operation: PKO) ตามกฎบัตรสหประชาชาติบทที่ 6 (Chapter 6) และเพิ่มเติมให้เกิดสถานการณ์ภายใต้ผู้เข้าทำความเสียหายในพื้นที่การสู้รบซึ่ง กกล.ผสมนานาชาติ และ กกล.หน่วยรอง จะต้องให้ความช่วยเหลือในด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistance Disaster Relief: HADR)

7.3 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึก

7.3.1 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลักจำนวน 7 ประเทศ และมีกำลังที่เข้าร่วมการฝึกทั้งสิ้นประมาณ 12,593 นาย ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา 8,983 นาย ไทย 3,288 นาย สิงคโปร์ 42 นาย อินโดนีเซีย 69 นาย สาธารณรัฐเกาหลี 72 นาย ญี่ปุ่น 74 นาย และ มาเลเซีย 65 นาย รวมทั้งมีการนำเรือรบ อากาศยาน และยุทโธปกรณ์อื่น ๆ เข้าทำการฝึก

7.3.2 ประเทศในโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (Multinational Planning Augmentation Team:MPAT) จำนวน 11 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม บรูไน ฟิลิปปินส์ บังกลาเทศ อินเดีย เนปาล มองโกเลีย ออสเตรเลีย แคนาดา ฝรั่งเศส และอิตาลี จักรยานทหารวางแผนเข้าร่วมการฝึกปัญหาที่บังคับการ ใน บก.กองกำลังผสมนานาชาติ

7.3.3 ประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (Combined Observer Liaison Team:COLT) จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ ศรีลังกา ติมอร์-เลสเตต์ จีน เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ รัสเซีย และแอฟริกาใต้

7.4 การประกอบกำลัง

7.4.1 กองอำนวยการฝึก (Exercise Headquarters) มี พลโท ธารไชยยันต์ ศรีสุวรรณ เจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นผู้อำนวยการฝึกฝ่ายไทย และ พลจัตวา ริชาร์ด ซิมคอค รองผู้บัญชาการนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก เป็นผู้อำนวยการฝึกฝ่ายสหรัฐอเมริกา

7.4.2 บก.กกล.ผสมนานาชาติ (Multi National Force Headquarters: MNF HQs) พลโท ปรีชา จันทร์โอชา แม่ทัพน้อยที่ 3 เป็น ผบ.กกล.ผสมนานาชาติ พลโท ฟรานซิส เจ เวียชิน สกิป.กกล.ทบ.สหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิกเป็น รอง ผบ.กกล.ผสมนานาชาติ พลตรี อุกฤษณ์ อากาศวิภาต ผบ.พล.ร. 7 เป็นผบ.กกล.ทบ.ผสม พลตรี ศิริชัย เทศนา ผบ.พล.รพศ.1 เป็น ผบ.ฉก.ปพ.ร่วม/ผสม พลเรือตรี ปิติ วัลยะเพ็ชร์ ร.น. ผบ.กยพ.กร. เป็น ผบ.กกล.ทร.ผสม พลเรือตรี นิเวช บุตรศรี ร.น. ผบ.พล.นย. เป็น ผบ.กกล.นย.ผสม พลอากาศตรี สุรศักดิ์ ทุ่งทอง เสธ.คปอ. เป็น ผบ.กกล.ทอ.ผสม

7.5 การฝึกภาคสนาม (Field Training Exercise: FTX)

7.5.1 การฝึกแลกเปลี่ยน/ภาคสนาม (Cross Training Exercise: CTX) ณ พื้นที่ของ กกล.ผสม ต่าง ๆ

7.5.2 การยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibious Assault Demonstration) ณ สนามฝึกกองทัพเรือหมายเลข 8 หาดยาว จ.ชลบุรี ในวันที่ 14 ก.พ.56

7.5.3 การอพยพพลเรือนออกจากพื้นที่ขัดแย้ง (Non Combatant Evacuation/ Transportation of Japanese Nations Overseas: NEO/TJNO) ณ พื้นที่สนามกีฬาเมืองพัทยา ในวันที่ 17 ก.พ.56

7.5.4 การฝึกกระโดดร่มทางยุทธวิธีและการปฏิบัติการพิเศษ ณ พื้นที่กรมรบพิเศษที่ 5 ค่ายขุนเณร อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ และ กองพลนาวิกโยธิน อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี

7.5.5 การฝึกดำเนินกลยุทธ์ร่วม/ผสมด้วยกระสุนจริง (Combined Arms Live Fire Exercise: CALFEX) ณ สนามฝึกทางยุทธวิธีกองทัพบก บ้านด่านลานหอย จ.สุโขทัย ในวันที่ 21 ก.พ.56

7.6 โครงการช่วยเหลือประชาชน (Humanitarian Civic Assistance: HCA) เป็นกิจกรรมนอกจากการฝึกทางทหาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมสาธารณูปโภคให้กับชุมชน หรือโรงเรียนในพื้นที่การฝึก ประกอบด้วย

7.6.1 ชุดแพทย์เคลื่อนที่ (Medical Civic Assistance Program: MEDCAP) ให้การรักษาพยาบาล และให้บริการทางด้านทันตกรรมแก่ประชาชนบริเวณรอบพื้นที่การฝึก

7.6.2 โครงการก่อสร้าง (Engineer Civic Assistance Program: ENCAP) กองทัพไทย ร่วมกับสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ สาธารณรัฐเกาหลี อินโดนีเซีย และมาเลเซีย จัดทำโครงการก่อสร้าง จำนวน 5 โครงการในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

7.6.1.1 โครงการที่ 1 รร.บ้านเปียง (รัฐบารุง) ต.บ้านแม อ.สันป่าตอง จ. เชียงใหม่

7.6.1.2 โครงการที่ 2 รร.บ้านหัววังกร่าง ต.มะขามสูง อ.เมือง จ.พิษณุโลก

7.6.1.3 โครงการที่ 3 รร.เขาไร่ศรีราชา ต.ท่างาม อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก

7.6.1.4 โครงการที่ 4 รร.ขุดน้ำมัน ต.บ่อภาค อ.ชาติตระการ จ.พิษณุโลก

7.6.1.5 โครงการที่ 5 รร.อนุบาลวัดน้ำเขี้ยว ต.น้ำเขี้ยว อ.แหลมทอง จ.ตราด

8. การฝึกคอบร้าโกลด์ 14

8.1 กองทัพไทยและกองกำลังสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก เป็นเจ้าภาพร่วม พร้อมด้วยประเทศผู้เข้าร่วมฝึกหลัก 7 ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และ มาเลเซีย โดยใช้พื้นที่กองทัพภาคที่ 3 เป็นหลัก ในระหว่างวันที่ 11 – 21 ก.พ.57

นอกจากนี้ ยังมีประเทศในโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (MPAT) และประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (COLT) การฝึกคอบร้าโกลด์ 14 เป็นครั้งแรกที่กองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าร่วมการฝึกในฐานะ “Observer Plus” เข้าร่วมโครงการช่วยเหลือประชาชน Site #3 โครงการแพทย์เคลื่อนที่ และฝ่ายเสนาธิการในส่วน บก.โครงการช่วยเหลือประชาชน

การฝึกครั้งนี้เป็นการฝึก Heavy Year ประกอบด้วย การฝึกปัญหาที่บังคับการ ในพื้นที่ จ.พิษณุโลก การฝึกภาคสนาม ในพื้นที่ จ.พิษณุโลก จ.สุโขทัย จ.ขอนแก่น จ.ชลบุรี และ จ.จันทบุรี และโครงการช่วยเหลือประชาชนในบริเวณพื้นที่การฝึกต่าง ๆ

8.2 สถานการณ์การฝึก โดยสมมติสถานการณ์ของการฝึกให้เกิดสงครามกลางเมืองฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในประเทศ SONORA ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอนุทวีปแอฟริกา โดยรัฐบาล SONORA ทำสงครามภายในประเทศกับชนกลุ่มน้อย MESTIZO ที่อยู่ทางใต้ของ SONORA ส่งผลให้เกิดผู้เสียชีวิต ผู้พลัดถิ่น และผู้อพยพไปยังประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก ปัจจุบัน สถานการณ์ยังไม่สงบ และชนกลุ่มน้อย MESTIZO ได้ยึดครองพื้นที่ทางตอนใต้ของ SONORA ไว้ ดังนั้น กกล.ผสมนานาชาติ (Multinational Forces: MNF) และ กกล.หน่วยรอง (Component) ปฏิบัติการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพ (Peace Enforcement Operation: PEO) ในประเทศ SONORA ตามกฎบัตรสหประชาชาติหมวด 7 (Chapter 7) และจะใช้ กกล.สหประชาชาติปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ (Peace Keeping Operation: PKO) ตามกฎบัตรสหประชาชาติบทที่ 6 (Chapter 6) และเพิ่มเติมให้เกิดสถานการณ์พายุไต้ฝุ่นเข้าทำความเสียหายในพื้นที่การสู้รบ ซึ่ง กกล.ผสมนานาชาติ และ กกล.หน่วยรอง จะต้องให้ความช่วยเหลือในด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistance Disaster Relief: HADR)

8.3 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึก

8.3.1 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลักจำนวน 7 ประเทศ และมีกำลังที่เข้าร่วมการฝึกทั้งสิ้นประมาณ 8,239 นาย ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา 4,556 นาย ไทย 3,010 นาย สิงคโปร์ 65 นาย ญี่ปุ่น 137 นาย อินโดนีเซีย 42 นาย สาธารณรัฐเกาหลี 376 นาย และ มาเลเซีย 36 นาย รวมทั้งมีการนำ เรือรบ อากาศยาน และยุทโธปกรณ์อื่น ๆ เข้าทำการฝึก

8.3.2 ประเทศในโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (Multinational Planning Augmentation Team:MPAT) จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ บังกลาเทศ บรูไน อินเดีย เนปาล มองโกเลีย ออสเตรเลีย แคนาดา ฝรั่งเศส และอิตาลี จัดนายทหารวางแผนเข้าร่วมการฝึกปัญหาที่บังคับการ ใน บก.กองกำลังผสมนานาชาติ

8.3.3 ประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (Combined Observer Liaison Team:COLT) จำนวน 11 ประเทศ ได้แก่ ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม จีน แอฟริกาใต้ นิวซีแลนด์ เนเธอร์แลนด์ ยูเครน รัสเซีย อังกฤษ และปากีสถาน

8.4การประกอบกำลัง

8.4.1 กองอำนวยการฝึก (Exercise Headquarters) มี พลโท ชารไชยยันต์ ศรีสุวรรณ เจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นผู้อำนวยการฝึกฝ่ายไทย และ พลโท เทอร์รี่ จี ร็อบบริง ผู้บัญชาการนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก เป็นผู้อำนวยการฝึกฝ่ายสหรัฐอเมริกา

8.4.2 บก.กกล.ผสมนานาชาติ (Multi National Force Headquarters: MNF HQs) พลโท สาธิต พิธีรัตน์ แม่ทัพน้อยที่ 3 เป็น ผบ.กกล.ผสมนานาชาติ พลโท โรเจอร์ เอฟ แมทธิว ผบ.กกล.ทบ.สหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิกเป็น รอง ผบ.กกล.ผสมนานาชาติ พลตรี สุทัศน์ จารุมณี ผบ.พล.ร. 7 เป็น ผบ.กกล.ทบ.ผสม พลตรี ศิริชัย เทศนา ผบ.พล.รพศ.1 เป็น ผบ.ฉก.ปพ.ร่วม/ผสม พลเรือตรี ธานินทร์ ลิขิตวงศ์ ร.น. ผบ.กยพ.กร. เป็น ผบ.กกล.ทร.ผสม พลเรือตรี รัตนะ วงษาโรจน์ ร.น. ผบ.พล.นย. เป็น ผบ.กกล.นย.ผสม พลอากาศตรี สุรพันธ์ สุวรรณทัต เสธคปอ. เป็น ผบ.กกล.ทอ.ผสม

8.5การฝึกภาคสนาม (Field Training Exercise: FTX)

8.5.1 การฝึกแลกเปลี่ยน/ภาคสนาม (Cross Training Exercise: CTX) ณ พื้นที่ของ กกล.ผสม ต่าง ๆ

8.5.2 การยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibious Assault Demonstration) ณ สนามฝึกกองทัพเรือหมายเลข 15 หาดยาว จ.ชลบุรี ในวันที่ 14 ก.พ.57

8.5.3 การฝึกกระโดดร่มทางยุทธศาสตร์(Strategic Air Drop) โดยกำลังพลทั้งหมด เดินทางจาก มลรัฐอลาสก้าด้วย บ. C17 ทำการกระโดดร่มลง ณ บน.2 จ.ลพบุรี ในวันที่ 15 ก.พ.57

8.5.4 การอพยพพลเรือนออกจากพื้นที่ขัดแย้ง (Non Combatant Evacuation/Transportation of Japanese Nations Overseas: NEO/TJNO) ณ กบร.กร. อ.บ้านฉาง จ.ระยอง ในวันที่ 16 ก.พ.57

8.5.5 การฝึกดำเนินกลยุทธ์ด้วยกระสุนจริง (Combined Arms Live Fire Exercise: CALFEX) ณ สนามฝึกกองทัพเรือ หมายเลข 16 บ้านจันทเขลม จ.จันทบุรี ในวันที่ 21 ก.พ.57

8.6 โครงการช่วยเหลือประชาชน (Humanitarian Civic Assistance: HCA) เป็นกิจกรรมนอกจากการฝึกทางทหาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมสาธารณูปโภคให้กับชุมชน หรือโรงเรียนในพื้นที่การฝึก

8.6.1 ชุดแพทย์เคลื่อนที่ (Medical Civic Assistance Program: MEDCAP) ให้การรักษาพยาบาล และให้บริการทางด้านทันตกรรมแก่ประชาชนบริเวณรอบพื้นที่การฝึก

8.6.2 โครงการก่อสร้าง (Engineer Civic Assistance Program: ENCAP) กองทัพอากาศไทย ร่วมกับสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย สาธารณรัฐเกาหลี มาเลเซีย และสาธารณรัฐประชาชนจีน จัดทำโครงการก่อสร้าง จำนวน 5 โครงการในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

8.6.1.1 โครงการที่ 1 รร.บ้านศาลาไก่อุปถัมภ์ ต.ท่าชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

8.6.1.2 โครงการที่ 2 รร.ตะแบกงาม ต.ชุมแสงสงคราม อ.บางระกำ จ.

พิษณุโลก

8.6.1.3 โครงการที่ 3 รร.วัดท่าตะเคียน ต.จอมทอง อ.เมือง จ.พิษณุโลก

8.6.1.4 โครงการที่ 4 รร.วัดขุนซ่อง อ.แก่งหางแมว จ.จันทบุรี

8.6.1.5 โครงการที่ 5 รร.ตชด.บ้านนุชเทียน ต.บ่อภาค อ.ชาติตระการ จ.

พิษณุโลก

9. แผนการฝึกคอบร้าโกลด์ 15

9.1 กองทัพอากาศและกองกำลังสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก เป็นเจ้าภาพร่วม พร้อมด้วยด้วยประเทศผู้เข้าร่วมฝึกหลัก 7 ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และ มาเลเซีย โดยใช้พื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 เป็นหลัก ในระหว่างวันที่ 9 – 20 ก.พ.58 นอกจากนี้ ยังมีประเทศในโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (MPAT) และประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (COLT) การฝึกคอบร้าโกลด์ 13 เป็นการฝึก Light Year ประกอบด้วย การฝึกฝ่ายอำนวยการ ในพื้นที่ จ.นครนายก การฝึกภาคสนาม ในพื้นที่ จ.ลพบุรี จ.ชลบุรี จ.ระยอง และ จ.นครราชสีมา และ โครงการช่วยเหลือประชาชนในบริเวณพื้นที่การฝึกต่าง ๆ

9.2 สถานการณ์การฝึก โดยสมมติสถานการณ์การกระทำอันเป็นโจรสลัดการลักพาตัว เพื่อเรียกค่าไถ่ การปล้นเรือ และการสนับสนุนการก่อการร้ายในประเทศอิสราเอลโซล (Isla del Sol) ได้เพิ่มความรุนแรงและซับซ้อน รวมทั้งมีการขยายพื้นที่ออกไปอย่างกว้างขวางอันเป็นการทวีภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ในการพาณิชย์และการเดินเรือในภูมิภาค ตลอดจนเป็นการขัดขวางการปฏิบัติด้านมนุษยธรรมของสหประชาชาติในค่ายผู้ลี้ภัยทางตอนใต้ของประเทศโซโนรา (SONORA) และอิสราเอลโซ

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจึงได้อนุมัติให้มีการจัดตั้ง กกล.ผสมนานาชาติคอบร้าโกลด์ 15/16 เพื่อปฏิบัติการที่จำเป็นภายใต้หมวดที่ 6 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ในการรบกวน (Disrupt) การสนับสนุนการก่อการร้ายป้องกัน (Protect) การค้าขายทางทะเล และรักษาความปลอดภัย (Secure) เส้นทางเดินเรือด้วยกำลังทางบก เรือ และอากาศ จากกองทัพอากาศไทย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น มาเลเซีย เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา

นอกจากสถานการณ์โจรสลัดข้างต้นแล้ว สถานการณ์ผู้ลี้ภัยยังคงทวีความรุนแรงขึ้นด้วยเช่นกัน อันมีสาเหตุมาจากการกลับเข้ามามีบทบาท ของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบทางตอนใต้ของประเทศโซโนรา (Sonora) ทำให้จำนวนผู้ลี้ภัยจาก โซโนราซึ่งเดินทางด้วยเรือเล็กไปยังอิสราเอลโซลมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

9.3 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึก

9.3.1 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลักจำนวน 7 ประเทศ และมีกำลังที่เข้าร่วมการฝึกทั้งสิ้นประมาณ 10,262 นาย ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา 4,556 นาย ไทย 3,010 นาย สิงคโปร์ 65 นาย ญี่ปุ่น 137 นาย อินโดนีเซีย 42 นาย สาธารณรัฐเกาหลี 376 นาย และ มาเลเซีย 36 นาย รวมทั้งมีการนำเรือรบ อากาศยาน และยุทโธปกรณ์อื่น ๆ เข้าทำการฝึก

9.3.2 ประเทศในโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (Multinational Planning Augmentation Team:MPAT) จำนวน 9 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ บังกลาเทศ อังกฤษ เนปาล มองโกเลีย ออสเตรเลีย แคนาดา ฝรั่งเศส และอิตาลี จัดนายทหารวางแผนเข้าร่วมการฝึกปัญหาที่บังคับการ ใน บก.กองกำลังผสมนานาชาติ

9.3.3 ประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (Combined Observer Liaison Team:COLT) จำนวน 6 ประเทศ ได้แก่ ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม กัมพูชา บรูไน และปากีสถาน

9.4 การประกอบกำลัง

9.4.1 กองอำนวยการฝึก (Exercise Headquarters) มี พลโท วัลลภ รักเสนาะ เจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นผู้อำนวยการฝึกฝ่ายไทย และ พลโท เทอร์รี่ จี ร็อบบิงส์ ผู้บัญชาการนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก เป็นผู้อำนวยการฝึกฝ่ายสหรัฐอเมริกา

9.4.2 บก.กกล.ผสมนานาชาติ (Multi National Force Headquarters: MNF HQs) พลโท ธิชา เพ็ญเขตกรณ์ เป็น ผบ.กกล.ผสมนานาชาติ พลโท วินเซนต์ เค บรู๊คเป็น รอง ผบ.กกล.ผสมนานาชาติ พลตรี พงษ์สวัสดิ์ พรรณจิตร ผบ.พล.1 รอ. เป็นผบ.กกล.ทบ.ผสม พลเรือตรี ปกรณ์ วินิช ร.น. ผบ.กทร.กร. เป็น ผบ.กกล.ทร.ผสม พลอากาศตรี สุรพันธ์ สุวรรณทัต เสธ.คปอ. เป็น ผบ.กกล.ทอ.ผสม พลเรือตรี กล้าหาญ เพ็ชรมีศรี ร.น. ผบ.พล.นย. เป็น ผบ.กกล.นย.ผสม พลตรี ชาติชาย วัฒนัชนันท์ ผบ.พล.รพศ.1 เป็น ผบ.ฉก.ปพ.ร่วม/ผสม

9.5 การฝึกภาคสนาม (Field Training Exercise: FTX)

9.5.1 การยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibious Assault Demonstration) ฝึกภาคสนามฝึกกองทัพเรือหมายเลข 8 หาดยาว จ.ชลบุรี ในวันที่ 13 ก.พ.58

9.5.2 การอพยพพลเรือนออกจากพื้นที่ขัดแย้ง (Non Combatant Evacuation/ Transportation of Japanese Nations Overseas: NEO/TJNO) ณ พื้นที่สนามกีฬาเมืองพัทยา และ สนามบินอู่ตะเภา จ.ชลบุรี ในวันที่ 15 ก.พ.58

9.5.3 การฝึกดำเนินกลยุทธ์ร่วม/ผสมด้วยกระสุนจริง (Combined Arms Live Fire Exercise: CALFEX) ณ สนามฝึกทางยุทธวิธีกองทัพบก ฅม่วงค่อม จ.ลพบุรี ในวันที่ 20 ก.พ.58

9.6 โครงการช่วยเหลือประชาชน (Humanitarian Civic Assistance: HCA) เป็น กิจกรรมนอกจากการฝึกทางทหาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม สาธารณูปโภคให้กับชุมชน หรือโรงเรียนในพื้นที่การฝึก

9.6.1 ชุดแพทย์เคลื่อนที่ (Medical Civic Assistance Program: MEDCAP) ให้การรักษาพยาบาล และให้บริการทางด้านพันธุกรรมแก่ประชาชนบริเวณรอบพื้นที่การฝึก

9.6.2 โครงการก่อสร้าง (Engineer Civic Assistance Program: ENCAP) กองทัพอากาศ ไทย ร่วมกับสหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย มาเลเซีย จีน และอินเดีย จัดทำโครงการก่อสร้าง จำนวน 4 โครงการในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

9.6.1.1 โครงการที่ 1 บ้านหนองปล้อง อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี

9.6.1.2 โครงการที่ 2 บ้านซับพริก อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี

9.6.1.3 โครงการที่ 3 บ้านหนองปล้อง อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี

9.6.1.4 โครงการที่ 4 บ้านจันทเขลม อ.เขาคิชฌกูฏ จ.จันทบุรี

อย่างไรก็ตาม คอบร้าโกลด์ 15 เป็นการฝึกภายหลังการรัฐประหารในประเทศไทย จึง ได้รับผลกระทบตามมาตรา 508 ของสหรัฐอเมริกา แล้วดูเหมือนว่าจะได้รับผลกระทบมากกว่าการ ฝึกคอบร้าโกลด์ 07 ดังนั้น การฝึกจึงไม่เป็นไปตามแผนข้างต้น เช่น มีการเลื่อนวันแถลงข่าวไทย- สหรัฐอเมริกา ร่วมฝึก "คอบร้าโกลด์ 15" จากวันที่ 2 ก.พ.2558 ไปวันเปิดวันที่ 9 ก.พ.2558 สหรัฐอเมริกา ได้ลดจำนวนกำลังทหารที่เข้าร่วมในการฝึกคอบร้าโกลด์ลงประมาณ 1,000 นาย เหลือประมาณ 4,000 นายยกเลิกการฝึกแบบยกพลขึ้นบกของยานสะเทินน้ำสะเทินบกโดยใช้ อุปกรณ์จริง โดยนายดับเบิลยู. แพทริก เมอร์ฟี อุปทูตประจำสถานทูตสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวใน ระหว่างพิธีเปิดการฝึกคอบร้าโกลด์ 15 ในจังหวัดนครนายกว่า “เราปฏิเสธไม่ได้ว่านี่เป็นช่วงเวลา ที่ท้าทายช่วงหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องปรับการฝึกร่วมคอบร้าโกลด์” ในขณะเดียวกัน จีนกำลังถือโอกาสนี้ เพื่อขยายอิทธิพลในประเทศไทย โดยพล.อ. ประวิตร วงษ์สุวรรณ รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมของ ไทย กล่าวหลังการเยือนกรุงเทพฯ เมื่อเร็ว ๆ นี้ของนายฉาง ว่านฉวน รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม ของจีนว่า “เราตกลงที่จะเพิ่มการฝึกร่วมทางทหารระหว่างกองทัพอากาศไทยและกองทัพอากาศจีน และจะเพิ่มความร่วมมือโดยรวมด้านการทหารในระยะสามถึงห้าปีข้างหน้า” อย่างไรก็ตาม นาย

เอียน สตอร์รี่ นักวิจัยอาวุโสที่สถาบันอุทยานเยซีศึกษาในประเทศสิงคโปร์ กล่าวว่า “หากยกเลิกการฝึกซ้อมคอบร้าโกลด์จะเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้จีนเข้ามากระชับความสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์กับไทย ซึ่งเห็นชัดเจนว่านั่นไม่ใช่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สหรัฐอเมริกา ในด้านการแข่งขันระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ดังนั้น ถึงแม้จะลดความเกี่ยวข้องในการฝึกซ้อมคอบร้าโกลด์ลง แต่สหรัฐอเมริกาก็เน้นความเกี่ยวข้องในความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม

10. การฝึกคอบร้าโกลด์ 16

10.1 กองทัพไทย และกองกำลังสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก เป็นเจ้าภาพร่วมพร้อมด้วยประเทศเข้าร่วมการฝึกหลัก จำนวน 7 ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐฯ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และมาเลเซีย โดยใช้พื้นที่ภาคกลางและตะวันออกเฉียงใต้เป็นหลัก ในระหว่างวันที่ 9 – 19 กุมภาพันธ์ 2559 นอกจากนี้ ยังมีประเทศในโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมนานาชาติ (MPAT) และประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (COLT) ในปีนี้ เป็นการฝึก Heavy Year ประกอบด้วยการฝึกปัญหาที่บังคับการ ในพื้นที่ จ.ชลบุรี การฝึกภาคสนาม ในพื้นที่ จ.ลพบุรี จ.ชลบุรี จ.ระยอง จ.จันทบุรี และ จ.นครราชสีมา และ โครงการช่วยเหลือประชาชน ในพื้นที่ จ.สระบุรี จ.ลพบุรี จ.ระยอง และจ.จันทบุรี

10.2 สถานการณ์การฝึก โดยสมมุติสถานการณ์ การปฏิบัติการต่อต้านโจรสลัดและการรักษาความมั่นคงทางทะเล ภายใต้กรอบของสหประชาชาติ โดยทุกชาติที่เข้าร่วมการฝึกฯ ล้วนมีประสบการณ์ในการกิจการรักษาความมั่นคงทางทะเล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ กกล.ผสม

ตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ โดยมีภารกิจการรักษาความมั่นคงทางทะเล กำจัดโจรสลัดและระงับอาวุธปล้นสะดมในทะเล เพื่อป้องกันการค้าทางทะเลและอิสรภาพในการเดินเรือ

พื้นที่ปฏิบัติการตามสถานการณ์ฝึก บริเวณ Pacific (สมมติ) ซึ่งตั้งอยู่บนมหาสมุทรแปซิฟิก ระหว่างทวีปเอเชีย และทวีปอเมริกาเหนือ ประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ ดังนี้ Acadia, Kuhistan, Mojave, Tiera del Oro, Sonora และ Isla del Sol

แนวความคิดในการปฏิบัติและหนทางปฏิบัติที่ ผบ.กกล.ผสมนานาชาติ เลือก กกล.ผสมนานาชาติ ปฏิบัติการบังคับให้เกิดสันติภาพ (Peace Enforcement Operations/PEO) รักษาความมั่นคงและความสงบในพื้นที่ และสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในประเทศ Isla del Sol รวมถึงการจัดทำแผนเพื่อส่งมอบพื้นที่ความรับผิดชอบให้กับ กกล.รักษาสันติภาพของสหประชาชาติ

10.3 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึก

10.3.1 ประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลัก 7 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย จำนวน 4,296 นาย สหรัฐฯ จำนวน 3,288 นาย สิงคโปร์ จำนวน 51 นาย อินโดนีเซีย จำนวน 32 นาย ญี่ปุ่น จำนวน 327 นาย เกาหลีใต้ จำนวน 387 นาย และมาเลเซีย จำนวน 133 นาย

10.3.2 ประเทศโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมนานาชาติ 9 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย บังกลาเทศ แคนาดา ฝรั่งเศส อังกฤษ อิตาลี มองโกเลีย เนปาล และฟิลิปปินส์

10.3.3 ประเทศเข้าร่วมสังเกตการณ์ 9 ประเทศ ได้แก่ ซิลี เวียดนาม เมียนมา ลาว แอฟริกาใต้ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เนเธอร์แลนด์ บรูไน และซาอุดีอาระเบีย

10.3.4 ประเทศเข้าร่วมการฝึกเพิ่มเติม 2 ประเทศ ได้แก่ อินเดีย จำนวน 10 นาย และจีน จำนวน 10 นาย

สรุปประเด็นสำคัญของการฝึกคอบร้าโกลด์ ตั้งแต่ คอบร้าโกลด์ 07 ถึง 16 ได้แก่

1. มีพัฒนาการของการฝึกไปตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและภูมิภาคจากทวีภาคีไปเป็นพหุภาคี และเปลี่ยนจากการฝึกหน่วยทหารในการปฏิบัติการรบตามแบบด้วยกำลังขนาดใหญ่ มาเป็นการสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ โดยเฉพาะในกรอบของสหประชาชาติ ภูมิภาคการฝึกจากเดิมใช้พื้นที่ประเทศไทย เปลี่ยนไปเป็นประเทศสมมุติในมหาสมุทรแปซิฟิก สถานการณ์ฝึกสมมุตินอกจากเพื่อการฝึกบังคับให้เกิดสันติภาพและการรักษาสันติภาพแล้ว ยังมีสถานการณ์สมมุติในเรื่องการบรรเทาภัยพิบัติเพิ่มขึ้นมาด้วย

2. มุ่งพัฒนาความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงอย่างสร้างสรรค์ ลดความหวาดระแวง โดยได้เริ่มมีการเชิญสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าร่วมการฝึกตั้งแต่ การฝึกคอบร้าโกลด์ 14 เป็นต้นมา

3. มุ่งพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพให้มีความพร้อมรบ และสามารถประยุกต์ใช้กำลังรบในสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ ได้ และการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจร่วมกัน โดยเฉพาะการฝึกใช้ระเบียบปฏิบัติประจำกองกำลังนานาชาติ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การก้าวให้ทันเทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาหลักนิยมระหว่างเหล่าทัพกับมิตรประเทศ

4. โครงการช่วยเหลือประชาชน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาและสาธารณสุข ได้แก่ การสร้างอาคารเรียน การบริการด้านการแพทย์

5. ได้รับผลกระทบจากนโยบายของสหรัฐอเมริกา ภายใต้สภาวะความเป็นอนาธิปไตยของโครงสร้างระหว่างประเทศที่เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมโลกและภูมิภาค ซึ่งรวมถึงสถานการณ์ภายในประเทศไทยด้วย โดยเฉพาะสถานการณ์ทางการเมืองของไทย ที่อาจกระทบต่อจุดยืนด้านค่านิยมประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกา